Valstybinių miškų urėdija

VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS
PATIKĖJIMO TEISE VALDOMŲ

VARĖNOS REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMŲ MIŠKŲ

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO

GAMTOSAUGINĖ DALIS

KAUNAS, 2022 m.

VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS
PATIKĖJIMO TEISE VALDOMŲ

VARĖNOS REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMŲ MIŠKŲ

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO

GAMTOSAUGINĖ DALIS

KAUNAS, 2022 m.

TURINYS

Psl.

ĮVADAS..... 5

1. VALSTYBĖS SAUGOMOS TERITORIJOS IR OBJEKTAI..... 7
1.1. Nacionalinių saugomų teritorijų bendra apžvalga..... 7
1.1.1. Valstybiniai rezervatai..... 9
1.1.2. Valstybiniai parkai..... 12
1.1.3. Valstybiniai draustiniai..... 22
1.1.4. Savivaldybių draustiniai..... 27
1.1.5. Valstybiniai biosferos poligonai..... 30
1.2. Gamtos paveldo objektai..... 34
1.3. Miško medžių genetinių išteklių objektai..... 37
1.3.1. *Valstybės saugomi miško medžių genetinių išteklių objektai*..... 38
1.3.2. *Kiti miško medžių genetinių išteklių objektai*..... 40
1.4. Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijos..... 42
1.4.1. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST)..... 43
1.4.2. Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST)..... 45
1.4.2.1. EB svarbos gamtinių buveinių, saugomų augalų bei gyvūnų rūšių buveinių pasiskirstymas girininkijų miškuose..... 57
1.5. Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radavietės ir augavietės..... 83
1.5.1. Miško kirtimų ribojimas aplink saugomų paukščių lizdavietes..... 85
1.6. Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje išskirti reprezentatyvūs miško sklypai..... 86
1.6.1. Kertinės miško buveinės..... 88
1.6.2. Biologinei įvairovei svarbių medžių ir negyvos medienos atrinkimas..... 90
2. PROJEKTINIAI SPRENDINIAI..... 93
2.1. Projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės..... 97
2.1.1. Projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės Rūdninkų girios biosferos poligono miškuose..... 97
2.1.2. Projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės Stėgalių gamtinio komplekso miškuose..... 98
2.2. Projektuojamos gamtotvarkos priemonės vadovaujantis „*Dalies Dainavos girios – Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų gamtotvarkos planu*“..... 101
2.3. Projektuojamos gamtotvarkos priemonės ekologiškai vertinguose miško plotuose..... 123
2.3.1. EB svarbos pievų buveinės saugotinos nuo apaugimo medžiais ir krūmais..... 123
2.3.2. Pelkių buveinės saugotinos nuo apaugimo sumedėjusia augalija..... 128
2.3.3. Miško sklypai su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais)..... 133
2.3. Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įgyvendintos biotechninės priemonės..... 135

LITERATŪROS SĄRAŠAS..... 139

PRIEDAI..... 143

1 priedas. Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtų nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis..... 144

2 priedas. Nacionalinių saugomų teritorijų ir „NATURA 2000“ tinklo teritorijų pasiskirstymo saugomų teritorijų direkcijoms sąrašas..... 147

3 priedas. Valstybės saugomų gamtos paveldo objektų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose..... 150

4 priedas. Siūlomų paskelbti gamtos paveldo objektų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose..... 154

5 priedas. Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radaviečių žiniaraščiai..... 157

6 priedas. Regioninio padalinio administruojamuose miškuose išskirtų kertinių miško buveinių sąrašas..... 175

7 priedas. Bendrieji kertinių miško buveinių nuostatai..... 179

8 priedas. Rūdninkų girios biosferos poligone saugomos paukščių rūšies – lututės – maitinimosi vietų žiniaraštis..... 189

9 priedas. Rūdninkų girios biosferos poligone saugomos paukščių rūšies – lututės – maitinimosi vietų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose..... 192

10 priedas. Saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais EB svarbos pievų buveinių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose..... 194

11 priedas. Saugotinų nuo apaugimo sumedėjusia augalija EB svarbos pelkių buveinių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose..... 199

12 priedas. Miško sklypų su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais) žiniaraštis..... 205

13 priedas. Regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso miškuose inventorizuotų EB svarbos gamtinių buveinių lokalizacijos schema..... 209

14 priedas. Projektuojamų palaikomųjų gamtotvarkos priemonių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso miškuose..... 211

15 priedas. Projektuojamų gamtotvarkos priemonių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose BAST Dainavos giria miškuose (*vadovaujantis „Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos planu“*)..... 214

16 priedas. Miško medžių genetinių išteklių objektų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose..... 227

17 priedas. Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje esančių miško medžių genetinių išteklių objektų būklės vertinimo, įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo ir naujų projektavimo pažyma..... 243

18 priedas. Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos plano pagrindžiamoji informacija..... 270

ĮVADAS

Darbo objektas – valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos (toliau – VĮ VMU) patikėjimo teise valdomi Varėnos regioninio padalinio administruojami miškai (toliau – regioninio padalinio administruojami miškai).

Gamtosauginė dalis – regioninio padalinio vidinės miškotvarkos projekto sudedamoji dalis, kurioje pateikiama gamtosauginių, gamtotvarkos ir miško biologinę įvairovę praturtinančių specialių priemonių visuma. Darbas parengtas atsižvelgiant į besikeičiančius šalies miškų aplinkosauginius reikalavimus. Gamtosauginėje dalyje pateikiamos regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamos gamtotvarkos priemonės, siekiant išsaugoti retų bei nykstančių rūšių populiacijas, Europos Bendrijos (toliau – EB) svarbos gamtines buveines, praturtinti teritorijos biologinę įvairovę. Projektuojamos priemonės suderintos su regioniniu padaliniu, atsižvelgiant ne tik į gamtosauginius, bet ir į socialinius ir ekonominius visuomenės interesus. Informacija apie suderintas su regioniniu padaliniu gamtosaugines priemones pateikiama atskiruose žiniaraščiuose (pagal girininkijas).

Darbo tikslai: 1. Parengti specialų regioninio padalinio gamtosauginių priemonių žemėlapį, kuriame būtų pažymėtos teritorijoje esančios valstybės saugomos teritorijos, Europos Sąjungos svarbos teritorijos (NATURA 2000), Lietuvos Respublikos (toliau – LR) saugomų gyvūnų, augalų, samanų, kerpių ir grybų rūšių radavietės, EB svarbos gamtinės buveinės, kertinės miško buveinės, reprezentatyvūs miško sklypai bei kitos ekologiškai vertingos teritorijos. 2. Vadovaujantis patvirtintais buveinių apsaugai svarbiose teritorijose (toliau – BAST) inventorizuotų EB svarbos gamtinių buveinių ir saugomų rūšių apsaugos tikslais, gamtotvarkos planais bei saugomų rūšių apsaugos veiksmų planais, regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje suprojektuoti specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus ir kitas gamtotvarkos priemones (siekiant užtikrinti teritorijoje esančių gamtinių vertybių išsaugojimą ilgalaikėje perspektyvoje).

Darbo metodika. Darbas atliktas vadovaujantis naujais (lauko darbai atlikti – 2021 m.) sklypinės miškų inventorizacijos duomenimis, saugomų teritorijų planavimo dokumentais, atliktais biologinės įvairovės tyrimais bei vykdytų projektų medžiaga. Darbe remtasi regioninio padalinio, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT), Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcijos specialistų pateikta medžiaga ir informacija, taip pat LR aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinėje sistemoje (toliau – SRIS) esančiais duomenimis. Visi šie duomenys suvesti į

atributinių ir grafinių duomenų bazes. Naudojant atributinę duomenų bazę rengiami gamtosauginių priemonių žiniaraščiai, o naudojant grafinę duomenų bazę rengiami gamtosauginių priemonių žemėlapiai. Visi žemėlapiai gaminami regioninio padalinio administruojamų miškų išdėstymo planų pagrindu. Tolimesni projektiniai sprendimai priimti vadovaujantis galiojančiais saugomų teritorijų nuostatais, gamtotvarkos, miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos ir miško kirtimų taisyklių reikalavimais, taip pat tvaraus, gamtai artimo ir subalansuoto miškų ūkio principais.

Darbo sudėtis. Vidinės miškotvarkos projekto gamtosauginė dalis susideda iš aiškinamojo rašto (analitinė dalis) ir grafinės informacijos (žemėlapio; projektinė dalis). Grafinė informacija lokalizuota planinėje medžiagoje, parengiant regioninio padalinio bendrą gamtosauginių priemonių žemėlapį (M 1 : 50 000) ir visų girininkijų gamtosauginių priemonių žemėlapius (M 1 : 20 000). Aiškinamajame rašte pateikti žiniaraščiai sudaryti visoms Gamtosauginių priemonių žemėlapyje pažymėtoms saugomoms teritorijoms ir objektams, reprezentatyviems bei naujai inventorizuotiems ekologiškai vertingiems miško sklypams. Taip sukuriamas vieningas dokumentas, kuriame sukoncentruotos visos saugomos teritorijos ir teritorijos, kuriose veikla ribojama, bei objektai su jų palaikymui reikalingo nustatyto ūkinio režimo ypatybėmis. Gamtosauginių priemonių aprašymai pateikiami atskiruose žiniaraščiuose pagal girininkijas.

Viso parengti aštuoni komplektai gamtosauginių priemonių planų girininkijoms (po vieną aiškinamųjų raštų ir žemėlapių komplektą kiekvienai girininkijai) ir vienas bendras regioninio padalinio aiškinamojo rašto ir žemėlapio komplektas regioninio padalinio administracijai. Po vieną aiškinamojo rašto egzempliorių taip pat teikiama centrinei VĮ VMU administracijai ir Valstybinei miškų tarnybai (toliau – VMT).

Projektą rengė: Kraštotvarkos skyrius

- kraštotvarkos skyriaus vadovė – Viliūnė Naureckaitė;
- tekstinę dalį rengė – kraštotvarkos skyriaus specialistė Gerda Kymantienė;
- grafinę dalį rengė – Gerda Kymantienė (išskyrus regioninio padalinio bendrą gamtosauginių priemonių žemėlapį (M 1 : 50 000) ir visų girininkijų gamtosauginių priemonių žemėlapius (M 1 : 20 000) parengė kraštotvarkos skyriaus vyresnysis specialistas – Linas Juozaitis).

1. VALSTYBĖS SAUGOMOS TERITORIJOS IR OBJEKTAI

Saugomų teritorijų steigimas saugomoms rūšims ir bendrijoms, jų buveinėms, radavietėms bei augavietėms išsaugoti yra viena iš biologinės įvairovės išsaugojimo priemonių, kurių sistema skiriasi kiekvienoje valstybėje. 1994 m. Pasaulio gamtos apsaugos sąjunga (IUCN) savo generalinėje asamblėjoje patvirtino 6 saugomų teritorijų kategorijas ir apibrėžimą: *saugomos teritorijos* – tai sausumos ar jūros vietovės, įsteigtos saugoti biologinę įvairovę, gamtinius ir su jais susijusius kultūrinius išteklius bei tvarkomos teisiškai numatytomis ar kitokiomis priemonėmis. Tai: 1) rezervatai; 2) nacionaliniai ir regioniniai parkai; 3) gamtos paminklai; 4) buveinių ir rūšių vietovės, kurių išsaugojimui reikalingas gamtos tvarkymas; 5) saugomos kraštovaizdžio ar jūrų akvatorijos teritorijos, steigiamos kraštovaizdžiui išsaugoti ir rekreacijai vystyti; ir 6) tvarkomos gamtos išteklių vietovės. Biologinės įvairovės išsaugojimo tikslais Lietuvoje taip pat steigiami ir savivaldybių draustiniai. Lietuvos Respublikos saugomoms teritorijoms arba jų dalims, kuriose yra tarptautinės svarbos kraštovaizdžio kompleksų, buveinių, retų bei nykstančių augalų ir gyvūnų rūšių ar jų bendrijų bei populiacijų, taip pat gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių), gali būti suteiktas tarptautinės svarbos saugomos teritorijos statusas ir (ar) jos gali būti įrašytos į tarptautinius saugomų teritorijų sąrašus.

Visos saugomos teritorijos yra Lietuvos gamtinio karkaso dalis. Gamtinio karkaso teritorijose saugoma kraštovaizdžio erdvinė teritorinė struktūra ir gamtinis pobūdis, ekologinis stabilumas, kraštovaizdžio estetinė vertė. Gamtinio karkaso teritorijos turi būti tvarkomos vadovaujantis darnios plėtros principais. Teritorijose, turinčiose istorinę, kultūrinę vertę, svarbiose estetiniu atžvilgiu, gamtinio karkaso teritorijos, tvarkomos atsižvelgiant ir derinant tarpusavyje ekologinius, kultūrinius bei estetinius kraštovaizdžio formavimo reikalavimus.

1.1. Nacionalinių saugomų teritorijų bendra apžvalga

Lietuvoje saugomos teritorijos steigiamos siekiant išsaugoti gamtos ir paveldo teritorinius kompleksus bei objektus, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę. Saugomose teritorijose palaikoma kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, gamtos išteklių subalansuotas naudojimas ir atkūrimas, sudaromos sąlygos pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams.

Šalies saugomų gamtinių teritorijų apskaitą, apsaugą bei tvarkymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas (1993 m. lapkričio 9 d. Nr. I-301).

Veiklą saugomose teritorijose reglamentuoja šie pagrindiniai teisės aktai:

1) Miškų, Saugomų teritorijų įstatymas, Aplinkos apsaugos, Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių, Laukinės gyvūnijos, Laukinės augalijos, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, Teritorijų planavimo bei kiti įstatymai;
2) saugomų teritorijų nuostatai;
3) saugomų teritorijų planavimo dokumentai;
4) saugomų teritorijų tipiniai apsaugos reglamentai.

Pagal saugomų vertybių pobūdį regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje esantys draustiniai skirstomi į gamtinius (*botaniniai, botaniniai – zoologiniai, ichtiologiniai, ornitologiniai, telmologiniai, hidrografiniai, geomorfologiniai, genetiniai*) ir kompleksinius (*kraštovaizdžio*) draustinius.

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas yra **49361,9 ha**. Regioninio padalinio administruojamuose miškuose valstybės saugomos teritorijos užima **9677,9 ha** arba **19,6 proc.** bendro regioninio padalinio administruojamų miškų ploto (1 lentelė, 1 priedas).

1 lentelė. *Valstybės saugomų teritorijų pasiskirstymas girininkijų miškuose*

Girininkija	***Regioninio padalinio administruojami miškai***		
	Bendras administruojamų miškų plotas, ha	***Saugomų teritorijų plotas, ha***	***Bendro girininkijos miškų ploto proc.***
Glūko	7306,2	498,3	6,8
Valkininkų	7148,5	222,2	3,1
Pirčiupių	4711,9	268,4	5,7
Matuizų	6365,9	48,0	0,8
Žygmantiškių	3864,7	173,5	4,5
Marcinkonių	6905,1	6905,1	100
Perlojos	6639,5	833,6	12,6
Kaniavos	6420,1	728,8	11,4
Viso:	**49361,9**	**9677,9**	**19,6**

Didžiausią regioninio padalinio administruojamų miškų plotą valstybės saugomos teritorijos užima Marcinkonių girininkijoje (6905,1 ha ir tai sudaro 100 proc. bendro girininkijos miškų ploto) ir Perlojos (833,6 ha ir tai sudaro 12,6 proc. bendro girininkijos miškų ploto) girininkijose (žr. 1 lentelę; 1 priedą).

Gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų (BAST) ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų (toliau – PAST) plotai į bendrą regioninio padalinio valstybės saugomų teritorijų plotą nesumuojami, kadangi didžiąja ploto dalimi jie apima valstybės saugomas teritorijas.

1.1.1. Valstybiniai rezervatai

Rezervatai tarp saugomų teritorijų užima svarbiausią vietą, jiems taikomi griežčiausi gamtosaugos reikalavimai, turintys užtikrinti saugomų kraštovaizdžio kompleksų išsaugojimą ir palaikyti natūralią ekosistemų raidą. Jie skirti viso gamtinio komplekso apsaugai, bet kiekviename jų yra retų ir nykstančių augalų bei gyvūnų rūšių.

Į regioninio padalinio administruojamų miškų teritoriją (Marcinkonių girininkija) patenka Čepkelių valstybinis gamtinis rezervatas (toliau – Rezervatas; žr. 1 pav.), kurio teisinį režimą nustato Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) 1999 m. lapkričio 8 d. nutarimu Nr. 1238 *„Dėl Čepkelių, Kamanų, Viešvilės ir Žuvinto valstybinių rezervatų nuostatų patvirtinimo“*. Rezervato steigimo tikslai: išsaugoti išskirtinę vertę formuojančią unikalią ir didžiausią Lietuvoje Čepkelių aukštapelkę su reliktiniais ežerais, žemynines kopas ir apypelkio miškus Pietryčių Lietuvos (Dainavos) smėlėtosios lygumos pakraštyje, Katros, Ūlos ir Grūdos upių vandenskyroje, taip pat būdingą ir retą augaliją, grybiją ir gyvūniją; išsaugoti rezervato ekosistemų stabilumą ir natūralią jų raidą; organizuoti nuolatinius gamtos mokslinius tyrimus ir stebėjimus; propaguoti gamtos paveldo teritorinius kompleksus ir objektus. Rezervate taikomos LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme gamtiniams rezervatams nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos. Rezervato valdymą, apsaugą ir tvarkymą pagal kompetenciją organizuoja Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija. Rezervato plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 11266,6 ha.

Gamtiniuose rezervatuose draudžiama bet kokia ūkinė veikla, nesuderinama su rezervatų tikslais ir uždaviniais, leidžiami tik natūralių gamtinių procesų eigos tyrimai ir stebėjimai, priešgaisrinių bei sanitarinių priemonių vykdymas, statinių, kurių reikia rezervato steigimo ir veiklos tikslams įgyvendinti, statyba, pažeistų gamtinio kraštovaizdžio, ekosistemų bei objektų atkūrimas bei kitų priemonių, atitinkančių rezervato steigimo tikslus, įgyvendinimas.

1 pav. Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato mokomasis takas (Marcinkonių girininkija)

Rezervato planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai) patvirtinta LRV 2019 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 774 „*Dėl Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“.* Rezervato buferinės apsaugos zoną sudaro miškingos teritorijos prie Kriokšlio, Paramėlio ir Karaviškių kaimų, Katros kaimo sodybos bei į jas vedantis kelias ir valstybės sienos apsaugos zona. Rezervato buferinėje apsaugos zonoje esančios EB svarbos natūralios buveinės saugomos, tvarkomos ir naudojamos laikantis Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų, patvirtintų LRV 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 „*Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo*“, reikalavimų.

Į regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijos plotą patenka Rezervato buferinės apsaugos zona, kuri apima Perlojos (676, 677, 688 ir 689 miško kvartalai; 118,4 ha) ir Kaniavos (274, 275, 279, 280, 283–286, 289–292, 295–305 miško kvartalai; 429,4 ha) girininkijų miškus (bendras plotas – 547,8 ha) (žr. 1 priedą)**.**

Rezervate pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus LRV 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „*Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo*“, nustatomos šios konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos: rezervatinių miškų, pelkių, pievų, smėlynų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – griežtos apsaugos (KM(P)n) ir reguliuojamos apsaugos (KM(P)r) kraštovaizdžio tvarkymo zonos. Griežtos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona apima natūraliausią centrinę Rezervato dalį, ji skirta užtikrinti žmogaus tiesiogiai neįtakojamą gamtinių ekosistemų raidą bei vykdyti mokslinius tyrimus ir stebėseną. Reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona apima Rezervato pakraščius, ji skirta vykdyti gamtotvarkos

priemones, kurių tikslas – atkurti ir palaikyti saugomų rūšių ir buveinių tinkamą apsaugos būklę, taip pat vykdyti pažintinę švietėjišką veiklą, mokslinius tyrimus ir stebėseną. Į regioninio padalinio administruojamų Marcinkonių girininkijos 245 kvartalo miškų teritoriją patenka abi anksčiau išvardintos kraštovaizdžio tvarkymo zonos (KM(P)n ir KM(P)r).

2 pav. Čepkelių valstybinis gamtinis rezervatas (Marcinkonių girininkija)

Pagrindinės Rezervato apsaugos ir tvarkymo kryptys yra šios:

- biologinės ir kraštovaizdžio įvairovės išsaugojimas;
- Rezervato ekosistemos natūralumo didinimas;
- ekologinio švietimo plėtra.

Saugant biologinę ir kraštovaizdžio įvairovę, numatoma:

- įrengti papildomus rakinamus užtvarus ties įvažiavimais į Rezervatą Užuožerės miške;
- prižiūrėti ir rekonstruoti Rezervato priežiūrai būtinus kelius ir privažiavimus;
- pritaikyti nebenaudojamą priešgaisrinį bokštą Rezervato stebėsenai ir teritorijos kontrolei;
- įrengti automatinę meteorologinę stotį Čepkelių raisto mikroklimatui stebėti, automatinius vandens lygio matuoklius Ešerinio ežere ir Čepkelių pelkėje;
- išsaugoti Užuožerės miško paprastosios pušies populiacijos genetinę įvairovę Užuožerės miško pušies genetiniame medyne. Genetinis medynas turi būti atkurtas to paties medyno miško dauginamąja medžiaga, taikant žėlimą skatinančias priemones arba dirbtinai želdinant, laikantis LR aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų. Visos ūkinės priemonės turi būti vykdomos vadovaujantis Valstybinės miškų tarnybos parengtomis rekomendacijomis, suderinus jas su Direkcija;

Siekiant didinti Rezervato ekosistemos natūralumą, numatoma: formuoti vientisą pelkės masyvą nevykdant kvartalinių linijų priežiūros pelkiniuose medynuose. Už pelkės ribų augančiuose Rezervato miškuose priešgaisrinės juostos prižiūrimos šalinant savaime želiančius medžius ir krūmus, vėjavartas ir sniegolaužas, tačiau nemineralizuojamos.

Rezervatas apima regioninio padalinio administruojamus Marcinkonių girininkijos 245 miško kvartalo 1-37 taksacinius sklypus; bendras plotas – 104 ha. Rezervato buferinės apsaugos zona apima regioninio padalinio administruojamus Perlojos (118,4 ha) ir Kaniavos (429,4 ha) girininkijų miškus (bendras buferinės apsaugos plotas – 547,8 ha) (žr. 1 priedą)**.**

1.1.2. Valstybiniai parkai

Siekiant išsaugoti gamtiniu ir kultūriniu požiūriu vertingus kraštovaizdžio kompleksus ir objektus, tipiškas ar unikalias ekosistemas, o taip pat siekiant kitų tikslų, kai kurios teritorijos yra skelbiamos valstybiniais parkais. Pagal reikšmę valstybiniai parkai skirstomi į nacionalinius ir regioninius parkus. Skiriant nacionalinius ir regioninius parkus pirmiausia vadovaujamasi jų atliekamų funkcijų prioritetu: nacionaliniuose parkuose prioritetas teikiamas kraštovaizdžio apsaugai, o regioniniuose parkuose – rekreacijai. valstybiniuose parkuose gali būti nustatomos įvairaus funkcinio prioriteto zonos – konservacinės (rezervatai ir draustiniai), ekologinės apsaugos ir kitos paskirties zonos.

Dzūkijos nacionalinis parkas (toliau – Nacionalinis parkas; žr. 3 pav.) įsteigtas LR Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. I–1244 „*Dėl Dzūkijos, Kuršių Nerijos, Žemaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko ir Viešvilės valstybinio rezervato įsteigimo*“ Varėnos, Alytaus ir Lazdijų rajonų savivaldybių administruojamų teritorijų dalyse ir skirtas nacionalinės svarbos kraštovaizdžio kompleksams bei antropoekosistemoms, reprezentuojantiems Dzūkijos etnokultūrinės srities gamtos ir kultūros savitumus, saugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti.

Dzūkijos nacionalinio parko apsaugos režimą užtikrina ir nacionalinio parko steigimo tikslų įgyvendinimą koordinuoja Direkcija. Regioninio parko plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 58 334,4 ha.

3 pav. Dzūkijos nacionalinis parkas

Nacionalinis parkas yra didžiausia saugoma teritorija Lietuvoje. Jis įkurtas saugoti ir puoselėti Dainavos upių santakos gamtos ir kultūros vertybes, sudaryti sąlygas poilsiui ir pažintiniam turizmui. Jame gausu šaltinių ir upių, kurių vanduo papildo didžiausią Lietuvos upę Nemuną. Parkas išsiskiria ir unikaliu kultūriniu kraštovaizdžiu, čia išliko gamtos ir žmogaus per šimtmečius sukurta miškų, laukų ir pievų mozaika, senieji kaimai su tradicine medine architektūra, savitas šilų ir panemunių ir gruntinių dzūkų gyvenimo būdas. Visi Nacionalinio parko miškai paskelbti „Natura 2000“ teritorija, kuri vadinama Dainavos giria. Ji skirta europinės svarbos rūšims ir buveinėms išsaugoti.

Nacionalinio parko paskirtis, nustatyta LRV 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 1273 „*Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo*“, išsaugoti unikalų Dainavos krašto santakinio upyno hidrografinį tinklą ir Nemuno–Merkio–Ūlos–Grūdos–Skroblaus slėnius – būdingus augalų ir gyvūnų migracijos kelius, didelės mokslinės vertės Skroblaus vidurupio, Musteikos bei Povilnio upelių aplinkos gamtinius kompleksus, raiškius Dainavos girios kontinentinių kopų masyvus, Dzūkijai būdingas miškų biocenozes, retų rūšių augalus ir gyvūnus, kitas gamtos vertybes ir paminklus; išsaugoti ypač vertingus Merkinės ir Liškiavos istorinius archeologinius bei architektūrinius urbanistinius kompleksus, etnokultūrines girinių bei panemunių dzūkų kaimų (Musteikos, Zervynų, Žiogelių, Dubininko, Margionių, Kašėtų, Lynežerio ir kt.) vertybes; išsaugoti Dainavos upyno gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus ir jų įvairovę; atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtos, kultūros vertybių kompleksus bei objektus; atlikti mokslo

tyrimus ir kaupti informaciją gamtos apsaugos, kultūros vertybių apsaugos, gamtos išteklių ir kitose srityse; puoselėti Dzūkijos regiono kultūros tradicijas, amatus, verslus, propaguoti gamtosaugos idėjas, materialinės ir dvasinės kultūros palikimą.

2 lentelė. *Dzūkijos nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonos*

Funkcinio prioriteto zonos	Plotas	
	ha	%
1. Konservacinė zona	**27018**	**46,0**
Gamtiniai rezervatai	2007	3,4
Draustiniai	25011	42,6
Gamtiniai	*10942*	*18,7*
Kultūriniai	*837*	*1,2*
Kraštovaizdžio	*13232*	*22,6*
2. Ekologinės apsaugos zona	**6668**	**11,4**
3. Rekreacinė zona	**567**	**1,0**
4. Ūkinė zona	**23905**	**40,9**
Miškų ūkio	22075	37,7
Žemės ūkio	1628	2,8
Kita	202	0,4
5. Gyvenamoji zona	**340**	**0,6**
Viso:	**58519**	**100**
Parko buferinės apsaugos zona	**9960**	

Veiklą Nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonose reglamentuoja LR aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. 437 „*Dėl Dzūkijos nacionalinio parko apsaugos reglamento patvirtinimo*“, kuriuo vadovaujantis nacionaliniame parke skatinama:

- veikla, išsauganti ir/ar išryškinanti kraštovaizdžio įvairovę;
- miškų ekosistemų apsaugos funkcijų stiprinimas, didinant biologinę įvairovę, veisiant ir formuojant mišrius medynus; miškų sodinimas nuskurdintose agrarinėse teritorijose, esančiose gamtinio karkaso elementuose;
- pažeistų kraštovaizdžio kompleksų bei objektų atkūrimas;
- gamtos ir kultūros paveldo objektų tyrimas, ieškant efektyvesnių jų išsaugojimo bei panaudojimo būdų, taip pat naujų vertingų objektų paieška ir įteisinimas;
- gamtos ir kultūros paveldo objektų, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos propagavimas, siekiant suinteresuoti objektų savininkus, valdytojus ir naudotojus vertybių apsauga, pritraukti Nacionalinio parko lankytojus, sukuriant galimybę gauti papildomų pajamų.

Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schema, Nacionalinio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas ir Nacionalinio parko tvarkymo planas patvirtinti LRV 2016 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 740 „*Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“. Ribų plano tikslai yra šie:* nustatyti Nacionalinio parko ir jo buferinės apsaugos zonos, Nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonų ribas bei nustatyti Nacionalinio parko konservacinio funkcinio prioriteto zonų apsaugos tikslus.

Teritorijos funkcinis zonavimas. Dzūkijos nacionalinio parko apsauga ir tvarkymas, veiklos reglamentavimas siejamas su teritorijos funkcinio prioriteto zonomis. Nacionaliniame parke pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį ir jų išsidėstymą, rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybes ir gyvenamųjų vietovių tinklo ypatumus nustatomos šios funkcinio prioriteto zonos: konservacinio funkcinio prioriteto zoną sudaro gamtiniai rezervatai ir draustiniai. Jų steigimo tikslai yra šie:

- ***Povilnio gamtinio rezervato*** – išsaugoti natūralų, raiškiu dubakloniu tekantį Povilnio upelį, būdingas slėnio miškų ir pelkių ekosistemas su EB svarbos *7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9010 *Vakarų taigos, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91T0 *Kerpinių pušynų* buveinėmis, saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių, ypač plačialapės klumpaitės (žr. 4 pav.) populiacija, virgininio varpenio, raudonojo garbenio, ūdros, paprastojo kūjagalvio, didžiojo skydvabalio, tamsiarudės kempinės, rausvosios pintainės buveinėmis. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas gamtiniame rezervate (Marcinkonių girininkija)* – ***183,2 ha*** (žr. 1 priedą).

4 pav. Plačialapės klumpaitės augavietė

- ***Lynežerio kraštovaizdžio draustinio –*** išsaugoti Lynežerio – būdingo paežerinio šilinių dzūkų kaimo – erdvinę ir planinę struktūrą ir jo aplinkos kraštovaizdį su vertinga Lynelio ežero ekosistema bei būdingomis miškų ekosistemomis su EB svarbos *2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9010 *Vakarų taigos, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91T0 *Kerpinių pušynų* buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač lėlio, lygutės, raudonpilvės kūmutės, vėjalandės šilagėlės populiacijomis, šakotojo varpenio, penkialapio dobilo buveinėmis. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje (Marcinkonių girininkija) –* ***0,7 ha*** (žr. 1 priedą).
- ***Merkio kraštovaizdžio draustinio*** (žr. 5 pav.) – išsaugoti Merkio bei Skroblaus žemupių slėnių kraštovaizdį su šilinių dzūkų viensėdžių ir kaimų erdvine ir planine struktūra, akmens ir ankstyvųjų metalų laikotarpio stovyklavietėmis, Lietuvos didžiųjų kunigaikščių dvarviete Mardasavo kaime, ginkluoto pasipriešinimo įvykių vietomis, EB svarbos *3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių, 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievių 6450 Aliuvinių pievų, 9010 *Vakarų taigos* buveinėmis, lėlio, lygutės, tulžio, ūdros, mažosios nėgės, kūjagalvio, salačio, didžiojo auksinuko, pleištinės skėtės populiacijomis, vertingas Merkio žemupio pievas su saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač pietinio ir raudonžiedžio marguolių, stepinio ir žalsvojo melsvių, juodosios hesperijos, kampuotojo česnako, Borbašo gvazdiko, Delavinio kelerijos buveinėmis. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje –* ***123,2 ha*** *(Marcinkonių girininkija)* (žr. 1 priedą).

5 pav. Merkio kraštovaizdžio draustinis (Marcinkonių girininkijos 74 kv. 28 sklypas)

- ***Dravių kampo geomorfologinio draustinio*** – išsaugoti Dravių kampo žemyninių kopų masyvą su Žydo kalnu ir būdingomis miškų ekosistemomis, EB svarbos *91T0 *Kerpinių pušynų* buveinėmis, kurtinio, lėlio, lygutės, lututės, vėjalandės šilagėlės populiacijomis. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje –* ***1203,2 ha*** *(Marcinkonių girininkija)* (žr. 1 priedą).
- ***Ūlos kraštovaizdžio draustinio*** (žr. 7 pav.) – išsaugoti raiškaus Ūlos žemupio slėnio kraštovaizdį su šilinių dzūkų Zervynų, Mančiagirės, Žiūrų, Trakiškių, Paūlių kaimų erdvine ir planine struktūra, akmens ir ankstyvųjų metalų laikotarpio stovyklavietėmis, ginkluoto pasipriešinimo įvykių vietomis, aktyviomis upės atodangomis, kitomis gamtos ir kultūros paveldo vertybėmis ir būdingomis ekosistemomis, EB svarbos *3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9010 *Vakarų taigos, 91E0 *Aliuvinių miškų, 91T0 *Kerpinių pušynų* buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač tulžio, lėlio, lygutės, ūdros, mažosios nėgės, kirtiklio, didžiojo auksinuko, vėjalandės šilagėlės populiacijomis, kukučio (žr. 6 pav.), lygiažvynio žalčio, kalninės arnikos buveinėmis. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje –* ***632,9 ha*** *(iš jų Perlojos girininkijoje – 15,6 ha; Marcinkonių girininkijoje – 617,2 ha)* (žr. 1 priedą).

6 pav. Kukutis (radavietė nustatyta Marcinkonių girininkijos 74 kv. 30 skl.)

7 pav. Ūlos kraštovaizdžio draustinis (Perlojos girininkijos 524 kv. 12 sklypas)

- ***Alkūnės kampo geomorfologinio draustinio*** (žr. 8 pav.) – išsaugoti Alkūnės kampo žemyninių kopų masyvą – parabolinių kontinentinių kopų etaloną su būdingomis ekosistemomis, EB svarbos *91T0 *Kerpinių pušynų* buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač lėlio, lygutės, Šneiderio kirmvabalio, lututės, vėjalandės šilagėlės populiacijomis, apuoko, lygiažvynio žalčio buveinėmis, Užuožerės miško pušies genetinį medyną. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje* – ***585,9 ha*** *(Marcinkonių girininkija)* (žr. 1 priedą).

8 pav. Alkūnės kampo geomorfologinis draustinis (Marcinkonių girininkijos 243 kv. 10 sklypas)

- ***Marcinkonių geomorfologinio draustinio*** (žr. 9 pav.) – išsaugoti Marcinkonių žemyninių kopų masyvą su Dalgiakalnio kopa ir būdingomis miškų ekosistemomis, EB svarbos *2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių, 91T0 *Kerpinių pušynų* buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač kurtinio, lėlio, lygutės, lututės, Šneiderio kirmvabalio, smiltyninio gvazdiko, vėjalandės šilagėlės populiacijomis,

šiurkščiosios vanagutės, Gorskio pūtelio buveinėmis. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje – **303,6 ha** (Marcinkonių girininkija)* (žr. 1 priedą).

9 pav. Marcinkonių geomorfologinis draustinis (Marcinkonių girininkijos 57 kv. 26 sklypas)

- ***Grūdos hidrografinio draustinio*** (žr. 10 pav.) – išsaugoti hidrografinę Grūdos upės vagos struktūrą su būdingomis paupių pievų ir miškų ekosistemomis, etnokultūriniu Kašėtų kaimu, EB svarbos *3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 91T0 *Kerpinių pušynų* buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač skiauterėtojo tritono, mažosios nėgės, kūjagalvio, didžiojo auksinuko populiacijomis, plačialapės gegūnės, mažosios ir keturdantės suktenių, geltonžiedžio kordulegastro ir buveinėmis. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje – **8,7 ha** (Marcinkonių girininkija)* (žr. 1 priedą).

10 pav. Grūdos hidrografinis draustinis (Marcinkonių girininkijos 121 kv. 5 sklypas)

- ***Dėlinio telmologinio draustinio*** – išsaugoti tarpkopiniame Dėlinio dubaklonyje esančių smulkių miško pelkučių su ežerokšniais gamtinę sistemą, EB svarbos *3160 Natūralių distrofinių ežerų, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių* buveines, pelkinės uolaskėlės, kurtinio populiacijas, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač mažosios ir keturdantės suktenių buveines. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje – **90,2 ha** (Marcinkonių girininkija)* (žr. 1 priedą).
- ***Stėgalios miško pušies genetinio draustinio*** – išsaugoti Stėgalios miško paprastosios pušies (*Pinus sylvestris L.*) populiacijos genetinę įvairovę. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas draustinyje – **6,3 ha** (Marcinkonių girininkija)* (žr. 1 priedą).

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas parko funkcinio prioriteto zonoje (rezervatuose ir draustiniuose) – 3137,8 ha (iš jų rezervatuose – 183,2 ha; iš jų draustiniuose – 2954,6 ha) (žr. 1 priedą).

Dzūkijos nacionalinio parko ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zoną sudaro miškingos arba agrarinės Dzūkijos nacionalinio parko teritorijos, nepatenkančios į konservacinio, rekreacinio, gyvenamojo ir ūkinio funkcinio prioriteto zonas ir atliekančios rezervatų ir draustinių, vandens telkinių, laukų, pakelių ir reljefo apsaugos funkcijas. Jų tikslas – užtikrinti Dzūkijos nacionalinio parko rezervatų ir draustinių, saugomų rūšių ir buveinių, gamtos ir kultūros paveldo vertybių bei vandens telkinių apsaugą, sudarant sąlygas išsaugoti ir gerinti ekologinę kraštovaizdžio struktūrą bei tarpti biologinei įvairovei.

Dzūkijos nacionalinio parko buferinės apsaugos zona apima regioninio padalinio administruojamus Glūko girininkijos miškus (412 kv. 1 skl.; 413 kv. 2–9; 414 kv. 1–7 skl.; 423 kv. 1–15 skl.; 424 kv. 1–15 skl.; 425 kv. 1–4 skl.; 430 kv. 1–10 skl.; 431 kv. 1–3 skl.; 434 kv. 1–29 skl.; bendras plotas – **170,5 ha**). Jos tikslas – apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio.

Pagrindinės Nacionalinio parko gamtos apsaugos kryptys yra šios:

- vertingų gamtinių kompleksų ir objektų, biologinės įvairovės išsaugojimas;
- Nacionalinio parko gamtinės ekosistemos stabilumo užtikrinimas, stiprinant gamtinio karkaso ekologinį potencialą ir kraštovaizdžio atsparumą;
- pažeistų ar sunaikintų gamtos objektų ir kompleksų atkūrimas;
- ekologinio švietimo plėtra.

Siekiant išsaugoti ir didinti Nacionalinio parko biologinę įvairovę:

- palaikomos natūralios pievos, miškapievės, miško aikštelės ir laukymės, šalinant savaime

plintančią sumedėjusią augaliją, menkaverčius medžius ir krūmus bei ekstensyviai naudojant (ganant ir šienaujant);

- gerinama miško buveinių būklė, didinant negyvos medienos (sausuolių, stuobrių, virtėlių) kiekį;
- formuojami ornitochoriniai ir entomofiliniai želdiniai;
- stiprinamos ekosistemų apsaugos funkcijos miškuose;
- įrengiami dirbtiniai lizdai plėšriesiems paukščiams bei juodiesiems gandrams, keliami inkilai uoksiniams paukščiams ir šikšnosparniams;
- naikinamos savaime plintančios invazinės rūšys;
- reguliuojama smulkiųjų plėšrūnų (lapių, kiaunių, usūrinių šunų) ir šernų gausa, ypač tetervininių paukščių paplitimo teritorijose;
- taikomos biotechninės priemonės, kurios padidintų kiškių ir stirnų gausą;
- tinkamose vietose įrengiamos kūdros saugomoms roplių bei varliagyvių rūšims.

Saugant gyvybingas saugomų rūšių populiacijas:

- Europos bendrijos svarbos saugomų rūšių *vėjalandės šilagėlės* ir *smiltyninio gvazdiko* augavietėse regioninio padalinio administruojamuose Perlojos ir Marcinkonių girininkijų miškuose retinamas pomiškis, formuojamos ir palaikomos atviros aikštelės;
- Žalvarnio (žr. 11 pav.) buvusiose paplitimo vietose Marcinkonių girininkijoje mažinamas kiaunių skaičius, keliami inkilai, taikant plynus kirtimus formuojamos ir palaikomos atviros miško aikštelės.

11 pav. Žalvarnis, išskirtinė ne tik Lietuvos, bet ir Europos retenybė (Lietuvoje peri vos apie dešimt porų, paprastai aptinkami Dzūkijoje, sausuose retuose pušynuose)

Užtikrinant Nacionalinio parko gamtinės ekosistemos stabilumą bei stiprinant gamtinio karkaso ekologinį potencialą stabdomas Sosnovskio barščio ir gausialapio lubino plitimas, palaikomos atviros viržynų, pievų ir smėlynų buveinės, svarbios retiesiems augalams ir gyvūnams, ypač entomofaunai ir paukščiams (Marcinkonių girininkijoje esančios Stėgalių pievos). Atviros pievų buveinės tvarkomos šienaujant, ganant ir šalinant savaime plintančią sumedėjusią augaliją, menkaverčius medžius ir krūmus (žr. 2.3.1 skyrelį). Siekiant atkurti ūkinės veiklos pažeistus ar sunaikintus Nacionalinio parko gamtos kompleksus (Stėgalių gamtinis kompleksas): atkuriamas Stėgalių ežerėlio hidrologinis režimas; atkuriama ir palaikoma EB svarbos gamtinė *5130 Kadagynų* buveinė, pagerinama jos struktūra (reguliarus sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas); palaikomos atviros pievų buveinės, šalinant medžius ir krūmus bei šienaujant.

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Dzūkijos nacionaliniame parke yra 6354,6 ha; *iš jų* ***funkcinio prioriteto zona (rezervatai ir draustiniai) – 3137,8 ha*** *(rezervatai – 183,2 ha; draustiniai – 2954,6 ha);* ***miškų ūkio zona – 2699,9 ha*** *(Marcinkonių girininkija),* ***rekreacinio prioriteto zona – 164,2 ha*** *(Marcinkonių girininkija);* ***ekologinės apsaugos prioriteto zona – 352,7 ha*** *(Marcinkonių girininkija).* ***Dzūkijos nacionalinio parko buferinės apsaugos zona apima 170,5 ha Glūko girininkijos miškų plotą*** (žr. 1 priedą)**.**

Valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, neturinčių direkcijų, ir Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijų, nepatenkančių į valstybinius parkus, rezervatus ar biosferos rezervatą, priskyrimo saugomų teritorijų direkcijoms sąrašas pateikiamas 2 priede.

1.1.3. Valstybiniai draustiniai

Svarbi biologinės įvairovės apsaugos teisinė forma yra draustiniai. Jie steigiami siekiant užtikrinti kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę bei ekologinę pusiausvyrą, išsaugoti laukinių augalų, gyvūnų bei grybų buveines ir rūšis, genetiniu požiūriu vertingas jų populiacijas. *Augalų genetinių draustinių steigimas yra viena efektyviausių jų genetinių išteklių išsaugojimo priemonių.*

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigta 15 valstybinių draustinių: 1 ichtiologinis, 1 botaninis–zoologinis, 3 telmologiniai, 3 kraštovaizdžio, 3 hidrografiniai, 1 geomorfologinis ir 3 valstybiniai genetiniai draustiniai (2 lentelė; 1 priedas).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo nuostatas draustinių steigimo tikslai:

1) išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus (vertybes), vietoves;
2) užtikrinti kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę bei ekologinę pusiausvyrą;
3) išsaugoti laukinių augalų, gyvūnų bei grybų buveines ir rūšis, genetiniu požiūriu vertingas jų populiacijas;
4) sudaryti sąlygas moksliniams tyrimams ir pažintiniam turizmui;
5) propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus (vertybes), vietoves.

Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įsteigta 15 valstybinių draustinių (žr. 3 lentelę; 1 priedą):

- *Merkio ichtiologinis draustinis;*
- *Diržamenių, Geidukonių ir Ilgininkų telmologiniai draustiniai;*
- *Inklėriškių, Taurupio ir Ūlos kraštovaizdžio draustiniai;*
- *Glėbo, Šalčios ir Spenglos hidrografiniai draustiniai;*
- *Šarkučių geomorfologinis draustinis;*
- *Pelesos botaninis – zoologinis draustinis;*
- *Burbonių miško beržo genetinis draustinis;*
- *Nedzingės miško eglės genetinis draustinis;*
- *Rudnios miško pušies genetinis draustinis*.

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas valstybiniuose draustiniuose yra 2369,9 ha (žr. 3 lentelę, 1 priedą).

3 lentelė. *Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įsteigti valstybiniai draustiniai*

Draustinio pavadinimas	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Vieta	Kada ir kieno įsteigta	Steigimo tikslas
			girininkijoje	*bendras*			
Pelesos botaninis – zoologinis draustinis	192,9	Kaniavos	82,3	82,3	Varėnos raj. savivaldybė	Varėnos rajono savivaldybės Tarybos 2002-12-18 sprendimas Nr. IV-438	Išsaugoti natūralią Pelesos upelio vagą ir jos hidrologinį režimą, didelius tarpinės pelkės ir žemapelkių plotus; išsaugoti teritorijoje randamas saugomų augalų ir gyvūnų rūšis: mėlynuosius palemonus (*Polemonium caeruleum*), gerves (*Grus grus*), kukučius (*Upapa epops*), machaonus (*Papilio machaon)*, šiaurinius auksinukus (*Lycaena helle*) ir užtikrinti palankią jų apsaugos būklę.
Merkio ichtiologinis draustinis	2276,7	Glūko	3,6	128,9	Šalčininkų raj. savivaldybė	LTSR Ministrų Tarybos 1974-05-16 nutarimas Nr. 195	Išsaugoti draustinyje randamas saugomas gyvūnų rūšis (margojo upėtakio (*Salmo trutta fario*) ir kiršlio (*Thymallus thymallus*) nerštavietes, salatį (*Aspius aspius*), kartuolę (*Rhodeus sericeus amarus*), paprastąjį kūjagalvį (*Cottus gobio*), paprastąjį kirtiklį (*Cobitis taenia*), mažąją nėgę (*Lampetra planeri)*; didįjį auksinuką (*Lycaena dispar*), pleištinę skėtę (*Ophiogomphus cecilia*); ūdrą (*Lutra lutra*)) ir EB svarbos natūralias buveines: *3260 Upių sraunumas su kurklių bendrijomis, 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpieves, 6210 Stepines pievas, 6230 *Rūšių turtingus briedgaurynus, 6270 Rūšių turtingus smilgynus, 6410 Melvelynus, 6430 Eutrofinius aukštuosius žolynus, 6450 Aliuvines pievas, 6510 Šienaujamas mezofitų pievas, 7230 Šarmingas žemapelkes.*
		Valkininkų	64,7				
		Pirčiupių	2,8				
		Matuizų	48,0				
		Žygmantiškių	7,6				
		Perlojos	2,2				
Diržamenių telmologinis draustinis	74,8	Valkininkų	58,4	58,4	Varėnos rajono savivaldybė	LRV 2011-03-23 nutarimas Nr. 351	Išsaugoti vertingą aukštapelkės raistą, kuriame inventorizuotos Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės – *91D0 *Pelkiniai miškai, 7110 *Aktyvios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai*, ir užtikrinti palankią gamtinių buveinių apsaugos būklę.
Geidukonių telmologinis draustinis	68,3	Glūko	11,7	11,7	Varėnos rajono savivaldybė	LRV 2011-03-23 nutarimas Nr. 351	Išsaugoti vertingą aukštapelkės raistą, kuriame yra Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių – *3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 91D0 *Pelkiniai miškai*, ir užtikrinti palankią natūralių buveinių apsaugos būklę; sudaryti sąlygas vietoje *7120 Degradavusių aukštapelkių* buveinės atsikurti kitų tipų Europos Bendrijos svarbos natūralioms pelkių buveinėms.

Draustinio pavadinimas	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Vieta	Kada ir kieno įsteigta	Steigimo tikslas
			girininkijoje	*bendras*			
Ilgininkų telmologinis draustinis	267,2	Glūko	76,6	76,6	Varėnos raj. savivaldybė	LR AT 1992-09-24 nutarimas Nr. I-2913	Išsaugoti Dzūkų ežeruotam moreniniam kalvynui būdingą paežerinių pelkių kompleksą.
Inklėriškių kraštovaizdžio draustinis	845,0	Pirčiupių	265,6	265,6	Vilniaus apskritis, Trakų raj. savivaldybė	LR AT 1992-09-24 nutarimas Nr. I-2913	Išsaugoti Merkio zandrinės paslėninės lygumos kraštovaizdį.
Taurupio kraštovaizdžio draustinis	377,5	Valkininkų	32,6	71,6	Varėnos raj. savivaldybė	LTSR Ministrų Tarybos 1988-02-29 nutarimas Nr. 57	Išsaugoti raiškų Taurupio upelio erozinio slėnio kraštovaizdį Eišiškių-Šalčininkų moreninėje pakilumoje.
		Žygmantiškių	39,0				
Glėbo hidrografinis draustinis	252,8	Glūko	128,1	128,1	Varėnos raj. savivaldybė	LTSR Ministrų Tarybos 1988-02-29 nutarimas Nr. 57	Išsaugoti raiškų guolinės kilmės duburį – Glėbo ežerą su apyežeriu.
Šalčios hidrografinis draustinis	761,0	Žygmantiškių	125,6	125,6	Šalčininkų raj. savivaldybė	LTSR Ministrų Tarybos 1988-02-29 nutarimas Nr. 57	Išsaugoti salpinio slėnio smarkiai vingiuotą Šalčios upės atkarpą žemupyje.
Spenglos hidrografinis draustinis	254,0	Valkininkų	53,5	53,5	Varėnos raj. savivaldybė	LTSR Ministrų Tarybos 1988-02-29 nutarimas Nr. 57	Išsaugoti salpinio slėnio smarkiai vingiuotą Spenglos žemupį.
Šarkučių geomorfologinis draustinis	769,8	Kaniavos	136,0	136,0	Šalčininkų raj. savivaldybė	LTSR Ministrų Tarybos 1988-02-29 nutarimas Nr. 57	Išsaugoti Medininkų – Ašmenos moreninių aukštumų prieškalvių reljefą.
Burbonių miško beržo genetinis draustinis	13,0	Valkininkų	13,0	13,0	Varėnos raj. savivaldybė	LRV 2014-11-12 nutarimas Nr. 1246	Išsaugoti Burbonių miško karpotojo beržo (*Betula pendula* Roth.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga.
Nedzingės miško eglės genetinis draustinis	59,1	Glūko	59,1	59,1	Varėnos raj. savivaldybė	LRV 2014-11-12 nutarimas Nr. 1246	Išsaugoti Nedzingės miško paprastosios eglės (*Picea abies* (L.) Karst.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga.

Draustinio pavadinimas	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Vieta	Kada ir kieno įsteigta	Steigimo tikslas
			girininkijoje	*bendras*			
Rudnios miško pušies genetinis draustinis	25,7	Perlojos	25,6	25,6	Varėnos raj. savivaldybė	LRV 2014-11-12 nutarimas Nr. 1246	Išsaugoti Rudnios miško paprastosios pušies (*Pinus sylvestris* L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga.
Ūlos kraštovaizdžio draustinis	4241,4	Marcinkonių	462,1	1133,9	Varėnos raj. savivaldybė	LTSR Ministrų Tarybos 1960-09-27 nutarimas Nr. 517	Išsaugoti zandrinių terasinių smėlingų lygumų kraštovaizdį su termokarstiniais ežerėliais, žemyninėmis kopomis ir hidrografiniais ypatumais, upėtakių nerštavietes.
		Perlojos	671,8				
			VISO:	**2369,9**			

**Plotas, vadovaujantis Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis*

SANTRUMPŲ IR SUTARTINIŲ ŽENKLŲ REIKŠMĖS:

LTSR – Lietuvos Tarybų Socialistinė Respublika;

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

LR AT – Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba - Atkuriamasis Seimas.

1.1.4. Savivaldybių draustiniai

Vadovaujantis Varėnos rajono savivaldybės tarybos 2002 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. IV-438 „*Dėl savivaldybės gamtinių draustinių įsteigimo*“, regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įsteigti 4 savivaldybės draustiniai: ***Pilvingio ornitologinis, Tabalio botaninis, Vykščiaus botaninis – zoologinis, Katros botaninis – zoologinis*** (žr. 1 priedą).

Pilvingio ornitologinis draustinis (Varėnos rajonas, Merkinės seniūnija, Pilvingių ežeras ir pelkė) išsidėstęs regioninio padalinio administruojamuose Glūko girininkijos miškuose (429 miško kvartalo 1–8 sklypuose). Draustinis įsteigtas siekiant išsaugoti natūraliai susiformavusius pelkinius biotopus ir pelkėjantį ežerą, tipiškas tokioms buveinėms būdingas augalijos ir gyvūnijos bendrijas, retų ir į Raudonąją knygą įrašytų gyvūnų rūšių buveines. Šios teritorijos unikalumą lemia tai, kad čia gyvena po vieną didžiųjų baublių, gulbių nebylių, nendrinių lingių (žr. 12 pav.) porą. Taip pat aptikta labai reta Lietuvoje baltaskruosčių žuvėdrų rūšis. Šioje teritorijoje peri juodosios žuvėdros, rudagalviai kirai, juodieji gandrai, pilkieji garniai ir kitų rūšių paukščiai. Bendras draustinio plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 40,7 ha; ***bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Pilvingio ornitologiniame draustinyje – 28,3 ha***.

12 pav. Nendrinė lingė (*Circus aeruginosus*) (*R.Aitmanas nuotr.; www.naturephoto.lt*)

Tabalio botaninis draustinis (Varėnos rajonas, Kaniavos seniūnija, Padubičių miškas, Tabalėlio ir Tabalio ežerai ir pelkė) išsidėstęs regioninio padalinio administruojamuose Kaniavos girininkijos miškuose (251 kv. 4–6 skl.; 252 kv. 1–5 skl.; 266 kv. 11–14, 16 skl.; 267 kv. 1–5, 7, 8 skl.). Draustinis įsteigtas siekiant išsaugoti natūraliai

susiformavusią aukštapelkę, distrofinius ežerus, teritorijai būdingas augalijos ir gyvūnijos bendrijas, retų ir į Raudonąją knygą įrašytų augalų rūšių buveines. Šioje teritorijoje gausiai auga labai retos saugomos augalų rūšys – *durpyninis bereinis* ir *pievinės gencijonėlės*. Vakarinėje pelkyno dalyje įsikūrusi gausi žaliųjų ir kūdrinių varlių neršykla. Šioje teritorijoje peri nendrinė vištelė, švygžda (žr. 13 pav.), nendrinė lingė ir kitos paukščių rūšys. Visa draustinio teritorija patenka į BAST „Kaniavos miškai“, kurioje ypatingas dėmesys skiriamas EB svarbos gamtinių buveinių – *3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai* – išsaugojimui. Bendras draustinio plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 86,9 ha; ***bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Tabalio botaniniame draustinyje – 81,1 ha***.

13 pav. „Balos princesė“ – švygžda (*Porzana porzana*) (*S.Minkevičius nuotr.; www.naturephoto.lt*)

Vykšiaus botaninis – zoologinis draustinis (Varėnos rajonas, Jakėnų seniūnija, Vykšiaus upelis, Vykšiaus ežeras) išsidėstęs regioninio padalinio administruojamuose Glūko girininkijos miškuose (221 kv. 14, 15, 28, 32 skl.; 222 kv. 13–16, 24–27, 29–31 skl.; 235 kv. 7, 8 skl.; 236 kv. 1, 4, 11, 12 skl.). Draustinis įsteigtas siekiant išsaugoti natūralią Vykšiaus upelio vagą ir hidrologinį rėžimą, vandeningus šaltinius, Vykšiaus ežerą su žemapelkiniu apypelkiu, šlapio miško biotopus ir šiai teritorijai būdingas augalijos ir gyvūnijos bendrijas, retų ir į Raudonąją knygą įrašytų augalų ir gyvūnų rūšių buveines. Vietovė pasižymi natūralia ir laukine gamta. Labai gausi saugotina labai retų rūšių augalija, įrašyta į Raudonąją knygą. Liūlinio

užaugimo tipo ežero pakrantėse yra saugotinos *šluotelinės viksvos, nariuotosios ilgalūpės*, labai retos kerpsamanių rūšių – *pūkuotosios apuokės* ir *miškinės monažolės* – bendrijos. Vykšiaus ežere ir apyežeryje puikios sąlygos gyventi įvairiems vandens paukščiams. Dėl bebrų veiklos apsemtose pievose ir pelkutėse susidarė puikios sąlygos veistis žaliosioms, kūdrinėms varlėms ir pilkosioms rupūžėms. Bendras draustinio plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 30,1 ha; ***bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Vykšiaus botaniniame – zoologiniame draustinyje – 20,4 ha***.

Katros botaninis – zoologinis draustinis (Varėnos rajonas, Kaniavos seniūnija, Katros upės atkarpa Paramėlio miške) išsidėstęs regioninio padalinio administruojamuose Kaniavos girininkijos miškuose (290 kv. 16 skl.; 291 kv. 13, 15, 16, 20, 21 skl.; 297 kv. 21, 22, 31, 32 skl.; 298 kv. 3–5 skl.; 299 kv. 1, 2 skl.; 300 kv. 8, 9, 18 skl.; 301 kv. 13, 17–21, 24 skl.; 302 kv. 1–3 skl.; 303 kv. 16–20 skl.; 304 kv. 16–21 skl.; 305 kv. 8–12 skl.). Draustinis įsteigtas siekiant išsaugoti natūralią Katros upės vagą, jos hidrologinį rėžimą, jos pakraščiuose susiformavusias viksvinių žemapelkių ekosistemas ir tik joms būdingas augalijos ir gyvūnijos bendrijas, retų ir į Raudonąją knygą įrašytų augalų ir gyvūnų rūšių buveines. Šioje teritorijoje peri *gervė, griežlė* (14 pav.)*, brastinis tilvikas, juodasis gandras, suopis, pievinė lingė, lututė, kurtinys, tetervinas*.

14 pav. Drėgnokų, dažnai upių slėnių ir kitokių pievų paukštis - griežlė

Dalis teritorijos patenka į PAST „Karaviškių miškas“. Visa draustinio teritorija patenka į BAST „Čepkelių pelkė“, kurioje ypatingas dėmesys skiriamas EB svarbos gamtinių buveinių, saugomų gyvūnų (*ūdra, kūdrinis pelėausis, raudonpilvė kūmutė* (žr. 15 pav.)*, šneiderio kirmvabalis*) ir augalų (*dvilapis purvuolis, plačialapė klumpaitė, žvilgančioji riestūnė, vėjalandė šilagėlė*) rūšių išsaugojimui. Bendras draustinio plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 101,3 ha; ***bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Katros botaniniame – zoologiniame draustinyje – 86,7 ha***.

15 pav. Jei miške pasigirdo „skudučių“ grojimas, neabejotina – tai kūmuoja raudonpilvė kūmutė (*Bombina bombina*) (*Jurgos ir Ričardo Anusauskų nuotr.*)

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas savivaldybių draustiniuose – 216,5 ha (žr. 1 priedą).

1.1.5. Valstybiniai biosferos poligonai

Saugomų teritorijų įstatymas numato, kad siekiant sukurti reprezentatyvią kompleksinės ekologinės stebėsenos sistemą, garantuoti gamtinių kompleksų apsaugą ir pan., gali būti steigiamos biosferos stebėsenos teritorijos – biosferos poligonai. Šios teritorijos, skirtingai nuo kitų saugomų teritorijų, skirtų biologinės įvairovės išsaugojimui, turi specifinių požymių, – būtent jos turi ne tik ir ne tiek užtikrinti atitinkamų objektų apsaugą, bet pirmiausia vykdyti biosferos ir jos pokyčių stebėseną (steigiami vykdyti nacionalinę ir regioninę stebėsenos programą).

16 pav. Tripirštis genys (*Picoides tridactylus*)

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose (*Žygmantiškių girininkijoje*) 2004 m. gruodžio 10 d. LR aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-629 „*Dėl Adutiškio–Guntauninkų miškų, Gedžiūnų miško, Gubernijos miško, Padauguvos miško, Plinkšių miško, Rūdininkų girios, Šimonių girios, Taujėnų–Užulėnio miškų ir Žaliosios girios biosferos poligonų įsteigimo, jų nuostatų ir ribų patvirtinimo*“ įsteigtas valstybinis ***Rūdninkų girios biosferos poligonas*** (toliau – Biosferos poligonas), siekiant išsaugoti Rūdninkų girios ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti vapsvaėdžio *(Pernis apivorus),* tetervino *(Tetrao tetrix),* kurtinio *(Tetrao urogallus),* lututės *(Aegolius funereus),* lėlio *(Caprimulgus europaeus),* juodosios meletos (*Dryocopus martius*), tripirščio genio *(Picoides tridactylus*; žr. 16 pav.), dirvoninio kalviuko *(Anthus campestris;* žr. 17 pav.*),* lygutės *(Lullula arborea)* populiacijas teritorijoje.

17 pav. Dirvoninis kalviukas – kielinių šeimos atstovas, kurio buveinė – nederlingi laukai, atviros kopos, taip pat žmogaus veiklos pažeistos – su suardyta žoline danga vietos, smėlio ir žvyro karjerai, dykvietės, atviri kariniai poligonai.

Biosferos poligono paskirtis:

- būti sudėtine nacionalinės kompleksinės ekologinės bei specializuotos biologinės įvairovės būklės stebėsenos sistemos bei Europos ekologinio tinklo Natura 2000 dalimi, kurioje stebimi, kontroliuojami bei prognozuojami gamtinių sistemų pokyčiai;
- išsaugoti Rūdninkų girios biosferos poligone esančių miškų ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti *vapsvaėdžio, tetervino, kurtinio, lututės, lėlio, juodosios meletos, tripirščio genio, dirvoninio kalviuko, lygutės* populiacijas teritorijoje;

- vykdyti saugomų paukščių rūšių – *vapsvaėdžio, tetervino, kurtinio, lututės, lėlio, juodosios meletos, tripirščio genio, dirvoninio kalviuko, lygutės* – stebėseną (monitoringą), mokslinius tyrimus, kaupti informaciją apie rūšių įvairovę;
- atlikti gamtosaugos eksperimentus natūraliuose gamtiniuose kompleksuose ir jų aplinkinėse teritorijose;
- analizuoti žmogaus veiklos poveikį natūralioms ekosistemoms;
- užtikrinti gamtos išteklių subalansuotą naudojimą ir atkūrimą;
- propaguoti biologinės įvairovės išsaugojimo idėjas ir būdus.

Miškų ūkio ir kita veikla Biosferos poligone negali bloginti saugomų paukščių rūšių ir jų buveinių apsaugos būklės. Biosferos poligono nuostatai reglamentuoja tokius ūkinės veiklos principus:

1) negali būti veisiami svetimžemiai medžiai ir krūmai; aikštės, retmės, smėlynai negali būti užsodinami mišku; negali būti keičiamas hidrologinis režimas, jeigu dėl to sumažėtų maitinimuisi tinkamų buveinių ar pablogėtų jų kokybė;
2) miško kirtimai ir kiti darbai, kurių metu suardomas dirvožemis, negali būti vykdomi 0,6 ir mažesnio skalsumo medynuose, retmėse, miško aikštėse nuo gegužės 15 d. iki rugpjūčio 15 d.;
3) priešgaisrinės juostos negali būti mineralizuojamos nuo gegužės 15 d. iki rugpjūčio 15 d.;
4) skatinama gamtotvarkos plane numatytais atvejais ir suderinus su žemės savininkais bei valdytojais atstatyti ankstesnių miško sausinimų metu pažeistą hidrologinį režimą;
5) skatinama reguliuoti kranklių, šernų, kiaunių, lapių (žr. 18 pav.) ir mangutų gausą; įgyvendinti priemones, gausinančias vapsvas ir kamanes;
6) skatinama įrengti vapsvaėdžiams dirbtinius lizdus, iškelti lututėms inkilus, įrengti kurtiniams, tetervinams gastrolitų lesyklas;
7) skatinama mineralizuoti kvartalines ir priešgaisrines juostas, aptverti tvoromis vertingiausias kurtinių tuokvietes;
8) skatinama riboti transporto eismą vidaus keliais prie saugomų paukščių lizdaviečių balandžio–rugpjūčio mėn.;
9) skatinama nenaudoti pesticidų.

18 pav. Rudoji lapė (*Vulpes vulpes*) – šuninių šeimos žinduolis

Lututės (žr. 19 pav.) *apsaugos tikslais regioninio padalinio administruojamuose miškuose (Žygmantiškių girininkijos 75 miško kvartalo 5, 7, 10, 11, 19 sklypai; bendras plotas – 22,7 ha)*, išskiriamos:

- ***maitinimosi vietos*** – 500–1000 m pločio juostos apie lutučių veisimosi vietas. Lututės maitinimosi vietoje kertant mišką plynai, 1 ha turi būti paliekama ne mažiau kaip 20 buvusio pagrindinio ardo sėklinių ir biologinei įvairovei palaikyti skirtų medžių (medžiai paliekami biogrupėmis).

19 pav. Lututė (*Aegolius funereus*) su savo mažyliais

Rūdninkų girios biosferos poligone saugomos paukščių rūšies – lututės – apsaugos tikslais išskirtų maitinimosi vietų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose pateikiama 9 priede, o žiniaraštis – 8 priede.

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Rūdninkų girios biosferos poligone (įskaitant Šalčios hidrografinio (125,6 ha) draustinio plotą – 126,9 ha (žr. 1 priedą).

1.2. Gamtos paveldo objektai

Biologinė įvairovė taip pat yra saugoma paskelbiant tam tikrus objektus gamtos paveldo objektais. Saugomų teritorijų įstatyme numatyta, kad išskirtinio amžiaus, matmenų, formų ar dendrologiniu bei estetiniu požiūriu vertingi medžiai, krūmai, saugomų augalų ir grybų rūšių augavietės (buveinės), unikalios ir nykstančios augalų bendrijos gali būti skelbiami botaniniais gamtos paveldo objektais, o saugomų gyvūnų rūšių radavietės (veisimosi ir maitinimosi vietos), gyvūnų kolonijos, unikalūs paukščių lizdai gali būti skelbiami zoologiniais gamtos paveldo objektais.

Gamtos paveldo objektų teisinis režimas yra apibrėžtas šių objektų nuostatuose, patvirtintuose aplinkos ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-214 „*Dėl gamtos paveldo objektų nuostatų patvirtinimo*“. Gamtos paveldo objektų teritorijoje ir jų buferinės apsaugos zonose yra leidžiama veikla, padedanti išryškinti ar atkurti gamtos paveldo objektus, taip pat lankymas. Gamtos paveldo objektų teritorijoje ir jų fizinės apsaugos pozoniuose yra draudžiama naikinti ir žaloti paveldo objektus ar jų vertės požymius, kasti žemę, statyti nesusijusius su objektų eksploatavimu ar tvarkymu statinius ir pan. Botaninių ir zoologinių gamtos paveldo objektų teritorijoje ir jų buferinės apsaugos zonose yra draudžiama bloginti augalų ir gyvūnų buveinių sąlygas.

Gamtos paveldo objektai vertinami ir tikslingumas skelbti juos saugomais nustatomas vadovaujantis Saugomų teritorijų (išskyrus kultūrinius rezervatus (rezervatus – muziejus), kultūrinius draustinius ir istorinius valstybinius parkus) steigimo kriterijais (patvirtinti LR aplinkos ministro 2020 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. D1-736). Saugomų gamtos paveldo objektų apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato saugomų teritorijų įstatymas ir gamtos paveldo objektų nuostatai. Savivaldybių saugomų gamtos paveldo objektų steigimo tvarką savivaldybių tarybų patvirtinti saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašai.

Vadovaujantis LR aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 652 „*Dėl valstybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašo patvirtinimo*“ į valstybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašą įtraukti 3 objektai, išsidėstę regioninio padalinio administruojamų Marcinkonių girininkijos miškų teritorijoje: ***2 botaniniai (Drevėtos pušys) ir 1 geomorfologinis (Mančiagirės skardžiai)*** (žr. 20 pav.; 4 lentelę; 4 priedą). Objektas „*Mančiagirės skardžiai*“ paskelbtas geomorfologiniu paminklu, vadovaujantis LR Vyriausybės 2000 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. 311 „*Dėl gamtos paminklų paskelbimo*“.

20 pav. „Mančiagirės skardžiai“ (Marcinkonių girininkija, 67 kv. 10 sklypas)

Botaniniai gamtos paveldo objektai (Drevėtos pušys; žr. 21–22 pav.) – tai *paprastosios pušys*, kurių kamienuose išskobtos drevės, skirtos bitėms laikyti. Tai tradicinės dzūkų drevinės bitininkystės paminklai. Pušys saugomos nuo 1960 m.

21 pav. „Drevėta pušis“ (Marcinkonių girininkija, 184 kv. 7 sklypas)

22 pav. „Drevėta pušis“ (Marcinkonių girininkija, 228 kv. 11 sklypas)

Regioninio padalinio administruojamuose BAST Dainavos giria miškuose (Marcinkonių girininkijos 135 miško kvartalo 3 (dalis), 4 (dalis), 42 (dalis), 54 (dalis), 55 (dalis), 56 (dalis), 74 (dalis) sklypuose; objekto plotas ~ 1,9 ha) Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD specialistų siūlymu numatoma *„Povilnio šaltinį“* paskelbti valstybės saugomu gamtos paveldo (hidrogeologiniu) objektu.

Regioninio padalinio administruojamuose Perlojos girininkijos miškuose (562 miško kvartalo 4, 22 ir 26 taksaciniuose miško sklypuose) auga įspūdingų dendrometrinių rodiklių paprastosios pušies medžiai (žr. 23 pav.), kuriuos siūloma paskelbti valstybės saugomais gamtos paveldo objektais (botaniniais).

23 pav. Paprastosios pušies medžiai siūlomi paskelbti valstybės saugomais gamtos paveldo objektais (Perlojos girininkijos 562 kv. 4 skl. (1), 22 skl. (2) ir 26 skl.(3))

Saugomų ir siūlomų paskelbti gamtos paveldo objektų lokalizacija regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje pateikiama 4–5 prieduose.

4 lentelė. *Regioninio padalinio administruojamuose miškuose saugomi gamtos paveldo objektai*

Pavadinimas (*rūšis*)	Girininkija	Miško kvartalas	Taksacinis miško sklypas	Pastabos
Geomorfologiniai objektai				
**Mančiagirės skardžiai*	Marcinkonių	43	14d., 15d.	Valstybės saugomas gamtos paminklas
		57	6d., 7d., 8d., 18d., 29, 30d., 32d., 33, 34d., 35	
		67	10d.	
		58	1, 2d., 3d., 5, 6	
		69	1d., 2, 3	
		Bendras plotas (ha):	***7,6***	
Botaniniai objektai				
Drevėta pušis	Marcinkonių	184	7	Valstybės saugomas gamtos paveldo objektas
Drevėta pušis	Marcinkonių	228	11	Valstybės saugomas gamtos paveldo objektas

d. – taksacinio miško sklypo ploto dalis;

****Lietuvos gamtos paminklai** – vertingiausi gamtos paveldo objektai, turintys valstybinės reikšmės gamtinę vertę.*

1.3. Miško medžių genetinių išteklių objektai

Miško medžių genetiniai ištekliai – tai šalies nacionalinis turtas, kuris užtikrina biologinių ekosistemų tvarumą ir biologinę įvairovę, įvairių gyvybės formų, tame tarpe ir žmogaus, pilnavertę būtį ir tęstinumą. Genetinių išteklių naudojimas miško medžių selekcijai ir sėklininkystė sąlygoja vietinių miško medžių populiacijų išsaugojimą ir aplinkos ekologinį stabilumą, miškų atsparumą neigiamiems aplinkos veiksniams, ligoms ir kenkėjams, vertingos medienos, energetinių išteklių ir kitos miško produkcijos didėjimą. Lietuvoje miško medžių selekcija ir sėklininkystė vystoma genetiniu-ekologiniu pagrindu, atrenkant, išbandant, saugant ir naudojant vertingus Lietuvos miškų genetinius išteklius geriausių populiacijų ir genotipų pavidalu, vidurūšinės ir tarprūšinės hibridizacijos pagalba gaunant vertingus hibridus ir introdukuojant perspektyvias rūšis ir populiacijas iš kitų šalių. Didelis dėmesys skiriamas dauginamosios medžiagos adaptacinėms savybėms, specifinėms kiekvieno kilmės rajono ekologinėms sąlygoms, atsižvelgiant į augavietes.

Sėklinę miško bazę sudaro sėkliniai ir genetiniai medynai, sėklinės miško medžių plantacijos (toliau – sėklinės plantacijos), miško medžių klonų rinkiniai, miško medžių selekcijai skirti bandomieji miško medžių želdiniai (toliau – bandomieji želdiniai), miško medžių genetiniai draustiniai (toliau – genetiniai draustiniai), rinktiniai ir elitiniai medžiai, atrinkti medynai, sėklų šaltiniai ir kiti įvertinti sėklinės miško bazės objektai, įrašyti į Genetinių miško medžių išteklių informacinę sistemą, iš kurių gaunama dauginamoji medžiaga. Sėklinės miško bazės objektai įrašomi į Informacinę sistemą ir išregistruojami iš jos Genetinių miško medžių išteklių informacinės sistemos nuostatų, tvirtinamų VMT direktoriaus, nustatyta tvarka.

Sėklinės miško bazės objektai atrenkami vadovaujantis VMT tvirtinama Genetinių miško medžių išteklių atrankos metodika ir Miško dauginamosios medžiagos nuostatų 9 priedu. Sėklinė miško bazė kuriama ir vystoma taikant pažangius selekcijos metodus, vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos nuostatų 10 ir 11 priedų reikalavimais. Iš jos gauta dauginamoji medžiaga naudojama miškui želdinti, moksliniams tyrimams, miško medžių selekcijos ir sėklininkystės darbams vykdyti.

1.3.1. Valstybės saugomi miško medžių genetinių išteklių objektai

Įgyvendindama 2012 m. balandžio 20 d. Europos Parlamento priimtą Europos Sąjungos biologinės įvairovės strategiją iki 2020 m., kurioje pabrėžiama, kad *biologinės įvairovės mažėjimas susijęs ne tik su rūšių ir buveinių, bet ir genetinės įvairovės nykimu,* Lietuva įsipareigojo užtikrinti ne tik natūralių gamtinių buveinių, bet ir šalies miško medžių genetinių išteklių apsaugą. Dalis jų saugoma regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje (žr. 5 lentelę): 4 valstybiniai genetiniai draustiniai – ***Rudnios miško pušies, Burbonių miško beržo, Nedzingės miško eglės*** ir ***Stėgalios miško pušies valstybiniai genetiniai draustiniai***, įsteigti LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1246 „*Dėl valstybinių genetinių draustinių įsteigimo ir jų ribų planų patvirtinimo*“, Pagraužupio, Inklėriškių ir Užuožerės miško pušies genetiniai medynai, įrašyti į genetinių medynų sąrašą, patvirtintą VMT direktoriaus 2017 m. rugsėjo 6 d. įsakymu Nr. 217-17-V „*Dėl genetinių medynų sąrašo patvirtinimo*“. Šie objektai taip pat įrašyti į Europos miško genetinių išteklių duomenų bazę (EUFGIS), priskirti miško augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams, įrašyti į šalies Augalų nacionalinių genetinių išteklių informacinę sistemą ir Genetinių miško medžių išteklių informacinę sistemą. Šių ***objektų steigimo ir apsaugos tikslas*** – išsaugoti vietinių medžių rūšių (karpotojo beržo, paprastosios eglės ir paprastosios pušies) populiacijų genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šių populiacijų atsikūrimą ar atkūrimą tų pačių medynų dauginamąja medžiaga.

5 lentelė. *Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įsteigtų valstybinių genetinių draustinių ir genetinių medynų sąrašas*

Eil. Nr.	Genetinio draustinio/medyno pavadinimas	Kodas Genetinių miško medžių išteklių informacinėje sistemoje	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr. *(pagal 2021 m. miškų inventorizacijos duomenis)*	Plotas, ha*
Valstybiniai genetiniai draustiniai (*miško dauginamosios medžiagos kategorija: A – atrinkta*)						
1.	*Stėgalios miško pušies*	59PGD042	Marcinkonių	159	41	6,3
2.	*Nedzingės miško eglės*	59EGD022	Glūko	448	5, 8, 11-24	59,1
				450	1-17, 19	
				451	9, 12, 17, 18	
				452	2-4, 8, 9, 11, 12, 18	
3.	*Rudnios miško pušies*	59PGD088	Perlojos	640	7-9	25,7
				641	1, 2, 6	
4.	*Burbonių miško beržo*	30BGD056	Valkininkų	14	13	12,9
				15	25	
				21	1, 44	
Genetiniai medynai (*miško dauginamosios medžiagos kategorija: A – atrinkta*)						
1.	*Pagraužupio miško pušies*	30PGD073	Pirčiupių	57	1-7	15,0
2.	*Inklėriškių miško pušies*	30PGD074	Pirčiupių	69	7, 15	4,5
3.	***Užuožerės miško pušies*	59PGD043	Marcinkonių	245	13	8,7

***Pastaba.** Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtų valstybinių genetinių draustinių ir genetinių medynų plotas pateiktas vadovaujantis Genetinių miško medžių išteklių informacinės sistemos duomenimis.*

****Pastaba.** Vadovaujantis LRV 1999 m. lapkričio 8 d. nutarimu Nr. 1238 „Dėl Čepkelių, Kamanų ir Viešvilės valstybinių gamtinių rezervatų nuostatų patvirtinimo“ (galiojanti suvestinė redakcija 2021-06-01) Čepkelių gamtiniame rezervate taikomos LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme gamtiniams rezervatams nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos. Užuožerės miško paprastosios pušies populiacijos genetiniame medyne gali būti vykdomi ugdomieji, sanitariniai ir specialieji miško kirtimai. Genetinis medynas turi būti atkurtas to paties medyno miško dauginamąja medžiaga, taikant želimą skatinančias priemones arba dirbtinai želdinant, laikantis LR aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų. Visos ūkinės priemonės turi būti vykdomos vadovaujantis VMT parengtomis rekomendacijomis, suderinus jas su Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija.*

Genetiniai draustiniai ir genetiniai medynai saugomi *dinaminiai* (kai saugoma ne tik rūšis, bet ir jos genetinė medžiaga, medynams atsikuriant ar juos atkuriant dirbtiniu būdu iš jų dauginamosios medžiagos, kol medžiai dar neperbrendę ir gausiai dera) metodais, specialiųjų miško kirtimų pagalba formuojant įvairiaamžius medynus, kuriuose galima ir nevyraujančių kitų medžių rūšių priemaiša. Specialieji miško kirtimai, atsižvelgiant į medžių derėjimą, būklę ir pan., kaip ir kitos ūkinės priemonės (atkūrimo būdai, želdinių, žėlinių, jaunuolynų priežiūra, apsauga ir kt.) vykdomos vadovaujantis Valstybinės miškų tarnybos parengtomis ir miško medžių genetinių draustinių ir genetinių medynų būklės ir įvykdytų ūkinių priemonių įvertinimo pažymose projektuojamomis priemonėmis ir nurodymais, laikantis teisės aktuose nustatytų reikalavimų (žr. 16–17 priedus). Jei medynai dera, kirtimai vykdomi medžių derliaus metais, todėl atkuriant genetinius išteklius pirmenybė teikiama

savaiminiam miško žėlimui. Genetiniuose draustiniuose ir genetiniuose medynuose gali būti vykdomos ir kitos priemonės, kurių pagalba surenkama miško dauginamoji medžiaga ne tik jiems atkurti (*in situ*), bet ir ją saugoti (*ex situ*) ilgalaikėje sėklų saugykloje, naudoti lauko kolekcijoms ir bandomiesiems želdiniams, skirtiems miško medžių selekcijai, selekcinei sėklinei bazei kurti ir vykdyti mokslinius tyrimus.

Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įsteigtų genetinių draustinių ir genetinių medynų ribų lokalizacija pateikiama 16 priede.

Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje esančiuose genetiniuose objektuose ūkinės priemonės projektuojamos vadovaujantis Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus 2022 m. spalio 25 d. parengta pažyma Nr. 2022 / 9 „*VĮ Valstybinių miškų urėdijos Varėnos regioninio padalinio miško genetinių išteklių objektų būklės vertinimas, įvykdytų ūkinių priemonių vertinimas ir naujų projektavimas*“ (žr. 17 priedą).

1.3.2. Kiti miško medžių genetinių išteklių objektai

Kitiems miško medžių genetinių išteklių objektams priskirti šie sėklinės miško bazės objektai: sėklinės plantacijos, sėkliniai medynai ir bandomieji želdiniai.

Sėklinės plantacijos skirtos selekcinei dauginamajai medžiagai auginti, o sėkliniai medynai – sėklinės medžiagos ruošai ir selekciniu požiūriu vertingiems genetiniams miško medžių ištekliams saugoti. Naujai atrinktuose sėkliniuose medynuose sėklas ruošti galima tik atlikus specialiuosius kirtimus iki medžių žydėjimo. Atliekant kirtimus medynai išretinami, iškertant su ydomis, pažeistus, nustelbtus medžius, kad medyno skalsumas po kirtimų liktų ne mažesnis kaip 0,5–0,6, o kitų medžių rūšių – ne daugiau kaip 30 proc., ąžuolynuose – ne daugiau kaip 40 proc. Medžiai kertami ir ištraukiami nepažeidžiant augančių medžių kamienų ir paviršinių šaknų. Skatinant žėlimą arba renkant nuo žemės sėklinę medžiagą, galima kirsti traką ir menkavertį pomiškį.

Bandomieji želdiniai skirti įvertinti rinktinių medžių, jų klonų ir populiacijų palikuonių, hibridų ir introdukuotų medžių rūšių paveldimąsias savybes.

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigti (žr. 6 lentelę; 16–17 priedus):

- 4 sėklinės plantacijos (miško dauginamosios medžiagos kategorija: I – išbandyta): *juodalksnio ir 3 paprastosios pušies*;
- 4 palikuonių bandomieji želdiniai (miško dauginamosios medžiagos kategorija: R – atitinkanti (kokybės) reikalavimus): *3 paprastosios pušies ir 1 karpotojo beržo*.

Sėklinėse plantacijose ir bandomuosiuose želdiniuose specialiųjų miško kirtimų pagalba siekiama suformuoti įvairiaamžę medynų struktūrą, kuriuose galima ir nevyraujančių kitų medžių rūšių priemaiša. Šiuose objektuose specialieji miško kirtimai (atsižvelgiant į medžių derėjimą, būklę ir pan.), kaip ir kitos ūkinės priemonės (atkūrimo būdai, želdinių, žėlinių, jaunuolynų priežiūra, apsauga ir kt.) projektuojamos vadovaujantis Valstybinės miškų tarnybos parengta miško genetinių išteklių objektų būklės ir įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo pažymoje numatytomis priemonėmis ir rekomendacijomis, laikantis teisės aktuose nustatytų reikalavimų (žr. 16–17 priedus). Jei medynai dera, kirtimai vykdomi medžių derliaus metais, todėl atkuriant genetinius išteklius pirmenybė teikiama savaiminiam miško žėlimui.

6 lentelė. *Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtų kitų miško medžių genetinių išteklių objektų sąrašas*

Eil. Nr.	**Medžių rūšis**	**Kodas Genetinių miško medžių išteklių informacinėje sistemoje**	**Girininkija**	**Kv. Nr.**	**Skl. Nr.** *(2021 m. miškų inventorizacijos duomenys)*	**Plotas, ha***
Sėklinės plantacijos *(miško dauginamosios medžiagos kategorija: I – išbandyta)*						
1.	*Juodalksnis*	30JSP032	Pirčiupių	135	10	2,0
2.	*Paprastoji pušis*	30PSP025	Valkininkų	147	15	8,1
3.	*Paprastoji pušis*	59PSP049	Glūko	239	1	8,7
4.	*Paprastoji pušis*	59PSP034	Glūko	239	2, 4	7,0
Palikuonių bandomieji želdiniai *(miško dauginamosios medžiagos kategorija: R – atitinkanti (kokybės) reikalavimus)*						
1.	*Beržas karpotasis*	30BBZ008	Pirčiupių	196	5	3,3
2.	*Paprastoji pušis*	30PBZ022	Valkininkų	220	20, 22, 23, 34, 35, 36	4,3
				232	2, 24	
3.	*Paprastoji pušis*	59PBZ012	Marcinkonių	4	19	0,2
4.	*Paprastoji pušis*	59PBZ003	Perlojos	35	14	0,8

***Pastaba.** Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtų sėklinių plantacijų ir palikuonių bandomųjų želdinių plotas pateiktas vadovaujantis Genetinių miško medžių išteklių informacinės sistemos duomenimis.*

1.4. Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijos

Ekologinis tinklas yra gamtinio karkaso dalis. Biologinės įvairovės apsaugai gamtinio karkaso teritorijoje išskiriamas ekologinis tinklas, jungiantis didžiausią bioekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką, gyvūnų ir augalų migracijos koridorius.

Europos ekologinis tinklas „NATURA 2000“ – bendras Europos bendrijos svarbos saugomų teritorijų tinklas, skirtas išsaugoti, palaikyti ir prireikus atkurti iki tinkamos apsaugos būklės natūralius buveinių tipus, gyvūnų ir augalų rūšis natūraliame areale. Tinklą sudaro buveinių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – BAST) ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – PAST). Šiose teritorijose draudžiama arba ribojama veikla, galinti daryti neigiamą poveikį saugomoms augalų ir gyvūnų rūšims. Veikla gali būti vykdoma tik atsižvelgiant į konkrečius buveinių tipus ar rūšis, vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais ir (ar) gamtotvarkos planais. Dauguma nacionalinių saugomų teritorijų dėl jų gamtinės vertės ir atitikties nustatytiems atrankos kriterijams paskelbtos „NATURA 2000“ teritorijomis.

Regioninio padalinio teritorijoje įsteigta įvairių Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijų. Vadovaujantis LR saugomų teritorijų įstatymo 24 straipsniu, saugomoms teritorijoms arba jų dalims, kuriose yra tarptautinės svarbos buveinių, augalų ir gyvūnų rūšių ar jų bendrijų bei populiacijų, suteikiamas tarptautinės svarbos saugomos teritorijos statusas. „NATURA 2000“ tinklo sudarymą ir „NATURA 2000“ tinklo teritorijų apsaugą reglamentuoja minėto įstatymo 24^1 straipsnis.

Buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos tvarkos aprašas patvirtintas LR aplinkos ministro 2001 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. 219 „*Dėl buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos tvarkos aprašo patvirtinimo*“. Tvarkos aprašo tikslas – nustatyti buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, jų taikymo tvarką ir duomenų apie buveinių apsaugai svarbias teritorijas aprašymo ir pateikimo reikalavimus. Europos Komisijai patvirtinus šias vietoves, o Lietuvai užtikrinus jų teisinę apsaugą, įsteigiamos buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST). Tokių teritorijų steigimo tikslas yra išsaugoti retas ir nykstančias Europos Bendrijos svarbos rūšių populiacijas bei natūralias buveines, o kur reikia pažeistas buveines atkurti iki tinkamos apsaugos būklės.

1.4.1. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST)

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtos 3 paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST): **Karaviškių miškas, Rūdninkų giria** ir **Dainavos giria**, kurios patenka į sąrašą, patvirtintą LR aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. D1-281 „*Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo*“ *(pakeitimai 2022 m. vasario 9 d. Nr. D1-39)* (žr. 7 lentelę).

Karaviškių miškas PAST (kodas – LTVARB004) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Kaniavos girininkijoje*). PAST ribos nustatomos pagal planą (LR aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymo Nr. D1-281, 8 priedas).

Steigimo tikslas: kurtinio (*Tetrao urogallus;* žr. 24 pav.) apsaugai. Bendras PAST plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 343,1 ha. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Karaviškių miškas PAST – 214,5 ha*** (žr. 7 lentelę).

24 pav. Kurtinio (*Tetrao urogallus*) suaugęs individas

Dainavos giria PAST (kodas – LTVARB005) yra Varėnos raj., Alytaus raj., Lazdijų raj. ir Druskininkų savivaldybėse (*Perlojos ir Marcinkonių girininkijose*). PAST ribos sutampa su Dzūkijos nacionalinio parko ribomis, patvirtintomis LRV 2016 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 740 „*Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo*“ išskyrus šio parko Merkinės geomorfologinį ir Merkinės urbanistinį draustinius, rekreacinio, žemės ūkio ir kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto funkcines zonas.

Steigimo tikslas: tetervino (*Tetrao tetrix*), kurtinio (*Tetrao urogallus*), lututės (*Aegolius funereus*), lėlio (*Caprimulgus europaeus*), žalvarnio (*Coracias garrulus*), lygutės (*Lullula arborea*), tulžio (*Alcedo atthis;* žr. 25 pav.) apsaugai. Bendras PAST plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 55439,8 ha. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Dainavos giria PAST – 6327,2 ha*** (žr. 7 lentelę).

25 pav. Tulžys (*Alcedo atthis*). Smaragdinio atspalvio žalsvos ir ryškiai mėlynos plunksnos jį išduoda ne tik balsvame sniego fone žiemos metu, bet ir saulėtą vasaros dieną.

Rūdninkų giria PAST (kodas – LTSALB002) yra Šalčininkų raj. ir Varėnos raj. savivaldybėse (*Žygmantiškių girininkijoje*). PAST ribos sutampa su Rūdninkų girios biosferos poligono ribomis, patvirtintomis LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. D1-629 „*Dėl Adutiškio–Guntauninkų miškų, Gedžiūnų miško, Gubernijos miško, Padauguvos miško, Plinkšių miško, Rūdininkų girios, Šimonių girios, Taujėnų–Užulėnio miškų ir Žaliosios girios biosferos poligonų įsteigimo, jų nuostatų ir ribų patvirtinimo*“.

Steigimo tikslas: vapsvaėdžio (*Pernis apivorus*), tetervino (*Tetrao tetrix*), kurtinio (*Tetrao urogallus*), lututės (*Aegolius funereus*), lėlio (*Caprimulgus europaeus;* žr. 26 pav.), juodosios meletos (*Dryocopus martius*), tripirščio genio *(Picoides tridactylus),* dirvoninio kalviuko (*Anthus campestris*) ir lygutės (*Lullula arborea*) apsaugai. Bendras PAST plotas, vadovaujantis VSTT duomenimis – 20095,5 ha. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas Rūdninkų giria PAST – 126,9 ha (ribos sutampa su Rūdninkų girios biosferos poligono ribomis)*** (žr. 7 lentelę).

26 pav. Lėlio (*Caprimulgus europaeus*) kiaušiniai (1) ir suaugęs individas (2) (*http://www.biopix.com/european-nightjar-caprimulgus-europaeus_photo-125243.aspx*)

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas paukščių apsaugai svarbiose teritorijose (PAST) – 6668,6 ha (žr. 7 lentelę).

Paukščių apsaugai svarbiose teritorijose saugomų rūšių buveinių blogėjimo ir rūšių reikšmingo trikdymo prevencija, būtinos apsaugos priemonės vykdomos atsižvelgiant į saugomų rūšių poreikius, kuriuos reglamentuoja LR saugomų teritorijų įstatymas ir Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai, patvirtinti LRV 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 „*Dėl bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo*“ (šis nutarimas numato perinčių paukščių populiacijų apsaugai svarbių vietų apsaugą ir tvarkymą). Paukščių rūšių geros apsaugos būklės kriterijų sąrašas, patvirtintas LR aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. D1-281 „*Dėl Paukščių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo*“ (2022 m. vasario 9 d. įsakymo Nr. D1-39 redakcija), reglamentuoja PAST saugomų paukščių rūšių veisimosi vietų apsaugą, ūkinės veiklos apribojimus paukščių veisimosi bei ramybės laikotarpiu, taip pat papildomą apsaugą „NATURA 2000“ teritorijos artimoje aplinkoje.

1.4.2. Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST)

Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje yra 16 BAST:

1) ***Čepkelių pelkė;***
2) ***Spenglos upė ir jos slėnis;***
3) ***Dainavos giria;***
4) ***Derežnos upė;***
5) ***Diržamenių pelkė;***
6) ***Geidukonių pelkė;***
7) ***Glėbo ežero apylinkės;***
8) ***Ilgininkų apylinkės;***
9) ***Merkio upė;***
10) ***Merkio ir Šalčios upių santaka;***
11) ***Stojų pievos;***
12) ***Šalčios ir Visinčios upių slėniai;***
13) ***Ūlos upė;***
14) ***Versekos upės slėnis ties Krūminiais;***
15) ***Versekos upė;***
16) ***Kaniavos miškai*** (žr. 7 lentelę).

Čepkelių pelkė BAST (LTVAR0009) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Perlojos ir Kaniavos girininkijose*). Teritorija įsteigta LRV 2009 m. kovo 4 d. nutarimu Nr. 192 „*Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra buveinių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir jų ribų nustatymo*“. BAST ribos sutampa su Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato ribomis ir buferinės apsaugos zonos ribomis. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės; 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6410 Melvenynai; 6450 Aliuvinės pievos; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7230 Šarmingos žemapelkės; 9010 Vakarų taiga; 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai; 9050 Žolių turtingi eglynai; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 9160 Skroblynai; 91D0 Pelkiniai miškai; 91T0 Kerpiniai pušynai*); **nustatytos saugomos žinduolių** (ūdra ir kūdrinis pelėausis), **varliagyvių** (raudonpilvė kūmutė), **vabzdžių** (šneiderio kirmvabalis), **augalų** (dvilapis purvuolis, plačialapė klumpaitė, žvilgančioji riestūnė ir vėjalandė šilagėlė) **rūšys**. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Čepkelių pelkė yra 547,4 ha.***

Spenglos upė ir jos slėnis BAST (LTVAR0001) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Valkininkų girininkijoje*). Teritorija įsteigta LRV 2009 m. kovo 4 d. nutarimu Nr. 192 ir jos ribos sutampa su Spenglos valstybinio hidrografinio draustinio ribomis. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **nustatytos saugomos vabzdžių rūšys** – *didysis auksinukas* ir *pleištinė skėtė*. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Spenglos upė ir jos slėnis yra 53,5 ha***.

Dainavos giria BAST (LTVAR0017) yra Alytaus raj., Lazdijų raj., Varėnos raj. ir Druskininkų savivaldybėse (*Marcinkonių ir Dainavos girininkijose*). Teritorija įsteigta LR aplinkos ministro 2009 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. D1-210 *„Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“*. BAST ribos sutampa su Dzūkijos nacionalinio parko ribomis, išskyrus šio parko Merkinės geomorfologinį, Merkinės urbanistinį draustinius, rekreacinio, žemės ūkio ir gyvenamojo prioriteto zonas. Į šią teritoriją taip pat nepatenka BAST „Merkio upė“ ir „Ūlos upė žemiau Rudnios“ dalys, kurios patenka į Dzūkijos nacionalinį parką. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės; 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais; 9010*

Vakarų taiga; 9050 Žolių turtingi eglynai; 9060 Spygliuočių miškai ant fluvioglacialinių ozų; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 91D0 Pelkiniai miškai; 91E0 Aliuviniai miškai; 91T0 Kerpiniai pušynai); **nustatytos retos ir saugomos žinduolių** (ūdra ir kūdrinis pelėausis), **žuvų** (mažoji nėgė, paprastasis kirtiklis, paprastasis kūjagalvis ir salatis), **vabzdžių** (didysis auksinukas ir šneiderio kirmvabalis), **varliagyvių** (raudonpilvė kūmutė ir skiauterėtasis tritonas), **augalų** (dvilapis purvuolis, plačialapė klumpaitė, žvilgančioji riestūnė, pelkinė uolaskėlė, smiltyninis gvazdikas, plikažiedis linlapis ir vėjalandė šilagėlė, kartuolė ir belapis sėmainis) **rūšys.** ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Dainavos giria yra 6280,5 ha***.

Derežnos upė BAST (LTVAR0015) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Perlojos ir Matuizų girininkijose*). Teritorija įsteigta LR aplinkos ministro 2009 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. D1-210. BAST patenka į Merkio valstybinį ichtiologinį draustinį (dalis draustinio). Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **nustatyta saugoma žinduolių rūšis** – ūdra; **nustatytos retos žuvų rūšys:** mažoji nėgė ir paprastasis kūjagalvis. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Derežnos upė yra 22,8 ha***.

Diržamenių pelkė BAST (LTVAR0019) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Valkininkų girininkijoje*). Teritorija įtraukta į BAST sąrašą, patvirtintą LR aplinkos ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-125 "*Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. D1-317 „Dėl buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo" pakeitimo*". Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010 Vakarų taiga; 91D0 Pelkiniai miškai*), **identifikuotos saugoma vabzdžių rūšis –** *šarvuotoji skėtė*. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Diržamenių pelkė yra 58,4 ha***.

Geidukonių pelkė BAST (LTVAR0018) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Glūko girininkijoje*). Teritorija įtraukta į BAST sąrašą, patvirtintą LR aplinkos ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-125. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės –** *3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 91D0 Pelkiniai miškai*. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Geidukonių pelkė yra 11,7 ha***.

Glėbo ežero apylinkės BAST (LTVAR0033) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Glūko girininkijoje*). Teritorija įsteigta LR aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 5 d. įsakymu Nr. D1-515 "*Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo,*

skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“ papildymo“. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės –** *7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010 Vakarų taiga; 91D0 Pelkiniai miškai; 91T0 Kerpiniai pušynai*. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Glėbo ežero apylinkės yra 559,2 ha***.

Ilgininkų apylinkės BAST (LTVAR0035) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Glūko girininkijoje*). Teritorija įsteigta LR aplinkos ministro 2021 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. D1-663 “*Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“ papildymo*“. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** – *7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9080 Pelkėti lapuočių miškai*. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Ilgininkų apylinkės yra 76,9 ha***.

Merkio upė BAST (LTVAR0011) yra Šalčininkų, Trakų ir Varėnos raj. savivaldybėse (*Glūko, Valkininkų, Pirčiupių, Matuizų ir Marcinkonių girininkijų miškuose*). Teritorija įsteigta LR aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210. Teritorija patenka į Dzūkijos nacionalinį parką ir į Merkio valstybinį ichtiologinį draustinį (dalis draustinio). Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **vietovėje inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis*)**, identifikuotos saugomos vabzdžių** (*didysis auksinukas, pleištinė skėtė*), **žinduolių** (ūdra)**, žuvų** (*mažoji nėgė, paprastasis kirtiklis ir paprastasis kūjagalvis*) **ir augalų** (*kartuolė*) **rūšys.** ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Merkio upė yra 314,2 ha***.

Merkio ir Šalčios upių santaka BAST (LTVAR0028) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Valkininkų girininkijoje*). Teritorija įtraukta į BAST sąrašą, patvirtintą LR aplinkos ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-125. Dalis teritorijos patenka į Merkio ichtiologinį draustinį. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **vietovėje inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos*), **identifikuotos saugomos vabzdžių rūšys –** *didysis auksinukas* ir *šarvuotoji skėtė.* ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Merkio ir Šalčios upių santaka yra 7,9 ha***.

Stojų pievos BAST (LTVAR0025) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Kaniavos girininkijos miškuose*). Teritorija įtraukta į BAST sąrašą LR aplinkos ministro 2021 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. D1-518 “*Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. D1-317 „Dėl buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“*

papildymo". Teritorijos ribos sutampa su Varėnos rajono savivaldybės Pelesos botaninio-zoologinio draustinio ribomis. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **vietovėje inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 91E0 Aliuviniai miškai*), **identifikuota saugoma vabzdžių rūšis –** didysis auksinukas; **nustatyta saugoma augalų rūšis** – žvilgančioji riestūnė. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Stojų pievos yra 82,8 ha***.

Šalčios ir Visinčios upių slėniai BAST (LTSAL0012) yra Šalčininkų raj. savivaldybėje (*Žygmantiškių girininkijoje*). Teritorija įsteigta LR aplinkos ministro 2009 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. D1-654 "*Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo" papildymo*". Dalis teritorijos patenka į Rūdninkų girios biosferos poligoną bei Šalčios valstybinį hidrografinį draustinį ir Visinčios valstybinį kraštovaizdžio draustinį (dalis draustinių). Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **vietovėje inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*5130 Kadagynai; 6210 Stepinės pievos; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos*), **identifikuota saugoma gyvūnų rūšis** – *ūdra*. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Šalčios ir Visinčios upių slėniai yra 49,2 ha***.

Ūlos upė BAST (LTVAR0012) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Perlojos ir Marcinkonių girininkijose*). Teritorija įsteigta LR aplinkos ministro 2018 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. D1-1103 "*Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo" papildymo*". Teritorija patenka į Dzūkijos nacionalinį parką (dalis nacionalinio parko) ir Ūlos kraštovaizdžio draustinį (dalis Ūlos kraštovaizdžio draustinio). Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis*); **nustatytos retos ir saugomos žinduolių** (ūdra), **žuvų** (mažoji nėgė ir paprastasis kūjagalvis), **vabzdžių** (didysis auksinukas), **gėlavandenių moliuskų** (ovalioji geldutė) **rūšys.** ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Ūlos upė yra 45,9 ha***.

Versekos upės slėnis ties Krūminiais BAST (LTVAR0029) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Valkininkų girininkijoje*). Teritorija įtraukta į BAST sąrašą, patvirtintą LR

aplinkos ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-125. Dalis teritorijos patenka į Merkio valstybinį ichtiologinį draustinį. Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6210 Stepinės pievos; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos*); **identifikuota saugoma vabzdžių rūšis** – *šarvuotoji skėtė*. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Versekos upės slėnis ties Krūminiais yra 1,3 ha***.

Versekos upė BAST (LTVAR0016) yra Varėnos raj. ir Šalčininkų raj. savivaldybėse (*Valkininkų, Matuizų ir Žygmantiškių girininkijose*). Teritorija įtraukta į BAST sąrašą, patvirtintą LR aplinkos ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-125. Teritorija patenka į Merkio valstybinį ichtiologinį draustinį (dalis draustinio). Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; *6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 9010 Vakarų taiga; 9050 Žolių turtingi eglynai; 91E0 Aliuviniai miškai*); **identifikuotos retos ir saugomos žinduolių** (ūdra), **žuvų** (mažoji nėgė, paprastasis kirtiklis ir paprastasis kūjagalvis) bei **vabzdžių** (*purpurinis plokščiavabalis*) **rūšys**. ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Versekos upė yra 15,0 ha***.

Kaniavos miškai BAST (LTVAR0036) yra Varėnos raj. savivaldybėje (*Marcinkonių, Perlojos ir Kaniavos girininkijose*). Teritorija įsteigta LR aplinkos ministro 2022 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-232 "*Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo" pakeitimo*". Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė: **vietovėje inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės** (*3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 6120 Karbonatinių smėlynų pievos, 6270 Rūšių turtingi eglynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 7110 Aktyvios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 9010 Vakarų taiga, 9050 Žolių turtingi eglynai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 9180 Griovių ir šlaitų miškai, 91D0 Pelkiniai miškai, 91E0 Aliuviniai miškai, 91T0 Kerpiniai pušynai*)**, identifikuota saugoma vabzdžių rūšis** – *šarvuotoji skėtė***.** ***Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas BAST Kaniavos miškai yra 3814,4 ha***.

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas buveinių apsaugai svarbiose teritorijose (BAST) – 11941,1 ha (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. *Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įsteigtos buveinių ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos*

PAST/BAST pavadinimas (ES kodas)	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Adresas	Kada ir kieno nutarimu nustatyta	Gamtinės vertybės	Pastabos
			girininkijoje	*bendras*				
Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST)								
Čepkelių pelkė (LTVAR0009)	12751,9	Perlojos	118,4	547,4	Varėnos raj. savivaldybė	LRV 2009-03-04 nutarimas Nr.192	2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės; 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6410 Melvenynai; 6450 Aliuvinės pievos; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160 Nekalgingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7230 Šarmingos žemapelkės; 9010 Vakarų taiga; 9050 Žolių turtingi eglynai; 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 9160 Skroblynai; 91D0 Pelkiniai miškai; 91T0 Kerpiniai pušynai; Ūdra; Raudonpilvė kūmutė; Šneiderio kirmvabalis; Kūdrinis pelėausis; Dvilapis purvuolis; Plačialapė klumapitė; Žvilgančioji riestūnė; Vėjalandė šilagėlė	Ribos sutampa su Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato ribomis ir buferinės apsaugos zonos ribomis
		Kaniavos	429,0					
Dainavos giria (LTVAR0017)	54832,6	Marcinkonių	6268,6	6280,5	Alytaus raj., Lazdijų raj., Varėnos raj., Druskininkų savivaldybės	LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymas Nr. D1-210	2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės; 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais; 9010 Vakarų taiga; 9050 Žolių turtingi eglynai; 9060 Spygliuočių miškai ant fluvioglacialinių ozų; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 91D0 Pelkiniai miškai; 91E0 Aliuviniai miškai; 91T0 Kerpiniai pušynai; Belapis sėmainis; Didysis auksinukas; Dvilapis purvuolis; Kartuolė; Kūdrinis pelėausis; Mažoji nėgė; Paprastasis kirtiklis; Paprastasis kūjagalvis; Pelkinė uolaskėlė; Plačialapė klumpaitė; Plikažiedis linlapis; Raudonpilvė kūmutė; Salatis; Skiauterėtasis tritonas; Smiltyninis gvazdikas; Šneiderio kirmvabalis; Ūdra; Vėjalandė šilagėlė; Žvilgančioji riestūnė	Ribos sutampa su Dzūkijos nacionalinio parko ribomis, išskyrus šio parko Merkinės geomorfologinį, Merkinės urbanistinį draustinius, rekreacinio, žemės ūkio ir gyvenamojo prioriteto zonas. Į šią teritoriją taip pat nepatenka buveinių apsaugai svarbių teritorijų „Merkio upė“ ir „Ūlos upė žemiau Rudnios“ dalys, kurios patenka į Dzūkijos nacionalinį parką.
		Perlojos	11,9					

PAST/BAST pavadinimas (ES kodas)	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Adresas	Kada ir kieno nutarimu nustatyta	Gamtinės vertybės	Pastabos
			girininkijoje	*bendras*				
Derežnos upė (LTVAR0015)	137,3	Perlojos	4,7	22,8	Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymas Nr. D1-210	Mažoji nėgė; Paprastasis kūjagalvis; Ūdra	Patenka į Merkio valstybinį ichiologinį draustinį (dalis draustinio)
		Matuizų	18,1					
Diržamenių pelkė (LTVAR0019)	74,8	Valkininkų	58,4	58,4	Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2022-04-29 įsakymas Nr. D1-125 (LR aplinkos ministro 2018-04-19 įsakymo Nr. D1-317 papildymas)	3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010 Vakarų taiga; 91D0 Pelkiniai miškai; Šarvuotoji skėtė	
Geidukonių pelkė (LTVAR0018)	68,3	Glūko	11,7	11,7	Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2022-04-29 įsakymas Nr. D1-125 (LR aplinkos ministro 2018-04-19 įsakymo Nr. D1-317 papildymas)	3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 91D0 Pelkiniai miškai	
Glėbo ežero apylinkės (LTVAR0033)	685,6	Glūko	559,2	559,2	Varėnos r. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2019-09-05 įsakymas Nr. D1-515 (LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymo Nr. D1-210 papildymas)	7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010 Vakarų taiga; 91D0 Pelkiniai miškai; 91T0 Kerpiniai pušynai	
Ilgininkų apylinkės (LTVAR0035)	367,9	Glūko	76,9	76,9	Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2021-11-11 įsakymas Nr. D1-663 (LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymo Nr. D1-210 papildymas)	7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 9080 Pelkėti lapuočių miškai	

PAST/BAST pavadinimas (ES kodas)	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Adresas	Kada ir kieno nutarimu nustatyta	Gamtinės vertybės	Pastabos
			girininkijoje	*bendras*				
Merkio upė (LTVAR0011)	2223,5	Glūko	177,4	314,2	Šalčininkų raj., Trakų raj., Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymu Nr. D1-210	3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; Didysis auksinukas; Pleištinė skėtė; Ūdra; Mažoji nėgė; Paprastasis kirtiklis; Paprastasis kūjagalvis; Kartuolė	Patenka į Dzūkijos nacionalinį parką ir į Merkio valstybinį ichtiologinį draustinį (dalis draustinio).
		Valkininkų	100,2					
		Pirčiupių	4,7					
		Matuizų	20,3					
		Marcinkonių	11,6					
Spenglos upė ir jos slėnis (LTVAR0001)	254,0	Valkininkų	53,5	53,5	Varėnos raj. savivaldybė	LRV 2009-03-04 nutarimas Nr.192	Didysis auksinukas; Pleištinė skėtė	Ribos sutampa su Spenglos valstybinio hidrografinio draustinio ribomis.
Merkio ir Šalčios upių santaka (LTVAR0028)	69,6	Valkininkų	7,9	7,9	Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2022-04-29 įsakymas Nr. D1-125 (LR aplinkos ministro 2018-04-19 įsakymo Nr. D1-317 papildymas)	3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; Didysis auksinukas; Šarvuotoji skėtė	Dalis teritorijos patenka į Merkio valstybinį ichtiologinį draustinį
Stojų pievos (LTVAR0025)	192,9	Kaniavos	82,8	82,8	Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2021-09-07 įsakymas Nr. D1-518 (LR aplinkos ministro 2018-04-19 įsakymo Nr. D1-317 papildymas)	Šiaurinis auksinukas	Ribos sutampa su Varėnos rajono savivaldybės Pelesos botaninio-zoologinio draustinio ribomis

PAST/BAST pavadinimas (ES kodas)	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Adresas	Kada ir kieno nutarimu nustatyta	Gamtinės vertybės	Pastabos
			girininkijoje	*bendras*				
Šalčios ir Visinčios upių slėniai (LTSAL0012)	531,1	Žygmantiškių	49,2	49,2	Šalčininkų raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2009-11-03 įsakymas Nr. D1-654 (LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymo Nr. D1-210 papildymas)	5130 Kadagynai; 6210 Stepinės pievos; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; Ūdra	Dalis teritorijos patenka į Rūdninkų girios biosferos poligoną, bei Šalčios hidrografinį draustinį ir Visinčios kraštovaizdžio draustinį (dalis draustinių)
Ūlos upė (LTVAR0012)	434,2	Marcinkonių	37,7	45,9	Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2018-12-21 įsakymas Nr. D1-1103 (LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymo Nr. D1-210 papildymas)	3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; Didysis auksinukas; Mažoji nėgė; Paprastasis kūjagalvis; Ūdra; Ovalioji geldutė	Patenka į Dzūkijos nacionalinį parką (dalis nacionalinio parko) ir Ūlos kraštovaizdžio draustinį (dalis Ūlos kraštovaizdžio draustinio)
		Perlojos	8,2					
Versekos upės slėnis ties Krūminiais (LTVAR0029)	49,8	Valkininkų	1,3	1,3	Varėnos raj. savivaldybė	LR aplinkos ministro 2022-04-29 įsakymas Nr. D1-125 (LR aplinkos ministro 2018-04-19 įsakymo Nr. D1-317 papildymas)	6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6210 Stepinės pievos; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; Šarvuotoji skėtė	Dalis teritorijos patenka į Merkio valstybinį ichtiologinį draustinį
Versekos upė (LTVAR0016)	253,3	Valkininkų	0,1	15,0	Šalčininkų raj., Varėnos raj. savivaldybės	LR aplinkos ministro 2022-04-29 įsakymas Nr. D1-125 (LR aplinkos ministro 2018-04-19 įsakymo Nr. D1-317 papildymas)	3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis; 6230 Rūšių turtingi briedgaurynai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 9010 Vakarų taiga; 9050 Žolių turtingi eglynai; 91E0 Aliuviniai miškai; Mažoji nėgė; Paprastasis kirtiklis; Paprastasis kūjagalvis; Purpurinis plokščiavabalis; Ūdra	Patenka į Merkio valstybinį ichtiologinį draustinį (dalis draustinio)
		Matuizų	8,4					
		Žygmantiškių	6,5					

PAST/BAST pavadinimas (ES kodas)	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Adresas	Kada ir kieno nutarimu nustatyta	Gamtinės vertybės	Pastabos
			girininkijoje	*bendras*				
Kaniavos miškai (LTVAR0036)	5701,8	Marcinkonių	289,0	3814,4	Varėnos raj. savivaldybės	LR aplinkos ministro 2022-07-15 įsakymas Nr. D1-232 (LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymo Nr. D1-210 papildymas)	3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 6120 Karbonatinių smėlynų pievos, 6270 Rūšių turtingi eglynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 7110 Aktyvios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 9010 Vakarų taiga, 9050 Žolių turtingi eglynai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 9180 Griovių ir šlaitų miškai, 91D0 Pelkiniai miškai, 91E0 Aliuviniai miškai, 91T0 Kerpiniai pušynai; Šarvuotoji skėtė	
		Perlojos	696,5					
		Kaniavos	2828,9					
			Viso BAST:	***11941,1 ha***				
Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST)								
Dainavos giria (LTVARB005)	55439,8	Perlojos	15,9	6327,2	Varėnos raj., Alytaus raj., Lazdijų raj., Druskininkų savivaldybės	LRV 2004-04-08 nutarimas Nr. 399	Tetervino (*Tetrao tetrix*), kurtinio (*Tetrao urogallus*), lututės (*Aegolius funereus*), lėlio (*Caprimulgus europaeus*), žalvarnio (*Coracias garrulus*), lygutės (*Lullula arborea*), tulžio (*Alcedo atthis*) apsaugai	Ribos sutampa su Dzūkijos nacionalinio parko ribomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 740 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“ išskyrus šio parko Merkinės geomorfologinį ir Merkinės urbanistinį draustinius, rekreacinio, žemės ūkio ir kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto funkcines zonas
		Marcinkonių	6311,3					

PAST/BAST pavadinimas (ES kodas)	*Bendras plotas, ha	Girininkija	Regioninio padalinio administruojami miškai, ha		Adresas	Kada ir kieno nutarimu nustatyta	Gamtinės vertybės	Pastabos
			girininkijoje	*bendras*				
Karaviškių mišksas (LTVARB004)	343,1	Kaniavos	214,5	214,5	Varėnos raj. savivaldybė	LRV 2004-04-08 nutarimas Nr. 399	Kurtinio (*Tetrao urogallus*) apsaugai.	Ribos nustatomos pagal planą (LR aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymo Nr. D1-281, 8 priedas)
Rūdninkų giria (LTSALB002)	20095,5	Žygmantiškių	126,9	126,9	Šalčininkų raj. ir Varėnos raj. savivaldybės	LRV 2005-04-20 nutarimas Nr. 431	Vapsvaėdžio (*Pernis apivorus*), tetervino (*Tetrao tetrix*), kurtinio (*Tetrao urogallus*), lututės (*Aegolius funereus*), lėlio (*Caprimulgus europaeus;* žr. 18 pav.), juodosios meletos (*Dryocopus martius*), tripirščio genio *(Picoides tridactylus),* dirvoninio kalviuko (*Anthus campestris*) ir lygutės (*Lullula arborea*) apsaugai.	Ribos sutampa su Rūdninkų girios biosferos poligono ribomis, patvirtintomis LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. D1-629
			Viso PAST:	***6668,6 ha***				

**Plotas, vadovaujantis Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis*

SANTRUMPŲ IR SUTARTINIŲ ŽENKLŲ REIKŠMĖS:

LR – Lietuvos Respublika;
LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė;
BAST – buveinių apsaugai svarbi teritorija;
PAST – paukščių apsaugai svarbi teritorija.

1.4.2.1. EB svarbos gamtinių buveinių, saugomų augalų bei gyvūnų rūšių buveinių pasiskirstymas girininkijų miškuose

Europos Sąjungos šalys 1991 metais, priimdamos Buveinių direktyvą 92/EEB, nusprendė sukurti ekologinį tinklą, kuris apjungtų natūralias ir pusiau natūralias buveines ir nykstančių gyvūnų bei augalų paplitimo vietas į bendrą saugomų teritorijų tinklą – „NATURA 2000“.

„NATURA 2000“ – tai vieningas specialių saugomų teritorijų Europos ekologinis tinklas, sudarytas iš teritorijų, kuriose yra į Buveinių direktyvos 92/4EEB I priedą įrašyti natūralių buveinių tipai ir į II priedą įrašytų rūšių buveinės, sudaro galimybę palaikyti, o kur reikia ir atstatyti iki geros apsaugos būklės natūralių buveinių tipus ir rūšių buveines jų natūraliame paplitimo areale. „NATURA 2000“ teritorijose turi būti garantuojama, kad ekologinė vertė, dėl kurios jos buvo įjungtos į „NATURA 2000“ tinklą, nebus pabloginta. Teritorijos naudojimas žemės ūkio, miškų ūkio, žuvininkystės ar kitais tikslais išlaikomas ankstesnių apimčių, jeigu jis nedaro neigiamo ilgalaikio poveikio natūralioms buveinėms ir rūšims. Ūkinių veiklų nesiekiama apriboti, jeigu jos vykdomos pagal teisės aktų reikalavimus, o nauji planai ir projektai rengiami bei įgyvendinami atlikus tinkamą išankstinį įvertinimą. Yra tokių pusiau natūralių buveinių (pvz. pievos ir ganyklos), kurių išlikimas yra tiesiogiai priklausomas nuo jas suformavusios ekstensyvios žemės ūkio veiklos (ganymo ir šienavimo) tęstinumo.

Lietuva – pirmoji Baltijos regiono valstybė, atlikusi Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizaciją. Buveinių inventorizacijos metu buvo surinkti tikslūs jų plotų lokalizacijos duomenys, nurodantys apsaugos būklę ne tik Europos ekologinio tinklo „NATURA 2000“ teritorijose, bet ir už jų ribų. Natūralių gamtos sistemų įtraukimas į ekologinius tinklus ir saugomų teritorijų valdymas, taip pat turi reikšmę biologinės įvairovės išsaugojimui. Europinė biologinės ir kraštovaizdžio įvairovės strategija buvo priimta su tikslu sustabdyti ir išsaugoti intensyvų natūralių buveinių nykimą, palaikyti rūšių išsaugojimą.

Vadovaujantis buveinių apsaugai svarbių teritorijų sąrašu, patvirtintu LR aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 „*Dėl buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo*“, regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtose BAST inventorizuotų EB svarbos gamtinių buveinių plotas girininkijų miškuose pasiskirsto taip (žr. 10 lentelę):

- **Diržamenių pelkė BAST** miškuose (*Valkininkų girininkija*) inventorizuotų EB svarbos gamtinių buveinių bendras plotas – **44,9 ha** (iš jų didžiausią plotą užima *7110* Aktyvios aukštapelkės* (26,6 ha) ir *91D0 Pelkiniai miškai* (13,9 ha));
- **Geidukonių pelkė BAST** miškuose (*Glūko girininkija*) inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės užima **1,7 ha** plotą;

- **Merkio ir Šalčios upių santaka BAST** miškuose (*Valkininkų girininkija*) bendras inventorizuotų EB svarbos gamtinių buveinių plotas – **2,9 ha** (iš jų didžiausią plotą, t.y., 2,5 ha, užima *6450 Aliuvinės pievos*;
- **Versekos upė BAST** miškuose (*Matuizų girininkijoje užima 3,5 ha plotą; Žygmantiškių girininkijoje – 0,8 ha plotą*) patvirtintos EB svarbos gamtinės buveinės sudaro **4,3 ha** plotą (dižiausią plotą užima *91E0 *Aliuviniai miškai*);
- **Stojų pievos BAST** miškuose (*Kaniavos girininkija*) gamtinės buveinės užima **74,5 ha** (iš jų didžiausią plotą, t.y., 71,1 ha, užima *91E0 *Aliuviniai miškai*).

Bendras EB svarbos gamtinių buveinių plotas, inventorizuotas LR aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317 patvirtintose BAST – **128,3 ha** (žr. 8, 10 lenteles). Didžiausią plotą užima miškų buveinės – *91E0 *Aliuviniai miškai* (75,0 ha), iš pelkių buveinių – *7110 *Aktyvios aukštapelkės* (26,6 ha). Kitų tipų gamtinės buveinės regioninio padalinio administruojamuose BAST miškuose išsidėsčiusios fragmentiškai ir užima mažesnius plotus.

Regioninio padalinio administruojamuose BAST miškuose išskirtų EB svarbos gamtinių buveinių bendras plotas, kuriame numatoma (8 lentelė): atkurti palankią buveinės apsaugos būklę – 22,0 ha; pasiekti buveinės susiformavimą – 26,9 ha; išsaugoti palankią buveinės apsaugos būklę – 79,4 ha.

Europos Bendrijos svarbos gamtinės buveinės (patvirtintos LR aplinkos ministro 2019-04-19 įsakymu Nr. D1-317) didžiausią plotą užima Kaniavos girininkijoje – 74,5 ha. Numatyti buveinių apsaugos tikslai: 3,4 ha plote atkurti buveinių būklę, 71,1 ha plote – išsaugoti palankią EB svarbos gamtinių buveinių būklę (žr. 8, 10 lenteles).

Atsižvelgiant į EB svarbos gamtinių buveinių apsaugos tikslus, esant poreikiui (siekiant pagerinti arba išsaugoti palankią buveinių būklę; siekiant buveinių susiformavimo) šiose buveinėse gali būti vykdomi biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai, jeigu tai neprieštarauja galiojantiems teisės aktams.

8 lentelė. *EB svarbos gamtinių buveinių pasiskirstymas girininkijų miškuose (pagal apsaugos tikslus)*

Eil. Nr.	Girininkija	Europos Bendrijos svarbos gamtinių buveinių plotas, ha			
		atkurti palankią būklę (ha)	*pasiekti buveinės susiformavimą (ha)*	*išsaugoti palankią būklę (ha)*	*bendras plotas (ha)*
1.	*Valkininkų*	16,9	26,9	4,0	47,8
2.	*Glūko*	1,7	-	-	1,7
3.	*Matuizų*	-	-	3,5	3,5
4.	*Žygmantiškių*	-	-	0,8	0,8
5.	*Kaniavos*	3,4	-	71,1	74,5
Viso:		**22,0**	**26,9**	**79,4**	**128,3**

LR aplinkos ministro 2018 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. D1-317 patvirtintų EB svarbos gamtinių buveinių pasiskirstymas (pagal buveinės tipą, buveinių būklę ir apsaugos tikslus) regioninio padalinio administruojamuose miškuose pateikiamas 10 lentelėje.

Vadovaujantis vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašu patvirtintu LR aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210 „*Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo*“, regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtose BAST (Merkio upė, Glėbo ežero apylinkės, Ilgininkų apylinkės, Dainavos giria, Kaniavos miškai) bendras inventorizuotų EB svarbos gamtinių buveinių plotas – **2337,7 ha** (žr. 8–9 lenteles). Didžiausią plotą užima miškų buveinės (2152,6 ha): *9010 *Vakarų taiga* (932,8 ha), *91E0 *Aliuviniai miškai* (398,7 ha) ir *9080 *Pelkėti lapuočių miškai* (327,4 ha). Iš pelkių buveinių teritorijoje aptinkami šie tipai: *7110 *Aktyvios aukštapelkės* (5,3 ha), *7120 Degradavusios aukštapelkės* (23,1 ha), *7140 Tarpinės pelkės ir liūnai* (143,3 ha) ir *7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės* (3,7 ha). Iš pievų buveinių aptinkamos *6120 *Karbonatinių smėlynų pievos* (0,1 ha) ir *6450 Aliuvinės pievos* (3,4 ha). Kitų tipų gamtinės buveinės regioninio padalinio BAST administruojamų miškų teritorijoje išsidėsčiusios fragmentiškai ir užima mažesnius plotus.

Vadovaujantis „BIOMON“ duomenų bazės duomenimis, regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įsteigtose BAST inventorizuotų EB svarbos gamtinių buveinių ribų lokalizacija pateikiama girininkijų gamtosauginiuose žemėlapiuose.

LR Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 „*Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo*“ (paskutinė redakcija – 2022 m. birželio 29 d. nutarimas Nr. 685) patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai, kurie reglamentuoja EB svarbos gamtinės buveinės tipą ir saugomų augalų ir gyvūnų rūšių poreikius, buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ir būtinų jų apsaugos priemonių nustatymą, taip pat EB svarbos natūralių buveinių ir rūšių buveinių, kurių apsaugai nustatytos buveinių ir paukščių apsaugai svarbios teritorijos, blogėjimo ir rūšių reikšmingo trikdymo prevenciją.

Vadovaujantis „BIOMON“ duomenų bazės duomenimis, regioninio padalinio administruojamuose miškuose identifikuotos saugomų augalų ir gyvūnų rūšių buveinės:

- *Skiauterėtojo tritono (Triturus cristatus;* žr. 27 pav.) *buveinė.* BAST Dainavos giria regioninio padalinio administruojamuose miškuose išskirtas skiauterėtojo tritono buveinės plotas užima 14,6 ha (Marcinkonių girininkija) (žr. 11 lentelę).

27 pav. Skiauterėtasis tritonas (*Triturus cristatus*)

- *Vėjalandės šilagėlės* (*Pulsatilla patens*) augavietė. BAST Dainavos giria regioninio padalinio administruojamuose miškuose išskirtos vėjalandės šilagėlės buveinės užima 3,1 ha plotą (Marcinkonių girininkija) (žr. 11 lentelę).
- *Plačialapės klumpaitės* (*Cypripedium calceolus*; žr. 28 pav.) buveinė. BAST Dainavos giria regioninio padalinio administruojamuose miškuose išskirtos plačialapės klumpaitės buveinės užima 12,6 ha plotą (Marcinkonių girininkija) (žr. 11 lentelę).

28 pav. Daugiametis gegužraibinių šeimos augalas – plačialapė klumpaitė (*Cypripedium calceolus*)

- *Purpurinio plokščiavabalio* (*Cucujus cinnaberinus*) buveinė. BAST Versekos upė regioninio padalinio administruojamuose Matuizų girininkijos 355 miško kvartalo 17 (dalis), 20 (dalis), 25 taksaciniuose sklypuose 0,9 ha plote identifikuota saugomos vabzdžių rūšies – purpurinio plokščiavabalio buveinė (buveinės būklė patenkinama; nustatyti apsaugos tikslai – išsaugoti palankią būklę) (žr. 11 lentelę).
- *Pleištinės skėtės (Ophiogomphus cecilia;* žr. 29 pav.) buveinė. BAST Dainavos giria regioninio padalinio administruojamuose Marcinkonių girininkijos miškuose (32 kv. 11 skl. ir 74 kv. 17 skl.) identifikuota saugoma vabzdžių rūšis – pleištinė skėtė (žr. 11 lentelę).

29 pav. Lietuvoje nuo 2003 m. saugoma, į LRK įtraukta rūšis – pleištinė skėtė (*Ophiogomphus cecilia*) (http://www.nature-pictures.org/foto/1837/5828/)

Bendras BAST regioninio padalinio administruojamų miškų plotas, kuriame identifikuotos saugomų augalų augavietės – 15,7 ha (žr. 11 lentelę).

9 lentelė. *Regioninio padalinio administruojamuose miškuose inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės (vadovaujantis LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymu Nr. D1-210)*

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
Pirčiupių girininkija						
1.	18	8, 11	91E0	*Aliuviniai miškai	0,5	Merkio upė (LTVAR0011)
				Viso:	***0,5***	
Valkininkų girininkija						
1.	290	2, 6, 8	3260	Upių sraunumos su kurklių bendrijomis	0,3	Merkio upė (LTVAR0011)
	291	1, 4, 5, 10				
	292	4				
2.	250	5, 11, 28			0,1	
				Viso:	***0,4***	
3.	291	10d., 16d., 34d.	6450	Aliuvinės pievos	1,2	
				Viso:	***1,2***	
4.	277	3d., 6d., 8d., 9d.	9010	*Vakarų taiga	1,1	
5.	289	1d., 3d.			1,0	
6.	292	12d., 13, 14d., 15d., 16, 17d., 21d., 22d., 23d.			1,0	
7.	250	1, 2, 7, 8d., 14d.			3,1	
				Viso:	***6,2***	
8.	293	4d., 6d.	9050	Žolių turtingi eglynai	0,7	
				Viso:	***0,7***	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
9.	277	1d., 2	91E0	*Aliuviniai miškai	9,2	Merkio upė (LTVAR0011)
	293	7, 8d.				
	250	43, 44d., 45, 46d., 47d., 52, 53d., 54-56				
10.	291	17d.			0,8	
				Viso:	***10,0***	
11.	292	6d., 7, 8d., 11d.	91T0	Kerpiniai pušynai	2,0	
				Viso:	***2,0***	
				Viso BAST „Merkio upė“:	**20,5**	
Glūko girininkija						
1.	221	32d.	3160	Natūralūs distrofiniai ežerai	0,1	Merkio upė (LTVAR0011)
	222	15d.				
				Viso:	***0,1***	
2.	388	6d.	3260	Upių sraunumos su kurklių bendrijomis	0,1	
	387	14d.				
	428	21d.				
	430	22d.				
				Viso:	***0,1***	
3.	429	17d.	6120	*Karbonatinių smėlynų pievos	0,1	
				Viso:	***0,1***	
4.	428	23d.	6450	Aliuvinės pievos	0,1	
5.	429	7d., 14d.				
				Viso:	***0,1***	
6.	221	28, 29, 31, 32	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	7,9	Merkio upė (LTVAR0011)
	222	15, 16, 29				
	235	7, 8				
	236	1, 2d.				
7.	344	7d., 14d.			6,8	Glėbo ežero apylinkės (LTVAR0033)
	353	2d.				
8.	383	1d., 2, 4, 8, 9d., 10d., 11d. 17d.			46,6	Ilgininkų apylinkės (LTVAR0035)
				Viso:	***61,3***	
9.	176	1d., 3, 4d.	9010	*Vakarų taiga	13,4	Merkio upė (LTVAR0011)
	193	3d., 4d., 5d.				
	194	1, 2d.				
10.	175	13d., 14d.			9,7	
	193	2d.				
11.	193	19d., 24d.			2,8	
12.	206	18d., 19d.			0,4	
13.	206	26			0,4	
14.	421	30			0,7	
15.	421	11d., 17d.			2,0	
16.	430	11, 14, 15			4,2	
17.	221	7d., 8d.			1,1	Glėbo ežero apylinkės (LTVAR0033)

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
18.	320	22	9010	*Vakarų taiga	32,8	Glėbo ežero apylinkės (LTVAR0033)
	321	18				
	334	10, 12				
	335	4, 6, 7				
	336	1, 15				
19.	331	7			25,7	
	343	3, 4, 14				
20.	332	7d., 8, 9d.			41,1	
	344	2, 3, 4, 10				
21.	335	10, 11, 12, 13, 15, 17			55,4	
	336	18, 19				
	345	8, 10, 11, 18, 20				
	346	1				
22.	331	3, 5, 9			140,2	
	343	1, 9d., 13				
	344	16, 17, 18				
	350	20, 21				
	351	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13				
	352	1, 4, 7, 8, 9				
	353	1				
				Viso:	***329,9***	
23.	221	12d., 13, 14, 15, 22d., 23d., 27d., 30d., 32d.	9080	*Pelkėti lapuočių miškai	3,9	Merkio upė (LTVAR0011)
	222	12, 13, 14				
24.	222	17d., 19d., 21d., 26d., 27d., 28d., 30d., 31			17,2	
	236	4d.				
	237	2d., 3d., 4d.				
25.	421	11d.			0,9	
26.	383	15d., 16d.			12,8	Ilgininkų apylinkės (LTVAR0035)
27.	383	5			2,8	
				Viso:	***37,6***	
28.	352	11	91D0	*Pelkiniai miškai	0,7	Glėbo ežero apylinkės (LTVAR0033)
	353	4				
29.	352	5, 6			1,3	
				Viso:	***2,0***	
30.	176	1d., 2, 6d.	91E0	*Aliuviniai miškai	1,7	Merkio upė (LTVAR0011)
31.	221	11d., 22d.			0,5	
32.	387	9d., 15d., 16d.			1,0	
				Viso:	***3,2***	
33.	174	17d., 18d.	91T0	Kerpiniai pušynai	2,6	Merkio upė (LTVAR0011)
	175	13d., 14d.				
34.	193	25d., 26			1,4	
35.	193	27d.			1,1	
36.	194	9d., 16d.			2,6	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
37.	194	14d., 15d.	91T0	Kerpiniai pušynai	1,4	Merkio upė (LTVAR0011)
38.	207	7d.			0,8	
39.	208	2d., 3d.			1,1	Glėbo ežero apylinkės (LTVAR0033)
40.	335	9, 14, 16			7,3	
	345	6, 7, 9				
41.	349	1, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14			30,7	
	350	17				
42.	350	12			1,8	
43.	350	10, 14			2,5	
44.	351	9			2,2	
				Viso:	***55,5***	
				VISO:	**489,9**	
				Viso BAST „Merkio upė“:	*79,2*	
				Viso BAST „Glėbo ežero apylinkės“:	*348,5*	
				Viso BAST „Ilgininkų apylinkės“:	*62,2*	
Matuizų girininkija						
1.	3	9d.	9010	*Vakarų taiga	0,9	Merkio upė (LTVAR0011)
				Viso:	***0,9***	
2.	3	5, 8, 10, 11	9080	*Pelkėti lapuočių miškai	2,8	
				Viso:	***2,8***	
3.	2	2, 3	91E0	*Aliuviniai miškai	0,4	
4.	1	2, 3, 4			1,7	
5.	3	3			0,4	
				Viso:	***2,5***	
				Viso BAST „Merkio upė“:	**6,2**	
Perlojos girininkija						
1.	602	5d., 10d.	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	0,1	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
				Viso:	***0,1***	
2.	615	21d.	9010	*Vakarų taiga	2,1	
3.	617	19d., 20d., 22d., 23d., 29, 30			3,6	
4.	618	1d., 2d.			0,4	
5.	618	6, 8d., 9d., 25d.			1,7	
6.	618	15, 21			6,6	
7.	628	11d., 13d.			6,3	
	635	2d.				
	636	1d., 2, 4d., 11d.				
8.	601	5d., 10d., 11d., 12d.			3,1	
9.	601	18			0,8	
10.	601	4d., 5d., 7d., 13d.			3,5	
11.	611	11d., 12, 13d., 14d., 15d.			3,8	
	620	3d., 6				

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
12.	614	26d., 27, 29d., 30d., 31d., 32, 33, 34	9010	*Vakarų taiga	11,1	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
	623	3d., 4d., 5d., 6, 7, 8d., 9d., 13, 14d., 15d.				
13.	619	5			2,9	
	620	2d., 7				
14.	620	11d.			3,0	
15.	620	16d.			1,3	
16.	622	21			0,5	
17.	623	1, 2, 3, 4			1,3	
18.	623	10, 11, 14d.			0,9	
19.	623	14d., 15d., 16, 18d., 19d., 21d., 22d., 23d., 24, 25d.			5,4	
20.	623	17d., 18d.			1,7	
21.	623	18d., 19d.			3,5	
				Viso:	***63,5***	
22.	605	7d., 9	9080	*Pelkėti lapuočių miškai	11,9	
	615	4, 6				
	616	1d., 6d., 7, 8				
	617	10, 11d., 14, 15d., 20d.				
23.	601	10d., 13d., 17d.			2,1	
				Viso:	***14,0***	
24.	625	5, 7	91D0	*Pelkiniai miškai	5,2	
	626	8d., 9, 10, 11d., 12, 13d.				
25.	636	3			2,0	
26.	589	24d., 25			7,9	
	602	3, 4, 5, 9				
27.	601	28, 29d.			1,5	
28.	621	10d.			2,8	
	622	15d., 16, 17				
				Viso:	***19,4***	
29.	615	1d., 11d.	91T0	Kerpiniai pušynai	0,9	
30.	615	20d.			0,3	
31.	616	16d., 20d.			0,4	
				Viso:	***1,6***	
				Viso BAST „Kaniavos miškai“:	***98,6***	
32.	524	6	9010	*Vakarų taiga	0,9	Dainavos giria (LTVAR0017)
33.	525	9, 11d., 12d.			1,4	
34.	525	10, 16, 18, 21			4,3	
				Viso:	***6,6***	
35.	524	10	91E0	*Aliuviniai miškai	2,7	
	525	12d.				
36.	525	11d., 12d.			1,1	
				Viso:	***3,8***	
				Viso BAST „Dainavos giria“:	***10,4***	
				VISO:	**109,0**	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
Kaniavos girininkija						
1.	234	28	3160	Natūralūs distrofiniai ežerai	1,3	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
2.	235	17			2,8	
3.	235	18d.			2,4	
4.	267	8			6,0	
5.	267	7			4,4	
6.	335	10			0,8	
7.	356	15			0,5	
				Viso:	***18,2***	
8.	335	5d.	7110	*Aktyvios aukštapelkės	1,4	
				Viso:	***1,4***	
9.	159	10, 11d., 12d.	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	3,0	
	160	14				
10.	160	31d., 39			0,2	
11.	163	4d.			1,2	
12.	217	35d.			0,6	
	235	5d., 6d.				
13.	234	19d.			0,6	
	235	6d.				
14.	219	11, 17			15,3	
	220	3d.				
	221	12d.				
15.	221	1			0,9	
16.	234	28d.			0,1	
17.	266	16			22,6	
	267	5d.				
18.	267	2d.			5,6	
				Viso:	***50,1***	
19.	107	19d.	9010	*Vakarų taiga	0,3	
20.	160	4d., 5d., 8d.			3,5	
21.	164	28			1,9	
22.	170	12d., 21			7,7	
	108	4d., 8d.				
23.	214	2, 3, 5, 6, 7, 8, 10d., 11d., 12d., 14d., 15d.			7,1	
24.	214	21, 22, 23d.			4,6	
25.	246	19d.			2,1	
26.	262	9d.			2,8	
				Viso:	***30,0***	
27.	101	1d., 2, 3, 4, 6d., 9d.	9050	Žolių turtingi eglynai	9,2	
28.	102	8d., 18			4,0	
29.	103	2, 3, 4, 6d.				
30.	201	1d., 2			1,3	
31.	201	23d., 24d.			1,4	
32.	151	6d., 7d.			6,6	
33.	163	11d.			1,4	
34.	233	23, 24, 25d.			1,7	
35.	247	15d., 19d.			1,5	
36.	247	15d.			3,2	
				Viso:	***30,3***	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
37.	103	24d., 25	9080	*Pelkėti lapuočių miškai	1,5	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
	115	2				
38.	116	6			0,6	
39.	102	20			3,0	
	103	12, 19				
40.	104	30			0,3	
41.	116	2, 5d., 14, 15d.			4,2	
42.	116	7			1,6	
43.	151	7d., 10			2,0	
44.	159	13d.			0,6	
45.	159	18d., 20d., 24d., 25			1,2	
46.	160	15d., 30, 36d., 37			2,7	
47.	161	1d., 3d., 19d.			1,6	
48.	163	4d., 7d., 8d., 9d., 13, 14d., 15d., 16, 17d., 18d., 19, 20			5,8	
49.	166	1, 2d., 3, 5, 6d., 7, 8, 14d.			11,2	
	167	1, 3, 6d., 7d., 9				
50.	167	31d., 39			1,3	
51.	167	33, 35, 36, 37, 38			5,7	
	191	2, 3				
52.	171	4, 6, 7, 8, 14, 18d.			6,5	
53.	171	9, 15, 18d.			3,6	
54.	171	19d., 20d., 21			23,0	
	172	16				
	194	10d., 11d., 12, 13d., 14				
	195	3d., 6, 7, 12d., 14, 15, 16, 17				
	196	3, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 16				
55.	172	7d.			3,3	
	173	2d., 4d., 5				
56.	173	2d., 3d.			0,9	
57.	174	12d.			3,3	
	198	2, 4d.				
58.	177	5			1,3	
59.	177	13, 18d., 19, 22d.			5,0	
	178	24, 25d.				
	202	1, 2d.				
60.	202	27d., 28d., 30d., 31			1,3	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
61.	197	13	9080	*Pelkėti lapuočių miškai	0,6	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
62.	173	6, 7, 8d.			7,1	
	174	1, 2d., 4d., 5d., 6d., 7d.				
63.	178	3, 4, 9d.			7,6	
	179	3d., 4d., 6d., 8, 10d., 11, 12d., 13d.				
64.	198	14d., 15d., 19d.			8,1	
65.	199	11d., 12, 16d., 18d., 20d., 21d., 22d.				
66.	198	13d., 15d., 17d.			3,9	
67.	215	1, 2, 3, 4d.			2,6	
68.	216	1, 2d., 3d., 4d.			5,2	
	217	1, 2, 3, 4, 5, 6				
69.	216	13, 14, 15d., 16, 25, 26, 27, 28, 33d.			11,5	
	217	23, 24d., 25				
70.	217	5, 7d., 12, 13d., 16, 17d., 19d.			7,3	
71.	217	28d.			1,4	
	218	17d.				
72.	217	35d., 36d.			1,9	
	235	8d., 9				
	236	1d., 10d.				
73.	219	14d., 15d., 16, 18d.			1,6	
	220	9d., 10d.				
74.	223	3, 5d., 6d.			5,9	
75.	226	7			2,9	
	227	2				
76.	226	24, 25d., 27, 28, 29d., 30d., 31d.			6,4	
	227	19d.				
77.	232	2d., 3d., 4d., 5, 6d., 8d.			2,4	
78.	233	16d., 19, 21d., 29d., 30d.			3,3	
79.	236	5d., 10d., 13d., 15d.			2,2	
80.	251	4			6,0	
	252	2, 3				
	267	3, 4				
81.	251	5d.			0,7	
	267	1d.				

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
82.	253	5d., 11, 12, 13, 14d., 15d.	9080	*Pelkėti lapuočių miškai	22,2	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
	318	3d., 4d.				
	319	1, 2, 3, 7, 8d.				
	315	7, 8d., 9d., 10, 11d., 12, 19				
83.	352	12, 13, 14			21,2	
	353	6d., 8d.				
	357	5d.				
	358	1, 4, 5, 6, 7, 8d., 9d., 13d.				
84.	353	11d.			3,0	
85.	353	12			3,1	
	354	8d.				
86.	353	13			2,0	
87.	353	14			1,5	
	358	2d.				
				Viso:	***233,1***	
88.	174	12d., 13d., 16d.	9180	*Griovių ir šlaitų miškai	1,5	
89.	247	9, 10, 11d., 12, 13, 14			3,9	
				Viso:	***5,4***	
90.	115	12d., 13, 14d.	91D0	*Pelkiniai miškai	1,2	
	116	22				
91.	133	34, 35, 36			3,5	
	153	2d.				
92.	140	5			0,8	
	161	12d.				
93.	152	16d., 17			1,7	
94.	161	22d.			1,0	
	164	11, 12d.				
95.	166	22			1,0	
96.	167	10d.			1,2	
97.	167	13d.			1,3	
98.	167	26, 28d.			3,0	
99.	167	26d., 27, 28d.			1,6	
100.	167	34			8,9	
	190	7				
	191	1, 5, 6, 7, 10d., 17				
101.	168	13d., 14d.			2,6	
102.	168	13d., 19d.			0,2	
103.	168	23			2,0	
104.	168	27d., 30			2,9	
105.	170	7d., 9d., 11d.			9,2	
	171	19d.				
106.	172	16d., 17, 18d.			13,5	
	196	1, 2, 7d., 8, 9				
	197	14				
107.	190	14d., 16, 17, 18			5,6	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
108.	192	12, 26	91D0	*Pelkiniai miškai	11,1	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
	193	20d.				
	213	4d., 5				
109.	192	20, 22d.			1,3	
	213	1, 2d.				
110.	195	11, 12d.			0,9	
111.	199	16d., 18d.,19, 20d., 21d., 22d.			3,8	
112.	216	2d., 3d., 4d., 5, 6, 7, 8d.			7,2	
113.	216	23d.			1,2	
114.	216	31d.			9,2	
	217	34, 35d.				
	234	5d., 12d., 18, 19d.				
	235	2d., 5d., 6d.				
115.	217	27d., 28d., 29			0,7	
116.	219	8			1,1	
117.	219	31d., 32d.			0,5	
118.	220	1, 2, 3d., 4d., 5d.			2,5	
119.	222	25d., 26			1,9	
	223	20, 21d.				
120.	223	15d., 17d., 23d.			1,3	
121.	225	26d.			5,7	
	241	9, 10, 11, 16d., 17d.				
122.	232	15d., 16d., 20d., 21, 24d.			1,6	
123.	234	1d., 2, 3, 8, 9d., 15d.			1,5	
124.	234	9d., 11d., 12d., 16			3,0	
125.	235	6d., 7, 12d., 14d.			1,8	
126.	324	1, 2, 3, 4, 5			31,4	
	325	2d., 3				
	333	6d.				
	334	1, 2, 3, 4, 8d., 9d.				
	335	1, 2, 5d., 6				
127.	351	11, 12d.			7,9	
	356	4, 5d., 8d.				
128.	357	3, 6d., 8d., 9, 10			5,5	
				Viso:	***162,3***	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
129.	98	12d.	91E0	*Aliuviniai miškai	71,7	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
	99	5, 7, 11d., 15d.				
	102	2d., 7, 8, 17, 19d., 28d.				
	103	1, 6d., 18				
	104	15, 16d., 25d., 26d., 27d., 28d., 29				
	105	6d., 8d.				
	114	11d., 12d.				
	115	3d., 6d.				
	116	1d.				
130.	99	13d.			0,4	
131.	100	9d.			1,7	
132.	103	21d.			1,5	
	104	19				
133.	106	5d., 6			2,9	
	118	1d.				
134.	117	8d., 12d., 16d., 19d., 26d., 28d., 29d.			5,6	
135.	117	16d., 19d.			3,2	
136.	117	22, 24, 25			5,2	
	134	3d., 4d., 9d., 10d., 11d.				
137.	118	7d., 9, 15, 17d.			3,0	
138.	133	37d., 38			3,7	
	134	22, 23d.				
139.	134	26d.			2,0	
140.	138	1, 2			5,8	
141.	135	24d.			9,6	
	154	10, 15d.				
	155	2d., 3d.				
142.	136	8, 9d., 14, 15, 18d., 20d.			10,0	
143.	140	21, 22d.			1,1	
144.	161	9				
145.	150	2, 3			2,7	
146.	151	8d.			1,4	
147.	157	2d., 3d., 9, 10, 11			9,6	
	158	2d.				
148.	161	11d., 15d.			2,4	
149.	164	21, 22, 23d., 24d.			3,3	
150.	176	4d., 7			4,8	
	200	4d.				
	201	1d., 6d.				
151.	178	1			2,4	
152.	192	24d., 26d.			2,5	
	213	4d., 9d.				

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
153.	193	20d., 24d., 25, 26d.	91E0	*Aliuviniai miškai	3,1	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
154.	199	7d.			0,7	
155.	200	12, 13d.			2,4	
156.	201	20, 21d.			2,1	
157.	201	21d., 22, 30d.			3,6	
158.	214	1d., 6d.			0,7	
159.	217	8d.			1,5	
160.	218	1d., 2, 3, 4, 12d., 13, 18			9,2	
161.	218	10d., 12d.			0,3	
162.	218	19d.			0,5	
163.	219	10, 14d.			0,9	
164.	222	3, 4			2,5	
165.	224	13d., 16d.			4,4	
	225	8d., 14d.				
166.	239	10d., 14			21,8	
	240	1, 7d., 9d.				
	253	3				
	254	1d., 5, 6, 7, 8, 9d.				
167.	247	8			1,2	
168.	320	12			0,3	
169.	326	6, 7d., 8, 11, 12, 14, 15d., 18			9,2	
170.	326	7d.			0,3	
171.	326	15d., 19			0,9	
172.	336	4, 5			4,2	
173.	336	17d., 18d., 19d.			0,9	
174.	339	10d., 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 27d.			37,3	
	340	1, 2, 3d., 12, 14, 15d., 16				
	341	5, 6				
175.	346	1, 2, 3, 4, 5d., 6			11,8	
	353	2, 3				
	354	1d., 2d., 4d., 8d., 9d.				
176.	352	6, 7, 11			16,8	
	353	5, 7				
	357	4, 7, 10, 11, 12, 13				
177.	354	7d.			19,0	
	355	1, 2, 11, 20, 21, 22, 23				
	360	4				
178.	354	10d., 14d., 15, 17d.			3,1	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
179.	355	5, 8, 9d., 10d.	91E0	*Aliuviniai miškai	2,1	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
180.	355	6, 7d.			0,3	
181.	355	13			1,2	
182.	355	15, 16d., 17d.			1,9	
183.	355	19, 24d.			0,6	
184.	355	24d.			6,0	
	360	5, 10, 11				
185.	367	2			1,2	
186.	231	3, 4d., 7, 8d., 10d., 11, 12, 15d., 20, 21, 22d., 23d., 24d., 26d., 27d., 28d., 33d., 35, 36, 37, 38			42,1	
				Viso:	***370,6***	
				Viso BAST „Kaniavos miškai“:	**901,4**	
Marcinkonių girininkija						
1.	118	40	3160	Natūralūs distrofiniai ežerai	0,7	Dainavos giria (LTVAR0017)
				Viso:	***0,7***	
2.	133	7, 8d., 10d.	5130	Kadagynai	3,4	
				Viso:	***3,4***	
3.	174	1, 3	6450	Aliuvinės pievos	2,1	
	122	2				
	121	4, 5d.				
				Viso:	***2,1***	
4.	32	25	7110	*Aktyvios aukštapelkės	0,3	
5.	38	9, 10, 11			1,7	
6.	118	24			1,9	
				Viso:	***3,9***	
7.	155	6d.	7120	Degradavusios aukštapelkės	1,5	
	156	1, 2, 3d.				
8.	151	5			4,5	
	176	2				
9.	152	9			**16,7	
	153	2, 3, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17				
	154	1, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 22, 23				
10.	176	14d.			0,4	
				Viso:	***23,1***	
11.	16	9	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	1,8	
	36	3				
12.	32	2			5,5	
13.	110	36d.			4,8	
14.	135	42d.			3,0	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
15.	152	9	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	**16,7	Dainavos giria (LTVAR0017)
	153	2, 3, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17				
	154	1, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 22, 23				
				Viso:	***31,8***	
16.	178	6, 7, 12, 13d., 15, 16, 17, 18, 24, 25	7160	Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės	3,2	
17.	122	5, 7d.			0,5	
				Viso:	***3,7***	
18.	1	4	9010	*Vakarų taiga	0,1	
19.	2	5			0,2	
20.	4	13			2,9	
21.	5	7			3,4	
22.	15	38			2,1	
23.	10	13			1,2	
24.	10	17, 18			3,7	
25.	11	2, 12, 14			3,3	
26.	15	9			0,2	
27.	15	12, 18, 19			4,1	
	25	9, 10				
28.	16	2, 3			2,5	
29.	18	2			0,1	
30.	21	9, 14, 19, 30, 31d.			6,3	
31.	29	7			18,2	
32.	29	12			5,3	
33.	32	1			1,5	
34.	36	12			9,6	
	37	3				
	42	6				
35.	38	16, 17, 18			49,0	
	51	8				
	52	2, 3				
	62	4, 5				
36.	53	1, 2			11,1	
37.	63	15			2,9	
38.	65	21, 22, 30d.			9,8	
39.	65	34			0,9	
40.	110	51, 52			4,7	
	134	10, 12d., 18d.				
41.	111	21, 22			5,2	
42.	111	45, 48, 49			19,2	
43.	133	3, 4			1,0	
44.	133	15, 16, 25			9,2	
45.	134	31			2,1	
46.	135	21, 29, 30, 33, 55			7,3	
47.	135	44			2,1	
48.	135	48, 59d.			1,7	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
49.	159	21, 22, 37, 38, 39, 40	9010	*Vakarų taiga	9,5	Dainavos giria (LTVAR0017)
50.	57	6, 7, 18			4,4	
51.	57	33, 34d.			0,6	
52.	67	13d., 14			0,2	
53.	182	16			1,1	
54.	183	33, 34, 42			1,8	
55.	205	51, 52, 53			6,5	
56.	152	4			0,3	
57.	154	15, 20			4,6	
58.	178	3, 4			0,7	
59.	231	28d.			2,2	
60.	237	18, 35			14,2	
61.	237	24, 26			1,9	
62.	237	37			16,2	
63.	239	20			3,3	
64.	240	43			2,2	
	241	1, 3				
65.	243	10, 14			23,0	
	244	1, 15, 26				
66.	244	42			1,5	
67.	230	35, 37, 38d., 39d.			61,8	
	231	13, 14, 15, 16, 19, 20, 22d., 26, 27, 28d.				
68.	246	21			3,1	
69.	249	6			1,1	
70.	249	12d., 20, 21, 22, 24, 26			6,5	
71.	96	9, 10 ,11			7,2	
72.	96	20, 21			41,8	
	118	3, 6, 7, 16, 19, 20, 26, 34				
73.	97	1			9,1	
	98	1, 3				
74.	97	20			0,9	
75.	98	10			9,6	
76.	98	16			13,2	
	120	4, 5				
77.	119	23, 24			4,3	
				Viso:	***443,7***	
78.	135	52, 53	9020	*Plačialapių ir mišrūs miškai	0,9	
79.	135	61, 62			1,4	
				Viso:	***2,3***	
80.	5	7	9050	Žolių turtingi eglynai	3,4	
81.	15	20, 21			3,9	
	25	11				
82.	91	4d., 9, 10d., 11d., 12, 14			5,2	
83.	110	37			2,4	
	111	46				
84.	111	9			1,5	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
85.	135	3, 4, 5, 6d., 7d., 18d.	9050	Žolių turtingi eglynai	8,5	Dainavos giria (LTVAR0017)
86.	69	3			0,1	
				Viso:	***25,0***	
87.	111	46, 57, 58	9080	*Pelkėti lapuočių miškai	12,4	
	135	6d., 7d., 8, 18d., 19				
88.	240	38d.			3,0	
	241	13, 20, 21, 22, 24d.				
89.	240	23, 24, 34, 35, 36, 38d., 39, 40, 41, 42d.			17,1	
	241	8				
90.	241	33, 34			1,9	
91.	246	11, 12, 17, 18			3,7	
				Viso:	***38,1***	
92.	38	9, 10, 11	91D0	*Pelkiniai miškai	1,7	
93.	156	4d., 7			16,5	
	157	33, 34d., 37				
	181	1, 2				
94.	182	44d.			3,6	
	202	6, 7				
	203	1				
95.	151	7			1,9	
	176	8				
96.	98	24			0,5	
				Viso:	***24,2***	
97.	91	2d., 3d., 4d., 5d., 6, 7, 10d., 11d.	91E0	*Aliuviniai miškai	6,1	
98.	111	11, 12, 14			1,3	
99..	111	19			0,2	
				Viso:	***7,6***	
100.	11	28	91T0	Kerpiniai pušynai	3,6	
101.	21	6			10,2	
102.	21	29			0,5	
	32	14				
103.	30	12			2,9	
104.	42	3			3,9	
105.	53	8			1,0	
106.	110	48			3,9	
	134	3				
107.	57	27			1,5	
108.	67	18			5,7	
109.	186	23			2,7	
110.	202	11, 12, 23			8,8	
111.	204	33, 34, 35			9,7	
	231	8				
112.	204	40, 45			2,0	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
113.	228	14	91T0	Kerpiniai pušynai	3,0	Dainavos giria (LTVAR0017)
114.	236	16, 18d., 20, 22, 23, 26d., 27, 29, 34, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 49, 55			61,1	
	245	3d., 4, 5, 7, 8, 9d., 10d.				
115.	241	17, 34d., 35, 38			4,4	
116.	245	37			0,4	
117.	96	2			11,1	
118.	96	4d.			2,1	
119.	97	8, 9, 11			6,0	
120.	98	2			1,4	
				Viso:	***145,9***	
				Viso BAST „Dainavos giria“:	**738,8**	
121.	112	13d., 14	9010	*Vakarų taiga	18,1	Kaniavos miškai (LTVAR0036)
122.	113	8d.			0,5	
123.	114	3			2,0	
124.	114	5d.			0,9	
125.	115	5			0,7	
126.	115	9d., 10d., 11d., 12d.			2,8	
127.	139	8			6,2	
128.	140	5d., 6d., 7d., 8, 10			11,2	
	141	3, 4, 5d.				
129.	140	17d.			5,0	
	146	1				
130.	147	3d., 6d.			4,1	
	167	1, 2d., 3, 4				
131.	166	2d.			0,5	
	167	5d.				
				Viso:	***52,0***	
132.	113	8d., 9	9080	*Pelkėti lapuočių miškai	1,8	
				Viso:	***1,8***	
133.	112	2, 3d.	91E0	*Aliuviniai miškai	0,5	
				Viso:	***0,5***	
134.	113	5, 7, 10, 14, 19d.	91T0	Kerpiniai pušynai	13,1	
135.	114	11, 12d.			4,0	
	115	11d., 13				
				Viso:	***17,1***	
				Viso BAST „Kaniavos miškai“:	**71,4**	
				VISO:	**810,2**	
				BENDRAS PLOTAS:	**2337,7**	
				Viso 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai:	*19,0*	***19,5***
				Viso 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis:	*0,5*	
				Viso 5130 Kadagynai:	*3,4*	***3,4***
				*Viso 6120 *Karbonatinių smėlynų pievos:*	*0,1*	***3,5***
				Viso 6450 Aliuvinės pievos:	*3,4*	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	BAST pavadinimas (kodas)
				*Viso 7110 *Aktyvios aukštapelkės:*	*5,3*	
				Viso7120 Degradavusios aukštapelkės:	*6,4*	
				Viso 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai:	*126,6*	***158,7***
				Viso 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai/7120 Degradavusios aukštapelkės:	*16,7*	
				Viso 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės:	*3,7*	
				*Viso 9010*Vakarų taiga:*	*932,8*	
				*Viso 9020 *Plačialapių ir mišrūs miškai:*	*2,3*	
				Viso 9050 Žolių turtingi eglynai:	*56,0*	
				*Viso 9080 *Pelkėti lapuočių miškai:*	*327,4*	***2152,6***
				*Viso 9180 *Griovių ir šlaitų miškai:*	*5,4*	
				*Viso 91D0 *Pelkiniai miškai:*	*207,9*	
				Viso 91T0 Kerpiniai pušynai:	*222,1*	
				*Viso 91E0 *Aliuviniai miškai:*	*398,7*	
				Viso BAST Merkio upė:	**104,2**	
				Viso BAST Glėbo ežero apylinkės:	**350,7**	
				Viso Ilgininkų apylinkės:	**62,2**	**2337,7**
				Viso Kaniavos miškai:	**1071,4**	
				Viso Dainavos giria:	**749,2**	

** – Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai buveinių tipai;*
d – taksacinio miško sklypo ploto dalis.

10 lentelė. *Regioninio padalinio administruojamuose miškuose inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės (vadovaujantis LR aplinkos ministro 2018-04-19 įsakymu Nr. D1-317)*

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	EB svarbos buveinės būklė	Apsaugos tikslai	BAST pavadinimas (kodas)
Valkininkų girininkija								
1.	17	2	3160	Natūralūs distrofiniai ežerai	0,2	Bloga	Atkurti palankią būklę	Diržamenių pelkė (LTVAR0019)
				Viso:	***0,2***			
2.	17	1, 3d., 4, 5, 6d., 8	7110	*Aktyvios aukštapelkės	24,2	Potenciali	Pasiekti buveinės susiformavimą	
	18	1d., 2d., 3, 5, 10d.						
3.	17	14d., 21d., 23			2,2	Potenciali		
4.	17	3d.			0,2	Bloga	Atkurti palankią būklę	
				Viso:	***26,6***			
5.	17	3d.	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	0,5	Bloga	Atkurti palankią būklę	
				Viso:	***0,5***			
6.	18	11, 12, 15, 16	9010	*Vakarų taiga	3,7	Gera	Išsaugoti palankią būklę	
				Viso:	***3,7***			
7.	17; 18	6d., 14d., 21d.; 1d.	91D0	*Pelkiniai miškai	9,6	Bloga	Atkurti palankią būklę	
8.	18	2d., 10d.			1,2	Bloga		
9.	18	2d., 10d.			3,1	Patenkinama		
				Viso:	***13,9***			
				Viso BAST „Diržamenių pelkė“:	***44,9***			
1.	250	48d.	6270	*Rūšių turtingi smilgynai	0,2	Potenciali	Pasiekti buveinės susiformavimą	Merkio ir Šalčios upių santaka (LTVAR0028)
				Viso:	***0,2***			
2.	349	3	6450	Aliuvinės pievos	0,2	Gera	Išsaugoti palankią būklę	
3.	349	15			0,3	Potenciali	Pasiekti buveinės susiformavimą	
4.	250	44			0,03	Bloga	Atkurti palankią būklę	
5.	250	42			0,1	Bloga		
6.	250	48			0,4	Bloga		
7.	250	51			1,2	Patenkinama		
8.	250	51			0,3	Patenkinama		
				Viso:	***2,5***			

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	EB svarbos buveinės būklė	Apsaugos tikslai	BAST pavadinimas (kodas)
9.	250	3	6510	Šienaujamos mezofitų pievos	0,1	Gera	Išsaugoti palankią būklę	Merkio ir Šalčios upių santaka (LTVAR0028)
10.	250	51			0,1	Bloga	Atkurti palankią būklę	
				Viso:	***0,2***			
				Viso BAST „Merkio ir Šalčios upių santaka“:	***2,9***			
				VISO:	**47,8**			
Glūko girininkija								
1.	229	9d., 10, 11d.	7120	Degradavusios aukštapelkės	1,7	Bloga	Atkurti palankią būklę	Geidukonių pelkė (LTVAR0018)
				Viso BAST „Geidukonių pelkė“:	**1,7**			
Matuizų girininkija								
1.	192	8d., 9d.	3260	Upių sraunumos su kurklių bendrijomis	0,3	Gera	Išsaugoti palankią būklę	Versekos upė (LTVAR0016)
				Viso:	***0,3***			
2.	198	5d.	9050	Žolių turtingi eglynai	0,1	Gera	Išsaugoti palankią būklę	
				Viso:	***0,1***			
3.	192	8d., 9d.	91E0	*Aliuviniai miškai	0,8	Gera	Išsaugoti palankią būklę	
4.	192; 198	9d.; 5d.			0,1	Gera		
5.	192; 198	8d., 9d.; 4d.			1,1	Gera		
6.	334	3d., 6d.			1,1	Gera		
				Viso:	***3,1***			
				Viso BAST „Versekos upė“:	**3,5**			
Žygmantiškių girininkija								
1.	195	25d., 26	91E0	*Aliuviniai miškai	0,8	Gera	Išsaugoti palankią būklę	Versekos upė (LTVAR0016)
				Viso BAST „Versekos upė“:	**0,8**			
Kaniavos girininkija								
1.	244	7, 8d., 9d., 12, 13, 18	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	3,4	Patenkinama	Atkurti palankią būklę	Stojų pievos (LTVAR0025)
				Viso:	***3,4***			

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės plotas, ha	EB svarbos buveinės būklė	Apsaugos tikslai	BAST pavadinimas (kodas)
2.	336	15d., 16d., 18d., 19d., 20d., 21, 22, 23	91E0	*Aliuviniai miškai	71,1	Gera	Išsaugoti palankią būklę	Stojų pievos (LTVAR0025)
	337	3, 6, 8d., 9d., 10, 11, 14, 15, 17, 19-33, 34d., 35, 36						
	338	2, 3d., 4-12						
	344	3d., 4-11						
	347	1, 2, 4, 5, 6, 7						
				Viso:	***71,1***			
				Viso BAST „Stojų pievos“:	**74,5**			
				BENDRAS PLOTAS:	**128,3**			
				Viso 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai:	*0,2*	***0,5***		
				Viso 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis:	*0,3*			
				*Viso 6270 *Rūšių turtingi smilgynai:*	*0,2*	***2,9***		
				Viso 6450 Aliuvinės pievos:	*2,5*			
				Viso 6510 Šienaujamos mezofitų pievos:	*0,2*			
				*Viso 7110 *Aktyvios aukštapelkės:*	*26,6*	***32,2***		
				Viso 7120 Degradavusios aukštapelkės:	*1,7*			
				Viso 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai:	*3,9*			
				*Viso 9010*Vakarų taiga:*	*3,7*	***92,7***		
				Viso 9050 Žolių turtingi eglynai:	*0,1*			
				*Viso 91D0 *Pelkiniai miškai:*	*13,9*			
				*Viso 91E0 *Aliuviniai miškai:*	*75,0*			
				Viso BAST Diržamenių pelkė:	**44,9**	**128,3**		
				Viso BAST Merkio ir Šalčios upių santaka:	**2,9**			
				Viso BAST Geidukonių pelkė:	**1,7**			
				Viso BAST Versekos upė:	**4,3**			
				Viso BAST Stojų pievos:	**74,5**			

** – Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai buveinių tipai;*
d – taksacinio miško sklypo ploto dalis.

11 lentelė. *BAST valstybinės reikšmės miškuose identifikuotos saugomos augalų ir gyvūnų rūšys, vadovaujantis BIOMON duomenų bazės duomenimis*

Eil. Nr.	Girininkija	Kv. Nr.	Sklypo Nr.	Saugomos rūšies pavadinimas	Statusas	Plotas, ha	Tinkamumas	Apsaugos tikslai	BAST pavadinimas (kodas)
Plotiniai objektai									
1.	Marcinkonių	65	20, 28, 29, 38	Vėjalandė šilagėlė (*Pulsatilla patens*)	Patvirtinti LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymu Nr. D1-210	3,1	-	-	Dainavos giria (LTVAR0017)
2.	Marcinkonių	133	8, 10d., 19, 32d., 33d., 42, 43d., 64d.	Skiauterėtasis tritonas (*Triturus cristatus*)		14,6			
3.	Marcinkonių	110	24d., 36d., 37, 39d.	Plačialapė klumpaitė (*Cypripedium calceolus*)		4,0			
		111	46d.						
4.	Marcinkonių	135	3, 4, 5, 6d., 7d., 18d., 42d.	Plačialapė klumpaitė (*Cypripedium calceolus*)		8,6			
Viso BAST „Dainavos giria“:						***30,3***			
5.	Matuizų	355	17d., 20d., 25	Purpurinis plokščiavabalis (*Cucujus cinnaberinus*)	Patvirtinti LR aplinkos ministro 2018-04-19 įsakymu Nr. D1-317	0,9	Patenkinama	Išsaugoti palankią būklę	Versekos upė (LTVAR0016)
Viso BAST „Versekos upė“:						***0,9***			
VISO:						**31,2**			
Viso vėjalandės šilagėlės buveinės plotas:						*3,1*			
Viso skiauterėtojo tritono veisimosi ir maitinimosi plotas:						*14,6*			
Viso plačialapės klumpaitės buveinės plotas:						*12,6*			
Viso purpurinio plokščiavabalio buveinės plotas:						*0,9*			
Taškiniai objektai									
1.	Marcinkonių	74	17	Pleištinė skėtė (*Ophiogomphus cecilia*)	Patvirtinti LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymu Nr. D1-210	-	-	-	Dainavos giria (LTVAR0017)
2.	Marcinkonių	32	11						

d – taksacinio miško sklypo ploto dalis

1.5. Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radavietės ir augavietės

Lietuvos Respublikos saugomomis gyvūnų, augalų, kerpių, samanų ir grybų rūšimis skelbiamos nykstančios, pažeidžiamos, retos arba endeminės rūšys, kurios tokiomis pripažįstamos vadovaujantis mokslinių tyrimų duomenimis apie jų natūralius arealus, rūšių buveines, populiacijų dydžius ir jų kaitos tendencijas. Iš saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo yra išskiriamos griežtai saugomos rūšys, kurių išlikimo tendencijos yra nepalankiausios ir šių rūšių radaviečių ar augaviečių išsaugojimo poreikis yra didžiausias. Lietuvos raudonosios knygos komisijos siūlymu sudaromą LR griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą tvirtina LR Aplinkos ministerija.

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, kerpių ir grybų rūšių, įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą, radaviečių pasiskirstymas regioninio padalinio girininkijų teritorijose pateikiamas 12 lentelėje. Apibendrinti duomenys apie saugomus objektus gauti iš LR aplinkos ministerijos saugomų rūšių informacinės sistemos (SRIS), Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcijos. Informacija apie Lietuvos Respublikoje saugomas gyvūnų, augalų, kerpių, samanų ir grybų rūšių radavietes daugiau atspindi jų ištyrimo lygį, o ne faktinę šių objektų padėtį. Detalūs tyrimai atlikti ne visose girininkijų teritorijose.

12 lentelė. *Saugomų gyvūnų, augalų, kerpių ir grybų rūšių radaviečių (vnt.) pasiskirstymas girininkijų miškuose*

Girininkija	**Augalai** (*įskaitant samanas*)	**Grybai** (*įskaitant kerpes*)	**Gyvūnai**							**Viso:**
			paukščių lizdavietės	*paukščių perimvietės*	*paukščių tuoktvietės*	*žinduoliai*	*moliuskai*	*žieduotosios kirmėlės*	*vabzdžiai*	
Glūko	17	-	1	7	-	1	-	-	-	**26**
Valkininkų	2	-	2	2	-	-	-	-	5	**11**
Pirčiupių	2	-	36	3	1	-	-	-	-	**42**
Matuizų	13	-	-	-	2	-	-	1	3	**19**
Žygmantiškių	14	-	-	-	3	-	1	-	7	**25**
Marcinkonių	39	7	9	4	10	-	-	-	23	**92**
Perlojos	52	-	-	-	14	4	-	-	12	**82**
Kaniavos	48	5	-	-	8	-	-	-	11	**72**
Viso:	**187**	**12**	**48**	**16**	**18**	**5**	**1**	**1**	**61**	**369**

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose užfiksuotos **369 saugomų rūšių radavietės**, kurios lokalizuotos iki taksacinių miško sklypų ribų (žr. 12 lentelę). Sklypų su radavietėmis daugiausia nustatyta Marcinkonių (92 vnt.) ir Perlojos (82 vnt.) girininkijose. Saugomų rūšių radaviečių žiniaraščiai pateikiami 5 priede, o jų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose – girininkijų gamtosauginiuose žemėlapiuose. Dauguma Lietuvos

raudonosios knygos gyvūnų ir augalų radaviečių yra valstybinės reikšmės miškuose, o už jų apsaugą yra atsakingas regioninis padalinys ir valstybinių parkų direkcijos. Jei toje pačioje saugomoje teritorijoje nustatyti skirtingi ūkinio režimo reikalavimai, galioja to vienodo lygmens teisinio akto reikalavimai, kuriame nurodyti griežtesni apribojimai.

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radavietėms atskiros miškų grupės ar pogrupiai neišskiriami, o miško sklypai su saugomais objektais lieka priskirti toms miškų grupėms, kuriose jie buvo aptikti. Tokiems nedideliems objektams gali būti nustatomas specialus apsaugos režimas, kurio reikalavimai yra griežtesni, nei aplink esančios miškų grupės. Tokiais gali būti nekertamo miško spinduliai aplink retųjų paukščių lizdus, kuriuose draudžiami pagrindinio naudojimo miško kirtimai, retųjų augalų augaviečių sklypai, kuriuose nerekomenduojami pagrindinio naudojimo arba kiti miško kirtimai.

30 pav. Į Lietuvos Raudonosios knygos sąrašą įrašyta antinių šeimos atstovė – gulbė giesmininkė

Rekomenduojamos saugomų rūšių apsaugos priemonės. Saugomų rūšių augavietėse pagal galimybes turi būti taikomos jų apsaugos priemonės, vadovaujantis Raudonojoje knygoje pateiktomis rekomendacijomis. Viena iš pasirinktų apsaugos priemonių yra retųjų rūšių augaviečių lokalizavimas nurodytuose taksaciniuose miško sklypuose (neprojektuojant miško kirtimo ir atkūrimo darbų).

Miško sklypuose su retomis augalų rūšimis (pvz. rūteniai), kurioms optimalus medyno skalsumas yra 0,5 ir mažesnis, gali būti vykdomi biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai, atliekant juos žiemos metu, įšalus gruntui. Turi būti paliekami seni pavieniai medžiai, formuojamos tokių paliekamų medžių biogrupės.

Pagrindinė apsaugos priemonė retosioms kerpių ir grybų rūšims – nešalinti išdžiūvusių medžių, stuobrių ir virtuolių, nekeisti buveinės hidrologinio režimo. Didžiausios saugomos

vertybės – ilgą miško tęstinumą parodantys biologiškai seni medžiai, įvairių suirimo stadijų, drėgmės ir matmenų negyva mediena. svarbu, kad būtų įvairių puvimo stadijų medžių).

Saugomų vabzdžių rūšims svarbi buveinių apsauga nuo pesticidų, trąšų (paspartina eutrofikacijos, buveinių sukcesijos procesus) ir kt. taršos šaltinių, bei miško laukymių, pelkių užžėlimo sumedėjusia augalija (daugumai drugių rūšių išsaugojimui ir atsikūrimui svarbus ekstensyvus buveinių naudojimas – reguliarus šienavimas arba ganymas).

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose nustatytų saugomų rūšių radaviečių ir jų apsaugos priemonių žiniaraščiai pateikiami 5 priede.

1.5.1. Miško kirtimų ribojimas aplink saugomų paukščių lizdavietes

Saugomų paukščių rūšių lizdų duomenų aktualizacija regioninio padalinio teritorijoje vykdyta kartu su miškotvarkos lauko darbais. Informacija apie naujai rastus saugomų paukščių lizdus įvedama į saugomų rūšių informacinę sistemą (SRIS), atskirai neteikiant informacijos Valstybinei miškų tarnybai. Visiems nustatytiems saugomų paukščių lizdams pritaikomi nekertamo miško apie juos spinduliai, vadovaujantis miško kirtimų taisyklėmis patvirtintomis 2010 m. sausio 27 d. LR aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-79 „*Dėl miško kirtimų taisyklių patvirtinimo*“ (13 lentelė).

Norint užtikrinti geresnę saugomų paukščių lizdaviečių apsaugą, reikia kasmet vykdyti žinomų šių paukščių lizdų apžiūrą (stebėseną), nustatant lizdų užimtumą ir juose perinčių paukščių rūšis. Saugomų paukščių rūšių lizdų tikrinimas (stebėsena) atliekama vadovaujantis ypatingos vertės miškų, reprezentatyvių plotų, retų ir saugomų rūšių identifikavimo, registravimo, apsaugos ir stebėsenos tvarkos aprašu, patvirtintu VĮ VMU direktoriaus 2020 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. ĮS(E)-20-229 „*Dėl ypatingos vertės miškų, reprezentatyvių plotų, retų ir saugomų rūšių identifikavimo, registravimo, apsaugos ir stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo*“. Lizdai turi būti tikrinami vieną kartą pavasarį – balandžio, gegužės mėn. ir vieną kartą vasarą – birželio, liepos mėn. Pirmą kartą patikrinus, galima nustatyti, ar lizdas užimtas, antrą kartą patikrinus galima nustatyti kokios rūšies paukštis perėjo ir ar užaugo jaunikliai. Apžiūrėti reikėtų ne tik žinomus lizdus, bet ir biržių atvedimo metu aptiktus naujus lizdus. Jei neaiški perinčio paukščio rūšis arba reikia patikslinti naujų lizdų apsaugos spindulį bei kitas apsaugos priemones, galima kreiptis į vietos nacionalinio parko arba regioninio parko specialistus, ornitologus. Atlikus lizdų vertinimą natūroje, patikslinama kokios paukščių rūšys peri naujai rastuose lizduose ir kokios reikalingos jų apsaugos priemonės.

Labai svarbu prieš atrėžiant biržes įvertinti ar nėra numatytose kirtavietėse ir jų aplinkoje retųjų paukščių lizdų ar veisimosi vietų. Norint sumažinti galimą trikdymą prie lizdų, reikia vasarą numatytas kirsti biržes rinktis kiek didesniu atstumu nei numatyta pagrindinių miško

kirtimų taisyklėse – nuo žinomų saugomų plėšriųjų paukščių ir juodųjų gandrų lizdų bent 300 metrų atstumu. Miško sodinimo darbų pavasario metu nevykdyti kirtavietėse, esančiose šalia lizdų apsauginių spindulių ribos, jas užsodinant rudenį.

13 lentelė. *Miško kirtimų apribojimai aplink retųjų paukščių lizdavietes*

Veisimosi vietos spindulys nuo lizdavietės, m	Saugoma paukščių rūšis
200	Juodasis gandras*, jūrinis erelis*, kilnusis erelis, žuvininkas, didysis apuokas
150	Gyvatėdis, didysis erelis rėksnys, sakalas keleivis, žalvarnis*
100	Juodasis ir rudasis peslys, vapsvaėdis*, vištvanagis, uralinė pelėda*, mažasis erelis rėksnys*
50	Startsakalis, pelėsakalis (žr. 31 pav.), sketsakalis, lututė*

Pastaba: **šios rūšies apsaugai nustatytoje PAST gali būti nustatyti kitokie (papildomi) veisimosi vietos ir veisimosi vietos apsaugos zonos apsaugos reikalavimai vadovaujantis individualiais šios teritorijos nuostatais ir/ar ribų planais.*

31 pav. Paprastasis pelėsakalis. Lietuvoje peri medžiuose kitų paukščių (ypač varninių) lizduose

Miško sklypuose, kuriuose naujai randamos retųjų pelėdų lizdavietės, reikalinga riboti miško kirtimo darbus vasario – gegužės mėnesiais.

1.6. Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje išskirti reprezentatyvūs miško sklypai

Nepriklausomas miškų ūkio sertifikavimas – sistema, pasauliniu mastu užtikrinanti miškų išsaugojimą ir sveikų bei vientisų ekosistemų atkūrimą. Tarptautinis miškų tvarkymo sertifikatas – dokumentas, įrodantis, jog miškų valdytojas miškuose ūkininkauja atsakingai pagal tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principus, derindamas socialines, aplinkosaugines ir ekonomines miškų funkcijas. Vykdydamas miškų sertifikavimo („Lietuvos nacionalinis FSC miškų valdymo standartas“) keliamus reikalavimus, regioninis padalinys identifikuoja pavyzdinius ekosistemų plotus.

Reprezentatyvūs miško sklypai – teritorijos arba objektai, kuriuose nevykdoma ūkinė veikla, jie skirti išsaugoti arba atkurti gyvybingus ekosistemos (arba jos atskirų komponentų, objektų) pavyzdžius, kurie natūraliai aptinkami regioniniame padalinyje. Reprezentatyvūs plotai išskiriami iš vertingiausių ypatingos vertės teritorijų, vadovaujantis VĮ VMU 2020 m. gruodžio 15 d. direktoriaus įsakymu Nr. ĮS(E)-20-229 „*Dėl ypatingos vertės miškų, reprezentatyvių plotų, retų ir saugomų rūšių, identifikavimo, registravimo, apsaugos ir stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo"*. Reprezentatyvūs plotai atrenkami šia prioritetine tvarka: kertinės miško buveinės (įskaitant potencialias), botaniniai gamtos paveldo objektai, saugomų paukščių rūšių lizdinės teritorijos, medžiais apaugusios ganyklos, sausieji ąžuolynai, paupių guobynai. Reprezentatyvūs plotai taip pat apima: EB svarbos natūralias buveines; saugomų rūšių radavietes; gaisravietes, kurių neprivaloma atkurti; rezervatų miškus; natūralius miškus, esančius žemės ūkio veiklai mažiau tinkamose vietovėse, kurioms būdingos natūralių miškų savybės (kaip antai, statūs šlaitai, ežerų ir pelkių salos, pusiasaliai ir pan.); kitus natūralią vertę turinčius plotus.

Reprezentatyviuose miško plotuose gali būti vykdomi gamtosauginiai tvarkymo darbai, siekiant pagerinti ypač vertingų buveinių ar saugomų rūšių būklę, jei tai rekomenduojama saugomos teritorijos tvarkymą reglamentuojančiuose dokumentuose ar esant teigiamoms mokslininkų, ar aplinkosauginių organizacijų rekomendacijoms.

Vadovaujantis „Lietuvos nacionalinio FSC miškų valdymo standarto" reikalavimais, reprezentatyvūs plotai turi sudaryti ne mažiau kaip 10 proc. bendro regioninio padalinio administruojamų miškų ploto. ***Viso regioninio padalinio teritorijoje reprezentatyvūs miško sklypai užima 5092 ha plotą ir tai sudaro 10,3 proc. bendro miškų ploto*** (iš jų regioninio padalinio administruojamuose miškuose saugomos **113 KMB – 270,6 ha**). Didžiausias reprezentatyvių miško sklypų plotas saugomas Marcinkonių girininkijoje – 1532,1 ha – ir tai sudaro 22,2 proc. bendro girininkijos miškų ploto (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. *Reprezentatyvių miško sklypų ploto pasiskirstymas girininkijų miškuose*

Girininkija	***Regioninio padalinio administruojami miškai***		
	Bendras administruojamų miškų plotas, ha	***Reprezentatyvių sklypų plotas, ha***	***Bendro girininkijos miškų ploto proc.***
Glūko	7306,2	613,7	8,4
Valkininkų	7148,5	503,8	7,0
Pirčiupių	4711,9	277,2	5,9
Matuizų	6365,9	119,1	1,9
Žygmantiškių	3864,7	336,1	8,7
Marcinkonių	6905,1	1532,1	22,2
Perlojos	6639,5	228,0	3,4
Kaniavos	6420,1	1482,0	23,1
Viso:	**49361,9**	**5092,0**	**10,3**

Reprezentatyvių miško sklypų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose pateikiama girininkijų gamtosauginiuose žemėlapiuose.

Reprezentatyvių plotų apsaugos užtikrinimas. Iš vertingiausių ypatingos vertės teritorijų išskiriami reprezentatyvūs plotai vadovaujantis VĮ VMU 2020 m. liepos 27 d. direktoriaus įsakymu Nr. ĮS-20-166 „*Dėl reprezentatyvių plotų išskyrimo*“. Reprezentatyviuose plotuose nevykdoma jokia ūkinė veikla, išskyrus (kai tai neprieštarauja galiojantiems teisės aktams): sanitarinius miško kirtimus, kai kyla masinio kenkėjų ar ligų išplitimo grėsmė, esant vabzdžių kenkėjų invazijoms, spygliuočių vėjavartoms ir pan.; biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus.

1.6.1. Kertinės miško buveinės

Miško vystymosi ypatumai ir kitos priežastys lemia tai, kad ypač svarbios bioįvairovės vertybės telkiasi fragmentiškuose, daugeliu atvejų labai nedideliuose miško plotuose, vadinamuosiuose „karštuose taškuose“. Specialaus tarptautinio Lietuvos ir Švedijos vykdyto projekto metu buvo inventorizuotos tokios buveinės, Lietuvoje pavadintos kertinėmis miško buveinėmis (KMB), kurios užima tik nedidelę visų miškų dalį, tačiau jose telkiasi palyginti daug kraštovaizdyje aptinkamų biologinės įvairovės elementų, ypač retų ar nykstančių organizmų rūšių. Potencialios kertinės miško buveinės (toliau – PKMB) – tai buveinės, kurios per artimiausius kelis dešimtmečius taps KMB, jei per tą laiką bus tvarkomos arba saugomos pagal bendrąsias KMB nuostatų rekomendacijas (7 priedas). Žinant, kur yra tokios buveinės, galima didelių išlaidų nereikalaujančiais metodais išsaugoti didelę biologinės įvairovės dalį.

32 pav. Kertinė miško buveinė (Marcinkonių girininkijos 227 kv. 12 sklypas)

Po pakartotinės KMB inventorizacijos, kurią 2013 m. atliko Aleksandro Stulginskio universiteto specialistai, regioninio padalinio administruojamuose miškuose buvo išskirtos **113 KMB** ***(iš jų – 104 KMB (260 ha) ir 9 PKMB (10,6 ha*****)), kurių bendras užimamas plotas – 270,6 ha** (15 lentelė, 6 priedas). Po pakartotinės inventorizacijos buvo aktualizuotas KMB ir PKMB sąrašas bei patikslintos jų ribos, atsižvelgiant į atnaujintų taksacinių miško sklypų ribas.

15 lentelė. *Kertinės miško buveinės regioninio padalinio administruojamuose miškuose*

Eil. Nr.	Girininkija	KMB plotas, ha		PKMB plotas, ha		Bendras KMB ir PKM	
		skaičius, vnt.	*plotas, ha*	*skaičius, vnt.*	*plotas, ha*	*skaičius, vnt.*	*plotas, ha*
1.	*Glūko*	16	57,9	1	2,1	***17***	***60,0***
2.	*Valkininkų*	26	26,4	1	0,8	***27***	***27,2***
3.	*Pirčiupių*	15	42,2	2	0,8	***17***	***43,0***
4.	*Matuizų*	1	2,1	-	-	***1***	***2,1***
5.	*Žygmantiškių*	4	3,5	2	2,8	***6***	***6,3***
6.	*Marcinkonių*	25	105,4	1	1,5	***26***	***106,9***
7.	*Perlojos*	1	0,1	1	1,7	***2***	***1,8***
8.	*Kaniavos*	16	22,4	1	0,9	***17***	***23,3***
	Viso:	**104**	**260,0**	**9**	**10,6**	***113***	***270,6***
	Viso KMB ir PKMB: 113 vnt.; ***Bendras KMB ir PKMB plotas: 270,6 ha***						

Kertinių miško buveinių tvarkymas ir apsauga. Regioninio padalinio administruojamuose miškuose saugomos KMB tvarkomos, vadovaujantis „*Bendraisiais kertinių miško buveinių nuostatais*“, parengtais pagal „*KMB inventorizavimo metodiką*“ (žr. 7 priedą). Kiekvienam KMB tipui ir KMB tipų grupei yra numatytos skirtingos priemonės, kurių reikia laikytis, norint kuo ilgiau išsaugoti KMB nepakitusias. Esant reikalui, specifinės apsaugos ir gamtotvarkos priemonės gali būti pateikiamos iš VMT duomenų bazės atskirai kiekvienai KMB.

Kertinės miško buveinės gali būti saugomos tiesiogiai, nevykdant jose jokių ūkinių priemonių arba vykdant numatytas specialias ūkines priemones (esant poreikiui KMB gali būti vykdomi specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai, vadovaujantis „*FSC Lietuvos nacionaliniu miškų tvarkymo standartu*“, KMB tvarkymo rekomendacijomis, jeigu tai neprieštarauja galiojantiems teisės aktams). KMB gali būti saugomos, nustatant jose I arba II miškų grupę, KMB koncentracijų vietose įsteigiant draustinius arba “NATURA 2000” teritorijas, skirtas buveinių apsaugai, bet tai jau ne vidinės miškotvarkos projekto kompetencija.

Saugomose KMB ūkinio režimo reikalavimai turi būti tokie, kokie taikomi I arba II grupių miškams. Šie reikalavimai kiekvienai KMB skiriasi ir yra nurodyti KMB kortelėse, valstybinės miškų tarnybos (VMT) duomenų bazėje bei KMB sąrašuose. KMB apsaugai dažniausiai taikomas rezervatinis režimas, siekiant kad paliekami medynai ir senieji medžiai natūraliai suirtų (svarbu, kad būtų įvairių puvimo stadijų, formų ir matmenų negyvos medienos). Net ir tuomet, kai senmedžiai lūžta ar išvirsta, jie turi likti gulėti, nešalinant negyvos medienos. Nustatyta, kad išvirtęs beržas suyra per 20 m., o ąžuolas – per 50 m. ir daugiau. Atskirais atvejais KMB reikalingi trako ir pomiškio kirtimai, arba kirtimai, siekiant pašalinti medžius, augančius po pavienių senmedžių lajomis ir šalia jų. KMB apsaugai ir palaikymui reikalingos gamtotvarkos priemonės ir rekomendacijos pagal KMB tipus pateiktos 7 priede.

1.6.2. Biologinei įvairovei svarbių medžių ir negyvos medienos atrinkimas

Biologinei įvairovei svarbių medžių atranka ir išdėstymas

Vadovaujantis „Lietuvos nacionaliniu FSC miškų valdymo standartu“ bei VĮ VMU direktoriaus 2021 m. sausio 26 d. įsakymu Nr. ĮS(E)-21-8 „*Dėl Valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus 2019 m. gegužės 22 d. įsakymo Nr. ĮS-150 „Dėl biologinei įvairovei svarbių medžių, negyvos medienos ir apsauginių juostų atrinkimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo*“ (toliau – Direktoriaus įsakymas), biologinei įvairovei svarbūs medžiai atrenkami ir paženklinami pagrindinių miško kirtimų biržių atrėžimo metu (paliekami visose pagrindinių miško kirtimų – atrankinių, atvejinių ir plynųjų – biržėse, nepriklausomai nuo biržės ploto). Paliekamų biologinei įvairovei svarbių medžių kiekiai (saugomoje teritorijoje kitais teisės aktais gali būti nustatytas didesnis paliekamų biologinei įvairovei svarbių medžių kiekis):

- ne mažiau kaip 7 gyvi medžiai hektare atrinkus kietuosius lapuočius (ąžuolus, bukus, uosius, klevus, skroblus ar guobinius);
- ne mažiau kaip 10 gyvų medžių hektare atrinkus kitas medžių rūšis.

Biologinei įvairovei svarbūs medžiai atrenkami vadovaujantis šiais kriterijais: vieni iš storiausių arba seniausių ir vėjui atsparių medžių medyne (mažiausiai 3 tokie gyvi medžiai hektare); senesni arba storesni negu vidutiniai medžiai iš visos medžių rūšių įvairovės medyne; miško masyve retai aptinkamos vietinės medžių rūšys, drevėti medžiai, medžiai su uoksais, saugomais lizdais, kietieji lapuočiai storesni nei 30 cm; didelio skersmens medžiai nekertami: ąžuolai – virš 140 cm, drebulės – virš 120 cm, uosiai, maumedžiai – virš 90 cm, pušys, gluosniai – virš 80 cm, eglės, beržai, juodalksniai, bukai, klevai, vinkšnos, guobos – virš 70 cm, skirpstai, skroblai – virš 60 cm, ievos – virš 40 cm, obelys, kriaušės, šermukšniai – virš 30 cm.

Biologinei įvairovei svarbūs medžiai paliekami šiais būdais:

- medžių grupėmis (33 pav.; dešinėje), kai grupės viduje ir po medžių lajomis išsaugomas pomiškis, trakas, negyva mediena, miško paklotė ir kiti natūralūs miško elementai;
- pavieniais medžiais (žr. 33 pav.; kairėje), kai medžiai paliekami netolygiai arba tolygiai visoje biržėje, po medžių lajomis išsaugoma miško paklotė;
- mišriai, kai paliekamos viena ar kelios medžių grupės ir pavieniai medžiai.

Jei planuojamoje kirsti biržėje yra biologiniu požiūriu vertingų ir saugotinų elementų, pvz., pelkučių, upelių, šaltiniuotų vietų, retų rūšių radaviečių, stambių lizdų, kuriems neišskiriama apsaugos zona, rečiau aptinkamų medžių ir krūmų formų, tokiose vietose medžių grupės formuojamos pirmiausiai. Nesant minėtų elementų, medžių grupės gali būti formuojamos stambių skruzdėlynų, barsukų urvų, negyvos medienos sankaupų, perspektyvaus pomiškio vietose.

Vėjui neatsparias medžių rūšis (eglės, beržai, drebulės) rekomenduojama palikti medžių grupėse. Eglės atrenkamos iš augusių retesnėse medyno vietose su laja, kurios aukštis turėtų sudaryti daugiau nei 70 proc. medžio aukščio.

Biologinei įvairovei svarbūs medžiai paliekami miško sklype suirti.

33 pav. Kirtavietėje paliktas pavienis biologinei įvairovei svarbus medis – paprastoji drebulė (kairėje); biologinės įvairovės medžiai (paprastoji pušis) palikti biogrupėje (dešinėje)

Negyvos medienos atrinkimas

Vadovaujantis Direktoriaus įsakymu, paliekamos negyvos medienos kiekis turi sudaryti ne mažiau 5 m^3/ha, išskyrus tuos atvejus, kai didesnį paliekamos negyvos medienos kiekį nustato kiti teisės aktai. Negyva mediena atrenkama iš visų suirimo stadijų vadovaujantis šiais kriterijais:

- negyvi medžiai ir stuobriai esantys biologinei įvairovei svarbių medžių grupėje;
- negyvi medžiai ir stuobriai, kuriuose yra uoksai ar drevės;
- miško masyve retai aptinkamų vietinių medžių rūšių negyvi medžiai ir stuobriai;
- storesni nei 20 cm negyvi medžiai ir stuobriai.

Negyva mediena paliekama šiais būdais: visų tipų negyva mediena nepaliesta – natūralioje būklėje (jei tai netrukdo dirvos paruošimo darbams ir nekelia pavojaus darbų saugos atžvilgiu); negyvą medį pakreipti taip, kad netrukdytų dirvos paruošimo darbams; darbų saugos atžvilgiu pavojingus negyvus medžius ar stuobrius nupjauti tokiame aukštyje, kad nekeltų pavojaus, paliekant nupjautas dalis biržėje.

Jeigu biržėje nėra reikiamo negyvos medienos kiekio , paliekame atitinkamą kiekį biologinei įvairovei svarbių medžių arba lapuočių medžių rūšių stuobrių (žr. 34 pav.).

Negyvi medžiai ir stuobriai, keliantys pavojų žmonių saugumui ar esantys šalia gyvenviečių, kelių ar judrių takų, rekreacinių vietų, nupjaunami ir paliekami iki visiško suirimo.

34 pav. Paprastojo buko (*Fagus sylvatica*) stuobrys (mokomoji praktika; Vokietija)

2. PROJEKTINIAI SPRENDINIAI

Gamtotvarkos planai, rūšių apsaugos veiksmų planai rengiami siekiant išsaugoti retas, nykstančias augalų bei gyvūnų rūšis, EB svarbos gamtines buveines. Nutrūkus tradicinei žmogaus veiklai (ganymui, šienavimui), taip pat dėl praeityje vykdytos melioracijos (pažeidžiamas natūralus buveinių hidrologinis režimas) – vyksta natūrali augalijos sukcesija ir atvirų pelkių bei pievų biotopai apauga sumedėjusia augalija – dėl ko būtina numatyti priemones, galinčias padėti atkurti saugomų rūšių populiacijas, gerinti buveinių būklę. Gamtotvarkos darbus (kur yra suplanuoti gamtotvarkos plotai, kokios priemonės numatytos ir įgyvendintos) galima stebėti viešai interaktyviame žemėlapyje *https://biomon.lt/*.

Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijai buvo parengti, LR aplinkos ministro įsakymais patvirtinti ir iš dalies įgyvendinti šie gamtotvarkos planai (žr. 2.1.1 – 2.1.2 skyrelius):

- ***Rūdninkų girios gamtotvarkos planas*** patvirtintas LR aplinkos ministro 2010 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. D1-591 „*Dėl Rūdninkų girios gamtotvarkos plano patvirtinimo*“ (teisės akto pakeitimas: LR aplinkos ministro 2018 m. birželio 26 d. įsakymas Nr. D1-581). Atsižvelgiant į gamtotvarkos plano metu įgyvendintas gamtotvarkos priemones bei vadovaujantis LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. D1-629 patvirtintais Rūdninkų girios biosferos poligono nuostatais, regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės (aktyvių tvarkymo priemonių nenumatyta), siekiant išlaikyti PAST Rūdninkų girioje perinčias tikslinių paukščių rūšių populiacijas (žr. 2.1.1. skyrelį)). Gamtotvarkos priemonių įgyvendinimą regioninio padalinio administruojamuose PAST Rūdninkų giria miškuose koordinuoja Dzūkijos–Suvalkijos saugomų teritorijų direkcija, kuri atsakinga už teritorijoje saugomų gamtos vertybių priežiūrą.
- ***Stėgalių gamtinio komplekso gamtotvarkos planas*** patvirtintas LR aplinkos ministro 2015 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. D1-319 „*Dėl Stėgalių gamtinio komplekso gamtotvarkos plano patvirtinimo*“. Atsižvelgiant į gamtotvarkos plano metu įgyvendintas buveinių tvarkymo priemones, regioninio padalinio administruojamuose miškuose *5130 Kadagynų* buveinėje projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės – reguliarus (pagal poreikį) pušų savaiminukų šalinimas (**3,4 ha**). Siekiant pagerinti perėjimo sąlygas teritorijoje gyvenančioms lututėms, numatoma iškelti 6 specialius šiems paukščiams skirtus inkilus (žr. 2.1.2. skyrelį). Gamtotvarkos priemonių įgyvendinimą regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso miškuose koordinuoja Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija, kuri yra atsakinga už teritorijoje nustatytų EB svarbos buveinių palankios apsaugos būklės užtikrinimą bei kitų gamtos vertybių priežiūrą.

Projektuojamų palaikomųjų gamtotvarkos priemonių įgyvendinimas, siekiant išsaugoti arba atkurti atviras pievų ir pelkių buveines, pagerinti buveinių sąlygas saugomoms gyvūnų ir augalų rūšims, regioninio padalinio administruojamuose miškuose turi būti finansuojamas iš tarptautinių fondų ar kitų Lietuvos biudžeto lėšų, atsižvelgiant į turimų lėšų kiekį bei darbų prioritetus.

Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos planas (toliau – Gamtotvarkos planas) patvirtintas LR aplinkos ministro 2022 m. gruodžio 2d. įsakymu Nr. D1-379 „*Dėl Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos plano patvirtinimo*“. Vadovaujantis Gamtotvarkos planu, regioninio padalinio administruojamuose Marcinkonių girininkijos miškuose projektuojamos gamtotvarkos priemonės (žr. 2.2 skyrių):

- siekiant žemyninėse kopose suformuoti atviras *2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių* buveines su tipine augalija, sudarant sąlygas įsikurti *smiltyniniam gvazdikui* ir *lygutei,* palaikant esamą *vėjalandės šilagėlės* populiaciją, – projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (medžių ir krūmų kirtimas), apimantys **26,0 ha** plotą (bendras iškertamas tūris – **5852 m^3**). Sekančiais metais po kirtimų, išskirtuose tvarkymo plotuose numatoma įgyvendinti kontroliuojamo miško paklotės deginimą (kaip mokslinį – eksperimentinį darbą). Priemonė įgyvendinama vadovaujantis *Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių* II skyriaus 13[1] punktu (paskutinė redakcija: LRV 2022 m. rugsėjo 7 d. nutarimas Nr. 915). Plote, kuriame buvo įgyvendinti specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai, projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės – reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas (26,0 ha plote).
- siekiant atkurti ir palaikyti gerą *91T0 Kerpinių pušynų* buveinės struktūrą su tipine augalija, **2,47 ha** plote numatomi miško paklotės šalinimo darbai; projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (iškertamų aikštelių/retmių plotas – **11,25 ha**; bendras iškertamas tūris – **3189 m^3**).
- Siekiant atkurti ir palaikyti gerą *9010 *Vakarų taigos* buveinės struktūrą su tipine augalija (mozaikos formavimas 55,0 ha plote), projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (medžių ir krūmų kirtimas formuojant aikšteles/retmes), apimantys **10,65 ha** plotą (bendras iškertamas tūris – **3279 m^3**).
- Siekiant vykdyti mozaikos formavimo ir kontroliuojamo paklotės deginimo *9010 *Vakarų taigos* buveinėje darbus, projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai – **0,4 ha** plote; bendras iškertamas tūris – **139 m^3**.
- Siekiant atkurti ir palaikyti gerą *9010 *Vakarų taigos* buveinės struktūrą su tipine augalija, regioninio padalinio administruojamuose Marcinkonių girininkijos miškuose projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (kertamos aikštelės/retmės apima

2,85 ha plotą; bendras iškertamas tūris – **656 m^3**). Vėliau šiuose plotuose numatoma įgyvendinti kontroliuojamą miško paklotės deginimą kaip mokslinį – eksperimentinį darbą, laikantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėse numatytų reikalavimų ir pagrindžiamojoje informacijoje numatytų technologijų. Deginimui parenkami plotai, atsižvelgiant į esamas klimatines ir vietos sąlygas; priemonė įgyvendinama vadovaujantis *Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių* II skyriaus 13[1] punktu (paskutinė redakcija: LRV 2022 m. rugsėjo 7 d. nutarimas Nr. 915).

- Siekiant atkurti ir palaikyti gerą *vėlajandės šilagėlės* buveinės struktūrą, projektuojami miško paklotės šalinimo darbai, apimantys po 5 m juostą abipus Marcinkonių-Lynežerio kelio Marcinkonių girininkijos 204–207 kv. ribose.
- Siekiant informuoti visuomenę apie teritorijos gamtosauginę vertę, teritorijos tvarkymo reikalingumą, joje vykdomus gamtotvarkos darbus, taikomus tvarkymo metodus ir laukiamą naudą saugomų vertybių išsaugojimui, numatoma regioninio padalinio administruojamuose miškuose pastatyti 3 informacinius stendus.

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas, kuriame projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (medžių ir krūmų kirtimas) ~ 51,2 ha; bendras iškertamas tūris – 13 115 m^3. Bendras plotas, kuriame numatomas miško paklotės šalinimas – 2,47 ha. Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas, kuriame numatomi palaikomieji gamtotvarkos darbai: reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas – 26,0 ha (žr. 2.2 skyrių; 16 lentelę).

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamų gamtotvarkos priemonių lokalizacija pateikiama 13–15 prieduose.

Vykdant gamtotvarkos priemones, didelis dėmesys skiriamas teritorijoms, kuriose siekiama palaikyti, gausinti bei išsaugoti biologinę įvairovę. Ekologiškai vertingiems miško sklypams šiame darbe buvo priskirti naujai nustatyti miškuose esantys žemės plotai, turintys didelę vertę biologinės įvairovės išsaugojimui, pagausinimui ir praturtinimui – tai miško sklypai su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais; žr. 2.3.3. skyrelį), saugotinos nuo apaugimo medžiais ir krūmais miško laukymės (**56,9 ha**), EB svarbos pievų (**8,4 ha**) ir pelkių buveinės (**14,7 ha**) (žr. 16 lentelę; 2.3.1 – 2.3.2. skyrelius).

16 lentelė. *Projektuojamų gamtotvarkos priemonių suvestinė*

Eil. Nr.	Tvarkymo priemonės pavadinimas	Plotas, ha	Iškertamas tūris, m^3
Specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai		**~ 51,2**	**13 115**
1.	atvirų *2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių* buveinių formavimas (vėliau numatomas kontroliuojamas miško paklotės deginimas kaip mokslinis – ekperimentinis darbas) (Dainavos girios miškai)	*26,0*	*5852*
2.	*91T0 Kepinių pušynų* buveinės su tipine augalija formavimas, iškertant aikšteles/retmes (Dainavos girios miškai)	*11,25*	*3189*
3.	mozaikos formavimas *9010 *Vakarų taigos* buveinėje (vėliau numatomas kontroliuojamas miško paklotės deginimas kaip mokslinis – ekperimentinis darbas) (Dainavos girios miškai)	*0,4*	*139*
4.	*9010 *Vakarų taigos* buveinės geros būklės palaikymas, iškertant aikšteles/retmes (Dainavos girios miškai)	*10,65*	*3279*
5.	*9010 *Vakarų taigos* buveinės būklės pagerinimas, iškertant aikšteles/retmes (vėliau numatomas kontroliuojamas miško paklotės deginimas kaip mokslinis – ekperimentinis darbas) (Dainavos girios miškai)	*2,85*	*656*
Palaikomieji gamtotvarkos darbai		**~ 31,9**	-
1.	reguliarus (pagal poreikį) pušų savaiminukų šalinimas, siekiant išsaugoti *5130 Kadagyvnų* buveinę (Stėgalių gamtinio komplekso miškai)*	*3,4*	-
2.	reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas (Dainavos girios miškai)	*26,0*	-
3.	miško paklotės šalinimas, siekiant pagerinti *91T0 Kerpinių pušynų* buveinės būklę (Dainavos girios miškai)	*2,47*	-
Atvirų pievų ir pelkių buveinių palaikymas (ekologiškai vertingų plotų išsaugojimas ir (arba) jų būklės pagerinimas)		**80,0**	-
1.	miško laukymių saugojimas nuo apaugimo sumedėjusia augalija	*56,9*	-
2.	miško laukymėse inventorizuotų EB svarbos pievų buveinių saugojimas nuo apaugimo medžiais ir krūmais	*8,4*	-
3.	EB svarbos pelkių buveinių saugojimas nuo apaugimo sumedėjuisa augalija (pelkinės ir sumedėjusios augalijos pjovimas)	*14,7*	-

***Pastaba.** Lentelėje pateikiama regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamų gamtotvarkos priemonių suvestinė, vadovaujantis patvirtintais BAST buveinių ir rūšių apsaugos tikslais, taip pat atsižvelgiant į Stėgalių gamtinio komplekso gamtotvarkos plano metu įgyvendintų gamtotvarkos priemonių tęstinumo svarbą.*

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įgyvendintų biotechninių priemonių (*pagamintų ir iškabintų, išvalytų bei suremontuotų inkilų, aptvertų skruzdėlynų, atrinktų ir paženklintų uoksinių medžių miške skaičius*) apimtys laikotarpyje nuo 2015 m. iki 2021 m. pateikiamos 2.4. skyrelyje.

2.1. Projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės

2.1.1. Projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės Rūdninkų girios biosferos poligono miškuose

Rūdninkų girios gamtotvarkos planas patvirtintas LR aplinkos ministro 2010 m. liepos 9 d. įsakymu Nr. D1-591 „*Dėl Rūdninkų girios gamtotvarkos plano patvirtinimo*“ (teisės akto pakeitimas: LR aplinkos ministro 2018 m. birželio 26 d. įsakymas Nr. D1-581), siekiant apsaugoti retų paukščių rūšių perėjimo vietas. Atsižvelgiant į gamtotvarkos plano metu įgyvendintas priemones bei vadovaujantis LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. D1-629 patvirtintais Rūdninkų girios biosferos poligono nuostatais, regioninio padalinio administruojamuose miškuose išskirtose saugomų paukščių maitinimosi ir (ar) veisimosi vietose ir jų apsaugos zonose projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės (žr. 18 priedą):

- planuojamuose miško kirtimų plotuose prieš pradedant kirtimus turi būti atrenkami ir pažymimi seni, stori, brandūs medžiai, kurių negalima iškirsti (priemonė svarbi geniams (žr. 35 pav.), meletoms, lututėms, vapsvaėdžiams);
- skruzdėlynų saugojimas (po 20 vnt. kasmet; pagal poreikį šalinti sumedėjusią augaliją, aptverti nuo šernų ir pan.);
- lututės *maitinimosi vietoje* (*Žygmantiškių girininkijos 75 miško kvartalo 5, 7, 10, 11, 19 sklypuose; bendras plotas* – **22,7 ha**) kertant mišką plynai, 1 ha turi būti paliekama ne mažiau kaip 20 buvusio pagrindinio ardo sėklinių ir biologinei įvairovei palaikyti skirtų medžių (medžiai paliekami biogrupėmis).

35 pav. Didysis margasis genys (*Dendrocopos major*) – geninių (*Picidae*) šeimos paukštis

Lututės maitinimosi vietų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose Rūdninkų girios biosferos poligono (PAST Rūdninkų giria) miškuose pateikiama 9 priede.

2.1.2. Projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės Stėgalių gamtinio komplekso miškuose

Stėgalių gamtinio komplekso gamtotvarkos planas patvirtintas LR aplinkos ministro 2015 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. D1-319 „*Dėl Stėgalių gamtinio komplekso gamtotvarkos plano patvirtinimo*“, siekiant užtikrinti regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso (apima dalį BAST Dainavos giria) miškuose inventorizuotų EB svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių palankią apsaugos būklę.

Regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso miškuose (*Marcinkonių girininkija*) inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės (*9010 *Vakarų taiga* (10,8 ha) ir *5130 Kadagynai* (3,4 ha)) užima **14,2 ha** plotą (žr. 17 lentelę).

17 lentelė. *Stėgalių gamtinio komplekso miškuose inventorizuotos EB svarbos gamtinės buveinės*

Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Buveinės plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Augavietė	EB svarbos buveinė	EB svarbos buveinės pavadinimas	BAST pavadinimas
Marcinkonių girininkija								
133	3	0,9	1,1	8P2P (100) Trakas: Kd, vid. tankumo	Nbl	9010	*Vakarų taiga	Dainavos giria
133	4	0,2		8P2P(100) Trakas: Kd, Št, vid. tankumo	Nbl			
133	15d.	5,1	0,2	10P(110) Trakas: Kd, retas	Nbl			
159	21	0,2	9,5	7P3E(110) Trakas: Št, retas	Lcl			
159	22	0,9		8E2B(40) Trakas: Št, vid. tankumo	Lcl			
159	37	2,5		I 6P2E1E1J(190) II 10E(50) Trakas: Št, retas	Lcl			
159	38	3,0		I 7P2E1E(200) II 10E(60) Trakas: Kd, Št, retas	Lbl			
159	39	2,7		I 7P3B(70) II 10E(50) Trakas: Št, retas	Lbl			
159	40	0,2		Miško laukymė Trakas: Zk, Št, retas	Nbl			
Viso:			***10,8***					
133	7	1,4	3,4	Miško laukymė Trakas: Kd, tankus	Lcl	5130	Kadagynai	
133	8	1,6		Miško laukymė Trakas: Kd, tankus	Lcl			
133	10d.	1,6		Trasa	-			
133	64d.	0,9		Miško laukymė	Lcl			
Viso:			***3,4***					
VISO:			**14,2**					

*d. – taksacinio miško sklypo ploto dalis; * – pažymėtas prioritetinės EB svarbos gamtinės buveinės tipas*

Atsižvelgiant į gamtotvarkos plano metu įgyvendintas priemones ir jų tęstinumo svarbą, regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės, siekiant išsaugoti palankią EB svarbos natūralios buveinės *5130 Kadagynai* būklę (žr. 16 lentelę; 13 priedą). Vadovaujantis Stėgalių gamtinio komplekso gamtotvarkos planu, regioninio padalinio administruojamuose miškuose įgyvendintos EB svarbos *5130 Kadagynai* buveinės atkūrimo gamtotvarkos priemonės – specialiaisiais biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimais EB svarbos *5130 Kadagynų* buveinėje buvo šalinama sumedėjusi augalija (kertamos pušys), buvo vykdomas reguliarus pušų savaiminukų šalinimas.

Siekiant Stėgalių gamtiniame komplekse geroje apsaugos būklėje su būdinga struktūra išsaugoti EB svarbos buveines, pagausinti retoms rūšims svarbios negyvos medienos kiekį bei pagerinti lutučių perėjimo sąlygas – *9010 Vakarų taiga* buveinėje negalima šalinti sausuolių, stuobrių ir virtuolių negyvos medienos (negyvos medienos kiekis svarbus saugomiems uoksiniams paukščiams ir kitoms retoms vabzdžių, augalų, kerpių, grybų rūšims), būtina išlaikyti medynų struktūrą, kurioje būtų ne mažiau kaip 10 proc. brandžių ir perbrendusių medynų (svarbu uoksiniams paukščiams).

Siekiant pagerinti perėjimo sąlygas teritorijoje gyvenančioms lututėms (*Aegolius funereus*), numatoma iškelti 6 specialius šiems paukščiams skirtus inkilus (žr. 18 lentelę), kurių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose pateikiama 14 priede.

18 lentelė. *Projektuojamos inkilų iškėlimo vietos lututėms Stėgalių gamtinio komplekso miškuose*

Inkilo Nr.	Inkilo iškėlimo vietos geografinės koordinatės (koordinačių sistemoje LKS-94)	Pastaba
Marcinkonių girininkija		
Nr. 1	*X 531903; Y 5994731*	Lizdaviečių apsaugai patartina medžio kamieną ne žemiau kaip 1,5 m aukštyje apjuosti 90 cm pločio skardos juosta. Didelius inkilus reikėtų kelti į pavienius medžius, nes kiaunės gali peršokti į gretimus medžius ir pasiekti inkilą. Atstumas tarp medžio su inkilu ir gretimų medžių lajų neturėtų būti mažesnis kaip 5-6 m.
Nr. 2	*X 533152; Y 5994440*	
Nr. 3	*X 532649; Y 5993919*	
Nr. 4	*X 533029; Y 5993569*	
Nr. 5	*X 533003; Y 5993027*	
Nr. 6	*X 531760; Y 5992672*	

Siekiant užtikrinti būdingą EB svarbos gamtinės buveinės *5130 Kadagynai* struktūrą ir apsaugą regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje (Marcinkonių girininkijos 2234 miško kvartalo 7, 8, 64 (dalis), 65 taksaciniuose sklypuose; bendras plotas – **3,5 ha**) projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės – reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos (pušų savaiminukų) atžalų šalinimas (žr. 19 lentelę; 14 priedą).

Atžalų šalinimo darbai turi būti atliekami esant pašalui (vadovaujantis Miško kirtimų taisyklių 99 str. specialieji miško kirtimai ir medienos ištraukimas draudžiami nuo kovo 15 d. iki rugpjūčio 1 d.). Dėl buveinės jautrumo darbai turi būti vykdomi rankiniu būdu – gausesnių bei

didesnių atžalų šalinimui rekomenduojama naudoti kirvius bei krūmapjoves, o mažesnėms ir plonesnėms atžaloms šalinti tinka ir galingesnės žoliapjovės – trimeriai.

Nukirstų atžalų biomasė iš buveinių turi būti išnešama arba išvežama naudojant lengvą plačiaratę techniką esant didesniam negu 10 cm dirvos paviršiaus įšalimui. Nesant galimybės išvežti iš karto, nukirstų atžalų biomasė gali būti laikinai sukraunama į krūvas Direkcijos darbuotojo, atsakingo už gamtotvarkos priemonių įgyvendinimą, iš anksto parinktose ir nurodytose vietose, ir iš buveinės išgabenama esant pašalui. Susidariusią biomasę rekomenduojama panaudoti biokurui.

Regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso (dalis BAST Dainavos giria) miškuose projektuojamų gamtotvarkos priemonių lokalizacija (palaikomųjų gamtotvarkos priemonių, inkilų lututėms iškabinimo vietos) pateikiama 14 priede.

19 lentelė. *5130 Kadagynų buveinių išsaugojimui projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės Stėgalių gamtinio komplekso miškuose*

Kv. Nr.	Sklypo Nr.	Sklypo plotas, ha	Tvarkymo plotas sklype, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Augavietė	Įgyvendintos gamtotvarkos priemonės, vadovaujantis Stėgalių gamtinio komplekso gamtotvarkos planu	Projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės trumpas aprašymas
Marcinkonių girininkija							
133	7	1,4	1,4	Miško laukymė Trakas: Kd, tankus	Lcl	*Iškirsta ir pašalinta iš teritorijos sumedėjusi augalija (išsaugant kadagius);* *vykdytos palaikomosios gamtotvarkos priemonės – reguliarus pušų savaiminukų šalinimas*	**Reguliarus (pagal poreikį) pušų savaiminukų šalinimas, siekiant išsaugoti EB svarbos *5130 Kadagynų* buveinę.**
133	8	1,6	1,6	Miško laukymė Trakas: Kd, tankus	Lcl		
133	65	0,4	0,4	Miško laukymė Trakas: Kd, tankus	Lcl		
Viso:			***3,4***				
Bendras plotas, kuriame projektuojamos palaikomosios gamtotvarkos priemonės – reguliarus (pagal poreikį) pušų savaiminukų šalinimas – 3,4 ha.							

d. – taksacinio miško sklypo ploto dalis

Gamtotvarkos priemonių įgyvendinimą regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso miškuose koordinuoja Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija (toliau – Direkcija). Ji atsakinga už teritorijoje inventorizuotų EB svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių palankios apsaugos būklės užtikrinimą, kitų saugomų gamtos vertybių priežiūrą. Direkcija kartu su regioniniu padaliniu vykdo gamtotvarkos darbų priežiūrą, pritaikytų priemonių monitoringą. Įgyvendinant regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso miškuose projektuojamas palaikomąsias gamtotvarkos priemones, regioninis padalinys bendradarbiauja su Direkcija, kuri

pagal kompetenciją konsultuoja dėl tinkamiausių palankią buveinių bei rūšių apsaugos būklę palaikančių tvarkymo priemonių, jų dažnumo ir terminų.

2.2. Projektuojamos gamtotvarkos priemonės vadovaujantis „*Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos planu*“

Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos planas (toliau – Gamtotvarkos planas) patvirtintas LR aplinkos ministro 2022 m. gruodžio 2d. įsakymu Nr. D1-379 „*Dėl Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos plano patvirtinimo*“. Gamtotvarkos planas – tai strateginio planavimo dokumentas, skirtas užtikrinti gyvūnų ir (ar) augalų rūšių bei gamtinių buveinių, kurių apsaugai išskirtos „Natura 2000“ teritorijos, išsaugojimą, išskiriant tvarkymo plotus ir numatant juose konkrečias apsaugos ir tvarkymo priemones. Planavimo organizatorius – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie LR aplinkos ministerijos. Gamtotvarkos plano rengėjai: Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija (toliau šiame skyriuje – Direkcija) bei Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija. Gamtotvarkos plano priemonės įgyvendinamos pagal projektą „*Natura 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje*“ (LIFE IP PAF-NATURALIT, Nr. LIFE16 IPE/LT/016).

Teritorija, kuriai parengtas Gamtotvarkos planas, patenka į regioninio padalinio administruojamus Marcinkonių girininkijos miškus ir apima dalį teritorijos, atitinkančios BAST kriterijus „Dainavos giria“ (LTVAR0017), kuri įsteigta LR aplinkos ministro 2009 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. D1-210 *„Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“.*

Projektuojama teritorija (žr. 36 pav.) patenka į Dzūkijos nacionalinio parko dalį, kuri ribojasi su šiaurvakariniu Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato pakraščiu. Teritorija taip pat patenka į Marcinkonių, Drevių kampo ir Alkūnės kampo geomorfologinius draustinius; apima dalį ekosistemų apsaugos miškų, besiribojančių su Čepkelių rezervatu (*Marcinkonių girininkija*).

Gamtotvarkos plano priemonių įgyvendinimą koordinuoja Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija, kuri atsakinga už teritorijoje nustatytų Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir rūšių buveinių palankios apsaugos būklės užtikrinimą ir kitų saugomų gamtos vertybių priežiūrą. Parko direkcijoje turi būti paskirtas atsakingas asmuo, kuris tiesiogiai koordinuos plane numatytus veiksmus. Paskirtasis asmuo imasi viso organizacinio, o kai kuriais atvejais ir vykdomojo darbo: bendrauja su vietos gyventojais, įvairiomis institucijomis (Varėnos rajono savivaldybės administracija, Aplinkos apsaugos departamento Alytaus valdyba, VĮ VMU Varėnos ir Druskininkų regioniniais

padaliniais ir kt.), vykdomų darbų rangovais, ieško lėšų ir skelbia konkursus Gamtotvarkos plane numatytoms priemonėms atlikti bei vykdo šių darbų kontrolę. Direkcija organizuoja 1.2, 2.1, 3.2, 4.1, 4.3., 5.1–5.3 ir 6.1-6.3 priemonių įgyvendinimą.

VĮ Valstybinių miškų urėdija organizuoja gamtotvarkos priemonių 1.1., 1.3., 2.2., 3.1., 4.2., vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus, įgyvendinimą. Varėnos regioniniame padalinyje turi būti paskirtas atsakingas asmuo, kuris tiesiogiai koordinuos plane numatytus veiksmus. Paskirtasis asmuo imasi viso organizacinio darbo, bendrauja su įvairiomis institucijomis, vykdomų darbų rangovais, skelbia konkursus Gamtotvarkos plane numatytoms priemonėms atlikti bei vykdo šių darbų kontrolę. Abiejų Gamtotvarkos planą įgyvendinančių institucijų koordinatoriai turi bendradarbiauti tarpusavyje vykdant susijusias veiklas, įgyvendinant priemones Nr. 1.1, 1.3, 2.2, 3.1, 4.2.

Pasibaigus Projektui, prireikus tęsti Gamtotvarkos plano priemones Nr. 1.2, 1.3, 2.1, 4.1, 5.1, 5.3, 6.1, 6.2, jų įgyvendinimą organizuoja Direkcija.

Projektuojamų gamtotvarkos priemonių įgyvendinimui numatytos lėšos iš LIFE integruotojo projekto „Natura 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje" (LIFE IP PAF-NATURALIT), taip pat LR Valstybės biudžeto (Aplinkos apsaugos rėmimo programos), valstybinių miškų valdytojo, Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos. Pasibaigus projektui, prireikus tęsti Gamtotvarkos plano priemones Nr. 1.2, 1.3, 2.1, 4.1, 5.1, 5.3, 6.1, 6.2, jų įgyvendinimą organizuoja Direkcija.

Gamtotvarkos plano tikslas – suformuoti, atkurti ir (ar) palaikyti palankią apsaugos būklę EB svarbos natūralių buveinių – *2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės, 9010 Vakarų taiga, 91T0 Kerpiniai pušynai,* su joms būdinga struktūra ir rūšine sudėtimi; atkurti *lygutės* perinčią populiaciją; atkurti ir palaikyti *vėjalandės šilagėlės* populiacijos apsaugos būklę, sudarant *smiltyniniam gvazdikui* augti tinkamas sąlygas.

Gamtotvarkos plano tikslui pasiekti numatomi šie uždaviniai:

1. žemyninėse kopose suformuoti atviras *2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių* buveines su tipine augalija, sudarant tinkamas sąlygas *lygutei* perėti ir *smiltyniniam gvazdikui* įsikurti, palaikyti esamą *vėjalandės šilagėlės* populiaciją.
2. atkurti ir palaikyti gerą *91T0 Kerpinių pušynų* buveinės struktūrą su tipine augalija;
3. atkurti ir palaikyti gerą *9010 *Vakarų taigos* buveinės struktūrą su tipine augalija;
4. pasiekti *91T0 Kerpinių pušynų* buveinės susiformavimą;
5. atkurti ir palaikyti gerą *vėjalandės šilagėlės* buveinės struktūrą;
6. informuoti visuomenę apie teritorijos svarbą, būtinybę ją saugoti ir vykdomus gamtotvarkos darbus.

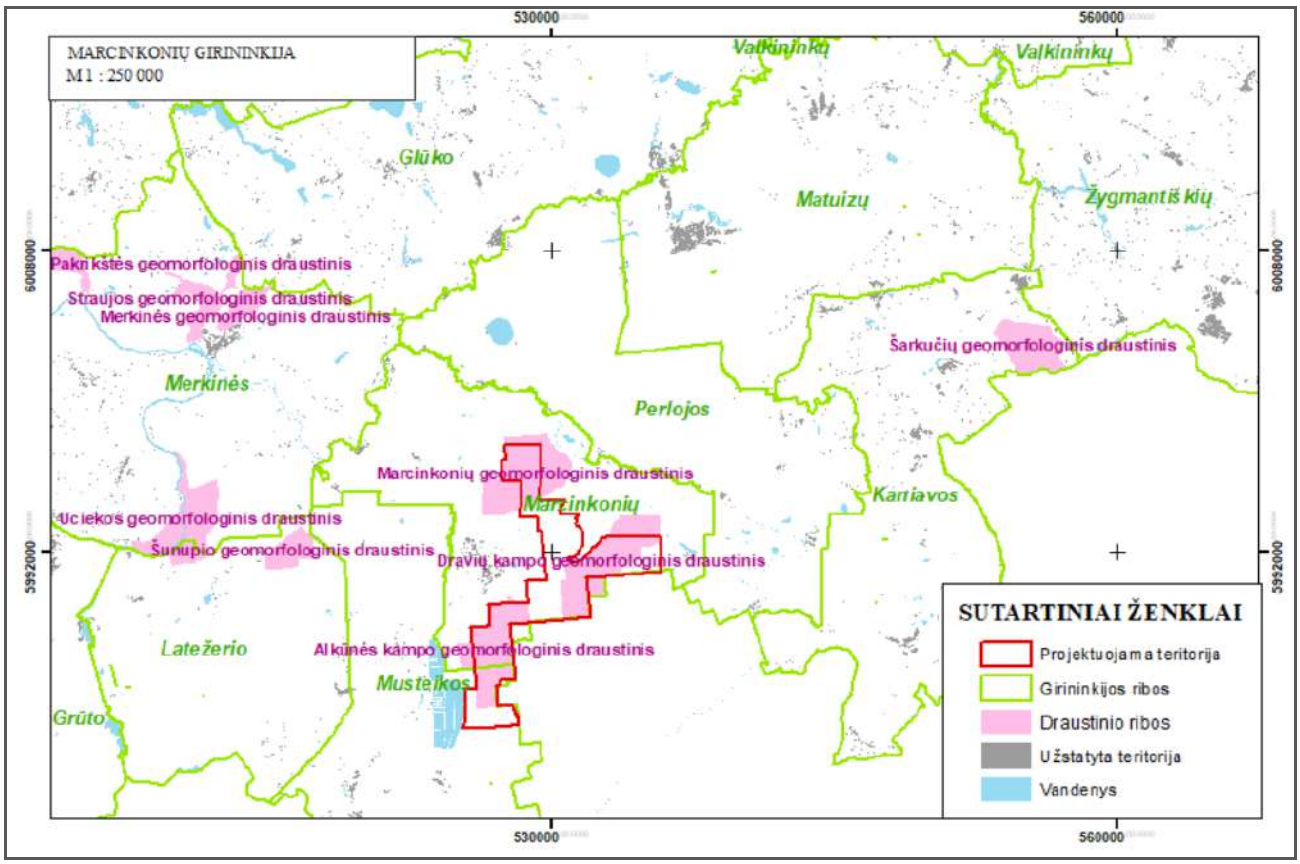

36 pav. Projektuojamos teritorijos padėtis regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje

Gamtotvarkos plano įgyvendinimo priemonės ir jų detalizavimas

Siekiant įgyvendinti Gamtotvarkos plano 1 uždavinį *– žemyninėse kopose suformuoti atviras 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių buveines su tipine augalija, sudarant tinkamas sąlygas lygutei perėti ir smiltyniniam gvazdikui įsikurti, palaikyti esamą vėjalandės šilagėlės populiaciją* – regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamos šios gamtotvarkos priemonės (Tvarkymo plotai Nr. I, II, III ir VI; žr. 15 ir 18 priedus; 20 lentelę):

Priemonė 1.1. *Atvirų plotų suformavimas vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus* (medžių ir krūmų kirtimas; žr. 20 lentelę, Tvarkymo plotai Nr. II, III ir VI; žr. 15, 18 priedus). Marcinkonių girininkijos 65 kv. 20, 29 ir 37 sklypuose (Tvarkymo plotas Nr. II; plotas – 3,0 ha), 66 kv. 4, 6 ir 7 sklypuose (Tvarkymo plotas Nr. III; plotas – 9,8 ha), 204 kv. 17, 18, 20, 28, 40, 41, 42, 44, 47 ir 205 kv. 33 ir 34 sklypuose (Tvarkymo plotas Nr. VI; plotas – 13,2 ha) specialiaisiais biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimais numatoma iškirsti visus medžius ir krūmus. Nukirsti medžiai, jų šakos ir krūmai turi būti pašalinami iš tvarkomų plotų, paliekant kadagius, gulinčią negyvą medieną, kelmus ir stambesnius nei 15 cm skersmens stuobrius ir sausuolius. Visi jauni medeliai taip pat turi būti išrauti ir pašalinti iš tvarkymo plotų. Kirtimai turi būti vykdomi šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant iki vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, – darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos.

Bendras specialiaisiais biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimais iškertamas regioninio padalinio administruojamų miškų plotas – 26,0 ha; bendras iškertamas tūris – 5852 m^3 (žr. 20 lentelę; 15 ir 18 priedus).

Priemonė 1.2*. Kontroliuojamas miško paklotės deginimas kaip mokslinis – eksperimentinis darbas, laikantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėse nustatytų reikalavimų ir pagrindžiamojoje informacijoje nurodytų technologijų* (Marcinkonių girininkijos 65 kv. 16, 17 skl. (bendras sklypų plotas – 15,1 ha); Tvarkymo plotas Nr. I; žr. 15 ir 18 priedus). Projektuojamą priemonę taikyti ne mažesniame kaip 20 proc. plote. Deginimui parenkami plotai su ištisine samanų ar kitos tankios augalijos (pvz. mėlynių) danga. Priemonė vykdoma sekančiais metais įgyvendinus specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus. Deginimą reikia atlikti rugpjūčio 16 d. – vasario mėn. laikotarpiu, priklausomai nuo esamų klimatinių sąlygų. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada turi būti darbai užbaigti iki sausio pabaigos. Tinkamo laiko parinkimas yra svarbus gero rezultato pasiekimui. Žolinė ir samanų danga turi būti pakankamai sausa, kad gerai degtų. Drėgnomis dienomis ar iš karto po jų, darbų vykdyti netikslinga.

Kontroliuojamas paklotės deginimas kaip mokslinis – eksperimentinis darbas įgyvendinamas vadovaujantis LRV 1995 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 500 „*Dėl Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių patvirtinimo*“ (paskutinė redakcija: LRV 2022 m. rugsėjo 7 d. nutarimas Nr. 915). Miško priešgaisrinės apsaugos taisyklių II skyriaus 13^1 punktas numato, kad vykdant mokslinius-eksperimentinius darbus gali būti atliekamas kontroliuojamas miško paklotės deginimas; tai vykdoma šią priemonę numačius gamtotvarkos plane ir suderinus su miško valdytojais, laikantis gamtotvarkos plane numatytų technologijų ir papildomų priešgaisrinės saugos reikalavimų: 13^1.1. apie numatomą deginti plotą, nurodant koordinates ir privažiavimo kelius, informuoti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos teritorinį struktūrinį padalinį; 13^1.2. aprūpinti teritoriją, kurioje vykdomas deginimas, gaisro gesinimo priemonėmis (kastuvais, ugnies užplakikliais, kirviais, kibirais, kitomis priemonėmis) ir užtikrinti, kad budėtų priešgaisrinė komanda, susidedanti iš gaisro gesinimo darbus atlikti išmokytų ne mažiau kaip 4 narių ir komandos vadovo, atsakingo už gaisro gesinimo darbų organizavimą kilus gaisrui; 13^1.3. teritorija, kurioje numatytas kontroliuojamas miško paklotės deginimas, turi būti atribota mineralizuotomis juostomis arba natūraliais ugnį stabdančiais barjerais (paviršiniais vandens telkiniais, keliais, geležinkeliais); 13^1.4. draudžiama kontroliuojamą miško paklotės deginimą vykdyti kai yra didelis vėjas, sausra ir IV ar aukštesnė miško gaisringumo klasė.“

Priemonė 1.3. *Atvirų plotų išsaugojimas vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus – reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas Tvarkymo plotuose Nr. II, III ir VI* (plotas – **26,0 ha** plote; žr. 20 lentelę, 15 ir 18 priedus). Užtikrinant ankstesnės priemonės (priemonė 1.1.) tęstinumą ir ilgalaikiškumą, būtina reguliariai šalinti medžių ir krūmų atžalas. Kirtimo dažnumą reikėtų vykdyti atsižvelgiant į atžalų ataugimo greitį, tačiau tai neturėtų būti daroma rečiau kaip kartą per 5 metus. Iškirsta biomasė turi būti pašalinta iš tvarkomos teritorijos. Atžalų kirtimo ir išvežimo laikas yra toks pats kaip ir medyno kirtimo laikas. Atžalų po kirtimo aukštis negali būti didesnis nei 10 cm.

20 lentelė. *Projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (kopų atvėrimas)*

Kv.	Skl.	Sklypo plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Amžius	Skalsumas	Augavietė	Gamtotvarkos priemonių trumpas aprašymas	Paliekamas po kirtimo skalsumas	Kirtimo intensyvumas, proc.	Iškertamas tūris, m^3		Tūris m^3, 1 ha
										Iš 1 ha	sklype	
Marcinkonių girininkija												
Tvarkymo plotas Nr. II												
65	20	0,4	10P Trakas: Kd, vid. tankumo	45	0,6	Nal	**Biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (medžių ir krūmų kirtimas).** *Kertami ir iš tvarkomų plotų šalinami visi medžiai ir krūmai, paliekant kadagius, gulinčią negyvą medieną, kelmus ir stambesnius nei 15 cm skersmens stuobrius ir sausuolius. Kirtimus atlikti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos. Nukirsta biomasė turi būti pašalinama iš tvarkomos teritorijos.* **Reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas.** *Medžių ir krūmų atžalas kirsti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant visus darbus baigiant iki vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos. Nukirsta biomasė turi būti pašalinama iš tvarkomos teritorijos. Atžalų po kirtimo aukštis negali būti didesnis nei 10 cm.*	0	100	120	48	120
65	29	2,0	10P	65	0,7	Nal		0	100	190	380	190
65	37	0,6	10P	65	0,7	Nal		0	100	190	114	190
Viso:		***3,0***									***542***	
Tvarkymo plotas Nr. III												
66	4	0,6	9P1B Trakas: Kd, retas	45	0,8	Nal	**Biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (medžių ir krūmų kirtimas).** *Kertami ir iš tvarkomų plotų šalinami visi medžiai ir krūmai, paliekant kadagius, gulinčią negyvą medieną, kelmus ir stambesnius nei 15 cm skersmens stuobrius ir sausuolius. Kirtimus atlikti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos. Nukirsta biomasė turi būti pašalinama iš*	0	100	170	102	170
66	6	0,6	9P 1P Trakas: Kd, vid. tankumo	75 100	0,8	Nbl		0	100	360	216	360

Kv.	Skl.	Sklypo plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Amžius	Skalsumas	Augavietė	Gamtotvarkos priemonių trumpas aprašymas	Paliekamas po kirtimo skalsumas	Kirtimo intensyvumas, proc.	Iškertamas tūris, m^3		Tūris m^3, 1 ha
										Iš 1 ha	sklype	
Marcinkonių girininkija												
66	7	8,6	9P 1P Trakas, Kd, retas	65 75	0,7	Nal	*tvarkomos teritorijos.* **Reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas.** *Medžių ir krūmų atžalas kirsti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant visus darbus baigiant iki vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos. Nukirsta biomasė turi būti pašalinama iš tvarkomos teritorijos. Atžalų po kirtimo aukštis negali būti didesnis nei 10 cm.*	0	100	210	1806	210
Viso:		***9,8***									***2124***	
Tvarkymo plotas Nr. VI												
204	17	1,2	10P Trakas: Kd, retas	50	0,6	Nal	**Biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (medžių ir krūmų kirtimas).** *Kertami ir iš tvarkomų plotų šalinami visi medžiai ir krūmai, paliekant kadagius, gulinčią negyvą medieną, kelmus ir stambesnius nei 15 cm skersmens stuobrius ir sausuolius. Kirtimus atlikti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos. Nukirsta biomasė turi būti pašalinama iš tvarkomos teritorijos.* **Reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas.** *Medžių ir krūmų atžalas kirsti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant visus darbus baigiant iki vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos. Nukirsta biomasė turi būti pašalinama iš tvarkomos teritorijos. Atžalų po kirtimo aukštis negali būti didesnis nei 10 cm.*	0	100	140	168	140
204	18	2,8	8P2B Trakas: Kd, retas	70	0,8	Šbl		0	100	330	924	330
204	20	2,0	8P 2P Trakas: Kd, retas	55 60	0,6	Nal		0	100	170	340	170
204	28	0,8	8P 2P	120 70	0,2	Nal		0	100	90	72	90
204	40	0,7	7P 2P 1P Trakas: Kd, retas	145 100 70	0,6	Nal		0	100	270	189	270
204	41	0,7	8P 2P Trakas: Kd, retas	45 45	0,8	Šal		0	100	230	161	230
204	42	2,4	7P 2P	55 60	0,8	Šbl		0	100	270	648	270

Kv.	Skl.	Sklypo plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Amžius	Skalsumas	Augavietė	Gamtotvarkos priemonių trumpas aprašymas	Paliekamas po kirtimo skalsumas	Kirtimo intensyvumas, proc.	Iškertamas tūris, m^3		Tūris m^3, 1 ha
										Iš 1 ha	sklype	
Marcinkonių girininkija												
			1B Trakas: Kd, retas	55			**Biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (medžių ir krūmų kirtimas).** *Kertami ir iš tvarkomų plotų šalinami visi medžiai ir krūmai, paliekant kadagius, gulinčią negyvą medieną, kelmus ir stambesnius nei 15 cm skersmens stuobrius ir sausuolius. Kirtimus atlikti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos. Nukirsta biomasė turi būti pašalinama iš tvarkomos teritorijos.*					
204	44	0,7	8P 2P Trakas: Kd, retas	70 100	0,8	Šbl		0	100	360	252	360
204	47	0,8	9P 1P Trakas: Kd, retas	60 75	0,7	Nal		0	100	260	208	260
205	33	0,7	7P 2P 1B Trakas: Kd, retas	50 55 50	0,7	Šbl	**Reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas.** *Medžių ir krūmų atžalas kirsti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant visus darbus baigiant iki vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos. Nukirsta biomasė turi būti pašalinama iš tvarkomos teritorijos. Atžalų po kirtimo aukštis negali būti didesnis nei 10 cm.*	0	100	200	140	200
205	34	0,4	9P 1P Trakas: Kd, retas	40 50	0,8	Nal		0	100	210	84	210
Viso:		***13,2***									***3186***	
VISO:		**26,0**									**5852**	
Bendras projektuojamų biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimų plotas – 26,0 ha; bendras iškertamas tūris – 5852 m^3.												

Įgyvendinant 2 uždavinį – siekiant atkurti ir palaikyti gerą 91T0 Kerpinių pušynų buveinės struktūrą su tipine augalija, – regioninio padalinio administruojamuose Marcinkonių girininkijos miškuose projektuojamos šios gamtotvarkos priemonės:

Priemonė 2.1. *Dalinis miško paklotės šalinimas Tvarkymo plotuose: Nr. IV (186 kv. 22, 23, 24 skl.; miško paklotės šalinimas numatytas 0,9 ha plote); Nr. IX (203 kv. 34 ir 62 skl.; plotas, kuriame projektuojamas miško paklotės šalinimas – 1,08 ha); Nr. XI (202 kv. 4 skl.; tvarkomas plotas – 0,28 ha), Nr. XII (202 kv. 25 skl.; tvarkomas plotas – 0,21 ha).* ***Bendras plotas, kuriame numatoma vykdyti miško paklotės šalinimo darbus – 2,47 ha*** (žr. 21 lentelę; 15 ir 18 priedus).

Vykdant šią priemonę, numatomas tik dalinis, o ne ištisinis paklotės šalinimas miško sklypuose. Tvarkymo plotas sklype sudaro 10–20 proc. bendro sklypo ploto. Numatyta išskirti trijų dydžių aikštelės paklotei šalinti. Didelės (500 m^2 ploto) aikštelės sudaro pusę numatyto tvarkyti ploto vidurkio. Vidutinio dydžio (200 m^2 ploto) aikštelių skaičius yra 50 proc. didesnis už didelio ploto aikštelių skaičių. Mažų (50 m^2 ploto) aikštelių skaičius yra dvigubai didesnis už didelio ploto aikštelių skaičių. Numatytoje vietoje realiu laiku jau esant aikštelei be paklotės ar susiformavusiai kerpių dangai, paklotės šalinimas nevykdomas ir bendras aikštelių skaičius gali sumažėti. Brėžiniuose (žr. 15 ir 18 priedus) pateikiama tik preliminari aikštelės formavimo vieta, todėl konkrečios aikštelės parinkimas turi būti atliekamas vietoje apžiūrint teritoriją. Planuojant aikštelių išsidėstymą natūroje, jos neturėtų persidengti. Bet kokiu atveju, nereikėtų draskyti susidariusios ant žemės augančių kerpių (šiurių *Cladonia*, kerpenų *Cetraria*) ar smulkių samanų (širmūnių *Racomitrium*) dangos. Paklotė turi būti nuimama iki mineralinio grunto. Visa surinkta organinė medžiaga turi būti išvežta už tvarkomo sklypo ribų. Darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku (rugsėjo–vasario mėn.). Jei teritorijoje nustatoma kurtinių maitinimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos.

Priemonė 2.2. *Atvirų aikštelių ir retmių suformavimas vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus Marcinkonių girininkijoje išskirtuose Tvarkymo plotuose* (žr. 21 lentelę; 15 ir 18 priedus):

- *Tvarkymo plote Nr. IV* (186 kv. 22–24 skl.; bendras plotas, kuriame projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai formuojant atviras aikšteles/retmes – 0,95 ha);
- *Tvarkymo plotas Nr. IX* (203 kv. 34 ir 62 skl.; bendras projektuojamų aikštelių/retmių plotas sklypuose – 0,8 ha);
- *Tvarkymo plotas Nr. VIII* (202 kv. 10–13, 23, 24 skl.; bendras projektuojamų aikštelių plotas sklypuose – 1,75 ha);
- *Tvarkymo plotas Nr. X* (203 kv. 25 skl.; bendras projektuojamų aikštelių/retmių plotas sklype – 2,25 ha);

- *Tvarkymo plotas Nr. VII* (204 kv. 30 skl.; bendras projektuojamų aikštelių plotas sklype – 0,3 ha);
- *Tvarkymo plotas Nr. VIII* (204 kv. 13 skl.; bendras projektuojamų aikštelių/retmių plotas sklype – 1,4 ha);
- *Tvarkymo plotas Nr. XIV* (228 kv. 14 ir 15 skl.; bendras projektuojamų aikštelių plotas sklypuose – 0,7 ha);
- *Tvarkymo plotas Nr. XVI* (237 kv. 13 ir 16 skl.; bendras projektuojamų aikštelių/retmių plotas sklypuose – 3,1 ha).

Pusėje tvarkomo ploto numatyta formuoti atviras aikšteles, likusioje dalyje – retmes (0,1–0,2 skalsumo). Numatyta išskirti trijų dydžių aikšteles: 0,25 ha, 0,1–0,15 ha ir 0,03–0,05 ha ploto. Aikštelių skaičius parenkamas atsižvelgiant į sklypo plotą. Retmės formuojamos didžiausio ploto aikštelėse. Siūlomas aikštelių ir retmių skaičius yra orientacinis. Numatytoje vietoje realiu laiku jau esant aikštelei arba retmei, jos kirtimas nevykdomas ir bendras aikštelių/retmių skaičius gali sumažėti. Aikštelės yra ovalo ar artimos jam formos. Formuojant atviras aikšteles yra iškertami ir išvežami visi žali medžiai iki vasario mėn. pabaigos. Esamas pomiškis, trakas ir negyva mediena paliekami aikštelėse. Formuojant retmes, iškertami žali medžiai iki 0,1–0,2 skalsumo. Iškirsta mediena išvežama. Esamas pomiškis, trakas ir negyva mediena paliekami retmėse. Dirva nėra ruošiama. Visose kirtavietėse spygliuočių kelmų aukštis, matuojant nuo šaknies kaklelio, turi būti ne didesnis kaip 10 cm. Darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku (rugsėjo–vasario mėn.) (žr. 18 priedą). Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, – darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos.

Bendras projektuojamų specialiųjų biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimų (t.y. iškertamų aikštelių/retmių) plotas, siekiant atkurti ir palaikyti gerą 91T0 Kerpinių pušynų buveinės struktūrą su tipine augalija – 11,25 ha; bendras iškertamas tūris aikštelėse/retmėse – 3189 m^3. Bendras plotas, kuriame numatoma vykdyti miško paklotės šalinimo darbus, – 2,47 ha (žr. 21 lentelę; 15 priedą).

21 lentelė. *Aikštelių pasiskirstymas sklypuose (paklotės šalinimo ir mozaikos formavimo 91T0 Kerpinių pušynų buveinėse darbai)*

Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Skalsumas	Augavietė	Maksimalus paklotės šalinimo aikštelių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus paklotės šalinimo aikštelių plotas, atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Maksimalus iškertamų aikštelių skaičius, vnt.			Maksimalus retmių 0,25 ha skaičius, vnt.	Projektuojamas maksimalus iškertamų aikštelių/retmių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkomo sklypo ploto dalis, proc.	Maksimalus iškertamas tūris sklype, m^3	Tūris m^3, 1 ha
						50 m^2	200 m^2	500 m^2		0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha					
Marcinkonių girininkija																	
Tvarkymo plotas Nr. IV																	
186	22	2,2	8P(65) 1P(70) 1B(65) Trakas: Kd, retas	0,9	Nal												350
186	23	2,7	8P(65) 1P(70) 1B(65) Trakas: Kd, retas	0,9	Nal	20	15	10	0,9	1	1	-	3	0,95	16	303	350
186	24	1,2	8P(65) 1P(70) 1B(65) Trakas: Kd, retas	0,9	Nal												350
Viso:		***6,1***							***0,9***					***0,95***		***303***	
Tvarkymo plotas Nr. IX																	
203	34	1,7	5P(60) 2P(80) 3B(60) Trakas: Kd, Št, retas	0,7	Nal	6	5	3	0,28	2	-	-	1	0,35	21	94	300
203	62	4,4	8P(65) 2P(75) Trakas: Kd, Št, retas	0,6	Nal	18	13	9	0,8	1	1	1	-	0,45	10	113	250
Viso:		***6,1***							***1,08***					***0,8***		***207***	

Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Skalsumas	Augavietė	Maksimalus paklotės šalinimo aikštelių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus paklotės šalinimo aikštelių plotas, atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Maksimalus iškertamų aikštelių skaičius, vnt.			Maksimalus retmių 0,25 ha skaičius, vnt.	Projektuojamas maksimalus iškertamų aikštelių/retmių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkomo sklypo ploto dalis, proc.	Maksimalus iškertamas tūris sklype, m^3	Tūris m^3, 1 ha
						50 m^2	200 m^2	500 m^2		0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha					
Tvarkymo plotas Nr. XI																	
202	4	1,9	7P(70) 2P(60) 1B(60) Trakas: Kd, Št, retas	0,7	Nal	6	5	3	0,28	-	-	-	-	0	15	0	270
Viso:		***1,9***							***0,28***	-	-	-	-	0		***0***	
Tvarkymo plotas Nr. XII																	
202	25	1,1	9P(70) 1P(115) Trakas: Kd, retas	0,8	Nal	6	4	2	0,21	-	-	-	-	0	19	0	320
Viso:		***1,1***							***0,21***	-	-	-	-	0		***0***	
Tvarkymo plotas Nr. XIII																	
202	10	0,9	9P(120) 1P(75) Trakas: Kd, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	-	-	-	-	0	0	0	270
202	11	2,2	9P(70) 1P(100) Trakas: Kd, Št, retas	0,9	Nbl	-	-	-	0	3	2	-	-	0,45	20	180	400
202	12	4,7	9P(125) 1P(80) Trakas: Kd, Št, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	6	3	1	-	1,0	21	300	300
202	13	0,3	8P(125) 2P(80) Trakas: Kd, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	-	-	-	-	0	0	0	300

Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Skalsumas	Augavietė	Maksimalus paklotės šalinimo aikštelių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus paklotės šalinimo aikštelių plotas, atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Maksimalus iškertamų aikštelių skaičius, vnt.			Maksimalus retmių 0,25 ha skaičius, vnt.	Projektuojamas maksimalus iškertamų aikštelių/retmių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkomo sklypo ploto dalis, proc.	Maksimalus iškertamas tūris sklype, m^3	Tūris m^3, 1 ha
						50 m^2	200 m^2	500 m^2		0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha					
202	23	1,8	7P(120) 3P(70) Trakas: Kd, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	3	1	-	-	0,3	17	72	240
202	24	0,4	9P(125) 1P(80) Trakas: Kd, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	-	-	-	-	0	0	0	300
Viso:		***10,3***							***0***					***1,75***		***552***	
Tvarkymo plotas Nr. X																	
203	25	11,7	8P(65) 2P(75) Trakas: Kd, Št, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	12	6	1	2	2,25	19	563	260
Viso:		***11,7***							***0***					***2,25***		***563***	
Tvarkymo plotas Nr. VII																	
204	30	1,6	7P(75) 2P(95) 1B(75) Trakas: Kd, retas	0,8	Nal	-	-	-	0	3	1	-	-	0,3	19	96	320
Viso:		***1,6***							***0***					***0,3***		***96***	
Tvarkymo plotas Nr. VIII																	
204	13	6,9	8P(60) 2P(70) Trakas: Kd, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	6	4	1	1	1,4	20	326	240
Viso:		***6,9***							***0***					***1,4***		***326***	

Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Skalsumas	Augavietė	Maksimalus paklotės šalinimo aikštelių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus paklotės šalinimo aikštelių plotas, atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Maksimalus iškertamų aikštelių skaičius, vnt.			Maksimalus retmių 0,25 ha skaičius, vnt.	Projektuojamas maksimalus iškertamų aikštelių/retmių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkomo sklypo ploto dalis, proc.	Maksimalus iškertamas tūris sklype, m^3	Tūris m^3, 1 ha
						50 m^2	200 m^2	500 m^2		0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha					
Tvarkymo plotas Nr. XIV																	
228	14	3,3	10P(125) Trakas: Kd, Št, retas	0,7	Nbl	-	-	-	0	5	3	-	-	0,7	21	231	330
228	15	0,6	10P(125) Trakas: Kd, Št, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	-	-	-	-	0	0	0	300
Viso:		***3,9***							***0***					***0,7***		***231***	
Tvarkymo plotas Nr. XVI																	
237	13	10,8	10P(70) Trakas: Kd, retas	0,8	Nal	-	-	-	0	9	7	1	2	2,25	19	698	310
237	16	4,5	6P(100) 2P(140) 2P(70) Trakas: Kd, retas	0,6	Nal	-	-	-	0	6	3	1	-	0,85	19	213	250
Viso:		***15,3***							***0***					***3,1***		***911***	
VISO:		**64,9**							***2,47***					***11,25***		**3189**	

Bendras plotas, kuriame numatoma vykdyti miško paklotės šalinimo darbus – 2,47 ha.
Bendras projektuojamų specialiųjų biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimų, t.y., iškertamų aikštelių/retmių, plotas – 11,25 ha; bendras iškertamas tūris – 3189 m^3.

Siekiant įgyvendinti Gamtotvarkos plano 3 uždavinį – atkurti ir palaikyti gerą 9010 *Vakarų taigos buveinės struktūrą su tipine augalija – regioninio padalinio administruojamuose Marcinkonių girininkijos miškuose projektuojamos šios gamtotvarkos priemonės:

Priemonė 3.1. *Atvirų aikštelių ir retmių formavimas vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus (medžių ir krūmų kirtimas) Tvarkymo plotuose* (žr. 22 lentelę; 15, 18 priedus): Nr. XX (182 kv. 16 skl.; projektuojamų aikštelių plotas – 0,25 ha), Nr. XVIII (243 kv. 10, 11, 13, 14, 33 skl. ir 244 kv. 1, 15, 16, 21, 26 skl; projektuojamų aikštelių/retmių plotas – 5,0 ha), Nr. XVII (239 kv. 4, 37, 38 skl.; projektuojamų aikštelių/retmių plotas – 5,4 ha). ***Bendras projektuojamų specialiųjų biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimų plotas, siekiant suformuoti aikšteles/retmes 9010 Vakarų taigos buveinėse (mozaikos formavimas) – 10,65 ha; bendras iškertamas tūris – 3279 m^3*** (žr. 22 lentelę; 15 ir 18 priedus).

Dalyje tvarkomo ploto numatyta formuoti atviras aikšteles (kirtimo intensyvumas 100 proc.), likusioje dalyje – retmes (sumažinamas skalsumas iki 0,1–0,2 rodiklio). Projektuojamų aikštelių plotas svyruoja nuo 0,03 iki 0,25 ha (0,25 ha; 0,1–0,15 ha ir 0,03–0,05 ha). Aikštelių skaičius parenkamas atsižvelgiant į sklypo plotą. Retmės formuojamos didžiausio ploto aikštelėse. Siūlomas aikštelių ir retmių skaičius orientacinis. Numatytoje vietoje realiu laiku jau esant aikštelei arba retmei, jos kirtimas nevykdomas ir bendras aikštelių/retmių skaičius gali sumažėti. Aikštelės yra ovalo ar artimos jam formos. Formuojant atviras aikšteles yra iškertami ir išvežami visi žali medžiai (esamas pomiškis, trakas ir negyva mediena paliekami aikštelėse). Darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku (rugsėjo–vasario mėn.). Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, – darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos (žr. 18 priedą).

Formuojant retmes, iškertami žali medžiai sumažinant bendrą medyno skalsumą iki 0,1–0,2 rodiklio. Iškirsta mediena turi būti išvežama iš tvarkomos teritorijos. Esamas pomiškis, trakas ir negyva mediena paliekami retmėse. Dirva nėra ruošiama. Visose kirtavietėse spygliuočių kelmų aukštis, matuojant nuo šaknies kaklelio, turi būti ne didesnis kaip 10 cm. Darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku (rugsėjo–vasario mėn.). Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, – darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos.

22 lentelė. *Aikštelių/retmių pasiskirstymas sklypuose (mozaikos formavimas Europos Bendrijos svarbos miškų buveinėse – 9010 *Vakarų taiga)*

Kv. Nr.	Sklypo Nr.	Sklypo plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Skalsumas	Augavietė	Maksimalus iškertamų aikštelių/ retmių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus iškertamų aikštelių/ retmių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkomo sklypo ploto dalis, proc.	Maksimalus iškertamas tūris sklype, m^3	Tūris m^3, 1 ha
						0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha				
Marcinkonių girininkija												
Tvarkymo plotas Nr. XX												
182	16	1,1	6P(125) 2P(95) 2P(70) Trakas: Kd, Št, retas	0,7	Nal	2	1	-	0,25	23	75	300
Viso:		***1,1***							***0,25***		***75***	
Tvarkymo plotas Nr. XVIII												
243	10	6,7	7P(100) 2P(120) 1P(75) Trakas: Kd, retas	0,7	Nal	6	4	1/1	1,4	21	437	320
243	11	0,2	9P(110) 1P(80) Trakas: Kd, retas	0,7	Nal	-	-	-	0	0	0	330
243	13	0,3	10P(110) Trakas: Kd, retas	0,7	Nal	-	-	-	0	0	0	300
243	14	0,9	10P(110) Trakas: Kd, retas	0,7	Nbl	2	1	-	0,25	28	80	320
243	33	0,1	8P(110) 2P(90) Trakas: Kd, retas	0,7	Nbl	-	-	-	0	0	0	330
244	1	10,8	8P(110) 2P(135) Trakas: Kd, retas	0,7	Nal	12	6	1/2	2,25	23	761	320
244	15	0,9	8P(80) 2P(100) Trakas: Kd, retas	0,7	Nal	3	-	-	0,15	17	47	310
244	16	1,2	7P(110) 1P(135) 2P(75) Trakas: Kd, retas	0,7	Nal	1	1	-	0,2	17	66	330
244	21	0,4	7P(110) 3P(135) Trakas: Kd, retas	0,7	Nal	1	-	-	0,05	13	16	320
244	26	3,5	8P(120) 2P(85) Trakas: Kd, retas	0,8	Nal	3	2	1/0	0,7	20	259	370
Viso:		***25,0***							***5,0***		***1666***	
Tvarkymo plotas Nr. XVII												
239	4	16,2	10P(70) Trakas: Kd, retas	0,7	Nbl	16	8	2/2	3,0	18	870	290
239	37	0,7	7P3B(55) Trakas: Kd, Št, retas	0,7	Lbl	-	1	-	0,15	21	36	240
239	38	12,0	9P1B(65) Trakas: Kd, retas	0,7	Nbl	12	6	1/2	2,25	19	632	290
Viso:		***28,9***							***5,4***		***1538***	
VISO:		**55**							***10,65***		**3279**	

Bendras projektuojamų specialiųjų biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimų, t.y. iškertamų aikštelių/retmių, plotas – 10,65 ha; bendras iškertamas tūris aikštelėse/retmėse – 3279 m^3.

Priemonė 3.2. *Kontroliuojamas miško paklotės deginimas kaip mokslinis – eksperimentinis darbas, laikantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėse nustatytų reikalavimų ir pagrindžiamojoje informacijoje numatytų technologijų (Tvarkymo plote Nr. V (183 kv. 33–36 skl.)* (žr. 23 lentelę; 15 ir 18 priedus). ***Bendras specialiaisiais biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimais iškertamas plotas – 0,4 ha; bendras iškertamas tūris – 139 m^3*** (žr. 23 lentelę).

Projektuojamą priemonę taikyti visuose numatytuose sklypuose (žr. 23 lentelę, 15 ir 18 priedus). Deginimą reikia atlikti rugpjūčio 16 d. – vasario mėn. laikotarpiu, priklausomai nuo esamų klimatinių sąlygų. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos. Tinkamo laiko parinkimas yra ypač svarbus gero rezultato pasiekimui. Žolinė ir samanų danga turi būti pakankamai sausa, kad gerai degtų, bet tuo pačiu neperdžiūvus dėl gaisro kontrolės. Lietingomis dienomis ar iš karto po jų, darbų vykdyti netikslinga. Kiti svarbūs veiksniai yra vėjo stiprumas ir kryptis, kurie iš esmės gali įtakoti visą procesą. Reljefas taip pat turi būti įvertinamas konkretaus sklypo atveju. Prieš pradedant deginimo darbus, reikalingas kruopštus pasiruošimas atribojant teritoriją nuo aplinkinių plotų išnaudojant keliukus, proskynas, kvartalines linijas ir, reikalui esant, įrengiant mineralines juostas. Vykdant darbus, privalo dalyvauti apmokyta brigada (žr. 18 priedą).

23 lentelė. *Aikštelių/retmių pasiskirstymas sklypuose (mozaikos formavimas ir kontroliuojamas paklotės deginimas 9010 *Vakarų taiga buveinėje)*

Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Skalsumas	Augavietė	Maksimalus iškertamų aikštelių/ retmių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus iškertamų aikštelių/ retmių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkomo sklypo ploto dalis, proc.	Maksimalus iškertamas tūris sklype, m^3	Tūris m^3, 1 ha
						0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha				
Marcinkonių girininkija												
Tvarkymo plotas Nr. V												
183	33	1,2	9P(110) 1P(80) Trakas: Kd, Št, retas	0,7	Nbl	2	-	0/1	0,35	29	123	390
183	34	0,1	10P(70) Trakas: Kd, Št, retas	0,7	Nbl	-	-	-	0	0	0	300
183	35	0,2	9P(110) 1P(80) Trakas: Kd, Št, retas	0,8	Nbl	-	-	-	0	0	0	420
183	36	0,1	10P(70) Trakas: Kd, Št, retas	0,7	Nbl	1	-	-	0,05	50	16	320
Viso:		***1,6***							***0,4***		***139***	
Bendras projektuojamų specialiųjų biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimų, t.y., iškertamų aikštelių/retmių, plotas – 0,4 ha; bendras iškertamas tūris aikštelėse/retmėse – 139 m^3.												

Įgyvendinant Gamtotvarkos plano 4 uždavinį – pasiekti 91T0 Kerpinių pušynų buveinės susiformavimą – regioninio padalinio administruojamuose Marcinkonių girininkijos miškuose projektuojamos šio gamtotvarkos priemonės:

Priemonė 4.1. *Dalinis miško paklotės šalinimas Tvarkymo plote: Nr. IX (203 kv. 34 ir 62 skl.).* ***Bendras plotas, kuriame numatoma vykdyti miško paklotės šalinimo darbus – 1,08 ha*** (žr. 21 lentelę; 15 ir 18 priedus).

Vykdant šią priemonę, numatomas tik dalinis, o ne ištisinis paklotės šalinimas miško sklypuose. Tvarkymo plotas sklype sudaro 10–20 proc. bendro sklypo ploto. Numatyta išskirti trijų dydžių aikštelės paklotei šalinti. Didelės (500 m^2 ploto) aikštelės sudaro pusę numatyto tvarkyti ploto vidurkio. Vidutinio dydžio (200 m^2 ploto) aikštelių skaičius yra 50 proc. didesnis už didelio ploto aikštelių skaičių. Mažų (50 m^2 ploto) aikštelių skaičius yra dvigubai didesnis už didelio ploto aikštelių skaičių. Numatytoje vietoje realiu laiku jau esant aikštelei be paklotės ar susiformavusiai kerpių dangai, paklotės šalinimas nevykdomas ir bendras aikštelių skaičius gali sumažėti. Brėžiniuose (žr. 15 ir 18 priedus) pateikiama tik preliminari aikštelės formavimo vieta, todėl konkrečios aikštelės parinkimas turi būti atliekamas vietoje apžiūrint teritoriją. Planuojant aikštelių išsidėstymą natūroje, jos neturėtų persidengti. Bet kokiu atveju, nereikėtų draskyti susidariusios ant žemės augančių kerpių (šiurių *Cladonia*, kerpenų *Cetraria*) ar smulkių samanų (širmūnių *Racomitrium*) dangos. Paklotė turi būti nuimama iki mineralinio grunto. Visa surinkta organinė medžiaga turi būti išvežta už tvarkomo sklypo ribų. Darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku (rugsėjo–vasario mėn.). Jei teritorijoje nustatoma kurtinių maitinimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos.

Priemonė 4.2. *Atvirų aikštelių ir retmių suformavimas vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus regioninio padalinio administruojamuose Marcinkonių girininkijos miškuose išskirtuose Tvarkymo plotuose* (žr. 24 lentelę; 15 ir 18 priedus):

- Tvarkymo plote Nr. I (65 kv. 16 ir 17 skl.; bendras projektuojamų aikštelių/retmių plotas sklypuose – 1,7 ha;
- Tvarkymo plote Nr. XVIII (237 kv. 1, 6 ir 12 skl.; bendras projektuojamų aikštelių/retmių plotas sklypuose – 1,3 ha.

Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas, kuriame projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai (iškertant aikšteles/retmes) – 2,85 ha; bendras iškertamas tūris – 656 m^3 (žr. 24 lentelę; 15 ir 18 priedus).

Tvarkymo priemonė projektuojama sklypuose, kuriuose numatoma vykdyti kontroliuojamą paklotės deginimą (žr. 24 lentelę). Dalyje tvarkomo ploto numatyta formuoti atviras aikšteles (kirtimo intensyvumas – 100 proc.), likusioje dalyje – retmes (medyno skalsumą sumažinant iki 0,1–0,2 rodiklio). Projektuojamos trijų dydžių aikštelės (0,25 ha, 0,1–0,15 ha, 0,03–0,05 ha

ploto) ir dviejų dydžių retmės (0,1–0,15 ha, 0,03–0,05 ha ploto). Aikštelių ir retmių skaičius parenkamas atsižvelgiant į sklypo plotą. Numatytoje vietoje realiu laiku jau esant aikštelei arba retmei, jos kirtimas nevykdomas ir bendras aikštelių/retmių skaičius gali sumažėti. Aikštelės yra ovalo ar artimos jam formos. Formuojant atviras aikšteles yra iškertami ir išvežami visi žali medžiai iki vasario mėn. pabaigos. Formuojant retmes, iškertami žali medžiai, sumažinant medyno skalsumą iki 0,1–0,2 rodiklio. Iškirsta mediena turi būti išvežama iš tvarkomos teritorijos. Esamas pomiškis, trakas ir negyva mediena, kurie nekeltų pavojaus deginimo metu, paliekami aikštelėse ir retmėse. Dirva nėra ruošiama. Visose kirtavietėse spygliuočių kelmų aukštis, matuojant nuo šaknies kaklelio, turi būti ne didesnis kaip 10 cm. Darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku (rugsėjo–vasario mėn.). Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, – darbai turi būti užbaigiami iki sausio pabaigos (žr. 18 priedą).

24 lentelė. *Projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai ir kontroliuojamo paklotės deginimo darbai (siekiant 91T0 Kerpinių pušynų buveinės susiformavimo)*

Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Skalsumas	Augavietė	Maksimalus iškertamų aikštelių/ retmių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus iškertamų aikštelių/ retmių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkomo sklypo ploto dalis, proc.	Maksimalus iškertamas tūris sklype, m^3	Tūris m^3, 1 ha
						0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha				
Marcinkonių girininkija												
Tvarkymo plotas Nr. I												
65	16	6,6	10P(65) Trakas: Kd, retas	0,9	Nal	3	2/1	0/1	0,85	13	202	250
65	17	8,5	10P(65) Trakas: Kd, retas	0,8	Nal	3	1/2	0/1	0,70	10	154	220
Viso:		***15,1***							***1,55***		***356***	
Tvarkymo plotas Nr. XVIII												
237	1	1,9	6P(45) 2P(35) 1B(45) 1B(30)	0,8	Nal	2	1/0	-	0,25	13	43	170
237	6	6,9	9P(65) 1P(70) Trakas: Kd, retas	0,7	Nal	2	1/1	0/1	0,65	9	142	240
237	12	2,2	10P(60) Trakas: Kd, retas	0,9	Nal	2	1/1	-	0,4	18	115	300
Viso:		***11,0***							***1,3***		***300***	
VISO:		**26,1**							***2,85***		**656**	

Bendras projektuojamų specialiųjų biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimų, t.y., iškertamų aikštelių/retmių, plotas – 2,85 ha; bendras iškertamas tūris aikštelėse/retmėse – 656 m^3.

Priemonė 4.3. *Kontroliuojamas miško paklotės deginimas kaip mokslinis – eksperimentinis darbas, laikantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėse numatytų reikalavimų ir pagrindžiamojoje informacijoje numatytų technologijų.* Priemonė įgyvendinama vadovaujantis *Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių* (paskutinė redakcija: LRV 2022 m. rugsėjo 7 d. nutarimas Nr. 915) II skyriaus 13^1 punktu.

Priemonę numatoma taikyti visuose sklypuose, kuriuose projektuojamas atvirų aikštelių ir retmių formavimas, vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimus regioninio padalinio administruojamuose Marcinkonių girininkijos miškuose išskirtuose Tvarkymo plotuose: Nr. I (65 kv. 16 ir 17 skl.) ir Nr. XVIII (237 kv. 1, 6 ir 12 skl.) (žr. 23 lentelę; 15, 18 priedus). Šiuose sklypuose dėl nenumatytų aplinkybių plotas gali būti mažesnis. Deginimo darbus atlikti rugpjūčio 16 d. – vasario mėn. laikotarpiu, priklausomai nuo esamų klimatinių sąlygų. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos. Tinkamo laiko parinkimas yra ypač svarbus gero rezultato pasiekimui. Žolinė ir samanų danga turi būti pakankamai sausa, kad gerai degtų, bet tuo pačiu neperdžiūvus dėl gaisro kontrolės. Lietingomis dienomis ar iš karto po jų, darbų vykdyti netikslinga. Kiti svarbūs veiksniai yra vėjo stiprumas ir kryptis, kurie iš esmės gali įtakoti visą procesą. Reljefas taip pat turi būti įvertinamas konkretaus sklypo atveju. Prieš pradedant deginimo darbus, reikalingas kruopštus pasiruošimas atribojant teritoriją nuo aplinkinių plotų išnaudojant keliukus, proskynas, kvartalines linijas ir, reikalui esant, įrengiant mineralines juostas. Vykdant darbus, privalo dalyvauti apmokyta brigada (žr. 18 priedą).

Siekiant įgyvendinti 5 uždavinį – atkurti ir palaikyti gerą *vėjalandės šilagėlės* buveinės struktūrą – regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojami miško paklotės šalinimo darbai: Tvarkymo plotas apima po 5 m juostą abipus Marcinkonių-Lynežerio kelio Marcinkonių girininkijos 204–207 kv. ribose (žr. 15 ir 18 priedus). Vykdant šią priemonę, numatomas dalinis paklotės šalinimas miško sklype. Labiausiai reikalaujančios tvarkymo vietos – krūmais, tankia mėlynių ar samanų (paprastosios šilsamanės *Pleurozium schreberi*, atžalinės gūžtvės *Hylocomium splendens*, dvyndančių *Dicranum* sp.) danga apaugę plotai. Teritorijoje aptikus augančius krūmus (išskyrus kadagius), jie turi būti pirmiausiai iškertami ir pašalinami iš teritorijos. Toliau yra šalinama paklotė. Numatoma paklotę šalinti 50 m^2 aikštelėmis. Rekomenduojama aikštelę daryti stačiakampio ar artimos jam formos. Preliminarus aikštelės dydis 4x12,5 m. Aikštelės išdėstomos visoje atkarpoje abiejose pusėse kelio paliekant 100 m netvarkomo ploto intervalus. Plane nurodomos tik tvarkymo juostų ribos, todėl konkrečios aikštelės parinkimas turi būti atliekamas vietoje apžiūrint teritoriją. Šalinant paklotę, bet kokiu atveju nereikėtų draskyti susidariusios ant žemės augančių kerpių (šiurių

Cladonia, kerpenų *Cetraria*) ar smulkių samanų (širmūnių *Racomitrium*) dangos. Paklotė turi būti nuimama iki mineralinio grunto. Visa iškasta organinė medžiaga turi būti išvežta už tvarkomo ploto ribų. Medžiai, pomiškis ir gulinti negyva mediena nėra tvarkymo objektas ir paliekami taip kaip buvę. Darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku (rugsėjo–vasario mėn.). Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos. Pašalinta paklotės biomasė turi būti sandėliuojama tam pritaikytose aikštelėse.

Teritorijoje aptikus invazinius augalus, turi būti taikomos jų naikinimo priemonės. Invazinių augalų naikinimo laikas gali skirtis priklausomai nuo konkrečios rūšies biologijos ir efektyviausių naikinimo priemonių taikymo laiko. Labiausiai tikėtina, kad šiame tvarkomame plote iš pavojingų invazinių augalų gali atsirasti gausialapis lubinas (*Lupinus polyphyllus*) ir šluotinis sausakrūmis (*Sarothamnus scoparius;* žr. 37 pav.), kurie aptinkami aplinkiniuose miškuose.

37 pav. Agresyvus Lietuvos pievų ir miškų svečias – šluotinis sausakrūmis (*Sarothamnus scoparius*) (Marcinkonių girininkija)

Įgyvendinant Gamtotvarkos plano 6 uždavinį, t.y., siekiant informuoti visuomenę apie teritorijos gamtosauginę vertę, teritorijos tvarkymo reikalingumą, joje vykdomus gamtotvarkos darbus, taikomus tvarkymo metodus ir laukiamą naudą saugomų vertybių išsaugojimui, prie teritorijos numatoma pastatyti 3 informacinius stendus. Projektuojamų informacinių stendų įrengimo vietos (koordinatės) regioninio padalinio administruojamuose miškuose pateikiamos 25 lentelėje (žr. 15, 18 priedus).

Informaciniais stendais siekiama Dzūkijos nacionalinio parko lankytojus ir vietinius gyventojus supažindinti su teritorijos gamtinėmis vertybėmis, grėsmėmis joms išlikti bei jų apsauga. Stendų medžiagoje turi būti pateikiama informacija apie tvarkymo darbus, pabrėžiamas

jų reikalingumas, paaiškinama kokia numatoma nauda gamtai ir saugomoms vertybėms. Projektuojamų stendų vietos yra orientacinės (žr. 15 ir 18 priedus). Jas reikėtų tikslinti prieš stendus pastatant, derinant prie patogesnių ir saugesnių transporto priemonių sustojimo vietų.

25 lentelė. *Preliminarios projektuojamų informacinių stendų įrengimo vietos*

Eil. Nr.	Preliminarios projektuojamų informacinių stendų geografinės koordinatės (koordinačių sistemoje LKS-94)	Pastabos
Marcinkonių girininkija		
1.	*X 529090 ; Y 5997664*	56, 57, 65 ir 66 miško kvartalų susikirtimo vietoje (ant technologinės kvartalų ribos)
2.	*X 532358; Y 5992408*	183 miško kvartalo 66 sklype
3.	*X 532440; Y 5991481*	204 miško kvartalo 49 sklype

Bendras projektuojamų specialiųjų biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimų (medžių ir krūmų kirtimas) plotas ~ 51,2 ha; bendras iškertamas tūris – 13 115 m^3. Bendras plotas, kuriame numatomas miško paklotės šalinimas – 2,47 ha*. *Bendras regioninio padalinio administruojamų miškų plotas, kuriame numatomi palaikomieji gamtotvarkos darbai – reguliarus (pagal poreikį) sumedėjusios augalijos atžalų šalinimas – 26,0 ha (žr. 20–24 lenteles; 15 priedą).

2.3. Projektuojamos gamtotvarkos priemonės ekologiškai vertinguose miško plotuose

Miško laukymės ir pelkės ypač svarbios didesniuose miško masyvuose, nes jose kaip salelėse prieglobstį randa atvirų vietų augalai ir juos apdulkinantys vabzdžiai, kiti gyvūnai, kurie vengia tankių miško sklypų. Svarbu, kad atviros miško pievų ir pelkių buveinės nebūtų apsodinamos mišku, kad būtų išsaugotas natūralus teritorijos hidrologinis režimas.

38 pav. Miško laukymių svečias „Vienaragis stirninas“

2.3.1. EB svarbos pievų buveinės saugotinos nuo apaugimo medžiais ir krūmais

Miško laukymės – natūralios miško pievos, buvusios šienaujamos pievos ir ganyklos, upių, upelių ir ežerų pakrančių pievos. Miško laukymes, kurios sparčiai apželia medžiais ir krūmais, tikslinga reguliariai valyti bei šienauti, norint išsaugoti ir palaikyti atvirus vertingus biotopus ir juose įsikūrusias retai aptinkamas rūšis.

Natūralių pievų, kurias mažiau palietė žmogaus ūkinė veikla, aptinkama mažais lopinėliais pamiškėse, tarpmiškių kloniuose ir aikštelėse, upių pagrindinių krantų šlaituose. Šiuose nedideliuose atviruose miško biotopuose išliko retesnės augalų rūšys ir bendrijos. Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje vyrauja paupinės pievos (pvz., Merkio upės, Visinčios upės slėnio pievos), kurių formą ir paviršių suformavo kažkada klaidžiojusios upių vagos, ir metai po metų besiklostančios aliuvinės nuosėdos, kurias čia palieka kartais išsiliejęs potvynių vanduo. Paupinės pievos turi ypatingą gamtinę vertę – jose auga daugelis retų, saugomų augalų rūšių ir bendrijų. Paupinių pievų spalvingi žolynai puošia kraštovaizdį, kelia estetinį pasigėrėjimą poilsiautojams bei turistams.

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamos gamtotvarkos priemonės, siekiant palaikyti atviras EB svarbos pievų buveines, vadovaujantis gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus atitinkančių vietovių – **Dainavos giria ir Merkio upė** (*sąrašas patvirtintas LR aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. D1-210*) – bei buveinių apsaugai svarbios teritorijos – **Merkio ir Šalčios upių santaka** (*sąrašas patvirtintas LR aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-317*) – patvirtintais buveinių apsaugos tikslais. Vadovaujantis nustatytais EB svarbos gamtinių buveinių apsaugos tikslais („BIOMON“ gamtotvarkos duomenų bazės duomenimis), regioninio padalinio administruojamuose BAST Merkio ir Šalčios upių santaka miškuose inventorizuotose EB svarbos pievų buveinėse numatoma atkurti palankią buveinių būklę – vykdyti žolinės bei sumedėjusios augalijos šalinimo darbus (**4,7 ha** plote). Bendras plotas, kuriame projektuojamas atvirų EB svarbos pievų buveinių palaikymas – **8,4 ha** (žr. 26 lentelę).

EB svarbos gamtinių buveinių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose pateikiama 10 priede.

39 pav. Miško laukymė

26 lentelė. *Projektuojamos gamtotvarkos priemonės atvirų EB svarbos pievų buveinių būklės palaikymui*

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Augavietė	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės būklė	Apsaugos tikslai	BAST pavadinimas	Gamtotvarkos priemonės pavadinimas
Marcinkonių girininkija											
1.	122	2	0,3	Miško laukymė Trakas: Št, retas	Lcl	6450	Aliuvinės pievos	-	-	Dainavos giria	Saugoti nuo apaugimo*
2.	122	5	0,5	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 7J(40) 3J(65) Trakas: Št, Iv, Sr, retas	Lcl	7160	Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės	-	-		
Viso:			***0,8***								
Valkininkų girininkija											
1.	232	23	0,6	Miško laukymė	Ncl	6450	Aliuvinės pievos	-	-	Merkio upė	Saugoti nuo apaugimo*
2.	291	10	1,2	Pelkė	Pc	6450	Aliuvinės pievos	-	-		
3.	291	16	0,9	Pelkė	Pc	6450	Aliuvinės pievos	-	-		
4.	291	34	0,2	Pelkė	Pc	6450	Aliuvinės pievos	-	-		
5.	250	42	0,3	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 8J(20)2J(50) Trakas: Kr, Št, vid. tankumo	Ucl	6450	Aliuvinės pievos	Bloga	Atkurti palankią būklę	Merkio ir Šalčios upių santaka	
6.	250	48	1,3	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 10Gl (30)	Lcl	6450	Aliuvinės pievos	Bloga	Atkurti palankią būklę		
						6270	Rūšių turtingi briedgaurynai	Potenciali	Pasiekti buveinės susiformavimą		
7.	250	51	3,1	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 9J1Gl(30) Trakas: Kr, Št, retas	Ucl	6450	Aliuvinės pievos	Patenkinama	Atkurti palankią būklę		
						6510	Šienaujamos mezofitų pievos	Bloga	Atkurti palankią būklę		
Viso:			***7,6***								
VISO:			**8,4**								

Pastaba: **Atsižvelgiant į patvirtintus EB svarbos gamtinių buveinių apsaugos tikslus, šiuose sklypuose esant poreikiui numatyta šalinti sumedėjusią augaliją (medžius ir krūmus).*

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose taip pat numatoma saugoti nuo apaugimo sumedėjusia augalija **56,9 ha** ekologiškai vertingų miško laukymių (žr. 27 lentelę).

27 lentelė. *Projektuojamos gamtotvarkos priemonės atvirų pievų buveinių palaikymui*

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Augavietė	Pastabos	Gamtotvarkos priemonės pavadinimas
Atvirų pievų buveinių palaikymas							
Pirčiupių girininkija							
1.	100	2	1,7	Miško laukymė	Pd^n	-	Saugoti nuo apaugimo
2.	161	7	0,4	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 6J4B(35) Trakas: Kr, retas	Udl	Reprezentatyvūs miško sklypai	
3.	161	9	2,2	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 10B(45) Trakas: Kr, retas	Udl	Reprezentatyvūs miško sklypai	
4.	161	14	0,6	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 6B4J(30) Trakas: Kr, vid. tankumo	Udl	Reprezentatyvūs miško sklypai	
5.	223	14	1,4	Miško laukymė Trakas: Ps, Ož, retas	Lcl	-	
6.	241	15	0,4	Miško laukymė	Ncl	-	
7.	266	27	1,0	Miško laukymė	Pd^n	-	
		Viso:	***7,7***				
Valkininkų girininkija							
1.	182	10	0,6	Miško laukymė	Lcl	-	Saugoti nuo apaugimo
2.	182	14	0,7	Miško laukymė	Ncl	-	
3.	292	1	1,3	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 9L(65) 1Ą(75) Trakas: Kr, Lz, Št, vid. tankumo	Lcl	Reprezentatyvūs miško sklypai	
4.	295	13	0,9	Miško laukymė	Ncl	-	
5.	343	5	0,5	Miško laukymė	Lbl	Reprezentatyvūs miško sklypai	
6.	301	27	1,2	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 7J(35) 2P(30) 1E(40) Trakas: Št, retas	Lcl	Reprezentatyvūs miško sklypai	
7.	250	31	0,1	Miško laukymė	Lcl	-	
		Viso:	***5,3***				
Žygmantiškių girininkija							
1.	29	27	2,6	Miško laukymė	Pc^n	-	Saugoti nuo apaugimo
2.	43	17	0,4	Miško laukymė	Udp	Reprezentatyvūs miško sklypai	
3.	43	21	2,3	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 10J(50) Trakas: Lz, Iv, Ož, vid. tankumo	Ldl	Reprezentatyvūs miško sklypai	
4.	60	6	1,3	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 7J3P(60) Trakas: Iv, Kr, Kd, retas	Lcl	Reprezentatyvūs miško sklypai; juodojo apolono radavietė	
5.	60	8	0,9	Miško laukymė Trakas: Kd, Iv, Kr, retas	Lcl	Reprezentatyvūs miško sklypai; pelkinio rateno augavietė	
6.	61	2	3,3	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 8J2Gl(35) Trakas: Kr, Iv, Šn, vid. tankumo	Udl	Reprezentatyvūs miško sklypai; juodojo apolono ir pelkinio rateno radavietės	
7.	61	9	1,0	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 10J(40) Trakas: Iv, Kr, vid. tankumo	Udl	Reprezentatyvūs miško sklypai; pelkinio rateno augavietė	
8.	75	1	8,9	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 10J(50) Trakas: Kr, retas	Ucp	Reprezentatyvūs miško sklypai; pelkinio rateno augavietė	
9.	75	2	0,9	Miško laukymė Trakas: Iv, retas	Lcp	Reprezentatyvūs miško sklypai	

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Augavietė	Pastabos	Gamtotvarkos priemonės pavadinimas
10.	75	4	4,8	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 6J(60) 2J(40) 2P (80) Trakas: Kr, Iv, vid. tankumo	Lcp	Reprezentatyvūs miško sklypai; pelkinio rateno augavietė	Saugoti nuo apaugimo
11.	75	12	2,5	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 6J(60) 2B(50) 2G(60) Trakas: Kr, Iv, vid. tankumo	Lcp	Reprezentatyvūs miško sklypai	
12.	75	13	0,4	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 7P(65) 2J1Gl(40) Trakas: Kr, Ož, Iv, vid. tankumo	Lcl	-	
13.	75	14	0,6	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 8Bl(40) 1B1J(30) Trakas: Kr, Iv, vid. tankumo	Lcl	-	
14.	75	22	1,9	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 7J50) 3J(70) Trakas: Kr, Iv, retas	Lcl	Reprezentatyvūs miško sklypai; didžiojo auksinuko ir geltonžiedžio kordulegastro radavietės	
15.	76	3	2,0	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 9J1P(40) Trakas: Kd, Kr, retas	Lcl	Reprezentatyvūs miško sklypai; didžiojo auksinuko ir pelkinio rateno radavietės	
16.	213	7	1,2	Miško laukymė	Ncl	Reprezentatyvūs miško sklypai	Saugoti nuo apaugimo
17.	155	1	1,2	Miško laukymė	Pc^n	Reprezentatyvūs miško sklypai	
18.	155	8	4,6	Miško laukymė Trakas: Kr, Šn, retas	Pc^n	Reprezentatyvūs miško sklypai	
19.	156	7	2,2	Miško laukymė Trakas: Kr, O, vid. tankumo	Pc^n	Reprezentatyvūs miško sklypai	
		Viso:	***43,0***				
Marcinkonių girininkija							
1.	69	2	0,5	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 10J(70)	Ncl	-	Saugoti nuo apaugimo*
2.	74	29	0,9	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 8J(80)2J(40)	Ncl	Reprezentatyvūs miško sklypai	Saugoti nuo apaugimo*
3.	121	4	0,8	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 7J3P(30)	Ucl	Reprezentatyvūs miško sklypai	Saugoti nuo apaugimo*
4.	122	4	0,1	Miško laukymė Trakas: Št, Iv, Sr, retas	Lcl	Reprezentatyvūs miško sklypai	Saugoti nuo apaugimo*
5.	133	45	0,8	Miško laukymė Trakas: Kr, vid. tankumo	Ucl	Stėgalių gamtinio komplekso šienaujamos pievos	Saugoti nuo apaugimo*
6.	133	60	0,6	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 8B2J(40) Trakas: Kr, Št, retas	Ucl		
7.	174	3	0,5	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 5J(75)2J(50)3B(75)	Nbl	Reprezentatyvūs miško sklypai	Saugoti nuo apaugimo*
		Viso:	***4,2***				
Kaniavos girininkija							
1.	301	9	0,7	Miško laukymė Trakas: Kr, Št, retas	Lcl	Reprezentatyvūs miško sklypai; siauralapės gegūnės, laplandinio karklo, lieknojo švylio ir liekninio beržo augavietės	Saugoti nuo apaugimo
		Viso:	***0,7***				
		VISO:	**56,9**				

**Gamtotvarkos priemonės projektuojamos vadovaujantis Dzūkijos nacionalinio parko tvarkymo planu, patvirtintu LRV 2016 m, liepos 16 d. nutarimu Nr. 740 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“.*

Bendras plotas, kuriame numatoma palaikyti atviras pievų buveines (miško laukymėse ir EB svarbos gamtinės buveinėse šalinti žolinę augaliją, medžių ir krūmų atžalas), – 65,3 ha ir tai sudaro 0,1 proc. bendro miškų ploto (žr. 26–27 lenteles). ***Didžiausias saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais miško laukymių plotas nustatytas Žygmantiškių girininkijoje – 43,0 ha, arba 1,1 proc. bendro girininkijos miškų ploto*** (žr. 27 lentelę).

Miško laukymių tvarkymas ir išsaugojimas. Natūralios miško laukymės (žr. 40 pav.), apaugdamos sumedėjusia augalija, praranda savo išskirtinę reikšmę bei tinkamumą atviras miško erdves besirenkančioms augalijos ir gyvūnijos rūšims. Išlikusios atviros miško laukymės, kaip ir miško pievos, padidina miškų masyvų mozaikiškumą ir jų dėka kompaktiškuose miškų masyvuose padaugėja vietų, pasižyminčių pamiškės efektu. Šiose pamiškių vietose medžių struktūra yra ypatinga, pamiškės ekotonas ryškesnis, jose kuriasi specifinės, retos rūšys. Panašų vaidmenį atlieka ir atviros miško pelkės, kuriose miško mozaikiškumas didėja dėl specifinių pelkinių augaviečių.

40 pav. Natūrali miško laukymė

2.3.2. Pelkių buveinės saugotinos nuo apaugimo sumedėjusia augalija

Pelkių buveinių ir augalijos atkūrimas ir priežiūra. Pelkių ekosistemų pokyčius sukelia arti jų iškasti melioravimo kanalai, nes, nukritus vandens lygiui, pradeda augti krūmai bei medžiai. Pelkių atkūrimo ir priežiūros metodai yra krūmų ir medžių šalinimas (pjovimas ir rovimas), šienavimas, ganymas, šienavimas ir ganymas, nendrynų pjovimas. Pažeisto hidrologinio režimo pelkės ima užaugti krūmais, medžiais ir dažnai nendrėmis, todėl tokių pelkių atkūrimo darbai yra nereikalingos ir netipinės augalijos šalinimas.

Krūmų ir medžių šalinimas. Natūraliose pelkėse su nepažeistu hidrologiniu režimu nedidelis medžių kiekis yra būdinga augalijos dalis. Aukštapelkėse, kur yra rūgšti terpė ir mažai maisto medžiagų, krūmams ir medžiams augti sunku. Iškasus aukštapelkėje ar šalia jos drenavimo kanalų, vandens lygis joje nukrinta, durpės pradeda mineralizuotis ir tai sudaro

geresnes sąlygas augti krūmams ir medžiams. Esant normaliam vandens lygiui aukštapelkėje auga negausiai pušaičių, beržų, eglių, o vidurinėje dalyje tyvuliuoja plynė, taigi apsausinus ar nusausinus aukštapelkę, pradeda sparčiai augti ne tik pušys, eglės, beržai, bet ir netipiniai aukštapelkei lapuočiai. Medžiams ir krūmams tankiai padengus pelkių paviršių, jų šaknys plačiai padengia pelkės paviršių pro augalus išgarinama daug vandens, pelkė sausėja. Dėl tų priežasčių pradeda nykti tipiniai pelkių augalai, o jų vietoje įsivyrauja netipinės augalų rūšys.

Pelkėse ar jų dalyse, kur yra saugomos Europos svarbos tipinės tilvikinių paukščių rūšys (žr. 41–42 pav.), formuojami atviri pelkių plotai, o tose vietose, kur reikia saugoti plėšriąsias medšarkes ar startsakalius ir pan., reikia palikti grupelę medžių.

41 pav. Krantinis tilvikas (*Actitis hypoleucos*) – tilvikinių (*Scolopacidae*) šeimos būdingas vandenų paukštis.

42 pav. Brastinis tilvikas (*Tringa ochropus*) – dažniausiai sutinkamas brastose, bebravietėse, prie nedidelių ežeriukų, polaidžio apsemtose vietose, prie upelių ar miške esančių sausinimo griovių.

Pelkių šienavimas (žr. 43 pav.). Seniau pelkės būdavo šienaujamos rankiniu būdu, o žolė iš pelkių išnešama džiūti. Šiuo metu retai kur naudojamas rankinis pelkių pjovimas net ir gamtotvarkos tikslams, nes paprastai naudojama atitinkama technika. Šienavimo ir ganymo kombinavimas yra efektyvi pelkių tvarkymo priemonė tarpinėms pelkėms, žemapelkėms, kur

auga *šakotosios ratainytės*, šarmingoms žemapelkėms, bet retai kur taikoma aukštapelkėms. Pelkės nepageidaujama augalija užauga lėčiau nei pievos ir gali ilgesnį laiką būti neprižiūrimos bei išlikti vertingos (Brooks, Stoneman, 1997).

43 pav. Palaikomos atviros pelkių buveinės (*7230 Šarmingos žemapelkės*)

Pelkės gali būti šienaujamos, kai išsiperi paukščiai ir augalai subrandina sėklas. Pelkių šienavimo terminai yra įvairūs, bet Lietuvoje geriausia šienauti nuo liepos 15 d. iki rugpjūčio pabaigos, o konkretūs terminai priklauso ir nuo svarbiausių saugomų rūšių gyvenimo ciklo fazių (žydėjimo, sėklų barstymo), paukščių perėjimo terminų. Vėlyvas šienavimas (rugpjūtį–rugsėjį) yra tinkamesnis aukštiems žolynams nei žemiems, žolinėms bendrijoms, augančioms neturtinguose maisto medžiagų dirvožemiuose (Mierauskas ir kt., 2005). Nušienauta žolė turi būti pašalinama iš pelkės. Nepašalinta žolė padengia žemaūgius augalus ir jie gauna mažiau šviesos, skatina mineralinių medžiagų kaupimąsi, pelkėje lieka nepageidaujamų augalų sėklos. Šienavimui naudojama įprasta technika: žoliapjovės, žolės smulkintuvai ir pan., tačiau technika turi būti paruošta naudoti šlapiame dirvožemyje.

Dėl natūralios augalijos sukcesijos nusausėjusių šlapynių ir pelkių biotopai ilgainiui apauga medžiais ir krūmais, todėl jų plotas palaipsniui mažėja. Regioninio padalinio administruojamuose miškuose esančias natūralias miško pelkes siūloma saugoti nuo apaugimo menkaverte sumedėjusia augalija, palaikant ekologiškai vertingas atviras pelkių buveines (siūloma reguliariai šalinti medžius ir krūmus bei jų atžalas).

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamos gamtotvarkos priemonės, siekiant palaikyti atviras EB svarbos pelkių buveines, vadovaujantis gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus atitinkančių vietovių – **Glėbo ežero apylinkės ir Dainavos giria** (*sąrašas patvirtintas LR aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr D1-210*) – bei buveinių apsaugai svarbios teritorijos – **Stojų pievos** (*sąrašas*

patvirtintas LR aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr D1-317) – patvirtintais buveinių apsaugos tikslais. Vadovaujantis nustatytais EB svarbos gamtinių buveinių apsaugos tikslais („BIOMON“ gamtotvarkos duomenų bazės duomenimis), regioninio padalinio administruojamuose BAST Stojų pievos miškuose inventorizuotose *7140 Tarpinės pelkės ir liūnai* buveinėse numatoma atkurti palankią būklę – vykdyti žolinės bei sumedėjusios augalijos šalinimo darbus (**0,6 ha**). ***Bendras plotas, kuriame numatoma palaikyti atviras EB svarbos pelkių buveines (priemonė –pagal poreikį kirsti medžius ir krūmus, šalinti žolinę augaliją), – 14,7 ha*** (žr. 28 lentelę)***. Didžiausias saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais pelkių plotas nustatytas Glūko (7,1 ha) ir Marcinkonių (7,0 ha) girininkijose*** (žr. 28 lentelę).

Europos Bendrijos svarbos pelkių buveinių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose pateikiama 11 priede.

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose projektuojamos gamtotvarkos priemonės atvirų pievų ir pelkių buveinių palaikymui įgyvendinamos tik gavus numatytų tvarkymo priemonių vykdymui reikalingą finansavimą.

28 lentelė. *Projektuojamos gamtotvarkos priemonės atvirų EB svarbos pelkių buveinių palaikymui*

Eil. Nr.	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Skl. plotas, ha	Medyno rūšinė sudėtis	Augavietė	EB svarbos buveinės tipas	EB svarbos buveinės pavadinimas	EB svarbos buveinės būklė	Apsaugos tikslai	BAST pavadinimas	Pastabos	Gamtotvarkos priemonės pavadinimas
Glūko girininkija												
1.	344	14	5,9	Pelkė Trakas: Št, vid. tankumo	Pc	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	-	-	Glėbo ežero apylinkės	-	Saugoti nuo apaugimo*
2.	353	2	1,2	Miško laukymė Pavieniai medžiai: 7B2Gl(20)	Pc	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	-	-		-	
Viso:			***7,1***									
Kaniavos girininkija												
1.	337	12	0,6	Pelkė apaugusi menkmiškiu 8B2J(10) 0,3 skals. Trakas: Kr, retas	Pb	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	Patenkinama	Atkurti palankią būklę	Stojų pievos	-	Saugoti nuo apaugimo*
Viso:			***0,6***									
Marcinkonių girininkija												
1.	16	9	0,7	Pelkė	Pa	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	-	-	Dainavos giria	Plačialapės klumpaitės augavietė	Saugoti nuo apaugimo*
2.	110	36	4,6	Pelkė apaugusi menkmiškiu 10J(10) 0,8 skals. Trakas: Kr, Št, retas	Pc	7140	Tarpinės pelkės ir liūnai	-	-			
3.	118	24	1,7	Pelkė apaugusi menkmiškiu 10P(30) 0,4 skals.	Pb	7110	Aktyvios aukštapelkės	-	-		-	
Viso:			***7,0***									
VISO:			**14,7**									

Pastaba: ** Atsižvelgiant į patvirtintus EB svarbos gamtinių buveinių apsaugos tikslus, šiuose sklypuose esant poreikiui numatyta šalinti sumedėjusią augaliją (medžius ir krūmus).*

2.3.3. Miško sklypai su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais)

Biologinės įvairovės išsaugojimui ypač svarbūs yra plynose kirtavietėse paliekami pavieniai medžiai bei išlikę seni antros ar net trečios kartos medžiai. Dažniausiai tai ąžuolai, uosiai ir kiti medžiai, kurie yra labai vertingi daugeliui su jais susijusių retųjų augalų ir gyvūnų rūšių egzistavimui. Tokie ekologiškai vertingi pavieniai medžiai yra visose regioninio padalinio girininkijose. Biologinei įvairovei svarbūs yra seni – antros, trečios kartos miško medžiai, kurių kiekvienas gali būti atskira buveine daugumai retųjų augalų ir gyvūnų rūšių. Šiame skyriuje tokie medžiai pavadinti senmedžiais ir duomenys apie juos pateikiami pagal girininkijas, nurodant tik sklypus, kuriuose jie surasti.

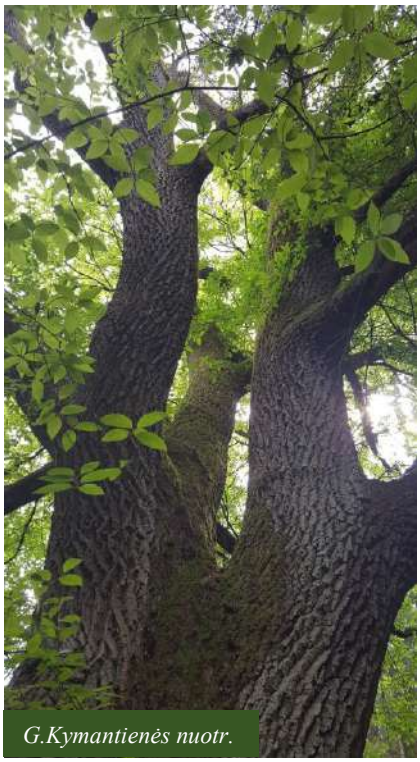

44 pav. Vertingas pavienis senmedis – paprastasis ąžuolas (*Quercus robur*)

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose seniausieji miško medžiai (senmedžiai) ar jų grupės, išlikę nuo buvusių sengirių laikų, buvo inventorizuoti kaip kertinės miško buveinės, priskiriant jas KMB tipams: pavienis medis milžinas ir medžių milžinų grupė. Jei senmedžiai dėl įvairių priežasčių nebuvo aptikti ir nepateko į KMB, jie gali būti išsaugomi miško kirtimų metu. Svarbu išsaugoti ne tik senmedį, bet ir jam būdingą aplinką. Jei senmedis pasižymi plačia, neaukštai nuo žemės išsišakojusia laja ir auga vietoje, kuri anksčiau buvo atvira, reikalinga palaipsniui atidengti tokį medį, nepaliekant kitų augančių medžių nei po laja, nei lajoje, nei kelių metrų (iki 5 m) spinduliu apie lają. Miške augusio senmedžio, turinčio aukštutinę lają, negalima atidengti pilnai – apie jį turi būti palikta nenukirsta apsauginė miško juosta, kurią sudaro bent du tokių medžių aukščiai. Svarbiausias biologinei įvairovei yra paprastasis ąžuolas (žr. 44 pav.), su kuriuo yra susijusios 284 bestuburių, 324 kerpių bei daugelis paukščių ir žinduolių rūšių. Ąžuolai natūraliai gali sulaukti 600 ir daugiau metų, todėl svarbu palikti seniausius šiuos medžius nenukirstus. Su paprastąją pušimi susiję apie 90 rūšių bestuburių ir 130 kerpių rūšių. Pušys gali sulaukti iki 400 metų. Su beržu susijusios 229 bestuburių ir 126 kerpių rūšys. Beržai gali sulaukti virš 100 metų, juodalksniai – virš 200 metų amžiaus. Spygliuočių medynuose biologinei įvairovei ypatingai svarbios yra drebulės. Su drebule susijusios 97 bestuburių rūšys, dalis miško paukščių ir žinduolių. Pavienės drebulės gali sulaukti 150 ir daugiau metų.

Medynuose augantys senmedžiai turi likti nenukirsti ir neišgabenti iki visiško savo nudžiūvimo ir nuvirtimo bei natūralaus sunykimo, nes visose irimo stadijose šių senųjų medžių mediena būna labai svarbi vis kitoms retosioms organizmų rūšims.

Svarba biologinei įvairovei. Svarba biologinei įvairovei gali būti nustatoma įvairiai, tačiau rekomenduojama naudoti paprasčiausią skalę – vertę nustatyti pagal vertingus medžio elementus (Read H., 2000, 45 pav):

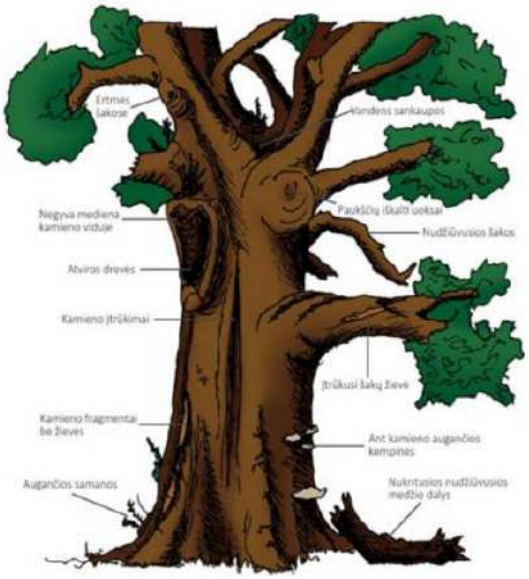

- Ertmės šakose,
- Negyva mediena kamieno viduje,
- Nudžiuvusios šakos,
- Nukritusios nudžiūvusios medžio dalys,
- Drevės,
- Paukščių iškalti uoksai,
- Kamieno įtrūkimai,
- Žievės įtrūkimai ant šakų,
- Bežievės kamieno dalys,
- Vandens sankaupos,
- Samanos ir kempinės ant kamieno

45 pav. Biologinei įvairovei svarbūs medžio elementai (Read H., 2000)

Nustačius bent 4 elementus galima teigti, kad medis yra vertingas biologinės įvairovės požiūriu, o kuo daugiau elementų nustatoma – tuo vertingesnis medis yra.

Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje nustatyti 129 biologinės įvairovės požiūriu vertingi taksaciniai miško sklypai su pavieniais senmedžiais (29 lentelė, 12 priedas). Daugiausia pavienių ekologiškai vertingų medžių yra Marcinkonių (31 sklypas) ir Kaniavos (28 sklypai) girininkijose (žr. 29 lentelę).

29 lentelė. *Miško sklypų su pavieniais senmedžiais pasiskirstymas girininkijose*

Eil. Nr.	Girininkija	Taksacinių miško sklypų su pavieniais senmedžiais skaičius, vnt.
1.	*Glūko*	10
2.	*Valkininkų*	16
3.	*Pirčiupių*	7
4.	*Matuizų*	11
5.	*Žygmantiškių*	2
6.	*Marcinkonių*	31
7.	*Perlojos*	24
8.	*Kaniavos*	28
VISO:		**129**

Taksacinių miško sklypų pasiskirstymas pagal senmedžių rūšis (žr. 12 priedą):

- sklypai su pušimi – 79 vnt.;
- sklypai su ąžuolu – 17 vnt.;
- sklypai su egle – 16 vnt.;
- sklypai su juodalksniu – 7 vnt.;
- sklypai su klevu – 5 vnt.;
- sklypai su liepa – 4 vnt.;
- sklypai su guoba – 2 vnt.;
- sklypai su uosiu – 1 vnt.

Atskirai nepateikiami plotiniai duomenys apie miško sklypus su pavieniais biologinės įvairovės medžiais ir saugotinais senmedžiais, taip pat nenurodomas vertingų medžių tikslus skaičius. Siūloma saugoti biologinei įvairovei svarbius medžius (žr. 46 pav.) ir senmedžius, o duomenys apie tokius sklypus neįtraukiami į bendrą ekologiškai vertingų teritorijų sąrašą.

46 pav. Biologinei įvairovei svarbus medis – paprastasis ąžuolas (*Quercus robur*)

2.4. Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įgyvendintos biotechninės priemonės

Inkilų gamyba, kėlimas ir priežiūra. Įvairių tipų inkilai yra labai svarbi biotechninė priemonė. Inkilus reikia kelti vietose, kur trūksta uoksinių medžių – jaunuolynuose bei pusamžiuose medynuose. Tradiciškai nemažai inkilų keliama smulkiesiems uoksiniams paukščiams: zylėms, musinukėms, taip pritraukiant juos į pageidaujamas perėti vietas. Dalį inkilų reikėtų iškelti ir pelėdoms – retosioms žvirblinėms pelėdoms (žr. 47 pav.), lututėms bei įprastoms mūsų miškuose naminėms pelėdoms. Į pelėdoms keliamų inkilų vidų svarbu įberti stambių lapuočių medžių pjuvenų, nes kitaip pelėdos neperės. Pelėdų pritraukimas yra biologinė kovos priemonė su peliniais graužikais, ypatingai naujai pasodintose miško želdiniuose ir jau augančiuose jaunuolynuose. Keliant inkilus, ypač stambesniems paukščiams, svarbu taikyti apsaugos priemones nuo kiaunių (arba paties inkilo viduje, arba apie medį, kuriame iškeltas inkilas).

Paukščių inkilus užima retieji žinduoliai – miegapelės, įvairių rūšių šikšnosparniai ir vabzdžiai – širšės, vapsvos, kamanės. Šie gyvūnai yra ne tik naudingi miškui, bet daugelis jų yra reti ir saugomi.

47 pav. Žvirblinė pelėda – mažiausia iš Lietuvoje aptinkamų pelėdų

Tikslinga kiekvienoje girininkijoje kasmet iškelti vidutiniškai bent po 20 – 30 inkilų smulkiesiems uoksiniams paukščiams ir iki 5 inkilų pelėdoms. Prieš inkilų kėlimą labai svarbu surasti, atrinkti ir pažymėti natūralius uoksinius medžius (žr. 48 pav.) bei medžius su drevėmis. Tokių medžių su paukščių natūraliais uoksais ir drevėmis atrinkimas labai svarbus išsaugant natūralią šių paukščių ir kitų gyvūnų gyvenamąją aplinką. Dar iki paukščių perėjimo sezono pradžios reikia apžiūrėti ir išvalyti bei suremontuoti anksčiau iškeltus inkilus.

48 pav. Uoksas paprastosios pušies medyje

Tupėjimo vietų plėšriesiems paukščiams ir pelėdoms įrengimas. Tai svarbi biotechninė priemonė, pritraukianti daugumą plėšriųjų paukščių, ypatingai paprastuosius suopius bei didžiąsias pelėdas. Specialios tupėjimo vietos turėtų būti įrengiamos pamiškėse, šalia laukymių ir naujai iškirstose plynose kirtavietėse. Įrengta tupėjimo vieta yra "T" formos dviguba kartis, kurios vienas galas įkasamas į žemę, kad būtų nuo 1,5 iki 3 m aukščio. Tokių tupėjimo vietų įrengimas labai nesudėtingas, tačiau labai efektyvus, nes iš karto pritraukia paukščius, kurie medžioja pelinius graužikus. Tokiu būdu tupėjimo vietos kartu su netoliese iškeltais inkilais veikia kaip biologinių kovos priemonių su peliniais graužikais kompleksas. Tikslinga įrengti tokias tupyklas daugelyje plynų kirtaviečių, o sklypuose netoli jų iškelti inkilų pelėdoms. Jei kirtavietėse bus įrengtos tupyklos, didesnė tikimybė, kad greta jų perės suopiai ir kiti plėšrieji paukščiai. Įveisiamo miško plotuose, jei trūksta natūralių tupyklų, įrengti bent po 2-3 paukščių tupėjimo vietas.

Kiaunių, mangutų, lapių, kanadinių audinių ir varninių paukščių sezoninis skaičiaus reguliavimas. Sugriežtintos šių plėšrūnų medžioklės regioninio padalinio teritorijoje nenumatytos. Kranklių medžioklės Lietuvoje yra uždraustos, tačiau jų gausos reguliavimas ne veisimosi metu galimas, gavus Aplinkos apsaugos agentūros išduotą leidimą.

Skruzdėlynų aptvėrimas. Biotechninė priemonė, skirta biologinei kovai su miško kultūras, jaunuolynus ir kitus medynus puolančių vabzdžių rūšių invazijomis. Skruzdėlynai gali būti tveriami nuo šernų (49 pav.). Toks sprendimas priklauso nuo teritorijoje esamų skruzdėlynų kiekio, medynų struktūros, metų sezono bei invazinių vabzdžių rūšių aktyvumo.

49 pav. Biotechninė priemonė – skruzdėlynų aptvėrimas (Valkininkų girininkijos 65 kv. 16 skl.)

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įgyvendintos biotechninės priemonės (laikotarpyje nuo 2015 m. iki 2021 m.) pateikiamos 30 lentelėje.

30 lentelė. *Laikotarpyje nuo 2015 m. iki 2021 m. įgyvendintos biotechninės priemonės*

Eil. Nr.	Biotechninės priemonės pavadinimas	Metai	Kiekis (Vnt.)
1.	Pagaminta ir iškabinta inkilų	2015	675
		2016	675
		2017	701
		2018	518
		2019	395
		2020	210
		2021	150
		Viso:	**3324**
2.	Išvalyta, suremontuota inkilų	2015	335
		2016	385
		2017	410
		2018	325
		2019	315
		2020	200
		2021	175
		Viso:	**2145**
3.	Aptverta skruzdėlynų	2015	59
		2016	59
		2017	53
		2018	48
		2019	60
		2020	41
		2021	32
		Viso:	**352**
4.	Atrinkta ir paženklinta uoksinių medžių miške	2015	135
		2016	144
		2017	144
		2018	138
		2019	133
		2020	113
		2021	97
		Viso:	**904**

Pastaruoju metu atrėžiant pagrindinių miško kirtimų biržes ypač didelis dėmesys skiriamas senų, storų, plačiašakių (pirmenybė teikiama plačiašakiams kietiesiems lapuočiams ar pušims) lizdams krauti tinkamų medžių bei uoksinių medžių atrinkimui ir išsaugojimui miško masyvuose.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Bennett G. A. European approach to nature conservation. Conserving Europe´s natural heritage towards a European ecological network. Cornvall, 1994.
2. EUCC (Europian Union Coastal Conservation). European Ecological Network: South East Baltic. 1997.
3. KURLAVIČIUS P. Biologinės įvairovės apsauga valstybiniuose miškuose. Lietuvos ornitologų draugija, 2006.
4. Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija (2007). Lietuvos saugomos teritorijos ir Natura 2000//Bendra informacija apie Europos ekologinį tinklą Natura 2000 [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-19]. Prieiga per internetą: *https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/saugomos-teritorijos-ir-krastovaizdis/natura-2000/kas-yra-natura-2000*
5. Lietuvos miškų ūkio statistika. Aplinkos ministerija, Valstybinė miškotvarkos tarnyba, 2009. RAŠOMAVIČIUS V. Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizavimo vadovas. Gamtos tyrimų centras. Vilnius, 2012.
6. Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatymas 1993 m. lapkričio 9 d. Nr. I-301 (galiojanti suvestinė redakcija 2021.07.01 – 2021.10.31). [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-19]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FF1083B528B7*
7. Dėl Valstybinių genetinių draustinių įsteigimo ir jų ribų planų patvirtinimo (2014). LRV 2014 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1246. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-19]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e4ae4190709911e484b9c12b550436a3*
8. Dėl regioninių parkų ir draustinių įsteigimo (1992). LR Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo 1992 m. rugsėjo 24 d. nutarimas Nr. I-1913. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1726*
9. Dėl regioninių parkų nuostatų patvirtinimo (1999). Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimas Nr. 490. [interaktyvus]. [žiūrėta 2021-07-18]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.79229*
10. Dėl Čepkelių, Kamanų ir Viešvilės valstybinių gamtinių rezervatų nuostatų patvirtinimo (1999). LR Vyriausybės 1999 m. lapkričio 8 d. nutarimas Nr. 1238. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-08-10]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.89628/asr*
11. LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas (2019). LR Seimo 2019 m. birželio 6 d. įstatymas Nr. XIII-2166. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/420f4dd0927c11e9ae2e9d61b1f977b3*

12. Dėl Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo (2016). LR Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimas Nr. 740. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e04a0ad24f2211e6b72ff16034f7f796*
13. Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo (2004). LR Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas Nr. 996 (paskutinis teisės akto pakeitimas: 2002 m. birželio 1 d. Nr. 580). [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49800564e25f11ecb1b39d276e924a5d*
14. Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinių parkų nuostatų patvirtinimo pakeitimo (1997). LR Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1273 (paskutinis teisės akto pakeitimas: 2010 m. rugpjūčio 12 d. Nr. 1172). [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46647/asr*
15. Dėl Dzūkijos nacionalinio parko apsaugos reglamento patvirtinimo (2002). LR aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymas Nr. 437. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.181466?jfwid=3d176bmnq*
16. Dėl Dzūkijos, Kuršių Nerijos, Žemaitijos nacionalinių parkų, Trakų istorinio nacionalinio parko ir Viešvilės valstybinio rezervato įsteigimo (1991). LR Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. balandžio 23 d. nutarimas Nr. I–1244. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1236*
17. *Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo (2016).* LR Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimas Nr. 740. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/62702d614f2211e68f45bcf65e0a17ee/asr*
18. Dėl Gamtos paveldo objektų schemų rengimo, registravimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo (2020). VSTT prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2020 m. lapkričio 6 d. įsakymas Nr. V-113. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://vstt.lrv.lt/uploads/vstt/documents/files/Isakymas%20del%20GPO%20schemu%20apraso%20V2.pdf*
19. Dėl Valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, neturinčių direkcijų, ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų, nepatenkančių į valstybinius parkus, rezervatus ar biosferos rezervatą, priskyrimo saugomų teritorijų direkcijoms (2019). VSTT prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2019 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. V-9. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/abbf07d01f0d11e9875cdc20105dd260/drABwPAijg*

20. Dėl Adutiškio-Guntauninkų miškų, Gedžiūnų miško, Gubernijos miško, Padauguvos miško, Plinkšių miško, Rūdininkų girios, Šimonių girios, Taujėnų-Užulėnio miškų ir Žaliosios girios biosferos poligonų įsteigimo, jų nuostatų ir ribų patvirtinimo (2004). LR aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymas Nr. D1-629. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-11]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A7618B729BF8/QXnMLkvwmg*
21. Dėl Rūdninkų girios gamtotvarkos plano patvirtinimo (2010). LR aplinkos ministro 2010 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. D1-591. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-08-10]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6808E293D125*
22. Mano Vyriausybė. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Apie saugomas teritorijas. Nacionaliniai parkai. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/nacionaliniai-parkai*
23. Mano Vyriausybė. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Apie saugomas teritorijas. Draustiniai. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-08-10]. Prieiga per internetą: *https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/draustiniai*
24. Mano Vyriausybė. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Apie saugomas teritorijas. Biosferos poligonai. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-08-10]. Prieiga per internetą: *https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/biosferos-poligonai*
25. Mano Vyriausybė. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba. Apie saugomas teritorijas. Natura 2000. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-08-10]. Prieiga per internetą: *https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/natura-2000*
26. Dėl Paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijų patvirtinimo (2008). Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. liepos 2 d. įsakymas Nr. D1-358. [interaktyvus]. [žiūrėta 2021-08-11]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.324097/asr*
27. Dėl Bendrųjų buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo (2004). LRV 2004 m. kovo 15 d. nutarimas Nr. 276. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.228645*
28. Dėl Buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo. LR aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. D1-317. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-08-10]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/cac30440445411e8be5787c04e42c58a*
29. J.Labokas, B.Karpavičienė, L.Šveistytė, K.Ložienė ir J.Radušienė. *In situ conservation of medicinal plant genetic resources in Lithuania.* Laboratory of Economic Botany, Institute of Botany, Vilnius. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-18]. Prieiga per internetą: *https://www.slideserve.com/salena/in-situ-conservation-of-medicinal-plant-genetic-resources-in-lithuania*

30. Europos Bendrijos svarbos gamtinių buveinių erdviniai duomenys. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-04]. Prieiga per internetą: *https://www.geoportal.lt/map/*
31. Dėl Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo (2009). LR aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymas Nr. D1-210. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-04]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.343175*
32. Dėl miško kirtimų taisyklių patvirtinimo (2010). LR aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. D1-79. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-19]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.364764/asr*
33. Gamtotvarkos darbų interaktyvus žemėlapis (BIOMON). [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-08-18]. Prieiga per internetą: *https://biomon.lt/maps/index.php/view/map/?repository=gamttvarkzem&project=gamtotvarka_lizmapui*
34. Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo (2015 suvestinė redakcija). LR aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. patvirtintas įsakymas Nr. D1-281. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-04]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b7b0bdd0e59811e39ea8c7e1dfdc4b5c/gOzcpDdvxz*
35. Dėl gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo (2007). LR aplinkos ministro 2007 m. vasario 14 d. įsakymas Nr. D1-96. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-07-04]. Prieiga per internetą: *https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.06D8BEFFEE32*
36. Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo (2019). LR Seimas 2019 m. birželio 6 d. priėmė įstatymą Nr. XIII-2166. [interaktyvus]. [žiūrėta 2022-08-10]. Prieiga per internetą: *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46c841f290cf11e98a8298567570d639*

PRIEDAI

1 PRIEDAS

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtų nacionalinių saugomų teritorijų žiniaraštis

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose įsteigtų saugomų teritorijų sąrašas

Eil. Nr.	Pavadinimas	Girininkija	Administruojamų miškų plotas, ha	
			girininkijoje	*bendras*
Valstybiniai draustiniai				
1.	Diržamenių telmologinis draustinis	Valkininkų	58,4	58,4
2.	Geidukonių telmologinis draustinis	Glūko	11,7	11,7
3.	Glėbo hidrografinis draustinis	Glūko	128,1	128,1
4.	Ilgininkų telmologinis draustinis	Glūko	76,6	76,6
5.	Inklėriškių kraštovaizdžio draustinis	Pirčiupių	265,6	265,6
6.	Merkio ichtiologinis draustinis	Glūko	3,6	128,9
		Valkininkų	64,7	
		Pirčiupių	2,8	
		Matuizų	48,0	
		Žygmantiškių	7,6	
		Perlojos	2,2	
7.	Spenglos hidrografinis draustinis	Valkininkų	53,5	53,5
8.	Šarkučių geomorfologinis draustinis	Kaniavos	136,0	136,0
9.	Taurupio kraštovaizdžio draustinis	Valkininkų	32,6	71,6
		Žygmantiškių	39,0	
10.	*Šalčios hidrografinis draustinis	Žygmantiškių	125,6	125,6
11.	Burbonių miško beržo genetinis draustinis	Valkininkų	13,0	13,0
12.	Nedzingės miško eglės genetinis draustinis	Glūko	59,1	59,1
13.	Rudnios miško pušies genetinis draustinis	Perlojos	25,6	25,6
14.	Ūlos kraštovaizdžio draustinis	Perlojos	671,8	1133,9
		Marcinkonių	462,1	
15.	Pelesos botaninis – zoologinis draustinis	Kaniavos	82,3	82,3
			Viso:	**2369,9**
Savivaldybių draustiniai				
1.	**Katros botaninis – zoologinis draustinis	Kaniavos	86,7	86,7
2.	Vykšiaus botaninis – zoologinis draustinis	Glūko	20,4	20,4
3.	Tabalio botaninis draustinis	Kaniavos	81,1	81,1
4.	Pilvingio ornitologinis draustinis	Glūko	28,3	28,3
			Viso:	**216,5**
Valstybiniai biosferos poligonai				
1.	*Rūdninkų girios biosferos poligonas (*įskaitant Šalčios hidrografinio (125,6 ha) draustinio plotą*)	Žygmantiškių	126,9	126,9
			Viso:	**126,9**
Valstybiniai parkai				
Dzūkijos nacionalinis parkas				
Parko funkcinio prioriteto zona – rezervatai ir draustiniai:				***3137,8***
Rezervatai:				***183,2***
1.	Povilnio gamtinis rezervatas	Marcinkonių	183,2	*183,2*
Draustiniai:				***2954,6***
1.	Alkūnės kampo geomorfologinis draustinis	Marcinkonių	585,9	*585,9*
2.	Dravių kampo geomorfologinis draustinis	Marcinkonių	1203,2	*1203,2*
3.	Dėlinio telmologinis draustinis	Marcinkonių	90,2	*90,2*
4.	Grūdos hidrografinis draustinis	Marcinkonių	8,7	*8,7*
5.	Lynežerio kraštovaizdžio draustinis	Marcinkonių	0,7	*0,7*
6.	Marcinkonių geomorfologinis draustinis	Marcinkonių	303,6	*303,6*
7.	Merkio kraštovaizdžio draustinis	Marcinkonių	123,2	*123,2*
8.	Ūlos kraštovaizdžio draustinis	Perlojos	15,6	*632,8*
		Marcinkonių	617,2	
9.	Stėgalios miško pušies genetinis draustinis	Marcinkonių	6,3	*6,3*
Miškų ūkio zona:		Marcinkonių	2699,9	***2699,9***
Rekreacinio prioriteto zona:		Marcinkonių	164,2	***164,2***
Ekologinės apsaugos prioriteto zona:		Marcinkonių	352,7	***352,7***
			Viso:	**6354,6**
Dzūkijos nacionalinio parko buferinės apsaugos zona:		Glūko	170,5	***170,5***
Valstybiniai rezervatai				
Čepkelių valstybinis gamtinis rezervatas		Marcinkonių	104,0	**104,0**
			Viso:	**104,0**
**Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato buferinės apsaugos zona (įskaitant Katros botaninio – zoologinio (86,7 ha) draustinio plotą):*		*Perlojos*	*118,4*	***547,8***
		Kaniavos	*429,4*	
BENDRAS REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMŲ MIŠKŲ PLOTAS SAUGOMOSE TERITORIJOSE:				**9677,9**

Eil. Nr.	Pavadinimas	Girininkija	Administruojamų miškų plotas, ha	
			girininkijoje	***bendras***
			Valstybiniuose draustiniuose:	*2369,9*
			Savivaldybių draustiniuose:	*216,5*
			**Valstybiniuose biosferos poligonuose:*	*126,9*
			Valstybiniuose parkuose:	*6354,6*
			Valstybiniuose rezervatuose:	*104,0*
			***Buferinės apsaugos zonose:*	*718,3*

** Į Rūdninkų girios biosferos poligono teritoriją patenka Šalčios hidrografinis (125,6 ha) valstybinis draustinis. Bendras saugomų teritorijų plotas pateiktas, atsižvelgiant į persidengiantį valstybinio draustinio ir Rūdninkų girios biosferos poligono plotą.*

*** Į Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato buferinės apsaugos zoną patenka Katros botaninis – zoologinis savivaldybės draustinis (bendras plotas – 86,7 ha; Kaniavos girininkija). Bendras saugomų teritorijų plotas pateiktas, atsižvelgiant į persidengiantį draustinio ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato buferinės apsaugos zonos plotą.*

2 PRIEDAS

Nacionalinių saugomų teritorijų ir „NATURA 2000“ tinklo teritorijų priskyrimo saugomų teritorijų direkcijoms sąrašas

PATVIRTINTA
Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos
prie Aplinkos ministerijos direktoriaus
2019 m. sausio 21 d. įsakymo Nr. V-9
(2021 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. V-214
redakcija)

Valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, neturinčių direkcijų, ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų, nepatenkančių į valstybinius parkus, rezervatus ar biosferos rezervatą, priskirtų saugomų teritorijų direkcijoms, sąrašas

Eil. Nr.	Atsakinga institucija	Saugomos teritorijos pavadinimas	PAST pavadinimas ir kodas	BAST pavadinimas ir kodas
1.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD		Čepkelių pelkė, LTVARB002	Čepkelių pelkė, LTVAR0009
2.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD		Dainavos giria, LTVARB005	Dainavos giria, LTVAR0017
3.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD			Derežnos upė, LTVAR0015
4.	Dzūkijos-Suvalkijos STD	Diržamenių valstybinis telmologinis draustinis		Diržamenių pelkė, LTVAR0019
5.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Geidukonių valstybinis telmologinis draustinis		Geidukonių pelkė, LTVAR0018
6.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Glėbo hidrografinis draustinis		Glėbo ežero apylinkės, LTVAR0033
7.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Ilgininkų telmologinis draustinis		Ilgininkų apylinkės, LTVAR0035
8.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD			Merkio ir Šalčios upių santaka, LTVAR0028
9.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Merkio ichtiologinis draustinis		Merkio upė, LTVAR0011
10.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Spenglos hidrografinis draustinis		Spenglos upė ir jos slėnis, LTVAR0001
11.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Pelesos botaniniszoologinis draustinis		Stojų pievos, LTVAR0025
12.	Dzūkijos-Suvalkijos STD	Rūdninkų girios biosferos poligonas (įskaitant Šalčios hidrografinį draustinį)		Šalčios ir Visinčios upių slėniai, LTSAL0012
13.	Dzūkijos-Suvalkijos STD	Rūdninkų girios biosferos poligonas	Rūdninkų giria, LTSALB002	
14.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD			Versekos upė, LTVAR0016
15.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD			Versekos upės slėnis ties Krūminiais, LTVAR0029
16.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD			Kaniavos miškai, LTVAR0036
17.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Ūlos kraštovaizdžio draustinis		Ūlos upė, LTVAR0012

Eil. Nr.	Atsakinga institucija	Saugomos teritorijos pavadinimas	PAST pavadinimas ir kodas	BAST pavadinimas ir kodas
18.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Inklėriškių kraštovaizdžio draustinis		
19.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Šarkučių geomorfologinis draustinis		
20.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Taurupio kraštovaizdžio draustinis		
21.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Alkūnės kampo geomorfologinis draustinis		
22.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Dravių kampo geomorfologinis draustinis		
23.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Lynežerio kraštovaizdžio draustinis		
24.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Marcinkonių geomorfologinis draustinis		
25.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Merkio kraštovaizdžio draustinis		
26.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Grūdos hidrografinis draustinis		
27.	Dzūkijos NP ir Čepkelių VGRD	Dėlinio telmologinis draustinis		

SAMTRUMPŲ IR SUTARTINIŲ ŽENKLŲ REIKŠMĖS:

BAST – Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorija, svarbi buveinių apsaugai;
PAST – Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorija, svarbi paukščių apsaugai;
NP – nacionalinis parkas;
VGRD – valstybinio gamtinio rezervato direkcija;
STD – saugomų teritorijų direkcija.

3 PRIEDAS

Valstybės saugomų gamtos paveldo objektų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

VALSTYBĖS SAUGOMO GAMTOS PAVELDO OBJEKTO „MANČIAGIRĖS SKARDŽIAI“ (OBJEKTAS PASKELBTAS GEOMORFOLOGINIU PAMINKLU) IŠSIDĖSTYMO REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE SCHEMA

M 1 : 10 000

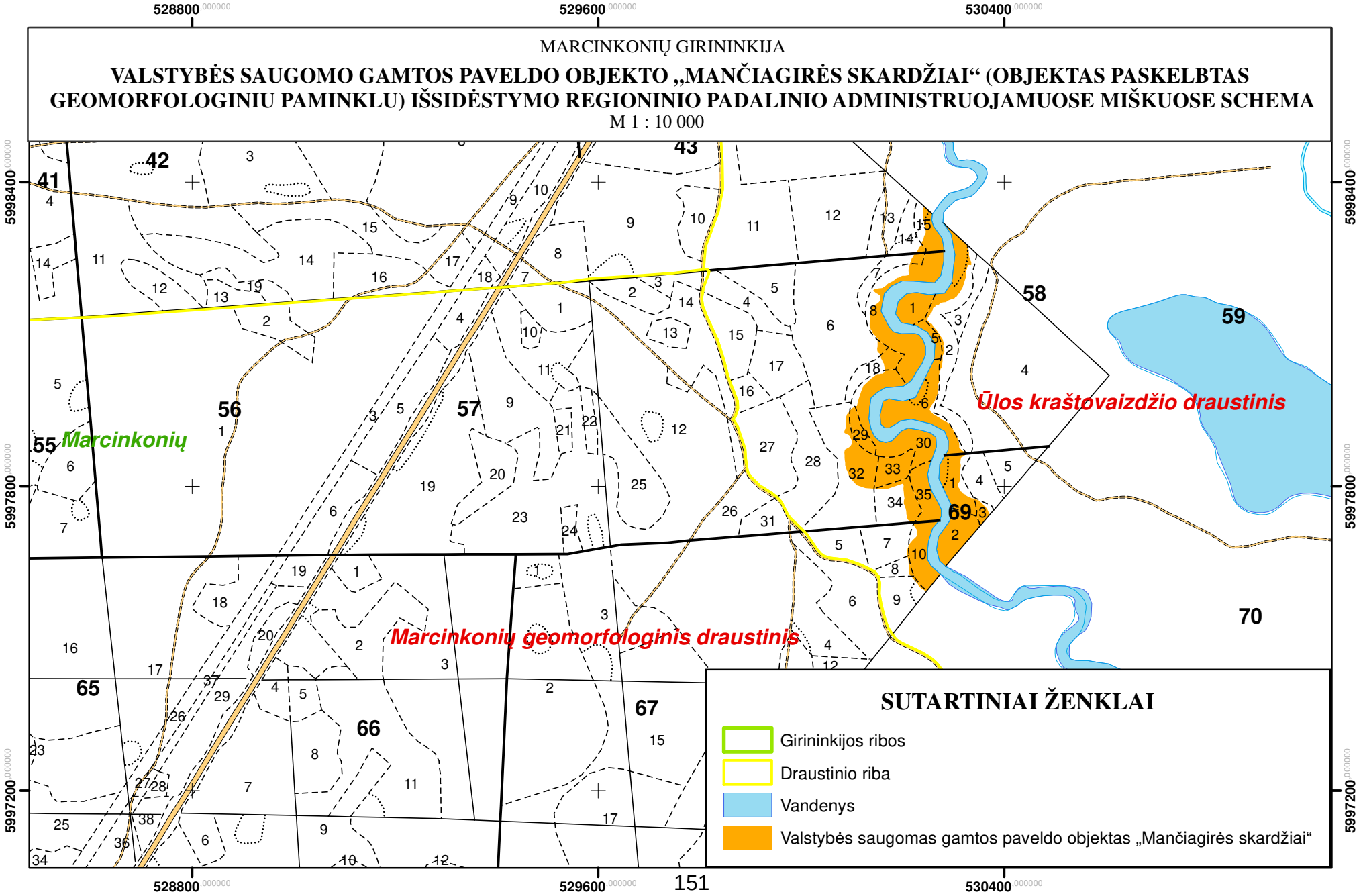

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

VALSTYBĖS SAUGOMO GAMTOS PAVELDO OBJEKTO „DREVĖTA PUŠIS“ (BOTANINIS OBJEKTAS) IŠSIDĖSTYMO REGIONINIOPADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE SCHEMA

M 1 : 5 000

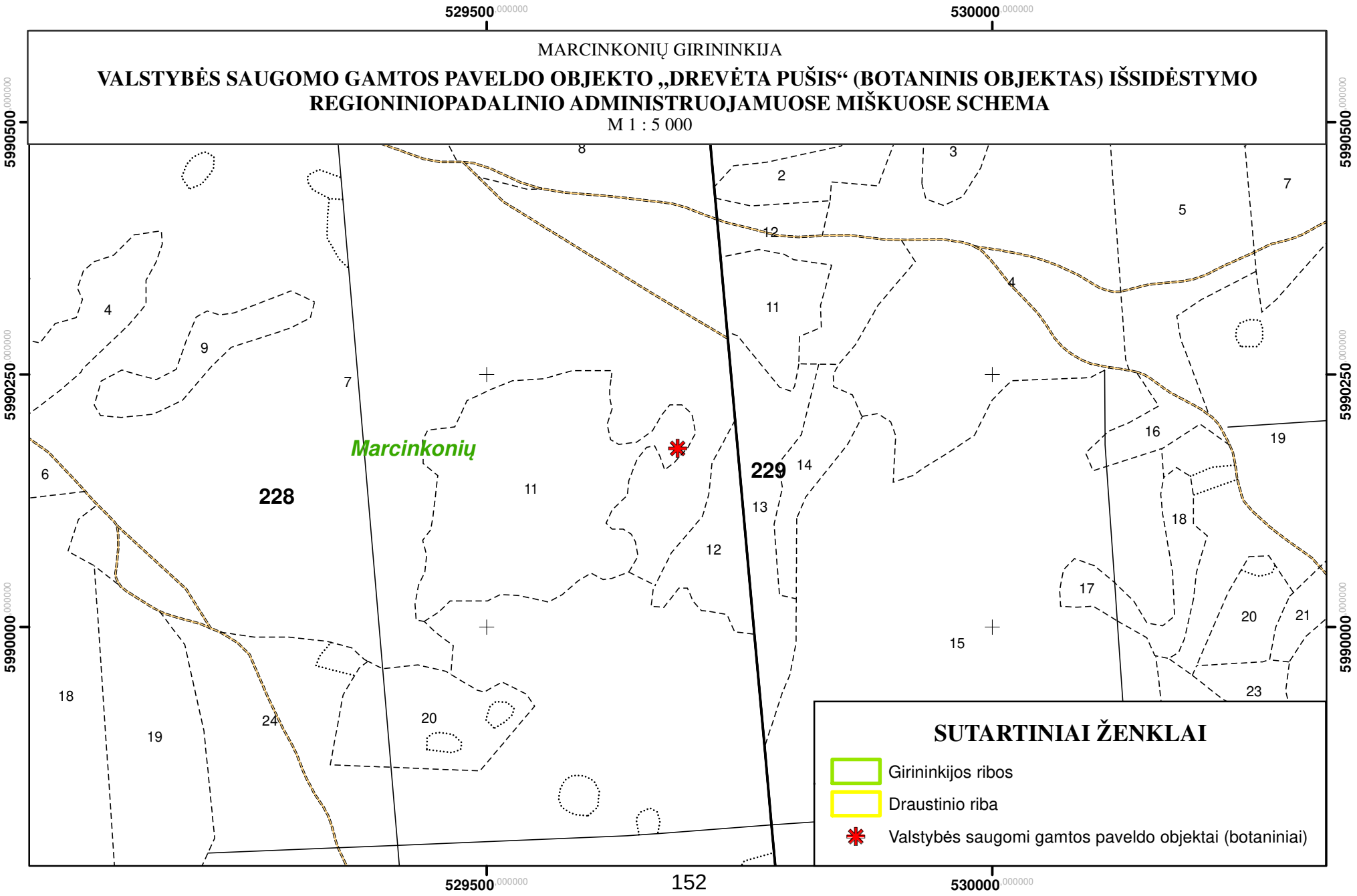

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

VALSTYBĖS SAUGOMO GAMTOS PAVELDO OBJEKTO „DREVĖTA PUŠIS“ (BOTANINIS OBJEKTAS) IŠSIDĖSTYMO REGIONINIOPADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE SCHEMA

M 1 : 5 000

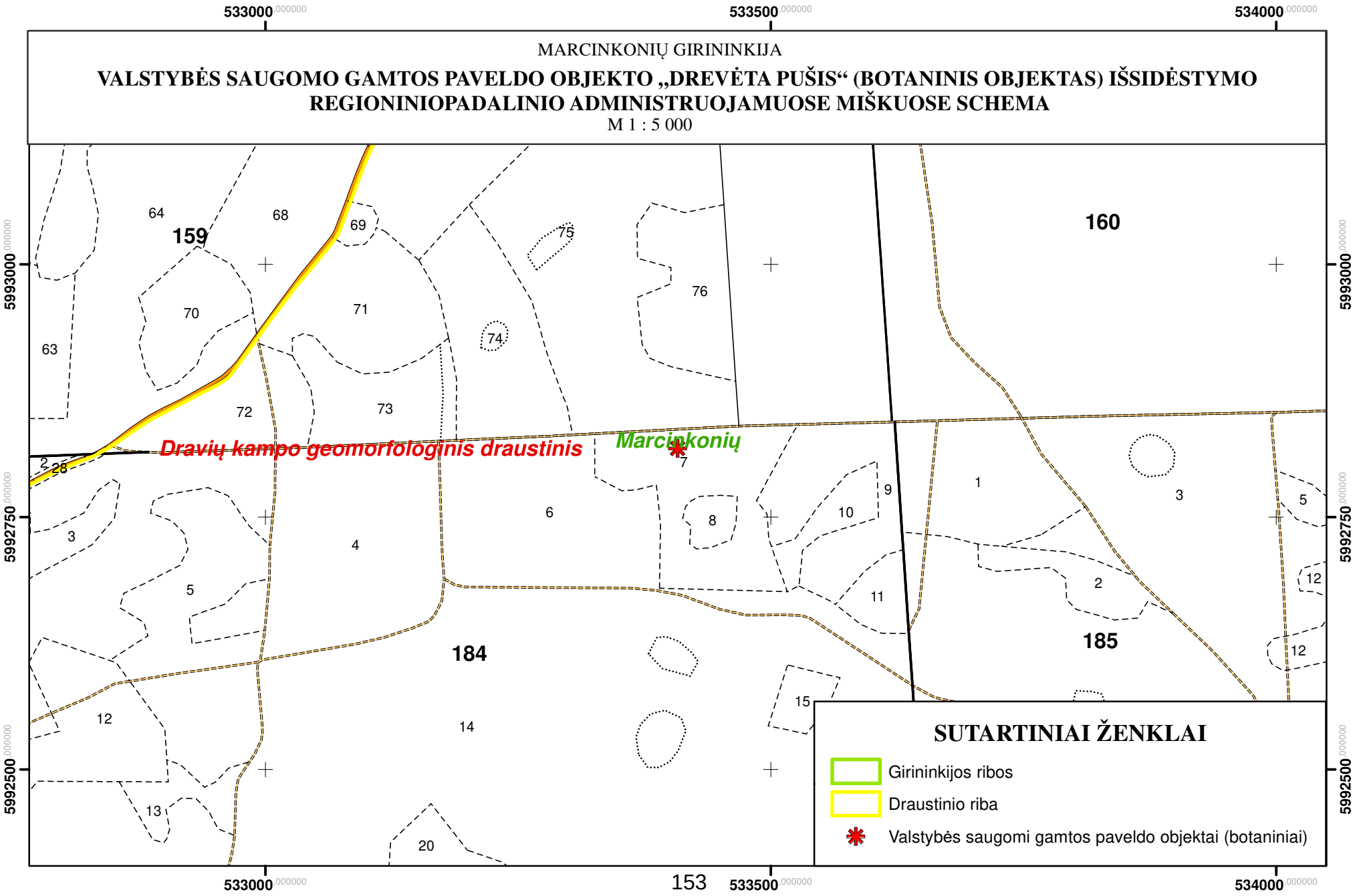

4 PRIEDAS

Siūlomų paskelbti gamtos paveldo objektų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

OBJEKTO „POVILNIO ŠALTINIS“, SIŪLOMO PASKELBTI VALSTYBĖS SAUGOMU GAMTOS PAVELDO OBJEKTU, REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE LOKALIZACIJOS SCHEMA

M 1 : 10 000

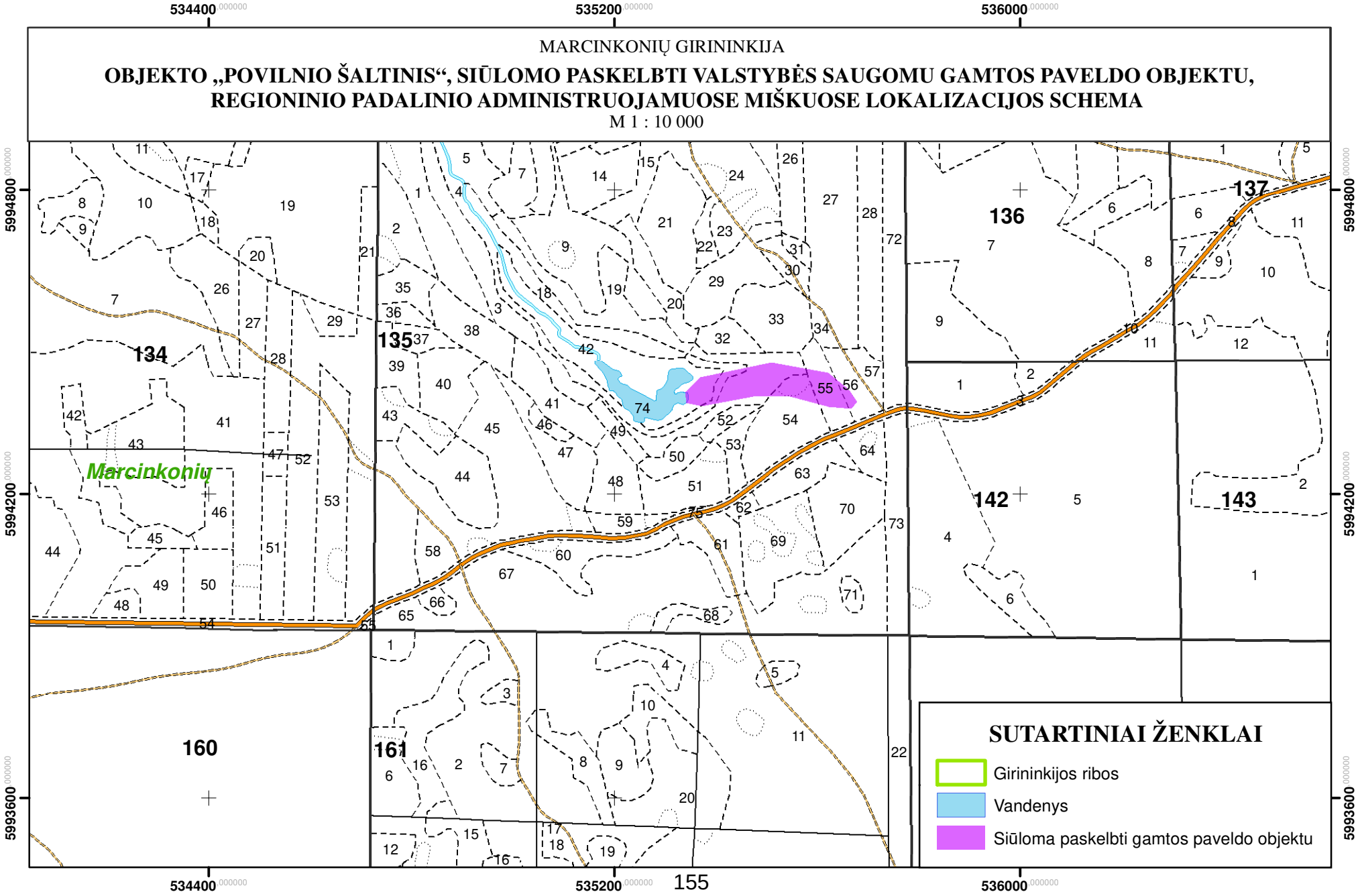

PERLOJOS GIRININKIJA

PAPRASTOSIOS PUŠIES MEDŽIŲ, SIŪLOMŲ PASKELBTI GAMTOS PAVELDO OBJEKTAIS (BOTANINIAIS), REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE LOKALIZACIJOS SCHEMA

M 1 : 5 000

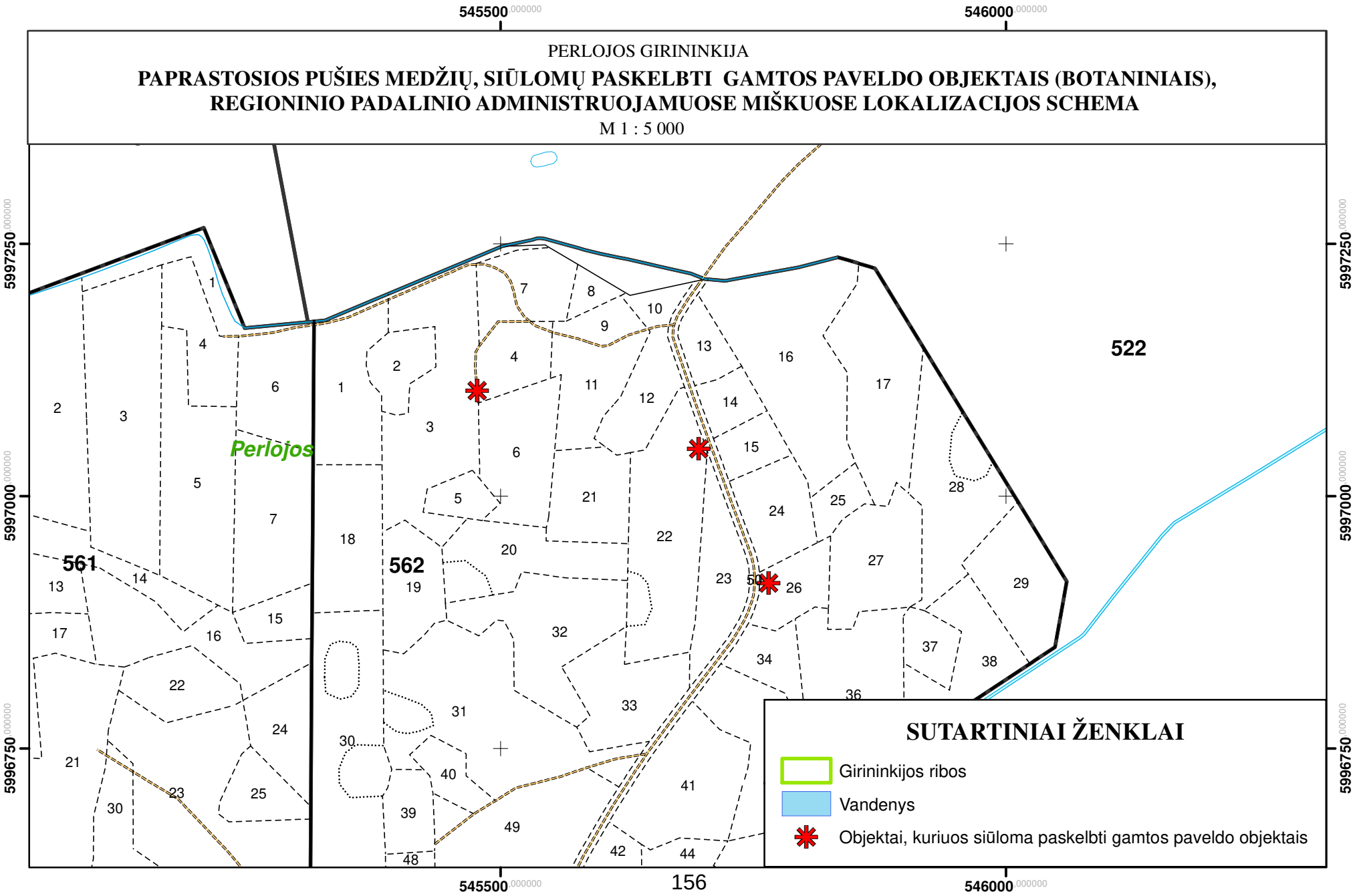

5 PRIEDAS

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radaviečių žiniaraščiai

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių radaviečių žiniaraščiai

Saugomų paukščių lizdaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	LKS-94 koordinatės; *X, Y*	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės	Pastabos
Glūko girininkija						
1.	Jūrinis erelis (*Haliaeetus albicilla*)	*529392, 6031370*	3	26	200	
Valkininkų girininkija						
1.	Juodasis gandras (*Ciconia nigra*)	*537523, 6029227*	27	17	200	
2.	Jūrinis erelis (*Haliaeetus albicilla*)	*538828; 6026265*	59	13	200	2022-07-29 lizde stebėtas jauniklis
Pirčiupių girininkija						
1.	Paprastasis suopis (*Buteo buteo*)	*542814, 6034400*	2	16	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
2.	Sketsakalis (*Falco subbuteo*); Kranklys (*Corvus corax*),	*542544, 6033632*	5	5	50	
3.	Paprastasis vištvanagis (*Accipiter gentilis*)	*543519, 6033333*	8	12	100	
5.	Paprastasis vištvanagis (*Accipiter gentilis*)	*550086, 6030118*	88	4	100	
6.	Paprastasis vištvanagis (*Accipiter gentilis*)	*550112, 6030170*	88	4	100	
7.	Paprastasis vištvanagis (*Accipiter gentilis*)	*551299, 6030288*	90	6	100	
8.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*555975, 6034366*	53	9	100	
9.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*556065, 6034417*	53	16	100	
10.	Sketsakalis (*Falco subbuteo*); Kranklys (*Corvus corax*),	*558240, 6035009*	57	6	50	
11.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*556718, 6031729*	141	16	100	
12.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*557591, 6031757*	143	2	100	
13.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*558051, 6031854*	144	9	100	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	LKS-94 koordinatės; *X, Y*	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės	Pastabos
14.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*558058, 6031878*	144	9	100	
15.	Vapsvaėdis (*Pernis apivorus*)	*547058, 6021270*	145	27	100	
16.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*559477, 6032146*	148	1	100	
17.	Paprastasis suopis (*Buteo buteo*)	*552503, 6029390*	155	4	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
18.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*552187, 6027892*	155	9, 10	100	
19.	Paprastasis suopis (*Buteo buteo*)	*555031, 6027746*	158	13	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
20.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*560971, 6032754*	161	23	100	
21.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*561518, 6032951*	162	5	100	
22.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*561527, 6032324*	162	21	100	
23.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*561879, 6033206*	163	10	100	
24.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*561965, 6032927*	163	10	100	
25.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*561919, 6033070*	163	10	100	
26.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*562512, 6033108*	165	8	100	
27.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*562660, 6033195*	165	12	100	
28.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*562672, 6033232*	165	12	100	
29.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*562642, 6033018*	165	17	100	
30.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*564336, 6033589*	168	10	100	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	LKS-94 koordinatės; *X, Y*	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės	Pastabos
31.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*565112, 6033706*	169	6	100	
32.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*561714, 6032273*	176	9	100	
33.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*563896, 6032540*	180	35	100	
34.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*559657, 6030780*	185	13	100	
35.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*559634, 6030003*	195	16	100	
36.	Mažasis erelis rėksnys (*Clanga pomarina*)	*561697, 6025835*	280	3	100	
Marcinkonių girininkija						
1.	Paprastasis suopis (*Buteo buteo*)	*533840, 5996204*	91	19	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
2.	Nenustatytos rūšies stambaus paukščio lizdavietė	*532634, 5992946*	159	59	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
3.	Paprastasis suopis (*Buteo buteo*)	*532695, 5993009*	159	62	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
4.	Paprastoji lututė (*Aegolius funereus*)	*531881, 5992693*	183	3	50	
5.	Nenustatytos rūšies stambaus paukščio lizdavietė	*532438, 5992452*	183	41	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
6.	Kranklys (*Corvus corax*)	*530293, 5988893*	238	18	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
7.	Nenustatytos rūšies stambaus paukščio lizdavietė	*524003, 5987759*	240	21	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
8.	Paprastasis suopis (*Buteo buteo*)	*523974, 5987587*	240	25	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	
9.	Kranklys (*Corvus corax*)	*521990, 5995380*	97	15	Medžių grupė su lizdu (bent 15 m aplink lizdą)	

Saugomų paukščių rūšių perimviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Pirčiupių girininkija					
1.	Pilkoji meleta (*Picus canus*)	2016/04/01	54	28	Nevykdyti sanitarinių kirtimų; nevykdyti miško kirtimų balandžio – birželio mėn. (tiesioginis trikdymas); nešalinti negyvos medienos (stuobrių, sausuolių)
2.	Paprastasis uldukas (*Columba oenas*)	2012/04/14	183	13	Išsaugoti uoksinius, drevėtus medžius (dažnai peri meletų iškaltuose uoksuose)
3.	Griežlė (*Crex crex*)	2014/06/25	162	3, 4	Nešienauti pievų paukščių perėjimo metu
			163	1, 2	
			164	1, 2	
			166	1, 10, 11, 15	
Valkininkų girininkija					
1.	Žalioji meleta (*Picus viridis*)	2014/04/07	309	4	Nevykdyti sanitarinių kirtimų; nevykdyti miško kirtimų balandžio – birželio mėn. (tiesioginis trikdymas); nešalinti negyvos medienos (stuobrių, sausuolių)
2.		2014/04/07	318	22	
Glūko girininkija					
1.	Juodoji žuvėdra (*Chlidonias niger*)	2016/06/30	6	4, 5, 6	Paukščių perėjimo vietose riboti plaukiojimą įvairiomis plaukiojimo priemonėmis gegužės – liepos mėn.; nekeisti hidrologinio režimo
2.		2016/06/30	13	1, 2, 32, 34	
3.	Žvirblinė pelėda (*Glaucidium paserinum*)	2020/09/13	308	1	Nevykdyti sanitarinių kirtimų; nešalinti negyvos medienos; saugoti medžius su uoksais
4.		2020/08/20	308	8	
5.	Pilkoji meleta (*Picus canus*)	2014/04/26	343	3	Nevykdyti sanitarinių kirtimų; nevykdyti miško kirtimų balandžio – birželio mėn. (tiesioginis trikdymas); nešalinti negyvos medienos (stuobrių, sausuolių)
6.	Žalioji meleta (*Picus viridis*)	2013/04/15	295	1	Nevykdyti sanitarinių kirtimų; nevykdyti miško kirtimų balandžio – birželio mėn. (tiesioginis trikdymas); nešalinti negyvos medienos (stuobrių, sausuolių)
7.		2013/04/15	332	8	
Marcinkonių girininkija					
1.	Lututė (*Aegolius funereus*)	-	183	3	50 metrų apsaugos spindulys
2.		2017/04/04	184	17, 21, 23, 24, 25	
3.	Pilkoji gervė (*Grus grus*)	-	133	33	Paukščių perėjimo vietose (užmirkusiuose bei pelkiniuose dirvožemiuose ir arčiau kaip 200 m nuotoliu iki jų) nevykdyti miško kirtimų ir medienos ruošos kovo–liepos mėn.; nekeisti hidrologinio režimo
4.	Kukutis (*Upupa epops*)	-	74	30	Nekeisti hidrologinio režimo; neleisti buveinėms apaugti sumedėjusia augalija, nendrėmis

Saugomų paukščių rūšių tuokviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Pirčiupių girininkija				
1.	Eurazinis tetervinas (*Tetrao tetrix*)	56	14	Pavasarį nevykdyti kirtimų
Žygmantiškių girininkija				
1.	Vakarinis kurtinys (*Tetrao urogallus*)	27	2, 5-8, 10, 11	Kurtinių tuokvietėse draudžiami pagrindiniai ir kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai. Kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose nuo sausio 1d. iki rugsėjo 1 d. draudžiami visi miško kirtimai ir medienos ištraukimas.
2.		41	7-10	
3.		55	1-6, 10-13	
Perlojos girininkija				
1.	Vakarinis kurtinys (*Tetrao urogallus*)	75	1-4	Kurtinių tuokvietėse draudžiami pagrindiniai ir kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai. Kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose nuo sausio 1d. iki rugsėjo 1 d. draudžiami visi miško kirtimai ir medienos ištraukimas.
2.		76	1	
3.		356	13-15	
4.		357	1, 6-8	
5.		376	2-4, 8	
6.		377	1-5, 10-12	
7.		378	7, 9-11	
8.		396	5, 6, 7, 10	
9.		397	2-4, 6, 7	
10.		398	1, 2, 8, 9	
11.		615	16-21	
12.		616	17, 18, 20, 22-25	
13.		617	15, 18	
14.		618	11, 12, 15	
Matuizų girininkija				
1.	Vakarinis kurtinys (*Tetrao urogallus*)	607	2, 5, 6	Kurtinių tuokvietėse draudžiami pagrindiniai ir kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai. Kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose nuo sausio 1d. iki rugsėjo 1 d. draudžiami visi miško kirtimai ir medienos ištraukimas.
2.		622	2, 3	
Kaniavos girininkija				
1.	Vakarinis kurtinys (*Tetrao urogallus*)	279	1-8	Kurtinių tuokvietėse draudžiami pagrindiniai ir kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai. Kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose nuo sausio 1d. iki rugsėjo 1 d. draudžiami visi miško kirtimai ir medienos ištraukimas.
2.		280	1-6	
3.		285	2, 7	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
4.	Vakarinis kurtinys (*Tetrao urogallus*)	286	1-8	Kurtinių tuokvietėse draudžiami pagrindiniai ir kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai. Kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose nuo sausio 1d. iki rugsėjo 1 d. draudžiami visi miško kirtimai ir medienos ištraukimas.
5.		291	3, 7-9, 13, 14, 16-19, 22, 23	
6.		292	1, 3	
7.		299	2-5	
8.		300	1, 3	
Marcinkonių girininkija				
1.	Vakarinis kurtinys (*Tetrao urogallus*)	38	3, 4, 6-8, 16-18	Kurtinių tuokvietėse draudžiami pagrindiniai ir kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai. Kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose nuo sausio 1d. iki rugsėjo 1 d. draudžiami visi miško kirtimai ir medienos ištraukimas.
2.		52	2-4, 7-11	
3.		62	3-5, 9, 10	
4.		112	13-15	
5.		113	3, 5, 7, 10, 14, 19	
6.		182	56	
7.		203	25-29, 35, 37, 46, 53, 62	
8.		205	1, 11, 14-17, 20, 22, 27, 28, 39, 41, 43, 44, 51, 53	
9.		206	37-39, 44-46	
10.		237	16	

Saugomų žinduolių rūšių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Glūko girininkija					
1.	Europinis plačiaausis (*Barbastella barbastelus*)	2021/02/24	276	6	Nevykdyti intensyvaus ūkinio miškų naudojimo; kelti inkilus

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Perlojos girininkija					
1.	Didžioji miegapelė (*Glis glis*)	2021/08/08	444	9	Nevykdyti pagrindinių miško kirtimų; saugoti buveines; kelti inkilus
2.		2021/08/09	444	55	
3.		2021/08/07	444	25	
4.		2021/08/09	444	28	

Saugomų moliuskų rūšių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Žygmantiškių girininkija					
1.	Keturdantė suktenė (*Vertigo geyeri*)	2021/08/15	196	24	Saugoti buveinę nuo užaugimo sumedėjusia augalija; nekeisti hidrologinio režimo; pelkių apsaugos zonoje nevykdyti miško kirtimų

Saugomų vabzdžių rūšių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
Valkininkų girininkija					
1.	Dvijuostė nendriadusė (*Graphoderus bilineatus*)	2017/05/06	30	15, 16	Saugoti buveines nuo galimos taršos ir per didelio apaugimo nendrėmis
2.		2017/05/06	31	16	
3.	Rudajuostė skėtė (*Sympetrum pedemontanum*)	2012/08/28	134	18	Nekeisti ekologinių sąlygų vandens telkiniuose, kuriuose rūšis veisiasi
4.	Didysis auksinukas (*Lycaena dispar*)	2022/08/02	134	2	Saugoti buveines nuo užaugimo krūmais ir medžiais; nekeisti hidrologinio režimo
5.		2022/08/02	134	3	
Matuizų girininkija					
1.	Purpurinis plokščiavabalis (*Cucujus cinnaberinus*)	2021/10/28	355	17	Radavietėse reikia išsaugoti džiūstančius ir nudžiūvusius lapuočius medžius; nešalinti negyvos medienos
2.		2021/10/28	355	20	
3.		2021/10/28	355	25	
Žygmantiškių girininkija					
1.	Didysis auksinukas (*Lycaena dispar*)	2020/06/29	75	22	Saugoti buveines nuo užaugimo krūmais ir medžiais; nekeisti hidrologinio režimo
2.		2020/06/29	76	3	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
3.	Juodasis apolonas (*Parnassius mnemosyne*)	2019/05/23	45	30	Palaikyti atviras buveines; skatinti ekstensyvų pievų naudojimą; išsaugoti laipsniškai į pievas pereinančias lapuočių miškų pamiškes
4.		2019/05/23	77	1, 2, 7, 8	
5.		2019/05/23	60	4, 6, 7	
6.		2019/05/23	61	1, 2, 20	
7.	Geltonžiedis kordulegastras (*Cordulegaster boltoni*)	2020/06/29	75	22	Būtina išlaikyti esamą upelių hidrologinį režimą, visų pirma jų neužtvenkti, taip pat nenaudoti trąšų ir pesticidų arti tekančio vandens telkinių
Perlojos girininkija					
1.	Mėlynsparnė apsiuva (*Semblis phalaenoides*)	2020/05/23	524	15	Vengti vandens taršos ir kitokių žmonių sukeltų vandens režimo pokyčių (upių tiesinimo, pavertimo kanalais)
2.		2020/05/23	524	15	
3.	Grakščioji skėtė (*Leucorrhinia caudalis*)	2018/05/23	611	9	Nekeisti hidrologinio režimo; nenaudoti trąšų ir pesticidų
4.	Šarvuotoji skėtė (*Leucorrhinia pectoralis*)	2017/06/09	689	3	Nekeisti hidrologinio režimo; nenaudoti trąšų ir pesticidų
5.	Šneiderio kirmvabalis (*Boros schneideri*)	2022/07/07	227	9	Nešalinti negyvos medienos; išsaugot senas džiūstančias pušis
6.		2022/07/07	248	7	
7.		2022/07/07	249	4	
8.		2022/07/07	249	4	
9.	Mažoji nehalenija (*Nehalennia speciosa*)	2017/06/09	689	3	Nekeisti hidrologinio režimo
10.		2017/06/09	689	4	
11.		2017/06/09	689	5	
12.		2017/06/09	689	9	
Kaniavos girininkija					
1.	Tamsioji šaškytė (*Melitaea diamina*)	2015/06/06	266	9	Saugoti nuo apaugimo krūmais; nekeisti hidrologinio režimo; ekstensyviai ganyti arba šienauti
2.	Baltakaktė skėtė (*Leucorrhinia albifrons*)	2016/06/25	266	13	Neleisti apaugti pakrantėms, nekeisti hidrologinio režimo
3.		2017/07/06	335	10	
4.	Grakščioji skėtė (*Leucorrhinia caudalis*)	2016/06/25	266	13	Nekeisti hidrologinio režimo; nenaudoti trąšų ir pesticidų
5.	Šarvuotoji skėtė (*Leucorrhinia pectoralis*)	2016/06/25	266	13	Nekeisti hidrologinio režimo; nenaudoti trąšų ir pesticidų
6.		2018/05/25	337	18	
7.	Dvijuostė nendriadusė (*Graphoderus bilineatus*)	2017/04/28	283	3	Saugoti buveines nuo galimos taršos ir per didelio apaugimo nendrėmis
8.		2017-04-28	283	3	
9.		2017/04/28	284	4	
10.		2017/04/28	284	4	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsaugos priemonės
11.	Mažoji išnura (*Ischnura pumilio*)	2018/05/25	337	18	Neleisti buveinėse suvešėti plačialapiui švendrui ir vikšriui. Nekeisti buveinės hidrologinio režimo; nenaudoti trąšų ir pesticidų
Marcinkonių girininkija					
1.	Pleištinis žirgelis (*Ophiogomphus cecilia*)	2019/06/30	32	11	Tinkamų veistis upių buveinių neužtvenkti, jų neteršti, prie tekančio vandens telkinių nenaudoti trąšų ir pesticidų
2.	Šneiderio kirmvabalis (*Boros schneideri*)	2022/07/07	37	6	Nešalinti negyvos medienos; išsaugot senas džiūstančias pušis
3.		2022/07/07	42	8	
4.		2022/07/07	42	10	
5.		2022/07/07	42	18	
6.		2022/07/07	65	17	
7.		2022/07/07	65	17	
8.		2022/07/07	65	17	
9.		2022/07/07	65	17	
10.		2022/07/07	65	17	
11.		2022/07/07	65	25	
12.		2022/07/07	65	28	
13.		2022/07/07	65	36	
14.		2022/07/07	65	36	
15.		2022/07/07	65	37	
16.		2022/07/07	65	38	
17.		2021/05/20	66	3	
18.		2022/06/21	134	22	
19.		2022/06/21	134	49	
20.		2022/08/02	198	5	
21.	Didysis auksinukas (*Lycaena dispar*)	2020/07/08	91	1, 32-34, 37	Saugoti buveines nuo užaugimo krūmais ir medžiais; nekeisti hidrologinio režimo
22.		2020/07/08	91	1	
23.	Pušinis plokščiavabalis (*Cucujus haematodes*)	2021/05/20	249	2	Nekirsti brandžių pušynų; nešalinti senų džiūstančių ir nudžiūvusių pušų; vabalų gyvenamose vietose palikti senų nudžiūvusių pušų

Saugomų žieduotųjų kirmėlių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
Matuizų girininkija					
1.	Medicininė dėlė (*Hirudo medicinalis*)	2017/04/28	284	4	Nenaudoti cheminių medžiagų, nesausinti buveinių, nešalinti vandens ir pakrančių augalijos, nešalinti nuosėdų (dumblo), vengti didelės vandens telkinių eutrofikacijos

Saugomų augalų rūšių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
Glūko girininkija					
1.	Kalninė arnika (*Arnica montana*)	2014/08/01	121	2	Šienauti ne rečiau kaip kas 2-3 metai; išsaugoti retmiškį
2.		2014/08/01	121	2	
3.		2014/08/01	125	19, 28, 36	
4.		2014/08/01	126	1, 2, 6-8, 18	
5.		2014/06/01	126	4	
6.		2013/08/16	271	5	
7.		2013/08/16	287	1, 2, 4, 7	
8.		2014/07/16	335	9	
9.		2013/08/16	349	1, 5, 6, 8-12, 14	
10.		2013/08/16	350	17	
11.		2014/08/22	351	4	
12.	Nariuotoji ilgalūpė (*Corallorhiza trifida*)	2013/09/09	245	28	Nekeisti hidrologinio režimo; reguliuoti šernų gausumą
13.		2013/09/08	260	1	
14.		2013/09/10	261	1	
15.	Lietuvinė naktižiedė (*Silene lithuanica*)	2013/08/16	349	1, 5, 6, 8-12, 14	Neužželdinti augaviečių (rūšis jautri sukcesijai)
16.		2013/08/16	350	17	
17.	Pelkinė uolaskėlė (*Saxifraga hirculus*)	2012/07/28	145	11	Saugoti buveines nuo apaugimo medžiais ir krūmais; nekeisti hidrologinio režimo

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
Valkininkų girininkija					
1.	Mažažiedė lūgnė (*Nuphar pumilum*)	20116/07/16	65	37	Saugoti buveines nuo vandens taršos ir eutrofikacijos; nekeisti hidrologinio režimo
2.	Kalninė arnika (*Arnica montana*)	2012/09/21	206	14	Šienauti ne rečiau kaip kas 2-3 metai; išsaugoti retmiškį
Pirčiupių girininkija					
1.	Lieknasis švylys (*Eriophorum gracile*)	2013/06/16	13	11	Nekeisti hidrologinio režimo; nevykdyti durpių gavybos
2.	Lietuvinė naktižiedė (*Silene lithuanica*)	2020/09/09	198	7	Neužželdinti augaviečių (rūšis jautri sukcesijai)
Žygmantiškių girininkija					
1.	Pelkinis ratenas (*Succisella inflexa*)	2013/07/30	60	8	Nekeisti hidrologinio režimo; vengti intensyvaus ūkininkavimo, ganymo
2.		2013/08/16	61	2	
3.		2013/08/21	61	2	
4.		2013/08/31	61	6	
5.		2013/08/31	61	9	
6.		2013/08/31	75	1	
7.		2013/09/01	75	1	
8.		2013/09/01	75	1	
9.		2013/09/01	75	4	
10.		2013/08/28	76	3	
11.	Lietuvinė naktižiedė (*Silene lithuanica*)	2015/09/01	28	5	Neužželdinti augaviečių (rūšis jautri sukcesijai)
12.	Mėlynasis palemonas (*Polemonium caeruleum*)	2013/06/22	155	1	Nesausinti; retinti krūmus ir medžius; nearti, šienauti, ganyti
13.	Laplandinis karklas (*Salix lapponum*)	2013/06/20	196	24	Nekeisti aplinkos sąlygų; nekeisti hidrologinio režimo
14.	Kardalapis garbenis (*Cephalanthera longifolia*)	2013/07/11	253	5	Neleisti apaugti sumedėjusia augalija
Marcinkonių girininkija					
1.	Smiltyninis gvazdikas (*Dianthus arenarius*)	2014/06/25	32	1	Atkuriant mišką formuoti medynus su atviromis aikštelėmis; Išsaugoti miško aikšteles ir retmes
2.	Laplandinis karklas (*Salix lapponum*)	2014/06/25	32	2	Nekeisti aplinkos sąlygų; nekeisti hidrologinio režimo

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
3.	Vėjalandė šilagėlė (*Pulsatilla patens*)	2020/04/07	65	20, 28, 29, 38	Neleisti sutankėti medynui, šalinti pomiškį, naikinti invazinius augalus (sausakrūmius, lubinus); neleisti užželti miško aikštelėms ir retmėms; neleisti susidaryti ištisinei samanų dangai
4.		2012/09/24	237	37	
5.		2012/10/17	244	1	
6.		2012/10/16	249	12	
7.	Kalninė arnika (*Arnica montana*)	2014/05/25	52	2	Šienauti ne rečiau kaip kas 2-3 metai; išsaugoti retmiškį
8.		2014/05/26	65	34	
9.		2014/05/11	98	2	
10.		2014/06/01	110	48	
11.		2014/06/13	111	45, 48, 49	
12.		2014/06/13	112	13, 14	
13.	Kalninė arnika (*Arnica montana*)	2014/06/03	113	10	Šienauti ne rečiau kaip kas 2-3 metai; išsaugoti retmiškį
14.		2014/06/04	115	9	
15.		2014/06/02	133	15	
16.		2014/06/02	134	10	
17.		2014/06/03	134	31	
18.		2014/06/13	135	21, 29-31, 33, 55, 75	
19.		2014/06/02	135	44, 48	
20.		2014/06/04	139	8	
21.		2014/06/04	140	7	
22.		2014/06/05	159	21-23, 36-42, 65, 67	
23.		2014/06/03	167	4	
24.		2014/07/07	174	2	
25.		2014/06/02	186	23	
26.		2012/10/10	204	34	
27.		2012/10/10	204	45	
28.		2012/10/10	231	14	
29.		2012/09/24	237	37	
30.		2012/10/10	239	20	
31.		2012/09/12	245	1	
32.		2012/10/16	249	6	
33.		2013/07/04	249	8	
34.		2012/10/16	249	12	
35.	Plačialapė klumpaitė (*Cypripedium calceolus*)	2014/06/13	110	36, 37, 62	Nekirsti plynai, neleisti užželti miško aikštelėms
36.		2014/06/13	111	46	
37.		2014/06/13	135	3-7, 18, 42	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
38.	Penkialapis dobilas (*Trifolium lupinaster*)	2022/05/11	203	61	Nekeisti buveinių hidrologinio režimo; vengti intensyvaus miško naudojimo (rūšis jautri buveinės apšvietimo sąlygų kaitai)
		2022/05/11	204	6	
39.	Tamsialapis skiautalūpis (*Epipactis atrorubens*)	2012/10/17	244	1	Palaikyti tinkamą medyno skalsumą (retas); neleisti užželti miško aikštelėms ir retmėms
Perlojos girininkija					
1.	Smiltyninis gvazdikas (*Dianthus arenarius*)	2014/06/24	229	3	Atkuriant mišką formuoti medynus su atviromis aikštelėmis; Išsaugoti miško aikšteles ir retmes
2.	Kalninė arnika (*Arnica montana*)	2014/08/23	22	1	Šienauti ne rečiau kaip kas 2-3 metai; išsaugoti retmiškį
3.		2014/08/23	23	1	
4.		2013/09/05	48	6	
5.		2014/08/23	61	5, 7	
6.		2014/08/23	62	1-3	
7.		2013/09/05	63	1-3	
8.		2014/08/23	63	4, 8	
9.		2013/09/05	63	4, 7, 8, 11	
10.		2013/09/05	64	1-3, 5, 7, 9	
11.		2014/06/23	75	4	
12.		2014/08/23	78	2	
13.		2013/09/05	79	1, 3-5	
14.		2014/08/23	79	2, 3, 5	
15.		2013/09/05	80	1-6	
16.		2014/05/29	181	3	
17.		2014/06/23	182	10	
18.		2014/06/24	206	5	
19.		2014/06/26	206	5	
20.		2014/06/26	228	2	
21.		2014/06/26	229	1	
22.		2013/08/27	231	2, 7, 9	
23.		2013/08/27	252	4	
24.		2013/08/28	312	3-7, 9, 11	
25.		2013/08/28	313	1	
26.		2013/08/25	313	10	
27.		2013/08/07	374	2, 3	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
28.	Kalninė arnika (*Arnica montana*)	2013/08/25	376	12	Šienauti ne rečiau kaip kas 2-3 metai; išsaugoti retmiškį
29.		2013/08/25	377	5, 9-11	
30.		2013/08/25	378	14, 15	
31.		2103/08/04	393	9, 10	
32.		2013/08/25	397	2, 8	
33.		2013/08/01	410	9, 10, 12, 13	
34.		2013/08/24	414	11, 13, 15	
35.		2013/08/01	431	3	
36.		2013/08/24	435	2, 5, 13, 17, 18	
37.		2013/08/24	456	1, 2, 6, 7, 9	
38.		2013/08/21	461	2	
39.		2013/07/31	471	2	
40.		2013/07/31	485	7	
41.		2013/07/31	500	8	
42.		2014/06/06	611	11-15	
43.		2014/06/06	612	32, 33	
44.		2014/06/04	615	20	
45.		2014/06/04	615	21	
46.		2014/06/04	617	29	
47.		2014/06/04	618	15	
48.		2014/06/06	620	3, 4, 6	
49.		2014/06/04	636	11	
50.	Penkialapis dobilas (*Trifolium lupinaster*)	2019/07/16	636	13	Nekeisti buveinių hidrologinio režimo; vengti intensyvaus miško naudojimo (rūšis jautri buveinės apšvietimo sąlygų kaitai)
51.	Vėjalandė šilagėlė (*Pulsatilla patens*)	2013/08/25	311	5, 11	Neleisti sutankėti medynui, šalinti pomiškį, naikinti invazinius augalus (sausakrūmius, lubinus); neleisti užželti miško aikštelėms ir retmėms; neleisti susidaryti ištisinei samanų dangai
52.		2016/08/25	360	20	
Kaniavos girininkija					
1.	Pūkuotoji apuokė (*Trichocolea tomentella*)	2014/06/07	171	8, 9, 15, 18	Nevykdyti intensyvių miško kirtimų (apšvietimo pokyčiams jautri), nesausinti
2.		2014/06/07	172	13, 16-18	
3.		2014/06/07	196	1-3, 7-9	
4.		2014/06/07	197	8, 14, 16	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
5.	Vingialapė pažulnė (*Buckiella undulata*)	2014/06/06	200	12, 13, 15, 16	Vykdant miškų ūkinę veiklą, stengtis kuo mažiau pažeisti miško paklotę; nevykdyti intensyvių miško kirtimų (apšvietimo pokyčiams jautri), nesausinti
6.	Didysis asiūklis (*Equisetum telmateia*)	2014/07/30	24	8	Nevykdyti miško kirtimų, nekeisti hidrologinio režimo
7.	Žvilgančioji riestūnė (*Hamatocaulis vernicosus*)	2014/11/11	297	29	Nekeisti hidrologinio režimo
8.		2013/07/11	297	29	
9.	Laplandinis karklas (*Salix lapponum*)	2014/06/07	283	3-5	Nekeisti aplinkos sąlygų; nekeisti hidrologinio režimo
10.		2014/06/07	284	2-6	
11.		2014/06/07	289	4	
12.		2014/06/07	290	3-5, 16	
13.		2014/06/07	291	10, 11, 13, 15, 20, 22	
14.		2014/06/07	297	2, 12, 14, 15, 19-22, 25-33	
15.		2014/06/07	298	3-5	
16.		2014/06/07	299	1, 2	
17.		2014/06/07	300	8, 9, 18	
18.		2014/06/07	301	3, 9, 10, 12, 1 3, 16-21	
19.	Lieknasis švylys (*Eriophorum gracile*)	2014/06/07	283	3-5	Nekeisti hidrologinio režimo; nevykdyti durpių gavybos
20.		2014/06/07	284	2-6	
21.		2014/06/07	289	4	
22.		2014/06/07	290	3-5, 16	
23.		2014/06/07	291	10, 11, 13, 15, 20, 22	
24.		2014/06/07	297	2, 12, 14, 15, 19-22, 25-33	
25.		2014/06/07	298	3-5	
26.		2014/06/07	299	1, 2	
27.		2014/06/07	300	8, 9, 18	
28.		2014/06/07	301	3, 9, 10, 12, 1 3, 16-21	
29.	Liekninis beržas (*Betula humilis*)	2014/06/07	283	3-5	Nesausinti pelkių; nekeisti hidrologinio režimo
30.		2014/06/07	284	2-6	
31.		2014/06/07	289	4	
32.		2014/06/07	290	3-5, 16	
33.		2014/06/07	291	10, 11, 13, 15, 20, 22	
34.		2014/06/07	297	2, 12, 14, 15, 19-22, 25-33	
35.		2014/06/07	298	3-5	
36.		2014/06/07	299	1, 2	

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
37.	Liekninis beržas (*Betula humilis*)	2014/06/07	300	8, 9, 18	Nesausinti pelkių; nekeisti hidrologinio režimo
38.		2014/06/07	301	3, 9, 10, 12, 1 3, 16-21	
39.	Siauralapė gegūnė (*Dactylorhiza traunsteineri*)	2014/06/07	283	3-5	Nesausinti pelkių; neleisti buveinėms užželti medžiais ir krūmais
40.		2014/06/07	284	2-6	
41.		2014/06/07	289	4	
42.		2014/06/07	290	3-5, 16	
43.		2014/06/07	291	10, 11, 13, 15, 20, 22	
44.		2014/06/07	297	2, 12, 14, 15, 19-22, 25-33	
45.		2014/06/07	298	3-5	
46.		2014/06/07	299	1, 2	
47.		2014/06/07	300	8, 9, 18	
48.		2014/06/07	301	3, 9, 10, 12, 13, 16-21	
Matuizų girininkija					
1.	Lietuvinė naktižiedė (*Silene lithuanica*)	2016/09/18	489	9	Neužželdinti augaviečių (rūšis jautri sukcesijai)
2.	Vėjalandė šilagėlė (*Pulsatilla patens*)	-	326	11	Neleisti sutankėti medynui, šalinti pomiškį, naikinti invazinius augalus (sausakrūmius, lubinus); neleisti užželti miško aikštelėms ir retmėms; neleisti susidaryti ištisinei samanų dangai
3.	Nariuotoji ilgalūpė (*Corallorhiza trifida*)	2013/07/19	378	4	Nekeisti hidrologinio režimo; reguliuoti šernų gausumą
4.	Kalninė arnika (*Arnica montana*)	2013/08/31	471	11, 13	Šienauti ne rečiau kaip kas 2-3 metai; išsaugoti retmiškį
5.		2013/08/31	472	15, 16, 18, 19	
6.		2013/08/30	488	8, 9, 12-15, 17	
7.		2013/08/31	491	9, 11, 12	
8.		2013/08/31	492	16	
9.		2013/08/31	510	1, 2	
10.		2013/09/05	514	6, 11-13	
11.		2013/08/27	588	2, 3, 7, 8	
12.		2013/08/28	594	13, 14	
13.		2013/08/07	615	1	

Saugomų grybų ir kerpių rūšių radaviečių žiniaraštis

Eil. Nr.	Rūšies pavadinimas	SRIS objekto stebėjimo data	Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Nekertamo miško spindulys (m), apsauginės priemonės
Marcinkonių girininkija					
1.	Plunksninis raukšliagrybis (*Phlebia centrifuga*)	2014/11/26	25	11	Nekirsti plynai; nešalinti eglių stambios negyvos medienos
2.		2014/11/27	135	3	
3.		2014/11/26	240	39	
4.	Rausvoji pintainė (*Fomitopsis rosea*)	2014/11/26	15	20	Nešalinti iš eglynų negyvos medienos; nekeisti hidrologinio režimo
5.		2014/11/27	110	5	
6.		2014/11/27	135	3	
7.		2014/11/26	159	38	
Kaniavos girininkija					
1.	Plunksninis raukšliagrybis (*Phlebia centrifuga*)	2014/11/27	38	4	Nekirsti plynai; nešalinti eglių stambios negyvos medienos
2.		2014/11/25	166	1	
3.	Skylėtoji menegacija (*Menegazza terebrata*)	2014/11/25	166	1	Nekirsti plynai; nešalinti negyvos medienos; nesausinti miškų
4.		2014/11/25	171	15	
5.	Rausvoji pintainė (*Fomitopsis rosea*)	2014/11/25	247	8	Nešalinti iš eglynų negyvos medienos; nekeisti hidrologinio režimo

6 PRIEDAS

Regioninio padalinio administruojamuose miškuose išskirtų kertinių miško buveinių sąrašas

Saugomų kertinių ir potencialių kertinių miško buveinių žiniaraštis regioninio padalinio administruojamuose miškuose

Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	KMB / PKMB kodas	KMB / PKMB tipas		KMB / PKMB plotas, ha
			Pavadinimas	Kodas	
Glūko girininkija					
16	17	662604	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	2,7
24	2, 6	662602	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	13,4
25	1, 2				
33	5	662603	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,8
42	20, 21	662501	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	16,0
52	6, 9, 19				
98	8d., 9d., 13d., 15d., 18d., 19d., 21, 22	662502	Senas parkas	L	4,3
176	1, 6	682401	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	2,1
206	26	672303	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,4
221	14, 15, 22, 23, 26, 27, 30	672306	Ežero krantas	E3	5,3
259	7, 15, 16	672304	Upės šlaitas	D1	2,4
277	1, 2	672308	Upės šlaitas	D1	1,3
277	10	672309	Upės šlaitas	D1	0,6
277	16	*672312	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	2,1
278	9				
277	17	672315	Upės salpa	E1	0,7
277	18	672310	Upės šlaitas	D1	1,7
293	11, 13, 14, 17, 22	672313	Upės šlaitas	D1	4,5
424	2	622205	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	1,0
430	7	622203	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	0,7
431	3				
			Viso: *KMB* *PKMB*	**17** *16* *1*	**60,0** *57,9* *2,1*
Valkininkų girininkija					
1	24d., 25d.	672612	Medžių milžinų grupė	K2	0,05
1	25d.	672611	Medžių milžinų grupė	K2	0,05
1	36d., 40	672613	Medžių milžinų grupė	K2	0,24
1	38d.	672604	Medžių milžinų grupė	K2	0,04
2	13	672606	Plačialapių miškai	B1	0,7
2	14	672605	Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	A1	1,3
5	16, 25	672607	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	2,8
7	2, 4	672608	Plačialapių miškai	B1	0,8
13	1	672609	Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	A1	0,3
13	16, 17	672610	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	2,6
21	29d.	672501	Medžių milžinų grupė	K2	0,03
27	17d.	672502	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
38	10	672503	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	1,9
54	1	682501	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	1,5
61	1d.	672505	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
61	6	672504	Medžių milžinų grupė	K2	0,1
63	15, 16	672506	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,4
74	23	682603	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	1,6
89	15, 19	692501	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	6,4
225	9	702408	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,7
286	24	712401	Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	A1	1,1
292	13, 16, 21	702402	Upelio šlaitas	D3	0,5
293	7, 8	702403	Šlaitas	H1	0,8

Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	KMB / PKMB kodas	KMB / PKMB tipas		KMB / PKMB plotas, ha
			Pavadinimas	Kodas	
298	41d.	712402	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,4
301	9, 10, 18	712403	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	1,4
343	6	*702404	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,8
343	10	702406	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	0,6
			Viso:	**27**	**27,2**
			KMB	*26*	*26,4*
			PKMB	*1*	*0,8*
Pirčiupių girininkija					
5	11, 17	682602	Pelkiniai pušynai ir beržynai	C3	4,4
6	8				
13	13	682601	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	1,7
16	2	692601	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	1,1
49	5, 6, 9, 10, 17, 24d.	702601	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	3,2
51	11d.	712603	Pavienis medis milžinas	K1	0,04
52	9, 18	*712602	Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	A1	0,7
52	16d.	*712604	Medžių milžinų grupė	K2	0,08
57	17	712601	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,2
58	7, 12, 29	712611	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	6,4
71	7d., 16	712610	Plačialapių miškai	B1	1,4
144	3, 9, 10, 14, 15	712614	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	16,4
149	19, 20	712608	Medžių milžinų grupė	K2	1,2
155	8d.	702501	Medžių milžinų grupė	K2	0,03
155	13d., 14d.	702502	Pavienis medis milžinas	K1	0,04
161	12, 16, 22	722602	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	2,6
161	13, 18, 23	722601	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	3,0
199	8, 11	722603	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	0,5
			Viso:	**17**	**43,0**
			KMB	*15*	*42,2*
			PKMB	*2*	*0,8*
Perlojos girininkija					
80	19d.	662101	Bebravietė	F4	0,1
518	8, 9, 21	*681901	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	1,7
			Viso:	**2**	**1,8**
			KMB	*1*	*0,1*
			PKMB	*1*	*1,7*
Matuizų girininkija					
516	10d., 14, 21, 22, 23	682101	Upelio šlaitas	D3	2,1
			Viso KMB:	**1**	**2,1**
Kaniavos girininkija					
38	3, 4	682002	Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	A1	1,6
100	3, 4	701901	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	1,0
118	2, 3	701801	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	1,2
134	19d.	701806	Pavienis medis milžinas	K1	0,1
134	25d., 26d.	701802	Medžių milžinų grupė	K2	0,1
134	32d.	701803	Pavienis medis milžinas	K1	0,1
166	1, 4d., 5d.	691803	Upelio salpa	E2	1,2
167	35	691801	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	1,8
191	2				
171	9, 15, 18	691802	Upelio salpa	E2	4,7
173	7, 8, 9	701805	Ežero krantas	E3	4,3
225	12	*701804	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	0,9
225	20	701702	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	1,6

Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	KMB / PKMB kodas	KMB / PKMB tipas		KMB / PKMB plotas, ha
			Pavadinimas	Kodas	
226	27	701703	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	0,6
235	8, 9	691703	Ežero krantas	E3	1,0
236	10d.				
247	8	691701	Upelio šlaitas	D3	1,1
247	9, 10	691702	Upelio šlaitas	D3	1,5
323	14	701701	Upelio šlaitas	D3	0,5
			Viso:	**17**	**23,3**
			KMB	*16*	*22,4*
			PKMB	*1*	*0,9*
Žygmantiškių girininkija					
44	11, 12d.	722401	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,8
44	18d., 19d.	*722402	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	2,6
202	2	722201	Senas parkas	L	0,6
254	11d.	*742101	Medžių milžinų grupė	K2	0,17
254	11d.	742102	Pavienis medis milžinas	K1	0,03
263	1	732001	Senas parkas	L	2,1
			Viso:	**6**	**6,3**
			KMB	*4*	*3,5*
			PKMB	*2*	*2,8*
Marcinkonių girininkija					
15	9, 10	652006	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,3
15	19–21	652008	Upelio šlaitas	D3	5,2
25	10, 11				
57	34, 35	661901	Upės šlaitas	D1	1,0
74	30–32	631907	Upelio šlaitas	D3	1,6
75	1, 4	631903	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	1,5
75	5	631906	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	1,0
91	4	661903	Kiti lapuočių miškai	B2	0,8
110	4	661904	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	3,0
110	5, 22	661905	Upelio šlaitas	D3	3,6
111	8, 10, 11, 12	671903	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	1,9
111	9	*671902	Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	A1	1,5
111	15, 17	671904	Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	A1	1,1
135	3, 4, 32, 41, 49, 50, 52	671802	Ežero arba šlapynės šlaitas	D2	9,9
135	29d., 30, 33	671801	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	3,9
159	21, 22, 23	661801	Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	A1	1,7
159	35, 36, 53–57, 59	661804	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	8,6
159	37, 38	661802	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	5,5
185	29	661806	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	1,5
203	10	661807	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	0,6
236	22, 35	651703	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	2,8
236	42, 44	661704	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	1,1
236	50	651707	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	0,9
240	25–30, 40	641704	Šlapieji juodalksnynai ir beržynai	C1	8,6
240	36, 39	641703	Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis	C2	11,3
241	8, 13				
245	4, 7–10, 14	651701	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	23,2
249	12, 20, 22	651702	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis	A2	4,8
			Viso:	**26**	**106,9**
			KMB	*25*	*105,4*
			PKMB	*1*	*1,5*
			VISO:	**113**	**270,6**
			KMB	***104***	***260,0***
			PKMB	***9***	***10,6***

** – pažymėtos potencialios kertinės miško buveinės (PKMB)*

7 PRIEDAS

Bendrieji kertinių miško buveinių nuostatai

BENDRIEJI KERTINIŲ MIŠKO BUVEINIŲ NUOSTATAI

(pagal „KMB inventorizavimo metodiką“, 2002)

Miško pramonės produktai ir miško gėrybės turi ypatingai didelę socialinę ir ekonominę reikšmę Lietuvai. Pastaraisiais metais miškų sektoriaus reikšmė nuolat augo, o jo įnašas kasmet siekė 2,6–3 proc. Lietuvos bendrojo vidaus produkto.

Lietuvos miškų valdymo institucijos prisiėmė vykdyti įsipareigojimus, kurie suformuluoti Helsinkio proceso dokumentuose, Europos kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės strategijoje, ES Buveinių direktyvoje, „Natura 2000“ saugomų teritorijų tinklo kūrimo dokumentuose, 21-ojo amžiaus darbotvarkėje Baltijos jūros regionui, kituose tarptautiniuose teisės aktuose. Biologinės įvairovės palaikymas ir didinimas yra svarbi subalansuoto miškų ūkio plėtros Lietuvoje dalis. Dalijimasis žiniomis ir patirtimi yra vienas iš svarbiausių būdų, padedančių išskirti ypatingą reikšmę aplinkai turinčias kertines buveines, taikyti jose apsaugos ir/arba specialias tvarkymo priemones.

Nacionaliniame ir tarptautiniame lygmenyse yra kuriamos miško produktų ekologinio sertifikavimo sistemos, kurių pagrindinis tikslas – biologinės įvairovės išsaugojimas. Vertingų biologinės įvairovės atžvilgiu teritorijų inventorizacija turėtų padėti patenkinti rinkos poreikį ekologiškai sertifikuotiems („žaliesiems“) miško produktams.

Centrinėje Europoje, taip pat ir Lietuvoje, pavojus išnykti gresia daugeliui miškuose gyvenančių organizmų rūšių, nes nyksta šios joms reikalingos gyvenamosios vietos:

1. Seni ir džiūstantys įvairių rūšių medžiai;
2. Įvairaus stambumo, amžiaus, apšvietimo, skirtingų rūšių medžių medienos liekanos (stovintys nudžiūvę medžiai, virtuoliai, stuobriai ir kt.);
3. Ilgai tam tikroje vietoje išliekantys miško elementai, pavyzdžiui, ilgai toje pačioje vietoje augantys nuolat drėgni šlapieji eglynai.

Saugomos teritorijos užima 11,5 proc. visos Lietuvos teritorijos. Miškai užima 62 proc. nacionalinių parkų ir 48 proc. regioninių parkų teritorijos. Apie 28,6 proc. Lietuvos miškų (I–III kategorijų miškai) saugoma arba juose taikomi tam tikri ūkininkavimo apribojimai. Daugumoje šių miškų leidžiami atrankiniai ir sanitariniai kirtimai, šalinami seni ir džiūstantys medžiai bei stambios medienos liekanos.

Miško vystymosi ypatumai ir kitos priežastys lemia tai, kad ypač svarbios biologinės įvairovės vertybės telkiasi fragmentiškuose, daugeliu atvejų labai nedideliuose miško plotuose, vadinamuosiuose „karštuose taškuose“. Šiuose plotuose, arba buveinėse, biologinė įvairovė yra nepaprastai didelė. Tai Kertinės Miško Buveinės (toliau – KMB), kurios, kaip žinoma, sudaro tik nedidelę dalį visų miškų, tačiau jose telkiasi palyginti daug kraštovaizdyje aptinkamų biologinės įvairovės elementų, ypač retų ar nykstančių rūšių. Žinant, kur yra tokios buveinės, galima didelių išlaidų nereikalaujančiais metodais išsaugoti didelę biologinės įvairovės dalį.

Būtina pabrėžti, kad biologinės įvairovės apsauga kertinėse miško buveinėse neturėtų būti laikoma galutine ir vienintele priemone, reikalinga nykstančiai miškingo kraštovaizdžio biologinei įvairovei išsaugoti.

Visų pirma, įvairių tipų KMB skaičius gali būti nepakankamas užtikrintai apsaugoti biologinės įvairovės elementams, kuriems išlikti būtinos įvairios aukštos kokybės buveinės.

Daugelis specializuotųjų rūšių priklausomos nuo ilgai toje pačioje vietoje išliekančių buveinių; kai kurioms jų yra būtinos tam tikros miško savybės, nesusijusios su pastoviomis konkrečiomis teritorijomis arba buveinėmis. Daugelį šių rūšių galima išsaugoti adaptuojant tradicinius miško ūkininkavimo metodus, pavyzdžiui, nykstančių rūšių vabalus, kuriems gyventi

reikalingos saulės atokaitoje augančios biologiškai senos pušys ir stambios medienos liekanos, būtų galima lengviausiai išsaugoti paliekant šiuos kertinius elementus tradiciniuose plynuosiuose kirtimuose. Tokių organizmų kategorijai taip pat priklauso daugelio rūšių paukščiai, kurie tik iš dalies apsaugomi sukuriant platų KMB tinklą.

Būtina pabrėžti, kad kertinės miško buveinės yra plotai, skirti nykstančiai biologinei įvairovei išsaugoti. Šiame projekte vietoves arba teritorijas su ekologiniame gradiente kintančiu rūšių gausumu (beta-įvairove).

Kertinės miško buveinės – tarsi salos erdvėje, kurioje negali gyventi daugelio specializuotųjų buveinių rūšių organizmai. Siekiant išsaugoti atsinaujinančias šių rūšių populiacijas, ateityje gali tekti suformuoti didesnių ar mažesnių kompensuojančių teritorijų tinklą bei plitimo koridorius arba tarpines plitimo salas tarp kertinių miško buveinių.

Kertinių miško buveinių inventorizacijos tikslas – suteikti informacijos nustatant teritorijų planavimo strategiją ir sprendžiant miškų tvarkymo problemas.

Galima paminėti sritis, kuriose ateityje būtų galima panaudoti kertinių miško buveinių inventorizacijos rezultatus:

- Didelės biologinės įvairovės miškų apsaugos planavimas. Pagrindas kuriant saugomų miškų tinklą;
- Nacionalinių ir regioninių parkų, valstybinių rezervatų ir kitų saugomų teritorijų ribų ir zonavimo tikslinimas bei tvarkymo planų rengimas.
- Kertinių miško buveinių inventorizacija būtina miškų sertifikavimui, siekiant subalansuoto miškų ūkio.
- Projekto rezultatai leidžia pagrįsti poreikį miškų apsaugai ir tolesniam jų atkūrimui, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę nacionaliniame lygmenyje.
- Inventorizacija suteikia informacijos apie faunos ir floros turtingą miško buveinių lokalizaciją visiems besidomintiems fiziniams ir juridiniams asmenims.
- Inventorizacija ir jos loginis pagrindas suteikia žinių apie miško ekologijos ir miškų ūkio veiklos tarpusavio ryšius.
- Inventorizacija pagrindžia tolesnį tam tikrų biologinių vertybių monitoringą miškuose.

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS IR JŲ APSAUGA

Kertinių miško buveinių svarbą apibrėžia Lietuvos Respublikos biologinės įvairovės apsaugos strategija ir veiksmų planas:

„3.1.2. Miško ekosistemų apsauga

Tiksliam miško biologinės įvairovės apsaugos priemonių nustatymui būtina sudaryti tikslius miško buveinių žemėlapius, taip pat vykdyti specializuotą miškų būklės pokyčių monitoringą“.

Buveinė yra pakankamai homogeniška teritorija, kurioje gyvena specifiniai gyvūnai, grybai ir augalai.

Šiame projekte kertinė miško buveinė apibrėžiama kaip:

„Nepažeistas miško plotas, kuriame šiuo metu didelė tikimybė neatsitiktinai aptikti nykstančių, pažeidžiamų, retų ar saugotinų buveinių specializuotųjų rūšių“.

Buveinių specializuotosios rūšys dažniausiai įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą (saugomos buveinių specializuotosios rūšys). Šiame projekte rūšys, kurios atitinka saugomų rūšių kriterijus, tačiau dėl praktinių priežasčių nėra įtrauktos į Raudonąją knygą (pavyzdžiui,

daugelio rūšių grybai ir krūmiškos kerpės), prilyginamos saugomoms. Buveinių specializuotosios rūšys negali ilgą laiką išlikti miškuose, kuriuose vykdoma intensyvi ūkinė veikla. *Didelė tikimybė* jas aptikti yra pakankama išskirti tam tikrą miško plotą kaip kertinę miško buveinę.

Kertinės miško buveinės išskiriamos iš kitų miško buveinių pagal jų biologiškai vertingas savybes, pavyzdžiui: labai senus medžius, gausias stambios medienos liekanas arba pagal tam tikrus miško raidos pobūdžio nulemiamus požymius.

Kertinių miško buveinių plotas nėra ribojamas; *jos tik pažymi, kad tam tikra miško buveinė yra biologiškai vertinga*. Kertinė miško buveinė gali būti tiek pavienis labai stambus medis (pavyzdžiui, ąžuolas), tiek miško sklypas, užimantis daugelį hektarų.

Teritorija, kuri greitai (kelių dešimtmečių bėgyje) turėtų tapti kertine miško buveine, jeigu joje bus ūkininkaujama palaikant esančias biologinės įvairovės vertybes, vadinama *Potencialia kertine miško buveine* (PKMB).

Kas nėra kertinė miško buveinė?

Pasitaiko teritorijų, kuriose aptinkami saugomų rūšių organizmai, tačiau tai nėra buveinių specializuotosios rūšys, jos nepriklauso nuo ypatingų miško savybių ar nuo jo raidos ypatumų, o tik atsitiktinai gyvena toje vietoje. Tokia teritorija neturėtų būti laikoma kertine miško buveine. Tokie atvejai dažni, kai susiduriama su kai kurių saugomų rūšių induočiais augalais arba netoli rūšies arealo ribos esančiomis populiacijomis.

Išskiriant kertines miško buveines, negalima remtis nykstančiomis rūšimis, susijusiomis su miškuose išsibarsčiusiais elementais, tačiau nepriklausomomis nuo konkrečių vientisų teritorijų arba buveinių. Pavyzdžiui, baltnugariams geniams (*Dendrocopus leucotus*) maitintis reikalingas pakankamas džiūstančių ar negyvų lapuočių medžių kiekis jų teritorijos ribose. Lapuočiai nebūtinai turi telktis vienoje vietoje (kertinėje miško buveinėje), bet gali būti išsisklaidę visoje miško teritorijoje. Gyvenantys baltnugariai geniai dažniausiai rodo, kad kai kurie miško sklypai jų gyvenamosios teritorijos ribose pasižymi kertinių miško buveinių savybėmis, bet apskritai paliekant miške pakankamą džiūstančių lapuočių medžių ir negyvos medienos kiekį. Šiai kategorijai priskiriama daugelio rūšių gyvūnai, turintys dideles gyvenamąsias teritorijas.

Ekosistemų stabilumas ir ekologinis pastovumas

Ekosistemų stabilumas ir ekologinis pastovumas gali būti nagrinėjamas tiek laiko, tiek teritorijos atžvilgiu. Vienas iš ekosistemų pastovumo laike pavyzdžių gali būti ekosistemų migracija, nulemta besiplečiančių kontinentinių ledynų. Šiuo atveju klimato sąlygų kaita yra gana lėta, lyginant su rūšių kartų kaita, todėl buveinių specializuotosios rūšys migruoja kartu su savo gyvenamąja aplinka. Pavyzdžiui, šlapiesiems eglynams būdingas toks ekologinis pastovumas laike, nors ledynmečiu jie augo Vidurio Europoje, o tarp ledynmetyje – Šiaurės Europoje. Teritorinis šlapiųjų eglynų pastovumas suprantamas kaip bendrijos stabilumas tiek toje pačioje buveinėje, tiek geografinėje teritorijoje. Kitaip tariant, kertinės miško buveinės erdvinis pastovumas dažniausiai suprantamas kaip ekosistemų stabilumas tam tikrose buveinėse. Ilgalaikis tam tikros buveinės išlikimas vienoje vietoje užtikrina pastovias gyvenimo sąlygas buveinių specializuotosioms rūšims.

Kertinėms miško buveinėms atpažinti naudojama keletas kertinių kraštovaizdžio ir biologinių elementų bei rūšys indikatorės. Tai, kad teritorijoje aptinkama pavienė rūšis indikatorė, dar nereiškia, kad ši teritorija yra kertinė miško buveinė – tam nustatyti reikalingas kompleksinis keleto veiksnių įvertinimas. Pavyzdžiui, sausuose pušynuose aptinkama tik kelių

tinkamų rūšių indikatorių organizmų. Tuo pat metu šiuose miškuose tarpsta daugybė specializuotųjų rūšių, daugiausia vabalų ir grybų. Šiuos organizmus sunku aptikti ir dažnai jie lieka nepastebėti, tiriant netinkamu laiku, todėl daugeliu atvejų tenka pasikliauti kertiniais elementais, kurie rodo, kad teritorija tinkama įsikurti specializuotosioms rūšims.

Kodėl svarbu surasti ir išsaugoti kertines miško buveines?

Kertinės miško buveinės aptinkamos neatsitiktinai: visuomet yra priežasčių, sąlygojančių tai, kad KMB yra įsikūrusi tam tikroje konkrečioje vietovėje. Šios priežastys daugeliu atvejų susijusios su kraštovaizdžio elementais, teritorijos raida, kai kada su specifinėmis gyvenamosios vietos sąlygomis. Dažnai keleto nykstančių rūšių organizmai gali būti paplitę vienoje KMB, tačiau neaptinkami aplinkiniuose miškuose. Kertinė miško buveinė dažniausiai jautriai reaguoja į staigius aplinkos tvarkymo sąlygų pokyčius arba į nutrūkusią veiklą, lėmusią kertinės miško buveinės susiformavimą. Sunaikintai KMB atsistatyti dažniausiai reikia labai daug laiko. Plynas miško kirtimas gali ilgai toje pačioje vietoje augančiame šlapiame eglyne greičiausiai taptų negrįžtamu žingsniu, matuojant subjektyviais žmogaus laiko suvokimo matais. Dėl šių priežasčių KMB ypač svarbios miškų biologinės įvairovės apsaugai. Siekiant išvengti skaudžių klaidų ir išsaugoti biologinę įvairovę ekonomiškai efektyviausiomis priemonėmis, svarbu žinoti, kur yra įsikūrusios kertinės miško buveinės.

PAGRINDINIAI KERTINIŲ MIŠKO BUVEINIŲ TIPAI

- **A. Sausi ir vidutinio drėkinimo spygliuočių ir mišrūs miškai**
  - A.1. Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis
  - A.2. Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis
- **B. Sausi ir vidutinio drėkinimo lapuočių miškai**
  - B.1. Plačialapių miškai
  - B.2. Kiti lapuočių miškai
- **C. Šlapieji miškai**
  - C.1. Šlapieji juodalksnynai ir beržynai
  - C.2. Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis
  - C.3. Pelkiniai pušynai ir beržynai
  - C.4. Šlapieji plačialapių miškai

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS, SUSIJUSIOS SU KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAIS

- **D. Vandens telkinių pakrančių šlaitai**
  - D.1. Upės šlaitas
  - D.2. Ežero arba šlapynės šlaitas
  - D.3. Upelio šlaitas
- **E. Lėkšti vandens telkinių krantai (užliejami miškai)**
  - E.1. Upės salpa
  - E.2. Upelio salpa
  - E.3. Ežero krantas
- **F. Kitos vandens veikiamos kertinės miško buveinės**
  - F.1. Išdžiūstančio vandens telkinio krantas
  - F.2. Šaltiniuota vieta
  - F.3. Karbonatingos žemapelkės arba drėgnos pievos pakraštys
  - F.4. Bebravietė

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS, SUSIJUSIOS SU PAŽAIDOMIS IR MIŠKO SUKCESIJA

- **I. Gaisravietės**
- **J. Medžiais apaugusios naudojamos arba apleistos pievos ir ganyklos**
  - J.1. Seniai užžėlusi medžiai apaugusi pieva arba ganykla
  - J.2. Neseniai užžėlusi medžiais apaugusi pieva arba ganykla
  - J.3. Tebešienaujama
  - J.4. Tebeganoma medžiais apaugusi ganykla
- **K. Medžiai milžinai**
  - K.1. Pavienis medis milžinas
  - K.2. Medžių milžinų grupė
- **L. Senas parkas**
- **M. Miško sala dirbamuose laukuose**

KMB tvarkymo ir apsaugos priemonės bei apsaugos statusas

KMB tipas	KMB potipis	Tvarkymo/apsaugos priemonės	Reikalingas apsaugos statusas
A	A1	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (LP, E)	Pastovus
	A2	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
B	B1	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
	B2	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
C	C1	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
	C2	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	C3	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	C4	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
D	D1	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	D2	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
E	E1	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
	E2	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
	E3	Jokių ūkinių priemonių arba atrankiniai kirtimai (E)	Pastovus
F	F1	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	F2	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	F3	Atrankiniai kirtimai (medžiai, krūmai), ganiava, šienavimas	Pastovus
	F4	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus/laikinas
G		Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
H	H1	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
	H2	Jokių ūkinių priemonių	Pastovus
I		Jokių ūkinių priemonių	Pastovus/laikinas
J	J1	Atrankiniai kirtimai (E, LP, krūmai), ganiava, šienavimas, mozaikiškumo palaikymas	Pastovus
	J2	Atrankiniai kirtimai (E, LP, krūmai), ganiava, šienavimas, mozaikiškumo palaikymas, pievų atkūrimas	Pastovus
	J3	Atrankiniai kirtimai (E, LP, krūmai), šienavimas, mozaikiškumo palaikymas	Pastovus
	J4	Atrankiniai kirtimai (E, LP, krūmai), ganiava, mozaikiškumo palaikymas	Pastovus
K	K1	Medžių ir krūmų kirtimas 2-5 m atstumu nuo lajos perimetro	Pastovus/laikinas
	K2	Medžių ir krūmų kirtimas 2-5 m atstumu nuo lajos perimetro	Pastovus/laikinas
L		Medžių ir krūmų kirtimas, ganiava, šienavimas arba, parko atkūrimo atveju, tvarkymas pagal parko tvarkymo planą	Pastovus/laikinas
M		Atrankiniai kirtimai, ganiava, šienavimas, mozaikiškumo palaikymas	Pastovus/laikinas

TINKAMIAUSIOS PRIEMONĖS BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS VERTYBĖMS IŠSAUGOTI

(pagal „KMB inventorizavimo metodiką“, 2002)

PAGRINDINIAI KERTINIŲ MIŠKO BUVEINIŲ TIPAI

A. SAUSI IR VIDUTINIO DRĖKINIMO SPYGLIUOČIŲ IR MIŠRŪS MIŠKAI

A.1. Eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis

Miškuose, kuriuose dauguma biologinės įvairovės vertybių susijusios su eglėmis, geriausias tvarkymo metodas – jokių ūkinių priemonių. Tuo atveju, kai pusiau natūralūs eglynai vystosi į pirmykščius miškus, galima iškirsti dalį jaunesnių beržų, siekiant suformuoti retmes. Miškuose, kuriuose dauguma biologinės įvairovės vertybių susijusios su lapuočiais, ir yra pavojus, kad eglių įsigalėjimas pradės neigiamai veikti šias vertybes, geriausia būtų iškirsti dalį eglių pomiškio ir/arba jaunesnių medžių, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas lapuočiams.

A.2. Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis

Geriausias tvarkymo metodas – jokios ūkinės veiklos. Miškuose, kuriuose dauguma biologinės įvairovės vertybių susijusios su pušimis ir/arba lapuočiais medžiais, ir yra pavojus, kad eglių įsigalėjimas pradės kenkti šioms vertybėms, geriausia būtų iškirsti dalį eglių, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas pušims ir lapuočiams. Kai kurios pažaidos (pavyzdžiui, gaisrai) biologinėms vertybėms nekenkia. Kai kada gali būti reikalingi valdomi miško gaisrai. Sausuoliai ir medienos nuokritos turi būti paliekami buveinėje.

B. SAUSI IR VIDUTINIO DRĖKINIMO LAPUOČIŲ MIŠKAI

B.1. Plačialapių miškai

B.2. Kiti lapuočių miškai

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo metodas – jokių ūkinių priemonių, Tuo atveju, kai miškai kilę iš senovinio kultūrinio kraštovaizdžio, juose dažnai plinta eglės. Jeigu tai kelia pavojų su plačialapiais medžiais susijusioms biologinės įvairovės vertybėms, egles reikėtų iškirsti. Džiūstantys medžiai arba medienos liekanos neturėtų būti šalinamos, nebent tai reikalinga gyvulių ganymui.

C. ŠLAPIEJI MIŠKAI

C.1. Šlapieji juodalksnynai ir beržynai

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo metodas – jokių ūkinių priemonių. Siekiant išlaikyti šiose KMB drėgną mikroklimatą, būtina palikti 20–40 m apsauginę juostą, jeigu šalia plynai kertamas miškas. Jeigu prieš kurį laiką nusausintose buveinėse plinta eglės, ir tai kelia pavojų esančioms biologinėms vertybėms, geriausia būtų dalį eglių iškirsti. Šiuo atveju buveinėse turi būti nedaug su eglėmis susijusių biologinės įvairovės vertybių; taip pat būtina įsitikinti, kad taikomos tvarkymo priemonės ateityje bus palankios esančioms vertybėms. Džiūstantys medžiai ir medienos liekanos neturėtų būti pašalinamos iš buveinių. Kertinių miško buveinių sausinimas pražūtingas jų biologinės įvairovės vertybėms.

C.2. Šlapieji eglynai ir mišrūs miškai su eglėmis

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo būdas – jokių ūkinių priemonių. Jeigu šalia yra plynai kertamas miškas, reikėtų palikti 20–40 m apsaugos juostą, siekiant išlaikyti šiose KMB drėgną mikroklimatą. Džiūstantys medžiai ir medienos liekanos neturėtų būti pašalinamos iš buveinių. Kertinių miško buveinių sausinimas pražūtingas jų biologinės įvairovės vertybėms.

C.3. Pelkiniai pušynai ir beržynai

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo būdas – jokių ūkinių priemonių. Čia gana dažnai pasireiškia natūralūs pažeidžiantys veiksniai (gaisrai); jie šio tipo kertinėms miško buveinėms grėsmės nekelia. Kai kada tvarkant buveines gali būti reikalingi kontroliuojami miško gaisrai. Džiūstantys medžiai ir medienos liekanos neturėtų būti pašalinamos iš buveinių;

C.4. Šlapieji plačialapių miškai

Daugeliu atvejų geriausias tvarkymo būdas – jokių ūkinių priemonių. Siekiant išlaikyti šiose kertinėse miško buveinėse drėgną mikroklimatą, būtina palikti 20–40 m apsaugos juostą, jeigu šalia plynai kertamas miškas. Jeigu dėl ankstesnio nusausinimo buveinėse plinta eglės, ir tai kelia pavojų esančioms biologinėms vertybėms, geriausia būtų žiemą dalį eglių iškirsti. Šiuo atveju buveinėse turi būti nedaug su eglėmis susijusių biologinės įvairovės vertybių; taip pat būtina įsitikinti, kad tvarkomos priemonės ateityje bus palankios esančioms vertybėms. Džiūstantys medžiai ir medienos liekanos neturėtų būti pašalinamos iš buveinių.

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS, SUSIJUSIOS SU KRAŠTOVAIZDŽIO ELEMENTAIS

D. VANDENS TELKINIŲ PAKRANČIŲ ŠLAITAI

D.1. Upės šlaitas

D.2. Ežero arba šlapynės šlaitas

D.3. Upelio šlaitas

Palankiausias tvarkymo būdas – jokios ūkinės veiklos. Siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą, aplink kertinę miško buveinę turėtų būti paliekama 20–40 m apsaugos zona, bent jau pietinėje plyno kirtimo pusėje.

E. LĖKŠTI VANDENS TELKINIŲ KRANTAI (UŽLIEJAMI MIŠKAI)

E.1. Upės salpa

E.2. Upelio salpa

E.3. Ežero krantas

Palankiausias tvarkymo būdas – jokios ūkinės veiklos. Sausinimas arba tėkmės reguliavimas neigiamai veikia ekosistemą. Jei dėl hidrologinio režimo reguliavimo buveinėse plinta eglės, ir tai kelia pavojų biologinės įvairovės vertybėms, geriausia būtų egles iškirsti. Šiuo atveju buveinėse turi būti nedaug su eglėmis susijusių biologinės įvairovės vertybių; taip pat būtina įsitikinti, kad taikomos tvarkymo priemonės ateityje bus palankios esančioms vertybėms. Be to, išlieka pavojus pažeisti kitų rūšių medžius ir dirvožemį. Nuolat čia augusių rūšių medžiai gali išlikti netgi nusausintose buveinėse, jeigu šio veiksnio poveikis nėra didelis, tačiau rūšių santykis gali pakisti. Siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą, aplink kertinę miško buveinę turėtų būti paliekama 20–40 m apsaugos zona, bent jau pietinėje plyno kirtimo pusėje.

F. KITOS VANDENS VEIKIAMOS KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS

F.1. Išdžiūstančio vandens telkinio krantas

F.2. Šaltiniuota vieta

Palankiausias tvarkymo būdas – jokios ūkinės veiklos. Siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą, aplink šio tipo kertines miško buveines turėtų būti paliekama 20–40 m apsaugos zona, jeigu šalia vykdomi plyni kirtimai. Netgi už kelių kilometrų nuo šaltiniuotos vietovės vykdoma sausinamoji melioracija gali būti pražūtinga biologinėms vertybėms. Jeigu šaltiniuota vieta vaizdinga arba yra kitaip naudojama, būtina įrengti medinį lieptelį, siekiant išvengti dirvožemio suardymo.

F.3. Karbonatingos žemapelkės arba drėgnos pievos pakraštys

Jeigu medžiai ir krūmai pradeda gožti buveines, juos galima pasirinktinai praretinti. Kad šlapiose karbonatingose pievose neįsiveistų krūmai, joms reikalingas vidutinio intensyvumo ganymas, taip pat labai padedantis atsigauti konkurencijai neatsparioms rūšims. Sausinimas pražūtingas šių buveinių biologinei įvairovei, todėl draudžiamas. Jeigu šalia vykdomi plynieji miško kirtimai – turėtų būti paliekama bent 20 m pločio apsaugos zona, siekiant išvengti hidrologinio režimo sutrikdymo.

F.4. Bebravietė

Geriausias tvarkymo būdas – nevykdyti jokios ūkinės veiklos. Bebrų užtvankos šiose KMB neturėtų būti ardomos.

G. NEDIDELĖS SALOS IR PUSIASALIAI VANDENS TELKINIUOSE BEI ŠLAPŽEMĖSE

Geriausias tvarkymo būdas – nevykdyti jokios veiklos. Šiose buveinėse nuolat pasireiškia gamtiniai pažeidžiantys veiksniai (gaisrai, vėjavartos ir kt.), gausu pereinamųjų zonų tarp skirtingų ekosistemų, todėl siekiant išsaugoti biologinę įvairovę, šių veiksnių įtaka turi išlikti nepakitusi.

H. STATŪS ŠLAITAI

H.1. Šlaitas

H.2. Raguva

Geriausias tvarkymo būdas – nevykdyti jokios ūkinės veiklos. Jeigu šiaurės ekspozicijos šlaito papėdėje plynai kertamas miškas, siekiant išlaikyti drėgną mikroklimatą aplink KMB turėtų būti paliekama 20–40 m pločio apsaugos zona.

KERTINĖS MIŠKO BUVEINĖS, SUSIJUSIOS SU PAŽAIDOMISIR MIŠKO SUKCESIJA

I. GAISRAVIETĖ

Tinkamiausia priemonė – nevykdyti jokios ūkinės veiklos. Bent iš dalies reikia leisti miškui atželti natūraliai, negalima šalinti džiūstančių medžių ar medžių liekanų. Kai kuriais atvejais šio tipo KMB gali natūraliai išnykti, galutinai suirus apdegusių medžių liekanoms.

J. MEDŽIAIS APAUGUSIOS NAUDOJAMOS ARBA APLEISTOS PIEVOS IR GANYKLOS

J.1. Seniai užžėlusi medžiais apaugusi pieva arba ganykla

J.2. Neseniai užžėlusi medžiais apaugusi pieva arba ganykla

J.3. Tebešienaujama medžiais apaugusi pieva

J.4. Tebeganoma medžiais apaugusi ganykla

Kadangi šios KMB kilusios iš buvusio žemės ūkio kraštovaizdžio, joms išlaikyti paprastai reikalinga ūkinė veikla. Norint išlaikyti šių KMB bioįvairovę reikia:

- šalinti plintančias eglės ir kai kuriuose lapuočius medžius;
- išlaikyti esamą medžių ir krūmų mozaiką; palaikyti neužžėlusias atviras vietas ir medžiais apaugusių pievų pakraščius;
- išsaugoti senus medžius ir senus krūmus;
- nešalinti iš buveinių džiūstančių medžių ir medžių liekanų;
- išlaikyti ganiavą ir šienavimą, kurie teigiamai veikia bioįvairovės išsaugojimą. Jei tebėra išlikusios rūšys, rodančios ilgą žolių dangos pastovumą, reikėtų įvertinti mišku apaugusios pievos atstatymo galimybes;
- atstatant pievą, nevartoti trąšų ir pesticidų.

K. MEDŽIAI MILŽINAI

K.1. Pavienis medis milžinas

K.2. Medžių milžinų grupė

Pavienis medis milžinas dažnai būna išaugęs atviroje vietoje, ir tiek pats medis, tiek ant jo gyvenančios specializuotosios rūšys reikalauja saulės atokaitos. Norint išsaugoti biologinę įvairovę, reikia aplink iškirsti kitus medžius ir krūmus, paliekant bent 2 m pločio tarpą nuo toliausiai iš medžio lajos išsišovusių šakų iki arčiausiai stovinčio medžio. Jei medžiai milžinai pradėjo augti tankiame miške, jį supančios aplinkos nereikėtų keisti. Netgi nuo žemės nereikėtų rinkti nukritusių šakų, išskyrus atvejus, kai medis auga prie kelio ar kai jos trukdo žemėnaudai. Tai netaikytina, jei pavieniai biologiškai seni medžiai auga tankiuose medynuose, kuriuose dominuoja eglė. Tokiuose medynuose būtina šalinti aplink ąžuolus augančias egles. Tai padės prailginti medžių gyvavimo trukmę.

L. SENAS PARKAS

Kadangi šio tipo buveinės sukurtos žmogaus, reikalingas šioks toks ūkinis įsikišimas. Senus medžius su plačiomis lajomis reikia saugoti nuo jaunų juos gožiančių medžių. Galimas saikingas ganymas ir šienavimas. Priešingai negu kitaip tvarkomuose parkuose, šio tipo buveinėse turi būti paliekama visa negyva mediena.

M. MIŠKO SALA DIRBAMUOSE LAUKUOSE

Tai dažniausiai išsibarstę nedideli miškeliai, kuriuose vyrauja įvairių rūšių medžiai, dažniausiai beržai arba pušys. Daugeliui tokių miškų būdingas pamiškės efektas, sukuriantis papildomas ekologines nišas įvairiems organizmams, daugiausiai vabzdžiams ir paukščiams. Šiuose miškuose dažnai buvo ar tebeganoma, taip pat pasirinktinai kertami medžiai. Kai kada šiose buveinėse nebuvo vykdoma jokia ūkinė veikla, todėl jose gali išlikti biologinės įvairovės vertybių, susijusių su senais medžiais, negyva mediena arba pamiškėmis.

8 PRIEDAS

Rūdninkų girios biosferos poligone saugomos paukščių rūšies – lututės – maitinimosi vietų žiniaraštis

Rūdninkų girios biosferos poligone saugomos paukščių rūšies - lututės - maitinimosi vietų žiniaraštis

Kv. Nr.	Skl. Nr. / Nuosav	Plotas, ha	Medyno arbas	Medyno sudėtis	Medžių rūšių amžius, m	Medžių rūšių aukštis, m	Medžių rūšių skersmuo, cm	Skalsumas	Skerspločių suma	Tūris, m3 1 ha	Tūris, m3 sklype	Tūris, m3 sudėtinės m.r.	Kilmė	Bonitetas / Selek. grupė	Miškų grupė, pogrup.	Augavietė / Miško tipas	Projektuota ūkinė priemonė
Varėnos regioninis padalinys/5995 Žygmantiškių girininkija																	
75	5	2,0	1	10P	60	22	26	0,7		250	500	500		2	304	Nbl	
	valst.			P	70									2		vm	
				P	50												
				P	80												
				Ą	70												
				B	70												
	Trakas: Kd, Lz, Iv, vidutinio tankumo. Skalsumas nevienodas. Sausuolių 6m3 sklype. Virtėlių 6m3 sklype. Stovyklavietė su nakvynės vietomis. Vaizdinga vietovė. Laužavietė. Lututės maitinimosi vieta. Urėdijos saugomi sklypai. Rūdninkų girios biosferos poligonas. Šalčios hidrografinis draustinis. PAST Rūdninkų giria. Geolog., geomorf., hidrogr., kultūrinių draustinių miškai.																
75	7	2,7	1	10P	85	30	38	0,7		390	1 053	1 053		1A	304	Ncl	
	valst.			E	60									1		ox	
				Ą	80												
				G	60												
				B	60												
				L	60												
	Pomiškis: 8G2Ą (20), 5m, 500/ha. Trakas: Lz, Ož, Iv, tankus. Skalsumas nevienodas, augavietė įvairuoja. Sausuolių 14m3 sklype. Virtėlių 14m3 sklype. Lututės maitinimosi vieta. Rūdninkų girios biosferos poligonas. Šalčios hidrografinis draustinis. PAST Rūdninkų giria. Geolog., geomorf., hidrogr., kultūrinių draustinių miškai.																
75	10	7,0	1	8P	80	27	34	0,8		370	2 590	2 072		1	304	Nbl	
	valst.			2P	60	24	28					518		1		vm	
				P	70												
				P	90												
	Trakas: Kd, retas. Skalsumas nevienodas. Sausuolių 35m3 sklype. Virtėlių 35m3 sklype. Lututės maitinimosi vieta. Rūdninkų girios biosferos poligonas. Sklype lizdas. Šalčios hidrografinis draustinis. PAST Rūdninkų giria. Geolog., geomorf., hidrogr., kultūrinių draustinių miškai.																
75	11	0,8	1	4P	85	30	36	0,5		220	176	69		1A	304	Ncl	
	valst.			1G	80	24	34					18				ox	
				1Ą	80	24	36					18					
				3J	60	22	24					53					
				1L	40	18	18					18					
				Gl	60												
				G	130												
	Trakas: Lz, Iv, Ož, tankus. Medyno rūšinė sudėtis grupinė, augavietė įvairuoja. Sausuolių 4m3 sklype. Virtėlių 4m3 sklype. Stovyklavietė su nakvynės vietomis. Vaizdinga vietovė. Laužavietė. Lututės maitinimosi vieta. Urėdijos saugomi sklypai. Rūdninkų girios biosferos poligonas. Šalčios hidrografinis draustinis. PAST Rūdninkų giria. Geolog., geomorf., hidrogr., kultūrinių draustinių miškai.																
75	19	10,2	1	10P	80	28	34	0,8		410	4 182	4 182		1	304	Nbl	
	valst.			P	90									1		vm	
				P	70												
			2	10Ą	25	7	6	0,1		5	51	51					
	Trakas: Kd, Lz, vidutinio tankumo. Skalsumas nevienodas, amžius nevienodas. Sausuolių 51m3 sklype. Virtėlių 51m3 sklype. Lututės maitinimosi vieta. Int. 0,1 ha - aikštė. Rūdininkų girios biosferos poligonas. Šalčios hidrografinis draustinis.																

Rūdninkų girios biosferos poligone saugomos paukščių rūšies - lututės - maitinimosi vietų žiniaraštis

Kv. Nr.	Skl. Nr. / Nuosav	Plotas, ha	Medyno		Medžių rūšių			Skalsumas	Skerspločių suma	Tūris, m3			Kilmė	Bonitetas / Selek. grupė	Miškų grupė, pogrup.	Augavietė / Miško tipas	Projektuota ūkinė priemonė
			ardas	sudėtis	amžius, m	aukštis, m	skersmuo, cm			1 ha	sklype	sudėtinės m.r.					
PAST Rūdninkų giria. Geolog., geomorf., hidrogr., kultūrinių draustinių miškai.																	
	Iš viso 22,7 ha. Medynų tūris 8 552m3, pagal medžių rūšis: P-8 394, Ą-69, G-18, J-53, L-18.																

9 PRIEDAS

Rūdninkų girios biosferos poligone saugomos paukščių rūšies – lututės – maitinimosi vietų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose

ŽYGMANTIŠKIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE RŪDNINKŲ GIRIOS BIOSFEROS POLIGONO MIŠKUOSE SAUGOMOS PAUKŠČIŲ RŪŠIES - LUTUTĖS - MAITINIMOSI VIETŲ LOKALIZACIJOS SCHEMA

M 1 : 10 000

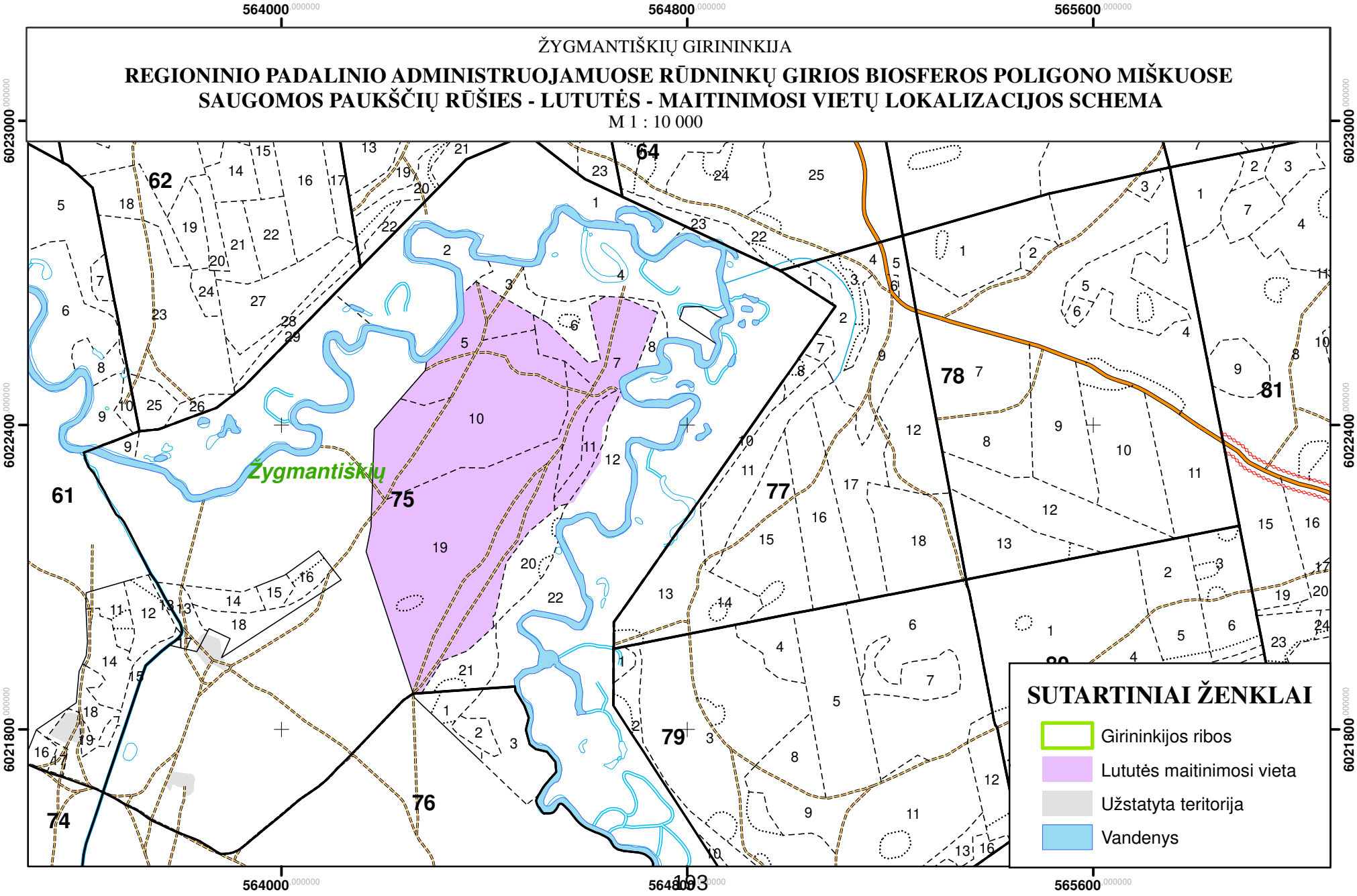

10 PRIEDAS

Saugotinų nuo apaugimo medžiais ir krūmais EB svarbos pievų buveinių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

MIŠKO LAUKYMĖSE INVENTORIZUOTŲ SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PIEVŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

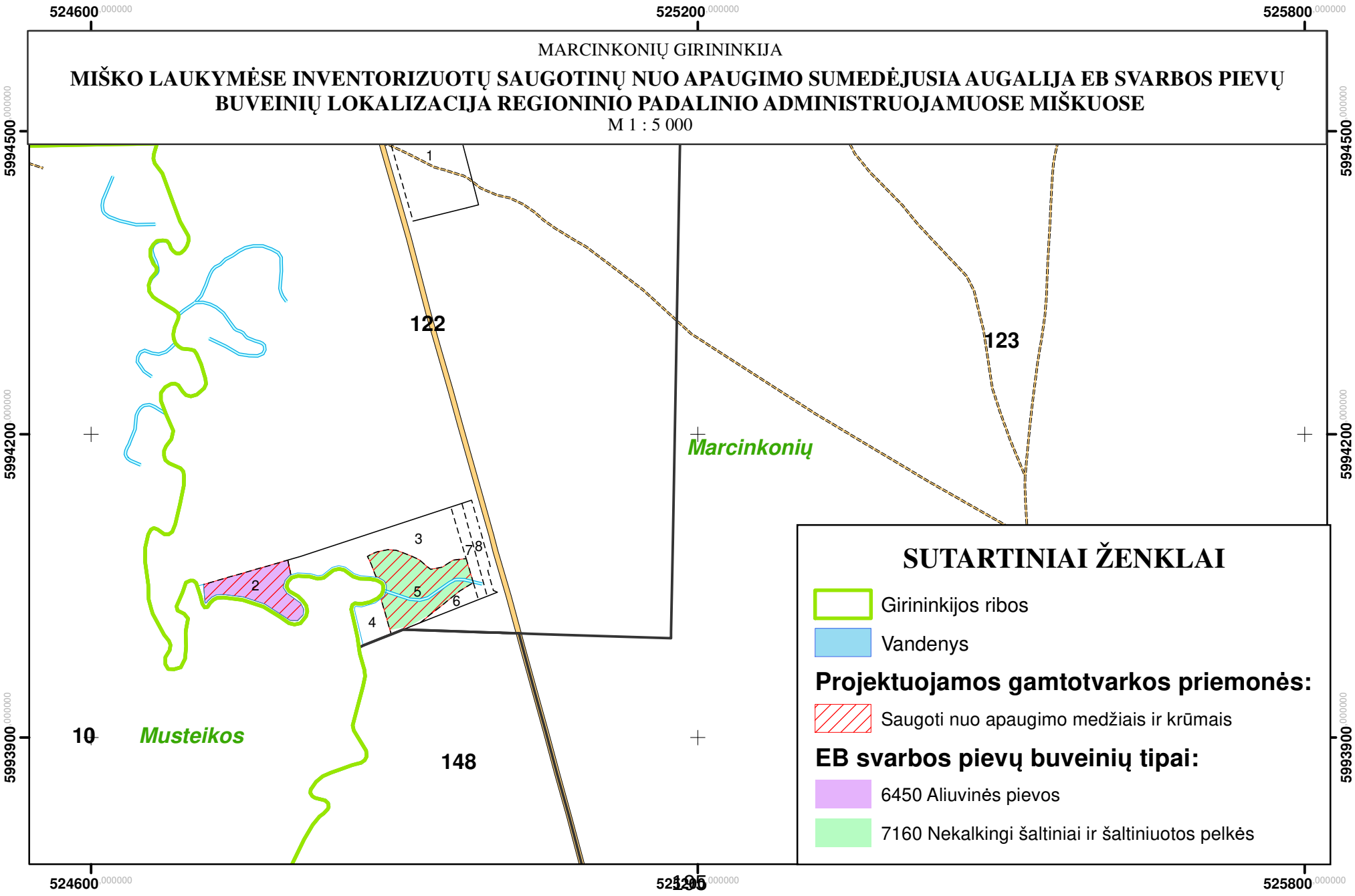

VALKININKŲ GIRININKIJA

MIŠKO LAUKYMĖSE INVENTORIZUOTŲ SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PIEVŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

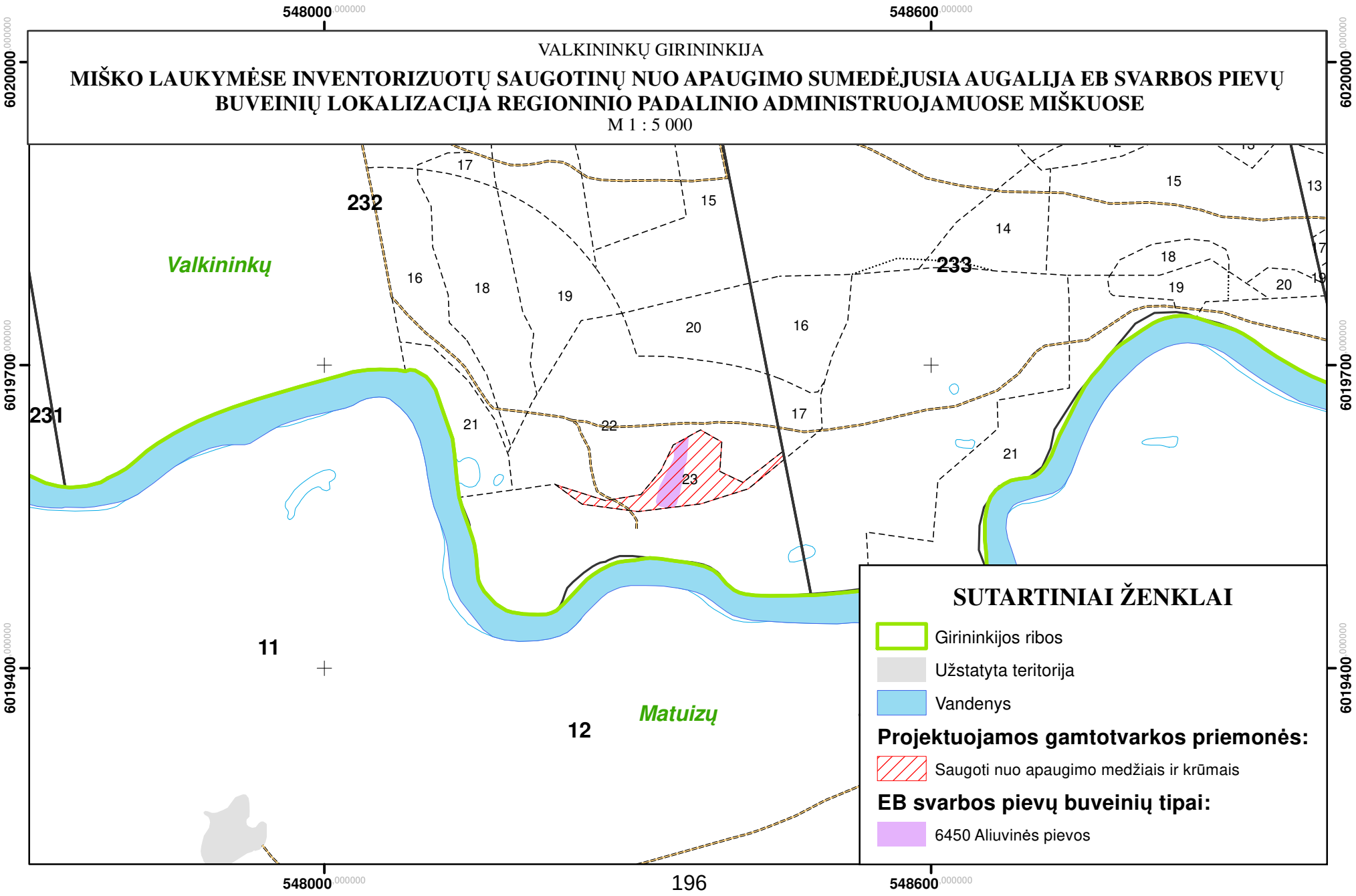

VALKININKŲ GIRININKIJA

MIŠKO LAUKYMĖSE INVENTORIZUOTŲ SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PIEVŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

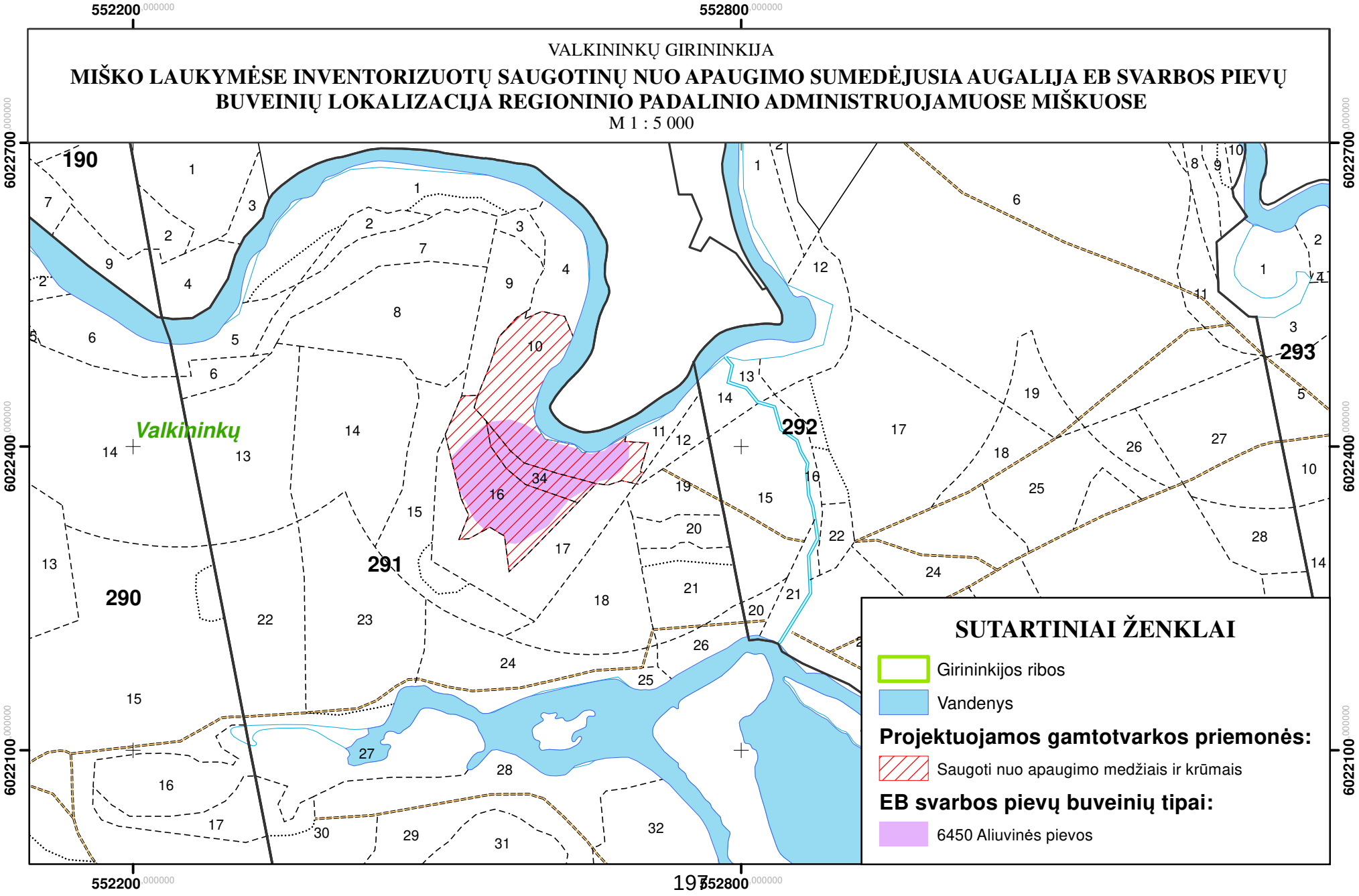

VALKININKŲ GIRININKIJA

MIŠKO LAUKYMĖSE INVENTORIZUOTŲ SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PIEVŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

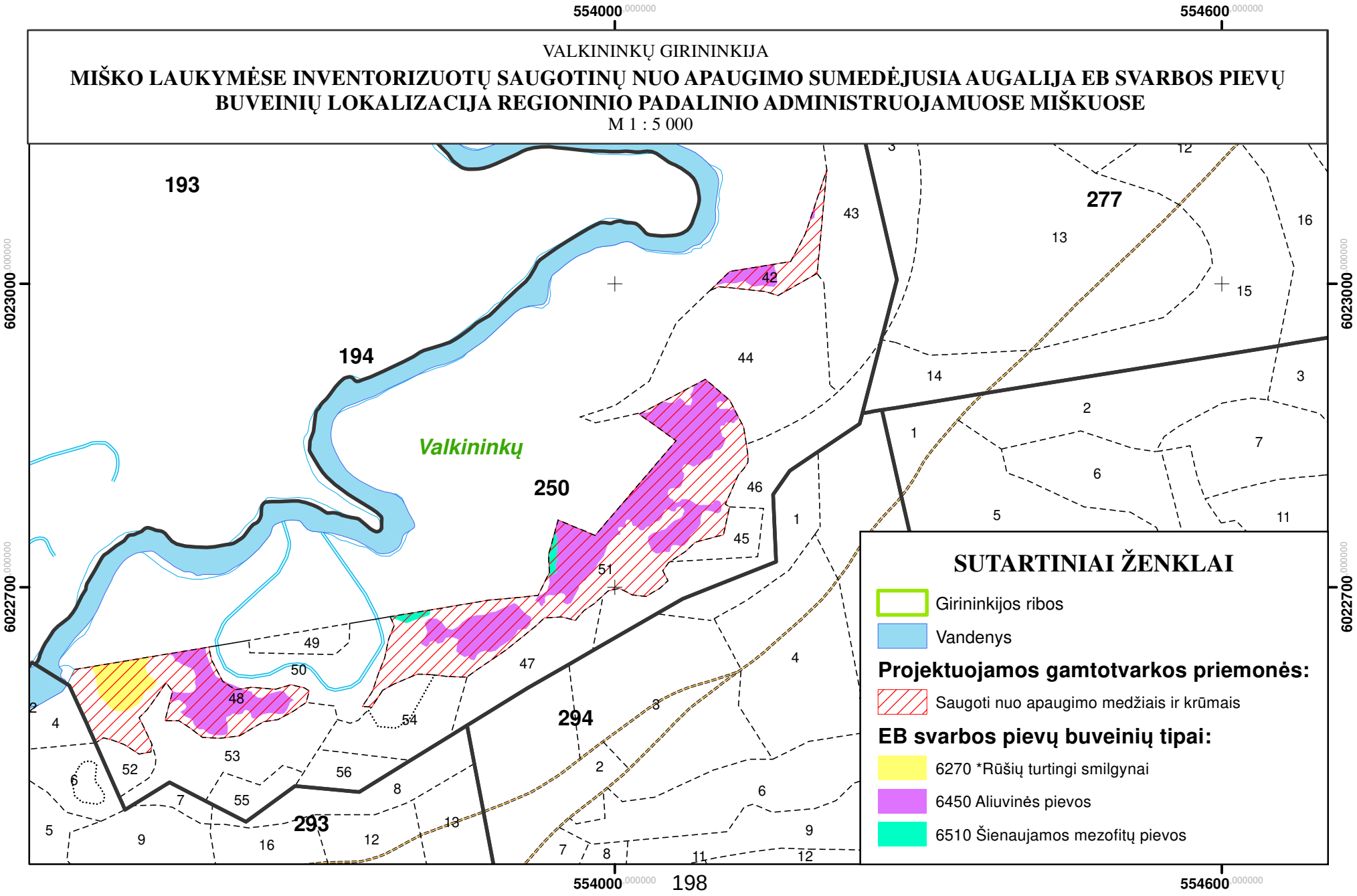

11 PRIEDAS

Saugotinų nuo apaugimo sumedėjusia augalija EB svarbos pelkių buveinių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose

GLŪKO GIRININKIJA

SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PELKIŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

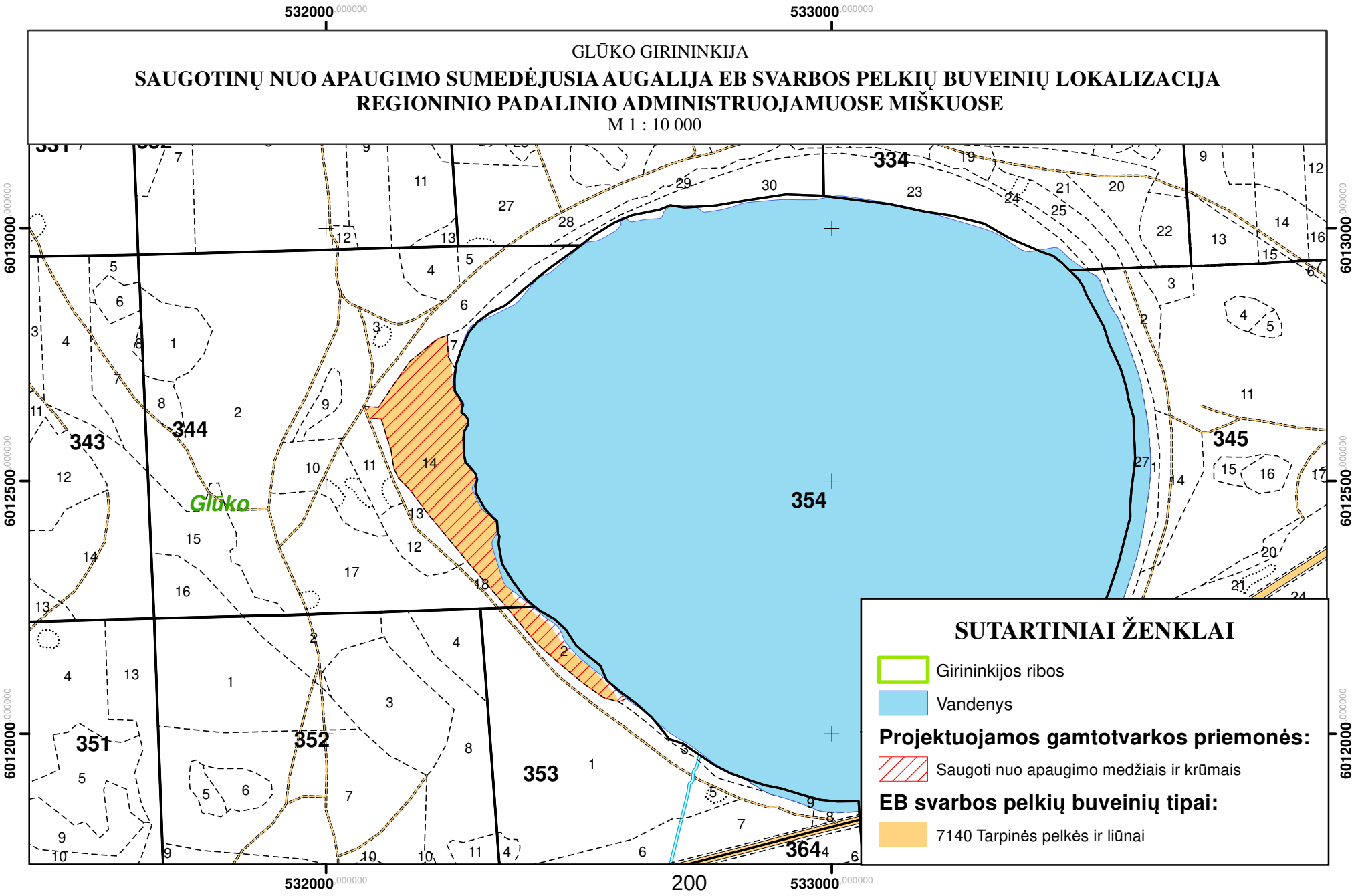

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PELKIŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

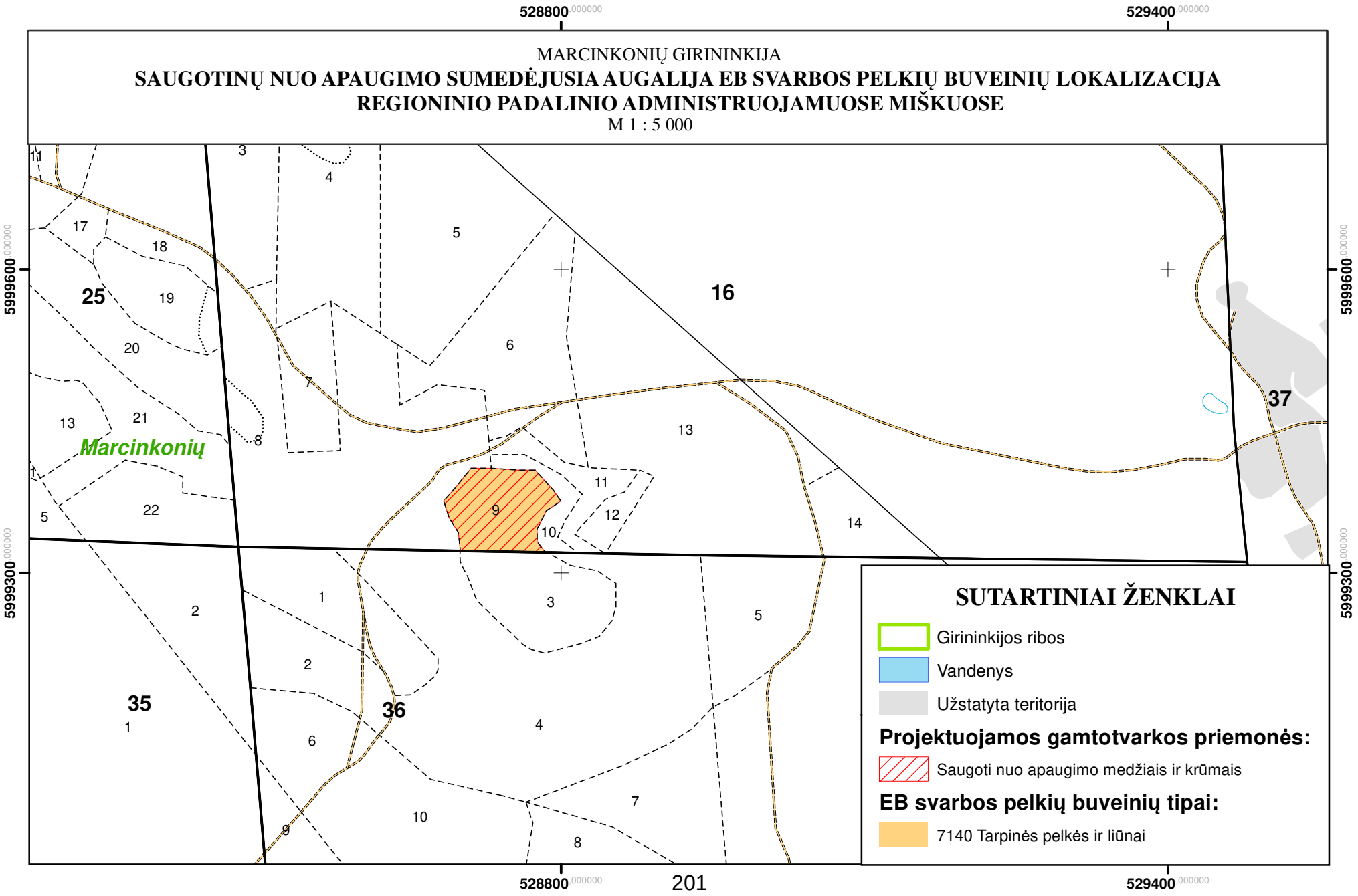

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PELKIŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

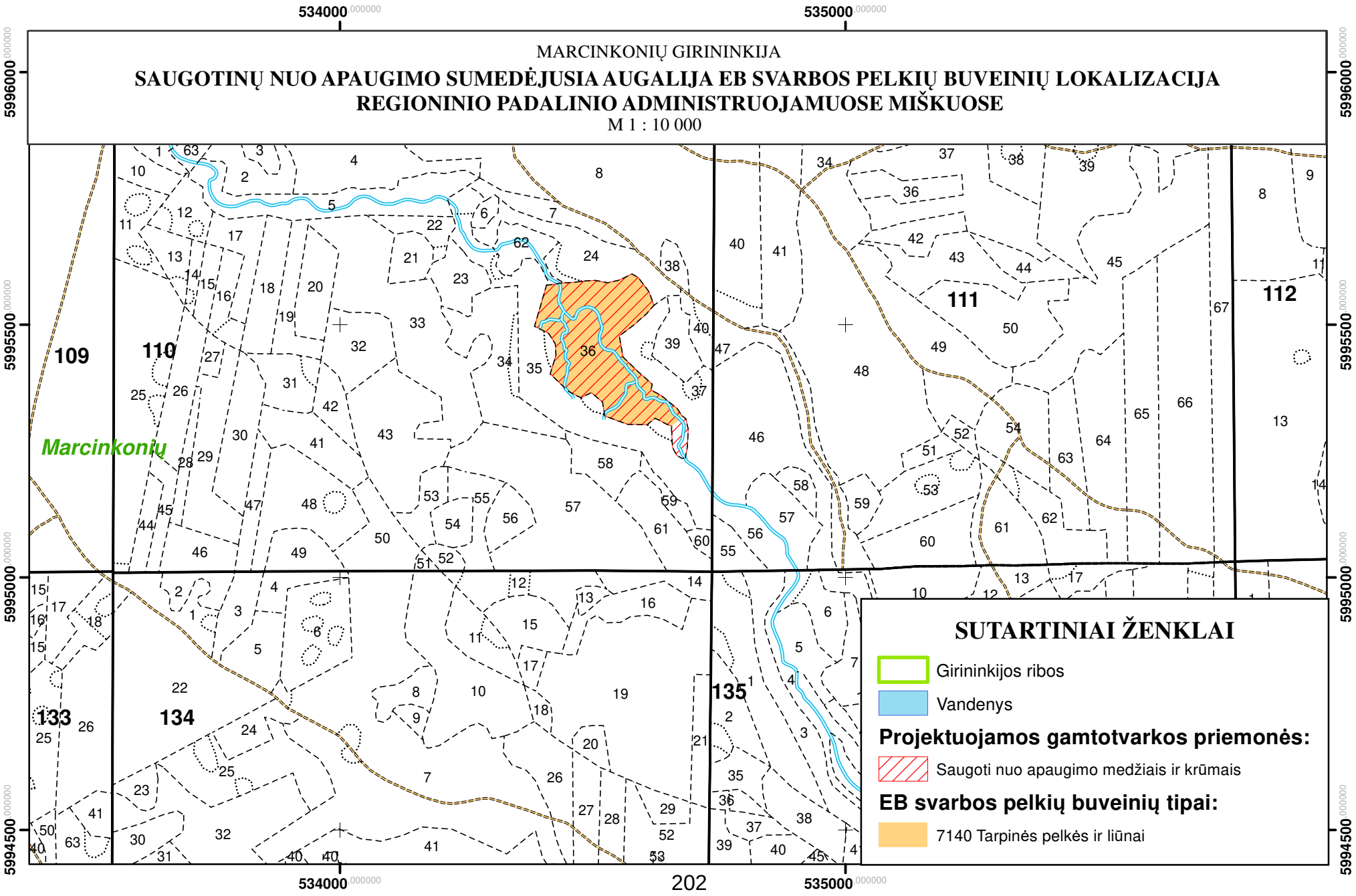

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PELKIŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

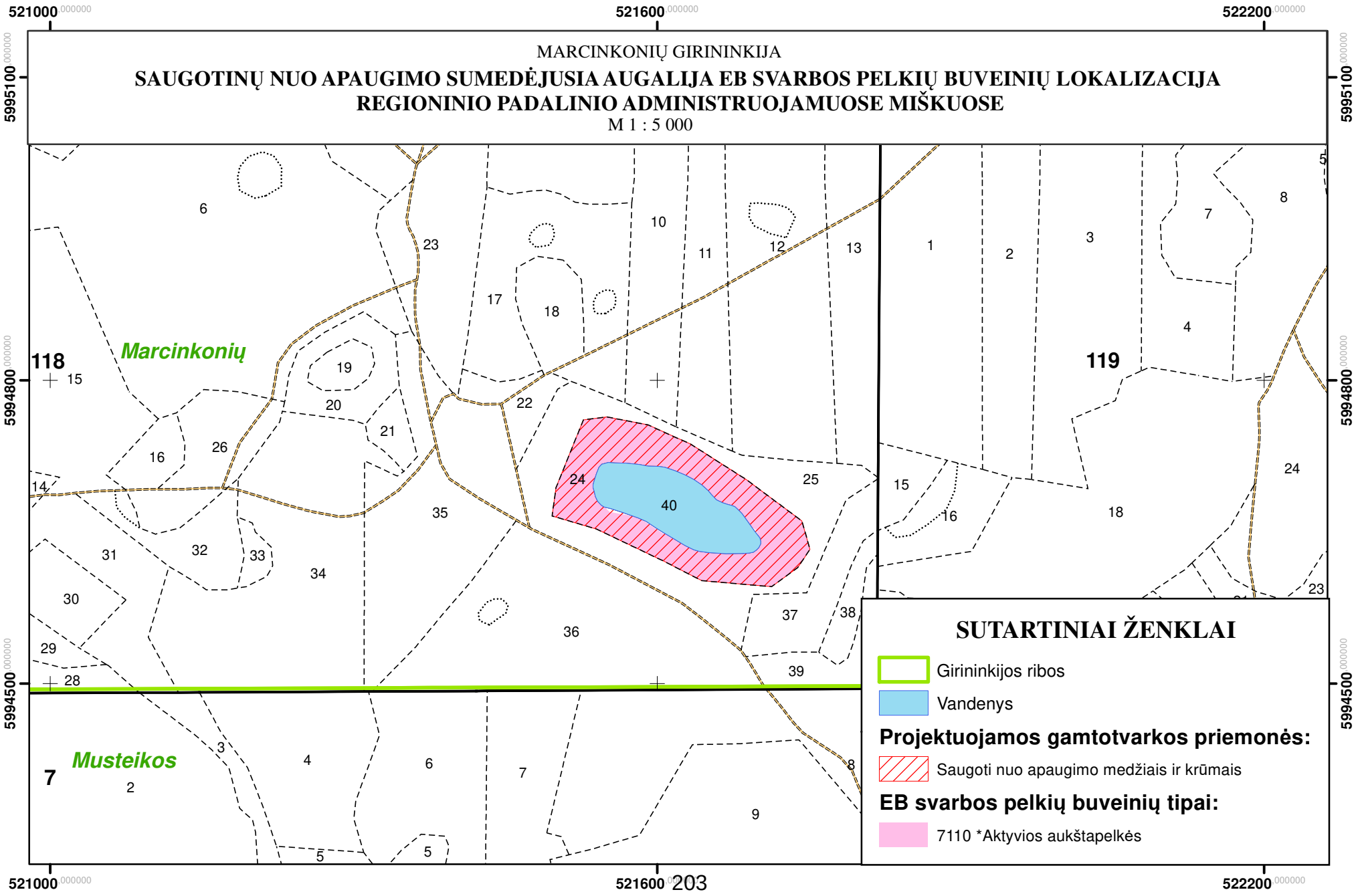

KANIAVOS GIRININKIJA

SAUGOTINŲ NUO APAUGIMO SUMEDĖJUSIA AUGALIJA EB SVARBOS PELKIŲ BUVEINIŲ LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

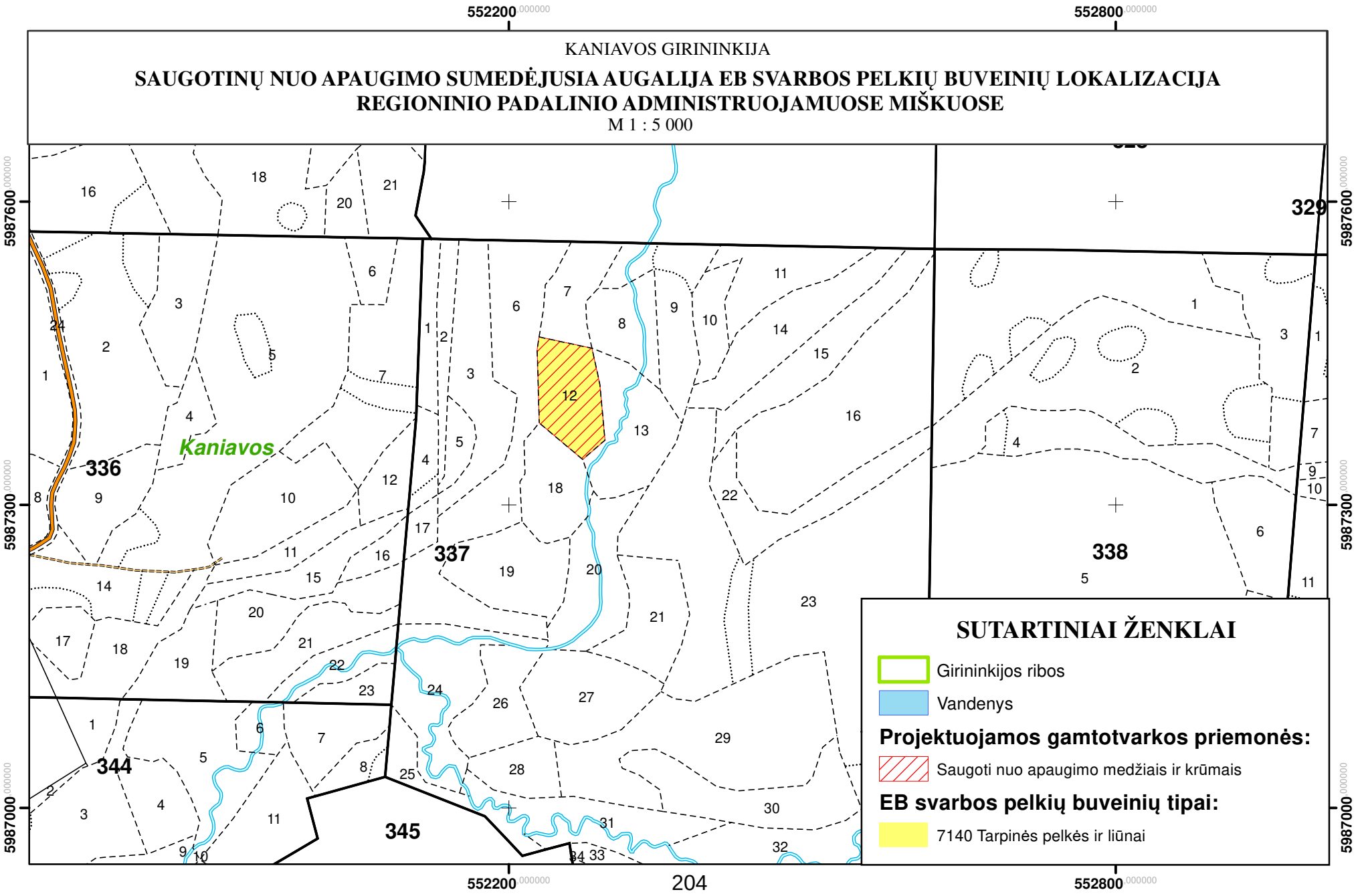

12 PRIEDAS

Miško sklypų su pavieniais ekologiškai vertingais medžiais (senmedžiais) žiniaraštis

Miško sklypų su pavieniais senmedžiais žiniaraštis

Kvartalas	Sklypas	Pavienio senmedžio rūšis (amžius metais)
Valkininkų girininkija		
13	7	E(120)
35	1	Ą(130)
92	6	E(120)
144	30	P(150)
144	42	P(150)
151	9	P(150)
189	17	K(95)
257	2	P(160)
258	21	P(150)
261	15	P(150)
289	2	P(150)
293	8	P(160)
300	14	P(150)
319	16	J(100)
350	1	P(150)
350	7	P(150)
Viso:	**16**	
Pirčiupių girininkija		
11	9	P(150)
161	28	Ą(130)
166	25	J(100)
169	6	J(100)
180	9	U(100)
210	16	E(120)
226	4	P(160)
Viso:	**7**	
Žygmantiškių girininkija		
75	11	G(130)
172	18	E(130)
Viso:	**2**	
Matuizų girininkija		
2	2	Ą(140)
135	7	E(120)
413	9	P(160)
419	42	P(160)
443	1	P(170)
481	2	P(150)
516	14	J(110)
576	19	L(100)
576	23	L(100)
579	14	Ą(130)
579	20	G(100)
Viso:	**11**	
Glūko girininkija		
5	25	P(150)
206	26	E(160)
221	15	E(120)
232	6	P(150)
277	5	P(150)
277	14	K(120); L(120)
279	11	P(150)
309	1	E(120)
309	2	L(140)
424	1	Ą(140)
Viso:	**10**	

Kvartalas	Sklypas	Pavienio senmedžio rūšis (amžius metais)
Perlojos girininkija		
338	8	P(150)
360	3	P(150)
378	7	P(150)
414	11	P(150)
435	16	P(150)
436	15	P(150)
444	4	Ą(200)
444	9	Ą(200)
444	23	Ą(200)
487	8	P(160)
502	1	P(150)
518	13	Ą(230)
561	3	Ą(150)
562	3	P(200)
562	26	P(200)
562	49	P(150)
564	24	P(200)
578	21	P(150)
578	30	E(130)
589	1	P(160)
616	5	P(150)
616	13	P(150)
618	3	E(140)
620	11	P(160)
Viso:	**24**	
Kaniavos girininkija		
29	44	E(120)
37	8	E(120)
43	4	E(120)
44	4	E(120)
47	9	Ą(200)
47	10	Ą(130)
50	4	E(120)
52	26	Ą(150)
102	17	Ą(160)
140	14	K(90)
160	10	P(150)
178	7	P(150)
184	18	P(160)
201	8	Ą(200)
214	5	Ą(130)
217	12	J(100)
218	22	P(150)
222	35	P(150)
233	26	K(90)
234	8	P(180)
237	4	P(190)
239	1	P(150)
239	14	J(100)
247	15	K(100)
247	19	J(100); P(150)
270	2	Ą(160)
304	4	P(150)
336	8	P(150)
Viso:	**28**	
Marcinkonių girininkija		
98	20	E(130)
114	3	P(160)

Kvartalas	Sklypas	Pavienio senmedžio rūšis (amžius metais)
114	5	P(170)
133	61	P(200)
139	8	P(150)
140	7	P(150)
140	12	P(150)
145	7	P(160)
146	1	P(160)
146	9	P(200)
159	75	P(170)
183	44	P(210)
202	32	P(150)
203	21	P(150)
204	5	P(150)
228	14	P(150)
228	15	P(150)
229	6	P(150)
229	11	P(200)
229	13	P(210)
229	15	P(200)
236	21	P(170)
237	15	P(170)
237	23	P(170)
237	24	P(170)
238	46	P(160)
239	44	P(180)
240	36	P(150)
241	8	P(150)
249	22	P(160)
249	24	P(150)
Viso:	**31**	
VISO:	**129**	

13 PRIEDAS

Regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso miškuose inventorizuotų EB svarbos gamtinių buveinių lokalizacijos schema

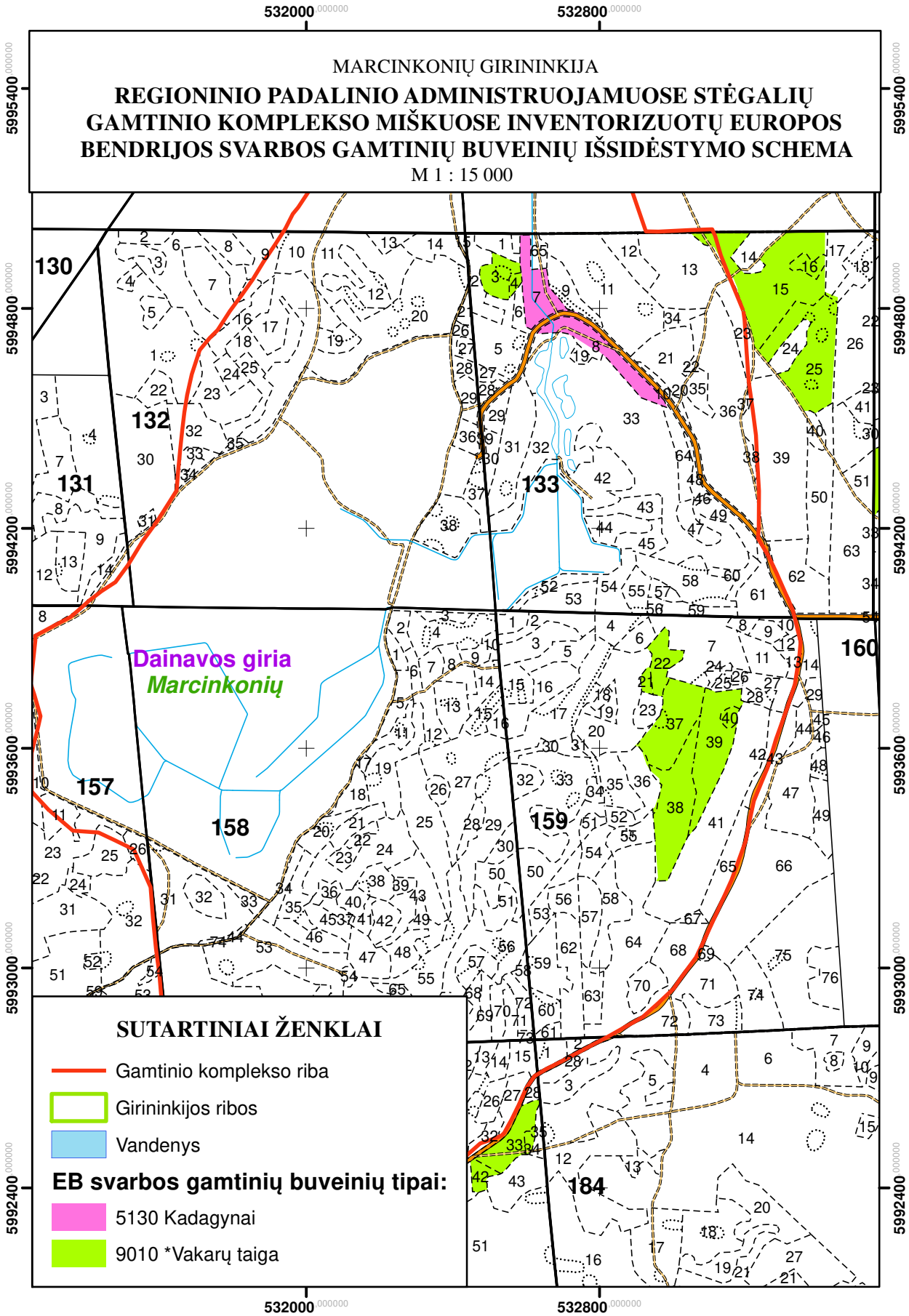
MARCINKONIŲ GIRININKIJA
REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE STĖGALIŲ GAMTINIO KOMPLEKSO MIŠKUOSE INVENTORIZUOTŲ EUROPOS BENDRIJOS SVARBOS GAMTINIŲ BUVEINIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA
M 1 : 15 000
532000
532800
5995400
5994800
5994200
5993600
5993000
5992400
Dainavos giria
Marcinkonių
130
131
132
133
157
158
159
160
184
SUTARTINIAI ŽENKLAI
Gamtinio komplekso riba
Girininkijos ribos
Vandenys
EB svarbos gamtinių buveinių tipai:
5130 Kadagynai
9010 *Vakarų taiga

14 PRIEDAS

Projektuojamų palaikomųjų gamtotvarkos priemonių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose Stėgalių gamtinio komplekso miškuose

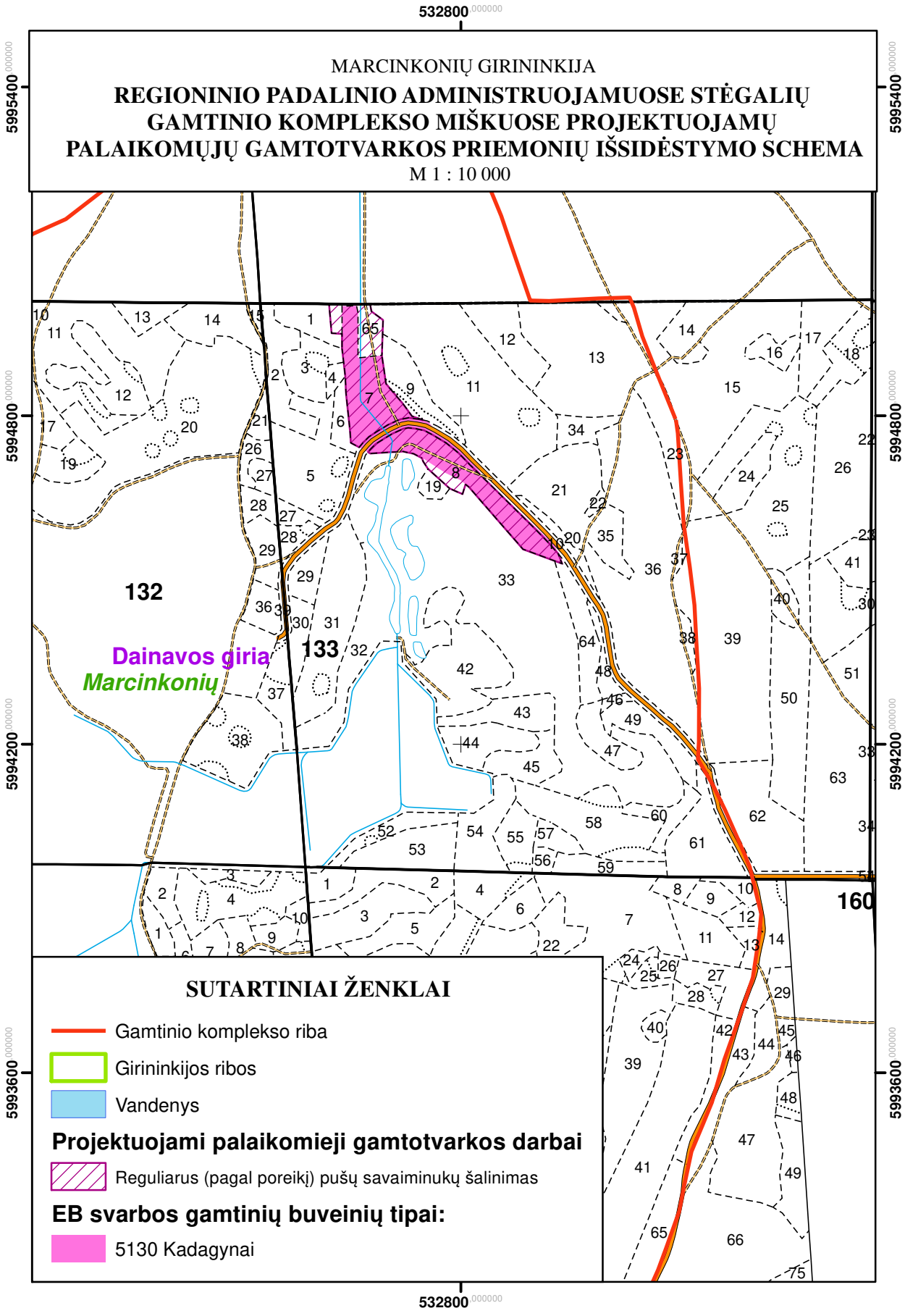
532800
5995400
5994800
5994200
5993600
MARCINKONIŲ GIRININKIJA
REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE STĖGALIŲ GAMTINIO KOMPLEKSO MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ PALAIKOMŲJŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA
M 1 : 10 000
132
133
160
Dainavos giria
Marcinkonių
SUTARTINIAI ŽENKLAI
Gamtinio komplekso riba
Girininkijos ribos
Vandenys
Projektuojami palaikomieji gamtotvarkos darbai
Reguliarus (pagal poreikį) pušų savaiminukų šalinimas
EB svarbos gamtinių buveinių tipai:
5130 Kadagynai

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE STĖGALIŲ GAMTINIO KOMPLEKSO MIŠKUOSE NUMATOMOS INKILŲ IŠKĖLIMO VIETOS LUTUTĖMS

M 1 : 10 000

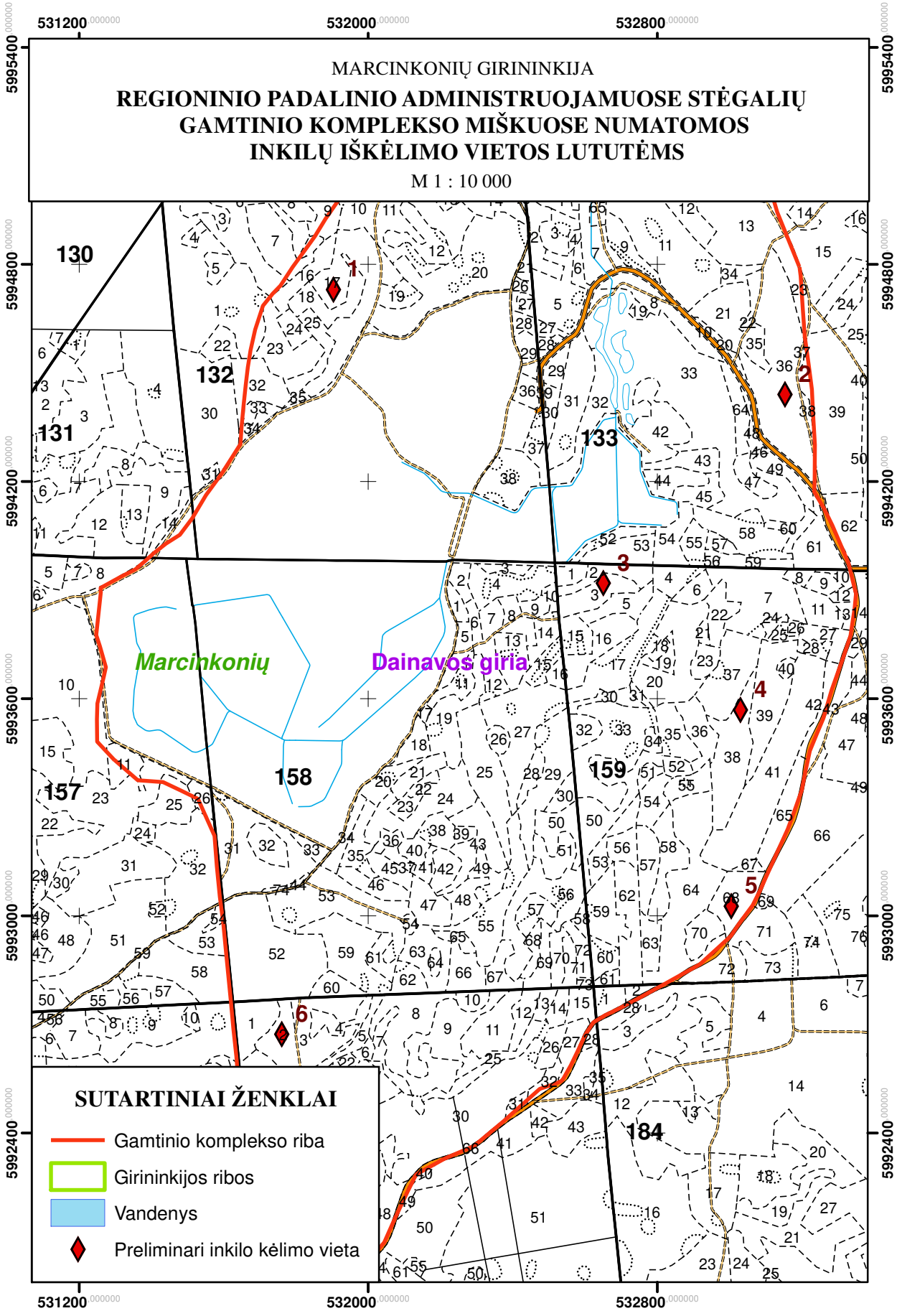

15 PRIEDAS

Projektuojamų gamtotvarkos priemonių lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose BAST Dainavos giria miškuose

vadovaujantis „Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos planu“

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA (KONTROLIUOJAMO DEGINIMO, MOZAIKOS FORMAVIMO BEI KOPŲ ATVĖRIMO TVARKYMO PLOTAI)

M 1 : 10 000

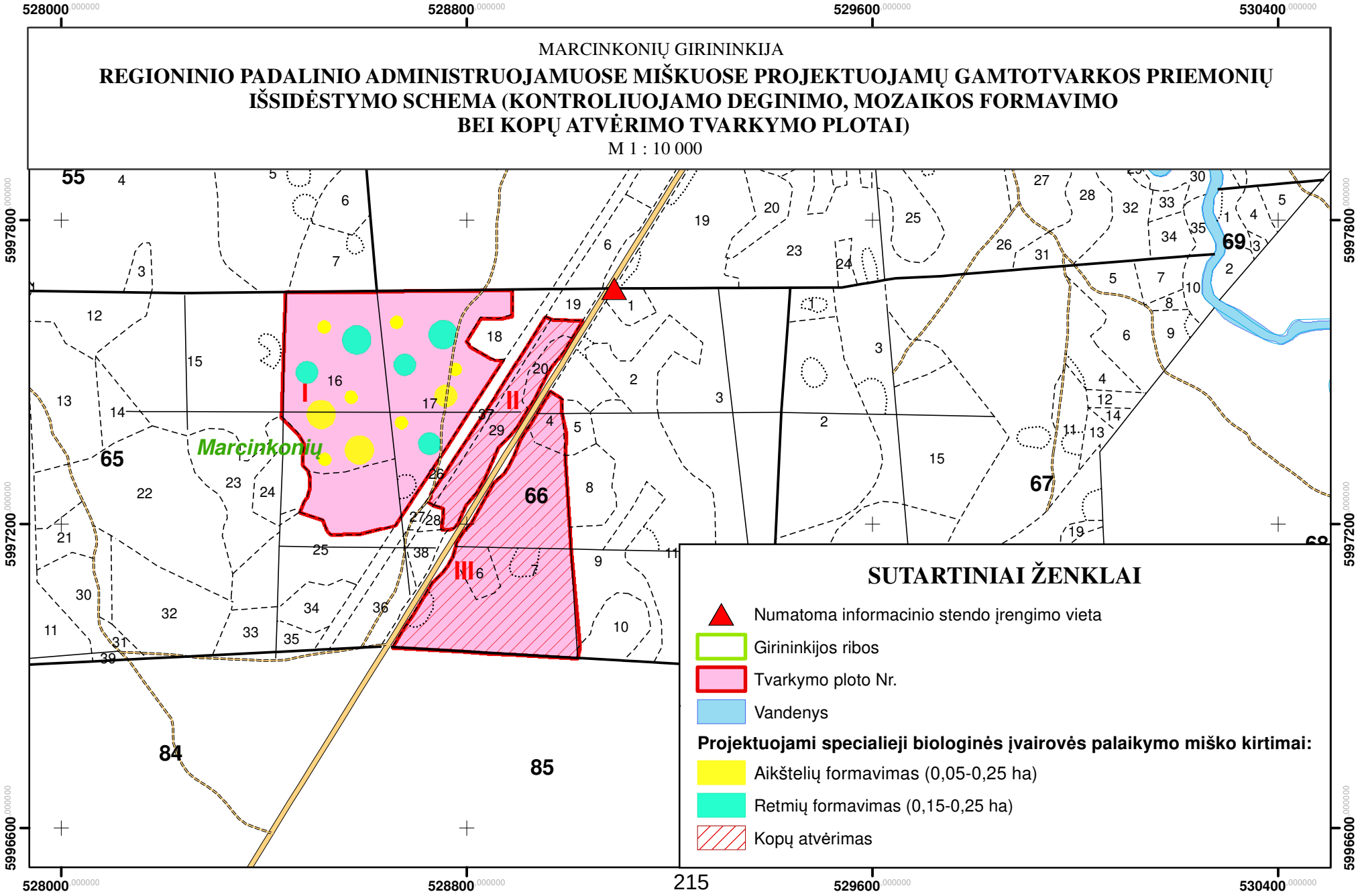

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA (MIŠKO PAKLOTĖS ŠALINIMO IR MOZAIKOS FORMAVIMO TVARKYMO PLOTAS)

M 1 : 5 000

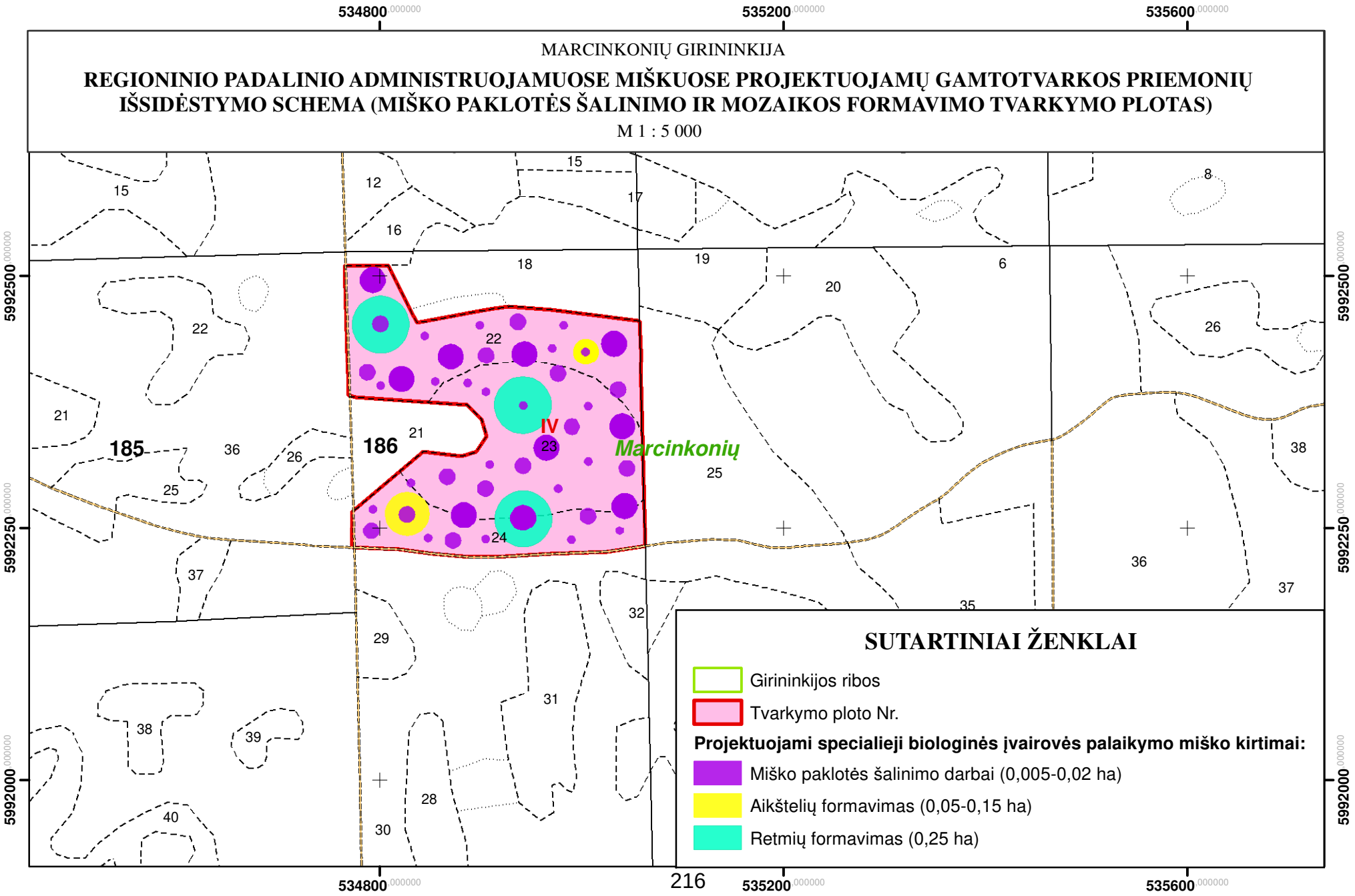

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ LOKALIZACIJOS SCHEMA (MIŠKO PAKLOTĖS ŠALINIMO IR MOZAIKOS FORMAVIMO TVARKYMO PLOTAI)

M 1 : 5 000

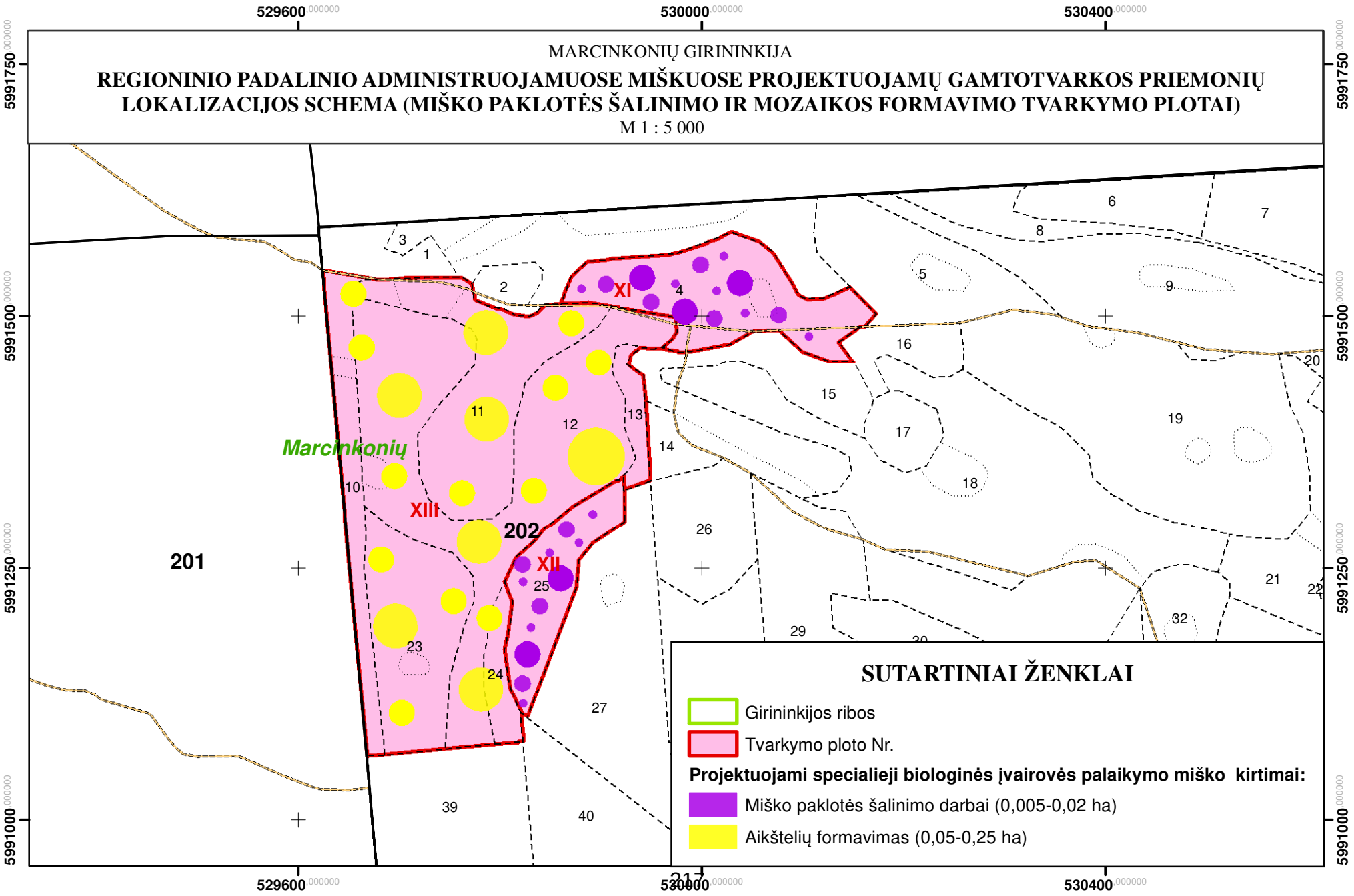

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA (MIŠKO PAKLOTĖS ŠALINIMO IR MOZAIKOS FORMAVIMO TVARKYMO PLOTAI)

M 1 : 10 000

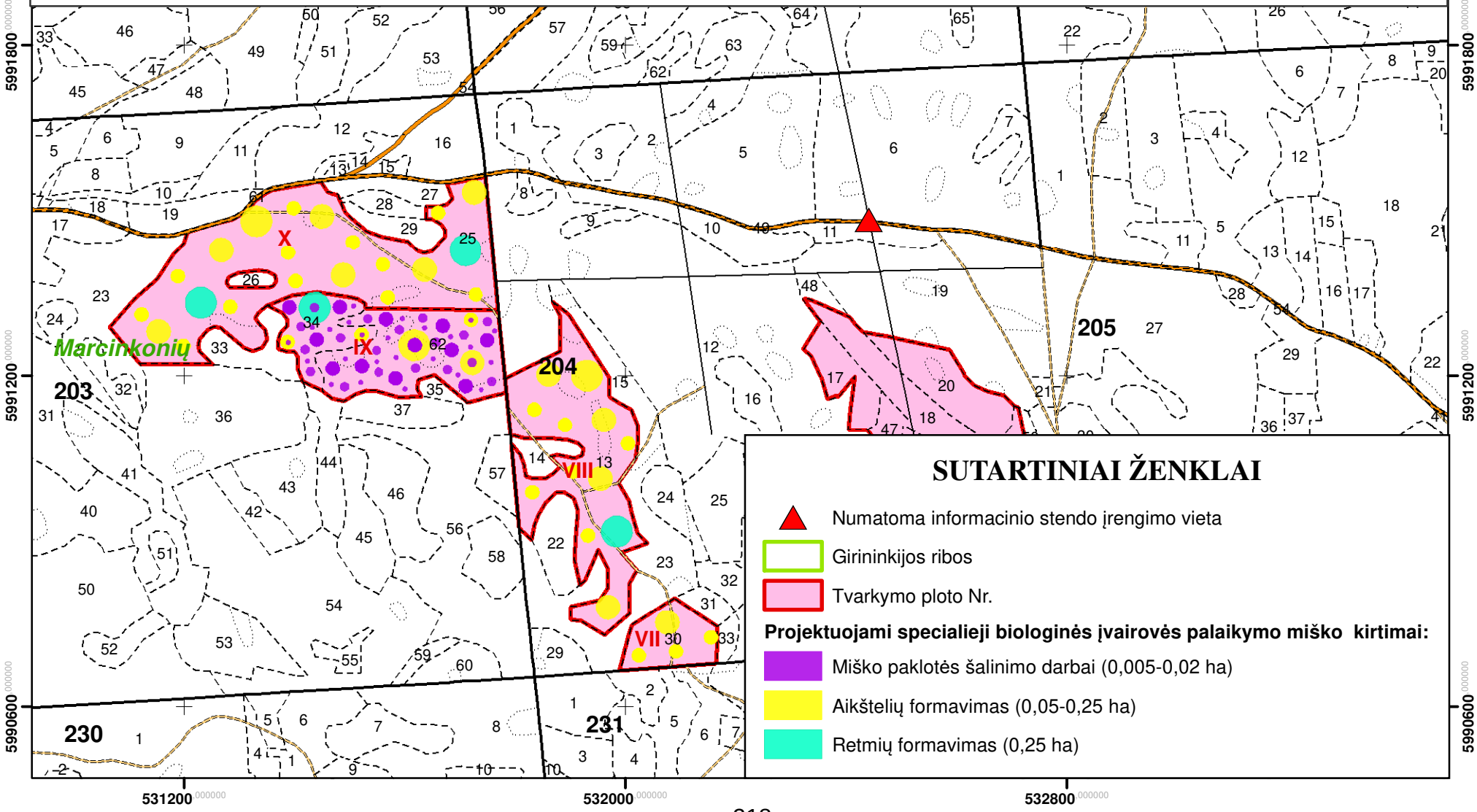

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA (MOZAIKOS FORMAVIMO TVARKYMO PLOTAS)

M 1 : 10 000

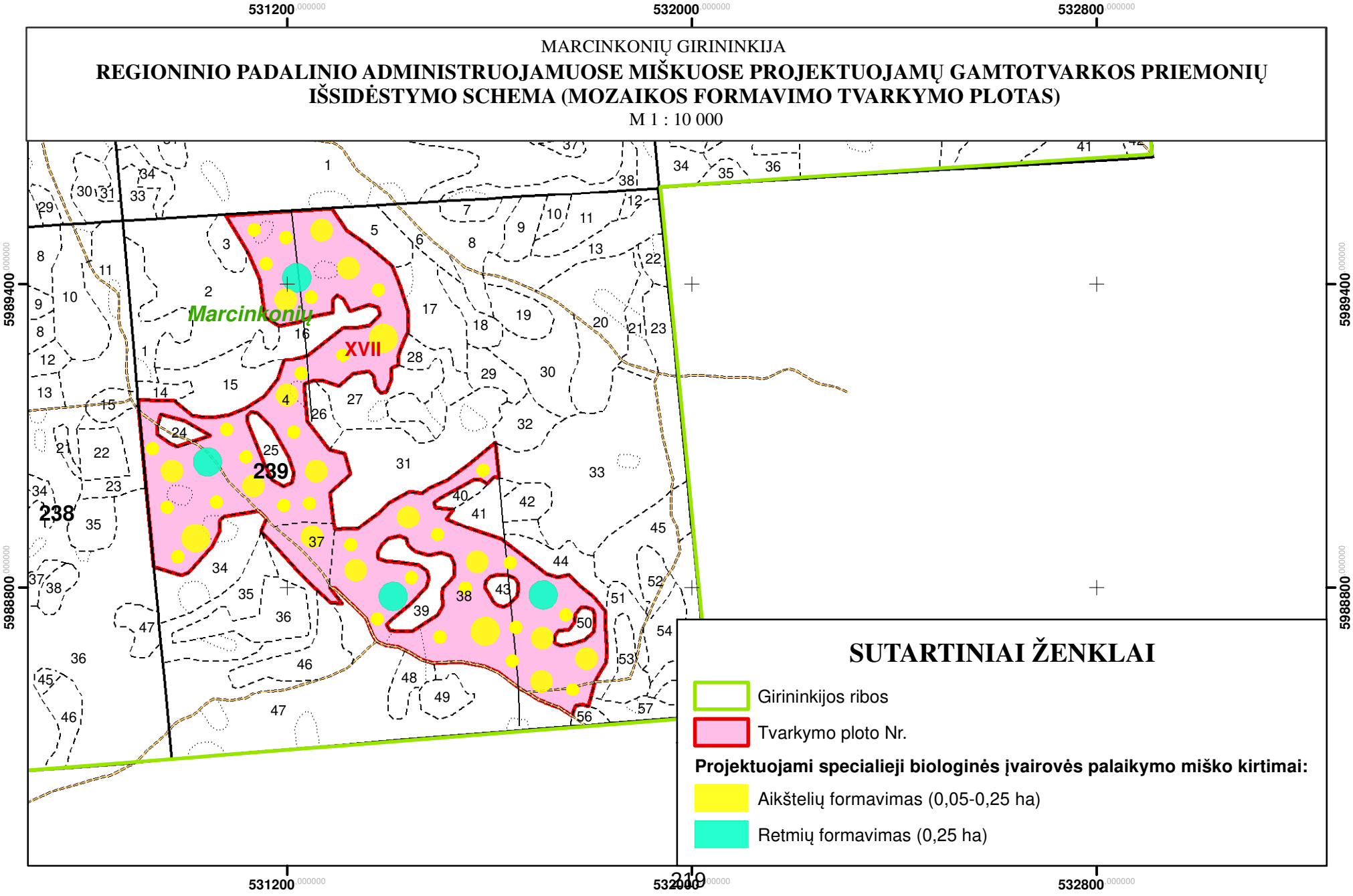

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA (MOZAIKOS FORMAVIMO TVARKYMO PLOTAS)

M 1 : 10 000

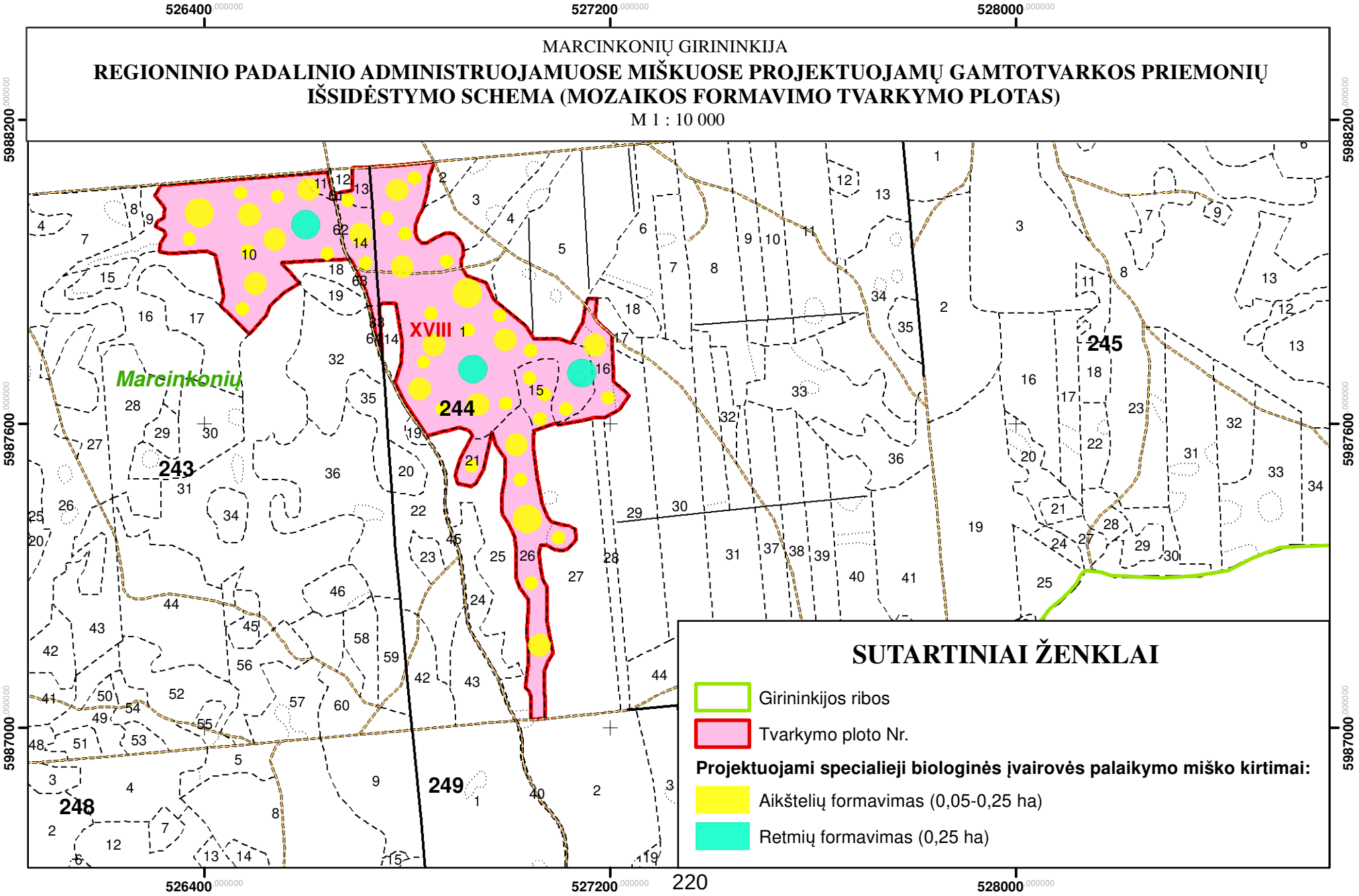

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA (KONTROLIUOJAMO DEGINIMO PLOTŲ IR MOZAIKOS FORMAVIMO TVARKYMO PLOTAI)

M 1 : 10 000

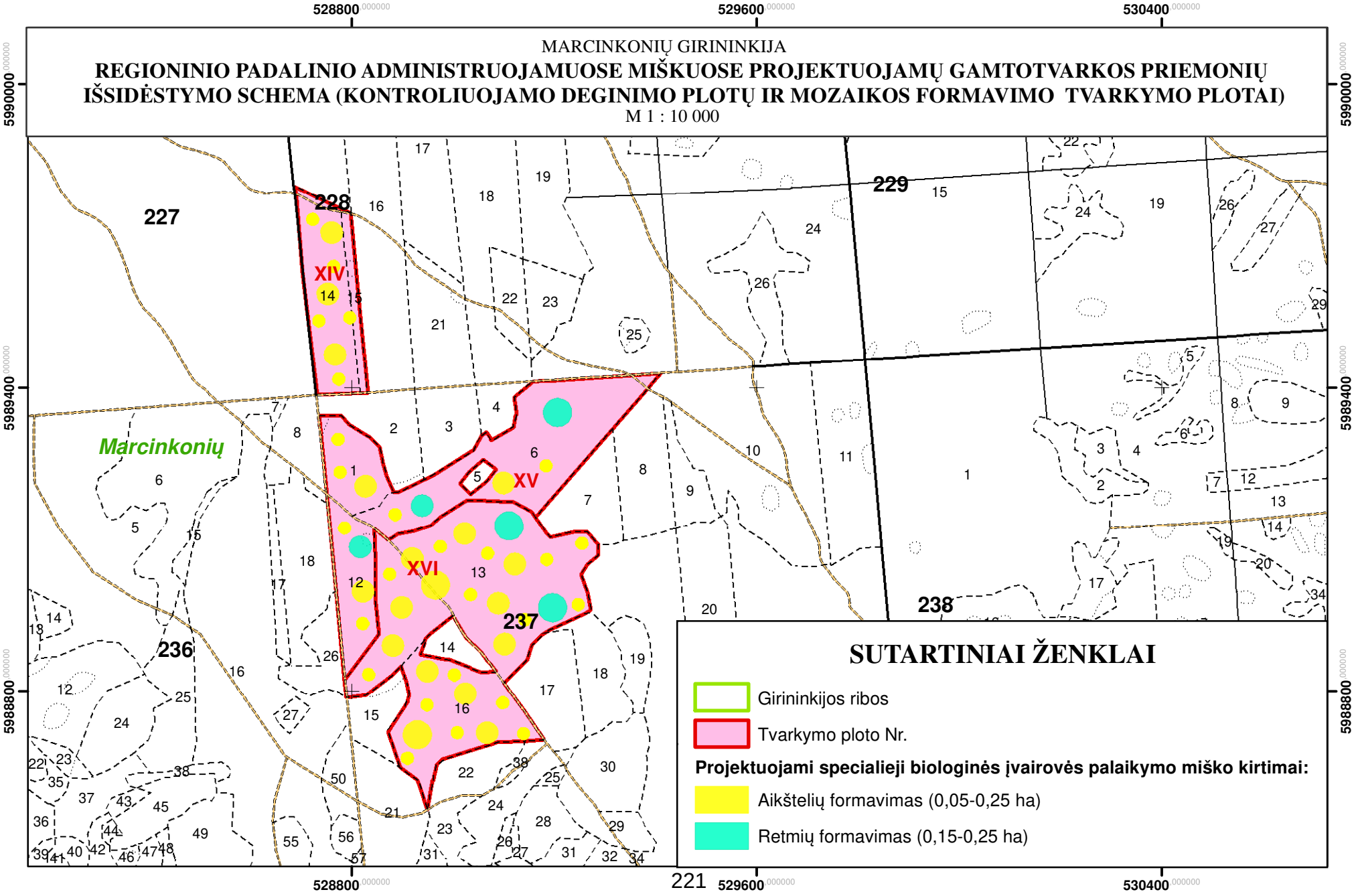

SUTARTINIAI ŽENKLAI

- Girininkijos ribos
- Tvarkymo ploto Nr.

Projektuojami specialieji biologinės įvairovės palaikymo miško kirtimai:

- Aikštelių formavimas (0,05-0,25 ha)
- Retmių formavimas (0,15-0,25 ha)

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCGEMA (MOZAIKOS FORMAVIMO TVARKYMO PLOTAS)

M 1 : 5 000

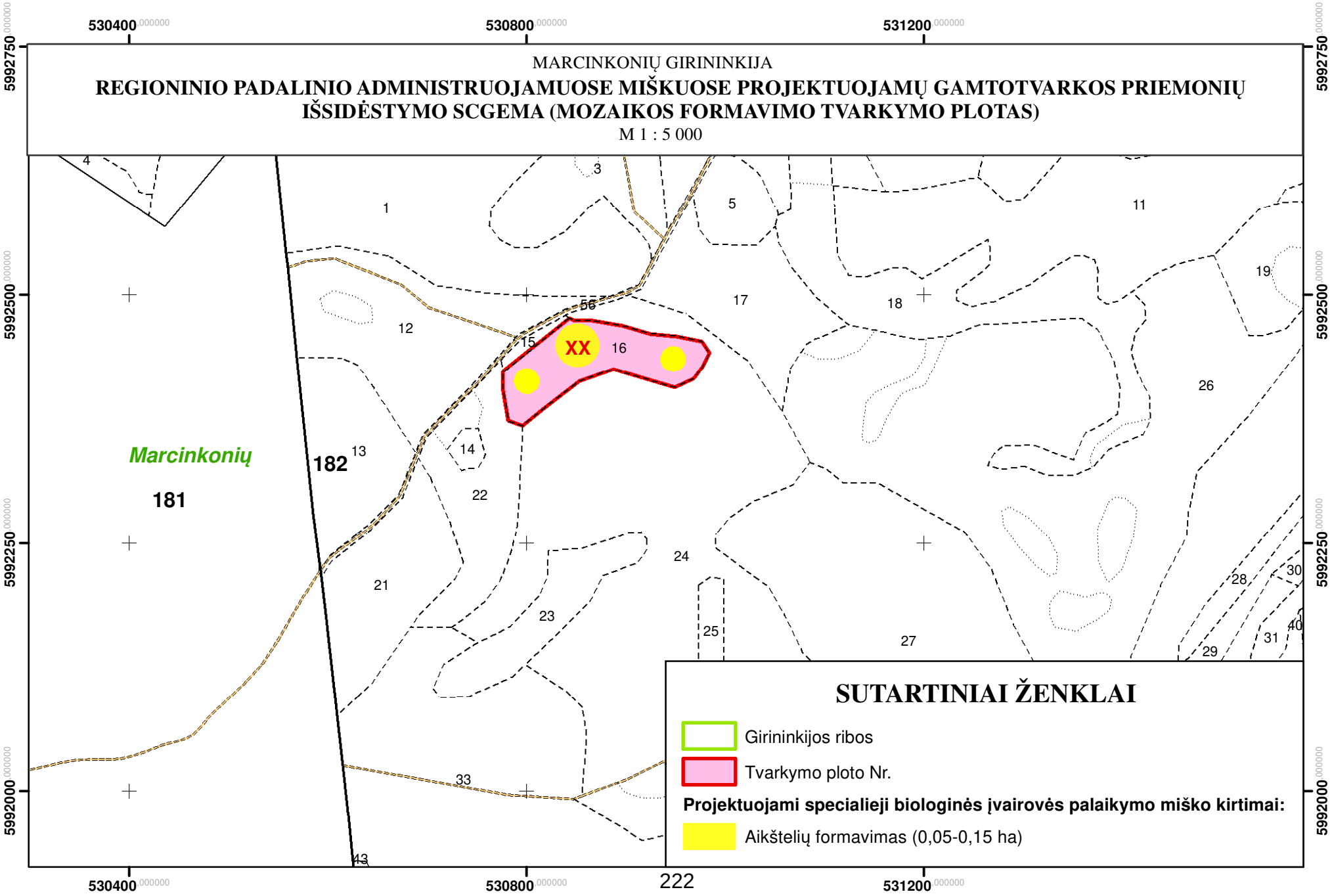

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA (MOZAIKOS FORMAVIMO IR KONTROLIUOJAMO PAKLOTĖS DEGINIMO TVARKYMO PLOTAS)

M 1 : 5 000

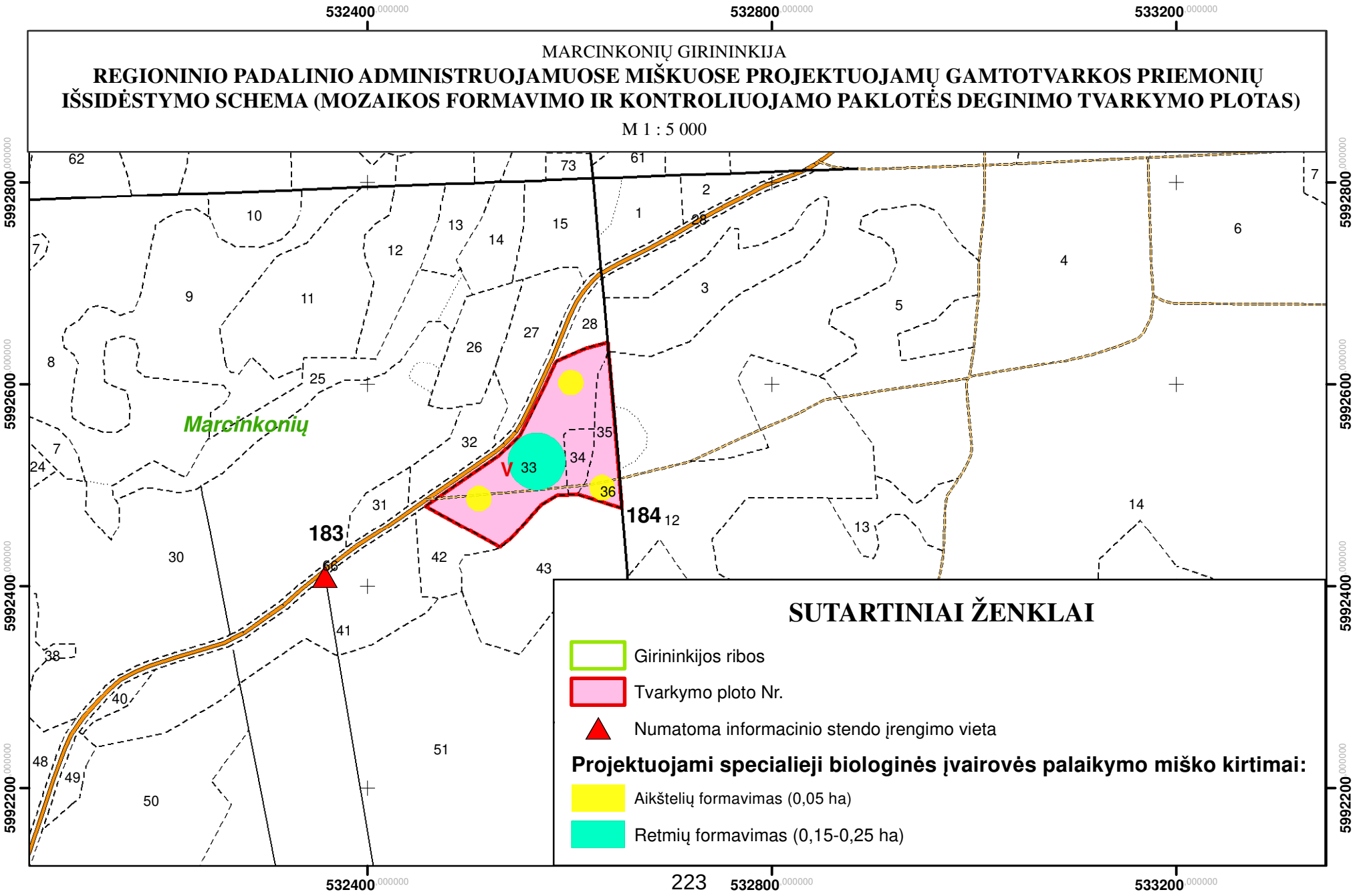

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ IŠSIDĖSTYMO SCHEMA (KOPŲ ATVĖRIMO TVARKYMO PLOTAS)

M 1 : 10 000

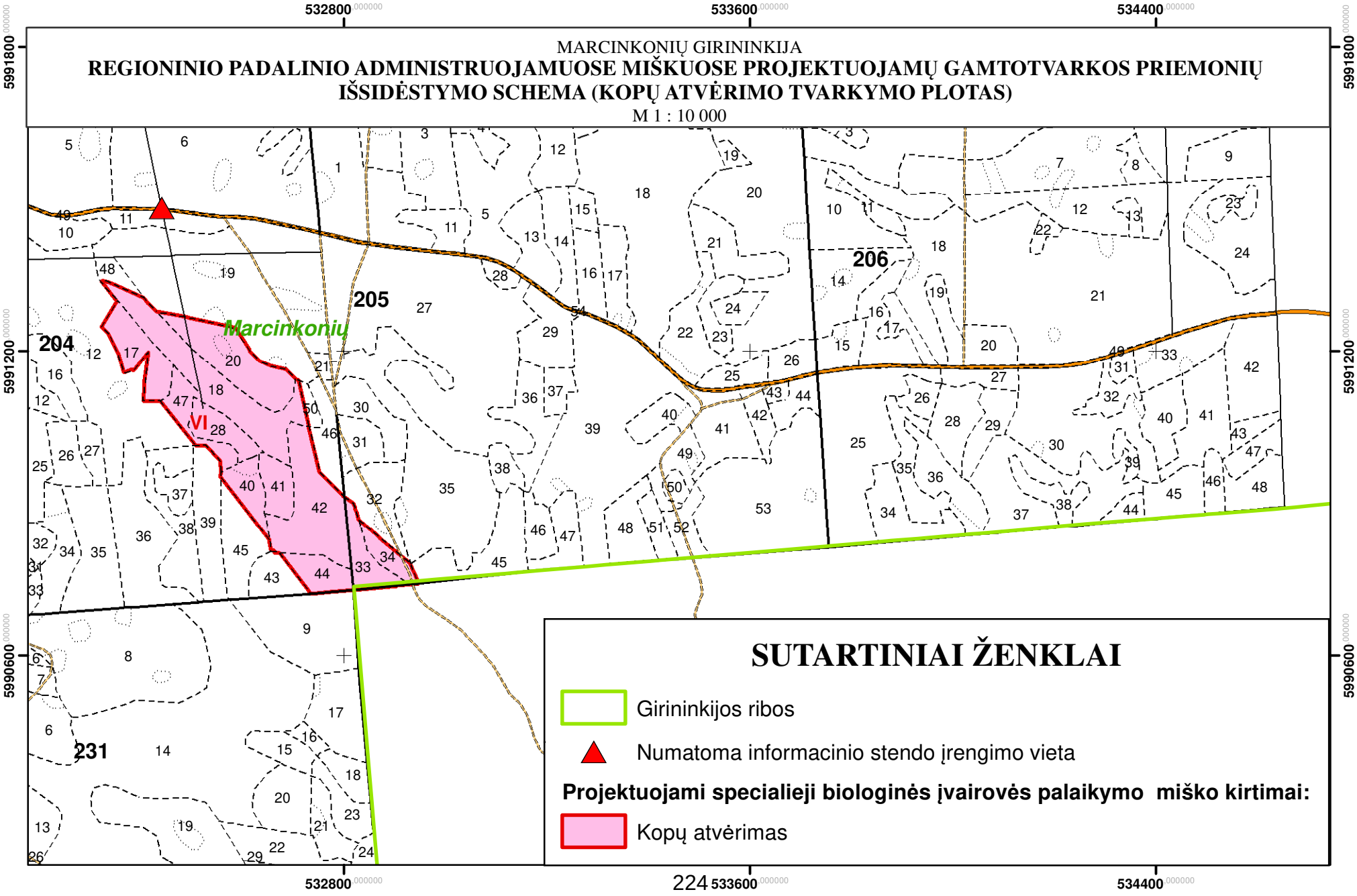

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ LOKALIZACIJOS SCHEMA (MIŠKO PAKLOTĖS ŠALINIMAS VĖJALANDĖS ŠILAGĖLĖS TVARKYMO PLOTE)

M 1 : 10 000

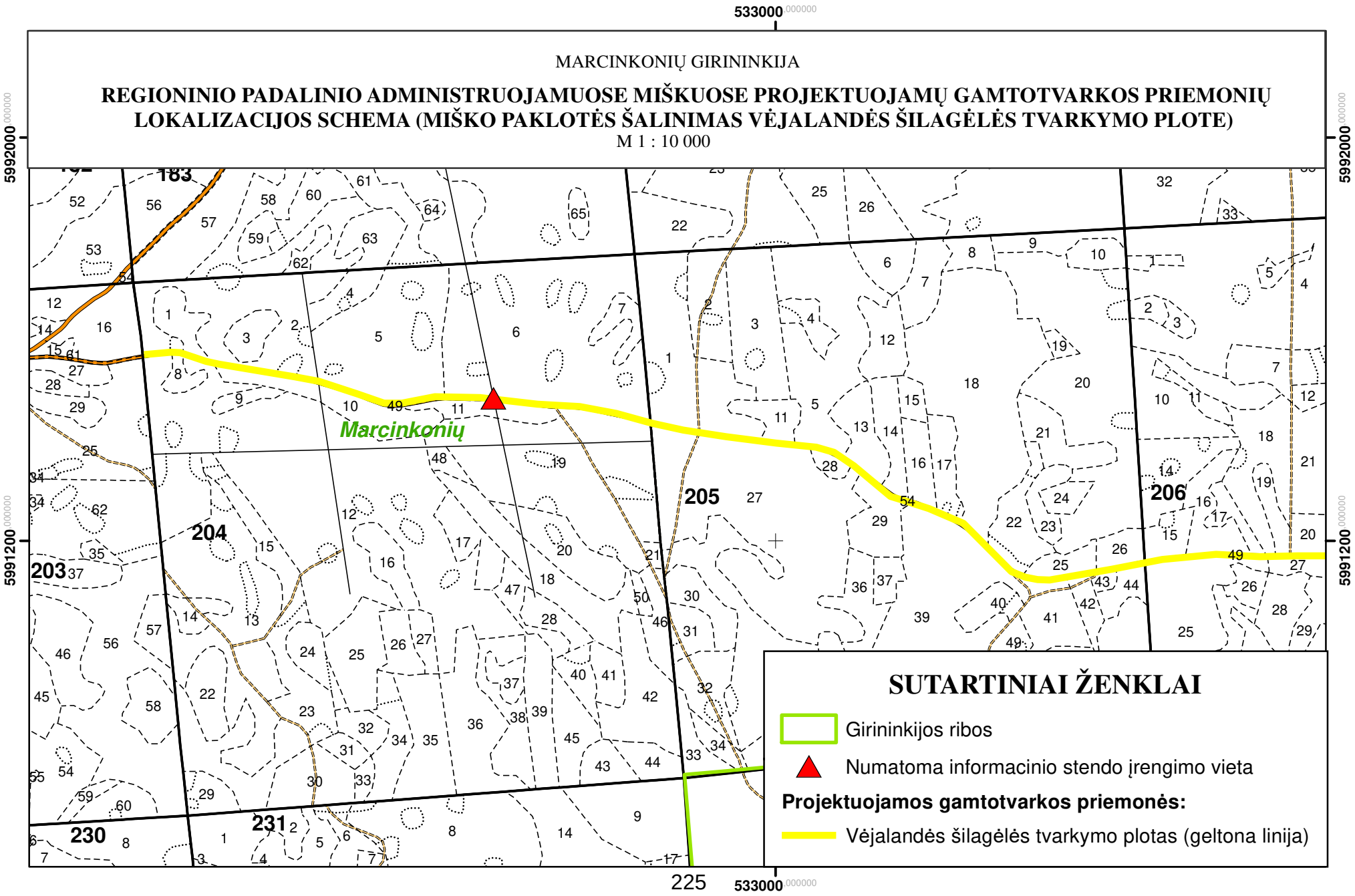

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE PROJEKTUOJAMŲ GAMTOTVARKOS PRIEMONIŲ LOKALIZACIJOS SCHEMA (MIŠKO PAKLOTĖS ŠALINIMAS VĖJALANDĖS ŠILAGĖLĖS TVARKYMO PLOTE)

M 1 : 10 000

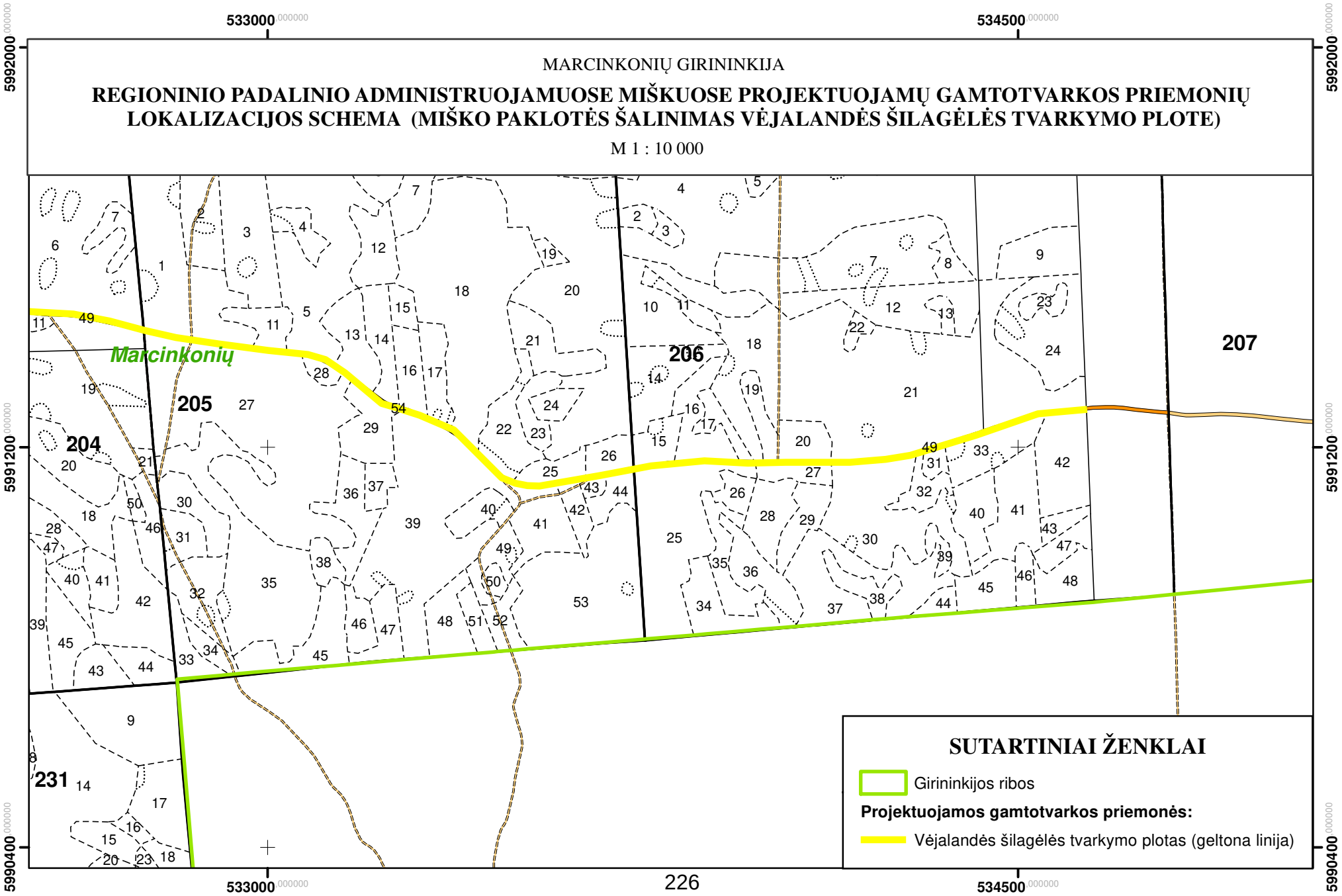

16 PRIEDAS

Miško medžių genetinių išteklių objektų lokalizacija regioninio padalinio administruojamuose miškuose

GLŪKO GIRININKIJA

NEDZINGĖS MIŠKO EGLĖS VALSTYBINIO GENETINIO DRAUSTINIO (59EGD022) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

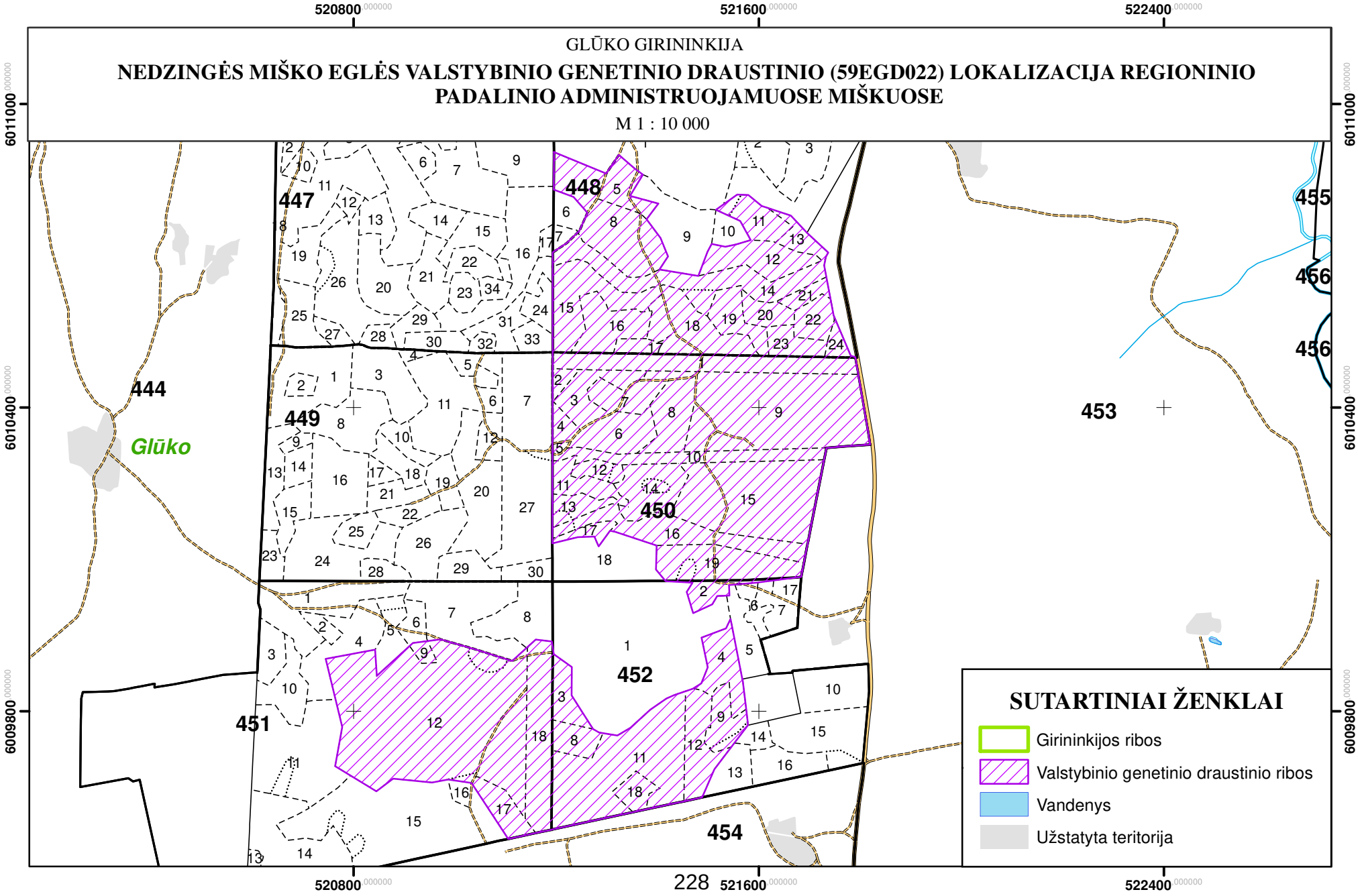

PERLOJOS GIRININKIJA

RUDNIOS MIŠKO PUŠIES VALSTYBINIO GENETINIO DRAUSTINIO (59PGD088) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

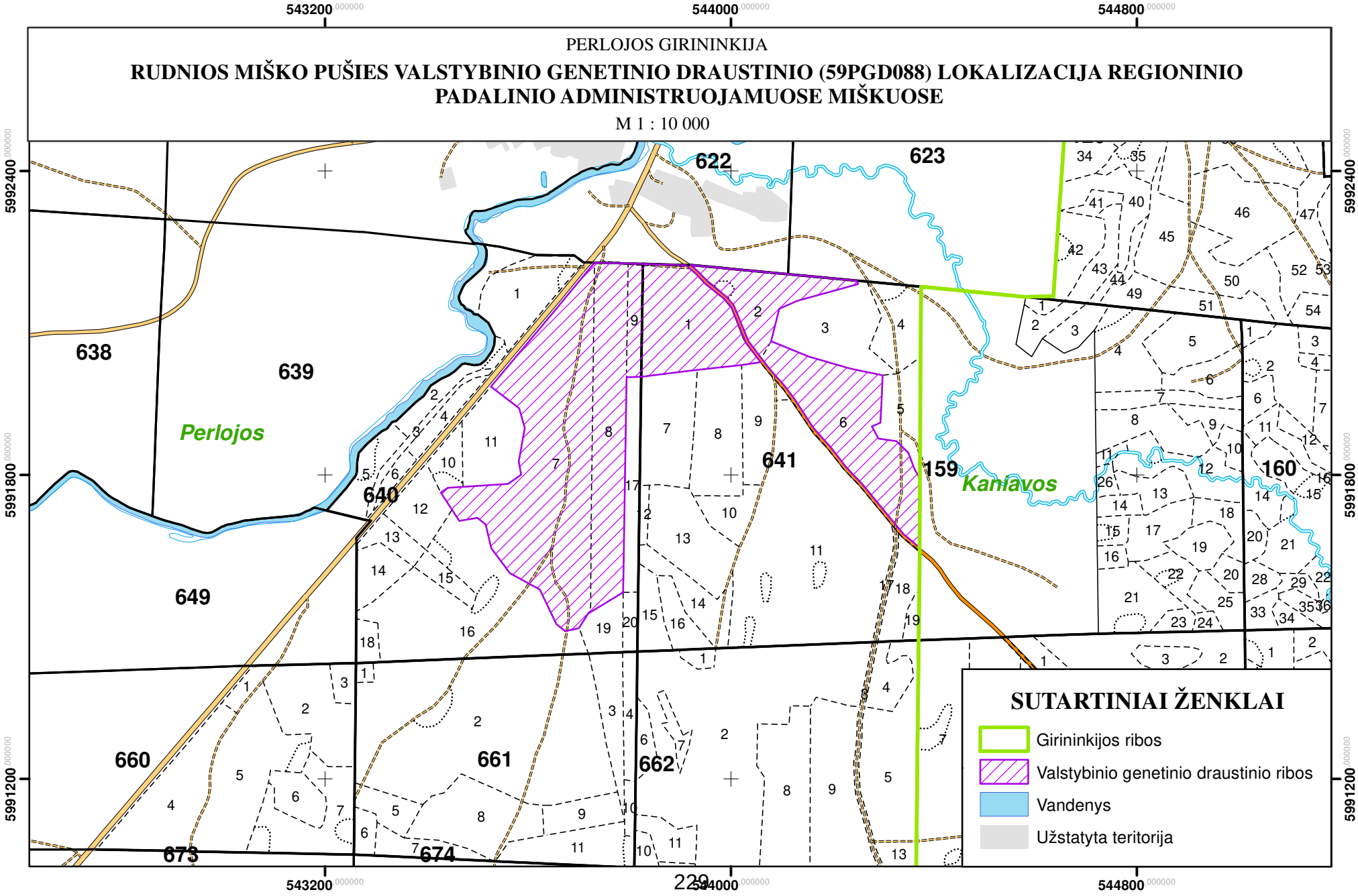

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

STĖGALIOS MIŠKO PUŠIES VALSTYBINIO GENETINIO DRAUSTINIO (59PGD042) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

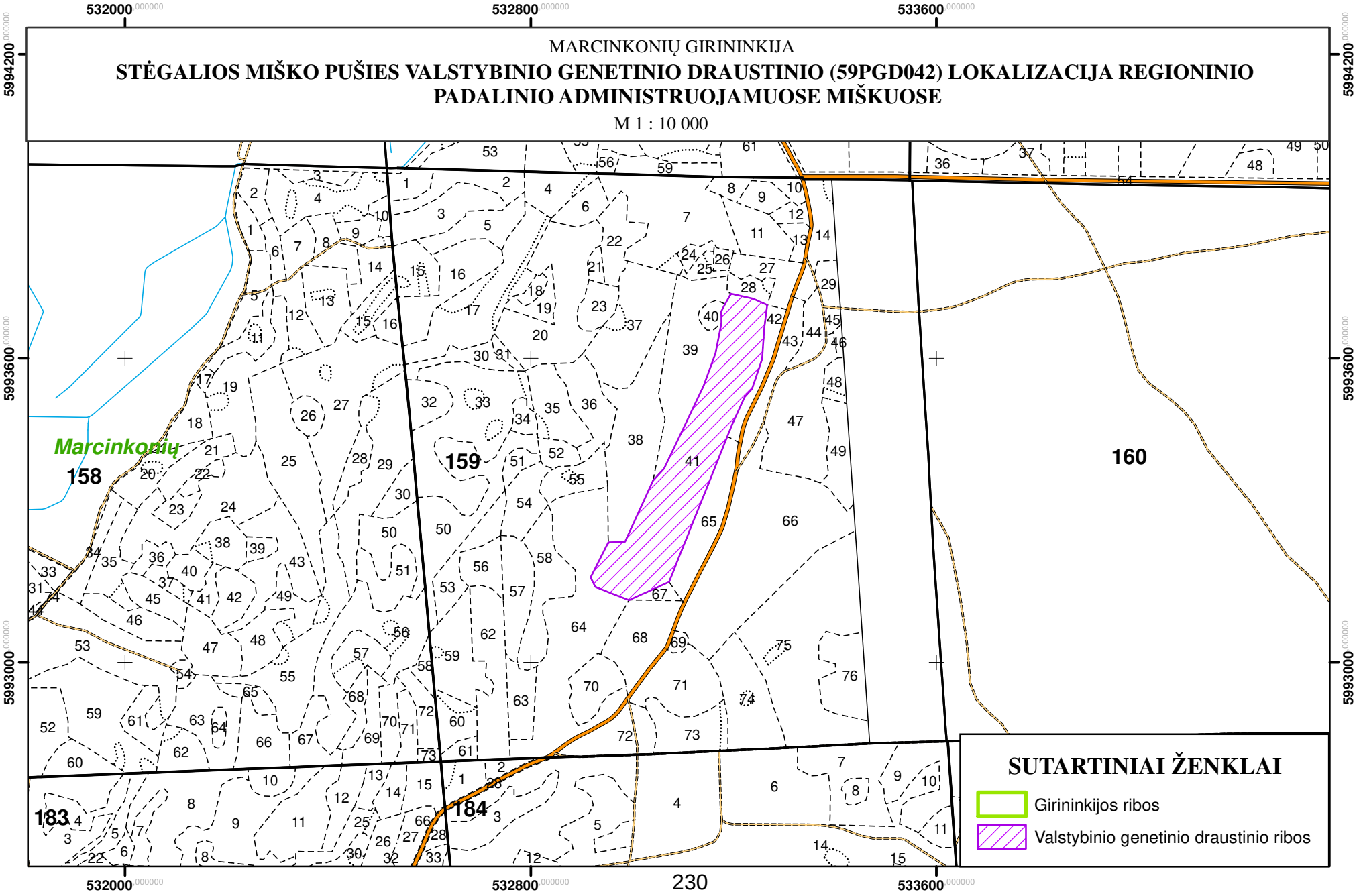

VALKININKŲ GIRININKIJA

BURBONIŲ MIŠKO BERŽO VALSTYBINIO GENETINIO DRAUSTINIO (59BGD056) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

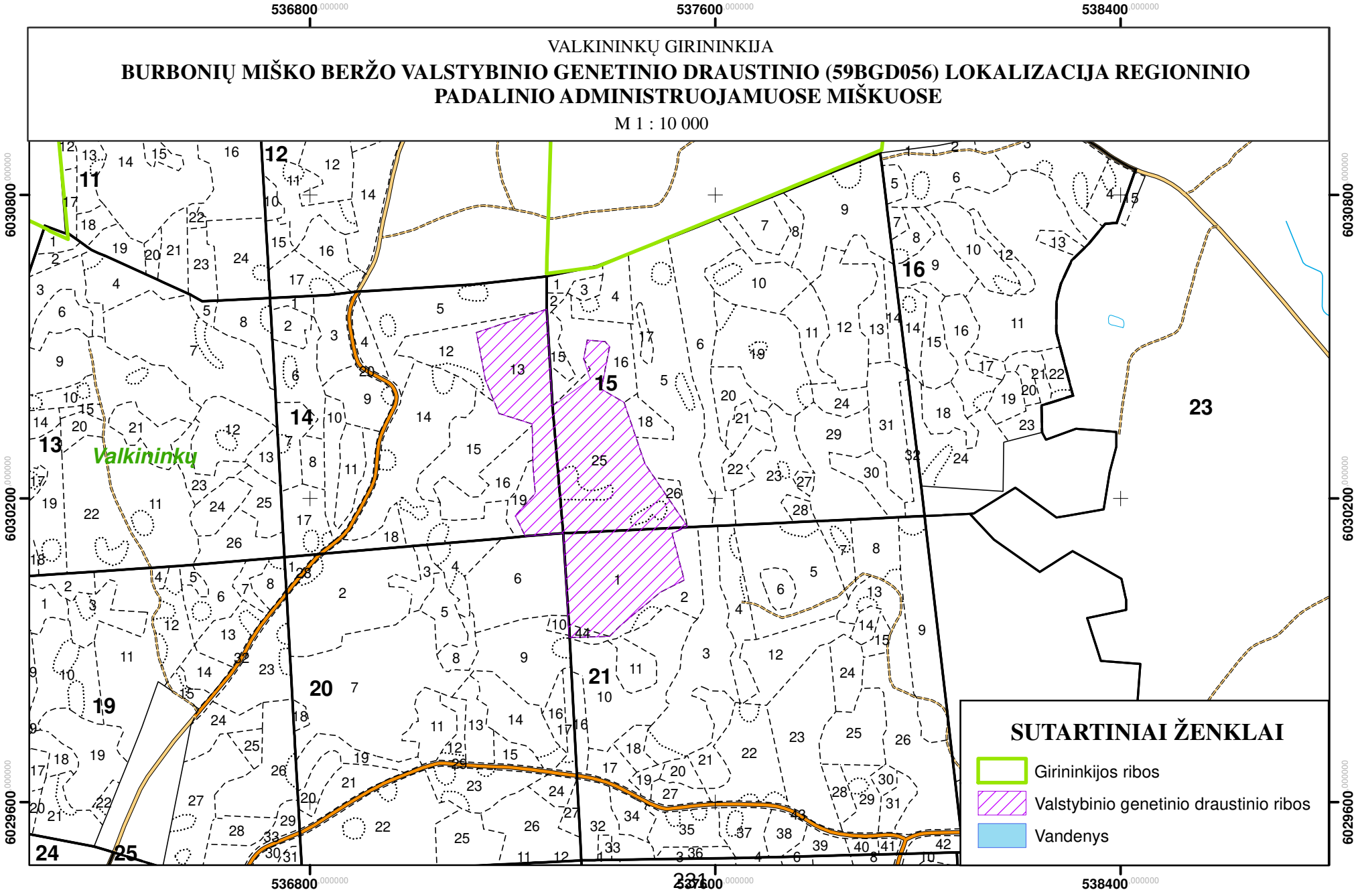

PIRČIUPIŲ GIRININKIJA

PAGRAUŽUPIO MIŠKO PUŠIES GENETINIO MEDYNO (30PGD073) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

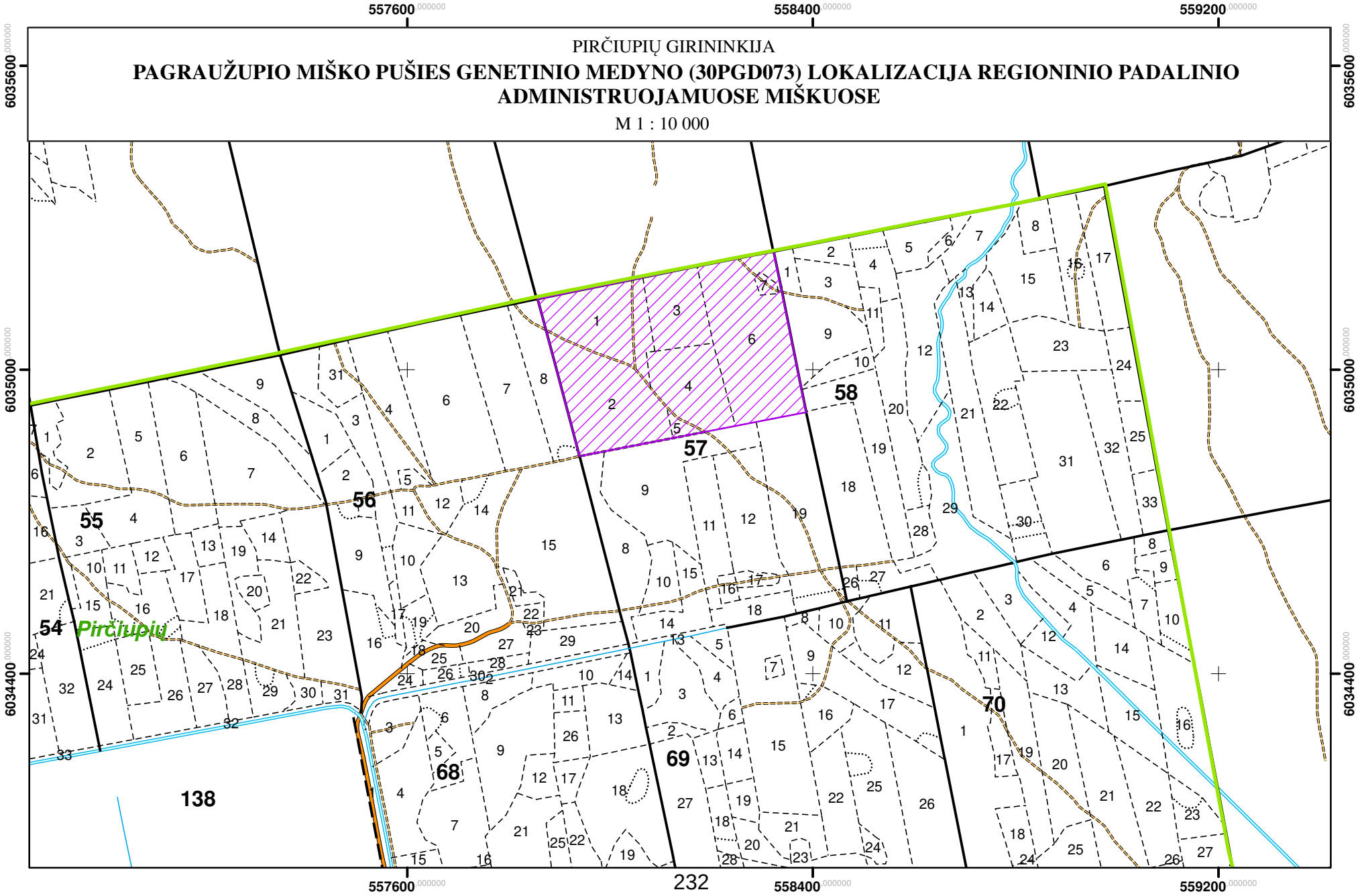

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

UŽUOŽERĖS MIŠKO PUŠIES GENETINIO MEDYNO (59PGD043) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

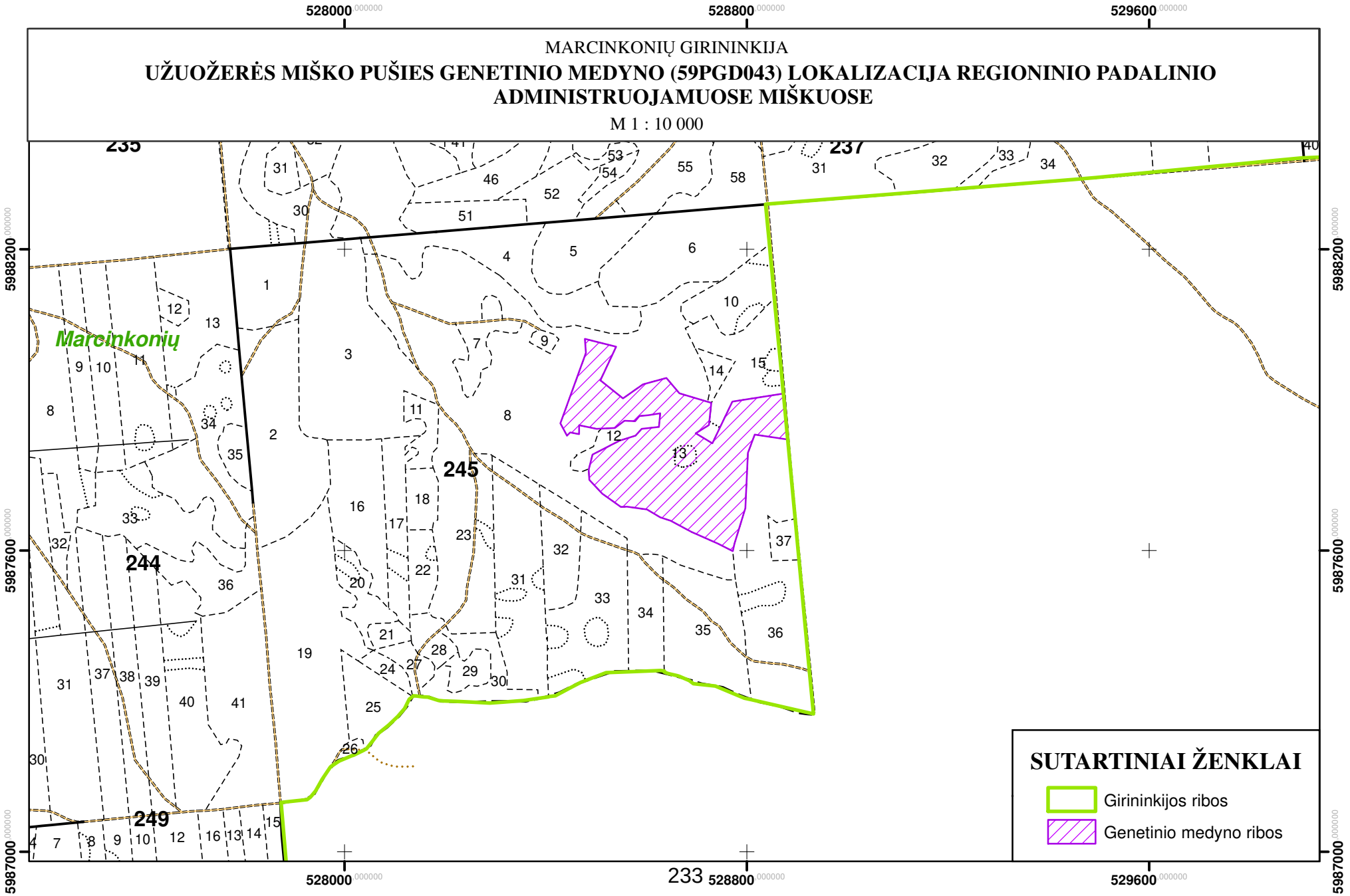

PIRČIUPIŲ GIRININKIJA

IKLĖRIŠKIŲ MIŠKO PUŠIES GENETINIO MEDYNO (30PGD074) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

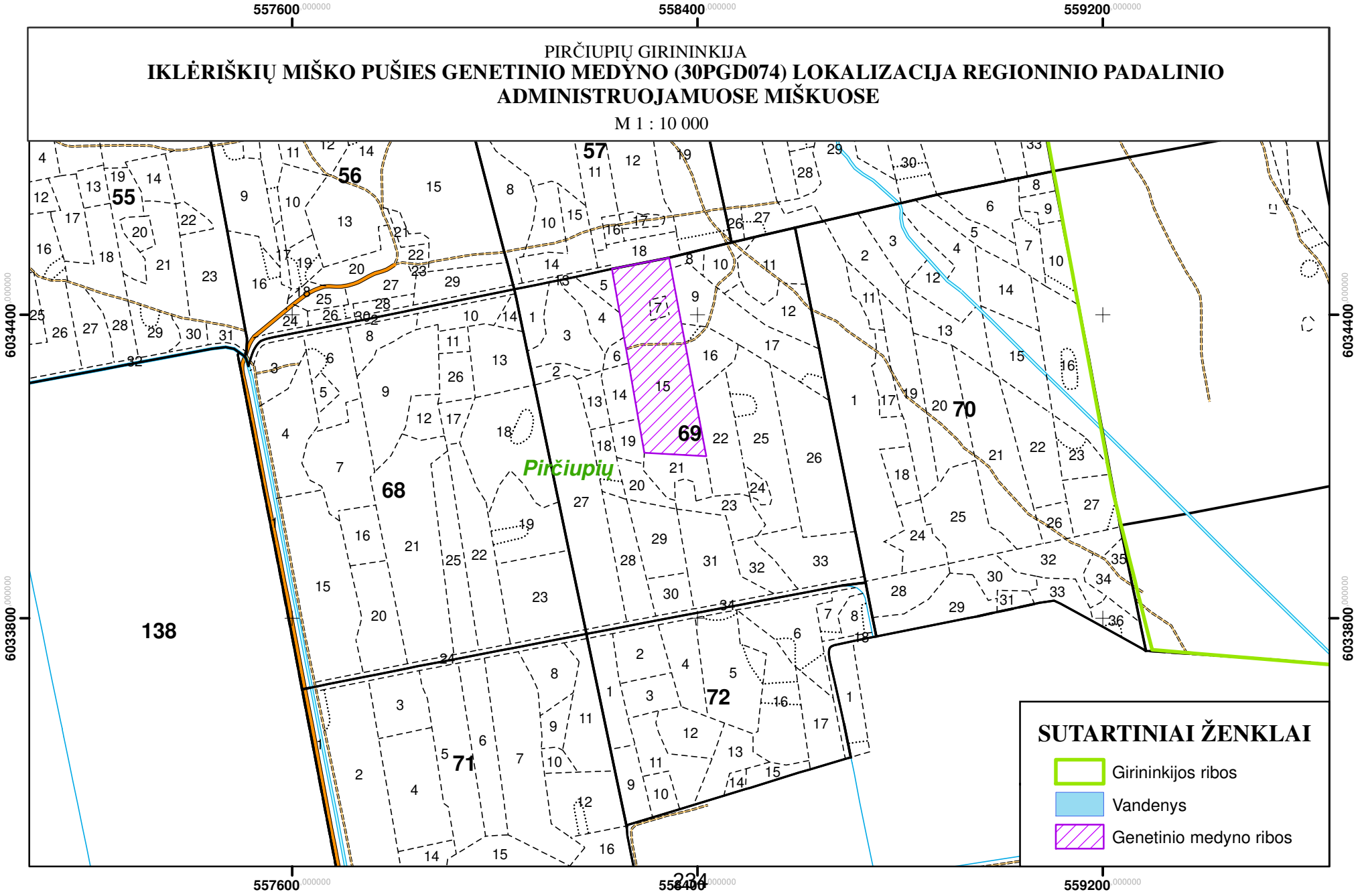

VALKININKŲ GIRININKIJA

PAPRASTOSIOS PUŠIES SĖKLINĖS PLANTACIJOS (30PSP025) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

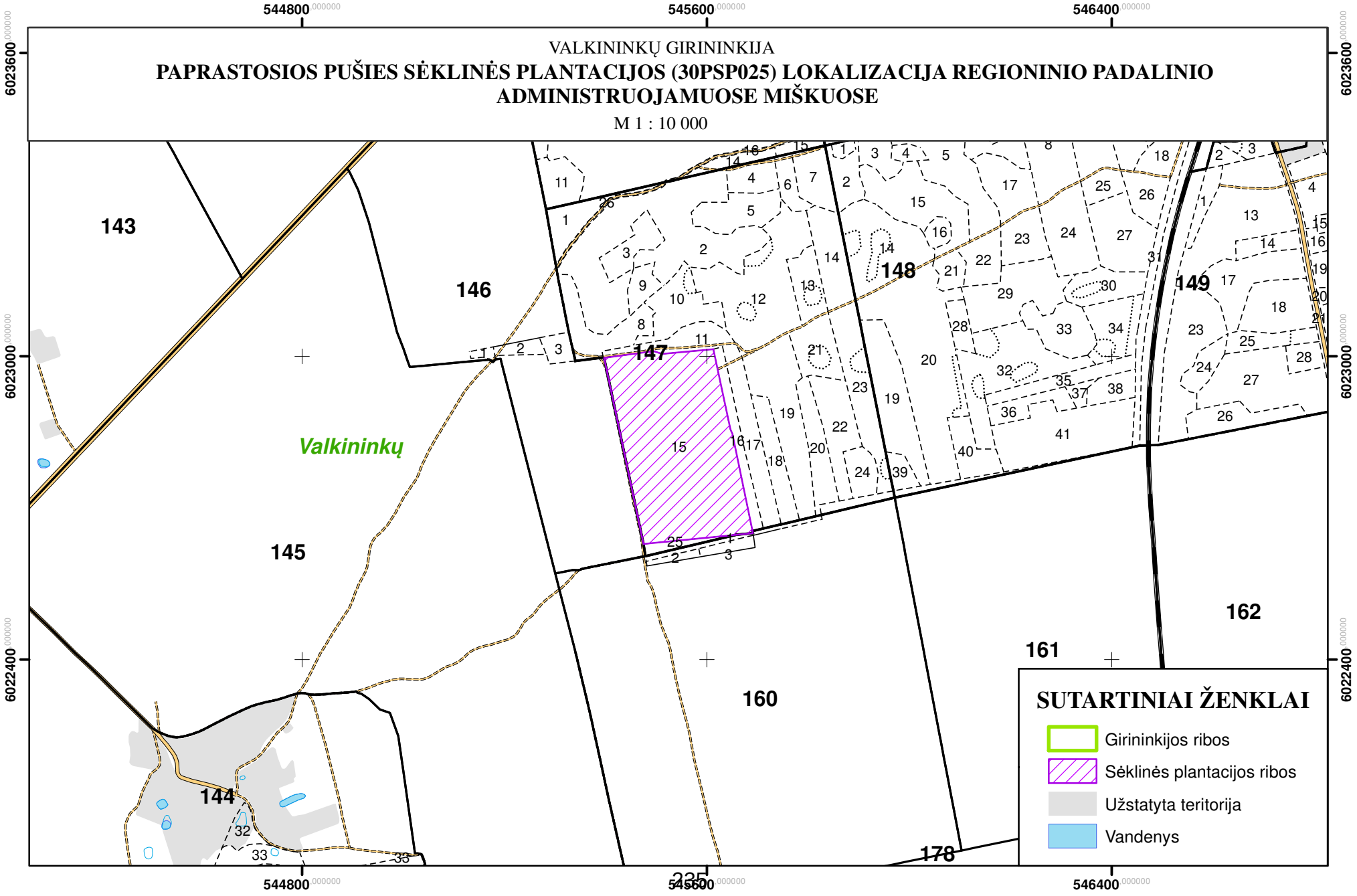

GLŪKO GIRININKIJA

PAPRASTOSIOS PUŠIES SĖKLINĖS PLANTACIJOS (59PSP034) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

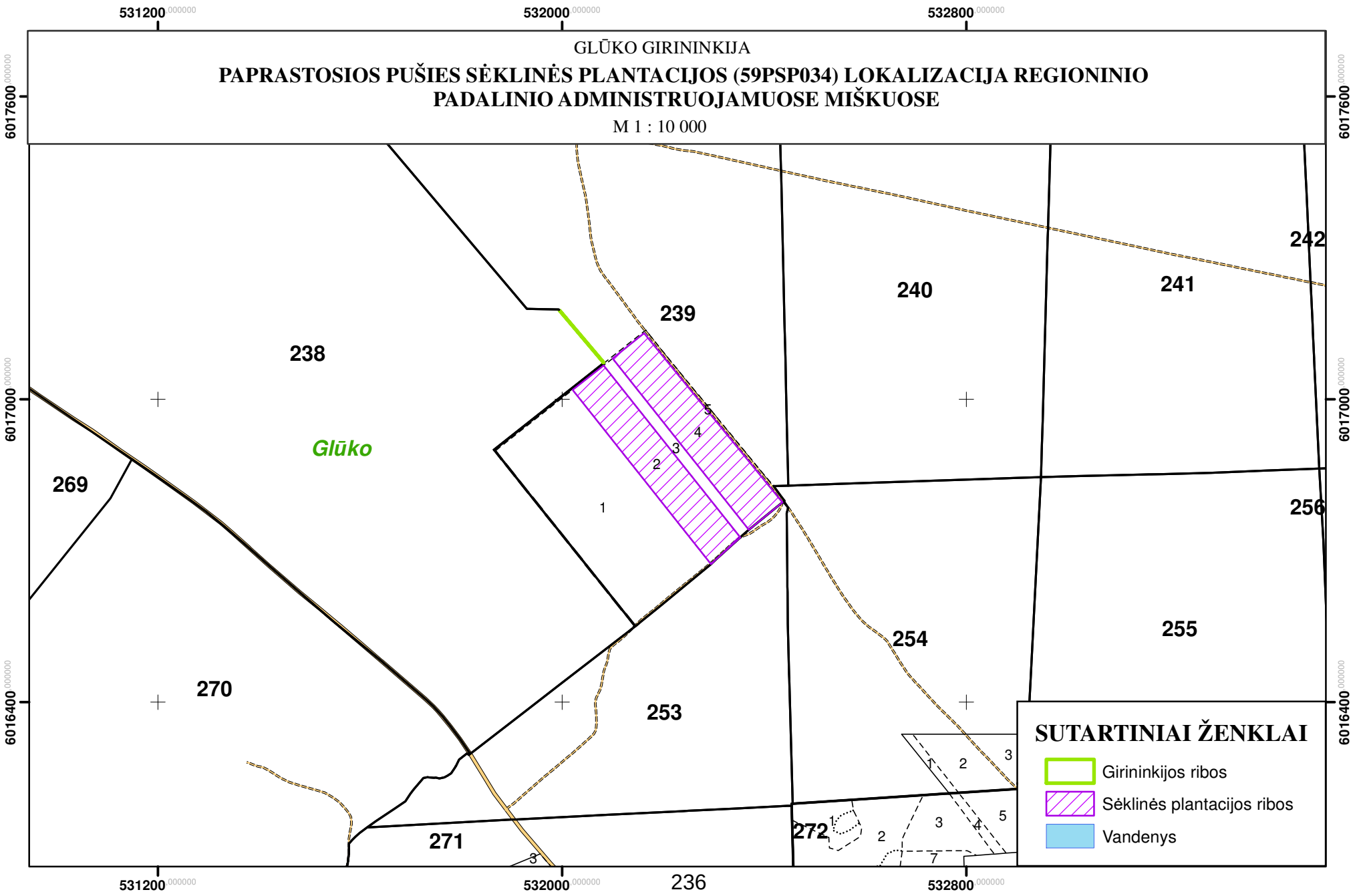

GLŪKO GIRININKIJA

PAPRASTOSIOS PUŠIES SĖKLINĖS PLANTACIJOS (59PSP049) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

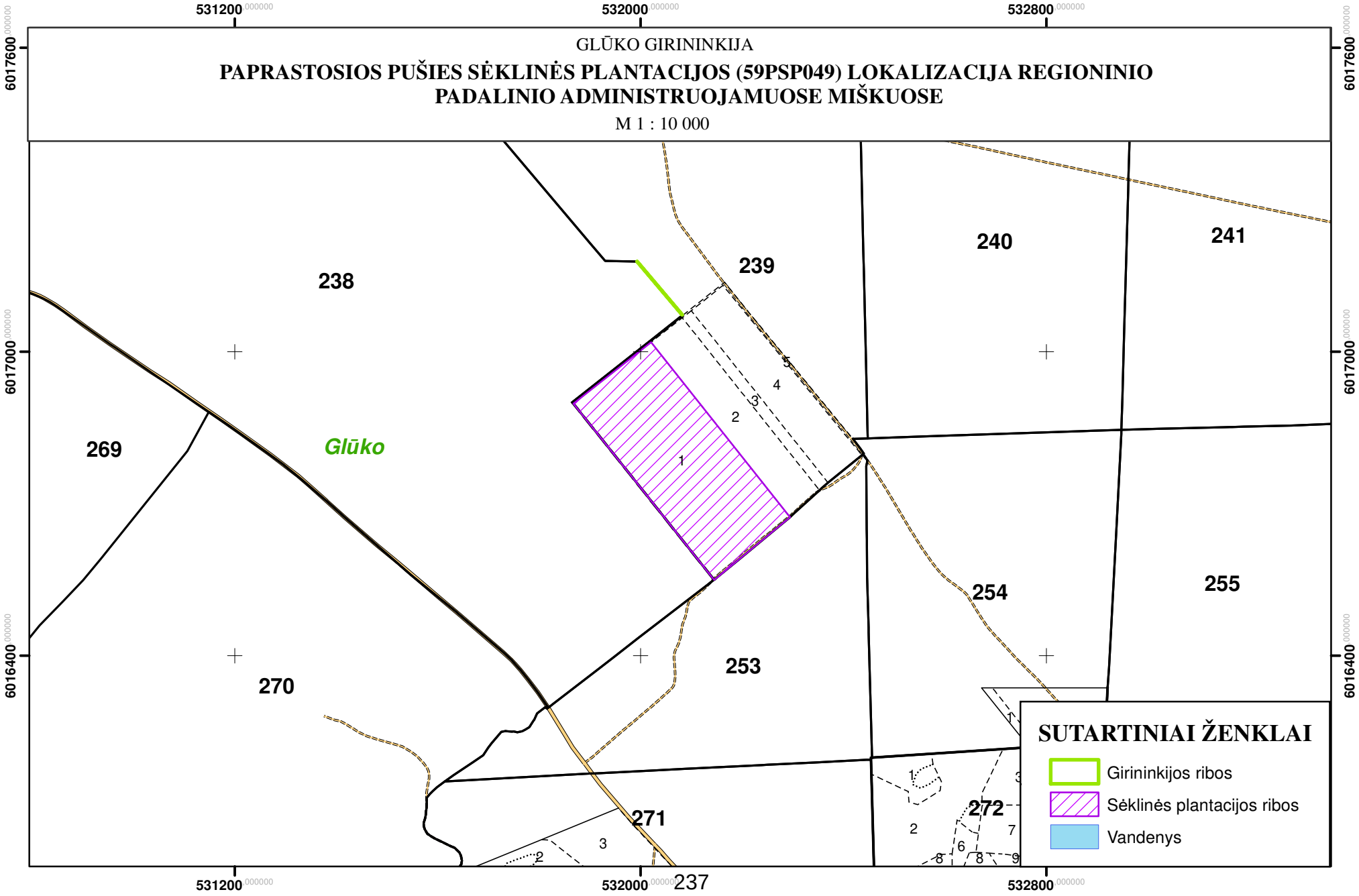

PIRČIUPIŲ GIRININKIJA

JUODALKSNIO SĖKLINĖS PLANTACIJOS (30JSP032) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

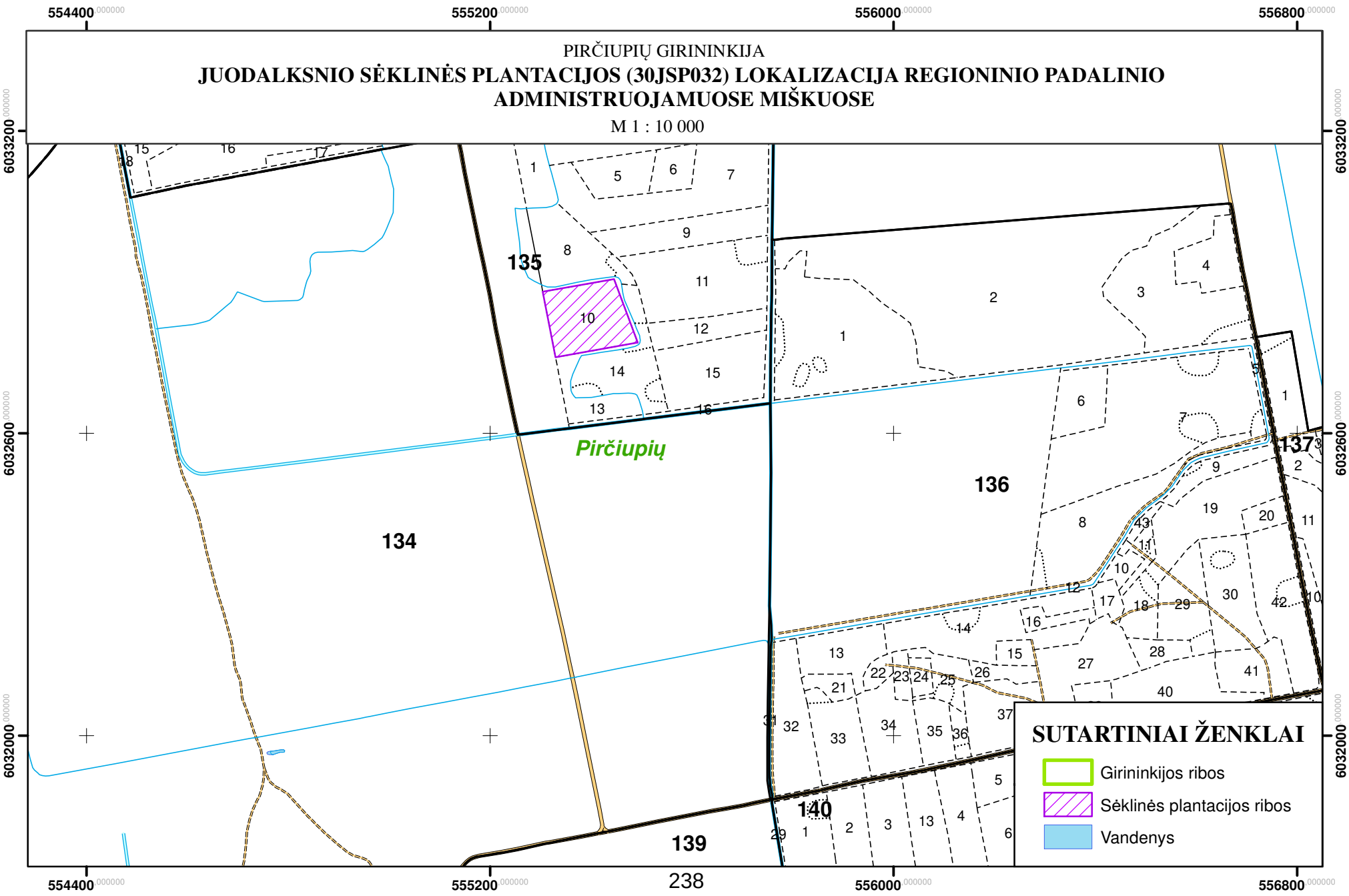

PERLOJOS GIRININKIJA

PAPRASTOSIOS PUŠIES PALIKUONIŲ BANDOMŲJŲ ŽELDINIŲ (59PBZ003) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

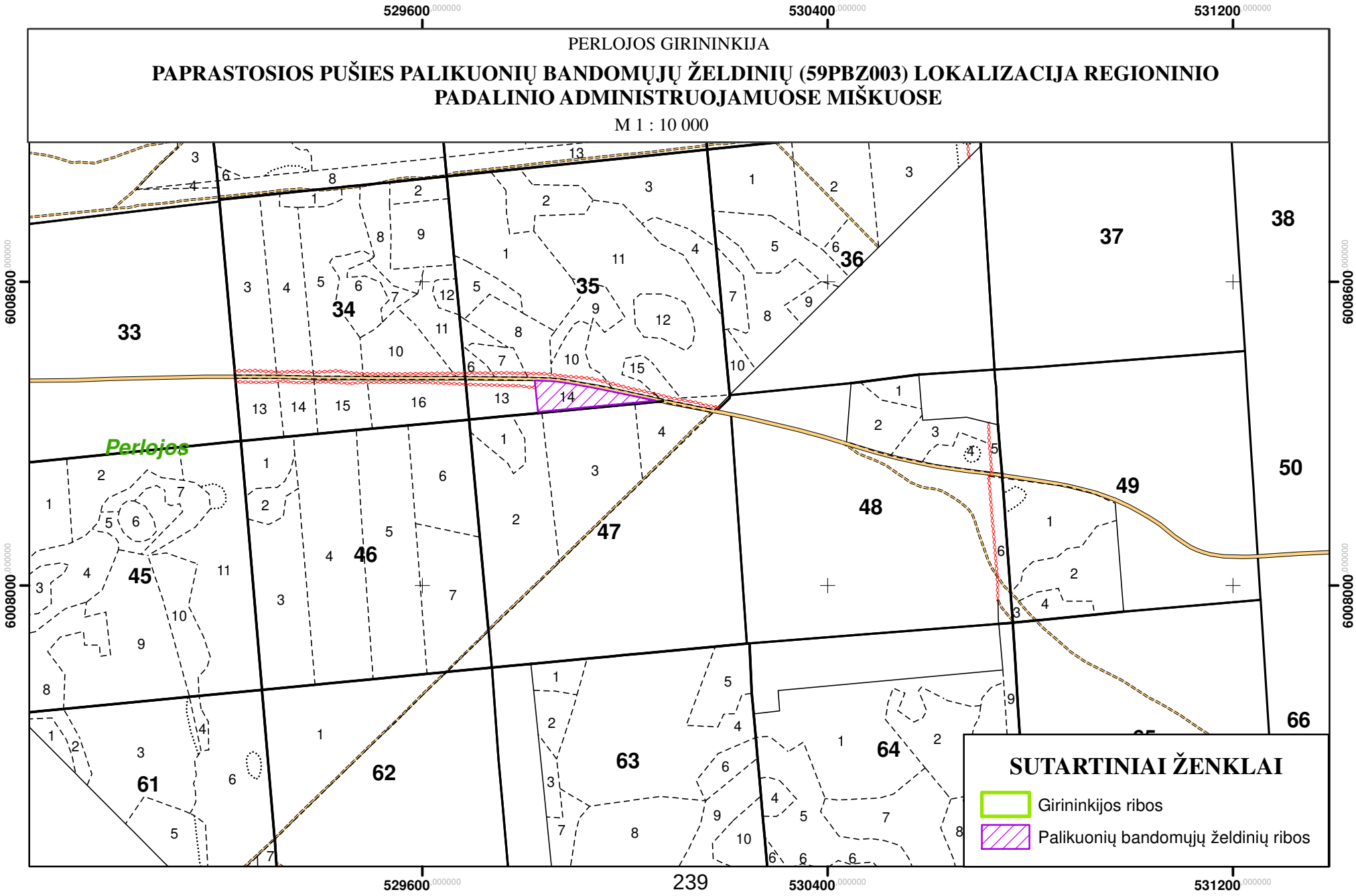

MARCINKONIŲ GIRININKIJA

PAPRASTOSIOS PUŠIES PALIKUONIŲ BANDOMŲJŲ ŽELDINIŲ (59PBZ012) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

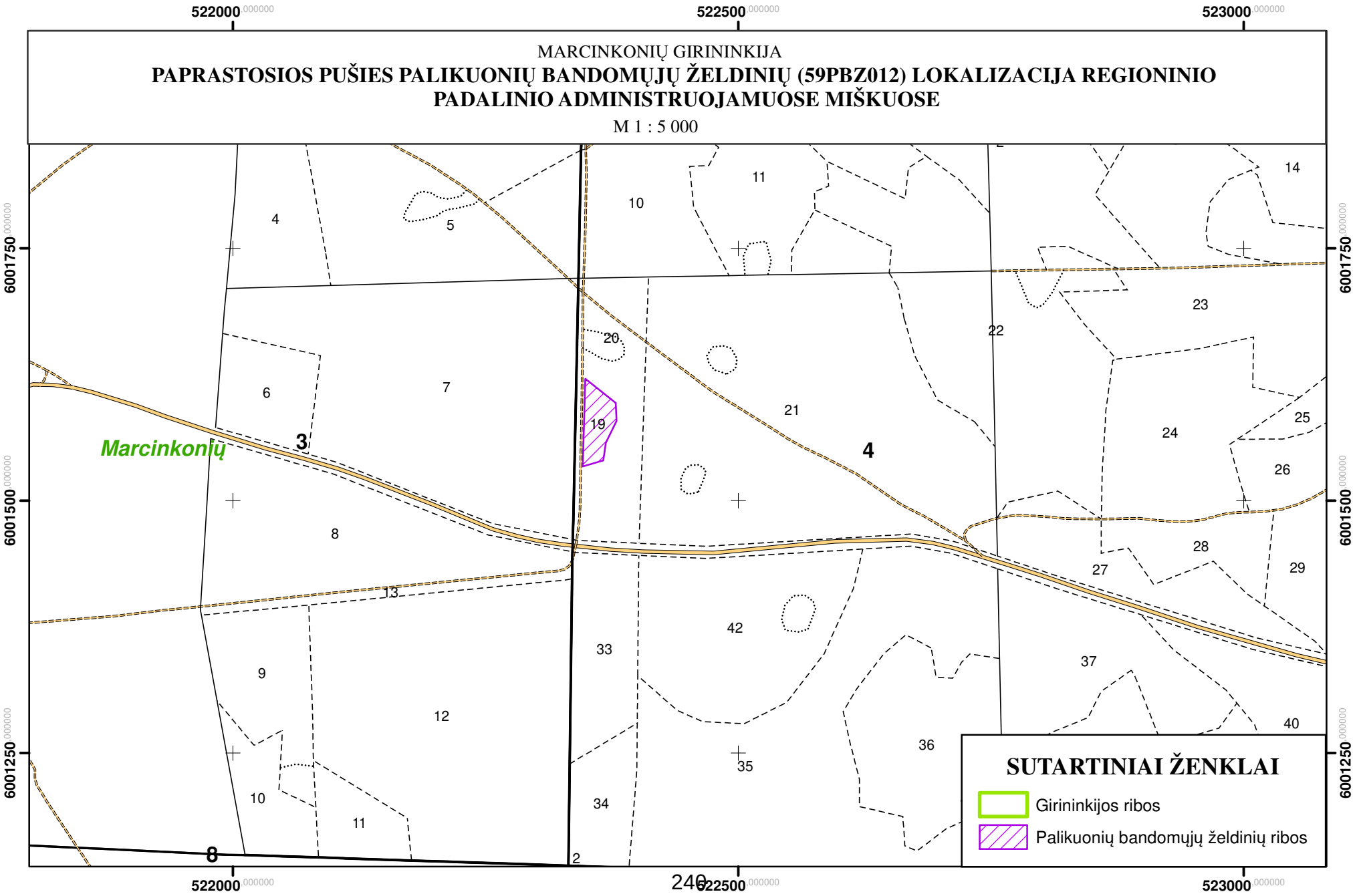

VALKININKŲ GIRININKIJA

PAPRASTOSIOS PUŠIES PALIKUONIŲ BANDOMŲJŲ ŽELDINIŲ (59PBZ022) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 5 000

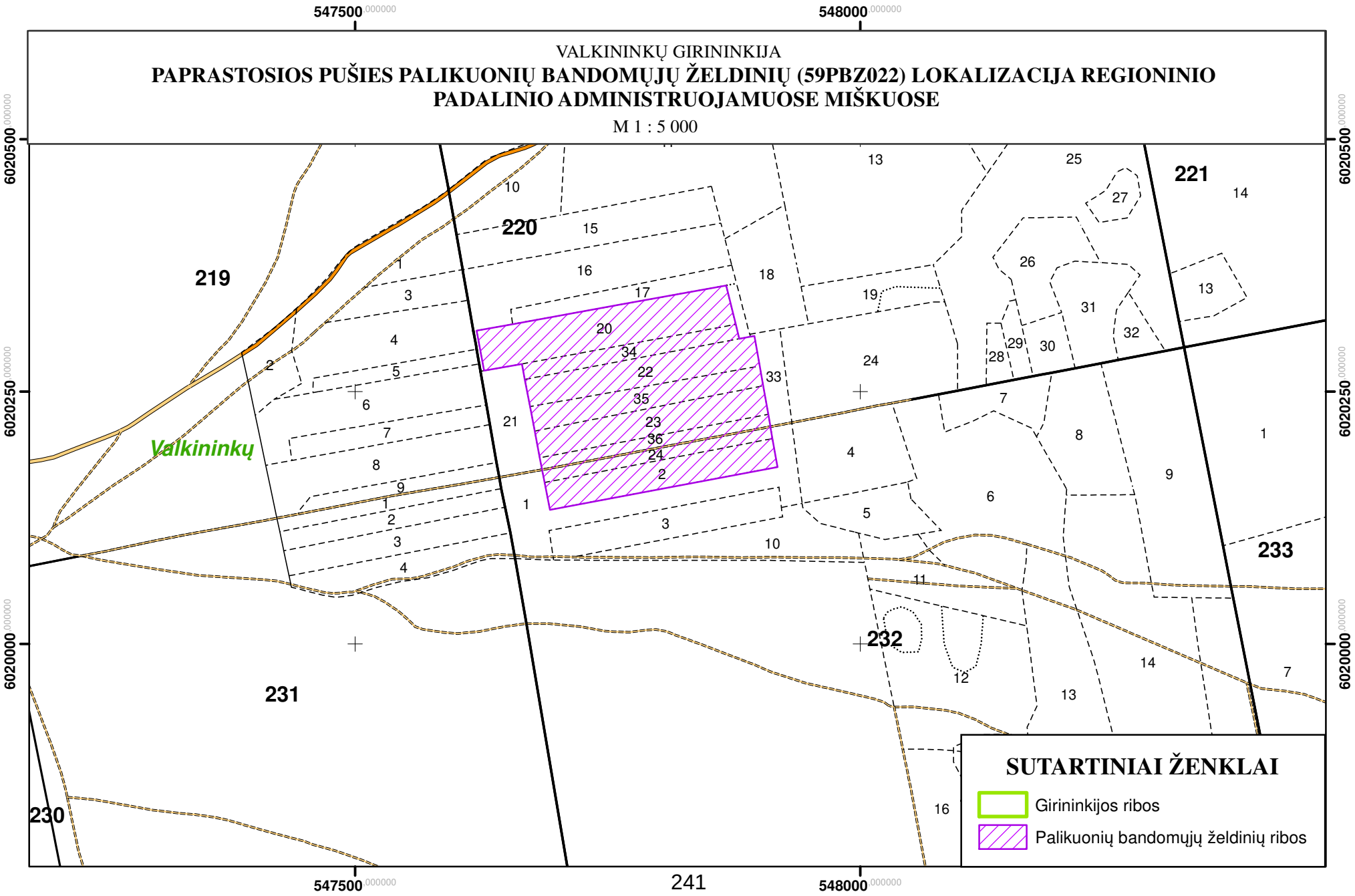

PIRČIUPIŲ GIRININKIJA

KARPOTOJO BERŽO PALIKUONIŲ BANDOMŲJŲ ŽELDINIŲ (59BBZ008) LOKALIZACIJA REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMUOSE MIŠKUOSE

M 1 : 10 000

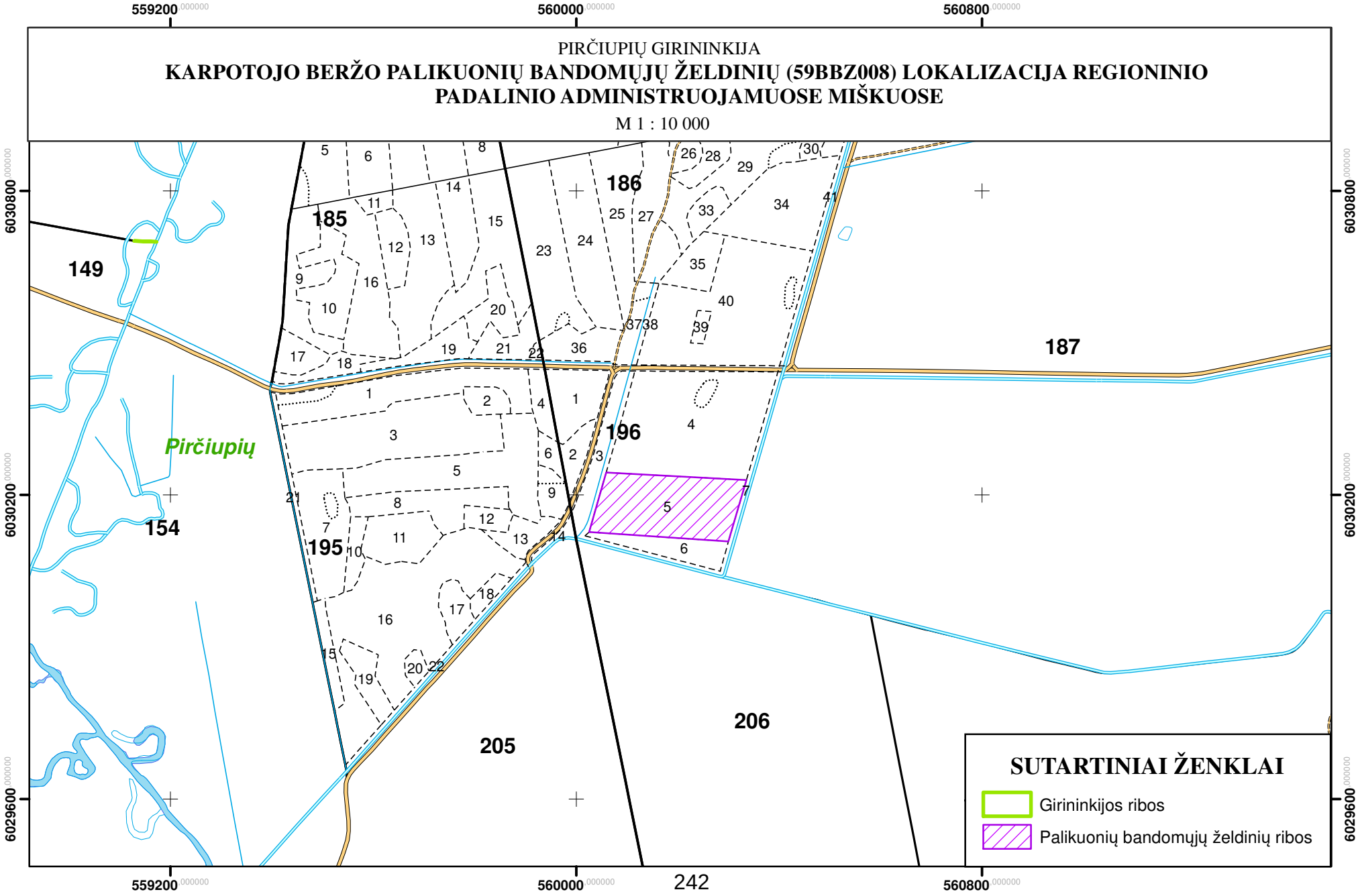

17 PRIEDAS

Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje esančių miško medžių genetinių išteklių objektų būklės vertinimo, įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo ir naujų projektavimo pažyma

VALSTYBINĖ MIŠKŲ TARNYBA
MIŠKO GENETINIŲ IŠTEKLIŲ SKYRIUS
PAŽYMA Nr. 2022 / 9

VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS VARĖNOS REGIONINIO PADALINIO MIŠKO GENETINIŲ IŠTEKLIŲ OBJEKTŲ BŪKLĖS VERTINIMAS, ĮVYKDYTŲ ŪKINIŲ PRIEMONIŲ VERTINIMAS IR NAUJŲ PROJEKTAVIMAS

2022-10-25

2022 m. rugsėjo 20-23 d. ir rugsėjo 27-28 d. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Varėnos regioniniame padalinyje (toliau – Varėnos regioninis padalinys) atliktas patikrinimas, kurio tikslas – Varėnos regioninio padalinio teritorijos miško genetinių išteklių objektų būklės vertinimas, įvykdytų ūkinių priemonių vertinimas ir naujų projektavimas.

Miško genetinių išteklių objektų būklės vertinimas atliktas vadovaujantis Genetinių miško medžių išteklių atrankos metodika, patvirtinta Valstybinės miškų tarnybos (toliau – Tarnyba) direktoriaus 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 118-11-V „Dėl Genetinių miško medžių išteklių atrankos metodikos patvirtinimo“.

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimas atliktas vadovaujantis Tarnybos:

- 2012 m. rugsėjo 3 d. pažyma „Miško genetinių išteklių objektų būklės įvertinimas, ūkinių priemonių rekomendacijos“ (**toliau – 2012 Pažyma**);
- 2013 m. liepos 8 d. pažyma “Dėl miško genetinių išteklių objektų inventorizacijos bei ūkinių priemonių rekomendacijų”(**toliau – 2013 Pažyma**);
- 2016 m. lapkričio 10 d. pažyma “Dėl ūkinių priemonių Nedzingės miško eglės valstybiniame genetiniame draustinyje 59EGD022”(**toliau – 2016 Pažyma**);
- 2018 m. lapkričio 8 d. raštas "Dėl Užuožerės miško pušies genetinio medyno būklės įvertinimo bei ūkinių priemonių projektavimo" (**toliau – 2018 Raštas**);

Naujų ūkinių priemonių projektavimas atliktas vadovaujantis:

- Lietuvos Respublikos Miškų įstatymu (2001 m. liepos 1 d. įstatymo Nr. IX-240 redakcija);
- Lietuvos Respublikos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu (2019 m. birželio 6 d. įstatymo Nr. XIII-2166 redakcija);
- Gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatais, patvirtintais LR vyriausybės 2008 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 318 „Dėl gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatų patvirtinimo“;
- Miško sėklinių medynų nuostatais, patvirtintais LR aplinkos ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. 496 „Dėl miško sėklinių medynų nuostatų“;
- Miško dauginamosios medžiagos nuostatais, patvirtintais LR aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 521 „Dėl miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo;

- Miško kirtimų taisyklėmis, patvirtintomis LR aplinkos ministro 2015 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. D1-690 „Dėl LR aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymo Nr. D1-79 „Dėl miško kirtimų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“;
- Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija, patvirtinta Tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. 11-10-V „Dėl miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“.

Pažymoje naudota 2022 m. vidinės miškotvarkos projekto kvartalų ir sklypų numeracija.

Miško genetinių išteklių objektų būklės vertinimą, įvykdytų ūkinių priemonių vertinimą ir naujų projektavimą atliko Tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus vyriausieji specialistai Darius Raudonius, Klaudijus Malevskis, Ignas Antanavičius. Įvykdytų ūkinių priemonių vertinime ir naujų ūkinių priemonių projektavime dalyvavo Valstybinių miškų urėdijos Miško sėklų ir sodmenų skyriaus specialistas Renatas Plačiakis, Varėnos regioninio padalinio Miško auginimo specialistas Deimantas Jachimavičius, vyriausiasis miškininkas Deimantas Stankevičius, Marcinkonių girininkijos girininkas Rinoldas Jackus, Glūko girininkijos girininkas Petras Balukonis, Rudnios girininkijos girininkas Vytas Česnulevičius, Rudnios girininkijos girininko pavaduotojas Gintautas Svernelis, Žilinų girininkijos girininkas Vidas Makselė, Pirčiupių girininkijos girininko pavaduotojas Algis Pigaga, Tiltų girininkijos girininkas Virginijus Pockevičius, Valkininkų girininkijos girininkas Vytas Lesniauskas.

GENETINIAI DRAUSTINIAI IR MEDYNAI

Karpotasis beržas

Burbonių miško beržo valstybinis genetinis draustinis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
30BGD056	Valkininkų	14, 15, 21	13; 25; 1	12,90
Genetinis draustinis įkurtas 2010 m., o 2014 m. lapkričio 12 d. suteiktas valstybinio genetinio draustinio statusas. Šiuo metu visą genetinio draustinio plotą sudaro brandūs 65-70 m. medynai. Iki 2022 m. buvo Žilinų girininkija. Medyno derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 2, 2018 m. – 2, 2019 m. – 2, 2020 m. – 0, 2021 m. – 2, 2022 m. – 1. Sėklų atsargos: 2006 m. derliaus 0,0095 kg Tarnybos saugykloje. Sodmenų atsargos: nėra. Objektas nepatenka į kitas saugomas teritorijas.				
2012 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės: „<Dėl kalvoto mezoreljefo ir biocenozės įvairovės (genetiniame draustinyje netolygi medyno rūšinė sudėtis bei augavietės sąlygos), genetinio draustinio atkūrimui, formuojant įvairiaamžę medyno struktūrą, rekomenduojame atlikti 0,1-0,2 ha ploto grupinius atrankinius kirtimus. Juos pradėti projektuoti tinkamiausiose draustinio vietose – 138 kv., 1 sklypo šiaurės vakarų dalyje.>“ **Kitose Pažymose ūkinės priemonės nebuvo suprojektuotos**.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: 2012 m. Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės **neįgyvendintos.** Išblukęs genetinio draustinio ribų ir rinktinių medžių žymėjimas baltais dažais.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: būtina atnaujinti genetinio draustinio ribų ir rinktinių medžių žymėjimą baltais dažais. Rekomenduojame naudoti fasadinius, ilgai išliekančius dažus. Vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos nuostatų (2021-07-01 redakcija) 13 punktu, objekte būtina formuoti įvairiaamžę sklypų struktūrą – sudaryti trijų skirtingų amžiaus grupių ir proporcingo ploto medynus.

2023–2026 m., pirmo derliaus metais (esant medyno ar atskirų medžių grupių derėjimui 3 balams ir daugiau pagal V. Kaperio skalę), genetinio draustinio 14 kv. 13 skl. šiaurrytinėje dalyje, 15 kv. 25 skl. ir 21 kv. 1 skl. rytinėse dalyse atlikti specialiuosius kirtimus, iškertant 3 apie 1,5 ha ploto biržes (1B pav.) Kirtimo metu biržėse palikti 20-25 vnt./ha beržų (tame skaičiuje ir rinktiniai medžiai), po 5-10 medžius grupėse prie miško sienos. Kirtimų laiką derinti su sėklų ruoša. Inicijuoti 2006 m. derliaus sėklų siuntos, saugomos Tarnybos saugykloje ir naujai surinktų sėklų dalies siuntos mišinio išsėjimą ir sodmenų užauginimą. Medyno atkūrimo būdas – želdymas sodmenimis, išaugintais tik iš to paties objekto sėklų mišinio. Atlikti seklų dirvos paruošimą, kurio gylis ne didesnis nei sodinamų sodmenų šaknų sistema. Reguliariai atlikti želdinių priežiūrą.

Jeigu 2023–2025 m. laikotarpiu medyno ar atskirų medžių grupių derėjimas nebus įvertintas 3 balais ir daugiau pagal V. Kaperio skalę, specialiuosius kirtimus vykdyti medyno ar atskirų medžių grupių derėjimą įvertinus 2 balais.

Siekiant užtikrinti genetinio draustinio atkūrimą ateityje, būtina vykdyti specialiuosius kirtimus (kirtimo būdas – atrankinis sėkloms paruošti) iškertant dalį derančių medžių (≥15 vnt.) ir paruošti sėklų

siuntą. Kirtimai gali būti vykdomi, kai medyno ar atskirų sklypų derėjimas įvertinamas 3 balais ir daugiau pagal V. Kaperio skalę. Sėklų ruošą kartoti ir kitų derlių metais, kad būtų sukauptos 3 ir daugiau skirtingų derlių sėklų siuntos. Rekomenduojame paruoštą sėklų siuntą ar dalį sėklų siuntos mišinio (apie 60 g) pateikti ilgalaikiam saugojimui į Tarnybos sėklų saugyklą, pagal 2019 m. pasirašytą pasaugos sutartį. Šios sėklos būtų panaudotos genetiniam medynui atkurti ateityje.

Genetinio draustinio želdiniams pasiekus apie 3 metrų aukštį, šalia jų kartoti specialiuosius kirtimus ir medyno atkūrimą tokiu pat būdu ir apimtimis. Esant derliaus metams, kirtimus derinti su sėklų ruoša. Inicijuoti skirtingų derliaus metų sėklų siuntų mišinio išsėjimą ir sodmenų užauginimą.

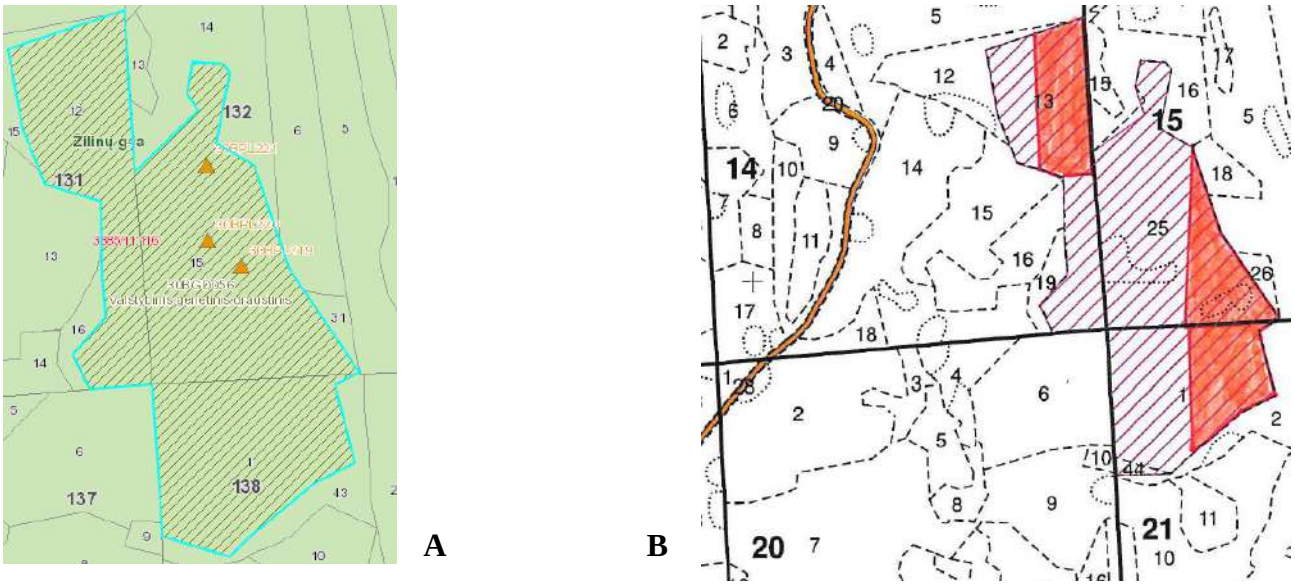

1 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**30BGD056**)

Paprastoji eglė

Nedzingės miško eglės valstybinis genetinis draustinis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
59EGD022	Glūko	448, 450, 451, 452	5, 8, 11-24; 1-17, 19; 9, 12, 17, 18; 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 18	59,10
Genetinis draustinis įkurtas 1995 m., o 2014 m. lapkričio 12 d. suteiktas valstybinio genetinio draustinio statusas. Šiuo metu 42 proc. genetinio draustinio ploto sudaro jaunuolynai, 58 proc. – brandūs ir perbrendę medynai. Medyno derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 3 (0 kg), 2018 m. – 2, 2019 m. – 2, 2020 m. – 1, 2021 m. – 3. Sėklų atsargos: 2006 m. derliaus 0,382 kg Tarnybos saugykloje, 19,9 kg Dubravos saugykloje, 2014 m. derliaus 0,387 kg Tarnybos saugykloje, 46 kg Dubravos saugykloje, 2016 m. derliaus 48,8 kg Dubravos saugykloje. Sodmenų atsargos: 2022 m. pavasarį 300 gramų (po 100 gramų 2006, 2014 ir 2016 m. derliaus) sėklų pasėta Dubravos medelyne. Objektas nepatenka į kitas saugomas teritorijas.				
2013 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės: „<Genetiniame draustinyje periodiškai atliekami atrankiniai sanitariniai kirtimai. Dėl šių kirtimų 6,7 sklypuose atsirado retmių (mažesnis skalsumas lyginant su kitais sklypais), todėl 3-5 metų laikotarpyje jame gausesnio derliaus metais projektuoti plynus kirtimus, biržėje ruošti dirvą ir taikyti mišrų atkūrimo būda.>“ **2016 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės:** „<Kv. 11, skl. 10; kv. 13, skl. 5; kv.13, skl. 10 penkiolikos metų jaunuolynuose 5 metų laikotarpyje atlikti ugdymo kirtimus iškertant beržą, konkuruojančią su egle pušį ir dalį tankesnėse grupėse blogiau išsivysčiusių eglių. Kv. 11, skl. 11 likusioje dalyje 2017 metais atlikti kitus specialiuosius genetinio draustinio formavimo kirtimus (iškirsti visus likusius medžius ir eglės medžius), paruošti dirvą ir sodinti draustinio kilmės				

eglės sodmenis. Kv. 14, skl. 22 rytinėje dalyje prie kvartalinės ir kv. 15 skl. 6 rytinėje dalyje 2017 metais atlikti kitus specialiuosius genetinio draustinio formavimo kirtimus, iškertant abiem atvejais po plyną 50 metrų pločio biržę šiaurės pietų kryptimi. Biržėje ruošti dirvą ir sodinti draustinio kilmės sodmenis.>“
Kitose Pažymose ūkinės priemonės nebuvo suprojektuotos.

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: 2013 m. Pažymoje ir 2016 m. Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės **<u>įgyvendintos</u>.** Šiuo metu genetiniame draustinyje apie 58 proc. ploto užimą brandūs ir perbrendę medynai, todėl pastaruoju metu dažnai kenčia nuo žievėgraužių pažeidimų – vykdomi sanitariniai kirtimai.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos nuostatų (2021-07-01 redakcija) 13 punktu, genetiniame draustinyje būtina formuoti įvairiaamžę sklypų struktūrą – sudaryti keturių skirtingų amžiaus grupių ir proporcingo ploto medynus arba formuoti įvairiaamžius medynus. Specialieji kirtimai neprojektuojami, būtina stebėti medynų sanitarinę būklę ir laiku atlikti sanitarinius kirtimus.

2023 m. atlikti želdinių / žėlinių priežiūrą:

448 kv. 15, 17, 20 ir 23 skl.

450 kv. 5, 6 ir 11 skl.

451 kv. 18 skl.

452 kv. 9 ir 12 skl.

2023 m. atlikti želdymo darbus:

448 kv. 8 skl. šiaurinėje dalyje – 0,9 ha plote.

452 kv. 18 skl. – 0,4 ha plote.

2023 m. atlikti želdinių / žėlinių pildymo darbus:

451 kv. 18 skl.

2023–2024 m. atlikti ugdomuosius kirtimus:

448 kv. 11, 13, 16, 18, 19 ir 22 skl.

450 kv. 4 ir 7 skl.

2024–2025 m. atlikti ugdomuosius kirtimus:

448 kv. 14 skl.

450 kv. 1, 12, 13, 17 skl.

451 kv. 9, skl.

452 kv. 8 skl.

A

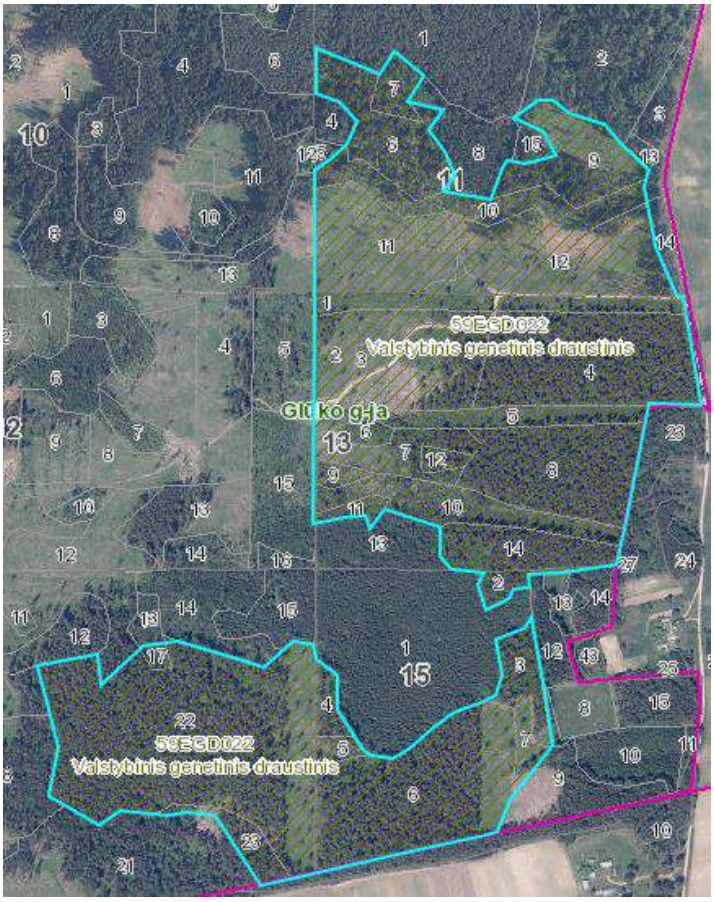

B

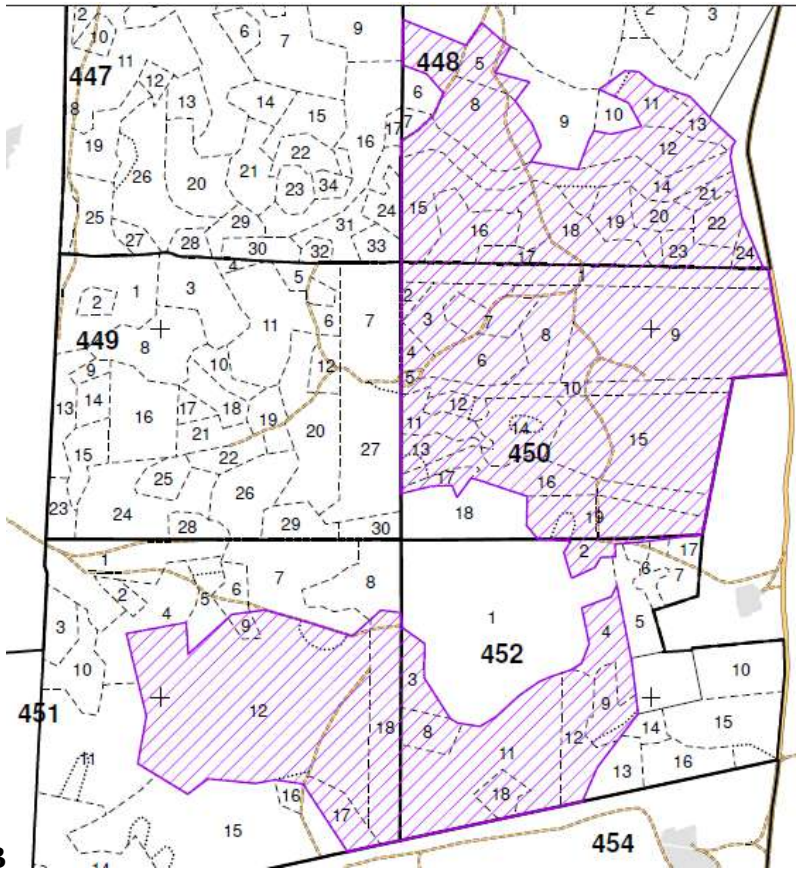

2 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis **(59EGD022)**

Paprastoji pušis

Pagraužupio miško pušies genetinis medynas

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
30PGD073	Pirčiupių	57	1-7	15,01
Genetinis draustinis įkurtas 1994 m., o 2014 m. suteiktas genetinio medyno statusas. Šiuo metu 31 proc. objekto ploto sudaro pušies jaunuolynai, 12 proc. – bręstantys pušynai ir 57 proc. – perbrendę pušies medynai. Medyno derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 1, 2018 m. – 1, 2019 m. – 1, 2020 m. – 2, 2021 m. – 2, 2022 m. – 1. Sėklų atsargos: 2006 m. derliaus 0,382 kg Tarnybos saugykloje, 2013 m. derliaus 0,376 kg Tarnybos saugykloje. Sodmenų atsargos: nėra. Objektas patenka į Inklėriškių kraštovaizdžio draustinio teritoriją.				
2012 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės: „<Žiemos metu būtina pašalinti likusius biržėje medžius. Šliejant prie šios biržės, 3-4 metų bėgyje, gausesnio derliaus metais, genetiniame draustinyje projektuoti kitą analogišką, panašaus plot atrankinį (atvejinį) kirtimą, paliekant biržėje 100 vnt./ha priedangos medžių. Kirtimą derinti su sėklų surinkimu nuo nukirstų medžių. Paruošti biržėje dirvą paramai savaiminiam atžėlimui.>“ **Kitose Pažymose ūkinės priemonės nebuvo suprojektuotos**.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: 2012 m. Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės **<u>įgyvendintos</u>.**

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos nuostatų (2021-07-01 redakcija) 13 punktu, genetiniame medyne būtina formuoti įvairiaamžę sklypų struktūrą – sudaryti keturių skirtingų amžiaus grupių ir proporcingo ploto medynus arba formuoti įvairiaamžius medynus.

2023–2024 m. genetinio medyno 57 kv. 1 ir 2 skl. vakarinėje dalyje, kur medynas išretėjęs po sanitarinių kirtimų, vykdyti specialiuosius kirtimus (kirtimo būdas – atvejinis, dviejų atvejų), iškertant apie 70 m pločio ir apie 2,0 ha ploto biržę (3B pav.), po pirmo atvejo paliekant 60-70 vnt./ha tolygiai išsidėsčiusių, gerai išvystytomis lajomis, sėklinių pušų. Medyno atkūrimo būdas – žėlimas. Prieš sėklų byrėjimą biržėje atlikti dirvos skarifikavimą. Paskutinį kirtimo atvejį atlikti, kai biržėje bus pakankamas 2-4 metų amžiaus savaiminukų kiekis.

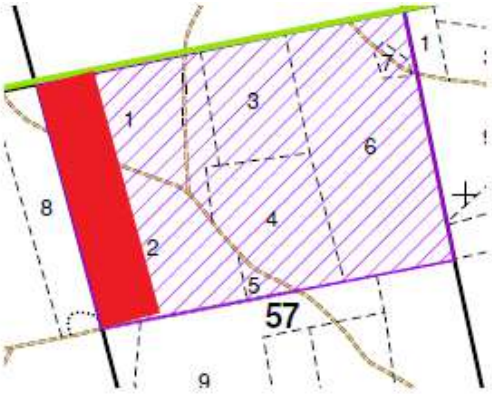

A B

3 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**30PGD073**)

2023-2024 m. genetinio medyno 57 kv. 4 skl. visame plote vykdyti specialiuosius kirtimus (kirtimo būdas – atvejinis, dviejų atvejų), nukertant pirmąjį medyno ardą, nes jau yra pakankamas paprastosios pušies pomiškio skaičius. Po kirtimo paliekami tik biologinės įvairovės medžiai (10 vnt./ha).

2024-2025 m. genetinio medyno 57 kv. 6 skl. visame plote atlikti ugdomuosius kirtimus.

Inklėriškių miško pušies genetinis medynas

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
30PGD074	Pirčiupių	69	7, 15	4,48
Genetinis draustinis įkurtas 1994 m., o 2014 m. suteiktas genetinio medyno statusas. Šiuo metu visą genetinio medyno plotą sudaro pusamžiai 81 m. gryni pušynai. Medyno derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 2, 2018 m. – 2, 2019 m. – 1, 2020 m. – 2, 2021 m. – 2. Sėklų atsargos: nėra. Sodmenų atsargos: nėra. Objektas patenka į Inklėriškių kraštovaizdžio draustinio teritoriją.				
2012 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės: „<Siekiant suformuoti medyną su vešlesnėmis geresnės sanitarinės būklės paprastosios pušies medžių lajomis, genetiniame draustinyje projektuoti atrankinius kirtimus (miško kirtimo taisyklės, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymo Nr. D1-79, 92 punktas). Kirsti karpotojo beržo, paprastosios eglės, dalį blogesnės sanitarinės būklės paprastosios pušies medžių. Po kirtimų skalsumas turi būti 0,6-0,7, o paliekami medžiai tolygiai pasiskirstę visame plote. Kirtimus vykdyti prieš tai genetiniame draustinyje suformavus valksmų sistemą. Paruošti biržėje dirvą kaip paramą savaiminiam atžėlimui..> **Kitose Pažymose ūkinės priemonės nebuvo suprojektuotos**.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: 2012 m. Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės **<u>įgyvendintos</u>.**

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: 2022 m. spalio 24 d. įvykusiame Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos posėdyje pateiktas siūlymas ir priimtas teigiamas sprendimas dėl šio objekto prijungimo prie Pagraužupio miško pušies genetinio medyno (kodas – 30PGD073). Tarnyba kreipsis į Saugomų teritorijų tarnybą dėl prijungimo suderinimo.

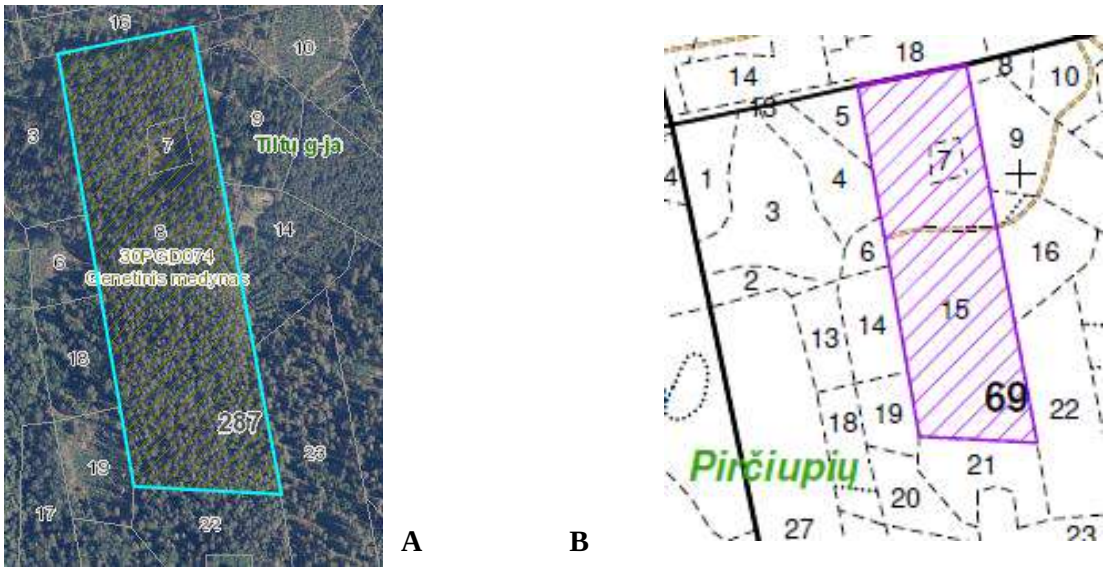

A **B**

4 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**30PGD074**)

Siekiant užtikrinti genetinio medyno atkūrimą ateityje, būtina vykdyti specialiuosius kirtimus (kirtimo būdas – atrankinis sėkloms paruošti) iškertant dalį derančių medžių (≥15 vnt.) ir paruošti sėklų siuntą. Kirtimai gali būti vykdomi, kai medyno ar atskirų sklypų derėjimas įvertinamas 3 balais ir daugiau pagal V. Kaperio skalę. Sėklų ruošą kartoti ir kitų derlių metais, kad būtų sukauptos 3 ir daugiau skirtingų derlių sėklų siuntos. Rekomenduojame paruoštą sėklų siuntą ar dalį sėklų siuntos mišinio (apie 400 g) pateikti ilgalaikiam saugojimui į Tarnybos sėklų saugyklą, pagal 2019 m. pasirašytą pasaugos sutartį. Šios sėklos būtų panaudotos genetiniam medynui atkurti ateityje.

Stėgalios miško pušies genetinis draustinis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
59PGD042	Marcinkonių	159	41	6,3
Genetinis draustinis įkurtas 1993 m. Šiuo metu visą genetinio draustinio plotą sudaro brandūs 116 m. gryni pušynai. Medyno derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 1, 2018 m. – 1, 2019 m. – 1, 2020 m. – 1, 2021 m. – 2. Sėklų atsargos: nėra. Sodmenų atsargos: nėra. Objektas patenka į Dzūkijos nacionalinio parko teritoriją.				
2013 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės: „<Genetiniame draustinyje 5 metų laikotarpyje projektuoti siaurą (50 m) iki 3 ha plyno kirtimo biržę, šliejant ją iš rytų pusės (šią ūkinę priemonę suderinti su naujai atlikta miškotvarka). Kirtimą atlikti gausesnio derliaus metais (derėjimas 3 balai ir > pagal V. Kaperio skalę, nuo nukirstų medžių susirinkti kankorėžius.>“ **Kitose Pažymose ūkinės priemonės nebuvo suprojektuotos**.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: 2013 m. Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės **neįgyvendintos**, nes nebuvo derliaus metų (3 balai ir daugiau pagal V. Kaperio skalę).

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos nuostatų (2021-07-01 redakcija) 13 punktu, objekte būtina formuoti įvairiaamžę sklypų struktūrą – sudaryti keturių skirtingų amžiaus grupių ir proporcingo ploto medynus.

2023–2026 m., pirmo derliaus metais (esant medyno ar atskirų medžių grupių derėjimui 2 balams ir daugiau pagal V. Kaperio skalę), genetinio draustinio 159 kv. 41 skl. pietinėje dalyje atlikti specialiuosius kirtimus, iškertant 1,4–1,6 ha ploto biržę (5B pav.), po kirtimo paliekant tik rinktinius medžius ir biologinės įvairovės medžius. Kirtimus derinti su sėklų ruoša. Medyno atkūrimo būdas – želdymas sodmenimis, išaugintais iš to paties sėklinės miško bazės objekto sėklų. Atlikti seklų dirvos paruošimą. Inicijuoti dalies sėklų siuntos mišinio išsėjimą ir sodmenų užauginimą. Reguliariai atlikti želdinių priežiūrą. Būtina užtikrinti želdinių apsaugą nuo žvėrių, rekomenduojame želdinius aptverti vielos tinklo tvora.

Siekiant užtikrinti genetinio draustinio atkūrimą ateityje, būtina vykdyti specialiuosius kirtimus (kirtimo būdas – atrankinis sėkloms paruošti) iškertant dalį derančių medžių (≥15 vnt.) ir paruošti sėklų siuntą. Kirtimai gali būti vykdomi, kai medyno ar atskirų sklypų derėjimas įvertinamas 3 balais ir daugiau pagal V. Kaperio skalę. Sėklų ruošą kartoti ir kitų derlių metais, kad būtų sukauptos 3 ir daugiau skirtingų derlių sėklų siuntos. Rekomenduojame paruoštą sėklų siuntą ar dalį sėklų siuntos mišinio (apie 400 g)

pateikti ilgalaikiam saugojimui į Tarnybos sėklų saugyklą, pagal 2019 m. pasirašytą pasaugos sutartį. Šios sėklos būtų panaudotos genetiniam medynui atkurti ateityje.

Genetinio draustinio želdiniams pasiekus apie 2 metrų aukštį, šalia jų kartoti specialiuosius kirtimus ir medyno atkūrimą tokiu pat būdu ir apimtimis. Esant derliaus metams, kirtimus derinti su sėklų ruoša. Inicijuoti skirtingų derliaus metų sėklų siuntų mišinio išsėjimą ir sodmenų užauginimą.

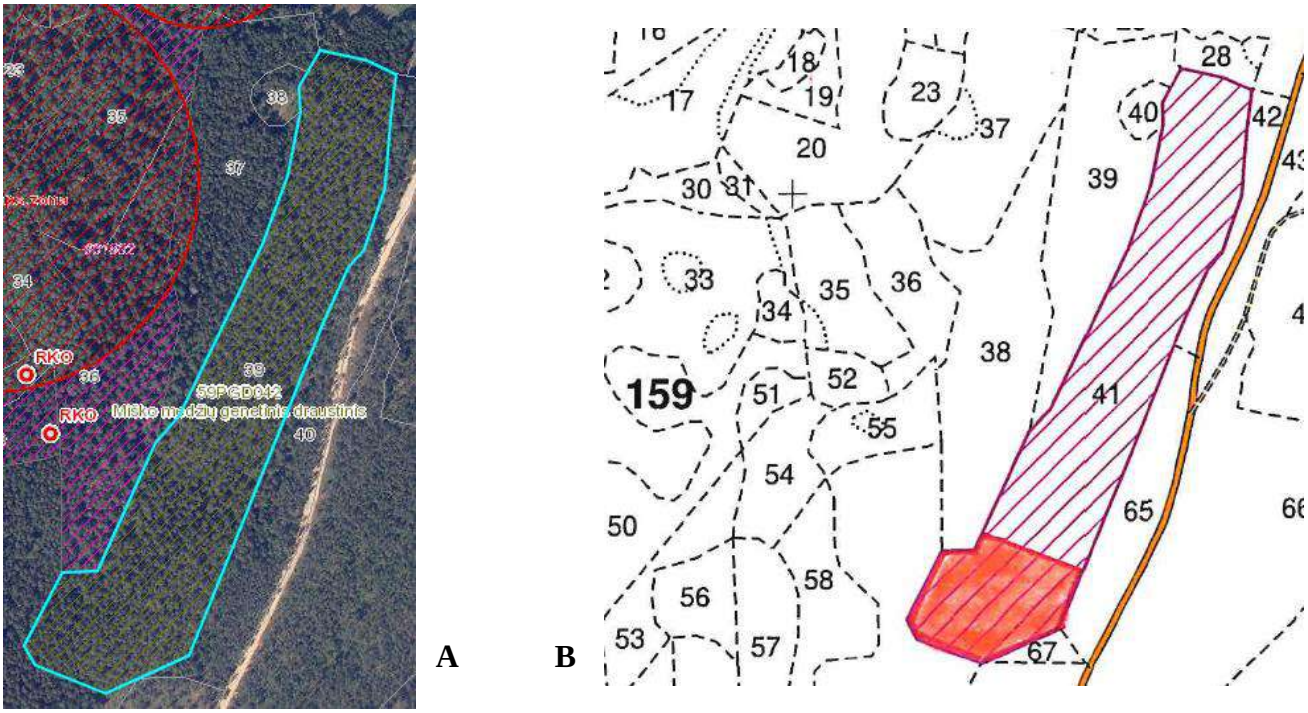

5 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**59PGD042**)

Užuožerės miško pušies genetinis medynas

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
59PGD043	Marcinkonių	245	13	8,70

Objektas įkurtas 1992 m. suteikiant genetinio draustinio statusą, 2014 m. suteiktas genetinio medyno statusas. Šiuo metu visą genetinio medyno plotą sudaro brandūs 130 m. gryni pušynai.
Medyno derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 1, 2018 m. – 1, 2019 m. – 1, 2020 m. – 1, 2021 m. – 2.
Sėklų atsargos: nėra.
Sodmenų atsargos: nėra.
Objektas patenka į Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato teritorijos, reguliuojamos apsaugos (KM(P)r) zoną (6 pav.).

Vadovaujantis 2019 m. liepos 24 d. LR vyriausybės nutarimo Nr. 774 „Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindiniais sprendiniais“ saugant biologinę ir kraštovaizdžio įvairovę, 10.12 punkte numatoma: išsaugoti Užuožerės miško paprastosios pušies populiacijos genetinę įvairovę Tvarkymo plane pažymėtame R8 tvarkymo plote – Užuožerės miško pušies genetiniame medyne. Genetinis medynas turi būti atkurtas to paties medyno miško dauginamąja medžiaga, taikant žėlimą skatinančias priemones arba dirbtinai želdinant, laikantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų. Visos ūkinės priemonės turi būti vykdomos vadovaujantis Valstybinės miškų tarnybos parengtomis rekomendacijomis, suderinus jas su Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija.

2018 Rašte suprojektuotos ūkinės priemonės: „<2-3 metų laikotarpyje reikia atlikti kitus specialiuosius kirtimus, iškertant iki 0,3 ha ploto aikštes vietose, kuriose yra didesnė tikimybė susiformuoti pomiškiui. Aikštes tolygiai paskirstyti visame plote. Kirtimus atlikti gausesnio derliaus metais, nuo nukirstų medžių rinkti kankorėžius ir ruošti sėklas. Kirtavietėse prieš sėklų barstymą dalinai paruošti dirvą kaip paramos priemonę savaiminiam atžėlimui. Iš paruoštų sėklų išaugintus sodmenis naudoti pildymams ir, atsižvelgiant į esamą medyno būklę bei išaugintų sodmenų kiekį, projektuoti kitus specialiuosius kirtimus, kirtavietėse ruošti dirvą ir sodinti sodmenis.>“
Kitose Pažymose ūkinės priemonės nebuvo suprojektuotos.

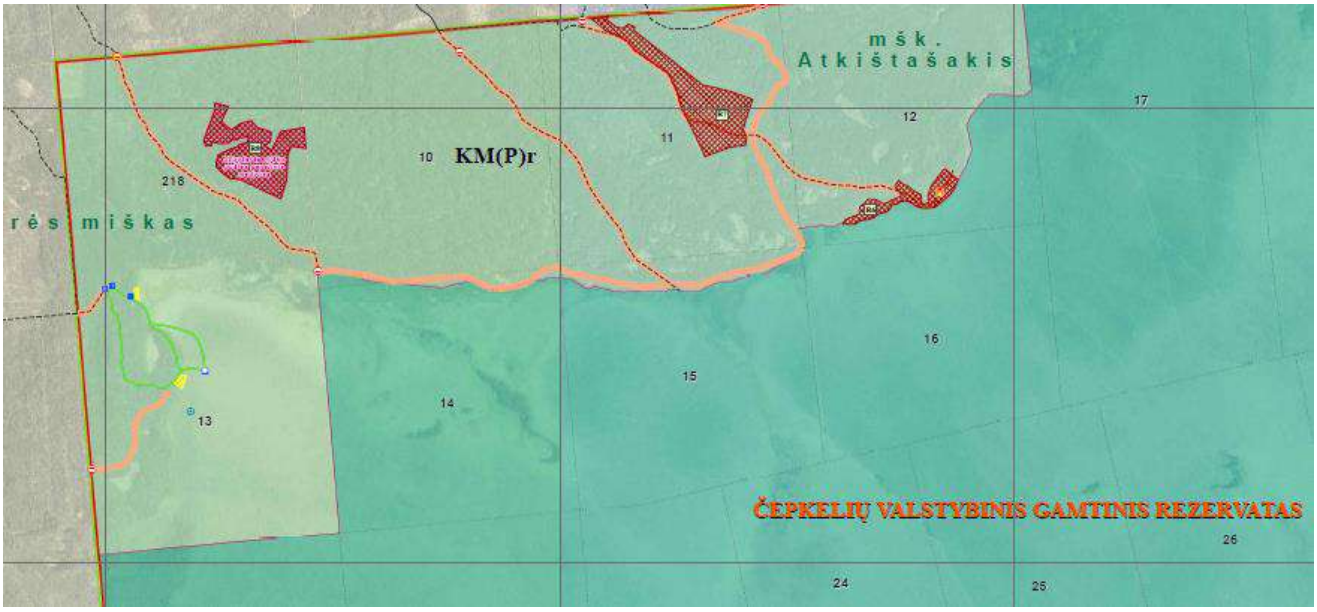

6 paveikslas. Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato tvarkymo plano fragmentas

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: 2018 m. Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės **neįgyvendintos**, nes nebuvo derliaus metų (3 balai ir daugiau pagal V. Kaperio skalę).

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos nuostatų (2021-07-01 redakcija) 13 punktu, objekte būtina formuoti įvairiaamžę sklypų struktūrą – sudaryti keturių skirtingų amžiaus grupių ir proporcingo ploto medynus.

2023–2026 m., pirmo derliaus metais (esant medyno ar atskirų medžių grupių derėjimui 2 balams ir daugiau pagal V. Kaperio skalę), genetinio medyno 245 kv. 13 skl. aukštesnio reljefo vietose atlikti specialiuosius kirtimus, iškertant 0,8-1,0 ha ploto netaisyklingos formos 2 biržes, po kirtimo paliekant tik biologinės įvairovės medžius. Kirtimus derinti su sėklų ruoša. Aplink biržes – 20 metrų pločio juostose atlikti specialiuosius kirtimus, po kurių medyno skalsumas liktų 0,4. Prieš paprastosios pušies sėklų byrėjimą 20 m pločio juostoje atlikti dirvos skarifikavimą vagomis – pašalinti negyvąją dirvos paklotę. Specialiųjų kirtimų metu pagamintą medieną išgabenti žiemos laikotarpiu, Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato reguliuojamos apsaugos (KM(P)r) zonos keliukais ir kvartalinėmis linijomis. Medienos gabenimo ir sandėliavimo darbus derinti su Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija. Medyno atkūrimo būdas – želdymas sodmenimis, išaugintais iš to paties sėklinės miško bazės objekto sėklų. Dėl storos miško paklotės ir gausios krūmokšnių dangos būtina atlikti dirvos paruošimą plūgu. Inicijuoti dalies sėklų siuntos mišinio išsėjimą ir sodmenų užauginimą. Reguliariai atlikti želdinių priežiūrą. Būtina užtikrinti želdinių apsaugą nuo žvėrių.

Siekiant užtikrinti genetinio medyno atkūrimą ateityje, būtina vykdyti specialiuosius kirtimus (kirtimo būdas – atrankinis sėkloms paruošti) iškertant dalį derančių medžių (≥15 vnt.) ir paruošti sėklų siuntą. Kirtimai gali būti vykdomi, kai medyno ar atskirų sklypų derėjimas įvertinamas 3 balais ir daugiau pagal V. Kaperio skalę. Sėklų ruošą kartoti ir kitų derlių metais, kad būtų sukauptos 3 ir daugiau skirtingų derlių sėklų siuntos. Rekomenduojame paruoštą sėklų siuntą ar dalį sėklų siuntos mišinio (apie 400 g) pateikti ilgalaikiam saugojimui į Tarnybos sėklų saugyklą, pagal 2019 m. pasirašytą pasaugos sutartį. Šios sėklos būtų panaudotos genetiniam medynui atkurti ateityje.

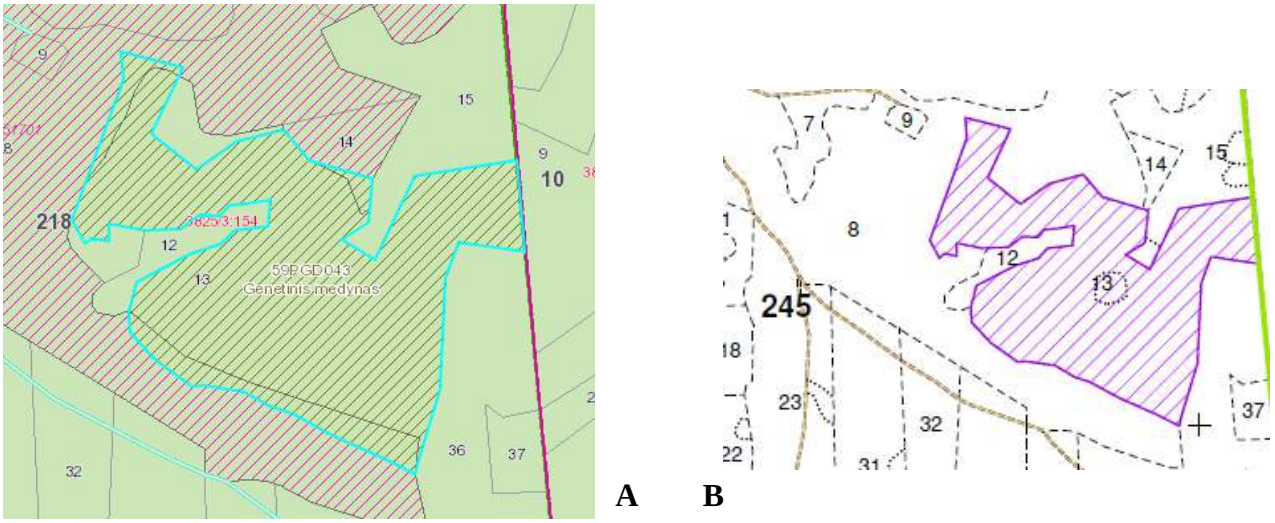

A **B**

7 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**59PGD043**)

Rudnios miško pušies valstybinis genetinis draustinis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
59PGD088	Perlojos	640, 641	7, 8, 9; 1, 2, 6	25,70
Genetinis draustinis įkurtas 1993 m., o 2014 m. lapkričio 12 d. suteiktas valstybinio genetinio draustinio statusas. Šiuo metu 12 proc. genetinio draustinio ploto sudaro pušies jaunuolynai, 80 proc. – brandūs, gryni pušynai ir 2 proc. ploto – bręstantis grynas beržynas. Medyno derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 1, 2018 m. – 1, 2019 m. – 1, 2020 m. – 1, 2021 m. – 2. Sėklų atsargos: 2006 m. derliaus 0,386 kg Tarnybos saugykloje. Sodmenų atsargos: nėra. Objektas nepatenka į kitas saugomas teritorijas.				
2013 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės: „<Po 2010 metų rugpjūčio mėn. škvalo atliktų intensyvių sanitarinių kirtimų, biržėje liko pavieniai medžiai, todėl paskutinio atvejo nebereikia kirsti, bet būtina pirmoje eilėje atlikti intensyvius sanitarinius kirtimus visame genetinio draustinio plote, iškertant stipriai pažeistus medžius, sausuolius, ir pagamintą medieną išvežti iš miško. Žėliniuose periodiškai šių ir artimiausių metų 2-3 ketvirčiuose atlikti žėlinių priežiūros darbus, iškertant stelbiančias minkštųjų lapuočių ir krūmų rūšis, apsaugai nuo žvėrių naudoti repelentus. Blogiau atsiželdžiusiose vietose dar kartą atlikti savaiminio atžėlimo skatinimo priemones – skarifikuojant dirvą. Tolimesnes ūkines priemones 5 metų laikotarpyje atlikti 635 kv. 1, 2, 8 sklypuose: projektuoti 2 po 1-1,5 ha ploto pagrindinių kirtimų biržes, tarp jų paliekant apie 50 m kulisą. Prognozuojamo gausesnio derliaus metais, kankorėžiams subrendus, atlikti vieną plyną siaurabiržį (biržės plotis iki 50 m), kitą supaprastintą atvejinį kirtimą. Nuo nukirstų medžių surinkti kankorėžius ir sudaryti atskirą sėklų siuntą iš kurios išauginti sodmenys vėliau bus panaudoti žėlinių papildymui. Po kirtimo dirvą skarifikuoti, kaip paramą savaiminiam atžėlimui.>“ **Kitose Pažymose ūkinės priemonės nebuvo suprojektuotos**.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: 2013 m. Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės **<u>neįgyvendintos:</u>** „Tolimesnes ūkines priemones 5 metų laikotarpyje atlikti 635 kv. 1, 2, 8 sklypuose: projektuoti 2 po 1- 1,5 ha ploto pagrindinių kirtimų biržes, tarp jų paliekant apie 50 m kulisa. Prognozuojamo gausesnio derliaus metais, kankorėžiams subrendus, atlikti viena plyną siaurabiržį (biržės plotis iki 75 m), kitą supaprastintą atvejinį kirtimą. Nuo nukirstų medžių surinkti kankorėžius ir sudaryti atskirą sėklų siuntą iš kurios išauginti sodmenys vėliau bus panaudoti žėlinių papildymui. Po kirtimo paruošti dirvą dalinai arimu, kaip paramą savaiminiam atžėlimui.“

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos nuostatų (2021-07-01 redakcija) 13 punktu, genetiniame draustinyje būtina formuoti įvairiaamžę sklypų struktūrą – sudaryti keturių skirtingų amžiaus grupių ir proporcingo ploto medynus arba formuoti įvairiaamžius medynus.

2023–2027 m., pirmo derliaus metais (esant medyno ar atskirų medžių grupių derėjimui 3 balams ir daugiau pagal V. Kaperio skalę), genetinio draustinio 640 kv. 7 skl. pietinėje ir šaurinėje dalyje vykdyti specialiuosius kirtimus (kirtimo būdas – plynai), iškertant apie 70 m pločio ir apie 1,5 ha ploto dvi biržes (8B pav.). Paliekami į biržę patenkantys rinktiniai medžiai, bei aplink juos augančių medžių grupė (5-10 vnt.). Kirtimus derinti su sėklų ruoša. Pavasarį inicijuoti Tarnybos saugykloje saugomos 2006 m. derliaus ir naujos surinktos sėklų siuntos mišinių išsėjimą ir sodmenų išauginimą. Medynų atkūrimo būdas – želdymas sodmenimis, išaugintais iš to paties objekto sėklų. Atlikti seklų dirvos paruošimą. Reguliariai atlikti želdinių priežiūrą.

2024–2025 m. genetinio draustinio 640 kv. 8 skl. visame plote atlikti ugdomuosius kirtimus.

A

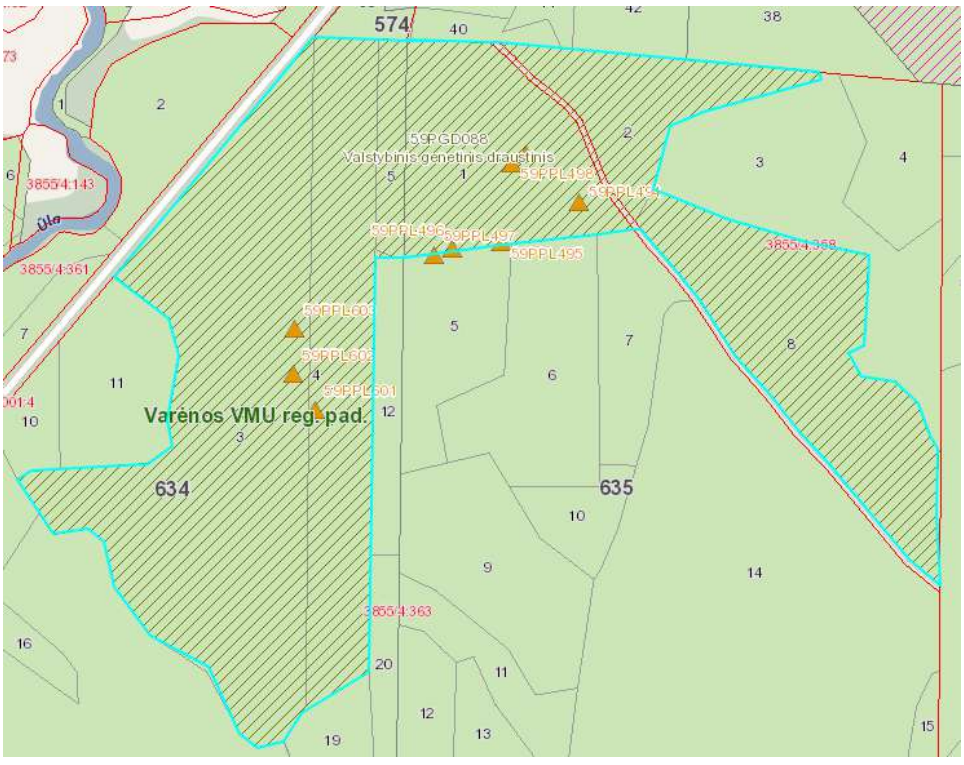

B

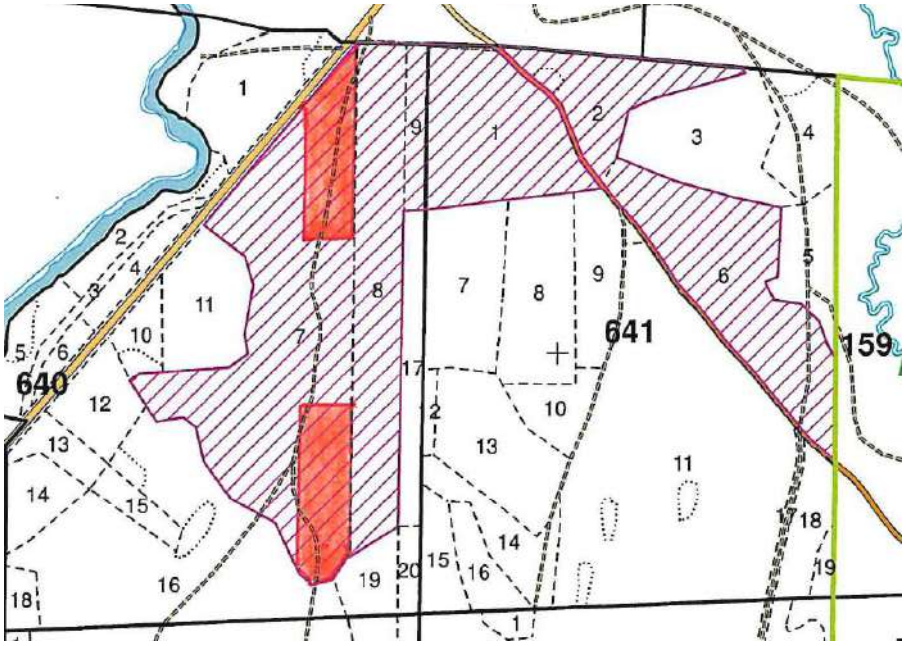

8 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**59PGD088**)

Siekiant užtikrinti genetinio draustinio atkūrimą ateityje, būtina vykdyti specialiuosius kirtimus (kirtimo būdas – atrankinis sėkloms paruošti) iškertant dalį derančių medžių (≥15 vnt.) ir paruošti sėklų siuntą. Kirtimai gali būti vykdomi, kai medyno ar atskirų sklypų derėjimas įvertinamas 3 balais ir daugiau pagal V. Kaperio skalę. Sėklų ruošą kartoti ir kitų derlių metais, kad būtų sukauptos 3 ir daugiau skirtingų derlių sėklų siuntos. Rekomenduojame paruoštą sėklų siuntą ar dalį sėklų siuntos mišinio (apie 400 g) pateikti ilgalaikiam saugojimui į Tarnybos sėklų saugyklą, pagal 2019 m. pasirašytą pasaugos sutartį. Šios sėklos būtų panaudotos genetiniam draustiniui atkurti ateityje.

MIŠKO MEDŽIŲ PALIKUONIŲ BANDOMIEJI ŽELDINIAI

Miško dauginamosios medžiagos kategorija R-atitinkanti (kokybės) reikalavimus

Karpotasis beržas

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
30BBZ008	Pirčiupių	196	5	3,35
Miško medžių palikuonių bandomieji želdiniai įveisti 2009 m. Derėjimo intensyvumas dar nevertintas. Objektas nepatenka į saugomas teritorijas.				
2012 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės: „<Bandomuosiuose želdiniuose reikia atlikti skiriamose juostose pasodintų paprastosios eglės medelių auklėjimą dėl žolių stelbimo.> “ **2013 Pažymoje, 2016 Pažymoje ir 2018 Rašte ūkinės priemonės nesuprojektuotos.**				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: bandomieji želdiniai prižiūrėti. 2020-2021 m. Valstybinė miškų tarnyba atliko bandomųjų želdinių ištisinį matavimą, vertinimą ir ženklinimą. Ant kiekvieno dešimtuko pirmo gyvo medžio buvo prikaltos metalinės etiketės su numeriais.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: 2023 m. Tarnybos specialistai ūgeliams ruošti atrinks selekciniu požiūriu vertingiausių 30 individų, ant jų prikals metalines etiketes su numeriais ir pažymės dažais. Apie atliktus darbus Tarnyba informuos Varėnos regioninį padalinį. 2024–2025 m. visame objekto plote atlikti specialiuosius kirtimus (kirtimų būdas – atrankinis), iškertant 30–40 proc. bandomuosiuose želdiniuose augančių karpotojo beržo medžių. Kirtimui parenkamų medžių požymiai (ydos):

1. 30 proc. ir daugiau mažesnis aukštis už vidutinio bandomųjų želdinių medžio aukštį;
2. Vienas ir daugiau stiebo išlinkimų;
3. Pleištinė šaka;
4. Smailus šakų prisegimo kampas.

Kirtimui parenkami medžiai turintys daugiausiai ir labiausiai išreikštų ydų. Būtina užtikrinti po kirtimo paliekamų medžių tolygų išsidėstymą.

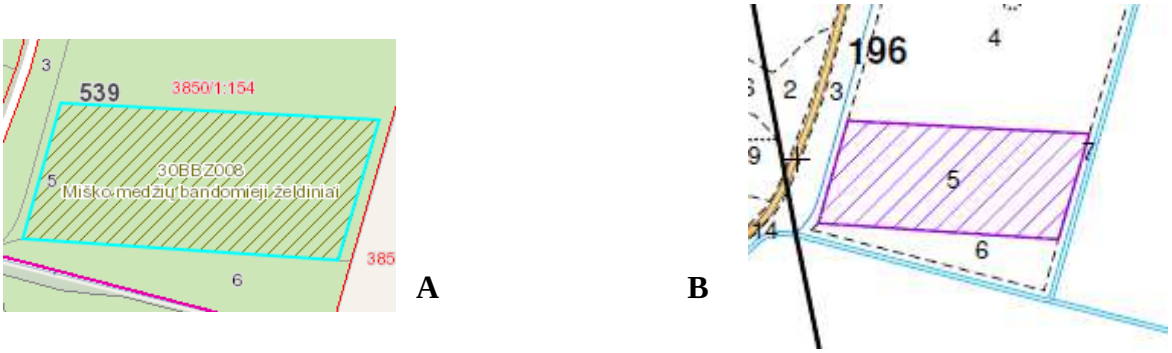

9 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**30BBZ008**)

Paprastoji pušis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
59PBZ003	Perlojos	35	14	0,81
Miško medžių palikuonių bandomieji želdiniai įveisti 2006 m. Derėjimo intensyvumas dar nevertintas. Objektas nepatenka į saugomas teritorijas.				
Ankstesnėse pažymose ūkinės priemonės nesuprojektuotos.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: bandomieji želdiniai prižiūrėti. Yra pavienių savaiminės kilmės medžių ir krūmų.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: siekiant užtikrinti kuo panašesnes augimo ir maitinimosi sąlygas visiems bandomųjų želdinių individams, būtina reguliariai šalinti visus savaiminės

kilmės medžius ir krūmus. 2022 m. pabaigoje Tarnybos specialistai atliks bandomųjų želdinių individų ženklinimo, vertinimo ir matavimo darbus.

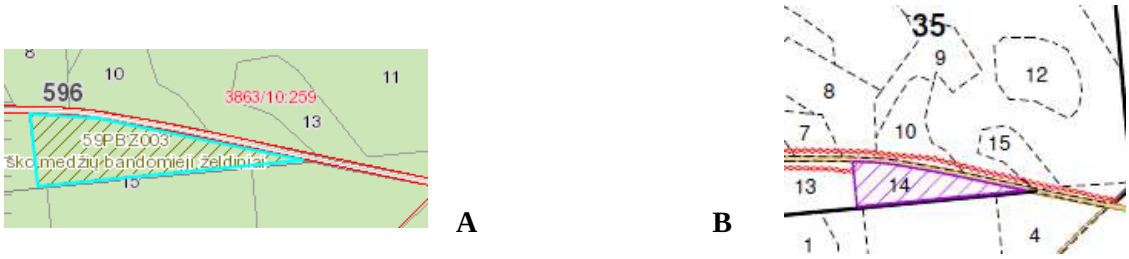

A **B**

10 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**59PBZ003**)

Paprastoji pušis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
59PBZ012	Marcinkonių	4	19	0,20
Miško medžių palikuonių bandomieji želdiniai įveisti 2006 m. Derėjimo intensyvumas dar nevertintas. Objektas patenka į Dzūkijos nacionalinio parko teritoriją.				
Ankstesnėse pažymose ūkinės priemonės nesuprojektuotos.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: bandomieji želdiniai prižiūrėti. Yra pavienių savaiminės kilmės medžių (pušų ir beržų), kurie šiuo metu dar nestelbia bandomųjų želdinių.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: siekiant užtikrinti kuo panašesnes augimo ir maitinimosi sąlygas visiems bandomųjų želdinių individams, būtina reguliariai šalinti visus savaiminės kilmės medžius ir krūmus.

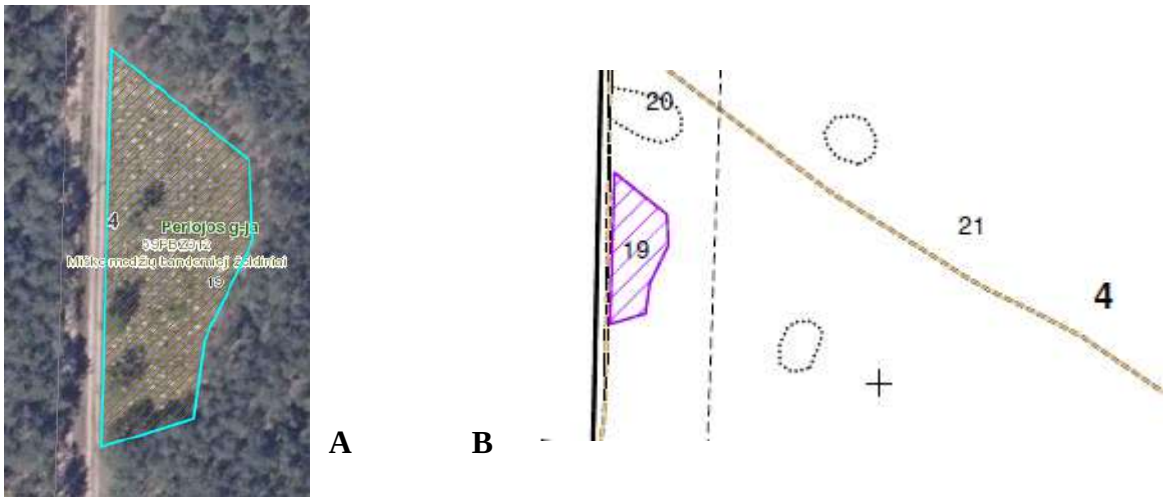

A **B**

11 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**59PBZ012**)

Paprastoji pušis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
30PBZ022	Valkininkų	220, 232	20, 22, 23, 34-36; 2, 24	4,37
Miško medžių palikuonių bandomieji želdiniai įveisti 2021 m. Derėjimo intensyvumas dar nevertintas. Objektas nepatenka į saugomas teritorijas.				
Ankstesnėse pažymose ūkinės priemonės nesuprojektuotos.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: bandomieji želdiniai prižiūrėti. Yra savaiminės kilmės pušų, kurios šiuo metu dar nestelbia bandomųjų želdinių, tačiau nepašalinus jų, bus sudėtinga atskirti nuo pasodintų.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: iki 2023 m. vegetacijos sezono pradžios pašalinti savaiminės kilmės pušis ir nuimti plastikines etiketes nuo pirmos ir dešimtos kiekvieno dešimtuko pasodintos pušelės (augančios prieš ir už kiekvienos eglutės). Laukelių kampuose įkasti betoninius stulpelius.

Ateityje bandomuosiuose želdiniuose bus projektuojami specialieji kirtimai, tačiau bandomuosiuose laukeliuose nebus galima formuoti valksmų. Rekomenduojame bandomuosius laukelius atriboti pasodinant po vieną eilę paprastosios eglės, nuo jos į abi puses paliekant 2,5 m atstumą. Iškirtus šias eglių eiles būtų galima suformuoti 5 m pločio valksmas.

A **B**

12 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**30PBZ022**)

SĖKLINĖS PLANTACIJOS

Miško dauginamosios medžiagos kategorija I-išbandyta

Juodalksnis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
30JSP032	Pirčiupių	135	10	2,04
Sėklinė miško medžių plantacija įveista 2017 m. MDM platinimo galimybė: LT/J1 kilmės rajono teritorija. Derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 0, 2018 m. – 0, 2019 m. – 0, 2020 m. – 0, 2021 m. – 0. Objektas nepatenka į saugomas teritorijas.				
Ankstesnėse pažymose ūkinės priemonės nesuprojektuotos.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: plantacija prižiūrėta, atliktas juodalksnių genėjimas ir žolės pjovimas. Trūkinėja kamienų žievė.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: patikrinimo metu nurodyta 2022 m spalio – lapkričio mėn. atlikti juodalksnio kamienų balinimą, pašalinti atžalas ir nudžiūvusius medžius. Žuvus ne vyresniems kaip 7 metų medeliams (klonams), jie turi būti atsodinti tos pačios kilmės, bet ne blogesnės selekcinės vertės nei žuvę medžiai (klonai), laikantis projektuose nurodytos jų išdėstymo schemos. Sėklinės plantacijos medžių genėjimą, išpjaunat viršūnes (pjūvį darant žemiau buvusios pjovimo vietos), besitrinančias šakas ir pritrumpinant šonines šakas, atlikti pagal poreikį kas 2–4 metus, genėjimo darbus derinant su sėklų ruoša. Šienavimą plantacijoje vykdyti bent kartą per vegetacijos sezoną. Nuolat šalinti savaiminės kilmės medžius ir krūmus.

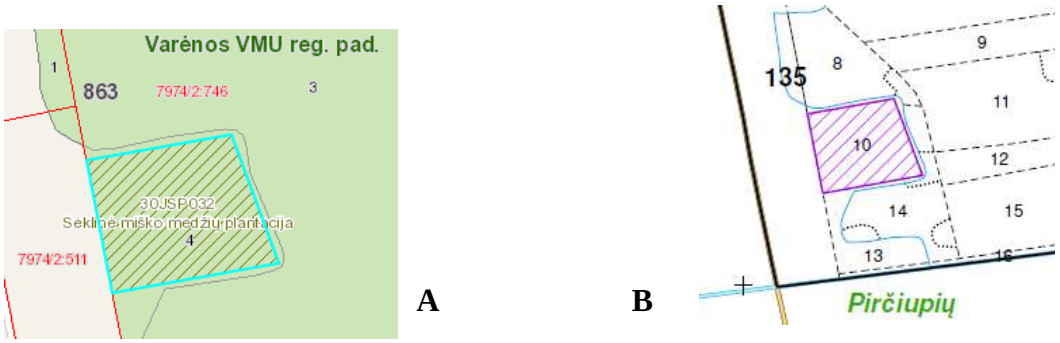

13 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**30JSP032**)

Paprastoji pušis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
30PSP025	Valkininkų	147	15	8,09
Sėklinė miško medžių plantacija įveista 1995 m. MDM platinimo galimybė: LT/P2 ir LT/P3 kilmės rajonų teritorijos. Derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 3 (37,6 kg), 2018 m. – 3 (39,6 kg), 2019 m. – 3 (109 kg), 2020 m. – 3 (39,6 kg), 2021 m. – 3 (31,2 kg). Objektas nepatenka į saugomas teritorijas.				

2012 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės: "<Ateinantį pavasarį (vasario-kovo mėn.) lajų genėjimą tęsti, vadovaujantis Valstybinės miškų tarnybos Genetinių išteklių skyriaus specialistų rekomendacijomis. >" **2013 Pažymoje, 2016 Pažymoje ir 2018 Pažymoje ūkinės priemonės nesuprojektuotos.**

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: plantacija prižiūrėta, 2012 Pažymoje suprojektuotos ūkinės priemonės įgyvendintos.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: vykdant 2022 m. derliaus sėklų ruošą, atlikti sėklinės plantacijos genėjimo darbus (žeminti medžių viršūnes nupjaunant 4-6 metų ūglius, patrumpinti šonines šakas, kad jos neišlūžtų ir galėtų pravažiuoti technika). Ateityje sėklinės plantacijos medžių genėjimą atlikti, pagal poreikį, kas 3-4 metus, genėjimo darbus derinant su sėklų ruoša. Šienavimą plantacijoje vykdyti bent kartą per vegetacijos sezoną. Nuolat šalinti savaiminės kilmės medžius ir krūmus.

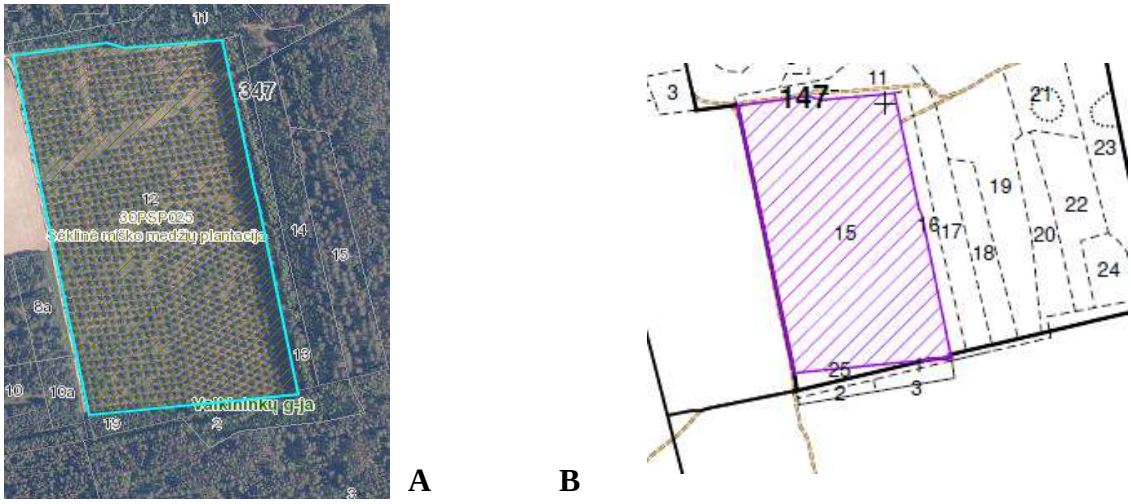

14 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**30PSP025**)

Paprastoji pušis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
59PSP034	Glūko	239	2, 4	7,02
Sėklinė miško medžių plantacija įveista 2000 m. MDM platinimo galimybė: LT/P3 kilmės rajono teritorija. Derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 3 (38,5 kg), 2018 m. – 3 (24,8 kg), 2019 m. – 3 (63,2 kg), 2020 m. – 3 (42 kg), 2021 m. – 3 (23,3 kg). Objektas nepatenka į saugomas teritorijas.				
Ankstesnėse pažymose ūkinės priemonės nesuprojektuotos.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: plantacija prižiūrėta.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: iki paprastosios pušies žydėjimo laikotarpio pradžios būtina pašalinti rutulinės formos pušies individus (15 pav.), nepašalinus šių individų sėklų ruoša plantacijoje draudžiama.

15 paveikslas. Paprastosios pušies sėklinėje plantacijoje augantis rutulinės formos pušies individas

Plantacijos medžių genėjimą atlikti, pagal poreikį, kas 3–4 metus, genėjimo darbus derinant su sėklų ruoša. Šienavimą plantacijoje vykdyti bent kartą per vegetacijos sezoną. Nuolat šalinti savaiminės kilmės medžius ir krūmus.

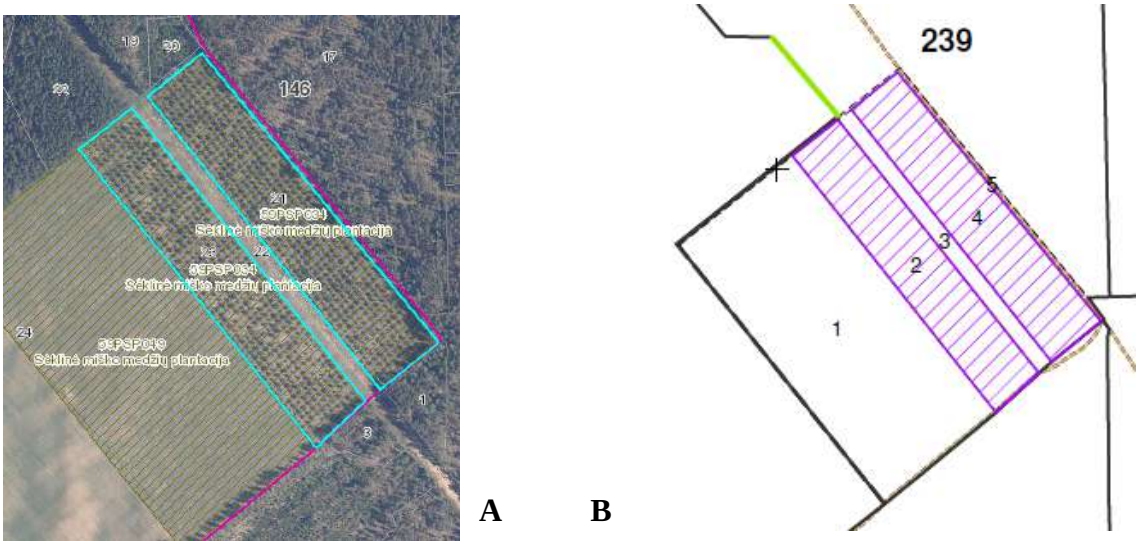

A **B**

16 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**59PSP034**)

Paprastoji pušis

Objekto kodas	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Plotas, ha
59PSP049	Glūko	239	1	8,62
Sėklinė miško medžių plantacija įveista 2015 m. MDM platinimo galimybė: LT/P3 kilmės rajono teritorija. Derėjimo intensyvumas balais: 2017 m. – 0, 2018 m. – 0, 2019 m. – 0, 2020 m. – 0, 2021 m. – 0. Objektas nepatenka į saugomas teritorijas.				
Ankstesnėse pažymose ūkinės priemonės nesuprojektuotos.				

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: plantacija prižiūrėta.

Patikslintos / suplanuotos naujos ūkinės priemonės: išlinkusius medelius nedelsiant pririšti prie kuolų, tam naudoti 1-2 cm pločio audinio juosteles. 2023 m. atlikti sėklinės plantacijos genėjimo darbus (žeminti medžių viršūnes nupjaunant 3-4 metų ūglius, patrumpinti šonines šakas). Plantacijos medžių genėjimą kartoti, pagal poreikį, kas 2-3 metus. Šienavimą vykdyti bent kartą per vegetacijos sezoną. Nuolat šalinti savaiminės kilmės medžius ir krūmus.

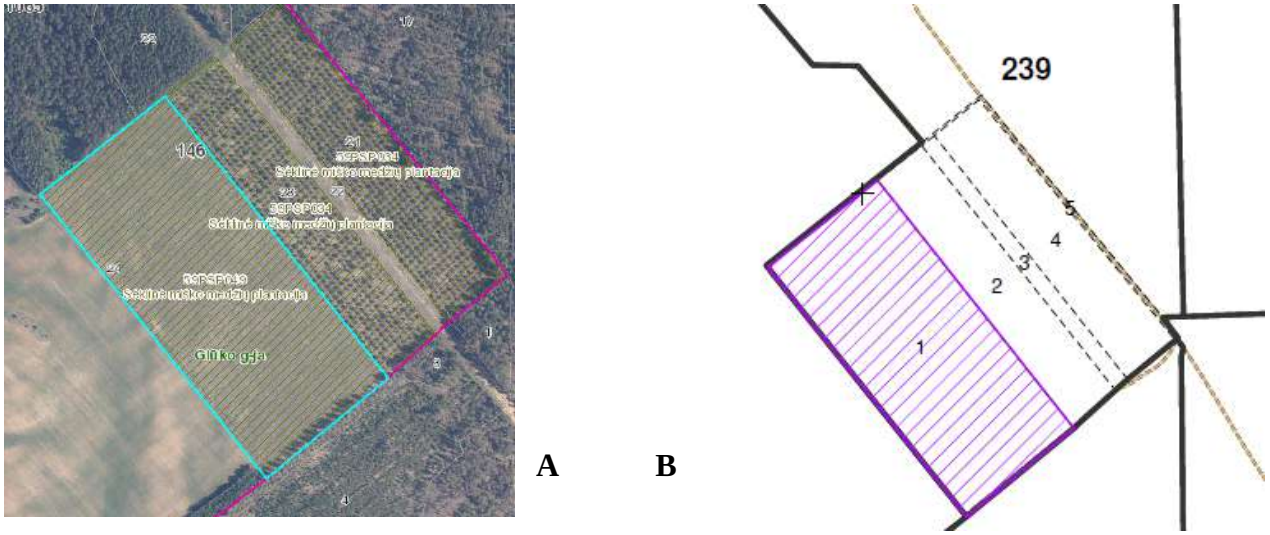

A **B**

17 paveikslas. Kartografinės duomenų bazės fragmentas pagal 2013 m. (A) ir 2022 m. (B) vidinės miškotvarkos duomenis (**59PSP049**)

RINKTINIAI MEDŽIAI

Vadovaujantis Genetinių miško medžių informacinės sistemos (toliau – GMMIS) 2022 m. rugsėjo 15 d. duomenimis Varėnos regioniniame padalinyje buvo 41 rinktinis medis.

Įvykdytų ūkinių priemonių vertinimo metu nustatyta: 3 rinktinių medžių, esančių Žilinų girininkijoje (kodas GMMIIS – 30BPL219, 30BPL220, 30BPL221) žymėjimas neatitiko Miško dauginamosios medžiagos nuostatų reikalavimų. Rinktiniai medžiai turi būti pažymėti viena baltų dažų juosta, o numeriai užrašyti virš baltos juostos.

Patikrinimo metu rasti 3 žuvę rinktiniai medžiai (kodai GMMIIS – 30EPL602, 59EPL653, 59EPL661). Minėti medžiai (3 vnt.) išregistruoti iš GMMIIS.

Patikslintos / suprojektuotos naujos ūkinės priemonės: rekomenduojame rinktinių ir elitinių medžių žymėjimui naudoti dažus, skirtus lauko darbams – pastatų fasadų dažymui ir taip užtikrinti ilgalaikį rinktinių ir elitinių medžių atsekamumą. Jeigu rinktiniai medžiai patenka į planuojamą plyno kirtimo biržę, būtina 10 metrų spinduliu aplink kiekvieną rinktinį ir elitinį medį palikti nekertamą medžių grupę.

Vadovaujantis GMMIS 2022 m. spalio 25 d. duomenimis Varėnos regioniniame padalinyje yra 38 rinktiniai medžiai. Rinktinių medžių sąrašas bus pateiktas Tarnybos internetinėje svetainėje 2023 m. sausio mėn.:

https://amvmt.lrv.lt/lt/atviri-duomenys-1/lietuvos-seklines-misko-bazes-objektu-sarasai/2022-m-1

Valdytojo kodas	Valdytojas	Rinktinių medžių skaičius pagal medžių rūšys (vnt.)			
		B	E	P	Iš viso:
59	VĮ VMU Varėnos r.p.	3	9	26	**38**
	Iš viso:	**3**	**9**	**26**	**38**

IŠVADOS IR PASTABOS

1. Siekiant užtikrinti genetinių draustinių/medynų ir sėklinių medynų atkūrimą ateityje, derliaus metais (esant medynų derėjimui 3 balams ir daugiau pagal V. Kaperio skalę) būtina vykdyti sėklų ruošą, o sėklų pavyzdžius rekomenduojame pateikti į Tarnybos saugyklą pagal 2019 m. gegužės 24 d. pasirašytą pasaugos sutartį Nr.6.

Siekiant užtikrinti kuo didesnę rūšies genetinę įvairovę genetiniuose draustiniuose, genetiniuose ir sėkliniuose medynuose, rekomenduojama iš kiekvieno objekto saugoti bent po tris skirtingų derlių pavyzdžius ir objektui atkurti naudoti jų mišinius. Dėl sėklų pavyzdžio svorio ir kitų sąlygų konsultuotis su Miško genetinių išteklių skyriaus specialistais.

2. Pažymime, kad genetiniuose draustiniuose ir genetiniuose medynuose saugoma genetinė įvairovė, todėl šiuo požiūriu vertingi visi sveiki medžiai. **Genetiniuose draustiniuose ir genetiniuose medynuose neprojektuojami ir nevykdomi selekciniai atrankiniai kirtimai**. Atrenkant medžius kirtimui, neturi būti žiūrima į selekcinę tikslinės rūšies medžių vertę, būtina užtikrinti tik tolygų ir optimalų medžių išsidėstymą, kuris skatintų genetinių draustinių ir genetinių medynų derėjimą ir atsikūrimą.

Atrankiniai selekciniai kirtimai projektuojami ir vykdomi sėkliniuose medynuose. Šių kirtimų metu iškertami minusiniai, tai yra selekciniu požiūriu nevertingi tikslinės rūšies medžiai, medžiai su ydomis, pažeisti medžiai ir kitų rūšių medžiai, trukdantys augti tikslinei medžių rūšiai.

3. Plantacijų genėjimo darbus:

- atlikti esant sausam orui (taip sumažinama grybinių ligų plitimo galimybė) ir ne žemesnei kaip -7°C temperatūrai;
- genint lapuočius, įrankių pjaunamąsias / kerpamąsias dalis darbo metu (kas 1-3 medžius) dezinfekuoti spiritinio tirpalo arba fungicido tirpalo (tinka fungicido tirpalas, naudojamas substrato dezinfekcijai) vonelėje;
- lapuočių medžių ≥ 2 cm žaizdas apsaugoti nuo grybinių ligų tam skirtomis priemonėmis.

4. Dėl padidėjusio visuomenės dėmesio, rekomenduojame 2-3 mėn. prieš pradedant vykdyti specialiuosius kirtimus, skirtus genetiniams draustiniams, genetiniams ir sėkliniams medynams atkurti, prie būsimų biržių, besiribojančių su keliais, pastatyti informacinius ženklus, kuriuose būtų nurodoma pagrindinė informacija apie objektą, jo įsteigimo tikslas, specialiųjų kirtimų tikslas ir būdas bei laukiamas rezultatas.

5. Vadovaujantis MDM nuostatais formuoti kelių amžiaus grupių medynus.

Prašome už objektus regioniniame padalinyje atsakingus asmenis su Pažymoje suprojektuotomis naujomis ūkinėmis priemonėmis, išvadomis bei pastabomis supažindinti pasirašytinai.

Miško genetinių išteklių skyriaus vyriausiasis specialistas Klaudijus Malevskis

Miško genetinių išteklių skyriaus vyriausiasis specialistas Darius Raudonius

Miško genetinių išteklių skyriaus vyriausiasis specialistas Ignas Antanavičius

DZŪKIJOS NACIONALINIO PARKO IR ČEPKELIŲ VALSTYBINIO GAMTINIO REZERVATO DIREKCIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 3, LT-65334, Merkinės mstl., Varėnos r. sav.
tel./faks.: (8 310) 44 641, el.p.: direkcija@dzukijosparkas.lt, internetinis adresas: http://www.cepkeliai-dzukija.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188716139, PVM mokėtojo kodas LT887161314

Valstybinei miškų tarnybai	2022-11-14	Nr.	S-	(9.2)
Pramonės pr. 11A, 51327 Kaunas	Į 2022-11-	Nr.	R2	

DĖL VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS VARĖNOS REGIONINIO PADALINIO MIŠKO GENETINIŲ IŠTEKLIŲ OBJEKTŲ TVARKYMO

Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija susipažino su Valstybinės miškų tarnybos pateikta medžiaga dėl VĮ Valstybinių miškų urėdijos Varėnos regioninio padalinio miško genetinių išteklių objektų būklės vertinimas, įvykdytų ūkinių priemonių vertinimas ir naujų projektavimas ir derina be pastabų.

Direktorius Eimutis Gudelevičius

Evaldas Klimavičius, 8 310 44641, el. p.: e.klimavicius@dzukijosparkas.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija 188716139, Vilniaus g. 3, Merkinė, LT-65334 Varėnos r.
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS VARĖNOS REGIONINIO PADALINIO MIŠKO GENETINIŲ IŠTEKLIŲ OBJEKTŲ TVARKYMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-11-14 Nr. S-789
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2022-11-14 Nr. R1E-1722
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Eimutis Gudelevičius, Direktorius, Administracija
Sertifikatas išduotas	EIMUTIS GUDELEVIČIUS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-11-14 12:22:04 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-11-14 12:22:51 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2018-11-14 17:06:58 – 2023-11-13 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06 "Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2022-05-19 16:48:06 iki 2025-05-18 16:48:06
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.68
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2022-11-14 13:42:21)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2022-11-14 13:42:21 DBSIS

18 PRIEDAS

Dainavos girios dalies (Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų) gamtotvarkos plano pagrindžiamoji informacija

DALIES DAINAVOS GIRIOS - MARCINKONIŲ, DREVIŲ KAMPO IR UŽUOŽERIO MIŠKŲ

GAMTOTVARKOS PLANO PAGRINDŽIAMOJI INFORMACIJA

Alytaus aps., Varėnos r. sav.

Galioja: 10 metų (2023-2032 m.)

Rengėjai
Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija

Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija

Vilnius, 2022

Dalies Dainavos girios - Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų gamtotvarkos planas	Strateginio planavimo dokumentas
Planavimo tikslas	Užtikrinti gyvūnų ir (ar) augalų rūšių bei gamtinių buveinių, kurių apsaugai išskirtos „Natura 2000“ teritorijos, išsaugojimą, išskiriant tvarkymo plotus ir numatant juose konkrečias apsaugos ir tvarkymo priemones
Projektas	„Natura 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje” (LIFE IP PAF-NATURALIT, Nr. LIFE16 IPE/LT/016)
Projekto finansavimas	Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos bendrojo finansavimo lėšos
Planavimo organizatorius	Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos
Plano rengėjas	Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija Vilniaus g. 3, Merkinė LT-65334, Varėnos raj. Tel. (+370) 310 44 641 direkcija@dzukijosparkas.lt Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija Studentų g. 11, LT-53361 Akademija, Kauno r. Tel. (+370) 37 752 300 zua@vdu.lt
Vykdytojai:	Dr. Mindaugas Lapelė Dr. Žydrūnas Preikša Prof. Dr. Gediminas Brazaitis Evaldas Klimavičius

TURINYS

I. TERITORIJOS BŪKLĖ IR ĮVERTINIMAS 4
1.1. Teritorijos padėtis ir ribos 4
1.2. Teritorijos teisinis statusas ir svarba 6
1.3. Teritorijos fizinės geografinės ypatybės 14
1.3.1. Klimatas 14
1.3.2. Geologija 14
1.3.3. Geomorfologija 14
1.3.4. Dirvožemiai 15
1.3.5. Hidrografinės ir hidrologinės ypatybės 15
1.4. Kraštovaizdžio bruožai 15
1.5. Teritorijos biologinės ypatybės 15
1.5.1. Augalija 15
1.5.1.1. Augalijos ištirtumas 15
1.5.1.2. Bendra augalijos charakteristika 15
1.5.1.3. Saugomos augalų rūšys 16
1.5.1.4. Saugomos buveinės 19
1.5.1.5. Kertinės miško buveinės 22
1.5.1.6. Svetimžemės augalų rūšys 24
1.5.1.7. Medžiai – gamtos paveldo objektai 24
1.5.2. Gyvūnija 24
1.5.2.1. Gyvūnijos ištirtumas 24
1.5.2.2. Bendra gyvūnijos charakteristika 24
1.5.2.3. Saugomos gyvūnų rūšys 25
1.5.2.4. Svetimžemės gyvūnų rūšys 28
1.5.3. Grybai ir kerpės 28
1.6. Teritorijos žemės ir gamtos išteklių naudojimas 28
1.6.1. Žemės naudojimas praeityje 28
1.6.2. Teritorijos žemėnauda ir žemėvalda 29
1.6.3. Miško ištekliai 30
1.6.4. Rekreacinis naudojimas 33
1.6.5. Medžioklė ir žvejyba 33
1.7. Teritorijos socialiniai ir ekonominiai aspektai 33
1.7.1. Gyventojai 33
1.7.2. Teritorijoje vykdomos veiklos įtakojančios gamtotvarkos plano objektus 33
1.7.3. Gretimose teritorijose vykdomos veiklos įtakojančios gamtotvarkos plano objektus 33
1.7.4. Su teritorija susiję teritorijų ir strateginio planavimo dokumentai 33
1.7.5. Teritorijos panaudojimas aplinkosauginiam švietimui. 34
1.8. Teritorijos ekologinis vertinimas 34
1.8.1. Pažeidžiamumas ir stabilumas 34
1.8.2. Retumas 34
1.8.3. Natūralumas ir tipiškumas 34
1.8.4. Įvairovė 35
1.8.5. Dydis ir fragmentiškumas 35
1.8.6. Teritorijos svarba ir jos vieta ekologiniame tinkle 35
II. GAMTOTVARKOS PLANAS 36
2.1. Gamtotvarkos plano tikslai ir uždaviniai 36
2.2. Gamtotvarkos plano įgyvendinimo priemonės ir jų detalizavimas 38
2.3. Gamtotvarkos metodų alternatyvos 51
2.4. Gamtotvarkos planą įgyvendinančios institucijos ir jų funkcijos 52
2.5. Planui įgyvendinti reikalingų išteklių analizė 53
2.6. Gamtotvarkos plano tikslinimas ir stebėsena 53
NAUDOTA LITERATŪRA IR DUOMENŲ BAZĖS 58
PRIEDAI

I. TERITORIJOS BŪKLĖ IR ĮVERTINIMAS

1.1. Teritorijos padėtis ir ribos

Teritorija, kuriai ruošiamas Dalies Dainavos girios - Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų gamtotvarkos planas (toliau – Gamtotvarkos planas) yra dalis teritorijų – atitinkančios buveinių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – BAST) kriterijus LTVAR0017 „Dainavos giria“ ir atitinkančios paukščių apsaugai svarbios teritorijos (toliau – PAST) kriterijus LTVARB005 „Dainavos giria“. Teritorija, kuriai parengtas Gamtotvarkos planas (toliau – Teritorija) yra Lietuvos pietinėje dalyje, Alytaus apskrities Varėnos rajono savivaldybės Marcinkonių seniūnijoje, į pietus ir į rytus nuo Marcinkonių kaimo. Ji patenka į Dzūkijos nacionalinio parko dalį, besiribojančią su šiaurvakariniu Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato pakraščiu, tuo pačiu patenka į Marcinkonių, Alkūnės kampo ir Drevių kampo geomorfologinius draustinius, taip pat apima dalį ekosistemų apsaugos miškų, besiribojančių su Čepkelių rezervatu. (1-2 pav.).

Bendras Teritorijos užimamas plotas yra plotas 4158 ha.

Centrinio teritorijos taško koordinatės LKS-94 sistemoje yra: x – 530773, y – 5990586.

1 pav. Dalies Dainavos girios - Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų gamtotvarkos plano teritorija

Gamtiniu požiūriu Teritorija yra Dainavos lygumos pietinėje dalyje, vaizdingoje ir biologiniu požiūriu svarbioje teritorijoje, Dzūkijos nacionalinio parko pietinėje dalyje, vyrauja vaizdingas, raižytas, paįvairintas vėjo suformuotomis kopomis kraštovaizdis. Didesnė aptariamos Teritorijos dalis yra svarbi kaip Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato ekosistemų tąsa ir kaip rezervato buferinė zona.

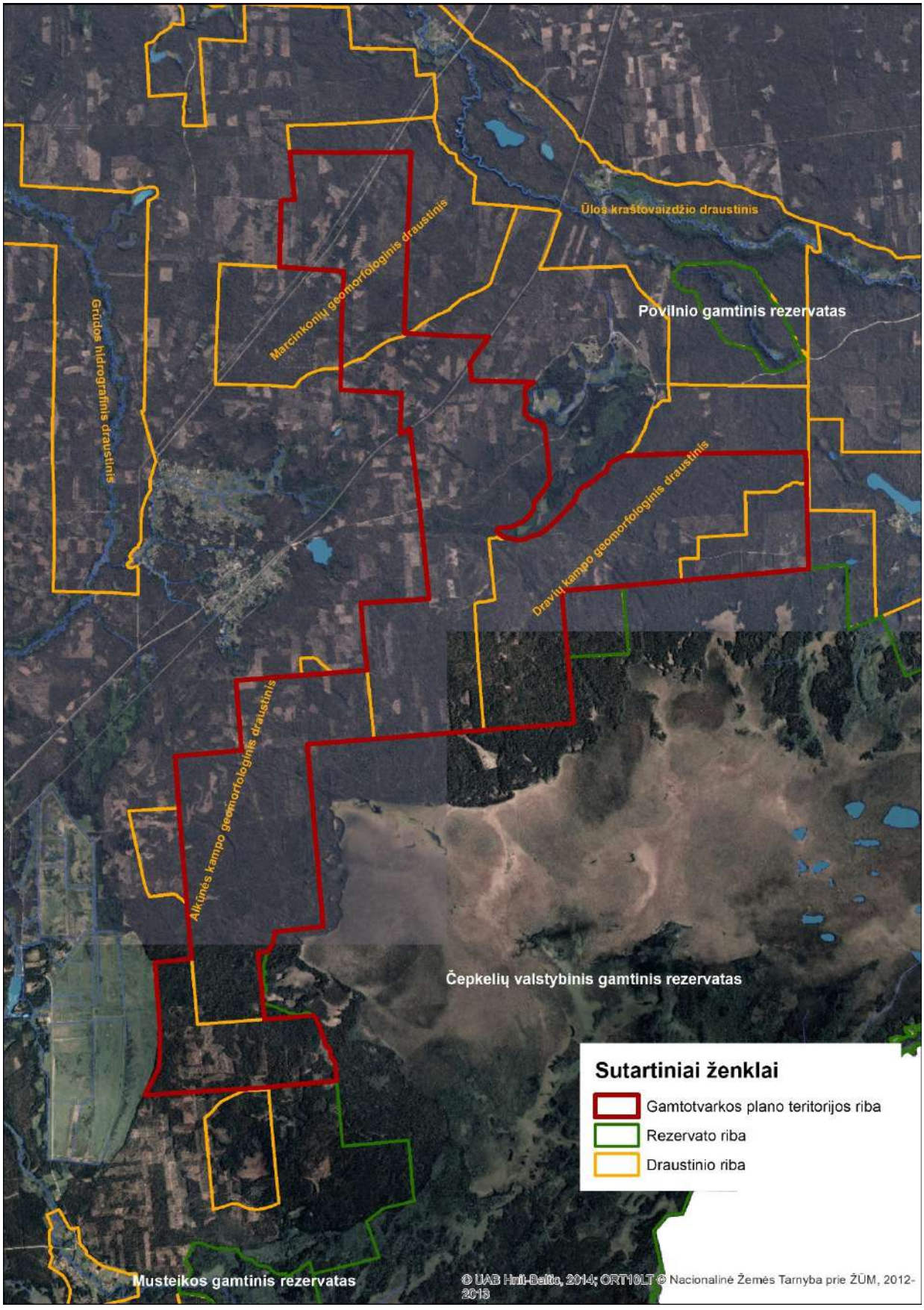

2 pav. Dalies Dainavos girios - Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų gamtotvarkos plano ribos

1.2. Teritorijos teisinis statusas ir svarba

1991 m. buvo įkurtas Dzūkijos nacionalinis parkas, skirtas gamtiniu ir kultūriniu požiūriu turtingiausioms Dainavos krašto teritorijoms saugoti, tvarkyti bei naudoti. Didesnė Dzūkijos nacionalinio parko dalis pateko į Dainavos girios BAST. Dainavos giria, pagal LR aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymą Nr. D1-210 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“, įtraukta į potencialių Natura 2000 teritorijų sąrašą. Pagal šį įsakymą Dainavos girios BAST ribos sutampa su Dzūkijos nacionalinio parko ribomis, išskyrus šio parko Merkinės geomorfologinį, Merkinės urbanistinį draustinius, rekreacinio, žemės ūkio ir gyvenamojo prioriteto zonas bei Merkio upės ir Ūlos upės žemiau Rudnios BAST dalis, patenkančias į Dzūkijos nacionalinį parką. Į Teritoriją patenka visa eilė Dainavos girios BAST nustatytų Europos Bendrijos svarbos gamtinių vertybių (1 lentelė).

1 lentelė. Europos Bendrijos svarbos buveinės ir rūšys Dainavos girios BAST, pagal LR Aplinkos ministro 2009 m. balandžio 22 d. įsakymą Nr. D1-210 (Aktuali redakcija pagal LR Aplinkos ministro įsakymą Nr. D1-663, 2021-11-11)

Buveinė, rūšis [1]	**Plotas (ha) [2]**
2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės	**14,5**
3130 Mažai mineralizuoti ežerai su būdmainių augalų bendrijomis	13,6
3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis	2,3
3160 Natūralūs distrofiniai ežerai	6,0
3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis	40,7**
4030 Viržynai	33,6
5130 Kadagynai	3,4
6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievės	5,1
6210 Stepinės pievos	12,2
6270 Rūšių turtingi smilgynai	9,1
6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai	31,6
6450 Aliuvinės pievos	106,0
6510 Šienaujamos mezofitų pievos	69,9
6530 Miškapievės	1,2
7110 Aktyvios aukštapelkės	205,8
7120 Degradavusios aukštapelkės	26,9
7140 Tarpinės pelkės ir liūnai	119,3
7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės	76,0
7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais	1,0
9010 *Vakarų taiga	**4060,9**
9020 Plačialapių ir mišrūs miškai	6,1
9050 Žolių turtingi eglynai	137,3
9060 Spygliuočių miškai ant fliuvioglacialinių ozų	142,4
9080 *Pelkėti lapuočių miškai	447,5
9160 Skroblynai	19,2
9180 Griovų ir šlaitų miškai	22,8
91D0 *Pelkiniai miškai	**690,6**
91E0 Aliuviniai miškai	352,3
91T0 Kerpiniai pušynai	**1160,0**
Žaliasis sėmainis	*****
Didysis auksinukas	20,9
Dvilapis purvuolis	27,6
Kartuolė	46,4
Kūdrinis pelėausis	610,7

Mažoji nėgė	48,9
Paprastasis kirtiklis	46,4
Paprastasis kūjagalvis	48,9
Pelkinė uolaskėlė	20,2
Plačialapė klumpaitė	13,5
Plikažiedis linlapis	0,8
Pleištinė skėtė	****
Purpurinis plokščiavabalis	**24,5**
Raudonpilvė kūmutė	9,6
Salatis	46,4
Skiauterėtasis tritonas	16,9
Smiltyninis gvazdikas	**6,9**
Stačioji dirvuolė	0,2
Šarvuotoji skėtė	5,9
Šiaurinis auksinukas	0,9
Šneiderio kirmvabalis	**74,1**
Ūdra	8,1
Vėjalandė šilagėlė	**10,9**
Žvilgančioji riestūnė	279,5
Balinis vėžlys	***
Keturdantė suktenė“	20,1

[1] – Paryškintos buveinės ir rūšys, aptiktos Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų gamtotvarkos plano teritorijoje;

[2] – Ministro įsakyme buveinių plotai nurodyti visai Dainavos girios BAST;

* – Prioritetinės Europos Bendrijos svarbos buveinės;

** – Nurodomas buveinės ilgis kilometrais.

*** – Balinis vėžlys stebėtas Musteikos kaimo teritorijoje, Merkio upės pakrantėje, Merkinės mstl. teritorijoje, Kapiniškių kaimo teritorijoje. Kadangi šios rūšies stebėjimai BAST teritorijoje yra pavieniai ir atsitiktiniai, plotinės buveinės nėra išskirtos.

**** – Pleištinės skėtė stebima Merkio, Ūlos, Grūdos upių pakarantėse. Buveinės dydis kol kas nenustatytas dėl tyrimų stokos.

***** – Žaliasis sėmainis paskutiniu metu nėra aptinkamas. Ankstesnė augavietė sunaikinta buveinę užliejus bebrams.

Dainavos girios paukščių apsaugai svarbi teritorija (toliau – PAST) (LTVARB005) buvo įsteigta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 8 d. nutarimu Nr. 399 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo“. Europinės svarbos saugomų paukščių rūšių sąrašas ir teritorijos ribos patikslintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimu Nr. 313 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 8 d. nutarimo Nr. 399 „Dėl Lietuvos respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo“ pakeitimo“. Šiuo nutarimu nustatytos PAST ribos sutampa su patvirtintomis Dzūkijos nacionalinio parko ribomis, išskyrus šio parko rekreacinio, žemės ūkio ir kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto funkcines zonas. Dainavos girios PAST skirta tetervinų (*Tetrao tetrix*), kurtinių (*Tetrao urogallus*), lutučių (*Aegolius funereus*), lėlių (*Caprimulgus europaeus*), žalvarnių (*Coracias garrulus*) ir ligučių (*Lullula arborea*) apsaugai. Gamtotvarkos plano rengimo metu aprašomoje Teritorijoje iš minėtų paukščių rūšių neaptikti tik žalvarniai (*Coracias garrulus*).

Veiklą Natura 2000 teritorijose reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimas Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“. Jame išdėstyti bendrieji Natura 2000 teritorijoms reikalavimai, bei specialūs apribojimai ir skatinimai šioms teritorijoje sutinkamoms saugomoms tikslinėms buveinėms ir rūšims:

2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių buveinėse:

1. negali būti įrengiamos poilsiavietės ir stovyklavietės, vaikščiojama nenustatytose vietose;

2. negali būti eksploatuojamos naudingosios iškasenos, statomi statiniai, vykdoma kita veikla, dėl kurios buveinė būtų fiziškai ardoma, keičiama, teršiama ar kitaip bloginama jos būklė;

3. negali būti įveisiamas miškas;

4. skatinama šalinti savaime plintančią sumedėjusią augaliją.

9010 *Vakarų taigos, 91D0 *Pelkinių miškų, 91T0 Kerpinių pušynų buveinėse:

1. negali būti ardoma miško paklotė, žolių, samanų, kerpių ar krūmokšnių danga, išskyrus saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytus atvejus (reikalavimas netaikomas, jeigu miško paklotės suardymo neįmanoma išvengti vykdant leistiną medienos ruošą);

2. 9010 *Vakarų taigos buveinėse negali būti šalinama buveinėse susidaranti negyva mediena, vykdomi miško kirtimai, išskyrus specialiuosius kirtimus, siekiant sukurti įvairiaamžį, būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną;

3. 91D0 *Pelkinių miškų ir 91T0 Kerpinių pušynų buveinėse negali būti vykdomi miško kirtimai, išskyrus atrankinius kirtimus, specialiuosius kirtimus, siekiant formuoti ir palaikyti būdingos rūšinės sudėties ir vertikaliosios struktūros medyną bei sanitarinius kirtimus, jeigu kyla masinio ligų ir kenkėjų išplitimo grėsmė;

4. 9010 *Vakarų taigos ir 91T0 Kerpinių pušynų buveinėse negali būti sodinamas miškas išdegusiose arba gaisrų pažeistose vietose, mechaniškai ruošiamas kirtaviečių ir gaisraviečių dirvožemis;

5. negali būti eksploatuojamos naudingosios iškasenos;

6. negali būti keičiamas hidrologinis režimas, išskyrus saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytas priemones;

7. negali būti tręšiama;

8. skatinama nenaudoti pesticidų;

9. skatinamos priemonės, skirtos būdingai medynų rūšinei sudėčiai ir medynų vertikaliajai struktūrai palaikyti;

Smiltyninių gvazdikų (*Dianthus arenarius*) buveinėse:

1. negali būti įveisiamas miškas miško aikštėse;

2. negali būti suariama dirva, tręšiama;

3. negali būti vykdomi miško kirtimai ir medienos ruoša neįšalus gruntui;

4. skatinama įgyvendinti saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytas priemones, skirtas būdingai gretimų medynų rūšinei sudėčiai ir vertikaliajai struktūrai palaikyti;

5. skatinama šalinti savaime plintančią sumedėjusią augaliją esamose retmėse, smėlynuose, miško aikštėse.

Vėjalandžių šilagėlių (*Pulsatilla patens*) buveinėse:

1. negali būti įveisiamas miškas esamose retmėse, miško aikštėse, žemyniniuose smėlynuose, išskyrus saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytas priemones;

2. skatinama įgyvendinti saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytas priemones, skirtas būdingai gretimų medynų rūšinei sudėčiai ir vertikaliajai struktūrai palaikyti.

Šneiderio kirmvabalių (*Boros schneideri*) buveinėse:

1. skatinama palikti neiškirstas džiūvančias ir sausas su žieve pušis;

2. skatinama palikti 1 hektare plyno kirtimo ne mažiau kaip 8–10 sausų su žieve pušų ir ne mažiau kaip 4–5 žalias, fizinio poveikio susilpnintas pušis.

Purpurinių plokščiavabalių (*Cucujus cinnaberinus*) buveinėse:

1. negali būti iškertami seni ąžuolai ir guobiniai medžiai;

2. skatinama palikti nenukirstų ne mažiau kaip 50 procentų brandžių, pažeistų ir nudžiūvusių lapuočių medžių;

3. skatinama palikti nepašalintus senus išvirtusius lapuočius medžius.

Tetervinų (*Tetrao tetrix*) apsaugai svarbiose teritorijose:

1. negali būti vykdomi miškų ūkio darbai kovo–balandžio mėnesiais (a);

2. negali būti įveisiamas miškas, išskyrus mišką kirtavietėse (a);

3. negali būti veisiami svetimžemiai medžiai ir krūmai;

4. negali būti keičiamas hidrologinis režimas, jeigu dėl to sumažėtų maitinimuisi tinkamų buveinių ar pablogėtų jų kokybė;

5. negali būti stovyklaujama vasario–liepos mėnesiais (b);

6. skatinama šalinti sumedėjusią augaliją, paliekant ne didesnį kaip 0,1 glaudumą (a);

7. skatinama įgyvendinti priemones, skatinančias viržynų susidarymą mineraliniame dirvožemyje ne žemės ūkio plotuose (a);

8. skatinama deginti kirtimo atliekas plynose kirtavietėse nerenkant jų į krūvas, jeigu tai numatyta saugomų teritorijų planavimo dokumentuose (b);

9. skatinama tobulinti ūkininkavimo sistemą, kad senesnių kaip 30 metų grynųjų ar mišriųjų, retų ir vidutinio retumo (skalsumas iki 0,7) beržynų ploto dalis sudarytų ne mažiau kaip 30 procentų visų medynų (b);

10. skatinama reguliuoti lapių, mangutų, šernų, kranklių gausą;

11. skatinama kurti ankstesnio sausinimo metu pažeistą hidrologinį režimą, jeigu tai pagerintų buveinių kokybę;

12. skatinama įrengti gastrolitų lesyklas;

13. skatinama riboti transporto eismą kovo–balandžio mėnesiais (a), (b);

14. skatinama nenaudoti pesticidų.

*Pastabos***:** 1. (a) – tuokvietės, atviros ar pusiau atviros vietos, kuriose vyksta tetervinų tuoktuvės.

2. (b) – veisimosi, maitinimosi, žiemojimo vietos, 300–800 metrų pločio teritorijos juosta apie tuokvietes.

3. Jeigu tuokvietės susiformavusios plynose kirtavietėse, pastovių tuokviečių vietos neatrenkamos, o tetervinų apsaugai svarbioje teritorijoje taikoma tokia miškų ūkio sistema, kad bet kuriuo metu teritorijoje būtų ne mažiau kaip trys ne senesnės kaip 3 metų, didesnės kaip 4 hektarų kirtavietės, jeigu tai neprieštarauja Pagrindinių miško kirtimų taisyklėms. Tokiose kirtavietėse turi būti laikomasi kitų tetervinų tuokvietėms (a) nustatytų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų.

Kurtinių (*Tetrao urogallus*) apsaugai svarbiose teritorijose:

1. negali būti vykdomi pagrindiniai miško kirtimai (a);

2. negali būti vykdomi miško kirtimai ir medienos ruoša vasario–rugpjūčio mėnesiais (a), (b);

3. miško žemė negali būti paverčiama kitomis naudmenomis (a), (b);

4. negali būti stovyklaujama vasario–rugpjūčio mėnesiais (a), (b);

5. miškas negali būti kertamas plynai didesnėmis kaip 2 hektarų biržėmis (b);

6. negali būti važinėjama automobiliais vasario–gegužės mėnesiais (a);

7. skatinama reguliuoti lapių, mangutų, šernų, kranklių gausą;

8. skatinama atkurti ankstesnio sausinimo metu pažeistą hidrologinį režimą, jeigu tai pagerintų buveinių kokybę;

9. skatinama formuoti grynuosius arba mišriuosius pušynus (pušų – daugiau kaip 7 dalys) su puskrūmių ardu ir retu traku (b);

10. skatinama įrengti kurtiniams prieinamų gastrolitų lesyklas, jeigu tai numatoma saugomų teritorijų planavimo dokumentuose, taip pat mineralizuoti kvartalines ir priešgaisrines juostas;

11. skatinama formuoti ne tankesnius kaip 0,6 skalsumo medynus su mikroaikštėmis (b);

12. skatinama aptverti tvoromis vertingiausias tuokvietes;

13. skatinama nenaudoti pesticidų.

*Pastabos***:** 1. (a) – veisimosi vietos, tuokvietės.

2. (b) – maitinimosi vietos, ne siauresnės kaip 300 metrų juostos apie tuokvietes.

Lutučių (*Aegolius funereus*) apsaugai svarbiose teritorijose:

1. negali būti vykdomi plyni pagrindiniai miško kirtimai (a);

2. negali būti vykdomi miško kirtimai ir medienos ruoša vasario–gegužės mėnesiais (a);

3. kertant mišką plynai, 1 hektaro plote negali būti paliekama mažiau kaip 15 buvusio pirmojo ardo sėklinių ir biologinei įvairovei palaikyti skirtų medžių (paliekamus medžius rekomenduojama išdėstyti biogrupėmis) (b);

4. skatinama reguliuoti kiaunių gausą;

5. skatinama iškelti inkilus, jeigu tai numatyta saugomų teritorijų planavimo dokumentuose;

6. skatinama formuoti medynų amžiaus struktūrą, kad brandžių medynų plotas sudarytų ne mažiau kaip 10 procentų viso šių paukščių apsaugai svarbios teritorijos ploto;

7. skatinama riboti transporto eismą vasario–gegužės mėnesiais (a).

*Pastabos***:** 1. (a) – veisimosi vietos, tinkamiausios perėti, ir jauniklių auginimo vietos – kompaktiški 3–5 hektarų tinkamų perėti medynų fragmentai. Kiekvienai lutučių porai, perinčiai jų apsaugai svarbioje teritorijoje, skiriama po 2 veisimosi vietas.

2. (b) – maitinimosi vietos, gretimos veisimosi vietų teritorijos 500–1 000 metrų spinduliu apie veisimosi vietą.

Lėlių (*Caprimulgus europaeus*) apsaugai svarbiose teritorijose:

1. negali būti vykdomi miško kirtimai ir kiti darbai, kurių metu mechaniškai ardomas dirvožemis lėlių perėjimo vietose (retmės, kiti reti medynai, kurių skalsumas 0,6 ir mažesnis, miško aikštės), nuo gegužės 15 d. iki rugpjūčio 15 dienos;

2. miško žemė negali būti paverčiama kitomis naudmenomis lėlių perėjimo vietose (retmės, kiti reti medynai, kurių skalsumas 0,6 ir mažesnis, miško aikštės);

3. negali būti mineralizuojamos priešgaisrinės juostos po gegužės 15 dienos;

4. negali būti įveisiamas miškas esamose retmėse, aikštėse, smėlynuose;

5. skatinama šalinti sumedėjusią augaliją, savaime plintančią retmėse, aikštėse ir smėlynuose, kirtaviečių plotus išdėstyti taip, kad tolygiai išsidėsčiusios atviros vietos sudarytų ne mažiau kaip 2 procentus teritorijos;

6. skatinama reguliuoti lapių, šernų, mangutų, kranklių gausą;

7. skatinama palikti kirtavietes savaiminiam atžėlimui;

8. skatinama išdeginti miško paklotę 10 procentų kirtaviečių ploto;

9. skatinama nenaudoti pesticidų;

10. skatinama riboti transporto eismą natūralaus grunto keliais nuo gegužės 15 d. iki rugpjūčio 15 dienos;

11. skatinama veisti mišrius medynus.

Lygučių (*Lullula arborea*) apsaugai svarbiose teritorijose:

1. negali būti vykdomi miško kirtimai kovo–liepos mėnesiais jaunuolynuose iki 20 metų;

2. negali būti apsodinamos mišku esamos retmės, aikštės;

3. skatinama šalinti sumedėjusią augaliją savaime užželiančiose retmėse, aikštėse ir smėlynuose, kirtaviečių plotus išdėstyti taip, kad atviros vietos kiekviename 100 hektarų lygučių apsaugai svarbios teritorijos sudarytų ne mažiau kaip 2 hektarus;

4. skatinama reguliuoti šernų, lapių, kiaunių, mangutų, bešeimininkių kačių ir šunų gausą;

5. skatinama palikti biržes savaiminiam atžėlimui;

6. skatinama kirsti mišką didesnėmis kaip 4 hektarų biržėmis;

7. skatinama nenaudoti pesticidų.

Veiklą Nacionaliniame parke reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (1993 m. lapkričio 9 d. Nr. I-301), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas (1992 m. sausio 21 d. Nr. I-2223, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas (2019 m. birželio 6 d. Nr. XIII-2166), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (1994 m. gruodžio 22 d. Nr. I-733), Lietuvos Respublikos miškų įstatymas (1994 m. lapkričio 22 d. Nr. I-671), Lietuvos Respublikos vandens įstatymas (1997 m. spalio 21 d. Nr. VIII-474), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (1995 m. gruodžio 12 d. Nr. I-1120), Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (1996 m. kovo 19 d. Nr. I-1240), Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas (1998 m. kovo 19 d. Nr. VIII-667), Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas (2000 m. spalio 12 d. Nr. VIII-2043), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. balandžio 2 d. nutarimas Nr. 318 „Dėl Gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 30 d. nutarimas Nr. 1086 „Dėl Kultūrinių draustinių nuostatų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1273 „Dėl Aukštaitijos, Dzūkijos ir Žemaitijos nacionalinio parko nuostatų patvirtinimo“, statybos techniniai reglamentai, šis Reglamentas, kiti teisės aktai ir apsaugos sutartys, kurios gali būti sudaromos dėl veiklos apribojimų Nacionaliniame parke, konkrečių žemės, miško ir vandens telkinio naudojimo sąlygų nustatymo, Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 740 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“, Nacionalinio parko ir jo dalių specialieji ar detalieji planai, gamtotvarkos ir paveldotvarkos planai, bendrieji planai. Nacionalinio parko planavimo schemoje (tvarkymo plane) išskiriamos kraštovaizdžio tvarkymo zonos, kuriose teritorijos naudojimas ir apsauga reguliuojama pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“.

Dzūkijos nacionalinis parkas tvarkomas vadovaujantis tvarkymo planu, taip pat nustatytąja tvarka parengtais, suderintais ir patvirtintais atskirų nacionalinio parko zonų tvarkymo planais, gamtotvarkos, paveldotvarkos, miškotvarkos, žemėtvarkos, vandentvarkos, rekreacijos, kelių ir inžinerinių komunikacijų specialiaisiais, miestelių ir kaimų bendraisiais (detaliaisiais) planais, kitais teritorijų planavimo bei strateginio planavimo dokumentais.

Pagal Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemą, teritorija patenka į konservacinio funkcinio prioriteto zonas – Marcinkonių, Alkūnės kampo ir Drevių kampo geomorfologinius draustinius.

Gamtotvarkos plano teritorijoje yra išskirtos 3 nacionalinio parko kraštovaizdžio tvarkymo zonos – išsaugančio (konservacinio) ir atkuriančio ūkininkavimo MEk (ekosistemų apsaugos miškai), bendrojo apsauginio ūkininkavimo MAb (apsauginiai miškai) ir ūkinių miškų MŪ (3 pav.). Remiantis saugomų teritorijų tipiniais apsaugos reglamentais šiose zonose taikomi šie apribojimai:

Išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zonoje:

1. draudžiama vykdyti pagrindinius plynus kirtimus;
2. gamtinę brandą pasiekę medynai gali būti kertami pagrindiniais neplynais kirtimais;
3. leidžiama vykdyti specialius aplinką formuojančius kirtimus, jeigu reikia sudaryti tinkamas saugomų biotos ar kitų kraštovaizdžio elementų egzistavimo ir eksponavimo sąlygas;
4. stichinių arba biotinių veiksnių sudarkyti, blogos sanitarinės būklės medynai kertami neplynais arba plynais sanitariniais kirtimais;
5. sanitariniai, ugdymo ir kiti kirtimai vykdomi rudenį ir žiemą (nuo rugsėjo 1 d. iki kovo 1 d.). Sanitariniai kirtimai ištikus stichinei nelaimei ir masiškai plintant kenkėjams gali būti vykdomi ir kitu metų laiku;
6. miškas atkuriamas laikantis Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų, patvirtintų aplinkos ministro 2008 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. D1-199 „Dėl miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų“ reikalavimų;
7. leidžiama rinkti nemedieninius miško išteklius, medžioti atsižvelgiant į ekosistemos apsaugos reikalavimus;
8. skatinama nenaudoti pesticidų, trąšų;
9. draudžiama statyti pastatus ir plėtoti inžinerinę infrastruktūrą, paversti miško žemę kitomis naudmenomis, taip pat eksploatuoti naudingąsias iškasenas;
10. į ekosistemas saugančius miškus patenkančios pelkės neįtraukiamos į valstybės naudingųjų iškasenų išteklių balansą;

Atkuriančio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona, kurios reglamentas taikomas gamtinių ar kompleksinių draustinių dalyse, atkuriamuosiuose sklypuose, siekiant sudaryti juose sąlygas atkurti gamtos išteklius atitinkamomis miško rūšinės ir erdvinės struktūros formavimo priemonėmis, taip pat degraduotas arba išnykusias biocenozių struktūras pagal gamtotvarkos planus ar projektus.

Bendrojo apsauginio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zonoje ūkininkaujama stengiantis išlaikyti produktyvius, augavietės sąlygas atitinkančius medynus. Joje:

1. leidžiama vykdyti neplynus ir nedidelio ploto (iki 5 hektarų) plynus pagrindinius, ugdymo ir sanitarinius kirtimus;
2. pagrindiniai kirtimai vykdomi rudenį ir žiemą, kitokie kirtimai gali būti vykdomi visus metus, išskyrus paukščių perėjimo periodą (nuo kovo 1 d. iki liepos 1 d.);
3. rengiant specialiuosius planus (tvarkymo planus, miškotvarkos projektus, kitus), gali būti numatomi reginius formuojantys kirtimai;
4. miškas atkuriamas laikantis Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų;
5. kovoti su miško kenkėjais leidžiama ūkinėmis, biologinėmis ir ribotai cheminėmis priemonėmis;
6. leidžiama rinkti nemedieninius miško išteklius, medžioti;
7. stovyklavietės gali būti įrengiamos tik saugomų teritorijų planavimo dokumentuose nustatytose vietose prie vandens ir dviračių turizmo trasų;

Ūkinių miškų zonose taikomi miškų ūkio veiklos reikalavimai, nustatyti teisės aktų, reglamentuojančių naudojimą IV grupės miškuose. Joje:

1. leidžiama vykdyti visų rūšių kirtimus. Plynų kirtimų biržės negali būti didesnės kaip 8 hektarai;

2. leidžiama naudoti trąšas ir pesticidus;
3. draudžiama sakinti medynus ir įrengti naujas sausinimo sistemas;
4. draudžiama veisti plantacinius miškus, taikomos tradicinio ūkininkavimo priemonės;
5. miškas atkuriamas laikantis Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų;
6. leidžiama rinkti nemedieninius miško išteklius, medžioti.

Priešgaisrinę apsaugą visuose Lietuvos miškuose nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. balandžio 7 d. nutarimas Nr. 500 „Dėl Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“. Pagal naujausius nutarimo pakeitimus, vykdant mokslinius-eksperimentinius darbus gali būti atliekamas kontroliuojamas miško paklotės deginimas šią priemonę numačius gamtotvarkos plane ir suderinus su miško valdytojais, laikantis gamtotvarkos plane numatytų technologijų ir papildomų priešgaisrinės saugos reikalavimų.

Veiklą genetiniuose draustiniuose, genetiniuose medynuose ir rinktinių medžių teritorijoje reglamentuoja Lietuvos Respublikos augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymas (2001 m. spalio 9 d. Nr. IX-533).

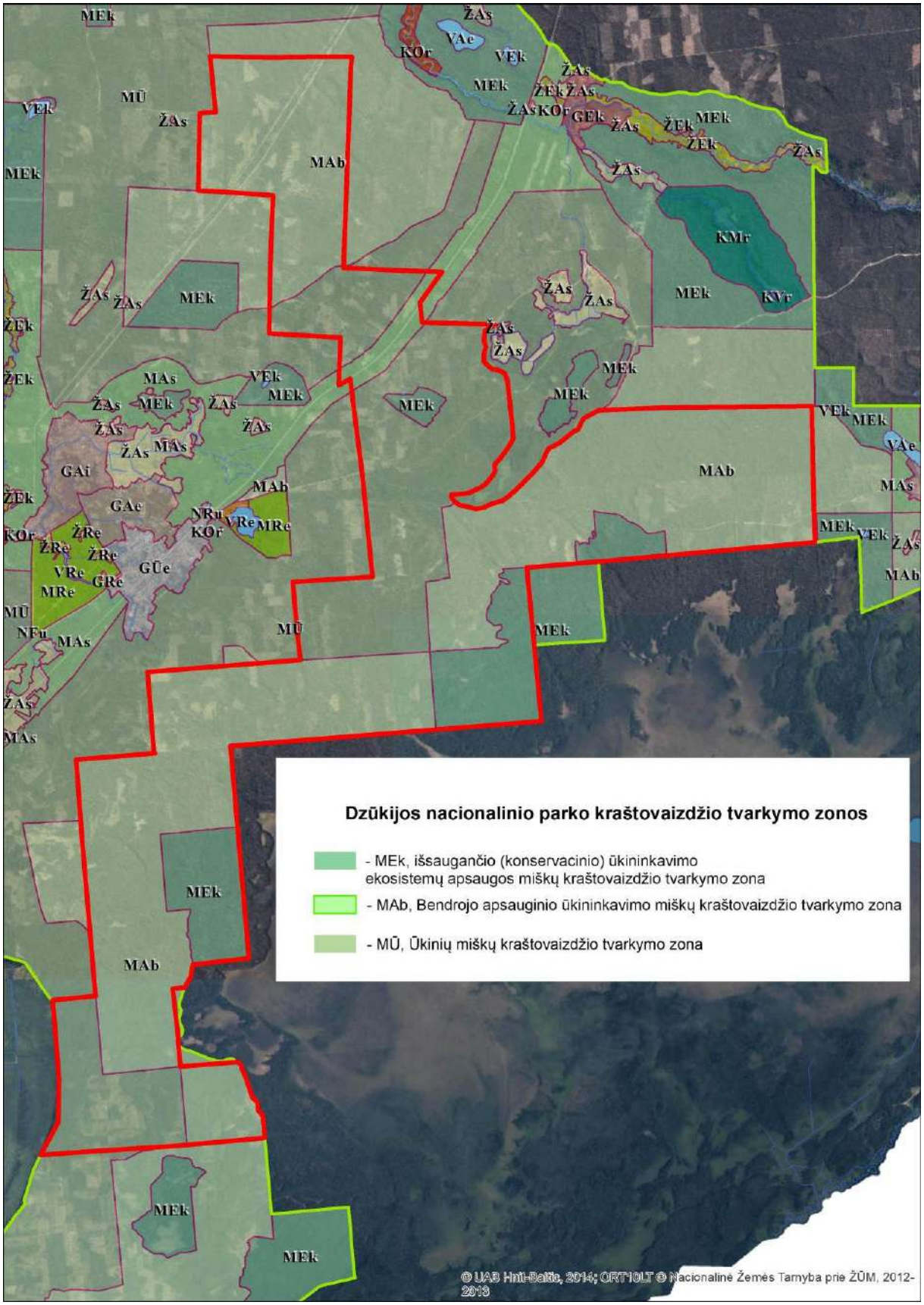

3 pav. Dzūkijos nacionalinio parko kraštovaizdžio tvarkymo zonos

1.3. Teritorijos fizinės geografinės ypatybės

1.3.1. Klimatas

Teritorija yra pietinėje Lietuvos dalyje ir priklauso Pietryčių aukštumų klimatinio rajono, Dzūkų parajoniui. Vietovės klimatas turi daugiau kontinentinių bruožų, dėl atstumo nuo jūros. Šioje vietovėje pastebimai didesnė metinė temperatūros amplitudė. Žiemos žymiai šaltesnės, pastovesnės ir sniegingesnės. Pietryčių lygumoje formuojasi gana ryškus aukštesnių temperatūrų terminis slėnis (sausio mėn. vidutinė temperatūra siekia apie -5,7 °C). Pastovi sniego danga laikosi apie 90-95 dienas: susidaro apie gruodžio 25 d, o išnyksta apie kovo 12 d. Maksimalus sniego dangos storis siekia apie 23 cm. Vasaros temperatūra dėl didesnio nuotolio nuo jūros ir išsidėstymo Pietryčių lygumoje yra aukštesnė, nei gretimose (rytinėse ir vakarinėse) teritorijose (liepos mėn. vidutinė temperatūra apie +17,4 °C). Vidutinis kritulių kiekis per metus siekia apie 600-650 mm (artimas šalies vidurkiui). Kritulių kiekis yra sumažėjęs, nes drėgmės kiekis ore ir debesų vandeningumas yra suma-ėjęs dėl atstumo nuo jūros. Didžioji dalis kritulių iškrenta šiltuoju metų laiku – 420-450 mm, tuo tarpu šaltuoju metų laiku – 200-225 mm. Vidutinis metinis vėjo greitis yra ženkliai mažesnis negu vakarinėje Lietuvos dalyje ir siekia apie 3-3,5 m/s. Vėjo poveikį mažina miškai.

Svarbiausieji procesai įtakojantys vietos klimato ypatumus yra turbulentinės oro apykaitos ir terminės konvekcijos sustiprėjimas raižytoje vietovėje, bei galingų terminių inversijų susidarymas žiemos metu. Dėl to būdingas didesnis debesuotumas, vėlyvos ir ankstyvos šalnos ir dažnesnės perkūnijos, kurios savo ruožtu padidina savaiminių miško gaisrų, kilusių nuo žaibo, tikimybę.

1.3.2. Geologija

Tvarkomos teritorijos vietovė yra virš Mozūrijos - Baltarusijos anteklizės – Rytų Europos kontinentinės platformos kristalinio pamato pakilimo, išsidėsčiusi pietryčių lygumos pietinėje dalyje. Ši lyguma užima dvi gilias smėliu pripildytas ledyno plaštakų dubumas, įspraustas tarp Dzūkų aukštumos, Lydos plynaukštės ir Gardino aukštumos. Šioje vietoje kristalinis pamatas yra apie 250 m gylyje. Jį sudaro gneisai, granito gneisai, amfibolitai. Virš kristalinio pamato slūgso nestora prieškvarterinių ir kvarterinių nuogulų danga. Viršutinį nuosėdinių uolienų sluoksnį sudaro 30 – 40 metrų smėlio klodai.

1.3.3. Geomorfologija

Pagal dabartinį geomorfologinį rajonavimą (P. Kavaliauskas ir R. Guobytė) teritorija yra Dainavos fliuvioglacialinių žemumų srities Merkio-Nemuno flivoglacialinės lygumos rajono Dzūkijos kopų kalvyno parajonyje. Šis parajonis apima žemyninių kopų ruožą, kuris driekiasi nuo Čepkelių raisto iki Varėnos miesto. Žemesnėse vietose baigiantis ledynmečiui telkėsi prieledyniniai ledynų tirpsmo vandens baseinai. Prie jų krantų sustodavo pustomos smėlio kopos. Tvarkoma teritorija apima dalį ties prieledyninio baseino vakariniu ir šiauriniu krantu sustojusių žemyninių kopų. Teritorijoje prieledyninio baseino žemiausia užpelkėjusi vieta siekia 123 m absoliutinį aukštį, kopos – 134 m absoliutinį aukštį.Kopų masyvas nėra vientisas, projekto Teritorija patenka į 3 geomofologinius draustinius, išskirtus būtent kopų masyvų išsaugojimui. Alkūnės kampo geomorfologinio draustinio tikslas – išsaugoti Alkūnės kampo žemyninių kopų masyvą – parabolinių kontinentinių kopų etaloną su būdingomis ekosistemomis; Marcinkonių geomorfologinis draustinyje saugomas ir reprezentuojamas geomorfologiškai vertingas Marcinkonių miško kopų masyvas – kompaktiškųjų kontinentinių kopų etalonas su aukščiausia parke esančia kopa bei būdingomis biocenozėmis; Dravių kampo geomorfologiniame draustinyje saugomas ir reprezentuojamas geomorfologiškai vertingas Dravių kampo miško kopų masyvas – gūbriškųjų kontinentinių kopų etalonas su jame esančiu Žydų kalnu bei būdingomis biocenozėmis.

1.3.4. Dirvožemiai

Dirvožemių įvairovė yra nedidelė. Vyrauja lengvos mechaninės sudėties dirvožemiai sudaryti iš smulkaus ir smulkučio smėlio. Smėlžemiai yra pagrindiniai dirvožemiai šioje teritorijoje, kurie nepasižymi

derlingomis savybėmis, taip pat nedidelius plotus užima durpžemiai. Nuo seno šiose vietovėse nebuvo verčiamasi intensyvia žemdirbyste, todėl išlikęs didelis teritorijos miškingumas.

1.3.5. Hidrografinės ir hidrologinės ypatybės

Teritorija priklauso Merkio pobaseiniui, į ją patenkantys krituliai maitina Merkio intakus – Grūdą ir Ūlą. Vandens telkiniai – ežerai ar upės tiesiogiai į Teritoriją nepatenka, krituliai infiltruojasi į smėlėtą gruntą.

1.4. Kraštovaizdžio bruožai

Teritorijoje plyti vidutinių ir stambių kopų masyvas, gūbriuotas, vietomis pereinantis į plokščius ir banguotus plotus, smėlingas, su viena nedidele pelke, miškingas. Teritoriją šiaurvakarinėje dalyje kerta Vilniaus – Marcinkonių geležinkelis ir asfaltuotas rajoninis kelias 5003 Varėna – Marcinkonys – Druskininkai, vakarinėje dalyje miško kelias Marcinkonys – Musteika, šiauriau Čepkelių rezervato miško kelias Marcinkonys – Lynažeris, visas miško mąsyvas taip pat išvagotas gana tankaus miško kelių tinklo (2 pav.), gana dideli kirtaviečių plotai. Aptariami miškai tarsi apgaubia didžiausią šio krašto gyvenvietę Marcinkonis iš rytinės ir pietinės pusės, atvirų plotų, išskyrus kelias pelkes ir pakeles, beveik nėra.

1.5. Teritorijos biologinės ypatybės

1.5.1. Augalija

1.5.1.1. Augalijos ištirtumas

Teritorijoje atliktų augalijos tyrimų suvestinė pateikiama 2 lentelėje.

2 lentelė. Augalijos tyrimai Gamtotvarkos plano teritorijoje

Metai	Tyrimų temos pavadinimas	Tyrimus vykdžiusi įstaiga, autorius
2002	Kertinių miško buveinių inventorizacija	Dzūkijos nacionalinio parko direkcija; Gamtos skyriaus vedėjas dr. M. Lapelė
2004	Dzūkijos nacionalinio parko grybų (makromicetų) ir kerpių įvairovės tyrimai	Dzūkijos nacionalinio parko direkcija; R. Iršėnaitė
1995 – 2021	Dzūkijos nacionalinio parko saugomų augalų rūšių inventorizacija ir kartografavimas	Dzūkijos nacionalinio parko direkcija; dr. M. Lapelė, dr. O. Grigaitė
2008	Dzūkijos nacionalinio parko brioflora – rūšinė sudėtis, paplitimas ir apsaugos priemonės	Botanikos institutas; dr. I. Jukonienė
2011 – 2015	EB svarbos natūralių buveinių inventorizavimas, palankios apsaugos būklės kriterijų nustatymas ir monitoringo sistemos sukūrimas	Gamtos tyrimų centro Botanikos instituto Floros ir geobotanikos laboratorija
2020	BAST Dainavos giria apsaugos tikslų nustatymas	E. Klimavičius, M. Lapelė, V. Slavickas
2020 – 2021	EB svarbos augalų rūšių inventorizavimas	O. Grigaitė, D. Matulevičiūtė, Direkcija, Metodinis analitinis centras
2021	Medynų struktūros ir augalijos tyrimas gamtotvarkos projekto veiklos ir kontroliniuose plotuose	VDU ŽŪA Miškų ir ekologijos fakultetas

1.5.1.2. Bendra augalijos charakteristika

Augalinės dangos struktūrą, bendrijų ir buveinių įvairovę lemia savitas šios teritorijos reljefas, dirvožemiai ir hidrologinė struktūra. Galima išskirti du svarbiausius augalijos kompleksus, kurių paplitimą lemia vyraujantys dirvožemiai ir hidrologinis režimas. Sausuose nederlinguose ar normalaus drėkinimo dirvožemiuose vyrauja spygliuočių miškai, daugiausiai pušynai; taip pat pakaitiniai beržynai, nedidelį plotą užima pelkiniai miškai, atvirų buveinių likę tik nedideli fragmentai, dažniau pakelėse ir greta kvartalinių.

Didžiausius miško plotus užima dvyndantinų pušynų (*Dicrano-Pinion sylvestris*) sąjungos asociacijos. Labiausiai paplitusios ir pagrindinius pušynų masyvus sudaro saliavinio pušyno (*Peucedano-*

Pinetum) asociacijos bendrijos, pagal miškų tipologiją priskiramos brukniašiliams (sausesnis variantas) arba žaliašiliams (drėgnesni pušynai, vešlesnėje žolių ir krūmokšnių dangoje gausiai auga mėlynė (*Vaccinium myrtillus*), miškinis lendrūnas (*Calamagrostis arundinacea*), apatiniame medyno aukšte gausiau eglių. Medynai dažniausiai vienaardžiai, vyrauja pušys su beržų ar eglių priemaiša, retame trake vyrauja kadagiai, žolinėje dangoje būdingos rūšys – šilinis saliavas (*Peucedanum oreoselinum*), paprastasis viržis (*Calluna vulgaris*), avinis eraičinas (*Festuca ovina*), bruknė, mėlynė. Samanų danga paprastai labai vešli, joje vyrauja Pleurozium schreberi, Dicranum polysetum, Hylocomium splendens, Dicranum scoparium. Tokiose bendrijose auga Lietuvos raudonosios knygos rūšys: kalninė arnika (*Arnica montana*), vėjalandė šilagėlė (*Pulsatilla patens*). Saliaviniai pušynai daugiau išplitę rytinėje teritorijos dalyje link Lynežerio kaimo.

Sausuose į pietus orientuotuose šlaituose, kopų viršūnėse įsikūrusios šiurinių pušynų (*Cladonio-Pinetum sylvestris*) asociacijos bendrijos, pagal miškų tipologiją priskiriamos kerpšiliams. Retame trake auga kadagiai, žolių danga skurdi – būdingas avinis eričinas (*Festuca ovina*), smiltyninis šepetukas (*Corynephorus canescens*), melsvoji kelerija (*Koeleria glauca*), smiltyninė kulkšnė (*Astragalus arenarius*), paprastasis čiobrelis (*Thymus serpyllum*), kartais nemažus plotus užima meškauogė (*Arctostaphyllos uva-ursi*). Bendrijose auga Lietuvos Raudonosios knygos rūšys vėjalandė šilagėlė (*Pulsatilla patens*), kalninė arnika (*Arnica montana*). Kerpšiliams būdinga vešli kerpių danga, kurią sudaro *Cladonia rangiferina, Cladonia sylvatica* ir kitos *Cladonia* genties rūšys, taip pat žaliosios samanos *Dicranum polysetum, Dicranum spurium, Pohlia nutans, Polytrichum juniperinum, Polytrichum piliferum, Ptilidium ciliare*, pasitaiko ir atviro smėlio plotų. Kerpšiliai daugiau išplitę šiaurinėje ir šiaurvakarinėje dalyje. Kerpių užimami plotai mažėja dėl sukcesinių kaitų, natūralių ir antropogeninių pažaidų (miško gaisrai, ganymas miškuose, samanų paklotės naudojimas kraikui) trūkumo.

Vienoje didesnėje aukštapelkėje, esančioje Marcinkonių g-jos 45 – 46 kvartaluose augalijoje pelkiniai pušynai .Gailinių pušynų (*Ledo pinetum*) asociacijos bendrijos pasižymi charakteringa struktūra, jos mažiausiai paveiktos ūkinės veiklos, joms būdingi brandūs ir tankūs medynai, plynraisčių beveik nėra, krūmokšnių ardas labai tankus, jame dominuoja gailiai (*Ledum palustre*), neretai sutinkami ir vaivorai (*Vaccinium uliginosum*).

1.5.1.3. Saugomos augalų rūšys

Teritorijoje aptiktos 7 augalų rūšys, įrašytos į Lietuvos raudonosios knygos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą (toliau – Lietuvos raudonoji knyga, trumpinys - LRK), patvirtintą aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 „Dėl į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“, iš kurių 2 rūšis – vėjalandė šilagėlė (*Pulsatilla patens*) ir smiltyninis gvazdikas (*Dianthus arenarius*) – įrašytos į Buveinių direktyvos II priedą. Teritorijoje aptiktų saugomų augalų rūšių suvestinė pateikiama 3 lentelėje, paplitimas 4 paveiksle.

3 lentelė. Saugomos augalų rūšys Gamtotvarkos plano teritorijoje

Rūšies pavadinimas *		**Apsaugos statusas ****	**Lokalizacija**	**Gausumas**	**Būklė**
lietuviškas	**lotyniškas**				
Kvapioji dirvuolė	*Agrimonia procera*	VU	131 kv. 8 skl. Tikėtina, kad taškas nurodytas klaidingai, nes minimame kvartale tinkamų augaviečių nėra.		BILAS herbariumo duomenimis, dabartinė būklė nežinoma
Kalninė arnika	*Arnica montana*	VU	57 kv. 32 skl.. 571 kv. 19, 29 sk., 72 – 16, 103 kv. 9skl., 81 kv. 22 skl., 112 kv. 31, 36 skl., 115 kv. 32, 37, 43 skl., 227 kv. 6, 8, 12 skl., 232 kv.	Populiacijos gana gausios, po kelis, keliolika kerų Sporadiškai išplitusi	Būklė gera, dažniausiai plinta vegetatyviškai , rečiau sėklomis

			8 skl., 233 kv. 8 skl., 239 kv. 32, 34 skl., 238 kv.9 skl., 246 kv. 2, 4, 5 skl.	daugelyje sausų pušynų	
Smiltyninis gvazdikas	*Dianthus arenarius*	LC; BD II	57 kv., 58 kv., 72 -11, 16 skl., 46 kv. 55 skl., 233 kv. 8, 239 kv. 32, 33 skl.,	Populiacijos nedidelės, labai fragmentuotos, nes trūksta gamtinių pažaidų ir tuo pačiu tinkamų augaviečių. Be to, neatlaiko konkurencijos su samanomis	Būklė stabili
Tamsialapis skiautalūpis	*Epipactis atrorubens*	NT	233 kv. 8 skl.	Populiacija negausi	Būklė stabili
Šiurkščioji vanagutė	*Pilosella echioides*	EN	57 kv., 58 kv.	2 egz., 1 egz.	
Vėjalandė šilagėlė	***Pulsatilla patens***	VU; BD II	57 kv. 20, 21, 25, 26, 27 skl., 103 kv.14 skl., 112 kv. 19 skl.113 kv. 22, 38 skl., 114 kv. 21 skl., 115 kv. 11, 22 skl., 18 skl., 217 kv. 18 skl., 232 kv. 18 skl., 233 kv. 5, 27 skl., 239 kv. 2 skl., 246 kv. 14, 18, 19 skl., 247 kv. 13 skl., 248 kv. 44 skl	Retai paplitusi, populiacijos dažniausiai neskaitlingos	Būklė patenkinama, nes ženkliai trūksta tinkamų augaviečių, jos dažnai sunaikinamos sandėliuojant medieną ar tvarkant miško kelius, populiacijose vyrauja neskaitlingi generatyviniai egzemplioriai, kas rodo populiacijų senėjimą ir nykimą
Gorskio pūtelis	*Tragopogon gorskianum*	EN	57, 58 kv.Kelio zonoje	Populiacijos gausios ir gyvybingos	Būklė gera

* – Paryškintos rūšys, prioritetinės Dainavos girios BAST.
** – Lietuvos raudonosios knygos kategorija ir (ar) Buveinų direktyvos priedas.
115 kv. 16 skl. Cnidium Dubium ir 18 skl. Gentiana pneumonanthe buveinės SRIS sistemoje yra nurodytos klaidingai

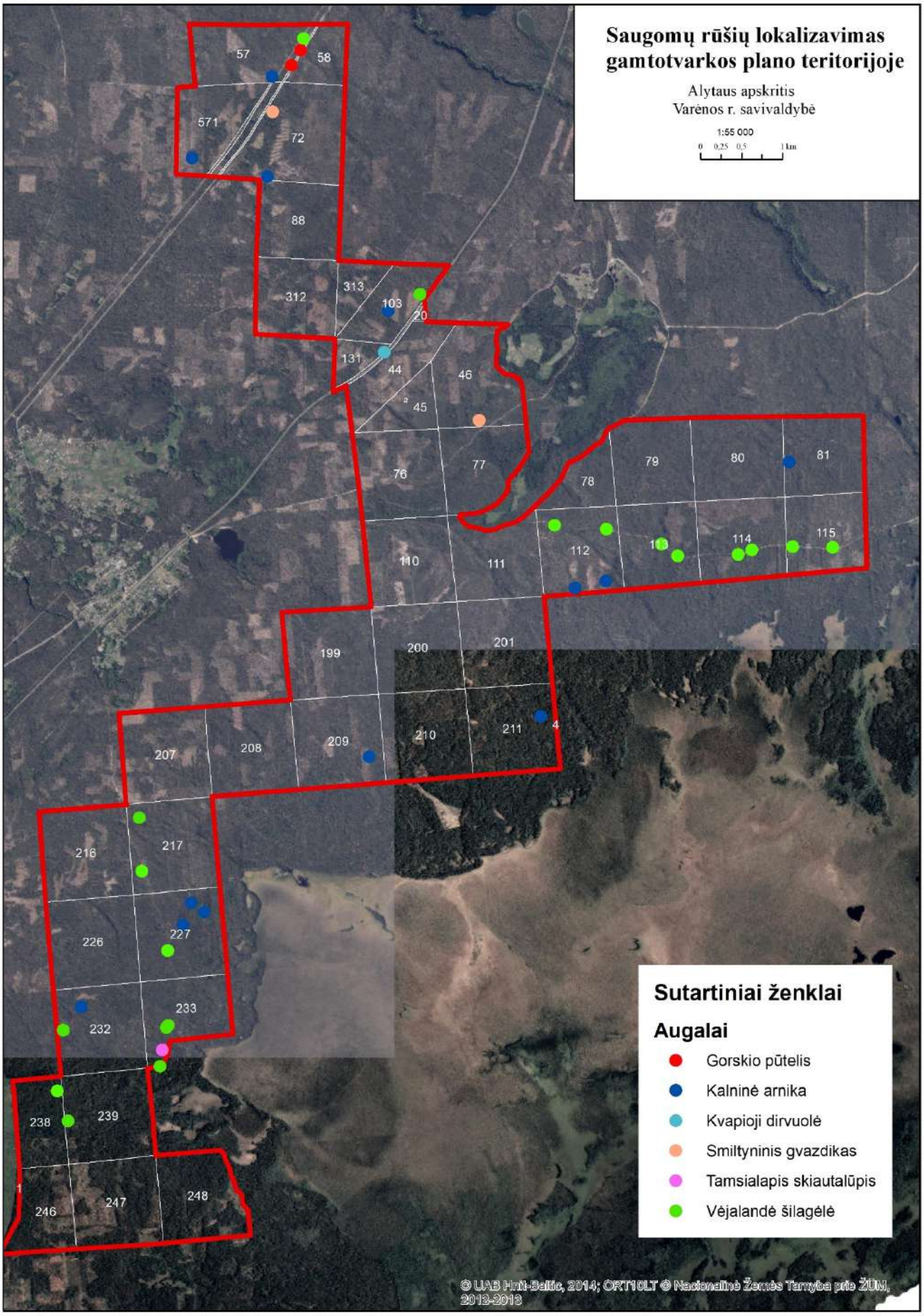

4 pav. Saugomų augalų rūšių išsidėstymas Gamtotvarkos plano teritorijoje

1.5.1.4. Saugomos buveinės

Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškuose, patenkančiuose į Gamtotvarkos plano ribas ir esančiuose Dainavos girios BAST, yra išskirtos 5 tipų Buveinių direktyvos I priedo buveinės, kurių apsaugai ir buvo įsteigta Dainavos girios BAST (4 lentelė, 5 pav.)

5 pav. Europos Bendrijos svarbos buveinės Gamtotvarkos plano teritorijoje

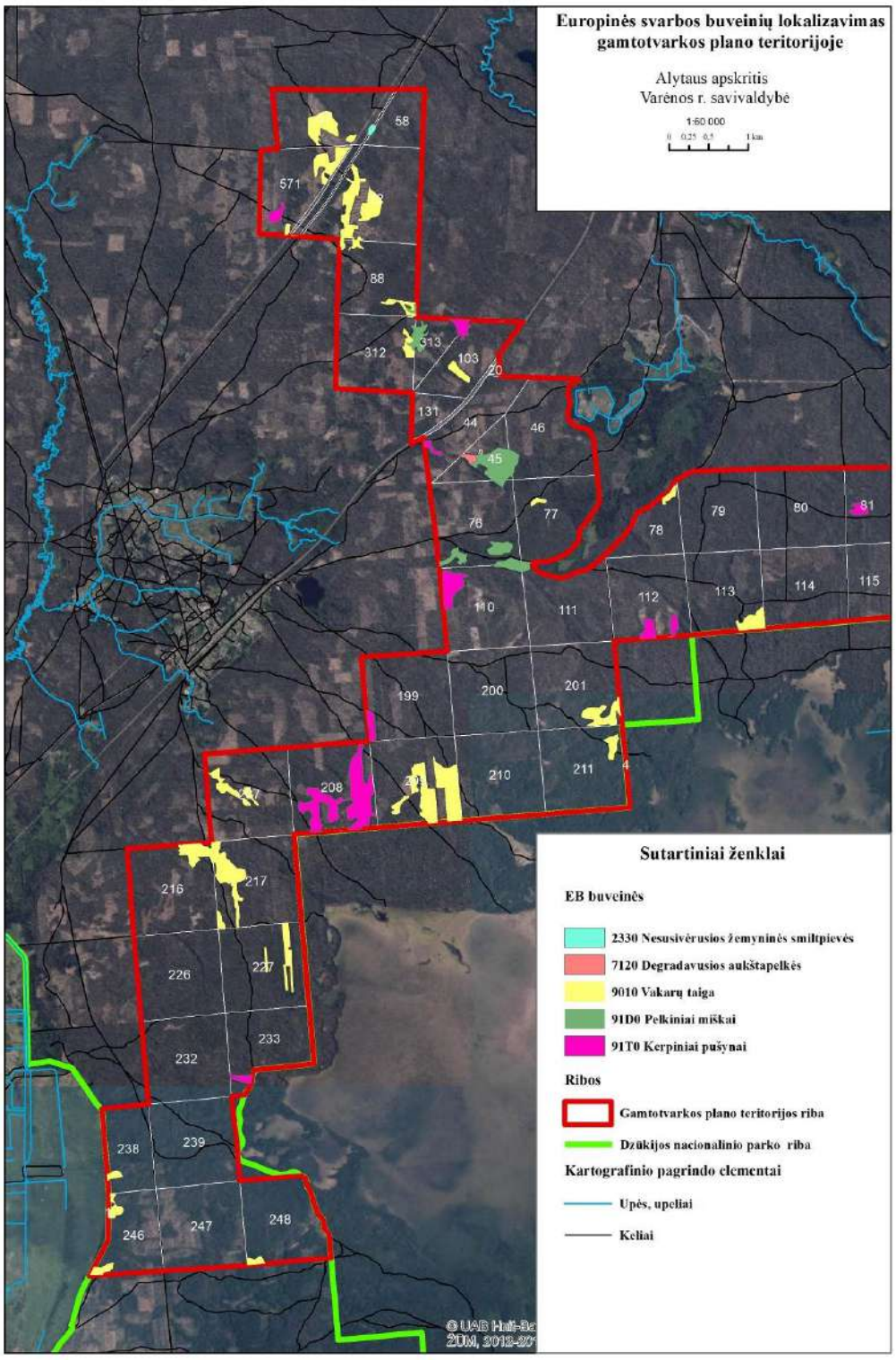

4 lentelė. Buveinių direktyvos I priedo buveinės ir jų būklė Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškuose, patenkančiuose į gamtotvarkos plano ribas

Buveinės kodas ir pavadinimas	Buveinių plotas, ha		Vyraujanti būklė Teritorijoje
	patvirtintas aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymu Nr. D1-210**	Teritorijoje	
2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės	14,5	0,2267	Bloga, nes dėl demografinių ir ekonominių priežasčių praktiškai nebeliko gyvulių ganymo, kuris sukurdavo sąlygas tokių buveinių egzistavimui ir plitimui
7120 Degradavusios aukštapelkės	26,9	1,5	Patenkinama, nes vertinant šios buveinės būklę kaip gerą, ji turėtų būti įvardijama kaip aktyvi aukštapelkė
9010 *Vakarų taiga	4060,9	151,6	Bloga dėl natūralių pažaidų nebuvimo, stambios negyvos medienos trūkumo
91D0 *Pelkiniai miškai	690,6,0	32,9	Gera
91T0 Kerpiniai pušynai	1160,0	75,2	Bloga dėl natūralių pažaidų nebuvimo, stambios negyvos medienos trūkumo, sukcesinių kaitų, kurių eigoje kerpių danga pakeičiama samanomis
Iš viso		**261,4488**	

* – Prioritetinės Europos Bendrijos buveinės.

** – Ministro įsakyme buveinių plotai nurodyti visai Dainavos girios BAST.

9010 *Vakarų taigos buveinės atstovauja plačiausiai šioje teritorijoje paplitusius pušynus maisto medžiagų neturtinguose sausuose ir vidutinio drėkinimo jauriniuose smėlio dirvožemiuose, eglynų patenka tik nedideli fragmentai. Tačiau dėl intensyvaus miško naudojimo tik dalis miškų atitinka amžiaus ir natūralumo kriterijus, taikomus šioms buveinėms. Geriausios būklės vakarų taigos buveinės yra Įmiškių ir Didžiabalės draustinių pelkių salose, taip pat kertinėse miško buveinėse. Net II ir III grupės brandžiuose medynuose nemaža dalis buveinių yra blogos būklės, nes jų natūrali struktūra yra pažeista dėl pernelyg intensyvaus miško naudojimo, trūksta negyvos medienos (stuobrių, virtėlių). Šių buveinių išsaugojimas problematiškas, nes jų išsaugojimui praktiškai būtinas rezervatinis režimas arba II miškų grupės statusas be sanitarinių kirtimų. Vakarų taigos buveinės svarbios didžiajam apuokui, Dainavos PAST prioritetinėms rūšims - kurtiniams, lututėms, vėjalandei šilagėlei (prioritetinė Dainavos BAST rūšis), penkialapiam dobilui.

91D0 *Pelkinių miškų buveinės yra sutinkamos tik keliose vietose šiaurinėje Teritorijos dalyje. Vyrauja pelkiniai pušynai su tipiška, gerai išreikšta struktūra.

91T0 Kerpinių pušynų buveinės labiausiai išplitusios geomorfologinių Marcinkonių, Alkūnės kampo ir Dravių kampo draustinių kopose. Kerpšiliai daugiausiai įsikuria kopų viršūnėse ir pietinės ekspozicijos šlaituose. Šių buveinių būklė panaši į vakarų taigos buveinių būklę - dėl intensyvaus miško naudojimo tik dalis miškų atitinka amžiaus ir natūralumo kriterijus, taikomus šioms buveinėms. Net II ir III grupės brandžiuose medynuose nemaža dalis buveinių yra blogos būklės, nes jų natūrali struktūra yra pažeista, trūksta negyvos medienos (stuobrių, virtėlių). Šių buveinių išsaugojimas problematiškas, nes jų išsaugojimui praktiškai būtinas rezervatinis režimas arba II miškų grupės statusas be sanitarinių kirtimų. Kerpinių pušynų būklė blogėja ir dėl natūralių sukcesinių kaitų, nes nesant natūralių pažaidų, paklotėje

kaupiasi humusas ir įsivyrauja žaliosios samanos, mažėja kerpių plotai. Buveinė yra svarbi lututei, taip pat prioritetinėms Dainavos BAST augalų rūšims – vėjalandei šilagėlei, smiltyniniam gvazdikui.

7120 Degradavusių aukštapelkių buveinės užima nedidelį plotą 45 kv., tikėtina, kad su laiku jos vėl transformuosis į pelkinius miškus.

2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių buveinės yra labai fragmentiškos, nedidelis plotelis išskirtas ties 57 kv. pakelės juostoje. Anksčiau, kai buvo praktikuojamas gyvulių ganymas miškuose ir Čepkelių raisto papelkiais, jos buvo daug labiau išplitusios gyvulių varyklose, kur dėl pastovaus trikdymo susidaryti ištisinei žolinei dangai buvo mažos galimybės.

Žemiau pateikiami europinės svarbos natūralių buveinių tipai ir plotai Teritorijoje, patikslinti vykdant Dainavos girios BAST apsaugos tikslų nustatymą 2020 metais Marcinkonių apylinkų miškuose pagal 2011 metų vidinės miškotvarkos kvartalus ir sklypus (5 lentelė).

5 lentelė. Europinės svarbos natūralios buveinės Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškuose gamtotvarkos plano teritorijoje

Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Buveinės plotas, ha	Buveinės kodas	Buveinės pavadinimas
Perlojos girininkija				
57	28	10,0473	9010	Vakarų taiga
57	32	1,0044	9010	Vakarų taiga
57	27	0,2267	2330	Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės
Marcinkonių girininkija				
44	25, 27	1,5903	91T0	Kerpiniai pušynai
44	dalis 27	0,0461	7120	Degradavusios aukštapelkės
45	13, 14, dalis 15	1,4625	7120	Degradavusios aukštapelkės
45	15, 20, dalis 14	13,8774	91D0	Pelkiniai miškai
46	39, 40, 42	2,9741	91D0	Pelkiniai miškai
571	6, 7	8,0095	9010	Vakarų taiga
571	29	2,9898	91T0	Kerpiniai pušynai
571	40	0,7	9010	Vakarų taiga
72	Dalis 16	11,5358	9010	Vakarų taiga
76	4, 5	1,1	91D0	Pelkiniai miškai
76	54, 56, 64, 65	1,8896	91D0	Pelkiniai miškai
76	50, 58	4,0705	91D0	Pelkiniai miškai
76	70	1,8	91D0	Pelkiniai miškai
77	15	1,1652	9010	Vakarų taiga
77	38	0,3	91D0	Pelkiniai miškai
78	29, 30, 40	2,1032	9010	Vakarų taiga
81	22	2,7295	91T0	Kerpiniai pušynai
88	Dalis 1	2,2083	9010	Vakarų taiga
103	Dalis 1, dalis 9, 7	1,3032	91T0	Kerpiniai pušynai
110	Dalis 3, dalis 9, 18	10,1183	91T0	Kerpiniai pušynai
110	7	1,4	91D0	Pelkiniai miškai
111	1	1,2	91D0	Pelkiniai miškai
112	Dalys 30, 31, 32	3,6520	91T0	Kerpiniai pušynai
113	46, dalis 48, dalis 49	6,5259	9010	Vakarų taiga
199	13	3,8944	91T0	Kerpiniai pušynai

201	23	9,5016	9010	Vakarų taiga
207	11	7,9742	9010	Vakarų taiga
208	12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 22, 23, 25, 30, 34, 35	39,2511	91T0	Kerpiniai pušynai
209	Dalis 14, dalis 25	33,0829	9010	Vakarų taiga
211	20, 21	4,4503	9010	Vakarų taiga
216	9, 11	9,4543	9010	Vakarų taiga
217	12, 20	16,4535	9010	Vakarų taiga
217	35	1,6624	9010	Vakarų taiga
217	6	1,0885	9010	Vakarų taiga
217	12, 20, 21, 22, 24, 26	7,0988	9010	Vakarų taiga
312	Dalys 32, 34, 46	2,9071	9010	Vakarų taiga
312	35, 47	1,1351	91D0	Pelkiniai miškai
313	8, 9, 15, 16	3,1926	91D0	Pelkiniai miškai
313	7, dalis 6	2,0777	91T0	Kerpiniai pušynai
Musteikos girininkija				
238	dalis 9 skl.	1,6059	9010	Vakarų taiga
239	32, 34	11,2309	91T0	Kerpiniai pušynai
246	dalis 4	2,6665	9010	Vakarų taiga
246	14, 17-20	11,587	9010	Vakarų taiga
248	33	1,7579	9010	Vakarų taiga
		261,4488		

1.5.1.5. Kertinės miško buveinės

Kertinių miško buveinių inventorizacija atlikta 2002 m. Pakartotinė inventorizacija atlikta 2014 m. Iš viso Teritorijoje Valstybinio miškotvarkos instituto duomenimis saugomos 5 kertinės miško buveinės (6 lentelė, 6 pav.). Visos kertinės buveinės priskirtos A2 tipui - Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis. Nedidelis jų skaičius paaiškinamas dėl gana intensyvios šių miškų eksploatacijos praeityje ir ypač dėl negyvos medienos trūkumo.

6 lentelė. Kertinės miško buveinės Gamtotvarkos plano teriorijoje

Kvartalo Nr.	**Sklypo Nr.**	**KMB Nr.**	**KMB tipas**	**Plotas, ha**
80	28	661806	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis A2	1,5104
208	15, 16	651703	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis A2	2,9209
208	24, 25	651704	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis A2	1,0759
208	27	651707	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis A2	0,6641
227	12, 20, 22	651702	Pušynai ir mišrūs miškai su pušimis A2	4,7479
Iš viso:		**5**		**10,9192**

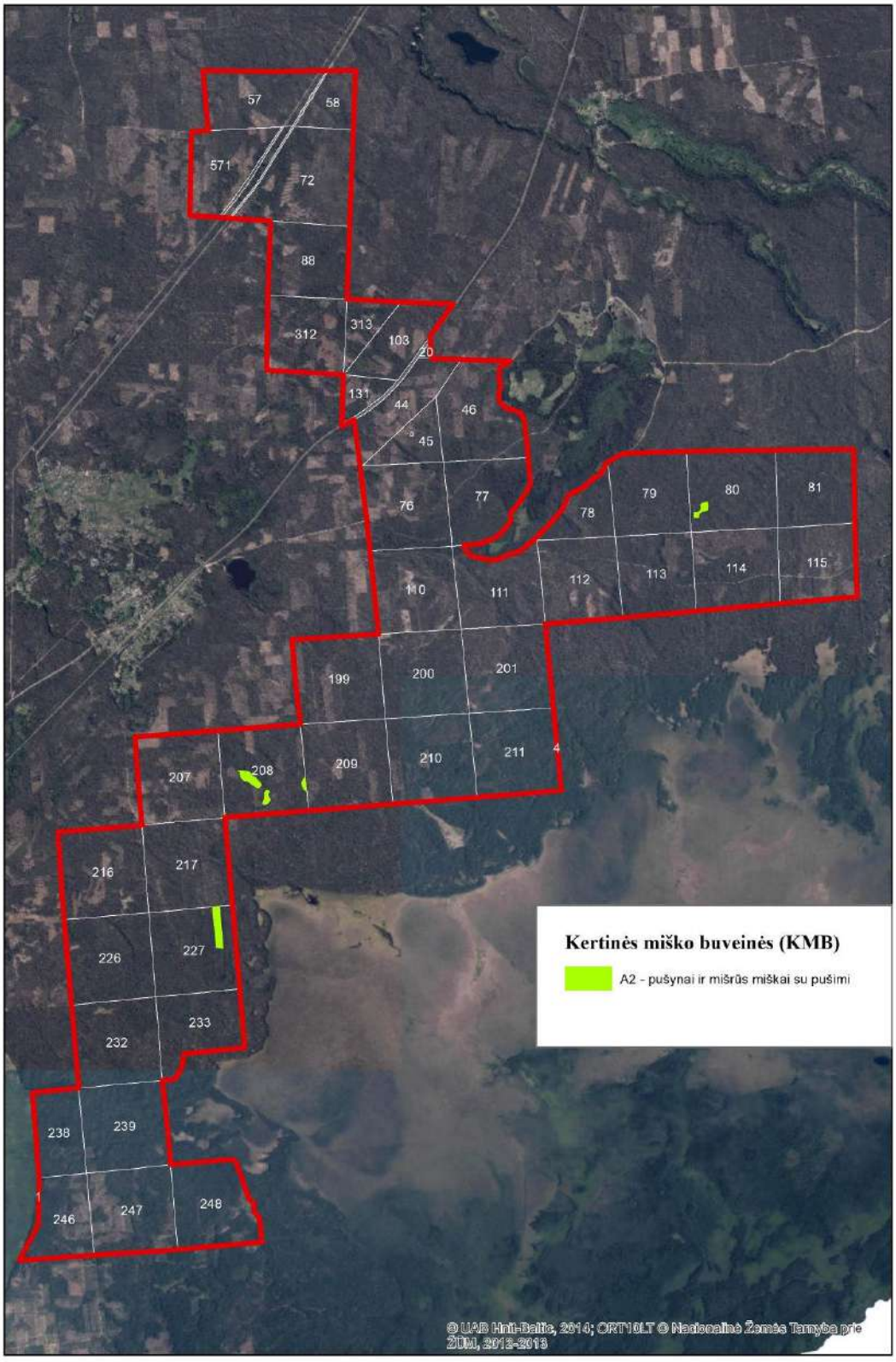

6 pav. Kertinės miško buveinės Gamtotvarkos plano teritorijoje

1.5.1.6. Svetimžemės augalų rūšys

Gamtotvarkos plano miškuose svetimžemės augalų rūšys nėra išplitusios, nedideliais plotais telkiasi pagrindinių miško kelių Marcinkonys – Lynaželis ir Marcinkonys – Musteika pakelėse, į natūralais buveines nesiskverbia. Dažniausiai sutinkamas yra paprastasis zuikiakrūmis (*Sarothamnus scoparius*) – Marcinkonių girininkijos 111, 112, 217, 227 kv. ir Musteikos g-jos 248 kv.pakelėse, rečiau putinalapis pūslenis (*Physocarpus opulifolius*) – 227 kv. 33 skl. ir baltažiedė robinija (*Robinia pseudoacacia*) – 112 kv. 6 skl. Lyginant su kitomis Dzūkijos nacionalinio parko teritorijomis, projekto teritorijos miškų būklė šiuo aspektu tikrai gera.

1.5.1.7. Medžiai – gamtos paveldo objektai

Marcinkonių kaimo apylinkėse yra išlikę keletas drevėtų pušų, senosios bitininkystės reliktų, patenkančių į Teritorijos miškus ir paskelbtų botaniniais gamtos paveldo objektais, nors tai daugiau kultūros paveldo objektas nei gamtos. Šios dravės (drevėtos pušys, kartais dravėmis vadinamos tik medyje išskobtos drevės) yra išlikusios Marcinkonių girininkijos 79 kv. 7 skl. (koordinatės x:5995161, y:536622) ir 199 kv. 10 skl. (koordinatės x:5990141, y:529702). Jos į tvarkymo plotus nepatenka.

1.5.2. Gyvūnija

1.5.2.1. Gyvūnijos ištirtumas

Musteikos miške atliktų gyvūnijos tyrimų suvestinė pateikiama 7 lentelėje.

7 lentelė. Gyvūnijos tyrimų suvestinė

Metai	Tyrimų temos pavadinimas	Tyrimus vykdžiusi įstaiga, autorius
2001	Dzūkijos nacionalinio parko drugių tyrimų apžvalga	G. Švitra, D. Dapkus, V. Pacevičius
2002	Dzūkijos nacionalinio parko žinduoliai (išskyrus šikšnosparnius)	Ekologijos institutas; A. Ulevičius
2008	Šneiderio kirmvabalio būklės ir paplitimo tyrimai Dzūkijos nacionaliniame parke	Ekologijos institutas; V. Karalius
2007-2021	Paukščių direktyvos saugomų paukščių (kurtinys, tetervinas, lututė, lėlys, lygutė) monitoringas	V. Slavickas
2021	Paukščių, vabalų, plėviasparnių tyrimai Gamtotvarkos plano teritorijoje	VDU ŽŪA Miškų ir ekologijos fakulteto specialistai ir atskiri tyrėjai - R. Ferenca, E. Budrys

1.5.2.2. Bendra gyvūnijos charakteristika

Projekto teritorijoje, kaip ir visoje Dainavos girioje dominuoja dideli vientisų sausų pušynų plotai, nepasižymintys buveinių, o kartu ir gyvūnų įvairove bei gausa dėl mitybinės bazės trūkumo. Projekto teritorijoje sutinkamos pagrindinės tokiems miškams būdingos gyvūnų rūšys - briedžiai (*Alces alces*), stirnos (*Capreolus capreolus*), šernai (*Sus scrofa*). Miškuose sutinkami ir daugelis Lietuvoje gyvenančių plėšrūnų: rudosios lapės (*Vulpes vulpes*), usūriniai šunys (*Nyctereutes procyonoides*), miškinės kiaunės (*Martes martes*), vilkai (*Canis lupus*), barsukai (*Meles meles*). Šioje teritorijoje aptinkami tiek pilkieji kiškiai (*Lepus europaeus*), tiek baltieji kiškiai (*Lepus timidus*).

Gan įvairi ir ornitofauna. Miškuose gyvena senų ir brandžių medynų sparnuočiai - paprastoji lututė (*Aegolius funereus*), paprastasis uldukas (*Columba oenas*), juodoji meleta (*Dryocopus martius*). Sutinkami ir atvirų vietovių paukščiai – lygutė (*Lullula arborea*), lėlys (*Caprimulgus europaeus*). Patiems būdingiausiems ir gausiausiems sparnuočiams priskiriami - kikilis (*Fringilla coelebs*), margasparnė musinukė (*Ficedula hypoleuca*), didžioji zylė (*Parus major*), pilkoji zylė (*Parus palustris*), žalioji pečialinda (*Phylloscopus sibilatrix*), pilkoji pečialinda (*Phylloscopus collybita*), paprastoji medšarkė (*Lanius collurio*), miškinis kalviukas (*Anthus trivialis*), nykštukas (*Regulus regulus*), amalinis strazdas (*Turdus viscivorus*), strazdas giesmininkas (*Turdus philomelos*).

Projekto teritorijoje aptinkami 4 rūšių ropliai. Būdingiausiems ropliams priskiriami vikrieji driežai (*Lacerta agilis*), gyvavedžiai driežai (*Lacerta vivipara*) ir gluodenai (*Anguis fragilis*). Rečiau sutinkami geltonskruosčiai žalčiai (*Natrix natrix*), tikėtina, kad sausuose kerpšiliuose gyvena ir Raudonosios knygos rūšis lygiažvynis žaltys (*Coronella austriaca*), sutinkamas vakariniame Čepkelių rezervato pakraštyje ir Marcinkonių apylinkėse. Varliagyviams projekto teritorija nėra tinkama.

Didžiąją dalį Dzūkijos nacionalinio parko, kaip ir projekto teritorijos,užima termofiliniai pušynai. Šie miškai išsiskiria specifine vabalų fauna, pasireiškiančia kompleksu vabalų rūšių, būdingų tik šiam regionui. Iki šiol Parke rasta daugiau kaip 450 rūšių vabalų. Dauguma šių rūšių paplitusios visoje Lietuvoje, tačiau kai kurios rūšys randamos tik Pietryčių Lietuvos pušynuose, o kituose Lietuvos regionuose nerandamos arba yra labai retos, lokalios. Dauguma šių rūšių vystosi trūnijančioje pušų medienoje ir yra tiesiogiai priklausomos nuo negyvos medienos kiekio miškuose. Projekto teritorijoje vabzdžiai (plėviasparniai ir vabalai) detaliau tyrinėti tik plotuose, kuriuose numatyta vykdyti konkrečias gamtotvarkos priemones. nors buveinių įvairovė turėtų lemti didelę rūšių įvairovę. Tiriant plėviasparnius nustatytos 303 rūšys, priklausančios 26 šeimoms. Gausiausia rūšių skaičiumi šeima yra žiedvapsvės (*Crabronidae*). Pagal individų skaičių gausiausia šeima yra klosčiavapsvės (*Vespidae*); ši šeima gausiausiai apsigyvena lizdavietėse-gaudyklėse. Į Mėrikės gaudykles gausiausiai patenka voravapsvių (Pompilidae) šeimos atstovai; ši šeima, greta klosčiavapsvių ir žiedvapsvių, taip pat viena gausiausių ir lizdavietėse-gaudyklėse.

1.5.2.3. Saugomos gyvūnų rūšys

Sausi Dzūkijos šilai nepasižymi saugomų rūšių įvairove, tačiau didžioji tų rūšių dalis yra specifinės, retai sutinkamos kitose Lietuvos vietose. Projekto teritorijoje aptiktos 14 Lietuvos Raudonosios knygos (LRK) gyvūnų rūšių – 8 stuburinių ir 6 bestuburių (8 lentelė). 8 paukščių rūšys, įtrauktos į Paukščių direktyvos (PD) I priedą ir 4 gyvūnų rūšys, įtrauktos į Buveinių direktyvos (BD) II arba IV priedus. Saugomų gyvūnų rūšių suvestinė pateikiama 8 lentelėje, paplitimas - 7 pav.

Aptariama teritorija yra viena svarbiausių retiems, negyvoje medienoje gyvenantiems vabalams, ypač Šneiderio kirmvabalio (*Boros schneideri*) apsaugai. 2008 metais buvo paskaičiuotas kirmvabalio apgyvendintų sausuolių dažnumas atskirose girininkijose (Karalius, 2008). Didžiausias dažnumas nustatytas Margionių ir Ūlos girininkijose – čia kirmvabalis aptiktas nuo 35 iki 40 % sausuolių, Marcinkonių, Puvočių ir Musteikos girininkijose sausuolių apgyvendinimo procentas svyravo apie 25 %. Rezervatą supantys miškai yra labai svarbūs geniniams paukščiams, uldukui, lututei, taip pat kukučiui. Kartu tai ir rezervate gyvenančių tetervinų ir kurtinių maitinimosi ir poilsio plotai.

8 lentelė. Saugomos gyvūnų rūšys Gamtotvarkos plano teritorijoje

Rūšies pavadinimas		**Apsaugos statusas****	**Lokalizacija**	**Gausumas**	**Būklė**
Lietuviškas*	**lotyniškas***				
Žinduoliai					
Baltasis kiškis	*Lepus timidus*	RK, VU	Miško kvartaluose, besiribojančiuose su Čepkelių rezervatu	Apyretis	Pavieniai pėdsakai
Vilkas	*Canis lupus*	BD II	Dažniausiai miško kvartaluose, besiribojančiuose su Čepkelių rezervatu	Pėdsakai pastoviai stebimi	Gera
Paukščiai					
Paprastoji lututė	***Aegolius funereus***	RK, LC PDI	79, 207, 216, 217 kv.	Gana gausi	Patenkinama, stebimas populiacijos mažėjimas dėl intensyvaus miško kirtimo

Lėlys	***Caprimulgus europaeus***	PDI	199, 207 kv.		**Nevertinta**
Paprastasis uldukas	*Columba oenas*	RK, NT	57, 58, 77, 78, 110, 112, 199, 202, 209, 211, 216, 217, 218, 227, 233 kvartaluose	Gana plačiai paplitęs brandžiuose pušynuose	Gera
Juodoji meleta	*Dryocopus martius*	PD I	Visoje teritorijoje	Nereta	Patenkinama. Būklė prastėja dėl brandžių medžių kirtimo ir kiaunių daromos žalos
Pilkoji meleta	*Picus canus*	RK, NT PD I	78, 233 kv.	Girdėti balsai	Patenkinama. Būklė prastėja dėl brandžių medžių kirtimo ir kiaunių daromos žalos
Žalioji meleta	*Picus viridis*	RK, VU	110, 199 kv.		Patenkinama. Būklė prastėja dėl brandžių medžių kirtimo ir kiaunių daromos žalos
Eurazinis tetervinas	***Tetrao tetrix***	RK, VU PD I	199, 209, 211 kv.	Fiksuoti balsai	Nevertinta
Vakarinis kurtinys	***Tetrao urogallus***	RK, VU PD I	88 kv. 52, 53, 54 skl., 312 kv. 11, 12, 13, 32, 33, 34, 35, 47; 313 kv. 1 -5, 8, 9, 15, 17, 28 112 kv. 37 sk.	1 – 2 patinai Fiksuoti balsai	Bloga dėl intensyvių miško kirtimų, tuokvietė sunykusi, paukščiai pasitraukė į Čepkelių rezervatą
Kukutis	*Upupa epops*	RK, NT	57, 76, 78, 110, 199 kvartaluose	Neretas	Gera
Lygutė	***Lulula arborea***	PDI	115 kv.		**Gera**
Vabzdžiai					
Šneiderio kirmvabalis	***Boros schneideri***	RK, NT BD II	57, 78, 112, 114, 115, 210, 216, 217, 246 kv.	Gausus	Gera. Visur įprastas
Pušinis plokščiavabalis***	*Cucujus haematodes*	RK, EN	216, 217, 226, 227 kv	Retas	Nevertinta
Machaonas	*Papilio machaon*	RK, LC	112 kv. 10 skl.		Gera
Didysis skydvabalis****	*Peltis grosa*	RK, EN	199, 200	Retas	Nevertinta
Aštuoniataškis auksavabalis****	*Gnorimus variabilis*	RK, EN	217	Retas	Nevertinta
Ūsenis dailidė****	*Ergates faber*	RK, EN	114	Retas	Nevertinta

* – Paryškintos buveinės ir rūšys, prioritetinės Dainavos girios BAST;
** – Lietuvos raudonosios knygos kategorija ir (ar) Paukščių arba Buveinų direktyvos priedas;
*** – Būklė nevertinta, nes tai tik pavieniai epizodiniai radiniai, specialūs tyrimai nebuvo vykdyti.

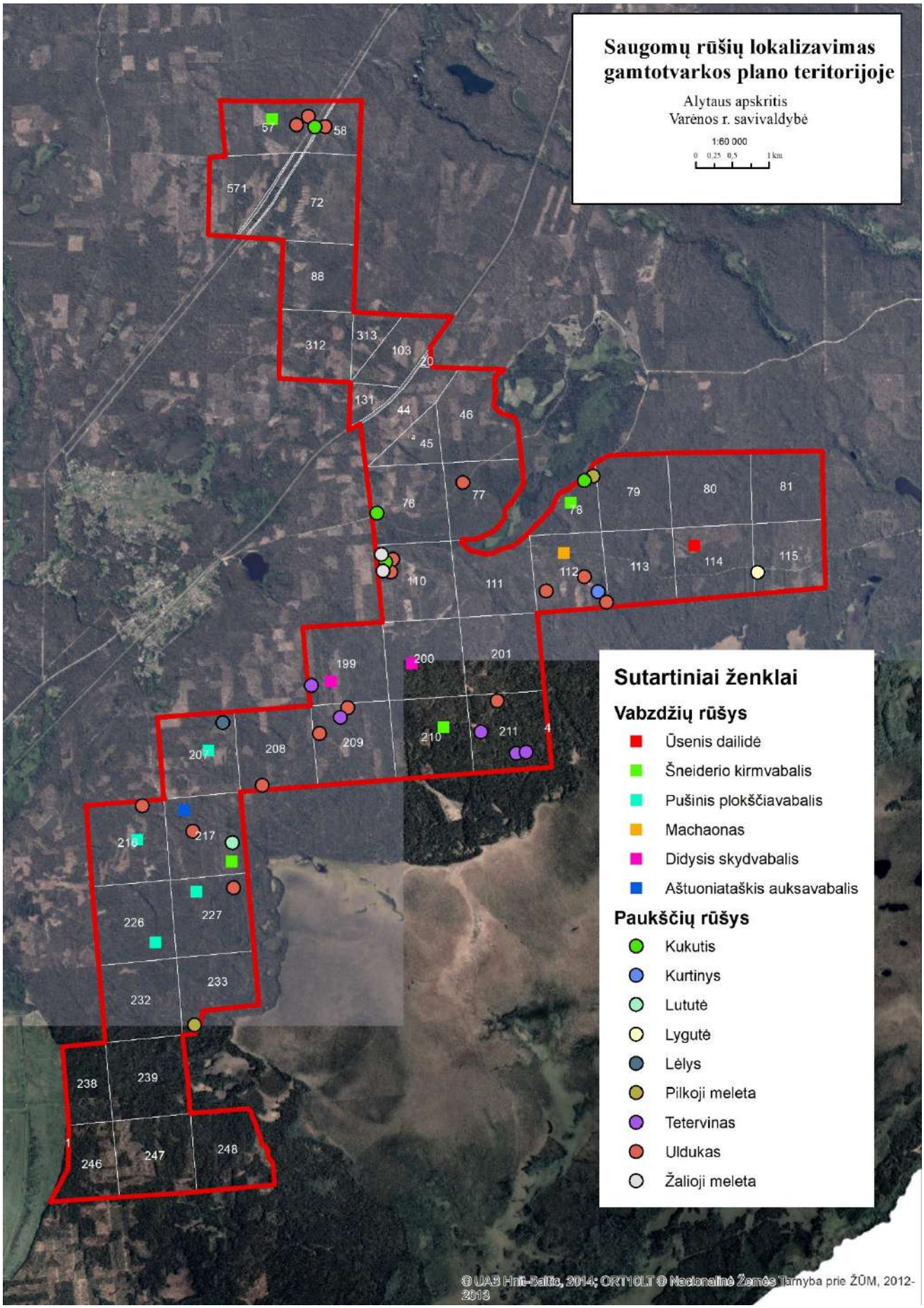

7 pav. Saugomos gyvūnų rūšys Gamtotvarkos plano teritorijoje

1.5.2.4. Svetimžemės gyvūnų rūšys

Retai sutinkami usūriniai šunys (*Nyctereutes procyonoides*).

1.5.3. Grybai ir kerpės

Projekto teritorijos miškai, kaip ir kiti Pietryčių Lietuvos miškai, pasižymi dideliais įprastinių valgomųjų grybų ištekliais, tačiau teritorijos grybija nėra pakankamai ištirta (9 lentelė).

9 lentelė. Grybų ir kerpių tyrimai

Metai	Tyrimų temos pavadinimas	Tyrimus vykdžiusi įstaiga, autorius
2002	Kertinių miško buveinių inventorizacija	Dzūkijos nacionalinio parko direkcija; Gamtos skyriaus vedėjas dr. M. Lapelė
2004	Dzūkijos nacionalinio parko grybų (makromicetų) ir kerpių įvairovės tyrimai	Dzūkijos nacionalinio parko direkcija; R. Iršėnaitė
2021	Grybų tyrimai Teritorijoje	R. Iršėnaitė

Projekto teritorijoje viso nustatytos 156 grybų rūšys, didžioji dalis jų (58%) ektomikoriziniai, saprotrofai sudaro 42%. Panašus rūšių skaičius ir proporcijos tarp trofinių grupių nustatytas tiek kontrolės plotuose (110 rūšių), tiek atrinktų eksperimentui plotų (128 rūšys). Vyraujanti ektomikorizinių grybų dalis yra tipinga tose buveinėse, kuriose negausu arba visai nėra stambios negyvos medienos. Tyrimų plotuose, tiek kontrolės, tiek eksperimentiniuose stambios (≥ 10 cm skersmens) negyvos medienos tūris neviršijo 3 m3/ha. Kontrolės plotuose buvo 2,5 m3/ha, eksperimentiniuose – 1,9 m3/ha. Stambios negyvos medienos pasiskirstymas pagal suirimo stadijas (nuo I šviežiai nukritusi iki V – sutręšusi) netolygus. Kontrolės plotuose vyravo I ir IV suirimo stadijos, eksperimentiniuose II ir IV. Mažiausiai nustatyta vidutinės (III) suirimo stadijos medienos, kuriai būdinga didžiausia medienos saprotrofinių grybų įvairovė. Šios medienos stadijos nebuvimas miškuose rodo intensyvų miškų valymą tam tikru laikotarpiu. Taip yra pažeidžiamas stambios negyvos medienos tęstinumas miške, kas kelia grėsmę retiems su negyva mediena susijusiems grybams. Didesnis IV irimo stadijos medienos kiekis, kuri dažniausiai yra apaugusi samanomis ir kerpėmis yra lėtai yra geras anglį konservuojantis substratas, bet biologinė įvairovė irstant medienai mažėja. Šviežiai susidariusi mediena pagrinde susideda iš nulūžusių stambių šakų. Didesnio skersmens medžių virtuolių tyrimų plotuose reta. Toks stambios negyvos medienos kiekis ir netolygumas lemia skurdesnė su mediena susijusių organizmų įvairovę.

1.6. Teritorijos žemės ir gamtos išteklių naudojimas

1.6.1. Žemės naudojimas praeityje

Teritorijos žemėnaudos kaita gerai atsiskleidžia lyginant 1915 m. vokiečių atspausdintą rusų žemėlapio 1:100000 kopijos fragmentą su dabartine situacija (8 pav.) Matome, kad per visą šitą laikotarpį aprašomos teritorijos kraštovaizdis keitėsi labai žymiai.

Aprašoma vietovė nuo seno buvo miškinga teritorija, tačiau miškingumas buvo ženkliai mažesnis ir nemažoje dalyje dabartinių miškų Marcinkonių kaimo apylinkėse, ypač į šiaurę ir į šiaurės vakarus buvo naudojama kaip žemės ūkio naudmenos. Taip pat dideli plotai į pietryčius nuo Marcinkonių žymimi kaip krūmynai ir kirtavietės. Miško kirtimai ypatingai suintensyvėjo, kai 1862 m. buvo atidarytas Peterburgo – Varšuvos geležinkelis, bei I pasaulinio karo metais, nutiesus siaurąjį geležinkelį medienos išvežimui vakariniu Čepkelių raisto pakraščiu. Be to poveikį miško buveinėms darė ir gana intensyvus ganymas, ypač link Čepkelių raisto.

8 pav. Vokiško 1915 metų žemėlapio iškarpa

Kaimą supę miškai buvo dosnesni už dirvas ir pievas. Įvairūs miško darbai, grybų, uogų ir vaistažolių rinkimas teikdavo nuolatinių pajamų. Šie verslai ypač suklestėjo su geležinkelio atsiradimu, kai pačiuose Marcinkonyse įsikūrė lenkų ir žydų supirkėjai. Vienas iš verslų buvo ir drevinė bitininkystė. Šis senas girių gyventojų verslas buvo žinomas nuo pat kaimo įsikūrimo. Apie drevinės bitininkystės laikus liudija kaimo apylinkėse užsilikusios drevės ir dar gyvi bičių priežiūros papročiai.

1897 metų surašymo duomenimis Marcinkonyse gyveno 988 gyventojai, o 2016 m. duomenimis gyvenamąją vietą deklaravo jau tik 591 žmogus.

1.6.2. Teritorijos žemėnauda ir žemėvalda

Visa projekto teritorija patenka į Dzūkijos nacionalinio parko teritoriją. Visa teritorija yra miško paskirties žemė, arba 68,9 % teritorijos miškų yra valstybiniai (23 sklypai, 2865 ha). Juos administruoja ir ūkinę veiklą organizuoja VĮ Valstybinės miškų urėdijos Varėnos regioninis padalinys, o prižiūri Marcinkonių girininkija. Maža dalis (57 kvartalas) patenka į Perlojos girininkiją. Nedidelė valstybinių miškų dalis patenka į Druskininkų padalinio Musteikos girininkiją - 232, 233, 238, 239, 246, 247, 248 kv. Privatūs sklypai užima 28,5 % (137 sklypai, 1185 ha) teritorijos. Laisvos valstybinės žemės plotai užima 2,6 % (108 ha) teritorijos ploto.

1.6.3. Miško ištekliai

Visa gamtotvarkos plano teritorija 4158 ha yra miško paskirties žemė. Valstybinės reikšmės miškai, valdomi regioninių padalinių užima 2865 ha arba 68,9 % teritorijos ploto, privatūs miškai apima 1204 ha arba 29,0%, dar 89 ha yra rezervuoti gražinimui (9 pav.).

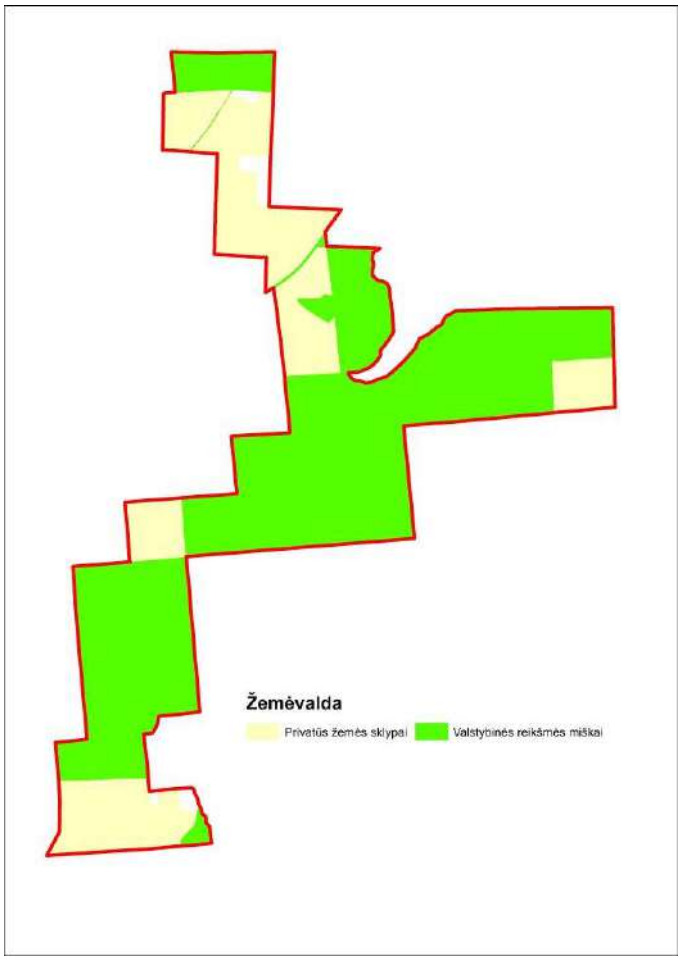

9 pav. Miškų pasiskirstymas pagal nuosavybės formą

Miškai tolygiai išsidėstę visoje BAST. Miško augaviečių struktūra yra mišri (10 pav.), daugiausia sudaryta iš normalaus drėgnumo labai nederlingų Nal ir normalaus drėkinimo nederlingų Nbl dirvožemių. Nedidelius plotelius užima pelkiniai nederlingi Pa ir pastoviai perteklinio drėkinimo (glėjiniai) nederlingi Ubl bei šlaitų nederlingi Šbl dirvožemiai. Tokios augavietės ir lemia pušynų dominavimą plano teritorijoje (11 pav.).

Varėnos regioninio padalinio Marcinkonių g-jos 110 kv. 16 skl., 111 kv. 53 skl., 113 kv. 13 skl. ir 78 kv. 42 skl. yra priskirti miškų mokslinio tyrimo ir mokymo miškams.

Į Teritoriją patenka Stegalos miško pušies genetinis draustinis ir Užuožerės miško pušies genetinis medynas, kurie priskirti ir nacionaliniams augalų genetiniams ištekliams. Druskininkų regioninio padalinio Musteikos g-jos 227 kvartale yra paprastosios pušies rinktinių medžių.

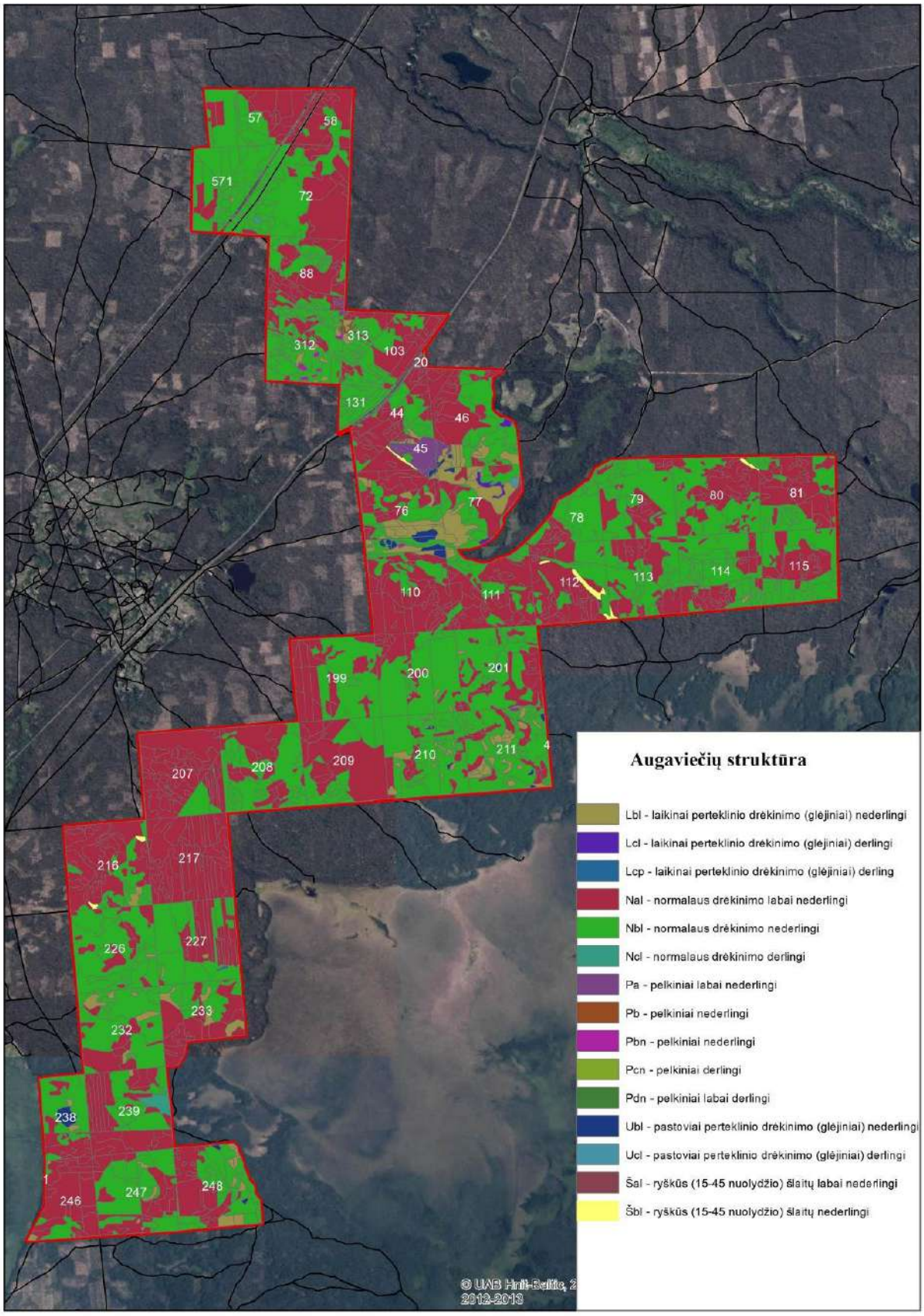

10 pav. Miško augaviečių struktūra

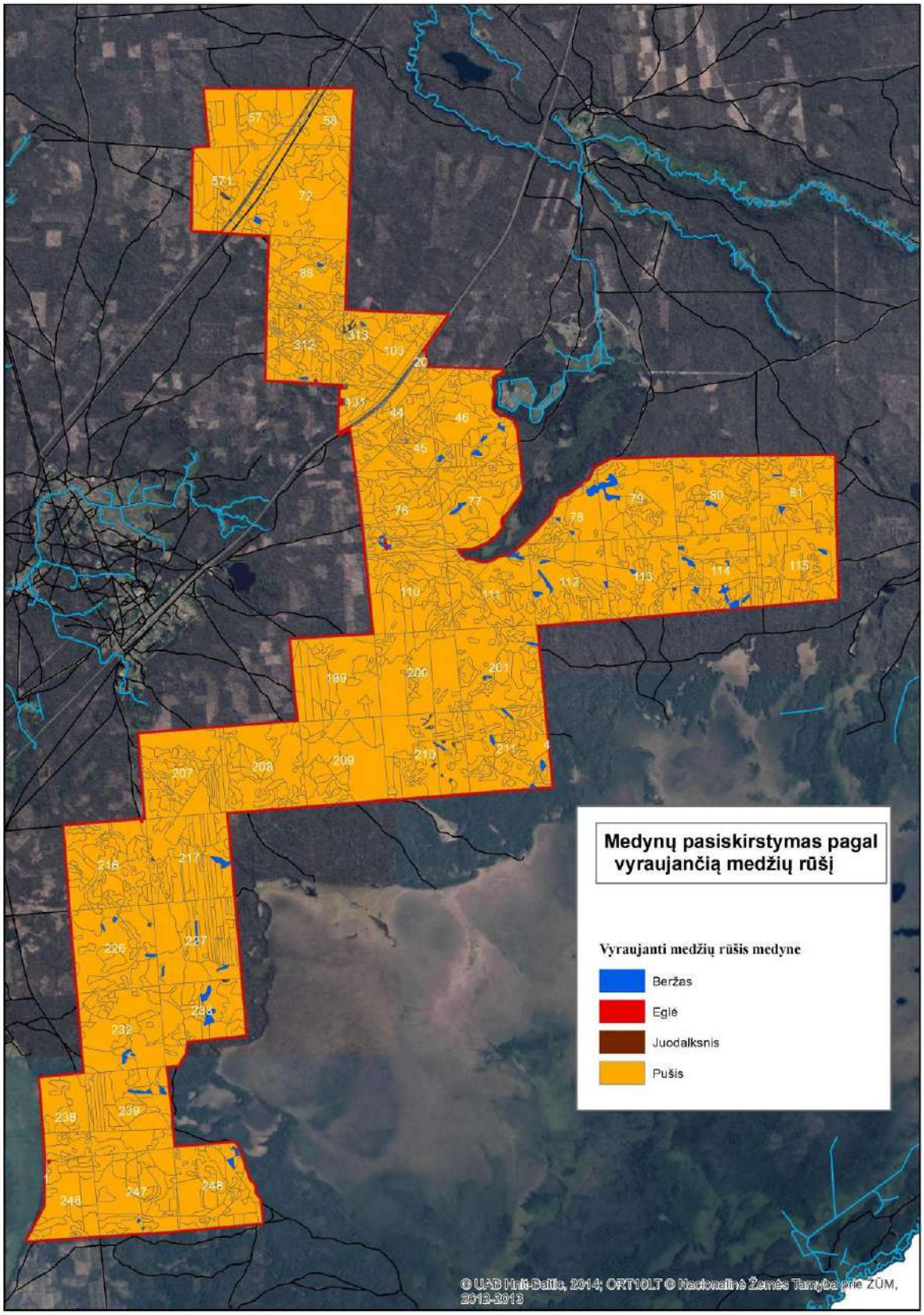

11 pav. Medynai pagal vyraujančias medžių rūšis

Vyraujanti medžių rūšis – pušis, kur pušynai užima daugiau nei 90 % bendro medynų ploto. Pušynai, su nedideliais beržynų intarpais dominuoja dominuoja sausose augavietėse, šlapiose augavietėse – beržynų, eglynų ir juodalksnynų fragmentai. Kadangi miškai patenka į Dzūkijos nacionalinį parką, tai turi atitinkamą apsaugos ir naudojimo statusą. Plano teritorijoje išskirtos teritorijoje išskirtos trijų tipų miškų grupės: IIA grupės (ekosistemų apsaugos miškai), patenkantys į MEk kraštovaizdžio tvarkymo zoną, sudaro 40,5 proc. (459 ha), III miškų grupės (apsauginiai miškai), patenkantys į MAb kraštovaizdžio tvarkymo zoną – 45 proc. (2572 ha) ir IV miškų grupės (ūkiniai miškai), priskirti MŪ kraštovaizdžio tvarkymo zonai – 9 proc. (1106 ha) visų teritorijos miškų.

1.6.4. Rekreacinis naudojimas

Rekreacinė veikla aprašomoje teritorijoje nėra labai intensyvi. Dažniausiai joje lankosi Marcinkonių bei Lynežerio kaimų gyventojai miško gėrybių – uogų ir grybų rinkimo tikslais. Teritorijoje yra 4 atokvėpio aikštelės su minimalia rekreacine įranga. Į teritoriją taip pat patenka dviejų dviračių maršrutų, kurie parinkti pagrindiniais miško keliais, atkarpos - Marcinkonys-Čepkeliai-Musteika-Margionys-Marcinkonys ir Marcinkonys-Lynežeris-Kašėtos-Zervynos-Marcinkonys. Į projekto teritoriją taip pat patenka nedidelė atkarpa kelio Marcinkonys – Musteika, vedančio link Čepkelių rezervato mokomojo tako. Vietovėje vyraujančios pagrindinės rekreacijos formos – grybavimas ir uogavimas, nedidele apimtimi dviračių ir pėsčiųjų turizmas. Daugiausiai tai pasireiškia trikdymo faktorius ir nedidelės apimties šiukšlinimas. Dėl savo neintensyvumo ir sezoniškumo šios rekreacijos formos didelės neigiamos įtakos neturi.

1.6.5. Medžioklė ir žvejyba

Projekto teritorijoje veikia 4 (geoportal.lt duomenimis) medžiotojų būreliai - "Grūdos", "Povilnio", „Drevių“ ir „Lynežerio“. Teritoija nepasižymi medžiojamos faunos gausumu dėl menkos mitybinės bazės. Kaip teigiamas faktorius, paminėtinas šernų, darančių žalą ant žemės perintiems paukščiams, skaičiaus reguliavimas.

1.7. Teritorijos socialiniai ir ekonominiai aspektai

1.7.1. Gyventojai

Projekto teritorija tarsi apjuosia iš pietryčių didžiausią Dzūkijos nacionalinį kaimą - Marcinkonis. Juose pagal 2016 metų duomenis gyvenamąją vietą buvo deklaravęs 591 gyventojas. Vasaros metu teritoriją lankančių gyventojų skaičius padidėja, ypatingai grybavimo szono metu, dėl Nacionalinio parko lankytojų skaičius augimo.

1.7.2. Teritorijoje vykdomos veiklos įtakojančios gamtotvarkos plano objektus

Teritorijoje vykdomi miško naudojimo, apsaugos ir atkūrimo darbai valstybiniuose ir privačiuose miškuose turi tiesioginį poveikį saugomoms vertybėms – rūšims ir buveinėms. Taip pat jaučiamas netiesioginis poveikis, susijęs su augalų ir grybų rinkimu, bei rekreacija ir turizmu, nes per teritoriją eina dvi dviračių trasos. Dabartinė miškininkystės teisinė bazė nesudaro sąlygų savaiminiam miško atsikūrimui, kas mažina atvirų buveinių rūšių įsikūrimo ir plitimo galimybes daugumai šviesiamėgių augalų, taip pat paliekamas nepakankamas negyvos medienos kiekis.

1.7.3. Gretimose teritorijose vykdomos veiklos įtakojančios gamtotvarkos plano objektus

Projekto teritorija šiaurinėje dalyje apgaubia Stėgalių gamtinį kompleksą, kuriame pagal patvirtintą gamtotvarkos planą vykdoma veikla, užtikrinanti Teritorijos hidrologinį stabilumą sudarant palankesnes sąlygas augalijai, tačiau ji didesnio poveikio aprašomai teritorijai neturi. Didesnį netiesioginį neigiamą trikdymo poveikį turi valstybiniuose ir privačiuose miškuose vykdomi miško naudojimo, apsaugos ir atkūrimo darbai, ypač kai miško ruošai naudojami harvesteriai, mediena išvežama pavasarį.

1.7.4. Su teritorija susiję teritorijų ir strateginio planavimo dokumentai

Projekto teritorija patenka į šių teritorijų planavimo dokumentų aprėptį: Varėnos rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, Alytaus apskrities teritorijos bendrasis planas, Dzūkijos nacionalinio parko ir jo zonų ribų planas ir Dzūkijos nacionalinio parko tvarkymo planas.

Su Teritorija tiesiogiai susijusi yra Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schema, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 740 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“.

Dabartiniu metu (2021 – 2022 m.) rengiami Valstybinės miškų urėdijos Varėnos ir Druskininkų padalinių vidinės miškotvarkos projektai. Aplinkos ministerijai derinimui yra pateiktas BAST Dainavos giria apsaugos tikslų nustatymo projektas, pagal kurį ir bus numatomas ūkininkavimas miškuose vadovaujantis Europinės svarbos buveinių apsaugos reikalavimais, taip pat saugomų rūšių teritorijų apsaugai svarbiais reikalavimais.

1.7.5. Teritorijos panaudojimas aplinkosauginiam švietimui.

Teritorija pasižymi reljefo ir biologinės įvairovės savitumu, todėl neretai naudojama pažintiniams pėsčiųjų žygiams, derinant tai su Čepkelių rezervato mokomojo tako lankymu. Tačiau veiklos nėra intensyvios ir lokalizuotos gana nedidelėje teritorijoje.

1.8. Teritorijos ekologinis vertinimas

1.8.1. Pažeidžiamumas ir stabilumas

Daugumos retųjų rūšių gyvūnų populiacijos yra stabilios, tačiau kai kurių rūšių gyvūnai dėl jų mažo gausumo ir jautrumo žmogaus veiklai, yra nestabilios ir pažeidžiamos. Miške gyvenančių paukščių gausumui neigiamą įtaką daro miško kirtimai, kurių metu iškertami retųjų paukščių veisimuisi reikalingi brandūs medynai. Dėl ūkinės veiklos miškuose, brandžių miškų kirtimo ir plėšrūnų gausos, gali mažėti lututės (*Aegolius funereus*), ulduko (*Columba oenas*), juodosios meletos (*Dryocopus martius*) ir kitų uoksinių paukščių populiacijos. Negyvos medienos, ypač vidutinio susiskaidymo laipsnio, trūkumas, miškuose nepalankus saugomoms grybų, kerpių ir vabzdžių, ypač ksilofaginių vabalų populiacijų būklei.

Nors teritorijoje galioja miško kirtimo ir ištraukimo darbų ribojimai paukščių perėjimo laikotarpiu, trikdymo faktorius išlieka dėl medienos išvežimo ir biokuro ruošos pavasarį ir vasaros pradžioje. Šių veiklų teisinis reglamentavimas gamtiniu požiūriu svarbiose teritorijose yra nepakankamas. Ypač tai pasakytina apie miško atkūrimo reikalavimus, kuriuos taikant iškirsti plotai dažniausiai atsodinami plantacinis miškais vietoje juose buvusių savaiminių medynų.

Dabartinės miško naudojimo ir atkūrimo technologijos nėra parankios ir atvirų buveinių augalų rūšims, ypač vėjalandei šilagėlei, smiltyniniam gvazdikui, tamsialapiam skiautalūpiui, kurios buvo prisitaikiusios prie savaiminių gaisrų, o dabar neatlaiko konkurencijos su samanomis. Stabiliausia yra vakarų taigos buveinių būklė, nors jose dažnai dėl praeityje vykdytų sanitarinių kirtimų pastebimas žymus negyvos medienos trūkumas, tuo tarpu termofilinių kerpšilių buveinėse dėl natūralių ir tradicinių antropogeninių trikdžių (savaiminiai gaisrai, samanų grėbimas kraikui) nebuvimo mažėja kerpių padengimas ir vyksta sukcesinės kaitos vakarų taigos buveinių link.

1.8.2. Retumas

Dėl savitų gamtinių sąlygų (skurdūs nederlingi dirvožemiai, mikroklimato ypatybės, žemyninės kopos, migracijos koridoriais tarnaujantys upių slėniai) ir geografinės padėties Dainavos girioje, o tuo pačiu ir Teritorijos miškuose yra įsikūrę nemažai pietinio ir pietrytinio paplitimo augalų ir vabzdžių rūšių, kai kurios rūšys randamos tik Pietryčių Lietuvos pušynuose, o kituose Lietuvos regionuose nerandamos arba yra labai retos, lokalios. Termofiliniai pušynai išsiskiria ir specifine vabalų fauna, pasireiškiančia kompleksu vabalų rūšių, būdingų tik šiam regionui. Šie miškai yra išskirtinai svarbūs vėjalandės šilagėlės, smiltyninio gvazdiko, Šneiderio kirmvabalio išsaugojimui.

1.8.3. Natūralumas ir tipiškumas

Nors pagrindinė ūkinė veikla šioje teritorijoje kelis šimtmečius yra miškų naudojimas, ūkinę brandą pasiekę medynai yra santykinai natūralūs, savaimę atsikūrę pirmojo pasaulinio karo kirtavietėse ar degimvietėse, ne kartą veikti savaiminių miško gaisrų. Tačiau dabar juos sparčiai keičia kirtavietėse sodinami kultūriniai medynai. Taip pat net ir santykinai natūraliose buveinėse trūksta įvairaus susiskaidymo laipsnio negyvos medienos.

1.8.4. Įvairovė

Ekosistemų ir buveinių įvairovė projekto teritorijos miškuose nėra didelė, ši teritorija dėl gamtinių sąlygų natūralumo išskirtinai svarbi tipiškų, etaloninių bendrijų išsaugojimui ir tokių rūšių kaip kurtinys, tetervinas, lututė, uldukas apsaugai. Čia iš viso registruota 7 augalų, 14 gyvūnų rūšių, įrašyų į Lietuvos raudonąją knygą, 5 tipų saugomos buveinės. Didelėje teritorijos dalyje gamtinės vertybės netgi persidengia, t.y. buveinės, svarbios kurtiniams lututėms, tuo pat metu yra ir EB svarbos buveinės.

1.8.5. Dydis ir fragmentiškumas

Bendras Teritorijos plotas, kuriai rengiamas gamtotvarkos planas, yra 4158 ha. Teritoriją šiaurvakarinėje dalyje kerta Vilniaus – Marcinkonių geležinkelis ir asfaltuotas rajoninis kelias 5003 Varėna – Marcinkonys – Druskininkai, vakarinėje dalyje miško kelias Marcinkonys – Musteika, šiauriau Čepkelių rezervato miško kelias Marcinkonys – Lynaželis, visas miško masyvas taip pat išvagotas gana tankaus miško kelių tinklo (2 pav.), gana dideli kirtaviečių plotai. Saugomos buveinės yra fragmentuotos, didesni jų plotai sutinkami miško kvartaluose, besiribojančiuose su Čepkelių rezervatu. Ateityje jų plotą gali dar papildyti joms tipiškose augavietėse esantys dar bręstantys medynai.

1.8.6. Teritorijos svarba ir jos vieta ekologiniame tinkle

Gamtotvarkos plano teritorija yra labai glaudžiai susijusi su Čepkelių valstybiniu gamtiniu rezervatu ir yra natūrali rezervato ekosistemų tąsa, rezervate įsikūrusių gyvūnų rūšių poilsio ir mitybos vietos. Tuo pačiu rezervatą supantys IIa ir III grupės miškai atlieka labai svarbią buferinę funkciją, minimizuodami ūkinės veiklos įtaką rezervato ekosistemoms. Kartu čia susitelkusios BAST Dainavos giriai prioritetinės vakarų taigos ir termofilinių kerpšilių buveinės bei prioritetinės rūšys – vėjalandė šilagėlė, smiltyninis gvazdikas, Šneiderio kirmvabalis. Šie miškai svarbūs ir saugomoms PAST Dainavos giria rūšims – lututei, tetervinui, kurtiniui, geniniams paukščiams.

Teritorija yra reikšmingas Lietuvos Respublikos gamtinio karkaso ir ekologinio tinklo elementas. Lietuvos Respublikos ekologiniame tinkle Dzūkijos nacionalinis parkas, tuo pačiu ir Teritorija yra priskirtas europinės reikšmės ekologiniams branduoliams. Gamtinio karkaso brėžinyje (LR teritorijos bendrasis planas) ši Teritorija priskiriama geoekologinei takoskyrai, kurioje numatoma išlaikyti ir saugoti esamą natūralų kraštovaizdžio pobūdį.

II. GAMTOTVARKOS PLANAS

2.1. Gamtotvarkos plano tikslai ir uždaviniai

Dalies Dainavos girios - Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų gamtotvarkos plano tikslas yra suformuoti, atkurti ir palaikyti gerą apsaugos būklę Europos Bendrijos svarbos natūralioms buveinėms – 2330 Nesusivėrę žemyninės smiltpievės, 9010 *Vakarų taiga, 91T0 Kerpiniai pušynai, su joms būdinga struktūra ir rūšine sudėtimi, sudarant tinkamas sąlygas vėjalandei šilagėlei, smiltyniniam gvazdikui, lygutei.

Gamtotvarkos plano tikslui pasiekti numatomi uždaviniai ir jų įgyvendinimo rodikliai pateikti 10 lentelėje.

10 lentelė. Gamtotvarkos plano uždaviniai

Eil. Nr.	Apsaugos problema	Uždaviniai *(Problemos sprendimo būdai)*	Įgyvendinimo rodikliai
1.	Buvę atviros kopos dabar apaugę gamtiniu požiūriu mažai vertingu mišku. Dideliame miškų masyve atvirų smiltpievių buveinių plotai yra labai maži, vos 0,1-0,3 ha ploto, ir blogos būklės, todėl daugelis termofilinių ir psamofilinių rūšių yra ant išnykimo ribos.	1. Žemyninėse kopose suformuoti atviras 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių buveines su tipine augalija ne mažesniame kaip 43 ha plote, sudarant sąlygas įsikurti smiltyniniam gvazdikui ir ne mažiau 3 poroms ligučių ir palaikant esamą vėjalandės šilagėlės populiaciją	Žemyninėse kopose iškirsta ir pašalinta sumedėjusi augmenija 43 ha plote; Susiformavę 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių ir (arba) 4030 Viržynų buveinės su joms tipine augmenija; Peri ne mažiau kaip 3 poros ligučių, auga vėjalandės šilagėlės, smiltyniniai grazdikai
2.	91T0 buveinė yra blogos būklės dėl tipinių rūšių ploto sumažėjimo (vietomis tipinės rūšys sudaro tik iki 10 proc. ploto) jai užaugant *Pleurozium* ir *Hylocomnium* samanų, mėlynių danga, buveinės mozaikiškumo nebuvimo, pušų pomiškio nesiformavimo	2. Atkurti ir palaikyti gerą 91T0 Kerpinių pušynų buveinės struktūrą su tipine augmenija ne mažesniame nei 14 ha plote	Atsikurianti 91T0 Kerpinių pušynų buveinė bent 14 ha plote su tipinėmis rūšimis, stebimas savaiminis pušų atsikūrimas, formuojasi mozaikiška buveinė, epigėjinių kerpių *Cladonia* ir *Cetraria* ploto didėjimas; Žydinčios vėjalandės šilagėlės ir/arba smiltyniniai gvazdikai
3.	9010 buveinė yra blogos būklės dėl tipinių rūšių nedidelio skaičiaus, buveinės mozaikiškumo nebuvimo, pomiškio nesiformavimo, negyvos medienos trūkumo (dabar jos yra 0-10 m^3/ha)	3. Atkurti ir palaikyti gerą 9010 Vakarų taigos buveinės struktūrą su tipine augmenija ne mažesniame nei 55 ha plote	Atsikurianti 9010 Vakarų taigos buveinės bent 55 ha plote su tipinėmis rūšimis, stebimas savaiminis medyno atsikūrimas, formuojasi mozaikiška buveinė, didėja negyvos medienos kiekis.

4.	91T0 buveinei formuotis ir tipinėms rūšims atsirasti trukdo tanki *Pleurozium* ir *Hylocomnium* samanų, mėlynių danga, buveinės mozaikiškumo nebuvimas, pušų pomiškio nesiformavimas.	4. Pasiekti 91T0 Kerpinių pušynų buveinės susiformavimą ne mažesniame kaip 59 ha plote	Susiformavusi 91T0 Kerpinių pušynų buveinė bent 59 ha plote su tipinėmis rūšimis, stebimas savaiminis pušų atsikūrimas, formuojasi mozaikiška buveinė, epigėjinių kerpių *Cladonia* ir *Cetraria* atsiradimas ir jų ploto didėjimas.
5.	Augavietė yra blogos būklės dėl tankios samanų ir krūmokšnių dangos, vietomis reguliariai sunaikinama sandėliuojant medieną	5. Išsaugoti, atkurti ir palaikyti gerą buveinės struktūrą vėlajandei šilagėlei ne mažesniame nei 0,2 ha plote	Ne mažiau kaip 0,3 ha plote neauga tanki krūmokšnių ir samanų danga, žydinčios vėjalandės šilagėlės ne mažesniame kaip 0,2 ha plote, tvarkomame plote nėra sandėliuojama mediena ar kitos kirtimo atliekos
6.	Visuomenės neigiamas nusistatymas dėl deginimo, paklotės šalinimo, kopų atvėrimo iškertant mišką plynai	6. Informuoti visuomenę apie Teritorijos svarbą, jos apsaugos porekius ir vykdomus gamtotvarkos darbus	Pastatyti ne mažiau 4 informaciniai stendai prie teritorijos; parengti ne mažiau 5 reportažai/straipsniai; suorganizuoti ne mažiau kaip 3 seminarai vietos bendruomenės ir kitiems suinteresuotiems asmenims

2.2. Gamtotvarkos plano įgyvendinimo priemonės ir jų detalizavimas

1 uždavinys. Žemyninėse kopose suformuoti atviras 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių buveines su tipine augalija ne mažesniame kaip 43 ha plote, sudarant sąlygas įsikurti smiltyniniam gvazdikui ir ne mažiau 3 poroms ligučių ir palaikant esamą vėjalandės šilagėlės populiaciją.

Atveriant kopas iškertant mišką bei išdeginant dalį paklotės gali suintensyvėti dirvos eroziniai procesai. Kopų atvėrimas numatomas vykdyti dalyje geomorfologinių draustinių, kurių pagrindinis apsaugos tikslas yra išsaugoti (išryškinti) reljefą. Tvarkoma teritorija yra apsupta miškų, todėl nėra tikėtina, kad bus didelis vėjo erozijos poveikis, galintis iš esmės pakeisti kopų dislokaciją. Pavienių, nedidelio ploto pustomo smėlio liežuvių formavimasis yra labai palankus reiškinys išryškinant pačias kopas, kaip smėlynų darinius, taip pat labai svarbus tikslinių 2330 ir 4030 tipų buveinių su tipine augalija formavimuisi.

Priemonė 1.1. Organizuoti atvirų plotų suformavimą vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo kirtimus (11 lentelė, 12-14 pav.).

Specialiaisiais biologinės įvairovės palaikymo kirtimais projektuojama iškirsti visus medžius. Visi nukirsti medžiai, jų šakos ir krūmai turi būti pašalinami iš tvarkymo plotų, paliekant kadagius, gulinčią negyvą medieną, kelmus ir stambesnius nei 15 cm skersmens stuobrius ir sausuolius. Kelmų aukštis nėra ribojamas. Visi jauni medeliai taip pat turi būti išrauti ir pašalinti iš tvarkymo plotų. Kirtimą reikia vykdyti šaltuoju metų laiku, visus darbus baigiant iki vasario pabaigos. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos.

Priemonė 1.2. Organizuoti kontroliuojamą miško paklotės deginimą kaip – mokslinį-eksperimentinį darbą laikantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėse nustatytų reikalavimų ir pagrindžiamojoje informacijoje numatytų technologijų.

Projektuojama priemonę taikyti ne mažesniame kaip 20 % plote. Deginimui parenkami plotai su ištisine samanų ar kitos tankios augalijos (pvz. mėlynių) danga. Priemonė vykdoma sekančiais metais po plyno kirtimo. Deginimą reikia atlikti rugpjūčio 16 d.-vasario mėn. laikotarpiu priklausomai nuo esamų klimatinių sąlygų. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos. Tinkamo laiko parinkimas yra svarbus gero rezultato pasiekimui. Žolinė ir samanų danga turi būti pakankamai sausa, kad gerai degtų. Drėgnomis dienomis ar iš karto po jų, darbų vykdyti netikslinga (žr. 2 priedą su detalesniais priemonės vykdymo aprašymais).

Priemonė 1.3. Organizuoti atvirų plotų išsaugojimą vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo kirtimus.

Užtikrinant ankstesnės priemonės (1.1.) tęstinumą ir ilgalaikiškumą, būtina reguliariai šalinti medžių ir krūmų atžalas. Kirtimo dažnumą reikėtų vykdyti atsižvelgiant į atžalų ataugimo greitį, tačiau tai neturėtų būti daroma rečiau kaip kartą per 5 metus. Atžalos taip pat turi būti pašalintos iš tvarkomos teritorijos. Atžalų kirtimo ir išvežimo laikas yra toks pats kaip ir medyno kirtimo. Atžalų po kirtimo aukštis negali būti didesnis nei 10 cm.

11 lentelė. Sklypai, kuriuose numatytas vykdyti kopų atvėrimas

Regioninis padalinys	Girininkija	Kv. nr.	Skl. nr.	Projektuojamas aktyvaus tvarkymo plotas, ha	Iškertamos medienos tūris, tūkst.m^3
Druskininkų	Musteikos	65	31	0,8	208
Druskininkų	Musteikos	65	32	0,1	26
Druskininkų	Musteikos	65	33	1,1	242
Druskininkų	Musteikos	66	41	3,8	1102
Druskininkų	Musteikos	66	19	2,8	784
Druskininkų	Musteikos	66	20	2,2	330
Druskininkų	Musteikos	66	21	0,8	192

Druskininkų	Musteikos	66	29	2,0	540
Druskininkų	Musteikos	66	30	0,6	138
Druskininkų	Musteikos	66	31	3,2	896
Varėnos	Marcinkonių	65	20	0,4	48
Varėnos	Marcinkonių	65	37	0,6	114
Varėnos	Marcinkonių	65	29	2,0	380
Varėnos	Marcinkonių	66	4	0,6	102
Varėnos	Marcinkonių	66	6	0,6	216
Varėnos	Marcinkonių	66	7	8,6	1806
Varėnos	Marcinkonių	204	47	0,8	208
Varėnos	Marcinkonių	204	17	1,2	168
Varėnos	Marcinkonių	204	18	2,8	924
Varėnos	Marcinkonių	204	20	2,0	340
Varėnos	Marcinkonių	204	28	0,8	72
Varėnos	Marcinkonių	204	40	0,7	189
Varėnos	Marcinkonių	204	41	0,7	161
Varėnos	Marcinkonių	204	42	2,4	648
Varėnos	Marcinkonių	204	44	0,7	252
Varėnos	Marcinkonių	205	33	0,7	140
Varėnos	Marcinkonių	205	34	0,4	84
			Viso:	Iškertamas plotas - 43,4 Tame skaičiuje deginimo plotas – >8,87	10310

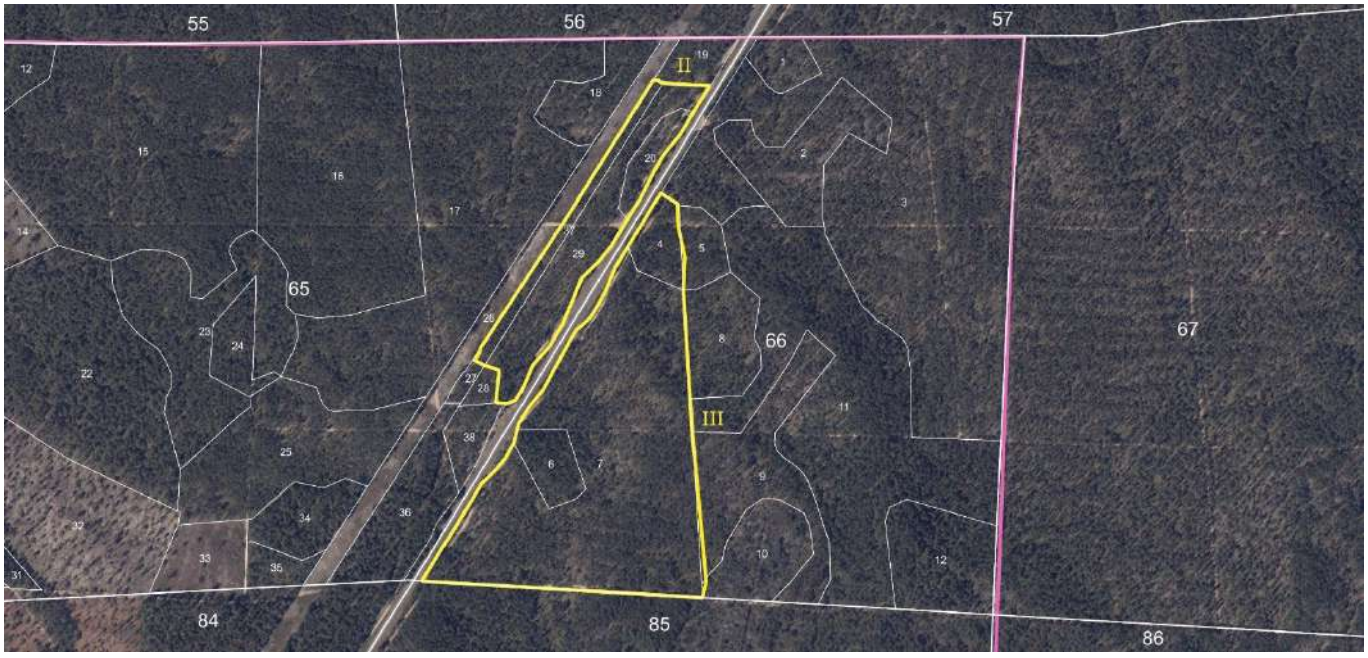

12 pav.. Kopų atvėrimo tvarkymo plotų Marcinkonių g-jos 65 ir 66 kv. išsidėstymas (tvarkymo plotai – II, III)

13 pav. Kopų atvėrimo tvarkymo ploto Marcinkonių g-jos 204 ir 205 kv. išsidėstymas (tvarkymo plotas – VI)

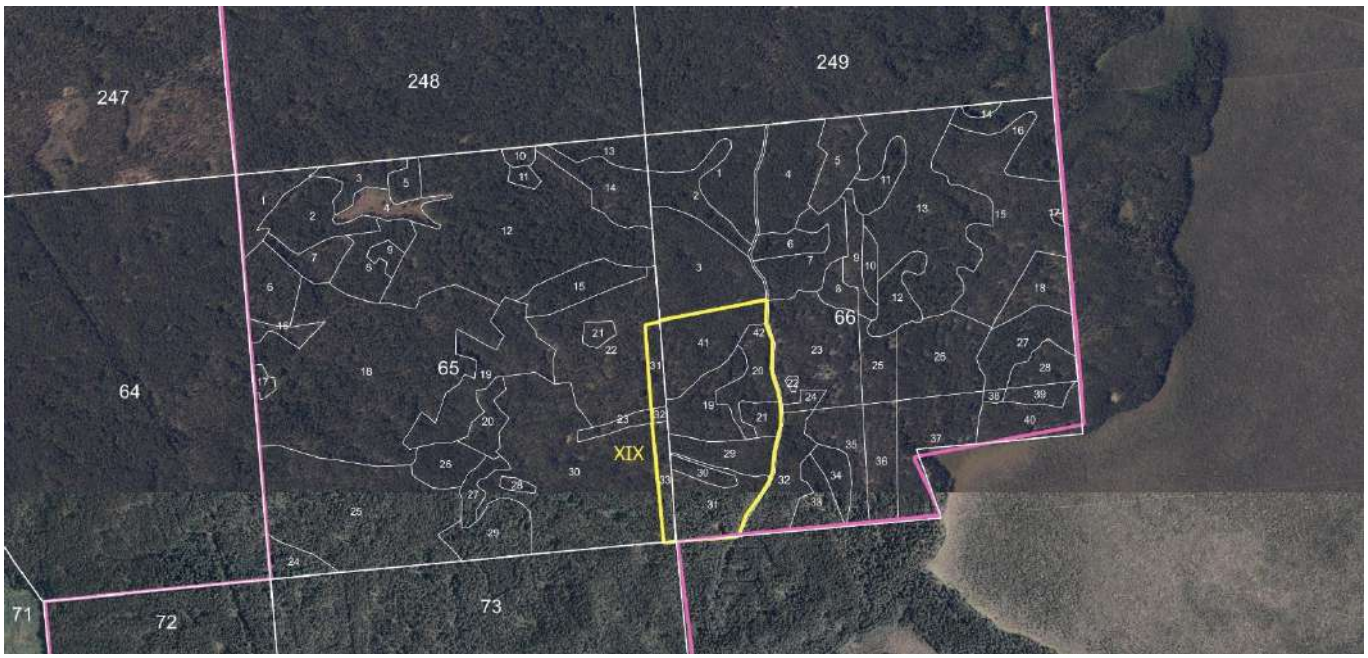

14 pav. Kopų atvėrimo tvarkymo ploto Musteikos g-jos 65 ir 66 kv. išsidėstymas (tvarkymo plotas – XIX)

2 uždavinys. Atkurti ir palaikyti gerą 91T0 Kerpinių pušynų buveinės struktūrą su tipine augmenija ne mažesniame nei 14 ha plote.

Priemonė 2.1. Organizuoti dalinį miško paklotės šalinimą.

Vykdant šią priemonę, numatomas tik dalinis, o ne ištisinis paklotės šalinimas miško sklype. Tvarkymo plotas sklype sudaro 10-20 proc. bendro sklypo ploto. Numatyta išskirti trijų dydžių aikšteles paklotei šalinti. Didelės (500 m^2 ploto) aikštelės sudaro pusę numatyto tvarkyti ploto vidurkio. Vidutinio dydžio (200 m^2 ploto) aikštelių skaičius yra 50 proc. didesnis už didelio ploto aikštelių skaičių. Mažų (50 m^2 ploto) aikštelių skaičius yra dvigubai didesnis už didelio ploto aikštelių skaičių. Numatytoje vietoje realiu laiku jau esant aikštelei be paklotės ar susiformavusiai kerpių dangai, paklotės šalinimas nevykdomas ir bendras aikštelių skaičius gali sumažėti.

Aikštelės yra ovalo ar artimos jam formos. Aikšteles reikėtų įrenginėti sausiausiose ir geriausiai įšildomose sklypo vietose – dažniausiai tai būtų ant kalvelių viršaus arba pietinės ekspozicijos šlaiteliuose. Reikėtų vengti jas įrenginėti įlomėse ar ant šiaurinės ekspozicijos šlaitų, nes šiose vietose yra žymiai drėgniau ir greičiau vėl susiformuoja samanų ar puskrūmių (ypač mėlynių) danga, kas nėra pageidautina 91T0 Kerpinių pušynų buveinėje. Daugmaž lygaus reljefo teritorijoje, aikštelių vietos parinkimui reikia maksimaliai stengtis išnaudoti net ir nedidelius reljefo pakilimus arba ten, kur retesnė mėlynių danga ar plonesnis samanų (paprastosios šilsamanės *Pleurozium schreberi*, atžalinės gūžtvės *Hylocomium splendens*, dvyndančių *Dicranum* sp.) sluoksnis.

Planuose (15, 16 pav.) nurodoma tik apytikslė aikštelės vieta, todėl konkrečios aikštelės parinkimas turi būti atliekamas vietoje apžiūrint teritoriją. Planuojant aikštelių išsidėstymą natūroje, jos neturėtų persidengti. Bet kokiu atveju, negalima draskyti susidariusios ant žemės augančių kerpių (šiurių *Cladonia*, kerpenų *Cetraria*) ar smulkių samanų (širmūnių *Racomitrium*) dangos.

Paklotė turi būti nuimama iki mineralinio grunto. Visa surinkta organinė medžiaga turi būti išvežta už tvarkomo sklypo ribų.

Visi darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku – rugsėjo-vasario mėn. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos.

Pašalinta paklotės biomasė bus sandėliuojama tam pritaikytose aikštelėse, bei naudojama vienu iš žemiau nurodytų būdų: (a) karjerų ir kitų pažeistų teritorijų rekultivavimui; (b) skelbiamas viešųjų pirkimų konkursas dėl biomasės panaudojimo mulčo, kraiko ar žemių mišinių gamybai; (c) biokurui; (d) kitiems poreikiams tenkinti neprieštaraujantiems LR teisės aktams ir Dzūkijos nacionalinio parko nuostatams. Konkretus būdas bus parenkamas įvertinus tuo metu susidariusią situaciją, poreikį rinkoje bei konkrečias galimybes. Kadangi numatomos veiklos bus vykdomos po kelių metų, konkrečiai dabar numatyti yra sunku dėl dinamiškos situacijos Lietuvoje.

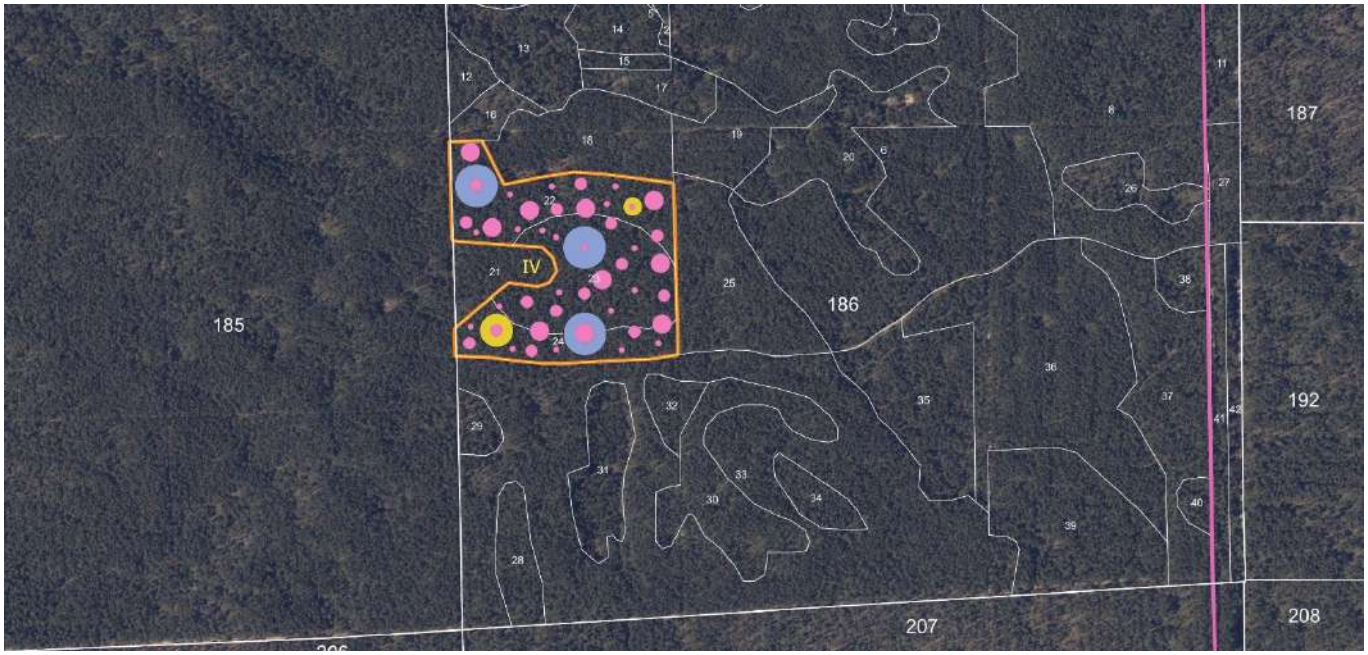

15 pav. Preliminari paklotės šalinimo ir mozaikos formavimo aikštelių Marcinkonių g-jos 186 kv. išsidėstymo schema (rožinė spalva – paklotės nuėmimas, geltona – plynų aikštelių iškirtimas, melsva – retmių formavimas) (tvarkymo plotas – IV)

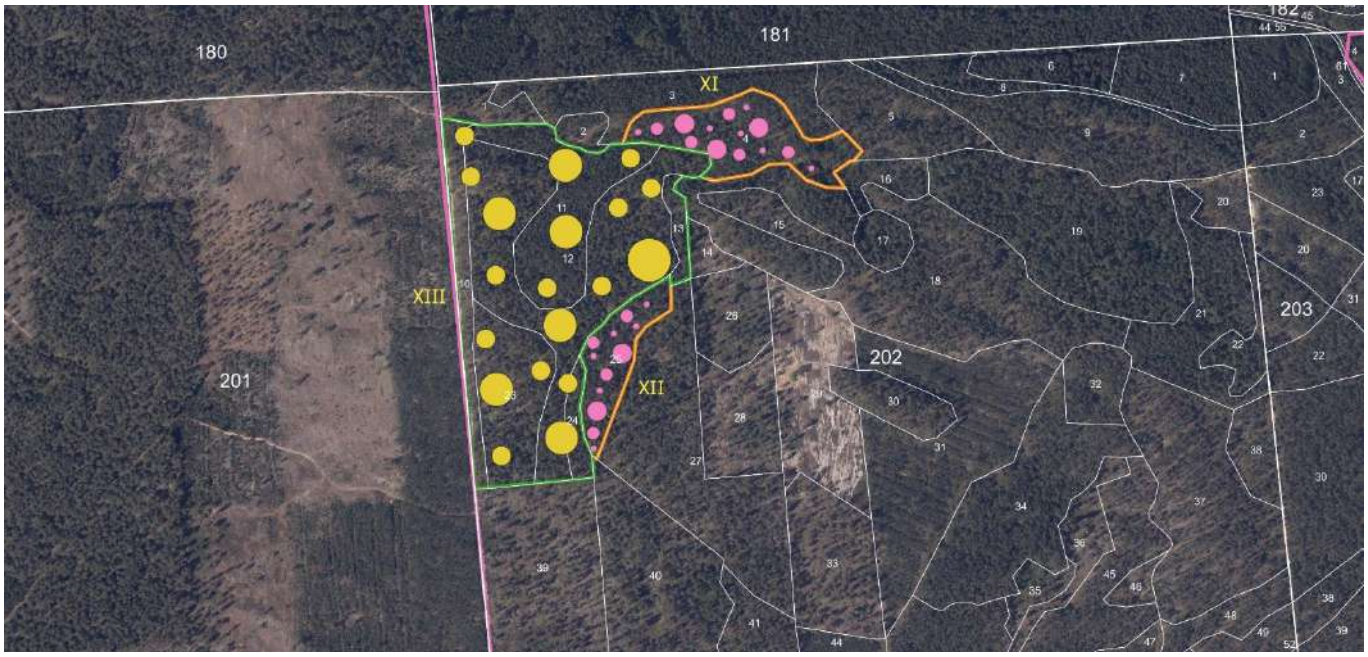

16 pav. Preliminari paklotės šalinimo ir mozaikos formavimo aikštelių Marcinkonių g-jos 202 kv. išsidėstymo schema (rožinė spalva – paklotės nuėmimas, geltona – plynų aikštelių iškirtimas) (tvarkymo plotai – XI-XIII)

Priemonė 2.2. Organizuoti atvirų aikštelių ir retmių suformavimą vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo kirtimus.

Tvarkymo plotas sklype sudaro 15-20 proc. bendro sklypo ploto (12 lentelė, 15, 16 pav.). Pusėje tvarkomo ploto numatyta formuoti atviras aikšteles, likusioje dalyje – retmes (0,1-0,2 skalsumo). Numatyta išskirti trijų dydžių aikšteles: 0,25 ha, 0,1-0,15 ha ir 0,03-0,05 ha ploto. Aikštelių skaičius parenkamas atsižvelgiant į sklypo plotą. Atstumas tarp aikštelių/retmių turi būti ne mažesnis kaip pusė medžio aukščio (apie 10-15 m). Retmės formuojamos didžiausio ploto aikštelėse. Siūlomas aikštelių ir retmių skaičius yra orientacinis. Numatytoje vietoje realiu laiku jau esant aikštelei arba retmei, jos kirtimas nevykdomas ir bendras aikštelių/retmių skaičius gali sumažėti. Aikštelės yra ovalo ar artimos jam formos. Formuojant atviras aikšteles yra iškertami ir išvežami visi žali medžiai iki vasario mėn. pabaigos. Esamas pomiškis, trakas ir negyva mediena paliekami aikštelėse. Formuojant retmes, iškertami žali medžiai iki 0,1-0,2 skalsumo. Iškirsta mediena išvežama. Esamas pomiškis, trakas ir negyva mediena paliekami retmėse. Dirva nėra ruošiama. Visose kirtavietėse spygliuočių kelmų aukštis, matuojant nuo šaknies kaklelio, turi būti ne didesnis kaip 10 cm.

Darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku – rugsėjo-vasario mėn. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos.

12 lentelė. Aikštelių sklypuose, kuriuose numatytas vykdyti paklotės šalinimas ir mozaikos formavimas 91T0 Kerpinių pušynų buveinėse, pasiskirstymas (Visi sklypai yra Varėnos RP Marcinkonių g-joje)

Kv. nr.	Skl. nr.	Aktualus skl. plotas, ha	Maksimalus paklotės šalinimo aikštelių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus paklotės šalinimo aikštelių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Maksimalus iškertamų aikštelių skaičius, vnt.			Maksimalus retmių 0,25 ha skaičius, vnt.	Projektuojamas maksimalus iškertamų aikštelių/retmių plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkymo intensyvumas, proc.
			50 m^2	200 m^2	500 m^2		0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha			
186	22-24	6,1	20	15	10	0,90	1	1		3	0,95	14

203	62	4,4	18	13	9	0,80	1	1	1		0,45	18
203	34	1,7	6	5	3	0,28	2			1	0,35	16
202	4	1.9	6	5	3	0,28						14
202	25	1,1	6	4	2	0,21						18
202	11	2,2					3	2			0,45	20
202	12	4,7					6	3	1		1,00	21
202	23	1,8					3	1			0,30	16
203	25	11,7					12	6	1	2	2,25	18
204	30	1,6					3	1			0,30	18
204	13	6,9					6	4	1	1	1,40	19
228	14	3,3					5	3			0,70	20
237	13	10,8					9	7	1	2	2,10	19
237	16	4,8					6	3	1		0,85	18
Viso:		63,0	56	42	27	2,47	56	31	6	9	11,25	

3 uždavinys. Atkurti ir palaikyti gerą 9010 *Vakarų taigos buveinės struktūrą su tipine augalija ne mažesniame kaip 55 ha plote.

Priemonė 3.1. Organizuoti atvirų aikštelių ir retmių suformavimą vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo kirtimus.

Šios priemonės aprašymas identiškas pateiktam prie Priemonės 2.2. Priemonė numatyta vykdyti 13, 14 lentelėse ir 17-20 pav. nurodytuose plotuose.

13 lentelė. Aikštelių sklypuose, kuriuose numatytas vykdyti mozaikos formavimas 9010 *Vakarų taigos buveinėse, pasiskirstymas (Visi sklypai yra Varėnos RP Marcinkonių g-joje)

Kv. nr.	Skl. nr.	Aktualus skl. plotas, ha	Maksimalus iškertamų aikštelių/retmių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha	Tvarkymo intensyvumas, proc.
			0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha		
182	16	1,1	2	1		0,25	22
243	10	6,7	6	4	1/1	1,40	20
243	14	0,9	2	1		0,25	26
244	1	10,8	12	6	1/2	2,25	20
244	26	3,5	3	2	1/0	0,70	20
244	15	0,9	3			0,15	17
244	16	1,2	1	1		0.20	16
244	21	0,4	1			0,05	11
239	4	16,2	16	8	2/2	3,00	17
239	37	0,7		1		0,15	36
239	38	12,0	12	6	1/2	2,25	18
Viso		54,4	58	30	6/7	10,65	

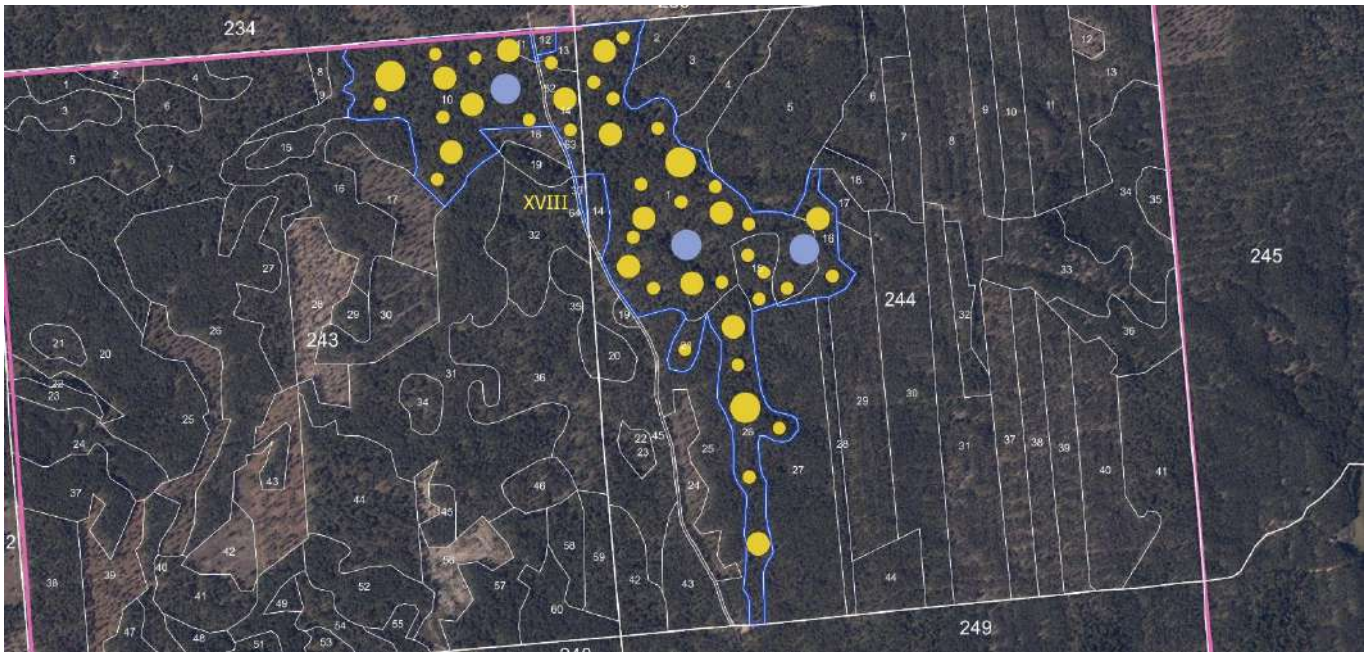

17 pav. Preliminari mozaikos formavimo aikštelių (geltonai)/retmių (melsvai) Marcinkonių g-jos 243 ir 244 kv. išsidėstymo schema (tvarkymo plotas - XVIII)

18 pav. Preliminari mozaikos formavimo aikštelių Marcinkonių g-jos 182 kv. išsidėstymo schema (tvarkymo plotas – XX)

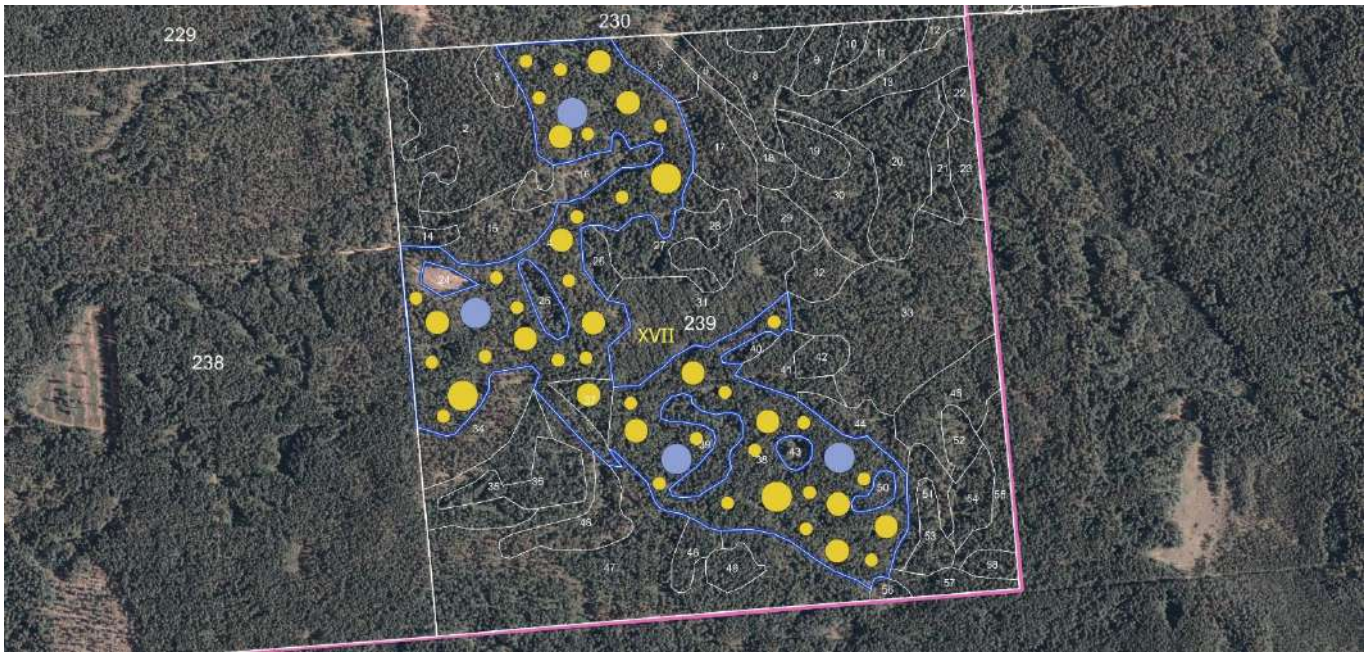

19 pav. Preliminari mozaikos formavimo aikštelių (geltonai)/retmių (melsvai) Marcinkonių g-jos 239 kv. išsidėstymo schema (tvarkymo plotas - XVII)

Priemonė 3.2. Organizuoti kontroliuojamą miško paklotės deginimą kaip mokslinį-eksperimentinį darbą laikantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėse nustatytų reikalavimų ir pagrindžiamojoje informacijoje numatytų technologijų.

Projektuojama priemonę taikyti visuose numatytuose sklypuose (14 lentelė, 20 pav.). Deginimą reikia atlikti rugpjūčio 16 d.-vasario mėn. laikotarpiu priklausomai nuo esamų klimatinių sąlygų. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos. Tinkamo laiko parinkimas yra ypač svarbus gero rezultato pasiekimui. Žolinė ir samanų danga turi būti pakankamai sausa, kad gerai degtų, bet tuo pačiu neperdžiūvus dėl gaisro kontrolės. Lietingomis dienomis ar iš karto po jų, darbų vykdyti netikslinga. Kiti svarbūs veiksniai yra vėjo stiprumas ir kryptis, kurie iš esmės gali įtakoti visą procesą. Reljefas taip pat turi būti įvertinamas konkretaus sklypo atveju. Prieš pradedant deginimo darbus, reikalingas kruopštus pasiruošimas atribojant teritoriją nuo aplinkinių plotų išnaudojant keliukus, proskynas, kvartalines linijas ir, reikalui esant, įrengiant mineralines juostas. Vykdant darbus, privalo dalyvauti apmokyta brigada (žr. 2 priedą).

14 lentelė. Aikštelių sklypų, kuriuose numatytas vykdyti mozaikos formavimas ir kontroliuojamas paklotės deginimas 9010 *Vakarų taigos buveinėje, pasiskirstymas (Visi sklypai yra Varėnos RP Marcinkonių g-joje)

Kv. nr.	Skl. nr.	Aktualus skl. plotas, ha	Maksimalus iškertamų aikštelių /retmių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus iškertamas plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha
			0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha	
183	33	1,2	2		0/1	0,35
183	34	0,1				
183	35	0,2				
183	36	0,1	1			0,05
Viso		1,6	3	0	0/1	0,40

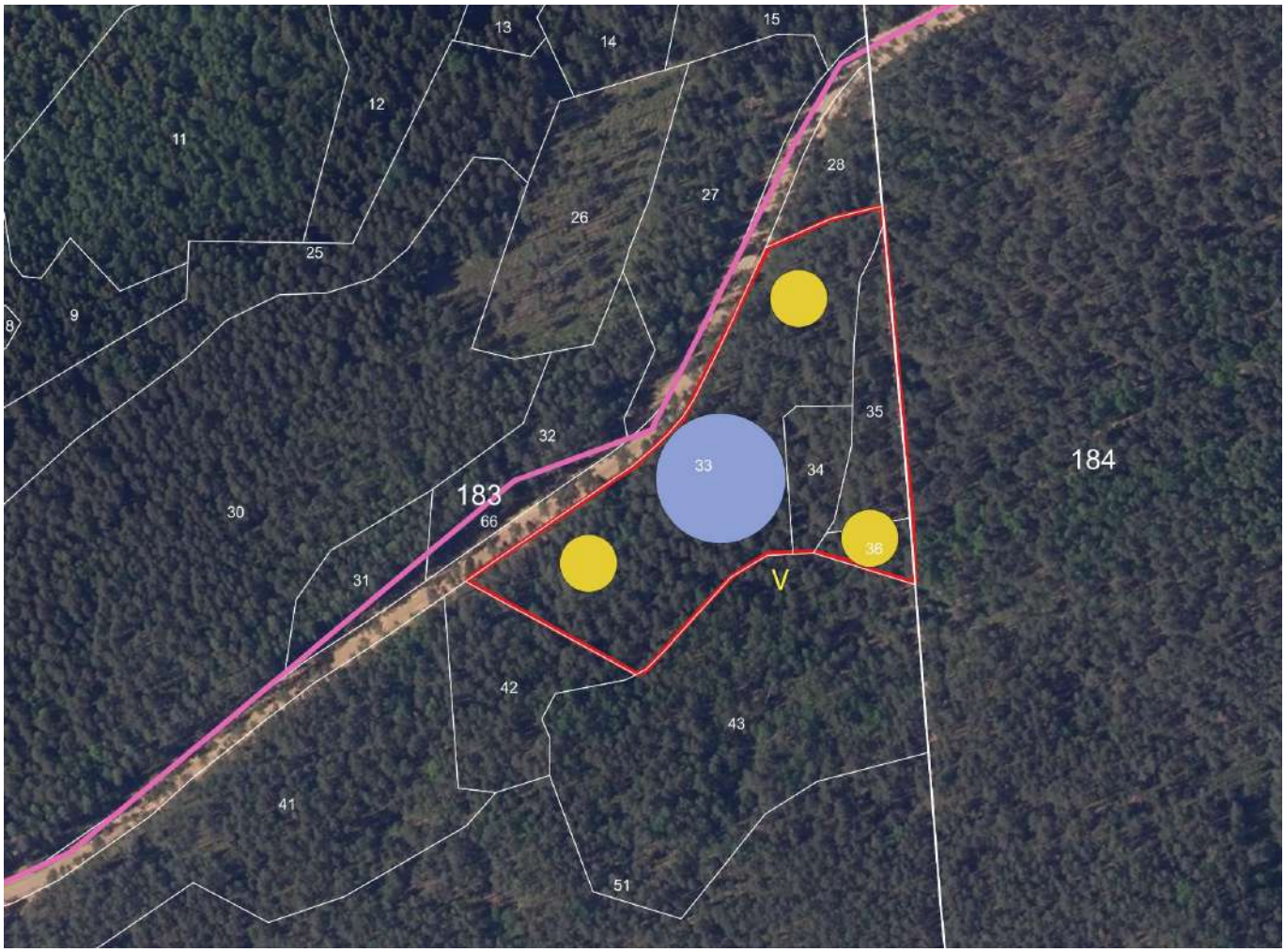

20 pav. Preliminari kontroliuojamo deginimo plotų ir mozaikos formavimo aikštelių (geltonai)/retmių (melsvai) Marcinkonių g-jos 183 kv. išsidėstymo schema (tvarkymo plotas – V)

4 uždavinys. Pasiekti 91T0 Kerpinių pušynų buveinės susiformavimą ne mažesniame kaip 59 ha plote.

Priemonė 4.1. Organizuoti dalinį miško paklotės šalinimą.

Šios priemonės aprašymas identiškas pateiktam prie Priemonės 2.1. Priemonė numatyta vykdyti 12 lentelėje ir 15, 16, 21 pav. nurodytuose plotuose.

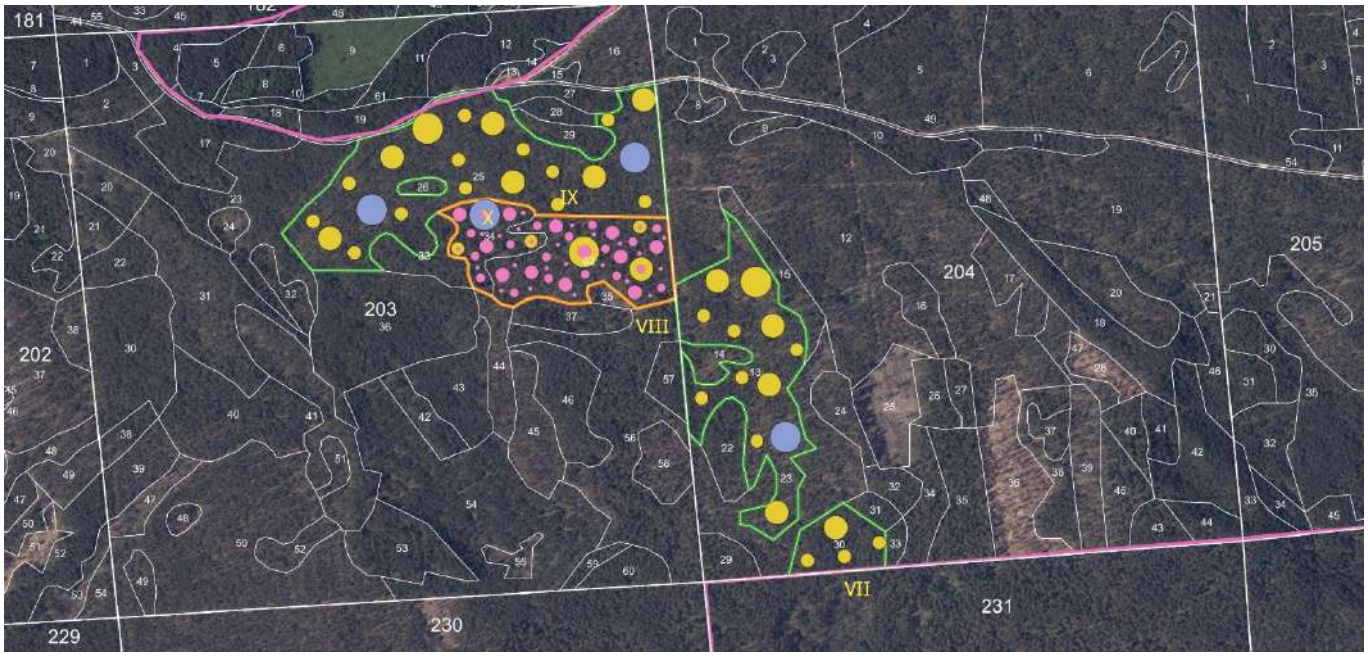

21 pav. Preliminari paklotės šalinimo ir mozaikos formavimo aikštelių Marcinkonių g-jos 203, 204 kv. išsidėstymo schema (rožinė spalva – paklotės nuėmimas, geltona – plynų aikštelių iškirtimas, melsva – retmių formavimas) (tvarkymo plotai – VII-X)

Priemonė 4.2. Organizuoti atvirų aikštelių ir retmių suformavimą vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo kirtimus.

Šios priemonės aprašymas identiškas pateiktam prie Priemonės 2.2. Priemonė numatyta vykdyti 12, 15 lentelėse ir 15, 16, 21-23 pav. nurodytuose plotuose.

15 lentelė. Aikštelių sklypų, kuriuose numatytas vykdyti mozaikos formavimas ir kontroliuojamas paklotės deginimas, pasiskirstymas (Visi sklypai yra Varėnos RP Marcinkonių g-joje)

Kv. nr.	Skl. nr.	Aktualus skl. plotas, ha	Maksimalus iškertamų aikštelių /retmių skaičius, vnt.			Projektuojamas maksimalus iškertamas plotas atsižvelgiant į aikštelių skaičių, ha
			0,03-0,05 ha	0,1-0,15 ha	0,25 ha	
65	16	6,6	3	2/1	0/1	0,85
65	17	8,5	3	1/2	0/1	0,70
237	1	1,9	2	1/0		0,25
237	6	6,9	2	1/1	0/1	0,65
237	12	2,2	2	1/1		0,40
Viso:		26,1	12	6/5	0/3	2,85

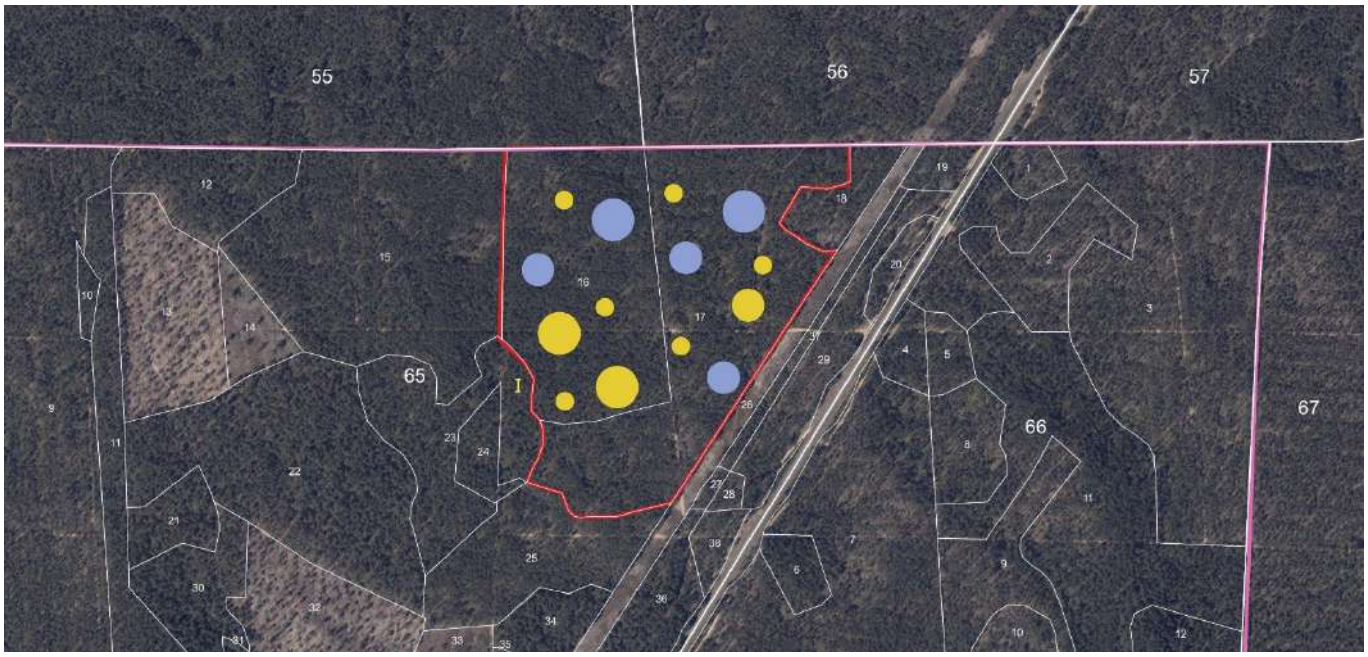

22 pav. Preliminari kontroliuojamo deginimo ploto ir mozaikos formavimo aikštelių (geltonai)/retmių (melsvai) Marcinkonių g-jos 65 kv. išsidėstymo schema (tvarkymo plotas - I)

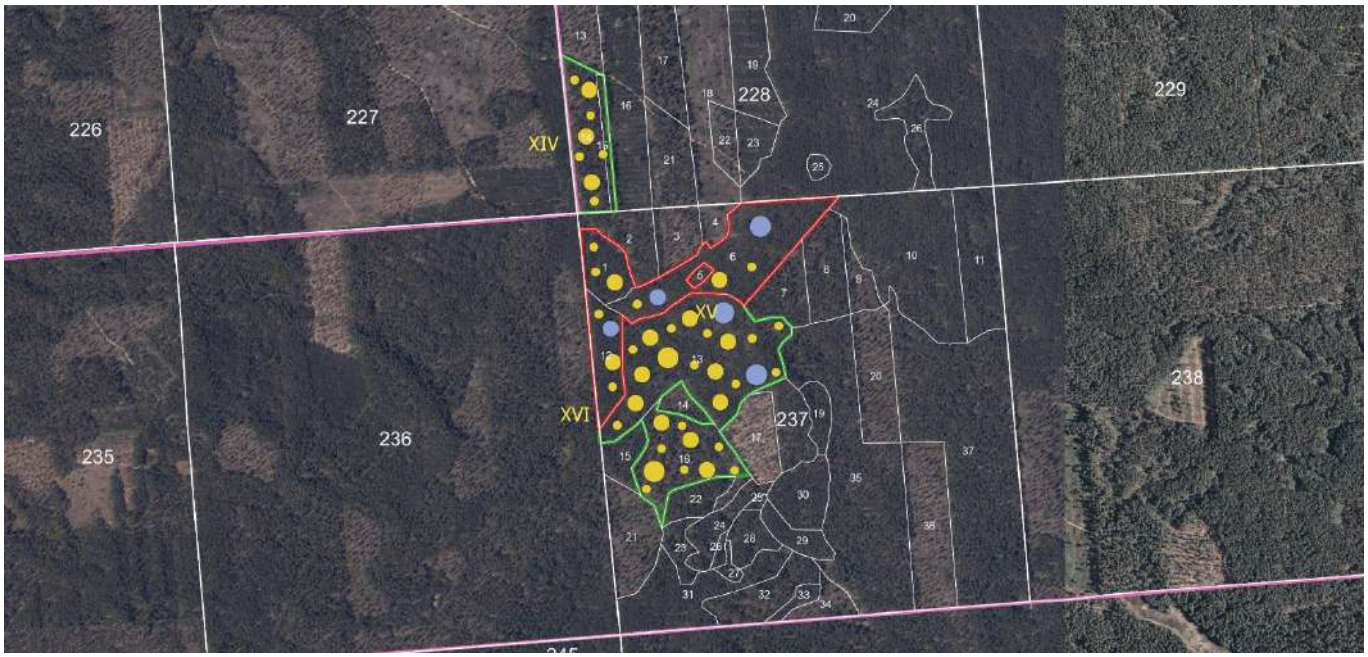

23 pav. Preliminari kontroliuojamo deginimo plotų ir mozaikos formavimo aikštelių (geltonai)/retmių (melsvai) Marcinkonių g-jos 228 ir 237 kv. išsidėstymo schema (tvarkymo plotai - XIV-XVI)

Priemonė 4.3. Organizuoti kontroliuojamą miško paklotės deginimą kaip mokslinį-eksperimentinį darbą laikantis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklėse nustatytų reikalavimų ir pagrindžiamojoje informacijoje numatytų technologijų.

Šios priemonės aprašymas identiškas pateiktam prie Priemonės 3.2. Priemonė numatyta vykdyti 15 lentelėje ir 22-23 pav. nurodytuose plotuose.

5 uždavinys. Išsaugoti, atkurti ir palaikyti gerą buveinės struktūrą vėlajandei šilagėlei ne mažesniame kaip 0,2 ha plote.

Priemonė 5.1. Organizuoti miško paklotės dalinį šalinimą, atsiradus poreikiui, ir invazinių augalų šalinimą.

Tvarkymo plotas apima po 5 m juostą abipus Marcinkonių-Lynežerio kelio VĮ VMU Varėnos regioninio padalinio Marcinkonių g-jos 204-207 kv. ribose (24 pav.). Vykdant šią priemonę, numatomas dalinis paklotės šalinimas miško sklype. Labiausiai reikalaujančios tvarkymo vietos – krūmais, tankia mėlynių ar samanų (paprastosios šilsamanės *Pleurozium schreberi*, atžalinės gūžtvės *Hylocomium splendens*, dvyndančių *Dicranum* sp.) danga apaugę plotai. Teritorijoje aptikus augančius krūmus (išskyrus kadagius), jie turi būti pirmiausiai iškertami ir pašalinami iš teritorijos. Toliau yra šalinama paklotė. Numatoma paklotę šalinti 50 m^2 aikštelėmis. Rekomenduojama aikštelę daryti stačiakampio ar artimos jam formos. Preliminarus aikštelės dydis 4x12,5 m. Aikštelės išdėstomos visoje atkarpoje abiejose pusėse kelio paliekant 100 m netvarkomo ploto intervalus. Plane nurodomos tik tvarkymo juostų ribos, todėl konkrečios aikštelės parinkimas turi būti atliekamas vietoje apžiūrint teritoriją. Šalinant paklotę, bet kokiu atveju nereikėtų draskyti susidariusios ant žemės augančių kerpių (šiurių *Cladonia*, kerpenų *Cetraria*) ar smulkių samanų (širmūnių *Racomitrium*) dangos. Paklotė turi būti nuimama iki mineralinio grunto. Visa iškasta organinė medžiaga turi būti išvežta už tvarkomo ploto ribų. Visi medžiai, pomiškis ir gulinti negyva mediena nėra tvarkymo objektas ir paliekami taip kaip buvę.

Visi darbai turi būti atliekami šaltuoju metų laiku – rugsėjo-vasario mėn. Jei teritorijoje nustatoma kurtinių veisimosi ar maitinimosi vieta, tada darbai užbaigiami iki sausio pabaigos.

Pašalinta paklotės biomasė bus sandėliuojama tam pritaikytose aikštelėse, bei naudojama vienu iš žemiau nurodytų būdų: (a) karjerų ir kitų pažeistų teritorijų rekultivavimui; (b) skelbiamas viešųjų pirkimų konkursas dėl biomasės panaudojimo mulčio, kraiko ar žemių mišinių gamybai; (c) biokurui; (d) kitiems poreikiams tenkinti neprieštaraujantiems LR teisės aktams ir Dzūkijos nacionalinio parko nuostatams. Konkretus būdas bus parenkamas įvertinus tuo metu susidariusią situaciją, poreikį rinkoje bei konkrečias galimybes. Kadangi numatomos veiklos bus vykdomos po kelių metų, konkrečiai dabar numatyti yra sunku dėl dinamiškos situacijos Lietuvoje.

Šios priemonės taikymo teritorijoje aptikus invazinius augalus, turi būti taikomos jų naikinimo priemonės. Invazinių augalų naikinimo laikas gali skirtis, priklausomai nuo konkrečios rūšies biologijos ir efektyviausių naikinimo priemonių taikymo laiko. Labiausiai tikėtina, kad šiame tvarkomame plote iš pavojingų invazinių augalų gali atsirasti gausialapis lubinas *Lupinus polyphyllus* ir šluotinis sausakrūmis *Sarothamnus scoparius*, kurie aptinkamami aplinkiniuose miškuose.

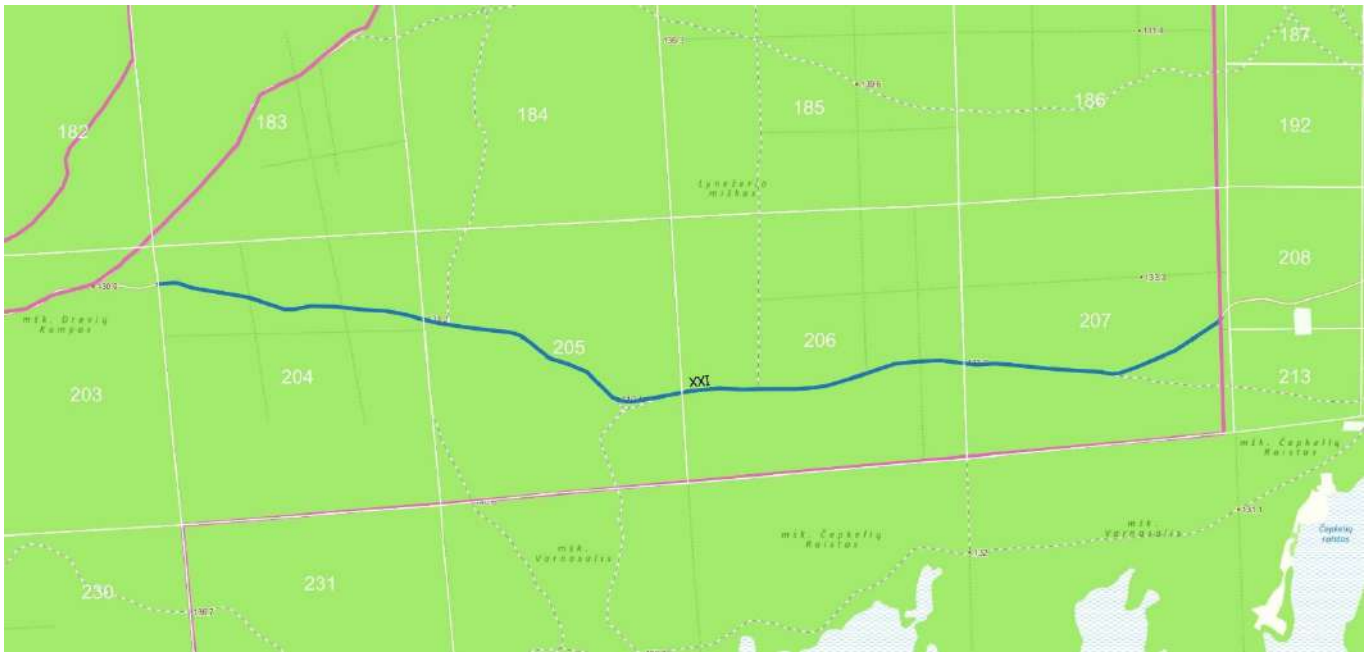

24 pav. Vėjalandžių šilagėlių tvarkymo ploto (mėlyna linija) Marcinkonių g-jos 204-207 kv. išsidėstymo schema (tvarkymo plotas – XXI)

Priemonė 5.2. Suorganizuoti susitikimą su VĮ VMU Varėnos regioninio padalinio darbuotojais ir miško darbų rangovais dėl medienos sandėliavimo vietų ir kitų ūkinių priemonių vykdymo.

Nustatyti atvejai, kai vėjalandžių šilagėlių augimo vietose yra sandėliuojama iškirsta mediena arba suariama dirva miško atkūrimo tikslais taip sunaikinant jų buveines. Dažniausiai tai atliekama dėl neturėjimo informacijos apie šilagėlių augimo vietas. Šia priemone siekiama informuoti girininkijos darbuotojus ir miško darbų rangovus apie šilagėlių augimo vietas ir joms kylančias grėsmes bei susitarti dėl žalingos ūkinės veiklos nevykdymo jų augavietėse.

Priemonė 5.3. Kontroliuoti ar laikomasi 5.2. priemonės įgyvendinimo metu priimto susitarimo reikalavimų.

Kontrolė reikalinga tais metais, kai aplinkinėse teritorijose yra vykdomi miško kirtimo ar sodinimo darbai. Darbų vykdymo metu teritoriją reikia reguliariai aplankyti ir laiku užkirsti kelią galimiems pažeidimams.

6 uždavinys. Informuoti visuomenę apie teritorijos svarbą, jos apsaugos porekius ir vykdomus gamtotvarkos darbus.

Priemonė 6.1. Organizuoti ne mažiau kaip 4 informacinių stendų apie teritorijos vertę ir jos apsaugos bei tvarkymo poreikius bei taikomus metodus pastatymą prie Teritorijos.

Informaciniais stendais siekiama Parko lankytojus ir vietinius gyventojus supažindinti su teritorijos gamtinėmis vertybėmis, grėsmėmis joms ir jų apsauga. Stendų medžiagoje turi būti pateikiama informacija apie tvarkymo darbus, taikomus metodus, pabrėžiamas jų reikalingumas, paaiškinama kokia numatoma nauda gamtai ir saugomoms vertybėms. Stendai turi būti statomi prie dažnai žmonių naudojamų kelių tvarkymo plotų pašonėje. Pateiktos stendų vietos yra orientacinės (25 pav.). Jas reikėtų tikslinti prieš stendus pastatant, derinant prie patogesnių ir saugesnių transporto priemonių sustojimo vietų. Perspektyvoje siūlome įvertinti poreikį įrengti ir parkavimo aikšteles.

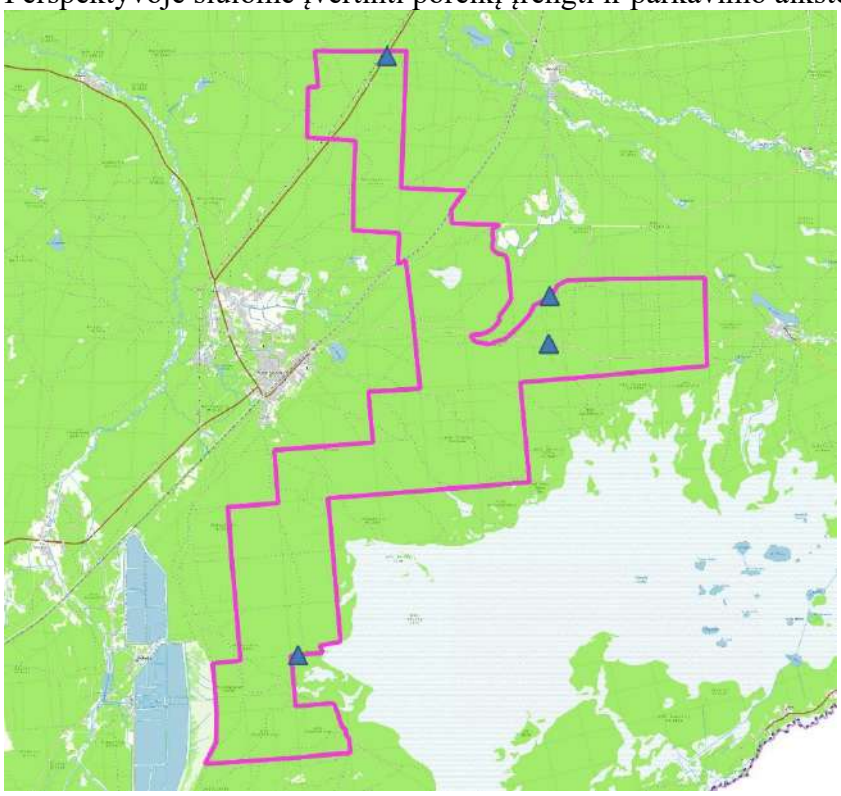

25 pav. Preliminarios informacinių stendų pastatymo vietos (mėlyni trikampiai)

Priemonė 6.2. Parengti masinėse informacijos priemonėse ne mažiau kaip 5 reportažus/straipsnius apie teritorijoje esančias vertybes, jų apsaugos poreikius ir vykdomus tvarkymo darbus.

Reportažus/straipsnius reikėtų rengti tiek vietinio tiek ir nacionalinio lygmens informacijos priemonėse. Vietiniai ir aplinkiniai gyventojai turėtų žinoti kokie gamtotvarkiniai darbai vyksta ir kodėl jie reikalingi, kas norima jais pasiekti. Nacionalinėse informacinėse priemonėse reikia pateikti labiau koncentruotą, susistemintą medžiagą apie gamtotvarkos darbų rezultatus.

Priemonė 6.3. Suorganizuoti ne mažiau kaip 3 seminarus vietos bendruomenei ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

Pagrindiniai organizatoriai galėtų būti tiek Direkcija, tiek ir kitos tvarkymo veiklas vykdančios ar stebėjimus atliekančios organizacijos (pvz. VDU Žemės ūkio akademija). Seminarų tikslas yra pasidalinti įgauta patirtimi (tiek teigiama, tiek neigiama), pristatyti rezultatus, ateityje numatomus darbus.

2.3. Gamtotvarkos metodų alternatyvos

Gamtotvarkos priemonių alternatyvoms įvertinti pateikiama 16 lentelė, kurioje pagal atskirus uždavinius apžvelgiami alternatyvūs jų įgyvendinimo metodai bei jų vertinimas nurodant šių metodų privalumus arba trūkumus ir atrenkamas tinkamiausias metodas.

16 lentelė. Dalies Dainavos girios - Marcinkonių, Drevių kampo ir Užuožerio miškų gamtotvarkos plano gamtotvarkos priemonių alternatyvos

Eil. Nr.	Uždaviniai	Alternatyvūs įgyvendinimo metodai privalumai / trūkumai	Tinkamiausias įgyvendinimo metodas
1.	Žemyninėse kopose suformuoti atviras 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių buveines su tipine augalija ne mažesniame kaip 43 ha plote, sudarant sąlygas įsikurti smiltyniniam gvazdikui ir ne mažiau 3 poroms ligučių ir palaikant esamą vėjalandės šilagėlės populiaciją	– Sumedėjusios augmenijos šalinimui alternatyvos nėra. – Nepageidaujamos žolinės dangos ir atžalų naikinimui vietoj kontroliuojamo paklotės deginimo gali būti atliekamas mechaninis paklotės ardymas. Taikant mechaninį ardymą, iškyla problema su biomasės šalinimu, jos panaudojimu. Šis būdas atvirose vietose yra brangesnis ir mažiau efektyvus nei deginimas.	– Medžių pjovimas, mažesnių rovimas bei šalinimas iš buveinės; - Atžalų šalinimas jas reguliariai pjaunant arba taikant kontroliuojamą deginimą; - Paklotės šalinimas taikant kontroliuojamą deginimą.
2.	Atkurti ir palaikyti gerą 91T0 Kerpinių pušynų buveinės struktūrą su tipine augalija ne mažesniame kaip 14 ha plote	- Plane atskiruose plotuose numatytos dvi alternatyvos – paklotės mechaninis šalinimas ir aikštelių suformavimas siekiant geresnio pomiškio žėlimo ir tipinės augalijos formavimosi. Kita alternatyva – kontroliuojamas paklotės deginimas yra numatyta kitose šio plano priemonėse. - Negyvos medienos gausinimui alternatyva gali būti stambesnių medžių	Efektyviausią būdą parodys monitoringo rezultatai atlikus įvairias priemones.

Eil. Nr.	Uždaviniai	Alternatyvūs įgyvendinimo metodai privalumai / trūkumai	Tinkamiausias įgyvendinimo metodas
		nukirtimas ir palikimas vietoje. Trūkumas tame, kad negyva mediena neatlieka dalies savo funkcijų (pvz. kaip sausuolis, stuobrys).	
3.	Atkurti ir palaikyti gerą 9010 *Vakarų taigos buveinės struktūrą su tipine augalija ne mažesniame kaip 55 ha plote	- Plane atskiruose plotuose numatytos visos alternatyvos – kontroliuojamas deginimas, aikštelių suformavimas siekiant geresnio pomiškio žėlimo ir tipinės augalijos formavimosi - Negyvos medienos gausinimui alternatyva gali būti stambesnių medžių nukirtimas ir palikimas vietoje. Trūkumas tame, kad negyva mediena neatlieka dalies savo funkcijų (pvz. kaip sausuolis, stuobrys).	Efektyviausią būdą parodys monitoringo rezultatai atlikus įvairias priemones.
4,	Pasiekti 91T0 Kerpinių pušynų buveinės susiformavimą ne mažesniame kaip 59 ha plote	Plane atskiruose plotuose numatytos visos alternatyvos – paklotės mechaninis šalinimas, kontroliuojamas deginimas, aikštelių suformavimas siekiant geresnio pomiškio žėlimo ir tipinės augalijos formavimosi.	Efektyviausią būdą parodys monitoringo rezultatai atlikus įvairias priemones.
5.	Išsaugoti, atkurti ir palaikyti gerą buveinės struktūrą vėlajandei šilagėlei ne mažesniame nei 0,2 ha plote	Alternatyva paklotės nugrėbimui gali būti kontroliuojamas deginimas. Dėl mažo siauro tvarkymo ploto jį taikyti yra sudėtinga.	Šios uždavinio priemonių efektyvumą parodys monitoringo rezultatai
6.	Informuoti visuomenę apie Teritorijos svarbą, jos apsaugos porekius ir vykdomus gamtotvarkos darbus	Informuoti visuomenę yra daugybė alternatyvų: nuo susitikimų su atskiromis visuomenės grupėmis iki straipsnių, video reportažų, filmų kūrimo ir pristatymo plačiąjai visuomenei. Susitikimai ir straipsniai yra pigiausios priemonės, filmų kūrimas yra brangi priemonė. Svarbus yra tikslas kokią visuomenę norima pasiekti. Susitikimai yra svarbūs tiesiogiai kontaktuoti su vietiniais gyventojais, o straipsniai, reportažai skirti šviesti platesnę visuomenę.	Visi įgyvendinimo metodai yra svarbūs atskiroms visuomenės grupėms

2.4. Gamtotvarkos planą įgyvendinančios institucijos ir jų funkcijos

Gamtotvarkos plano priemonių įgyvendinimą koordinuoja Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija (toliau – direkcija). Ji atsakinga už teritorijoje nustatytų Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir rūšių buveinių palankios apsaugos būklės užtikrinimą ir kitų saugomų gamtos vertybių priežiūrą. Parko direkcijoje turi būti paskirtas atsakingas asmuo, kuris tiesiogiai koordinuos plane numatytus veiksmus. Paskirtasis asmuo imasi viso organizacinio, o kai kuriais atvejais ir vykdomojo darbo: bendrauja su vietos gyventojais, įvairiomis institucijomis (Varėnos rajono savivaldybės

administracija, Aplinkos apsaugos departamento Alytaus valdyba, VĮ VMU Varėnos ir Druskininkų regioniniais padaliniais ir kt.), vykdomų darbų rangovais, ieško lėšų ir skelbia konkursus Gamtotvarkos plane numatytoms priemonėms atlikti bei vykdo šių darbų kontrolę.

Direkcija organizuoja 1.2, 2.1, 3.2, 4.1, 4.3., 5.1–5.3 ir 6.1-6.3 priemonių įgyvendinimą.

VĮ Valstybinių miškų urėdija organizuoja gamtotvarkos priemonių 1.1., 1.3., 2.2., 3.1., 4.2., vykdant specialiuosius biologinės įvairovės palaikymo kirtimus, įgyvendinimą. VĮ VMU Varėnos ir Druskininkų regioniniuose padaliniuose turi būti paskirtas atsakingas asmuo, kuris tiesiogiai koordinuos plane numatytus veiksmus. Paskirtasis asmuo imasi viso organizacinio darbo, bendrauja su įvairiomis institucijomis, vykdomų darbų rangovais, skelbia konkursus Gamtotvarkos plane numatytoms priemonėms atlikti bei vykdo šių darbų kontrolę.

Neabejotinai, abiejų Gamtotvarkos planą įgyvendinančių institucijų koordinatoriai turi bendrauti ir tarpusavyje, nes kai kurios skirtingos veiklos numatytos vykdyti tuose pačiuose arba gretimuose sklypuose ir tarpusavio veiksmų koordinavimas yra būtinas. Abiejų Gamtotvarkos planą įgyvendinančių institucijų koordinatoriai turi bendradarbiauti tarpusavyje vykdant susijusias veiklas, įgyvendinant priemones Nr. 1.1, 1.3, 2.2, 3.1, 4.2.

Kadangi Gamtotvarkos plane yra numatyta daug pilotinių veiklų, todėl bendradarbiavimas su mokslo institucijomis yra būtinas. Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos Miškų ir ekologijos fakulteto mokslininkai turi didelį teorinį pasiruošimą šioje srityje, todėl jų įtraukimas į konsultavimo ir kai kurių priemonių įgyvendinimo veiklas yra labai svarbus. Viena iš tokių veiklų, kurioje gali vykti bendradarbiavimas - teisės aktų, susijusių su kontroliuojamu miško paklotės deginimu miškuose legalizavimu, keitimo inicijavimas. Jis gali būti vykdomas esančio LIFE integruotojo projekto „Natura 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje" (toliau – Projektas) rėmuose, nes šis Gamtotvarkos planas yra sudėtinė šio Projekto dalis.

Direkcija turi prižiūrėti visų Gamtotvarkos plano priemonių įgyvendinimą.

Pasibaigus Projektui, prireikus tęsti Gamtotvarkos plano priemones Nr. 1.2, 1.3, 2.1, 4.1, 5.1, 5.3, 6.1, 6.2, jų įgyvendinimą organizuoja Direkcija.

2.5. Planui įgyvendinti reikalingų išteklių analizė

Gamtotvarkos plano įgyvendinimui reikalingos lėšos buvo apskaičiuojamos vadovaujantis nustatytais 2021 m. baziniais įkainiais už tam tikrus darbus, taip pat analogų metodu ir apklausų būdu.

Preliminariai nustatyta, kad gamtotvarkos priemonių įgyvendinimui 10 metų laikotarpiui reikia maždaug 103070 eur. Lėšos visoms šioms veikloms numatytos gauti iš LIFE integruotojo projekto „Natura 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje" (LIFE IP PAF-NATURALIT), taip pat LR Valstybės biudžeto (Aplinkos apsaugos rėmimo programos), valstybinių miškų valdytojo, Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos.

2.6. Gamtotvarkos plano tikslinimas ir stebėsena

Gamtotvarkos planas turi būti reguliariai peržiūrimas, atsižvelgiant į tai, kiek ir kokių numatytų priemonių yra įgyvendinta (neįgyvendinta), į realų Gamtotvarkos plano priemonių poveikį, atsiradusius naujus veiksnius ir siekiant įvertinti plano įgyvendinimo rezultatus bei efektyvumą. Todėl tam būtina reguliari Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir (ar) rūšių buveinių kokybės, dydžio ar rūšių skaičiaus bei gamtotvarkos priemonių įgyvendinimo stebėsena. Jei stebėsenos duomenys parodo, kad uždaviniai neįgyvendinami, Gamtotvarkos planą reikia tikslinti.

Gamtotvarkos plano įgyvendinimo ir Gamtotvarkos priemonių efektyvumo vertinimui naudojami šie kriterijai:

a) Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių (Teritorijoje esančių 9010 *Vakarų taiga, 91D0 Pelkiniai miškai, 91T0 Kerpiniai pušynai, 7120 Degradavusios aukštapelkės, 2330 Nesusivėrę žemyninės smiltpievės) pokyčiai - stebėsena vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos

Vyriausybės nutarimu tvirtinamos Valstybinės aplinkos monitoringo programos principinėmis nuostatomis ir vykdant tikslinį detalų šios teritorijos monitoringą (1 priedas);

b) Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių (paprastosios lututės, lėlio, eurazinio tetervino, vakarinio kurtinio, lygutės, šneiderio kirmvabalio, smiltyninio gvazdiko ir vėjalandės šilagėlės) populiacijų gausos ir jų buveinių būklės pokyčiai – stebėsena vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu tvirtinamos Valstybinės aplinkos monitoringo programos principinėmis nuostatomis.

c) Tvarkymo efektyvumas vertinant teritorijoje vykdytas tvarkymo priemones. Šiuo tikslu priemonių įgyvendinimo mastas, dažnumas, būdai bus sugretinami su duomenimis apie tikslinių saugomų gamtos vertybių būklės pokyčius, Priemonių efektyvumo vertinimas bus vykdomas gamtotvarkos plano peržiūros metu. Peržiūrų datos bus siejamos su gamtinių vertybių monitoringo atlikimo datomis, taip pagrindžiant GP peržiūrų rezultatus.

Prieš rengiant šį Gamtotvarkos planą, jo teritorijoje 15 lentelėje nurodytose vietose buvo vykdomas detalus buveinės struktūros ir augalijos aprašymas. Tyrimai vykdyti skrituliniuose bareliuose, kurių kiekvieno skersmuo – 25 m. Tyrimų metodika ir tiriami rodikliai pateikti 1 priede.

Teritorijoje numatomas vykdyti dviejų detalumo lygių monitoringas. Pirmasis vykdomas vadovaujantis VAMP ir joje nurodytu periodiškumu. Šiuo atveju rūšių stebėsena jų radavietėse turi būti vykdoma remiantis bendra monitoringo metodika. Monitoringuojamos visos teritorijoje esančios Europos Bendrijos svarbos buveinės ir rūšys. Antrasis, detalusis monitoringas, vykdomas 15 lentelėje nurodytuose taškuose. Detalusis monitoringas vykdomas atlikus pirminius tvarkymo darbus, bet ne vėliau kaip 2027 metais. Jį reikia atlikti vadovaujantis ta pačia metodika (1 priedas) tiriant tuos pačius rodiklius. Vėliau detalųjį monitoringą kartoti kas 5 metai.

Už Teritorijoje atliekamą paprastesnį tikslinių saugomų buveinių ir rūšių monitoringą atsakinga Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija, o už detalųjį monitoringą atsakingas VDU Žemės ūkio akademijos Miškų ir ekologijos fakultetas atsižvelgiant į Projekte numatytus įsipareigojimus.

Gamtotvarkos planas turi būti peržiūrimas kas 5 metus. Pirma peržiūra numatoma 2027 metais. Paskutinė peržiūra turi būti atliekama paskutiniais Gamtotvarkos plano galiojimo metais. Pirmosios Gamtotvarkos plano peržiūros metu kartografuojamos visų tikslinių rūšių augavietės. Tikslinių vertybių būklės stebėsena vykdoma prieš kiekvieną Gamtotvarkos plano peržiūrą. Už Gamtotvarkos plano peržiūrą ir ataskaitos parengimą ir pateikimą Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos ir VĮ Valstybinių miškų urėdijai atsakinga Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija.

Prieš atliekant peržiūrą, rekomenduojama gauti mokslininkų, ypač jeigu jie vertino rūšių ir buveinių būklę, kitų suinteresuotų asmenų ar institucijų pastabas ir rekomendacijas. Gamtotvarkos plano peržiūros metu vertinami ne tik jo rezultatai, bet ir papildoma naujais duomenimis. Peržiūros ataskaita turi būti pateikta Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) ir valstybinių miškų valdytojai - Urėdijai.

Atliekant Gamtotvarkos plano peržiūrą, įvertinama:

a) gamtotvarkos plano uždavinių įgyvendinimas. Nepilnai įgyvendinus uždavinius, nurodomos pagrįstos priežastys;
b) gamtotvarkos plano priemonių finansavimas ir lėšų panaudojimas;
c) pasiekti rezultatai (įgyvendinimo rodikliai, pagal pateiktus GP 2.1. skyriuje);
d) būtinybė pakeisti vykdomas Gamtotvarkos plano priemones ar numatyti naujas;
e) Europos Bendrijos svarbos rūšių populiacijų gausos pokyčiai, bei veisimosi buveinių ar augaviečių būklė, vadovaujantis šių objektų stebėsenos rezultatais;
f) Europos Bendrijos svarbos buveinių būklė, vadovaujantis stebėsenos rezultatais;
g) Gamtotvarkos plano priemonių įgyvendinimo poveikis saugomų buveinių, rūšių ir jų buveinių būklei.

Gamtotvarkos planas gali būti peržiūrimas ar tikslinimas ir dažniau, jeigu atsiranda naujų aplinkybių, kurios nebuvo įvertintos Gamtotvarkos plano rengimo metu, pradeda blogėti buveinių būklė, mažėja saugomų rūšių populiacijos arba surandama efektyvesnių būdų užtikrinti palankią jų apsaugos

būklę. Patvirtinto dokumento keitimą inicijuoja ir, gavus tam Tarnybos raštišką sutikimą, vykdo Direkcija. Gamtotvarkos plano keitimą gali inicijuoti ir Tarnyba. Pakeistas Gamtotvarkos planas turi būti suderintas su suinteresuotomis institucijomis, kurios susijusios su Gamtotvarkos plano pakeitimais. Kitos suinteresuotos institucijos, nesusijusios su Gamtotvarkos plano pakeitimais, Direkcijos informuojamos apie pakeistą Gamtotvarkos planą.

17 lentelė. Detalaus monitoringo vietos (numeracija atitinka pirminio įvertinimo barelių numerius)

Tyrimo barelio Nr.	Barelio centrinio taško koordinatės	
	Koord_X	Koord_Y
1	528910,6	5997476,4
3	528796,6	5997306,6
4	528937,3	5997312,7
5	528901,6	5997170,3
6	528785,9	5997044,3
7	528948,7	5997038,0
12	534870,0	5992420,8
13	535003,6	5992425,5
14	534882,6	5992263,6
15	535005,7	5992261,8
16	532609,6	5992524,9
17	532542,1	5992501,4
18	532488,7	5992463,8
19	530824,9	5992438,7
21	530922,9	5992438,7
23	529706,8	5991455,8
24	529808,6	5991457,0
25	529764,1	5991350,2
26	529863,3	5991387,1
27	529731,0	5991228,1
31	531717,9	5991300,9
32	531239,2	5991391,2
33	531450,4	5991441,9
34	531711,4	5991482,2
35	531712,0	5991387,3
36	531719,9	5991225,5
37	531615,1	5991346,5
38	531521,8	5991217,9
39	531840,0	5991163,2
40	531930,3	5991135,2
41	531967,2	5991058,9
42	531962,1	5990953,3
43	532053,7	5990726,9
44	532123,6	5990725,6
45	532486,2	5991147,9
46	532607,0	5991133,9
47	532621,0	5991046,2

48	532675,7	5990943,1
49	532730,4	5990865,6
50	532791,5	5990802,0
51	531193,3	5989468,9
52	531291,3	5989449,8
53	531356,1	5989274,3
55	530988,5	5988946,1
56	531071,2	5989022,4
57	531357,4	5988810,0
58	531555,9	5988731,1
59	531669,1	5988663,7
60	531692,0	5988750,2
61	528752,0	5989661,8
63	528769,6	5989500,6
64	529245,9	5989357,0
65	529148,5	5989224,8
67	529019,9	5989012,4
68	528849,5	5989135,6
69	528859,4	5989002,1
71	529182,3	5989003,3
72	528960,9	5988742,6
73	529067,8	5988754,0
74	526432,2	5988015,0
75	526567,0	5988016,3
76	526689,1	5988016,3
77	526503,4	5987925,9
78	526773,1	5987941,2
79	526883,8	5987881,4
80	526886,3	5987768,2
81	526887,6	5987661,4
82	527007,1	5987661,4
83	527126,7	5987665,2
84	526994,4	5985365,4
85	527114,0	5985374,3
86	527006,6	5985172,7
87	527136,9	5985191,4
90	527016,9	5985009,1
91	527148,5	5985014,5
20	534941,4	5992372,5
22	534941,3	5992312,4
102	534800,5	5992453,1
103	534943,4	5992423,7
104	535006,2	5992371,3
105	535006,2	5992316,2
106	534826,1	5992264,3
107	534941,3	5992260,5

108	531167,5	5991310,9
109	531535,3	5991397,1
110	531617,2	5991256,3
111	531342,1	5991441,9
112	530800,4	5992403,4
113	530873,7	5992442,2
114	528548,0	5997588,4
115	528704,4	5997589,6
116	528546,7	5997444,2
117	528705,7	5997449,2
118	528548,0	5997332,1
119	528686,0	5997337,0
120	532603,8	5992586,4
121	529891,5	5991303,2
122	529850,2	5991265,0
123	529839,8	5991213,3
124	529827,4	5991165,2
125	529905,0	5991532,4
126	529974,0	5991532,4
127	530036,9	5991533,6
128	530012,2	5991497,9
129	531434,6	5991324,2
130	531438,9	5991266,3
131	531520,2	5991274,9
209	532230,0	5990867,8
228	531545,7	5989729,3
232	531884,4	5989839,1
233	531813,5	5989393,7
234	531816,0	5989275,0
237	528008,2	5989253,6
238	528209,2	5989251,1
240	528311,0	5989080,6
241	528567,9	5989098,4
242	528575,5	5988912,7
243	528590,8	5988716,8
244	528519,6	5988475,1
245	528066,7	5988579,4
246	528074,4	5988426,8
255	527669,9	5986981,8
256	527692,8	5986806,3
285	532254,6	5990752,6
286	528277,3	5988570,8
288	528074,3	5988293,6
293	527681,8	5986892,4
294	527681,8	5986667,0
295	527732,3	5986589,4

NAUDOTA LITERATŪRA IR DUOMENŲ BAZĖS

Andersson L., Kriukelis R., Skuja S., 2005. Kertinių miško buveinių inventorizacija Lietuvoje. - Vilnius.

Basalykas A., 1965. Lietuvos TSR fizinė geografija, II tomas. - Vilnius.

Baškytė R., Bezaras V., Kavaliauskas P., Klimavičius A., Raščius G. (rengėjai), 2006. Lietuvos saugomos teritorijos. - Kaunas.

Bukantis A.,1994. Lietuvos klimatas. - Vilnius.

Dzūkijos nacionalinio parko vidinės miškotvarkos projektas 2002-2011. 2001. Valstybinis miškotvarkos institutas. Kaunas.

Iršėnaitė R., 2004. Dzūkijos nacionalinio parko grybų (makromicetų) ir kerpių įvairovės tyrimai. Tyrimų ataskaita..

Jukonienė I., 2008. Dzūkijos nacionalinio parko brioflora – rūšinė sudėtis, paplitimas ir apsaugos priemonės. Tyrimų ataskaita..

Karalius V., 2008. Šneiderio kirmvabalio būklės ir paplitimo tyrimai Dzūkijos nacionaliniame parke. Tyrimų ataskaita.

Lietuvos Respublikos 1:10 000 mastelio georeferencinio pagrindo duomenų bazė GDB10LT © Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos, 2010.

Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro skaitmeniniai duomenys © Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Valstybinė miškų tarnyba, 2010.

Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro skaitmeniniai duomenys © Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, 2010.

Lietuvos Respublikos teritorijos skaitmeninis rastrinis ortofotografinis 1:10 000 mastelio žemėlapis ORT10LT © Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos, 2010.

Raudonikis L. (sudarytojas). 2006. Europos Sąjungos Buveinių direktyvos Saugomos rūšys. Vadovas. - Kaunas.

Rašomavičius V. (redaktorius ir sudarytojas). 2001. Europinės svarbos buveinės Lietuvoje. - Vilnius.

Rašomavičius V. (red.) 2021, Lietuvos Raudonoji knyga. Gyvūnai, augalai, grybai. - Vilnius.

Švitra G., Dapkus D., Pacevičius V., 2001. Dzūkijos nacionalinio parko drugių tyrimų apžvalga. Tyrimų ataskaita.

Ulevičius A., 2002. Dzūkijos nacionalinio parko žinduoliai (išskyrus šikšnosparnius) Tyrimų ataskaita.

1 priedas

Medyno struktūros, augalijos tyrimo metodika

Medyno sudėties ir struktūros tyrimas

Pagal numatytą išdėstymo schemą medynuose bus įrengti skrituliniai tyrimo bareliai, kuriuose nustatoma medyno struktūra, atskirų ardų dendrometrinė charakteristika, trako ir pomiškio rūšinė sudėtis ir gausumas, žolinės ir samanų dangos sudėtis ir gausumas, dirvožemio O ir A horizontų storis.

Skritulinių tyrimo barelių plotas S=500 m² (r=12,62m) arba S=1000 m² (r=17,85m). Konkrečiame tyrimų sklype skritulinio apskaitos barelio dydis parenkamas atsižvelgiant į vidutinį medžių skersmenį ir medyno skalsumą. Barelio centre statomas 4-6 cm skersmens ir 0,7 m aukščio kuolas. Trys šalia išsidėstę medžiai pažymimi dažais.

Barelyje žerklėmis išmatuojami visų medžių (įskaitant stovinčius sausuolius) storesnių kaip 6 cm skersmenys 1,3 m aukštyje nuo šaknies kaklelio. Kiekviename barelyje pagrindinio miško elemento išmatuojami 5-10 medžių aukščiai ir 1-2 medžių antraeilių elementų. Kiekviename barelyje nustatoma: medžių lajos architektonikos rodikliai (lajos ilgis, plotis Š, R, P, V kryptimis); medžio augimo ar išsivystymo klasė; medžių amžius; medžių sveikatingumo rodikliai (pažeidimai, lajos defoliacija), mikrobuveinės. Registruojama į barelį patenkanti gulinti negyva mediena, nurodant stiebo ilgį m ir skersmenį laibgalyje.

Lauko tyrimų ir matavimų duomenys bus surašomi specialiai tyrimui sukurtuose ir iš anksto paruoštuose, lauko darbų apskaitos lapuose, iš kurių vėliau bus sukurtos duomenų bazės ir atliekamos analizės. Nurodoma tyrimų data, valstybinės miško urėdijos regioninis padalinys, girininkija, kvartalo ir sklypo numeriai, pagrindiniai sklypo taksaciniai rodikliai.

Pomiškio ir trako tyrimas

Pomiškio ir trako skaičiavimas atliekamas skrituliniuose bareliuose, kurie išskiriami koncentriškai pagrindiniams apskaitos bareliams. Barelio centre bus atribojamas 50 m^2 (r= 3,99 m) (esant itin retam pomiškiui 100 m^2) plotas ir jame skaičiuojamas pomiškis ir trakas. Kiekviename barelyje bus nustatyta:

- pomiškio rūšinė sudėtis, aukščių grupė, gyvybingumas, kiekis;
- trako (krūmų) rūšinė sudėtis, aukščių grupė, kiekis, padengimas.

Sumedėję augalai bus grupuojami į 3 grupes pagal aukštį: 1 grupė iki 0,5 m; 2 grupė - 0,5-1,5 m; 3grupė - daugiau nei 1,5 m.

Pomiškio gyvybingumas pagal 1 lentelėje nurodytus kriterijus.

1 lentelė. Pomiškio gyvybingumo įvertinimas

Medžių rūšis	Gyvybingas	Negyvybingas
Pušis	Menturėse ne mažiau kaip 4 šakutės, apaugusios spygliais; ūgliai ir šakutės storos, spygliai ilgi, gerai išsivystęs viršutinis ūglis	Menturėse mažai (1-2) šakučių, spygliai reti, tik šakučių galuose; ūgliai ir šakutės plonos, spygliai menki
Eglė	Viršutinis ūglis ne mažiau kaip 1.5 karto ilgesnis už šoninius, laja smaila, kūgiška, tankiai spygliuota	Viršutinis ūglis trumpesnis už šoninius, laja skėtiška, spygliai reti
Ąžuolas	Viršutinis ūglis ryškus, gana storas; pumpurai stambūs; lapai normalaus dydžio (kaip stambių medžių)	Stagariškas stiebelis arba ryškiai krūmiška lajos forma, labai nuplonėję, ūgliai, ploni, reti lapai
Uosis	Šakutės sudaro smailą kampą su liemeniu, viršūninis ūglis storas,	Viršūninis ūglis plonas, dažnai - ir trumpas, laja skėtiška arba reta,

	laja kūgiška, pumpurai stambūs, lapai tamsiai žali	šakutės sudaro statų kampą su liemeniu, lapai maži, blyškūs

Fitocenozės rūšinės sudėties tyrimas

Aprašant fitocenozę barelyje augalai suregistruojami tam tikra tvarka surašomos visos rūšys: a - aukšti medžiai (a1 - pirmas ardas; a2 - antras ardas), b - krūmai, c - žoliniai augalai, d - samanos ir kerpės. Nurodomas gausumas pagal J. Brauno-Blankės skalę (2 lentelė). Apskaitos lape užrašoma tiksli vieta, aprašymo data, bendrais bruožais charakterizuojamas augalijos tipas, reljefas, dirvožemis ir kiti būdingi požymiai. Neatpažinti augalai renkami, herbarizuojami ir tiriami kameralinių darbų metu.

2 lentelė. Augalų gausumas pagal J.Braun-Blanquet skalę (1951 m.) (Natkevičaitė - Ivanauskienė, 1983)

Žymuo	Projekcinis padengimas, %
+	Individų mažai, retas, nežymus padengimas;
1	Individų gana daug su mažu padengimu, arba individų mažai su didesniu padangimu, tačiau mažesniu nei 5 % tiriamo ploto t.y. nesiekia 1/20 ploto;
2	Individu labai daug, padengimas 5-25 % (t.y.1/20) tiriamo ploto arba labai gausu su padengimu mažesniu nei 5 %:
3	Individų įvairiai, padengimas 25-50 %, t.y. ¼-1/2 tiriamo ploto;
4	Individų įvairiai, padengimas 50-75 %, t.y. ½-3/4 tiriamo ploto;
5	Individų švairiai, padengimas 75-100 %, t.y. daugiau kaip 3/4 tiriamo ploto.

Dirvožemio tyrimai

Padaroma dirvožemio prakasa ir nustatomos viršutinių dirvožemio horizontų (O, A, E, B) ribos.

Tyrimo metu bus paimami mineralinio dirvožemio ėminiai iš 0-10 cm gylio laboratorinei analizei, cheminei sudėčiai nustatyti. Mėginiai bus laikomi sausoje ir vėdinamoje patalpoje iki orasausės būklės, po to grūstuvu susmulkinami, išrenkamos šaknų ir akmenukų priemaišos. Dirvožemio analizė bus atliekama LAMMC Agrocheminių tyrimų laboratorijoje, taikant cheminių analizių metodų tarptautinius standartus (UN/ECE, 2010):

- pH_{KCl} rodiklis (potenciometrinis metodas, LST ISO 10390, 2005);
- organinė anglis (ISO 10694, 1995);
- suminis azotas (Kjeldalio metodas, ISO 11261, 1995);
- judrieji P_2O_5 ir K_2O (Egner-Riehm-Domingo (A-L) metodu (Egner et al., 1960);

Negyva mediena

Numatoma tirti tik stambi negyva mediena. Iš 6 negyvos medienos tipų bus tiriami sausuoliai, stuobriai ir virtėliai, tuo tarpu kelmai, sausos šakos ant žaliuojančių medžių ar sausos šaknys nebus imamos domėn.

Sausuoliais laikomi nudžiūvę stovintys medžiai, daugmaž su viršūne ir dar turintys šakų. Tiriami sausuoliai, kurių skersmuo 1,3 m aukštyje yra ne mažesnis nei 25 cm. Nustatomi parametrai: sausuolio medžio rūšis ir kamieno skersmuo 1,3 m aukštyje.

Stuobriais laikomi stovintys negyvi, aukštesni nei 1 m aukščio medžių kamienai be arba tik su pavienėmis šakomis. Tiriami stuobriai, kurių skersmuo yra ne mažesnis nei 20 cm matuojant 1 m aukštyje. Nustatomi parametrai: stuobrio medžio rūšis, kamieno skersmuo ir aukštis.

Virtėliais laikomi gulintys arba iki 45 laipsnių pasvirę medžių kamienai arba nukritusios stambios šakos, kurių skersmuo yra didesnis nei 25 cm, o ilgis ne mažesnis nei 1 m. Nustatomi parametrai: virtėlių medžio rūšis, kamieno skersmuo ir ilgis, puvimo stadija. Kamieno skersmuo matuojamas storajame ir plonajame galuose, kol suplonėja iki 25 cm. Matuojamas visas kamieno ilgis, apimantis nuo 25 cm kamieno skersmenį. Puvimo stadija nustatoma pagal 5 balų skalę (Waddell, 2002):

1 – vientisas, neseniai nukritęs, nepradėjęs pūti virtėlis, plonos šakelės vis dar yra su žieve;

2 – daugmaž vientisas virtėlis, balana pradėjusi pūti, iš dalies minkšta, medienos negalima atskirti ranka, plonos šakelės dažniausiai nukritusios, nuo likusių lupasi žievė;

3 – vidutiniškai supuvęs, dideli, kieti gabalai atskiriami ranka, didelių šakų galai lengvai neišsitraukia iš virtėlio;

4 – šerdis supuvusi, rąstas nelaiko savo svorio, bet išlaiko formą, didelių šakų galai lengvai išsitraukia;

5 – baigiantis pūti, rąstas neišlaiko formos, minkštas, miltiškas.

Virtėlio ilgis ir kiti parametrai skaičiuojami tik tai kamieno daliai, kuri pilnai patenka į barelį.

Medžio mikrobuveinės

Kiekvienam pirmo ir antro ardo medžiui barelyje yra nustatomos mikrobuveinės. Mikrobuveinės įvertinamos pagal katalogą, joms suteikiant kodą. Ant vieno medžio gali būti aptiktos ir kelios mikrobuveinės. Tuo tikslu kiekvieną medį reikia apžiūrėti labai atidžiai nuo žemės iki lajos viršaus. Kad nepraleisti ir tiksliau įvertinti mikrobuveines didesniame aukštyje, reikia naudoti žiūronus.

Visi duomenys apie mikrobuveines surašomi į bendrą medžių vertinimo lentelę.

Medyno apskaitos lapas

Barelio Nr. _____ _____ metų _____ mėn. ___ diena
V.M.U. RP ..... gir. .....kvartalas .... , sklypas .....
Medyno taksacinė charakteristika (pagal ..... metų miškotvarkos duomenis):
Medyno rūšinė sudėtis ....., amžius ....., H .....m, D .....cm, augavietė .....,
bonitetas …....., skalsumas ....., medyno tūris .....m^3/ha

Skritulinio miško tyrimo barelio plotas 500 m^2, spindulys 12,62 m (jaunuolyne 100 m^2, spindulys 5,64 m; retmiškyje 300 m^2, spindulys 9,77 m; sengirė 1000 m^2, spindulys 17,85 m)

Medžio Nr.	Ardas	Medžio rūšis	Skersmuo $d_{1,3}$, cm	Medžio aukštis h, m	Aukštis iki lajos h_{lp}, m	Lajos skersmuo, cm		Krafto klasė	Medžio pažeidimai	Mikrobuveinės
						ŠP	RV			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1										
2										
3										
...										

Pomiškis ir trakas

Tyrimo barelio Nr. ..... Data: .....
VMU regioninis padalinys ..... Girininkija..... Kv. ..... Skl. .....

Pomiškio apskaitos lentelė: barelio plotas: ..... m^2

Rūšis	Kiekis, vnt.					
	<0,5 m		0,5 - 1,5 m		>1,5 m	
	gyvyb.	negyv.	gyvyb.	negyv.	gyvyb.	negyvyb.

Trako apibūdinimo lentelė

Rūšis	Kiekis, vnt.					
	<0,5 m		0,5 - 1,5 m		>1,5 m	
	kiekis	paden gimas	kiekis	paden gimas	kiekis	paden gimas

Dirvožemio apibūdinimo lentelė

Dirvožemio horizontai	Horizontų gyliai	Pastabos

Medžio mikrobuveinių katalogas

Buveinės kodas	Buveinės tipas	Aprašymas

E. Ertmės		
E1. Genių uoksai		
E11	Ø=4 cm	Ertmės anga apie Ø=4 cm su didesne ertme viduje. Mažojo genio uoksai lajos šakose.
E12	Ø=5-8 cm	Ertmės anga apie Ø=5-8 cm su didesne ertme viduje. Didžiojo genio arba pilkosios meletos uoksai storesnėse lajos šakose arba kamiene.
E13	Ø>10 cm	Ertmės anga apie Ø>10 cm su didesne ertme viduje. Juodosios meletos uoksai stambesnių medžių kamiene,
E14	Ø>10 cm (maitinimosi vietos)	Ertmės anga didesnė nei vidus. Genių maitinimosi vietos – vertikalūs kamieno iškalimai.
E15	Uoksų eilė	Bent 3 genių uoksai ant to pačio kamieno.
E2. Drevės		
E21	Ø>10 cm (kontaktas su žeme)	Drevė apačioje kamieno, turinti kontaktą su žemės paviršiumi. Drevės landa gali būti kiek aukščiau.
E22	Ø>30 cm (kontaktas su žeme)	Drevė apačioje kamieno, turinti kontaktą su žemės paviršiumi. Drevės landa gali būti kiek aukščiau.
E23	Ø>10 cm	Drevė neturi kontakto su žemės paviršiumi.
E24	Ø>30 cm	Drevė neturi kontakto su žemės paviršiumi.
E25	Ø>30 cm (pusiau atvira)	Pusiau atvira kamieno dalis (labai atvira drevė). Krituliai gali nesunkiai patekti į vidų.
E26	Ø>30 cm (atviras viršus)	Didelė, viršuje atvira kamieno ertmė be arba su kontaktu su žeme.
E3. Šakų skylės		
E31	Ø>5 cm	Nulūžusios šakos vietoje kamiene susidariusi skylė dėl grybų pūdomos veiklos
E32	Ø>10 cm	Nulūžusios šakos vietoje kamiene susidariusi skylė dėl grybų pūdomos veiklos
E33	Ø>10 cm (tuščiavidurė šaka)	Tuščiavidurė nulūžus šaka
E4. Prailginto vandens užsibuvimo ertmės		
E41	Ø>3 cm (ties šaknies kakleliu)	Puoduko formos kamieno duobutė, kurioje ilgesnį laiką užsistovi kritulių vanduo.
E42	Ø>15 cm (ties šaknies kakleliu)	Puoduko formos kamieno duobutė, kurioje ilgesnį laiką užsistovi kritulių vanduo.
E43	Ø>5 cm (lajoje)	Puoduko formos duobutė ant šakos arba kamieno išsišakojime, kurioje ilgesnį laiką užsistovi kritulių vanduo.
E44	Ø>15 cm (lajoje)	Puoduko formos duobutė ant šakos arba kamieno išsišakojime, kurioje ilgesnį laiką užsistovi kritulių vanduo.
E5. Vabzdžių galerijos ir landos		
E51	Galerija su smulkiomis landomis	Medienos vabzdžių išgraužti takai kamiene su landomis ir įvairaus dydžio tuštumomis
E52	Stambi landa Ø>2 cm	
P. Pažeidimai ir žaizdos		
P1. Žievės netekimas		
P11	25-600 cm^2, puvimo stadija < 3	Žievės netekimas dėl įvairių priežasčių (pvz. nubrozdinimo technika, gretimo medžio kritimo, genių nulaupymo...) atsiveriant brazdui. Be gaisro požymių.

P12	>600 cm^2, puvimo stadija < 3	Žievės netekimas dėl įvairių priežasčių (pvz. nubrozdinimo technika, gretimo medžio kritimo, genių nulaupymo...) atsiveriant brazdui. Be gaisro požymių.
P13	25-600 cm^2, puvimo stadija = 3	Žievės netekimas dėl įvairių priežasčių (pvz. nubrozdinimo technika, gretimo medžio kritimo, genių nulaupymo...) atsiveriant brazdui. Be gaisro požymių.
P14	>600 cm^2, puvimo stadija = 3	Žievės netekimas dėl įvairių priežasčių (pvz. nubrozdinimo technika, gretimo medžio kritimo, genių nulaupymo...) atsiveriant brazdui. Be gaisro požymių.
P2. Šerdies atsivėrimas		
P21	Nulūžęs Ø>20 cm kamienas	Medis dar žaliuojantis, leidžiantis šakas.
P22	Perlūžęs kamienas/atsivėrusi mediena >300 cm^2	Nulūžusi dvišakio/daugiašakio kamieno bent 1 iš dalių
P23	Nulūžusi viršūnė Ø>20 cm storio	Medis žaliuojantis
P24	Suplėšytas Ø>20 cm kamienas	Vėjo įtakoje nulaužtas netaisyklingai
P3. Kamieno įtrūkimai		
P31	Ilgis >30 cm, plotis >1 cm, gylis >10 cm	Įtrūkimai dėl šalčio ar pan. Matosi brazdas. Nefiksuojami vėl užsitraukę žieve įtrūkimai.
P32	Ilgis >100 cm, plotis >1 cm, gylis >10 cm	Įtrūkimai dėl šalčio ar pan. Matosi brazdas. Nefiksuojami vėl užsitraukę žieve įtrūkimai.
P33	Įtrūkimai nuo žaibo	Nefiksuojami vėl užsitraukę žieve įtrūkimai.
P34	Įtrūkimai nuo gaisro >600 cm^2	Susiformavę pažeminio gaisro pasėkmėje
P35	Įtrūkimai nuo gaisro 25-600 cm^2	Susiformavę pažeminio gaisro pasėkmėje
Z. Žievė		
Z1. Žievės kišenės		
Z11	Aukštis >10 cm, plotis >1 cm, gylis >10 cm	Erdvė tarp atšokusios žievės ir brazdo sudaro slėptuvę
Z12	Aukštis >10 cm, plotis >1 cm, gylis >10 cm	Erdvė tarp atšokusios žievės ir brazdo sudaro kišenę
Z13	Žievės atšokimas >5 cm	Būdinga pušies apykaklinės žievės formai (pušies kamieno sijonėlis).
Z2. Žievės struktūra		
Z21	Gili žievė >5 cm gylio	Ne visos medžių rūšys ją turi (turi pvz. pušis, ąžuolas, beržas...)
N. Negyva mediena*		
N1. Lajos negyva mediena		
N11	Ø10-20 cm šakos, >50 cm saulės apšviestos	Sausos šakos, esančios ant medžio
N12	Ø>20 cm šakos, >50 cm saulės apšviestos	Sausos šakos, esančios ant medžio
N13	Ø10-20 cm šakos, >50 cm saulės neapšviestos	Sausos šakos, esančios ant medžio

N14	Ø>20 cm šakos, >50 cm saulės neapšviestos	Sausos šakos, esančios ant medžio
N15	Ø>10 cm sausa viršūnė	
D. Deformacijos		
D1. Šaknies kaklelio ertmės		
D11	Ø>5 cm	Natūralios ertmės tarp medžių šaknų, susidarę joms augant virš žemės. Be žaizdų.
D12	Ø>10 cm	Natūralios ertmės tarp medžių šaknų, susidarę joms augant virš žemės. Be žaizdų.
D13	Ø>30 cm plyšys	Natūralus plyšys tarp medžių šaknų, susidaręs joms augant virš žemės. Be žaizdų.
D2. Raganų šluotos		
D21	Raganos šluota Ø>50 cm	Šakų sutankėjimas, sukeltas parazitinių grybų
D22	Ūglių sutankėjimas	Stiprus ūglių sutankėjimas ant kamieno ar šakų vietoj žuvusių ankstesnių ūglių
D3. Vėžiniai gumbai		
D31	Vėžinis gumbas Ø>20 cm	
D32	Pūvantis vėžinis gumbas Ø>20 cm	Matyti žuvę audiniai
EF. Epifitai		
EF1. Grybų vaisiakūniai		
EF11	Vienmečiai kempiniečiai (*Polyporales*) Ø>5 cm	Švieži būna minkšti, išlieka kelias savaites. Po to keičia spalvą (tamsėja), sukietėja. Ne kasmet išaugina vaisiakūnį. Dažniausios gentys: *Abortiporus, Amylocystis, Bjerkandera, Cerrena, Climacocystis, Fistulina, Gloeophyllum, Grifola, Hapalopilus, Inonotus, Ischnoderma, Laetiporus, Leptoporus, Meripilus, Oligoporus, Oxyporus, Perenniporia, Phaeolus, Piptoporus, Polyporus, Pycnoporus, Spongipellis, Stereum, Trametes, Trichaptum, Tyromyces*
EF12	Daugiamečiai kempiniečiai (*Polyporales*) Ø>10 cm	Sumedėję, augina metinius himenoforo sluoksnius, kasmet didėja vaisiakūnis. Dažniausios gentys: *Fomitopsis, Fomes, Perreniporia*, *Oxyporus, Ganoderma*, *Phellinus, Daedalea, Daedaleopsis, Haploporus, Heterobasidion*
EF13	Agarikoidiniai (*Agaricales*) Ø>5 cm	Dideli, mėsingi vaisiakūniai, turintys lakštelinį himenoforą (pvz. *Armillaria* - kelmutis). Išlieka švieži kelias savaites, vėliau džiūstami tamsėja, kietėja
EF14	Dideli aukšliagrybiai Ø>5 cm	Kieti hemisferiniai, panašūs į anglį juodi grybai. Genčių pavyzdžiai: *Daldinia, Hypoxylon*...
EF2. Gleivūnai Myxomycetes		
EF21	Ø>5 cm	Švieži yra želatininės masės, judantys
EF3. Epifitiniai kripto- ir fanerogamai		
EF31	Briofitai, padengimas >25 % kamieno	Lapsamanės ir kerpsamanės. Sutinkamos apskritus metus.
EF32	Lapiškos ir krūmiškos kerpės, padengimas >25%	Sutinkamos apskritus metus.

EF33	Lijanos, padengimas >25%	Ant kamienų lipantys augalai, pvz. gebenės lipikės (*Hedera helix*)
EF34	Paparčiai, >5 augalai	Ant kamienų ar stambių šakų augantys paparčiai, pvz. paprastoji šertvė (*Polypodium vulgare*)
EF35		Pusiau parazitiniai augalai medžių lajoje, pvz. amalas (*Viscum album*)
L. Lizdai		
L1. Stuburinių lizdai		
L11	Stambių paukščių lizdai Ø>80 cm	Plėšriųjų, pelėdinių, gandrinių paukščių ar kormoranų lizdai
L12	Smulkiųjų žinduolių lizdai Ø>10 cm	Mažesnių paukščių, pelių, voverių ir pan. lizdai
L2. Bestuburių lizdai		
L21	Bestuburių lizdas	Įvairių bestuburių lizdai medžio kamiene, pvz. stuobrinių skruzdžių (*Lasius* sp.), vapsvų...
K. Kiti		
K1. Sakų/sulos tekėjimas		
K11	Sulos tekėjimas nuo >50 cm ploto	Šviežias tekėjimas ant lapuočių medžių kamienų
K12	Sakų tekėjimas nuo >50 cm ploto	Šviežias tekėjimas ant spygliuočių medžių
K2. Žemių sankaupos medžiuose		
K21	Žemių sankaupos lajoje	
K22	Žemių sankaupos žievėje	

- - negyva mediena įskaitoma, kai ji prasideda aukščiau nei 1,30 cm aukštyje. Kitu atveju priimama kaip sausuolis ir į medžio mikrobuveinių tyrimus neįtraukiama.

2 priedas

KONTROLIUOJAMO MIŠKO PAKLOTĖS DEGINIMO TECHNINĖS SĄLYGOS, PRIEMONĖS IR PRINCIPINĖ DEGINIMO SCHEMA

Kontroliuojamo deginimo etapai

Yra išskiriami trys kontroliuojamo deginimo etapai: parengiamasis, kontroliuojamo deginimo, budėjimo. *Parengiamojo etapo* metu vykdomi kontroliuojamo deginimo planavimo, sklypo technologinio parengimo, įrangos komplektavimo bei visuomenės informavimo darbai. Numatomos aplinkos sąlygos tinkamos vykdyti kontroliuojamą deginimą, ugnies kontroliavimo ir prevencijos sistema, veiksmai, jeigu ugnis taptų nekontroliuojama. *Kontroliuojamo deginimo etapas* vyksta gamtotvarkos darbų komandai vykdant kontroliuojamo miško paklotės deginimo darbus. *Budėjimo etapas* vyksta atlikus kontroliuojamą deginimą ir tęsiasi 24 valandas ilgiau nei stebimi paskutiniai dūmai sklype. Šis aprašymas yra parengtas vadovaujantis Suomijos, JAV ir Latvijos kontroliuojamo miško paklotės deginimo protokolais ir patirtimi (4-15 pav.).

Sklypo technologinis parengimas

Sklypas, kuriame planuojama vykdyti kontroliuojamą miško paklotės deginimą technologiškai parengiamas (i) iškertant priešgaisriniu požiūriu riziką keliančius medžius bei krūmus, (ii) technologines 3 m pločio juostas bei (iii) ne siauresnę nei 4 m pločio juostą sklypo perimetru.

(i) Visame sklype iškertami tie sumedėję augalai (ypač aukštesni nei 2 m kadagiai, eglės, sausuoliai), kuriems degant ugnis gali pakilti aukštyn sukeliant viršūninio gaisro riziką. Didesnės degiųjų medžiagų sankaupos (pvz. didelės šakų krūvos) yra paskleidžiamos arba išgabenamos.

(ii) Statmenai planuojamai deginimo krypčiai kertamos 3 m pločio technologinės juostos paliekant apie 40 metrų atstumus. Technologinės juostos gali būti įrengiamos panaudojant esamą valksmų sistemą. Technologinės juostos reikalingos užtikrinti ploto priežiūrą po deginimo, tad mediena ir kiti trukdantys važiuoti priešgaisrinėms mašinoms objektai nuo jų turi būti pašalinti. Iškirsta mediena iš sklypo išgabenama.

(iii) apie planuojamą deginti sklypą yra formuojama ne siauresnė nei 4 m pločio juosta. Juosta formuojama prisitaikant prie esamų linijinių objektų, natūralių retmių. Esant būtinybei ji iškertama, nuo jos pašalinama mediena ir storesnės šakos, arti ribos esantys sausuoliai, nuvirtę medžiai, mineralizuojama 2 – 4 m pločio juosta. Turi būti sudarytos geros sąlygos šia juosta vaikščioti ir važinėti su priešgaisrinėmis mašinomis kontroliuojamo deginimo ir budėjimo metu.

Priešgaisrinės prevencinės priemonės

Maksimalus plotas. Maksimalus vientisas tuo pačiu metu vykdomo kontroliuojamo miško paklotės deginimo plotas neturėtų būti didesnis nei 12 ha, o plotis – 400 m. Didesni plotai turi būti deginami per kelis kartus, atskiriant juos mineralizuotomis juostomis.

Priešgaisrinio barjero sudarymas – apie planuojamą deginti sklypą visu perimetru iškirstoje juostoje įrengiama priešgaisrinė mineralizuota juosta atitinkanti priešgaisrinės saugos reikalavimus. Mineralizuojama 2-4 m pločio juosta.

Prevencinio priešgaisrinio poligono suformavimas. Sukuriamas planas, kaip bus elgiamasi, jeigu ugnis peršoks sukurtą priešgaisrinį barjerą ir taps nekontroliuojama. Tokiu atveju turi būti visos pastangos sustabdyti gaisro plitimą išvengiant didesnės žalos, o suformuotas prevencinis priešgaisrinis poligonas yra svarbus užtikrinant priešgaisrinių komandų darbą situacijai tapus nekontroliuojama. Priešgaisrinis prevencinis poligonas formuojamas naudojantis artimiausiomis kvartalinėmis linijomis, miško keliais, spindžiais, natūraliais vandens telkiniais. Patikrinama suformuoto poligono būklė: pašalinami nuvirtę medžiai ir kitos kliūtys, kad priešgaisrinės mašinos pravažiuotų be kliūčių. Esant poreikiui kvartalinės linijos, juostos, pakelės ir kt. gali būti mineralizuojamos.

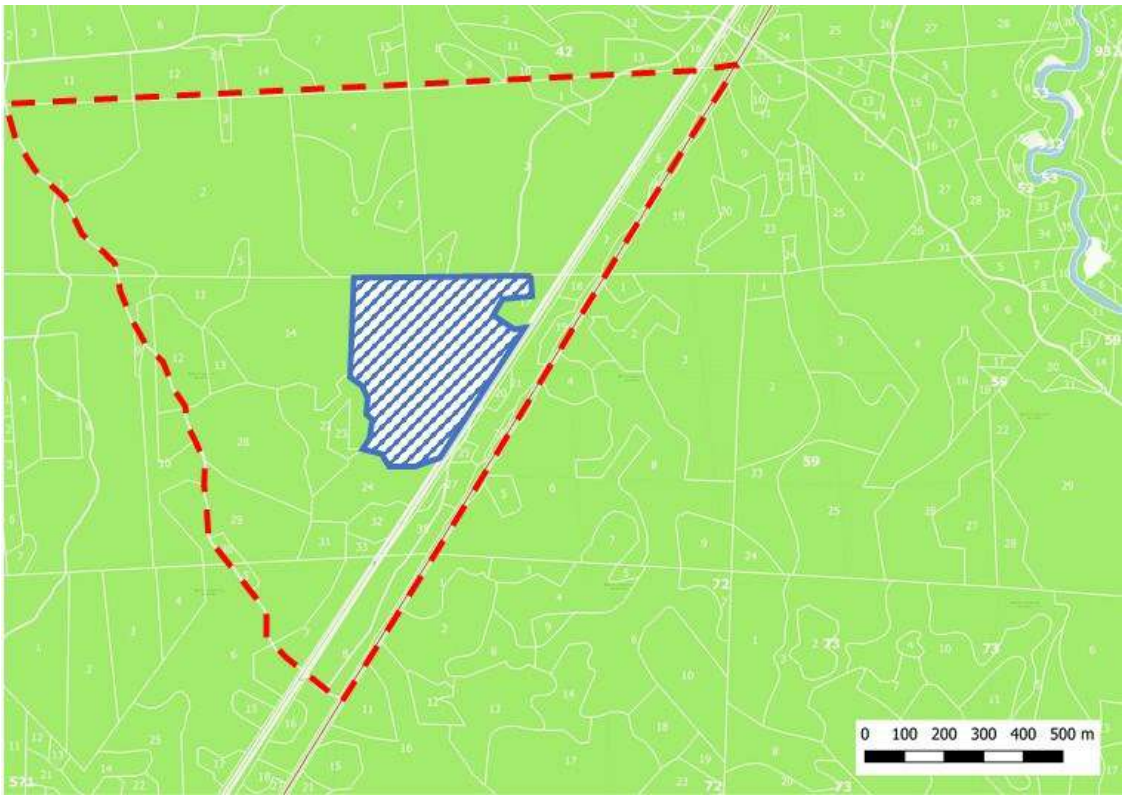

1 pav. Priešgaisrinio ir prevencinio barjerų pavyzdys. Kontroliuojamo miško paklotės deginimo plotą (mėlynai brūkšniuotas plotas) perimetru supa priešgaisrinis barjeras (mėlyna stora linija) ir neleidžia ugniai plisti į gretimus medynus. Prevencinis barjeras (raudona punktyrinė linija) yra planuojamas toliau esančiomis egzistuojančiomis ribomis, kuriomis, ugniai tapus nekontroliuojama, gali lengvai važinėti priešgaisrinė technika, užtikrinant nekontroliuojamos ugnies plitimo prevenciją.

Rezervinės grupės suformavimas. Kontroliuojamo deginimo metu būtina užsitikrinti galimybę operatyviai iškviesti papildomą komandą jeigu ugnis tapo/taps nekontroliuojama ir pradės plisti į gretimus medynus. Užsitikrinamas ne mažiau 8 gesintojų komandos rezervas.

Veiksmai nekontroliuojamo gaisro atveju - (i) kontroliuojamo deginimo veikla nedelsiant stabdoma; (ii) Dedamos visos pastangos sustabdyti nekontroliuojamą gaisrą; (iii) Darbų vadovas nedelsiant informuoja VMU regioninio padalinio priešgaisrinį budėtoją, bendrąjį pagalbos centrą (telefonu 112), priklausomai nuo situacijos gali būti kviečiamos papildomos priešgaisrinės pajėgos.

Aplinkos sąlygų įvertinimas

Deginimo laikas: siekiant išvengti neigiamo poveikio besiveisiantiems gyvūnams, kontroliuojamas deginimas rekomenduojamas vykdyti po rugpjūčio 15 dienos.

Vėjo kryptis: numatomos tinkamos ir netinkamos vėjo kryptys. Vengiama vėjo krypčių, pučiančių dūmus į gyvenančių pusę, jei jos yra arčiau nei 1-2 km nuo kontroliuojamo miško paklotės deginimo vietos.

Vėjo greitis: Vykdant deginimą, kai kontroliuojama ugnis plinta prieš vėją, vėjo greitis turi būti ne didesnis nei 6 m/sek. Deginant kitomis kryptimis vėjo greitis ne didesnis nei 4 m/sek. Nėra rekomenduojama kontroliuojamą deginimą vykdyti esant atmosferos frontui, dėl susidarančių oro sūkurių ir gūsių rizikos.

Miško gaisringumo klasės. Kontroliuojami deginimai nevykdomi esant IV ir V miško gaisringumo klasei.

Drėgnumas. Optimalus miško paklotės drėgnumas susidaro praėjus 2-10 dienų po paskutinio lietaus, esant 40-60 (30-80)% santykiniam oro drėgnumui. Miško paklotė neturi būti pernelyg drėgna, tačiau perdžiūvusi miško paklotė dega pernelyg intensyviai ir ugnies kontrolė gali būti sudėtingesnė.

Reikalinga įranga ir technika

- 2 ir daugiau gaisro gesinimo automobiliai su ne mažesnėmis nei 2 m^3 cisternomis;
- Ugnies uždegimo įranga (3 vnt.);
- Mechaniniai ugnies kontrolės įrankiai: ugnies užplakikliai (10 vnt.), grėbliai paklotės ardymui (4 vnt.), universalūs kauptukai-grėbliai (4 vnt.), kastuvas (4 vnt.), semtuvas (4 vnt.);
- Vandens talpa (1000 l.), 2 vnt.
- Gesinimo kuprinės (4 vnt.), kibirai (4 vnt.);
- Kritulių matavimo kolba;
- Anemometras;
- Racijos (kiekvienam komandos nariui);
- Vandens siurblys su vandens žarnomis ir švirkštais laistymui. Reikiamas žarnų kiekis apskaičiuojamas sudedant atstumą nuo vandens telkinio iki objekto, sklypo perimetrą ir papildomas žarnas laistymui, kurių ilgis yra 50 proc. sklypo perimetro. Reikiamas švirkštų ir skirstytuvų kiekis apskaičiuojamas, kad vienas švirkštas tektų 40 m sklypo perimetrui.
-Vandens talpa, didesnė nei 8 m^3 (esant toliau nei 1 km atviro vandens šaltiniui).
- Priešgaisrinė kūno apranga (nedegūs rūbai, pirštinės, akių apsauga, ugniagesio šalmai, pošalmiai, ugniai atsparūs ugniagesio batai);
- Geriamas vanduo;
-Pirmosios pagalbos vaistinėlė;
- Įspėjamieji ženklai (pagal poreikį statomi ant kelių ir aktyviai naudojamų takų);

- Motopjūklas;

Vandens tiekimas

Vandeniui tiekti reikalingas skystu kuru varomas vandens siurblys. Nuo siurblio iki kontroliuojamo deginimo nutiesiama magistralinė vandens žarna. Vandens žarna turi apimti visą perimetrą su kas 40 m pastatytais skirstytuvais ir iš jų išvestais gaisro gesinimo švirkštais su 20 m ilgio žarnomis. Sudaromos sąlygos naudoti vandenį visu priešgaisrinio barjero perimetru. Esant ribotoms galimybėms tiekti vandenį iš atviro vandens šaltinio (dėl reljefo ar atstumo), vandens tiekimas gali būti organizuojamas vandens talpoje didesnėje nei 8 m^3, ją nuolat papildant.

Sutrikus vandens tiekimui įvertinama ugnies valdymo rizika. Nesant rizikai yra naudojami mechaniniai ugnies kontrolės įrankiai, rankiniai vandens purkštuvai, gali būti iškviečiami rezerve esantys darbuotojai. Jeigu darbo vadovas situaciją įvertina kaip rizikingą, kontroliuojamo deginimo darbai turi būti nutraukti.

Visuomenės informavimas

Apie planuojamą priemonę informuojami Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos teritorinio struktūrinio padalinio, seniūnijos darbuotojai ir, esant poreikiui, organizuojamas susitikimas su vietos gyventojais. Seniūnijos skelbimų lentoje (interneto tinklapyje) ir greta deginamo ploto yra pastatomi informaciniai plakatai (stendai) su taikomos priemonės tikslais, saugomo priemonėmis ir kontroliuojamo deginimo schema. Be to, žodžiu įspėjami 1-2 km atstumu pastoviai gyvenantys gyventojai, VĮ VMU regioninis padalinys, priešgaisrinė stotis, rajono aplinkos apsaugos inspekcija. Kontroliuojamo deginimo ir budėjimo metu ant kelių, vietos gyventojų dažniau naudojamų takų kertančių prevencinį priešgaisrinį poligoną pastatomi įspėjamieji ženklai.

Personalo poreikis

Deginimo metu: Reikalingas darbo vadovas, 3 padegėjai, kurie inicijuoja ugnį, 6-12 perimetro budėtojų, vandens paėmimo operatorius, gaisrinės vairuotojas ir 2 gaisrininkai. Taip pat turi budėti priešgaisrinė komanda, susidedanti iš gaisro gesinimo darbus atlikti išmokytų ne mažiau kaip 4 narių ir komandos vadovo, atsakingo už gaisro gesinimo darbų organizavimą kilus gaisrui.

Budėjimo po deginimo metu: priklausomai nuo oro sąlygų ir rizikos gaisrui kilti gaisrinės vairuotojas ir 2- 5 stebėtojai/gaisrininkai. Budėjimas vyksta visą laiką, kol yra rizika kilti gaisrui palaipsniui mažinant budėtojų skaičių.

Darbo vadovas atsako už kontroliuojamo deginimo vykdymą. Planuoja jo eigą, parengia technologinę kortelę, atlieka komandos saugos mokymus, supažindina komandą su kontroliuojamo deginimo eiga, kiekvieno dalyvio pareigomis ir funkcijomis, bei prižiūri deginimo eigą. Esant reikalui iškviečia papildomas pajėgas, informuoja tarnybas.

Darbo vadovas, padegėjai ir perimetro budėtojai turi būti apmokinti vykdyti kontroliuojamą miško paklotės deginimą. Be to darbų vadovas turi turėti miško gaisrų gesinimo vadovo, o padegėjai ir budėtojai – miško gaisrų gesintojų kvalifikacijas. Specialius kontroliuojamo deginimo apmokymus turi būti baigęs darbo vadovas. Prieš kontroliuojamą deginimą yra apmokomi kontroliuojamą deginimą vykdysiantys

darbuotojai, supažindinant su deginimo eiga, kiekvieno darbuotojo pareigomis ir prevencinėmis priešgaisrinėmis priemonėmis apimant, komandos veiksmus ugniai tapus nekontroliuojama.

2 pav. Dideli ar nepatogios formos plotai gali būti skaidomi į dalis. Pavaizduotu atveju planuojamas kontroliuojamas deginimas yra suskaidytas į dvi dalis (mėlyna stora linija atskiria kontroliuojamą deginimą, kuris bus vykdomas dešinėje ir kairėje). Technologinės juostos planuojamos valksmų vietose.

Kontroliuojamo miško paklotės deginimo eiga

Saugos priemonės. Prieš vykdant kontroliuojamą deginimą yra pastatomi įspėjamieji ženklai, įsitikinama, jog deginamame plote nėra pašalinių asmenų, automobilių ir kito galinčio nukentėti turto. Pravedamas darbų saugos instruktažas, kurio metu aptariama kontroliuojamo deginimo eiga, kiekvieno darbuotojo vaidmuo, veiksmai ugniai tapus nekontroliuojama, asmeninių saugos priemonių taikymas.

Technologinė schema. Prieš vykdant kontroliuojamą deginimą yra parengiama technologinė schema, kurioje pateikiamas detalus sklypo planas (bazės vieta, žarnų išvedžiojimas, saugotini objektai ir plotai), konkretizuojamos kontroliuojamam deginimui reikiamos meteorologinės ir kitos sąlygos, aptartos šiame dokumente.

Degimo testavimas. Prieš vykdant kontroliuojamą deginimą atliekamas deginimo testavimas, kurio metu stebima kaip dega degiosios medžiagos, ar miško paklotė nėra pernelyg perdžiūvus ir ugnis bus suvaldyta. Jeigu ugnies plitimo greitis viršija 3 m/min, o vidutinis liepsnos aukštis yra daugiau nei 1,5 m kontroliuojamas deginimas nevykdomas.

Žalos gamtai prevencija. Prieš deginant plotas išvaikščiojamas išbaidant stambiąją fauną. Aplink saugotinus vertingus medžius, skruzdėlynus 2 m spinduliu turi būti pašalinama degi miško paklotė.

Kontroliuojamo deginimo eiga. Kontroliuojamas miško paklotės deginimas yra vykdomas priešvėjine kryptimi, esant kalvotam reljefui yra saugiau, jei ugnis leidžiasi nuo kalno nei kyla į jį, tai gali būti svarbu ugniai artėjant link deginamo ploto ribos. Kontroliuojamas deginimas yra pradedamas pasirinktoje pusėje uždegant miško paklotę prie ribos bei dviem padegėjams einant šalia priešgaisrinio barjero į skirtingas puses (3 pav. raudona stora rodyklė rodo judėjimo kryptį). Einantys padegėjai įsitikina, jog ugnis plinta reikiama kryptimi, o greta ribos suformuojant išdegusį plotą papildomai užtikrinama, jog ugnis neperšoks šio barjero.

Pagrindinį ugnies kontroliavimo darbą atlieka perimetro budėtojai, kurie stebi degimo eigą ir koreguoja ugnį artėjančią prie perimetro. Stebėtojai didžiausią dėmesį skiria perimetro atkarpoms, kuriose yra atviros ugnies frontas. Išdegintas plotas, kuriame atviros liepsnos jau nėra, o likusios apdegę organinės medžiagos smilksta, tai pat yra stebimas. Stebėtojai ugnies intensyvumą koreguoja vandens pagalbą, liedami vandens siurblio teikiamą vandenį. Esant rizikai priešgaisrinio barjero prieigos į abi puses gali būti sulaistytos vandeniu dar prieš ateinant ugniai, tačiau dažniausiai pernelyg aukštos liepsnos yra sumažinamos apliejant ribotu kiekiu vandens.

Inicijavus ugnį, ją palaiko ploto viduje esantis padegėjas. Jis eina 10-20 m atstumu išilgai pagrindiniam liepsnos linijai zigzago formos maršrutu ir sukuria papildomus ugnies šaltinius. Ugnis plisdama priešpriešine pagrindiniai ugniai kryptimi pristabdo degimo plitimą, sumažina liepsnos aukštį, užtikrinama, jog teritorijoje visa planuojama paklotė bus išdeginta. Sukuriami daugybiniai ugnies šaltiniai užtikrina tolygesnį degimo procesą. Perimetro ir ugnies palaikymo padegėjai savo veiksmus koordinuoja taip, jog prie perimetro ugnis atsirastų anksčiau nei viduryje ir susidarytų negilios u formos pagrindinės ugnies linija. Likus 60-80 m iki planuojamo išdeginti ploto ribos inicijuojama priešpriešinė ugnies linija, kuri užtikrina, ugnies plitimo prevenciją šioje zonoje.

3 pav. Kontroliuojamo miško paklotės deginimo vykdymo technologinė schema. Mėlyna stora linija pavaizduotas – priešgaisrinis barjeras su mineralizuota juosta ir perimetru einančia vandens žarna; raudona rodyklė – padegėjų judėjimo perimetru kryptis; raudona punktyrinė linija – padegėjo palaikančio ugnį medyno viduje maršrutas; žalios rodyklės- priešpriešinės ugnies linijos sudarymas; geltonos linijos – vandens žarnos skirstytuvų ir gesinimo švirkštų vietos.

Kontroliuojamo miško paklotės deginimas esant skirtingomis situacijoms

Kontroliuojamas miško paklotės deginimas atveriamų kopų vietose. Atveriamų kopų vietose visas medynas yra iškertamas ir dalyje ploto kontroliuojamu būdu deginama miško paklotė. Kadangi rizikos, jog kontroliuojamo deginimo metu liepsna pereis į aukštutinį gaisrą nėra (dėl medyno iškirtimo) kontroliuojamas deginimas gali būti vykdomas uždaro katilo būdu inicijuojant ugnį deginimo perimetru nukreipiant link deginamo ploto centro.

Išdegintų plotų mozaikos formavimas. Gamtotvarkos projekte gali būti numatyta sukurti išdegintų salelių mozaiką, kontroliuojamą deginimą taikant dalyje numatytų sklypų ploto. Jeigu tokių plotelių yra daugiau, vykdomos visos aukščiau aprašytos priemonės saugant viso sklypo ribą. Papildomai apie tokius plotelius yra suformuojamos 1-2 m pločio mineralizuotos juostos.

Papildomos prevencinės priemonės. Jos gali būti taikomos esant didesniam degios miško paklotės kiekiui ar mažesnei jos drėgmei. Gali būti taikomos dvi prevencinės priemonės:

(i) Technologinės juostos (3 pav. mėlyna punktyrinė linija) gali būti mineralizuojamos. Tokiu atveju deginamas kiekvienas segmentas atskirai, nes mineralizuotos juostos stabdo ugnies plitimą, taip papildomai užtikrinant sklandų gamtotvarkos priemonės taikymą.

(ii) Papildomos juostos palei sklypo perimetrą išdeginimas. 15-20 m atstumu nuo priešgaisrinio barjero yra mineralizuojama 0,5-1 m pločio juosta ir kontroliuojamo deginimo darbai pirmiausiai pradedami išdeginant šią juostą. Sukūrus papildomą išdegintos juostos barjerą deginimo darbai yra vykdomi likusiame plote.

Budėjimo etapas

Atlikus kontroliuojamą deginimą organizuojamas budėjimas. Budėjimas vyksta kol yra stebimi dūmai ir baigiamas 24 val. po paskutinių dūmų stebėjimo. Budėjimas gali būti baigtas anksčiau, jei po kontroliuojamo deginimo iškrito daugiau nei 10 mm kritulių. Budėjimo metu yra gesinami įsiplieskiantys atviros liepsnos židiniai. Tai turi būti daroma pradinėje ugnies atsinaujinimo stadijoje naudojantis rankiniais vandens purkštuvais, mechaniniais liepsnos kontrolės įrankiais. Budėjimo metu greta turi būti du priešgaisriniai automobiliai, kurie naudojami atsiradus didesniems ugnies židiniams. Budinčių žmonių skaičius turi būti adekvatus plotui ir ugnies atsinaujinimo dažnumui, jis palaipsniui mažinamas. Minimalus budinčių žmonių skaičius turi būti toks, jog vienu metu būtų apžvelgiama ne mažiau 50 proc. teritorijos ir naujai įsiplieskę aukštesnis nei 1,5 m. ugnies šaltiniai būtų užgesinami per 5 min.

Papildoma vaizdinė medžiaga: Kontroliuojamas miško paklotės deginimas Leisjarvi nacionaliniame parke, Suomija, 2019-06-13

4 pav. Informacija apie planuojamas/vykdomas gamtosaugines priemones yra pateikiama ant atspausdinto lapo, trumpai aprašant vykdomus darbus, bei pateikiant vietovės planelį. Siekiant kontroliuoti planuojamą gaisrą buvo iškirstas siauras medyno ruožas prie miško keliuko.

5 pav. Vaizdas po atlikto kontroliuojamo miško gaisro. Dalis eglių buvo iškirstos siekiant riboti ugnies galimybes pereiti į viršūninį gaisrą.

6 pav. Vaizdas po kontroliuojamo miško gaisro. Tvarkomas plotas buvo padalintas į dalis iškertant spindžius. Šiais spindžiais vykdoma gaisro kontrolė, juda žmonės bei naudojama gaisro gesinimo technika.

7 pav. Kontroliuojamo gaisro perimetras buvo apsaugotas su ekskavatoriumi pašalinant miško paklotę. Ekskavatorius naudojamas dėl didelio akmenų kiekio. Greta tvarkomo ugnimi ploto buvo keletas vandens talpų. Vandens tiekimas žarnomis iš mobilaus vandens siurblio buvo organizuotas visu tvarkomo ploto perimetru, kas 20-40 m. prie magistralinės žarnos prijungiant laistymo elementus. Vandens talpos yra reikalingos nenumatytiems atvejams, bei po naudojamos rankiniams ugnies gesinimo įrankiams papildyti.

8 pav. Vandens tiekimui naudojamas mobilus vandens siurblys.

9 pav. Planuojamo kontroliuojamo gaisro vietoje yra labai svarbi informacija apie iškritusius kritulius. Krituliai sekami specialiais matuokliais.

10 pav. Kontroliuojamas gaisras pradedamas taip, kad ugnis plistų prieš vėją. Ugnies vietose budi žmonės, kurie lieja vandenį ant ribinių linijų, kad ugnis „nepabėgtų“ iš kontroliuojamos teritorijos. Kartais vanduo pilamas iš į gaisravietės plotą siekiant sumažinti ugnį.

11 pav. Kontroliuojamas gaisras yra puikiai suvaldomas ir nesukelia streso čia dirbantiems žmonėms...

12 pav. ... belieka tik laiku sudrėkinti apie kontroliuojamo gaisro plotą esančią juostą. Toliau esanti jau sudegusi zona nereikalauja tiek dėmesio.

13 pav. Miškas padeginėjamas spec. įranga su suspaustomis dujomis.

14 pav. Bene didžiausia ugnis matyta kontroliuojamo gaisro metu.

15 pav. Plotas po kontroliuojamo gaisro.

3 priedas

Aprašomoje Plano dalyje (I skyrius) yra naudojami 2011 metų miško taksacijos duomenys, o planuojamoje dalyje (II skyrius) yra naudojami 2021 m. miškų taksacijos duomenys ir po 2022 m. girininkijų reformos pasikeitę kvartalų numeriai.

1 lentelė. Kvartalų, kuriuose numatyta vykdyti gamtotvarkiniai darbai, numeracijos pasikeitimai

VĮ VMU regioninis padalinys	Girininkija	Kvartalų Nr. pagal 2011 m. miškotvarkos duomenis	Kvartalų Nr. 2022 m. po girininkiju reformos
Varėnos	Marcinkonių	57	65
Varėnos	Marcinkonių	58	66
Varėnos	Marcinkonių	77	182
Varėnos	Marcinkonių	78	183
Varėnos	Marcinkonių	81	186
Varėnos	Marcinkonių	110	202
Varėnos	Marcinkonių	111	203
Varėnos	Marcinkonių	112	204
Varėnos	Marcinkonių	113	205
Varėnos	Marcinkonių	199	228
Varėnos	Marcinkonių	209	237
Varėnos	Marcinkonių	211	239
Varėnos	Marcinkonių	216	243
Varėnos	Marcinkonių	217	244
Druskininkų	Musteikos	232	65
Druskininkų	Musteikos	233	66